

बुरकीन्तुदेकधाप्रस्तावतार्यमाह-तेनानित्यादि ॥ अत्रित्यसि ॥ अस्त्वय पदः ॥ अदिगरेषिसि ॥ वासमापति ॥ वास
मदति ॥ अतुल्यानि प्रपीपनादिषावेनोत्पद्यते वायुकाकान्तसुखत्वमावावचननतयोत्पन्नोपि पयास्सचेतनीप्रवर्ततेति सम्भाष्यत इति उल्लेख्य
सम्प्रियत इति प्रसन्नमाह-समते ॥ इत्यादि ॥ पुनरिति ॥ स्पष्टः स्वकायसुखादिना ससरीरस्य कठघराणिष्णामसि आनन्दाद्यवेकया स्त्रीदारिका

चउद्धसत्सोऽसमे ॥ तेन कालेण तेन समेण रायोगेहे जात्र पञ्जवासमाणे एवं ययासी-स्थितिण जने ।
स्थधिकरणमि वाउयाए वक्तुमद्व ? हतास्थिति । से जने ! कि पुठे उद्वाइ स्थपुठे उद्वाइ ? गोयमा । पुठे
उद्वाइ गो स्थपुठे उद्वाइ । से जने । कि ससरीरी निरकमद्व एव जहा स्वद्वए जाय से

काले तस्मिन्समय रात्रयस्ये पावत्यपुपासयकवमवादीत्-अस्ति महत् । (अय पदः) अपिहरस्य वायुकायो अतुल्यमतीति ? इत्यादि । स
मदत्त । कि स्पष्ट सम्प्रियते अस्पष्टः सम्प्रियत ? नीतम । स्पष्टोक्तिपते नैवास्पष्टो वियते । स अदत्त । कि ससरीरी निष्कामति, अकरीरी
यनेविदे । रात्रदिदे बहरे जात्र पञ्जवासमाचे एव ववासी । रात्रमद्व नगरमे बिये जानो समासद्या वात्र परियदा पासी बहो योगीतमजानो सेवा
करताबकी हम अहे । अत्रिय मते अदिहरवमि पाठवाइ बहमद्व, कता अस्ति । हे व वाक्कासकारे, सुभमवन् । अदिहरवमे विव वाठ जात्रा प्रव
ने वचने बरी अणवे अदिगरव दिपव बाहु अणवे एव पाकान्त सुखदपवे बरी पदिता पवेतनपवे अयमा पदि पवे सचेतन इवे इसो सम्प्रियदि
इ म अतर बभीतम हे वाव जिना अस्मि दोपेनको तिये कारवे बिकी अस्ति तिहा वाव अणवे इत्यय अयमोक्ता मरे इमा पूजने सचेते-स
मते वि पङ्कवाइ अपुठेउद्वाइ । ते हेमगवन् अम् यथादिने फरलो मरे बहवा अत्रकरण्या मरे ? इ म अतर गोयमा पङ्कवाइ वा अपुठे उद्वाइ ।
बभीतम सम्प्रियका मरे नको त्रवधरणा मरे । से भते वि ससरीरी निष्कामद पसरीरो विवकमद एवं जहा अद्वए । तेह हेमगवन् । अम् यरीरमदि
त पवेपरवको नोकसे प्रववा यरीररहित नोकसे इ म अतर हम जिम सुखमेने अदिवारि कथा तिम इहा पदि बहवो । जात्र सेतेपङ्कवा

यपेयस्यस्वररीरिति, अग्निवद्भरत्वा द्वायो वीर्यु सान्नामन्तरमभिरुभमाह-इगासेइत्यादि ॥ इगासकारियाण्यति ॥ अङ्गारान् करोमीति अङ्गार
कारिका अग्निवद्भरत्वा तस्यै न केवल तस्याममिकायो तवति ॥ अन्तर्वित्याति ॥ अस्योप्यत्र वायुकायो व्युत्क्रान्तति यन्नामि स्ययायु रिति

तण्ठण जाव णो अ्सरीरी निस्कमइ । इगालकारियाण्ण जते ! अग्निक्काए केयडुयं कालं सचिठइ
? गोयमा ! जइयंण अ्यतोमुज्जसं उक्कोसेण त्तिणि गइदियाड अ्यसवेस्य वाउयाए वक्कमइ णयिणा वा
उयाएण अग्निक्काए उज्जलइ । पुरिसेण जते ! अ्य अ्यकाठसि अ्ययीमएण संक्रासएण उव्विहमाणेवा
पव्विहमाणवा कइकिरिए ? गोयमा । जावचण सं पुरिसं अ्य अ्यकोठसि अ्ययीमएण संक्रासएण उव्वि

निष्क्रामति ? एव यथा स्वस्वको यावत्ततेनार्थेन नेवास्वरीरी निष्क्रामति । अङ्गारकारिकाया जवत्त । अग्निक्कायः क्षियत्त कालं सन्निष्ठते
? गीतम । अपन्येनात्मानं दूतमुत्सृज्यतस्वीरि रात्रिभिवानि अस्योप्यत्र वायुकायो व्युत्क्रामति त्विमा वायुकायेनाग्निक्काय उच्यते । पुरुषो
सन्त । अयोय-कोटेऽयोसपम सस्कासकनो सिद्धपन्था प्रक्षिपन्था कतिक्रिय / गीतम । याथस्व पुरुषोऽप्याऽय कोष्ठेऽयोमयेन संक्रासकनो

ना अमरीरी विस्वमइ । यावत् ते तेरे पर्ये इत्थावि वावत् अमरीरी नोदस नको एतकायगे दव्वी । इगासकारियाण्ण मते अग्निक्काए केवइयं का
नं सचिठइ । यनारा प्रते करे ते अम्मिनी यगको तेइनेविपे केइस अम्मिकाय इवे तेइनेविपे हेमगवन् । अम्मिकाय यंतकाकाण रेहे इ म उत्तर ।
मावसा जवत्तं यंतामुत्त लकांमेव तिवि राइटियाइ अयवत्य वाउयाए बव्वमइ । इगीतम अयवत्यको अन्तमुत्त लखइयको तोन अकाराणि इवे
यनरा यवि इही वाउकाव जपले निक्का अम्मि तिही वाउकाव इम करोने स्कीमाटे त कनेहे—अविथा वाउयाएव अग्निक्काए उच्यते । विमा वा
मुवाय अम्मिकाय खअसे नको ठीपे नको तमाटे । परिसेव भते परं अयवाइमि । पुरुष अ वाव्वाककरि, हेमगवन् आइमते पारवने विपे । अयामए
न सुडासद्वं । आइमव सडासोवे करोने । उव्विहमाणेवा पव्विहमाणेवा कइकिरिए । माविनी वाइर आउता दवा प्रसेप करोयको केवसी मि

तस्या अस्मादभित्याह-नविद्येत्यादि ॥ आत्म्यपिभारद्वयगतिमतसलोपमपिकृत्याह-युक्तिश्च जसे । इत्यादि ॥ अयति ॥ सोह ॥ अयकोष्ठमिति ॥
 सादमतपयार्थं शुभले ॥ छविइमाखवाते ॥ उक्तिपत्न्या ॥ पतिवकमाखेवाते ॥ प्रकिपत्न्या ॥ इगासककिपिति ॥ इपदङ्कया लोहसमयति ॥ अज्ज

હિતિયા પર્યાહિતિયા તાચવળ સે પરિસે કાઢયાણુ જાવ પાણાહવાયકિરિયા પચાહિ કિરિયાહિ પુઠે, જે
 સિસિવળ જીયાળ સરોરોહિતો શ્યયળિશ્વત્તિણુ શ્યયકોઠે ણિશ્વત્તિણુ સન્નાસણુ ણિશ્વસિયા
 ઇગાઠકઠિણી ણિશ્વસિયા નચ્છા ણિશ્વસિયા તેવિળ જીયા કાઢયાણુ જાવ પચાહિ કિરિયાહિ પુઠા । પરિ
 સેળ નતે । શ્યય શ્યયકોઠાઠે શ્યનમણ સન્નાસણ ગહાય શ્યહિગરિણી ઉચ્ચિથમાળેથા ણિચ્ચિથમાળેથા

रिषयद्वा प्रविशेद्वा तावत्स पुरुषः कायिकया यावत्प्राकाशितातद्विषया पञ्चतिः क्रियान्तिः स्पृष्टः सेषा जीवानां सरीरेभ्यो यो निवृत्तिस्तोया मोक्षका निवृत्तान्तः स्रक्तासको निवृत्तितः भङ्गारब्धः निवृत्तितः अङ्गारापयम्बी नियर्त्तितः, तस्या निवृत्तितः तेषि जीवाः कायिकया यावत् स्पृष्टान्तिः क्रियान्तिः स्पृष्टः । पुरुषो नदत्तः । एषोऽयं कोष्ठादयोमयः स्रक्तासः पृथीत्वापि कार्त्तं सन्निवृत्तः पञ्चतिः क्रियः १ गौतमः ।

या करैद म उत्तर । यावसा आवचर्च स परिस पर्य पञ्चकाहसि यमामएच सङ्कासएच । हेयोतम जेतथास्यो ते पुइय काहप्रते पारबने विदे काह मय मण्यास्ये करै । उन्निचिंतिवा पमिइतिना । नहिंयो बाहिरि काठे प्रयेप करै । तावचच से पुरिसे काहवाए काव पावाइबाइ किरिया । ठ नवायमे ते पइय कायिको पादिदेइ बाकप प्रावातिपातिको विवाहमे । पचहि किरियाहि पुहे जेसिपिच जोवाच सरोरिहिता । पचक्रिया मंघ ते करवा एतसे तेहन पचक्रिया साथ जेइना पचि जोवना प्ररोरबकी । पचक्रियालिय धयकाहु बिबर्कोए सङ्कासए बिबर्लिय । सोच मोपना जोबनो काठा मोपना मण्यासो मोपनो । इयावा बिबर्लिया इ गायसकहुनो बिबर्लिया मण्या बिबर्लिया । सगारा मोपना सगारा काठबानो काहमवो बाकहो मोपनो धमचवानी एहि मोपनो । तेविच जोवा काहवाए काव पचहि किरियाहि पुहा । ते पचि जोवने पचिरिदि भावभाबयोने यावत

ति ॥ ध्यातव्यस्याय इह वाय प्रवृत्तिपदार्थनिर्वर्तकजीवानी पञ्चक्रियाय सविरतिप्रावेनायसेयमिति ॥ चमेति ॥ लोहमयः प्रतलायतो लोहवर्ति
 दुहमप्रयोगो लोहकाराद्युपकरणविशेषः ॥ मुष्टिपति ॥ सप्ततरो धन ॥ अग्निद्वितीयोक्तिः ॥ यत्र काष्ठेऽग्निद्वरणी निवस्यत ॥ उदगवोक्तिः ॥
 वनजाजन यत्र यत्र साह योतस्तीक्ष्णरय विप्यते ॥ अग्निद्वरकसासति ॥ साहपरिक्रमयदं प्राक्क्रियाः प्रकृपिता स्नासुना चिमरयिषी स्नापयि

कह किरिणु ? गोयमा ! जावचण सं पुरिसे अय अयकोठान् जाव णिरिक्खइहा तावचण से पुरिसे
 काडयाए जाय पाणाइयायकिरियाए पचहिं किरियाहिं पुठे, जोसपियण जीवाण सरीरेहिता अयणि
 वृत्तिए सठासए णिवृत्तिए वम्मेठए णिवृत्तिए मुठिए णिवृत्तिए अयिगरिणी णिवृत्तिए अयिगरिणीस्वोकी

यावत्सपुद्गलोऽयः कोष्ठाद्यावन्निष्ठिपत्ताजस पुरुष कायिक्या यावत्प्रमाणातिपातक्रियया पञ्चभिः क्रियाभिः स्पृष्टः । येषामपि च जीवानां
 क्षरारम्भोयोनित्ववर्तितः स्रष्टास्रष्टा निवर्तितः, चर्मैष्टको निवर्तितः, मुष्टिको निवर्तितः, अचिक्करणी निवर्तितता अचिक्करयिषोकी निव
 पचयिषा कागे, कायिको यादिवैर पचयिषा स्रष्टाते प्रकृष्टा । पुरिसेच मते यस्य यमकाहाया भक्तमएण स्रष्टासएण गहाय । पुरुष ईशमयम् । साहम
 ते पारव वको साहमन स्रष्टाते प्रकृष्टे । अहिमरिचो ठन्निममावेवा बिन्दिममावेवा कर किरि । अचिक्करवने विवे मांदिचो वाडिड काठ
 तीवर्ता प्रचेय करतविर्ता केतको क्रियापुत्रे १ प्र उत्तर । गावमा जावचण से परिसे चमे यययोहायो जाव बिन्दिमहाता । ईयोतम केतकाहागे
 ते पचय प्रयमते काहना काठावको यावत् प्रचेय करे । तावचण से परिसे काहनाए जाव पायाइयाय किरियाए पचयि किरियाहिं पुठे । तेतका हा
 मे त पुद्ग कायिको यादिवैर यावत् प्रमाणातिपातको क्रियावेचरो पठते ते कोवने पचयिषा करसे कागे । केसि पितव जीवाच सरोरिचिंता । केइ
 पदि कोवना यरोरचको । ययचिन्तनिप स्रष्टासएचिन्तनिप स्रष्टाए चिन्तनिप सुष्टिप चिन्तनिप । साह गोयमा स्रष्टास गोयमा लोहमय स्रष्टाचो गो
 योतिचपु गो वचनपपमा । अहिमरिचो विचरतिप अहिमरिचो विचरतिप । साहमय अहिमर गोयमा चिन्त काह ए

उरगिनो पिबरेवेमति जवतीत्यत स्तद्वपनिरूपणायाप-श्रीयेवमित्यादि ॥ अचिकरब् दुगतिनिमित्तं वस्तु तस्य धिवक्षया शरीरमिन्द्रियादिषु, तथा घाघ्रो इतगम्रादिपरिपङ्कः तदस्यास्तीत्यचिकरब् जीवः ॥ अङ्गिररब्पिति ॥ शरीराद्यचिकरब्पिः कथं विद्वयतिरिक्तं स्वादचिकरब् जीवः, एतत् द्वय जीवस्यायिरति स्मृतीत्योच्यत तेन यो विरतिमानसो शरीराविप्रायपि भाचिकरब् नाम्यचिकरब् अपिरति

गिध्वस्ति ए उदगदोणी गिध्वस्ति ए अचिगरणसाडी गिध्वस्ति या तयियण जीवा काडया ए जाव पचहि किरि याहि पुठा । जीवण नत । अचिगरणी अङ्गिरण ? गोयमा ! जीवे अचिगरणीयि अचिगरणपि । से केणठेणं नत । एय बुच्चुड जीवे अचिगरणीयि अचिगरणपि ? गोयमा ! अचिरति पभुच्चु संतेणठेण जाव

निता कुञ्जद्रुयो नियतिता अचिकरब्पोडासा निवत्तिता तेपि जीवाः भाचिकरा यावत्पच्यन्तिः क्षियान्तिः स्पृष्टा । जीवो जवत्त । अचिकरब्पो अचिकरवम् ? गोतम । जीवाऽपिचिकरवपिचिकरवमपि । अय केनार्थेन जवत्त । एव मुख्यते-जीवोपिचिकरवप्यचिकरवमपि ? गोतम ।

पर अचिकरब् भावात् त गोयमा पोचानो दाङ्गमो खङ्गमोहि काङ्ग मोतक काव मोपनो । अङ्गिररब्बसाओ विवत्तिता ते विवत्त जीवा काडया ए जाव पचहि कित्तिपि पङ्का । काङ्गपरिकर्म पर एतस्मिन् मोचरानो याचा ते नीयको तेद पचि जीवव्यायिको आदिदेह खावत् पचक्रिया संवाते करम्मा । जाव भते अचिकरब्पो अङ्गिररब् । जीव वेभगवन् अचिकरब्पो कङ्किये अचरा अचिकरब् कङ्किये इ प्र उत्तर । गावमा जीवे अचिकरब्पोधि अचिकरब्बपि । हे गोतम जीव अचिकरब्पो पचि कङ्किये अचिकरब्ब ते दुगतिनिमित्तं वस्तु ते विवत्ताय शरीर पने इन्द्रियादिषु तथा वाङ्मद्वय नाडीप्रमुख य रिगुहत के खेडने ते अचिकरब्पो जीव शरीरादिषु अचिकरब्ब वको कथयित् प्रकारे घावत्तिरिक्त पचक्रियो अचिकरब्ब पचि जीव । खेववेडुष अते वरब्बवत् । ते खेव वेभे वेभगवन् इम कम्मा । आने अङ्गिररब्बोवि अङ्गिररब्बपि । जीव अचिकरब्बो पचि कङ्किये अचिकरब्ब पचि कङ्किये इ प्र उत्तर । गावमा अचिरति पङ्कप । हे गोतम पापचिकरब्बो तथा अचिकरब्ब ए वेडं जीवने अचिरति अचिकरब्ब कङ्किये । खेववेडुष जाव अचिकरब्बपि । ते तेवे प

युक्तस्यैव शरीरादे रचिकरकत्वादिति, एतदेव तदुक्तं शक्तिवचने-नेरचयइत्यादि ऽ अचिकरकीत्रीय इति प्राप्नुय सच दूरवतिनाप्यचि करयन स्याद्या गोमानित्यतः पुच्छति-जीवेबभित्यादि ऽ साधिगरचिति ॥ सच सचजाविना चिकरकम श्रीरादिना वततइति समासात्तेव्य

अधिगरणपि । नेरइएण नत । कि अधिगरणी अधिगरणीय अधिगरणपि एव जहेय जीवे तहेय नेरइएवि, एव निरतर जाव वेमाणिए । जीवेण नत ! कि साहिगरणी निरहिगरणी ? गोयमा ! साहिगरणी गोणिराहिगरणी । संकेणठेण पुच्छा ? गोयमा ! अविरेति पढुच्च, संतेणठेण

अविरेति प्रतीत्य' तत्तेनार्थेन यावदचिकरकमपि । नैरयिको प्रदत्त । किमचिकरकमचिकरकम् ? गौतम ! अचिकरकमप्यचिकरकमपि, एवं ययैय घोवसयैव नैरयिकोपि एव निरतर यावद्वैमानिकः । कोवो प्रदत्त । कि साचिकरकी निरचिकरकी ? गौतम ! साचिकरकी नैव निरचिकरकी । अय कोमार्थेन पुच्छा, भीतम । अविरेति प्रतीत्य तत्तेनार्थेन यावदैव निरचिकरकी एव यावद्वैमानिकः । जीवो प्रदत्त ।

हे जेभीतम इम कइया यावत् अचिकरक पवि कोव कइये । एरएव भते किं अदिगरको अदिगरक । नारको उभयवत् स अचिकरक अचिकरक पचिकरक कइये इ म उत्तर । मायया अदिगरयोवि अदिगरकपि एव कइये कोवे तहेय नेरइएवि । जेभीतम अचिकरको पवि अचिकरक पवि अचिकर इम अिम कोवने विदे कइया तिम इका नारकोने तिवे पवि कइया । एव निरतर जाव वेमाविइ । इम निरतर यावत् वैमानिक कम जउयोम एणक कइया । कोवेण भते कि सादिगरको विरदिगरको । जीव जेमगवत् स साभाबिक अचिकरक यरीरादिक् तिजेसइित वने पवव । पविअरवरइित वने इ म उत्तर । मायया सादिगरको वा विरदिगरको । जेभीतम अचिकरकसहित वने तेमाट साचिकरको अचिकरको पवि अवि करवरइित नहो । सेकेवइेय पुच्छा । ते के पवे जेमगवत् इम कइया इत्यादि प्रश्न उत्तर । गोयमा अचिरति पढुच्च । जेभीतम अचिरति प्रते आययोनि इत्यादि । संतेवइव चाप वा विरदिगरकी एवं जाव वेमाविइ । ते तेवे पवे जेभीतम यावत् प्रजे जाव साचिकरको पुवे पवि निरचिकरको नहो इ

येः सापिण्डरबी संसारिणीस्य अदीरन्त्रियरूपापिण्डरबीस्य सर्वदेव सङ्घरहितत्वा स्यादधिकरणमुपदिश्यते, अस्मादाधिकरणोपेक्षणानु स्रस्वामि
प्रावस्य तद्विवरितरूपस्य सङ्घरहितत्वाज्जीवः सापिण्डरबीत्युच्यते, अतएव वक्ष्यति-अविवरितरूपमुच्यते ॥ अतएव सयसाभा अदीरादिसङ्गाथ प्यविवर
तरजाया अ सापिण्डरबीस्य ॥ विरहिगरस्थिति ॥ निर्गन्तमाधिकरणमस्मादिति निर्वाचनरबी समावाप्तविषयेः अधिकरणदूरवर्तीत्यर्थः एव मज्ज
यति अविवरते रपिण्डरकनूताया अदूरवर्तित्वादिति अथवाऽऽ सहापिण्डरविभिः पुत्रमित्रादिवि वस्तत इति सापिण्डरबी कस्यापि जीवस्य पुत्रा
दीना मन्त्रायपि तद्विषयविवरतेरजाया स्यादधिकरणवित्त्वमवसेय अतएव नोमिरपिण्डरणीत्यपि मन्त्राज्जीवमिति अधिकरणविकारादेवेदमाह-जीविकुमि
त्यादि ॥ आयादिवरक्ति ॥ अपिण्डरबी कथ्यादिमान् आत्मनापिण्डरबी आत्मापिण्डरबी ननु यस्य रूप्यादि नास्ति स कथमपिण्डरणीत्यत्रोच्यते
अविवरत्सपत्न्येत्यत्रावाऽविवरति अस्तीत्यति वक्ष्यति ॥ परतः परेया मपिण्डरबी प्रवसनेनापिण्डरबी परापिण्डरबी ॥ तदुक्तयानि

जाय णीगिरधिगरणी, एवं जाय वंमाणिण् । जीवेण ज्ञते ! किं स्यायाहिगरणी पराहिगरणी तदुक्तयानि
गरणी ? गोयमा ! स्यायाहिगरणीवि पराहिगरणीवि तदुक्तयानिहरणीवि । संकेणठेण ज्ञते ! एवं वुच्चइ जाय

किमात्मापिण्डरबी परापिण्डरबी तदुक्तयानिपिण्डरबी ? गोतम ! आत्मापिण्डरकस्यपि परापिण्डरकस्यपि तदुक्तयानिपिण्डरकस्यपि, अयं ज्ञेयार्थेन ज्ञदन्त ।

म यावत् वेमानिकपवत्त वत्तसोम दण्डन कइया । जीवेण ज्ञते किं स्यायाहिगरणी पराहिगरणी तदुक्तयानिहरणीवि । जीव ज्ञेयमवत्तं स्रस्वामिदेवे क
रो सङ्घित ते आत्मापिण्डरबी ते ज्ञे सङ्घा कससङ्घादिविदे यन्त्राजे प्रवर्तते ते ज्ञे सङ्घा ते दाना अपिण्डरकसङ्घित ते ज्ञे ६ म उत्तर । गोयमा
पायाहिगरणीवि पराहिगरणीवि तदुक्तयानिहरणीवि । ज्ञेयतम जीव आत्मापिण्डरबी पविजे परापिण्डरबी पविजे आत्मापिण्डरबी परापिण्डरबी
वत्तं पविजे । ज्ञेयवत्तं ज्ञते एवं वत्त जाय तदुक्तयानिहरणीवि । ते ज्ञे पवे ज्ञेयमवत्त इम कइया दब्बादि यावत् ते ज्ञेय अपिण्डरबी पवि ज्ञेय एवसाठ
मे कइया ६० म उत्तर । नायमा अविवरति पञ्च । ज्ञेयतम अविवरति प्रतेपाय्योने । ज्ञतेवत्त जाय तदुक्तयानिहरणीवि एवं जाय वसादिष्ट । ते

नरयणसि ॥ तयोदात्मपरयो कुत्रयं तदुत्तरं ततोऽपि अरणी यः स सद्योति प्रयापि अरखस्यैय त्रेलप्ररूपखापमाह-जीवाश्चमित्यादि ॥ आयप्यनुगमि
प्रतियोति ॥ आत्मनः प्रयोगख भन प्रवृत्तिव्यापारख नियसित सिव्यावित यत्तया एय मय्यवपि ह्यय ननु यस्य वषभादिपरप्रवषसमयस्तु भास्वि

तदुन्नयाहिगरणीयि ? गोयमा ! अविरोति पद्मञ्च सेतण्ठेण जाय तदुन्नयाहिगरणीयि , एव जाय वेमाणिए जीवाण न्त । अधिगरेणे कि आयप्पत्तेगणिह्वसिए परप्पत्तेगणिह्वसिए तदुन्नयप्पत्तेगणिह्वसिए ? गोयमा ! आयप्पत्तेगणिह्वसिएत्तिएत्ति परप्पत्तेगणिह्वसिएत्ति तदुन्नयप्पत्तेगणिह्वसिएत्ति , सेक्केण्ठेण न्त । एव बुद्धं ? गोयमा ! अविरोति पद्मञ्च , सेतण्ठेण जाय तदुन्नयप्पत्तेगणिह्वसिएत्ति एवं जाय वेमाणियाण । कइण

यमुष्यत-यावत्तदुपयाभिहरस्यपि ? गीतम् । अतिरति प्रतीत्य तत्तत्प्रायेण यावत्तदुपयाचिहरस्यपि । एव यावद्वैमानिकः । जीवाना प्रदत्त । अपिहरणं विनात्मप्रयोगनियमितं परमागनियमितं तदुपयागनियमितं ? गीतम् । आत्मप्रयोगनियमितमपि परप्रयोगनियमितमपि । सतुनयप्रयोगनियमितमपि । अथ कनार्थेन प्रदत्त । एवमुच्यते ? गीतम् । अतिरति प्रतीत्य तत्तत्प्रायेण यावत्तदुपयागनियमितमपि ।

[illegible]

तस्य प्रत्येकपरयोगनिवृत्तिरिति तद्विषयस्य तद्विषयस्य परिहरणार्थं सुपक्षस्य परिवर्तनस्य विविधसम्पत्तिरिति प्राधानीयमिति

नते ! तस्यैव पण्यस्य ? गोयमा । पक्ष सरीरगा पण्यस्य, तजहा-तुरालिय जाय कम्पस्य । कङ्कण नते !
डुडिया पण्यस्य ? गोयमा । पक्ष द्विदिया पण्यस्य, तजहा-सुद्विदिय जाय फासिदिय । कङ्कण नते ! जोए
पण्यस्य ? गोयमा । तियिहे जोए पण्यस्य, तजहा-मणजोए वयजोए कायजोए । जीवण नते ! तुरालिय
सरीर निवृत्तिपण्यस्य माणे किं स्थितिकरणी स्थितिकरणी स्थितिकरणपि । संकेतकेण

पक्ष यावद्विमानिकाना । कियन्ति नदन् । सरीरकादि प्रकृतानि ? गौतम । पञ्चसरीरादि प्रकृतानि तद्यथा-शरीरादि (प्रकृति) यावद्विमानिकाना । कियन्ति नदन् । इन्द्रियादि प्रकृतानि ? गौतम । पञ्चन्द्रियादि प्रकृतानि तद्यथा-श्रोत्रिन्द्रिय यावद्विमानिकाना । कियन्ति नदन् ।
योगः प्रकृतः ? गौतम । निविषययोगः प्रकृतस्तद्यथा-मनोयोगो वाग्योग जाययाग । जीवो ज्ञः । शरीरादिष्वशरीर निवृत्तियोगिकसंविदिकरणी

सते शरीरं जाय तदुभयपक्षयोगविषयनिवृत्तिरिति पक्ष जाय वेमापिवाच । ते तेने पक्षे वाचन् तदुभयपक्षयोग निवृत्तिरिति पक्षे एतत्कारणं सव कङ्कण इत्येव
नत् वेमापिवाचने पक्षयोगे दण्ड कङ्कण । कङ्कण मते सरीरगा प । केतका च वाग्योग्यकारे, वेमवन् यरीर प्रकृत्या इ प्र उत्तर । मायमा पक्ष म
रीरमा प । वेमोक्तम संवयरीर प्रकृत्या ते कङ्कणे । शरीरादि जाय कङ्कण । शरीरादि इ वेमवन् इन्द्रिय प्रकृत्या इ प्र उत्तर । मायमा पक्ष म
मते इ विद्या प । केतका वेमवन् इन्द्रिय प्रकृत्या इ प्र उत्तर । मायमा पक्ष इ विद्या प । वेमोक्तम पक्ष इन्द्रिय प्रकृत्या ते कङ्कणे-साहटिए
जाय फासिदिय । मावेदी इ वेमवन् इन्द्रिय प्रकृत्या इ प्र उत्तर । मायमा पक्ष इ विद्या प । केतका वेमवन् वाय प्रकृत्या इ० प ।
तर । गावमा निविहे जाय प । वेमोक्तम तोने प्रकारे योग कङ्कण ते कङ्कणे-मणजोए जायजाय । मणजोए इ कङ्कणजाग र कायजाग इ
द्वे इ याग । तोवेवं मते शरीरादिष्वशरीर विषयनिवृत्तिरिति पक्षिगण्ये । कोव वेमवन् शरीरादिष्वशरीर मते निवृत्तिरिति वाका लम् ।

अथ शरीराया विन्मूलाया योगाभावा निर्बलमाया बीयादेरपि क्वचित्त्वादि प्रकृपयन्निदमाह-अहमित्यादि ॥ अङ्गिरसीति अङ्गिरस्यपिति ॥
पयसम् ॥ यमचेवति ॥ अनेन बीवमूलाभिज्ञाय पृथिवीकापिकसूत्रे समस्तोवाप्य इति दर्शित ॥ एव वेदधीत्यादि ॥ व्यास ॥ नवर जस्य सत्य

नन्ते ! एव वृक्षह—अधिगरणीधि स्थधिगरणपि ? गीयमा ! अधिरति पनुच्च, संतेणठेण जाय अधिगर
णपि । पुदुवोकाडण नन्ते ! ठराडियसरीर णिधुसिण माणे कि अधिगरणी अधिकरण एवच्च एव जाव
मणुस्से, एव वेउडियसरीरपि णवर जस्स धुत्थि । जीवेण नन्ते ! आत्तासगसरीर णिधुसिण माणे कि ध्य

अपिब्रह्मम् ? गीतम् । अपिब्रह्मस्यपिब्रह्ममपि । अथ कर्माद्यैर्न ब्रह्म । अविरोति प्रवीत्य,
तत्तत्तार्थेन यावदपिब्रह्ममपि । पृथिवीकायिको ब्रह्म । श्रीद्वारिकेश्वरीदेर्निर्वर्तयश्चिन्मपिब्रह्म, एव यावत्तन्नुप्यः,
यद्यदेकपञ्चमीदमपि नवर यस्यास्ति (तस्यैववाच्यम्) भीमो ब्रह्म । आचारजगदीर निवसयश्चिन्मपिब्रह्मकी पुष्पा, गीतम् । अपिब्रह्म

चिह्नरूपो कश्चिदे यस्य वा चिह्नकरण कश्चिदे र म चकार । सोयमा चिह्नगरूपो चिह्नगरूपि । हेगौतम चिह्नकरूपो पवि कश्चिदे चिह्नकरव पविष्ठे । सन्नेनैव संत एव बुद्ध । ते एवै पद्ये हेमगवम् इमं कथा । चिह्नरूपो वि चिह्नगरूपि । औव चिह्नकरूपो पवि बुद्धे चिह्नकरव पवि बुद्धे । गौयमा चिह्नरति पदव । हेगौतम चिह्नरतिपते चर्ययोनि इत्यादि । सेतेकद्वेष्टं छाव चिह्नगरूपि । ते तेष्टे भवे हेगौतम इत्यादि वावत् औव चिह्नकरव पवि ते यतनासंगं कथना । पुठगीवाटएव संति चारुचिह्नरूपैरने विष्णुति एमाके । पविचोकायिक न माकाकाकारे, हेमगवम् पीदारिचरूपैर प्रते निपजा यताकथा । किं चिह्नगरूपो चिह्नगरूप एव येव । स्मृ चिह्नकरूपो कश्चिदे यतना चिह्नकरव कश्चिदे इत्यादि इमं होज कथना । एवं छाव मण्डसे एवं ये कश्चिपगोरेदि चकर चप्प पत्ति । इम यावत् मनुष्यसमे कथयो, इम वैलियगरीर पवि कथयो यतकोनियेय जेह जौवने वैलियगरीरखे ते इहरी जौवप रने कथना । जौवेप भंते पाकारगसरीरविभति एमाके किं चिह्नगरूपो पुष्पा । औव हेमगवम् पाकारवगरीर निपजाकथा वयो स्मृ चिह्नकरूपो क

ति ॥ इह तस्य मीथपदस्य याच्यमितिक्षेप साय नारकदेवाना यायोः पश्येन्नित्यमनुयाणाप्य तदस्तीति श्रेय ॥ पमार्यं पशुयात् ॥ इहारा

धिगरणी पुच्छा, गायमा । अधिगरणीञ्चि अधिगरणपि । सेकेणठेण जाय अधिगरणपि ? गोयमा !
पमाद् पशुञ्च, सतेणठेण जाय अधिगरणपि एय मणस्मेवि, तेयासरीर जहा ठराणिय णयर सञ्जोवा
ण नाणियञ्च, एय कम्मगसरीरपि । जीयेण जते । सोइटिय णिद्धत्तिए माणे कि अधिगरणी अधिगरण ?
एय जहेय ठराणियसरीर तहेय सोइदियपि नाणियञ्च, णयर जस्स अधिस्थ सोइदिय एव सोइटिय अधिस्थ

व्यापिकरमपि । ययु केनार्येन परयदपिकरमपि ? नीतम । प्रमाद् प्रतीत्य तत्तनार्येन यापवधिवरमपि यव मनुष्योपि । तगवसरीर
पपीदारिक नगर मयमीवान् प्रजितव्य यव कामकमपि । जीवो नदत्त । सोयन्निय निवत्तयमधिकरस्यपिकरं ? एवं पपीदारि
कतरीरं तपेय सोयन्नियमाप नदितव्यम् नयर यस्यास्ति सोयन्नियमव सोयन्निय पविन्नियमावन्निपिन्नियरूपमन्निपियास्वपिप्पलव्या

दिय पशुवा पधिकरम कदिय १ य उत्तर । नायमा पधिकरवादि पधिकरमपि । नीतम पधिकरवा पवि कदिय पधिकरम पपि कदिय ।
मन्त्राण्यत्र पधिकरमपि । ते ज्ञे, पशु मणवन् इम कक्षा इत्यादि वायत् पधिकरम पवि कदिय एतत्तावन्ते कद्वो १० म उत्तर । यावमा पमाद्
पदप मतेननेत्र जाय पधिकरमपि एवं मणुममवि, केमोतम जमाटे पाकारकगरीर सयतनेत्र इव तिहा पविरतमा अभाभवको प्रमाद् पधिकरको
पपी जायवा इम मणुमेवि पवि कद्ववा पाकारकगरीर मणुममत्र इव तमाटे । तवामरीर कक्षा पाराखिये यवर सुव ओवाय भावियम्व एव
कद्वममरीरपि । तेमममरीर क्रिम पाकारिकगरीरने कक्षा तिम कद्ववा एगमाविगेप तेमममरीर सत्र ओरने इवे तेमाटे मवपद् कद्ववा इम कद्वमेव
मरीर पवि कद्ववा । ओवव भते मादिये विममत्तमाल नि पधिकरमो पधिकरम । ओय जेमगमम् आचेविद्व निपळावतो कदा क् पधिकरमो
कद्वये पधिकरम कद्वये १ य उत्तर । एव कद्वव पाराखियगरीर तजेय साइदियपि माचिदव । इम विममकोल भीदारिकगरीर कक्षा तिममकोल

रजशरीरं संपन्नतामेव प्रवर्तते, तत्राचारविरतेरज्ञातेऽपि प्रमादादधिकारकृत्य भवत्येवं, वृषभकृषिन्तायाश्चा हारक मनुष्यस्यैव प्रवर्तनीत्यत उक्त-
एवं मनुष्यस्यैव भवति ॥ भवति ॥ अस्मिन् सोऽदिव्यति ॥ तस्य वाच्यमित्येव तद्वैवेन्द्रियविकल्पेन्द्रियवर्णात्मनोऽपि स्यादिति ॥ योऽन्यथा

त्रिय घ्राणद्वियजिह्विन्द्रियफासिद्वियाणिय जाणियस्य, जस्स ज श्रुत्यि । जीवेण जते । मणजोगे णिच्छमे
माणं किं स्यधिकरणी स्यधिकरण एव जहेव सोऽदिव्य तहेव निरयसेस । वड्ढजोग एवचेव णवर एणिदि
यवज्जाण, एवं कायजोगेव णवर सङ्खजीवाण जाव वेमाणिए सेव जते जतेसि ॥ सोऽसमसयस्स पठमो
उव्वेसो सम्मत्तो १६ ॥ १ ॥ रायगिहे जाव एव वयासी-जीवाण जते ! किं जरा सोगे

नि यस्य इति । बीवो नृपत । मनीमोगं निवत्तयन्मिभमिभिरस्यचिक्कमेव यस्येव बोधनिप तथैव निरवसेयस् वाग्योगमेवैव नवर
मकन्दिदवर्जामां एवं कायपोगमपि नवर सवजीवानो यावद्वैमानिकस्तव्व च ॥ १० ॥ इति ॥ योऽन्यथा ते मयमोदिसः १६ ॥ १ ॥

याचेन्द्रिय एव नवर सस्य च नि माहदिव एव साहदिव । एतन्नाविशय जहने आचन्द्रियक तेन न कइवा इमं याचेन्द्रिय १ । चन्द्रियिय चाचिदि
॥ त्रिभिदिव माहिन्याचिदि चाचिदिव । चत्तारिन्द्रिय २ याचेन्द्रिय ३ रसनेन्द्रिय ४ स्पर्शनेन्द्रिय ५ धृति । जेहने जेह इन्द्रिय
ये तेन ते कइवा इतिगप । बोधे भते मयमोगे निवत्तमेवाचे । बोध वेमगवन् मयमयाग मते निपत्तावता वसा । वि अधिकरवो अधिकरव । स्य
चिक्करवो कवि चिक्करव चिद्विदे १० ॥ एव जहेन माह दिय तहव विरवसेस । इमं किमहोच याचेन्द्रिये कइवा तिसहोच निरवसेव पचे कइ
वा । वरजाम एवचेव नवर एयिद्वियवत्ताव । वरजवाथ पचि इमहोच कइवा यतथाविशय इहा ऐकहो वज्जवा । एव वाच्यसागेवि नवर सवजोवाच
आव वेमाविद । इमं वाच्यवाथ पचि कइवा एतन्नामियेव ए याय सव ओपन कइवा यावन् वैमानिकपण कइवा । सेव भते २ ति । तइति हेमगव
न तुन कइ ते सव सवत्ते । साससम सवसु पठमा जहेसा सथत्ता । ए साकमा भतकना पहिसा जहेसा पूरा वसा १६ ॥ १ ॥ पचिसे च

स्यदमाग्निमूत्र-रापगिहत्यादि ॥ अरति ॥ अथयोहमागवितिवचनात् अरत् अरा ययोहनिः शारीरदुःखरूपावेय मतो यदन्यदपि शारीर दुःख तदमयोपनिचिन्तं ततश्च जीवानां किं जरा प्रवर्ति ॥ सोगेति ॥ शीघ्रं गोको वैत्य मुपलब्धत्वादेव चास्य सकलमामसदु खपरिरक्षतस्य उत गोको प्रवर्ततीति चतुर्विंशतिदशक्ये च येन शरीरं तेषां जरा येयान् मनीष्यस्ति तेषामुपयमिति । यमभार वेमानिकानां जरासोकाधुना मय्य

१ गोयमा । जीवाण जरायि सोगेति । संकेणठेण जते ! जाव सोगेति ? गोयमा ! जेण जीवा सारीरवे दण वेदेति तेसिण जीवाण जरा, जेण जीवा माणस वेदण वेदेति तेसिण जीवाण सोगे से तेणठेण जाव

राजगृहे पावदवमयादीन्-जीवानां जदन्त । किं जरा शोकः ? गीतम । जीवानां जरायि शोकोपि । अथ केनार्थेन जदन्त । पावच्छोकोपि ? गीतम । ये जीवाः शारीरी वदन्तां वेदयन्ति तेषां जीवानां जरा ये जीवा माणसी वेदन्ता वेदयन्ति तेषां जीवानां शोककृततेनार्थेन याव

इये जीवने पविबरद कञ्चा तेजना हेतु जरा सोग ते दहन्ति कहे । रावतिहे जाव एवंमवालो । राजगृह जगरने विदे जावत् गीतम इम कहे । जीवा च भंते किं जरा सामे । जीवने हेमगवन् किं जरन्ति, खूजरा कहिये बबकानि शरीरसबधी दूकरूप एव उपलब्धय जको जनेरा पवि शरीरसबधी दुख जरायदे जाववा ते जरा हुवे घामेति, माववी ते, मोककहिये दीगपवी ए उपलब्धयजको जनेरा पवि मनसबधी दुख ते मोकगदे जाववा जीवने मावहवे इ म उत्तर । मावमा जीवावं जरायि सागेति । हेमोतम जीवने जरा पवि हुवे मोक पवि हुवे । सेवेवहुवं भते जाव सागेति । ते खे च ये हेमगवन् इम कञ्चा जीवने जरा पवि हुवे माव पवि हुवे इ म उत्तर । गायमा जेवं जीवा शारीरवेयव वेदति । हेमोतम जेव जीव शरीरसबधी बबकादते बडे पनुभने । तेसिण जीवावं जरा । तेव जीवने जरा कहिये । जेव जीवा माणस वेयव वेदति । तथा जेव मनसबधी वेदमा वेदे । तेसिण श्रीगण सामे । तेव जीवने साम कहिये । सेतेवहुवं जाव सागेति एवं जेरायावति । ते तेरे पवे हेमोतम इम कञ्चा जीवने जरा पवि हुवे मोक पवि

सोमोधि । एव णेरहुयाणयि । एव जाय धणियकुमाराण । पुढविकाद्वयार्ण भन्ते ! जरा सोगे ? गोयमा ? पुढयीकाहुयाण जरा णोसोगे, सुकेण्ठेण आद्य णासागे ? गोयमा ! पुढवीकाहुयाण सारीर वेदण वेदंति णोमाणस वेदण वेदंति सतण्ठेण जाय णोसोगे । एवं जाय अउरियाण सेस जहा जीवाण जात्र वेमा णियाण सव जत भतसि । जाय पज्जुवासइ । तेग कालण तण समण सक्के देविदे देयराया वज्जपाणी

ओकोपि । एवं नेरयिकावामपि । एव यायएसानितकुमारणम् । एचिवाफायिकाभा जइत्त । जरा शोक ? गीतम । पुचिबीकायिकाना जरा नैव शोकः । अय कनार्चनयावर्ज्य शोकः । गीतम । एगधवीकायिका शारीरी बहनी यदयस्मि मा भालसी वदमां यदयस्मि तत्तेनार्चन पाववीव शोकः । एव पायवत्तु रिन्निपाको छेयं यथा जीवानां यावहुंमभिमाना तदय जइत्त । जइत्त । इति यायत्तपुपास्ते । तस्मिन्कास्ते तस्मिन्ममय छक्को दवल्लो दवल्ली दवरावा वल्लपाकिः पुरन्दरो यावहुंज्जानो विहरति इदं कवससस्य प्रम्बुहीप द्वीपं त्रिपुण्णनावचिप्रा ममानेग भुव इम नारवान पवि वइत्ता । एव जात्र वणिजममाणव । इम यायत्तु स्तनितकुमार स एव वइत्ता । पुठिवाइयाव भने करारागे । पुचिबीकायिकाने वनगवन् जरा पववा माव इ म उत्तर । गावमा पुठिविवाइयाव जरा वा साग । इति म पुचिबीकायिकान जरा ववे पवि याव मइ । सेकवडु तं जात्र वा माय । ते स्वे पवे वेममवन् इम कइता इत्थादि यावत् याव मइ ० तत्तावगे वइत्ता । गायमा पुठिविवाइयाव जरा र वेदव वदंति वा मा । वम वइत्त वदंति । इगोतम पुचिबीकायिक योरेरसवपी वेत्तता वदे मइ । मममववा वेत्तना वट । मतवटुप जात्र वा सागे । तवे पये यायत्तु साग नइ । पतमा मगे वइत्ता । एवं जात्र वटुएनियाव मम अइत्ता जोत्र व जात्र वमादिवाव । इम वावत्तु वटुएनियाव कइता अय जिम जीये । तत्तित अ ववा यावत् वेमानिक पवेत्त वइत्ता । सव भत भतंति जाव पज्जुवामइ । तज्जनि वेम वम् तुय रम कइता यावत् क्कामोना सग वरे । तण तावत् तप ममएव । ते कामन विपे ते समवत विपे । मइ दविइ दवराया वज्जपावा पुरंदरे जाव सुगमावे निवइत्ता । सक्क इसेमान वेत्तना इद देवता राजा

तत्त्वमेव विनापस्य द्वात्रयस्य पञ्चश्रुता मतिपातनाग गार-तत्त्वकान्तेमिस्यादि ॥ ययं जहा वसाको सद्यसते ॥ तद्वा सङ्कोचिन्ति ॥ यचेक्षान् स्वं
तीव्रान् प्रपमान्दुःखं दरात्रमधीपातिद्विद्वित लक्ष्या सञ्जापीड धाव्यः सद्युया साम्यपरिहारायेत्याह-नवरमाप्तिभोगेन सद्वावेतीत्यादि ॥ तत्र
ब्रिजमात्रो महावीर मयपिमावसोक्तात्रियागिनान् दयान् शत्रुयामास्य क्लृप्त मेव तथा तत्र मपुपराजसः पढास्यनीतापिपयि नमिभ्यापयचष्टा
तादृशाय निपुण नत् ॥ इदं मुपावपपढाताकृताय हरिभोगयी नियुक्त इति शार्थं, तथा तत्र पय्यको विमानकारी इत्त इदं तु पालका उच्ये

पूरटरे जाय नुजमाण थिहरट, हुम खण केथलक्य जमुद्वीथ २ थिउले रुहिणाणे श्वाजीणमाणे २ पासड,
समण जगथ मत्तावीर जमुद्वीथे दीने जहा इसाण तद्वयसए तहेथ सक्केणिवि पथर श्वाजिनीगेण सद्वावेद्व, ॥

यति पातागवम् २ पद्वपति शमन जगवन् महावीर जमुद्वीथ द्वीवे ययमानवरतीपञ्चत तथैव क्लृप्तापि नवरमानिपीनिकान्वेयान् क्लृप्ते
(शत्रुपापपतिवा) पदास्यनीतापिपतिद्विदि सुपोपापपढा पासकाविमानकारी पालकं विमानमुदीचीन नियोजमाये दक्षिणपीरस्त्यो रतिकर

यत्र पात्रुव शायमसि के इग्द वाग्न सोधम वज्रमात्रमे विपे भाग भागवता कडा द्विचरे, इमत्तं केवकल्पं जमुदीव २ विडल पाडिकावे पाभापसा
ने २ पासड ॥ एह एते पवन वं वात्सान्वकारे कश्च कल्प जमुदीप नामा शेषपते विद्याने पवधियान प्रमुखाया यका दवे । समक भवमे महावीर क
पूरेवे २ जहा इवाने तद्वयसट । समक भववन् दीयजानीरजामी मते जमुदीनामाहाय भिम ग्मान बोका यतकना पडिवा उदेयाने विपे राकप्रल
१ पतिद्विमे करो कडा । तदेव मक्कवति चकरं पाभिपणिक मयवेद । तिमज यज पडि इहा ककदा एतकाविपेय तिहा ईयान मजानीरजामी मते
पवधियाने करो देवीने पात्रिकागिक देव तेया एने शक्ते ते भतया । पावनावायाद्विवर करी सवावा घटा पाकपो पिमाचकारी पामय विमाच । तवा
रमाने मपुपराजस पढानीकना पविपति भविषाय नामी वप्या ताकवाने पाद्म रोधा इसाकडा एने शक्ते मयायनामा वप्या वयाडवाने इदि ॥ मे
वीने पादिय रोधा इना कइथा, तथा तिहा पुण्यकविमानकारी कडा इहा पालकविमानकारी तिहा कडा इहा पालकनामे

पाथ्यः तथा सत्र पुण्यं विमानमस्य मिदं पातकं त्राणं तथा सत्र दक्षिणे विपरीतमार्गे सक्त इदं सत्रोवाच ॥ तथा सत्र जग्दीश्वरदीपे उत्तर
पार्श्वे यत्किञ्चिदप्यस्तु इदं पातकं त्राणं तथा सत्र दक्षिणे विपरीतमार्गे सक्त इदं सत्रोवाच ॥ तथा सत्र जग्दीश्वरदीपे उत्तर

श्री रतिकरपद्मः । शान्तप्रसन्नवत्सरायाः ॥ ११ ॥
 पायसाणीयाहिवह हरी सुधोसघटा पालतु विमाणकारो पालग विमाण उत्तरिहो गिजाणमग्गे दाहिण
 पुराच्छिमिहो रतिकरपद्मए सेस तथेव जात्र णामग सावेसा पज्जुवासइ, धम्मकहा जाय पणिगया, तएण
 स सक्को दयिंदे देवराया समणस्स भगवन्ने महात्रीरस्स श्रुतिय धम्म सोच्चा णिसम्म हठतुठ समण जगय
 महावीर वउड्ड णमसइ व० २ सा एव वयासी-कइण नते ! उग्गहे पखत्ते ? सक्का ! पवयिहे उग्गहे

महावीर वदइ जमउइ । तदा ध सुखो वेयेन्द्रो देवराणा अमवस्य जगवतो महावीरस्यां
पयत इयं तस्यै यायकाम आवायित्वा यपुपासे चमेकया यावत्प्रतिगता । तदा ध सुखो वेयेन्द्रो देवराणा अमवस्य जगवतो महावीरस्यां
तिष्ठ चम सुत्वा निधाम्य इदमुतुः अमख जगवत्तं महावीर वदते नमस्त्यति वदित्वा नमस्तस्यैवमवादीत्-कलित्वा जवत् । अथप्रवृः प्रवृत्तः

विमान कहवा, तथा तिहा दक्षिण निर्वाणमाग कहवा । उत्तरिणे बिच्छावे मय्ये हादिब पुण्णिमिन्न रतिकर पणए सुसतथेव । इहा उत्तर नियौबमाग कहवा तथा तिहा नन्दोस्सरदीपने विपै उत्तर पूव पतसे ईयानज्जविने रतिकर पवतनेविपै ईयानमा उत्तरवा कहवा इहासा दक्षिणपूर्व एतसे भन्निज्जव रतिकर पर्वत कहवा मोद सर्व तिमहीळ कहवा । आव नामगं सायेता पण्णवासर धम्मकहा जाय पडिगया । यावत् पीतरना नाम सख्खादीनें ले देभगउन् ल मन्नु देवराज मगबन्त प्रते भादूब् नमस्कार करळू इस कह्यो सेवाकर धर्मकवा कही यावत् पयसा पाळो वसो । तएव से सखे देविदे देवराया । तिहारें ते मज्ज देवगु देवराया । समज्ज भगवथा महावीरज्ज पतिय धर्मा सासा बिसख उट्टगड । समज्ज मगबन्त योमहावीरखाभीने स मोपे धम्मते साख्खीन ज्जइयधरीने ज्व सवीव पामो । समज्ज मगबं महावीर वएव धर्ममद सं २ ता एव वधामो । समज्ज भगबन्त यामहावीरखामो प्रते वदि नमस्कार करे वादो नमस्कार करीने इस कहवा । कहवें मंते उण्णवे पखसो । कोतसे मेदे देभगवन् पवपड कह्यो, खामोये खोकार कोखे ते पण

दात्री दयराजो जयका धर्मे समस्यानि चत्वेव ॥ उग्नहेति ॥ अथगृध्रते स्वाग्निना स्वीक्रियते य सो वयम् ॥ दर्वेवृग्नादेति ॥ यवेन्द्रः अन्न इवा
 नोवा तस्यापग्रहो दक्षिण साक्षाद् उत्तरव्यति इयन्नाययुः ॥ रात्रा पञ्चवती तस्यावयम् पट्त्रवृत्तरताविशेष राजावयम् ॥ गि
 इव इग्नमहेति ॥ गृहयति मां बर्धत्सको राजा तस्यावयम् स्वर्दीय मयलमिति गृहपत्यवयम् ॥ सामारिग्नमहेति ॥ सङ्गागारम् गृहम् धर्मोत्तमिति
 मागारः सपय मागारिकः तस्यावयम् गृहमवति सागारिकावयम् ॥ साध्विनिग्नमहेति ॥ समानम् चर्मम् चरन्तीति मापन्मित्राः साध्व्यापेक्षया
 पापवयम् तपासवयम् इत्युदात्ताः ॥ अथ चतुष्टय मासवयम् यथासु चतुरोमाशान् यावद्विति सार्धमिमावयम् ययमुपश्रुत्यन्त्रो

पणसे, तजहा—देविदोग्गहे राद्याग्गहे गह्वडउग्गहे सागारियउग्गहे । जे डमे छज्ज
ह्याए समणा गिम्माया विहरति, एणसिण छह उग्गह छुणुजा गामातिकहु समण नगय महावीर यड्ड

१ अत्र । पञ्चविधोपपन्नं प्रकृतमन्त्राद्यया-त्रयान्त्रावपदो राकावपदो यद्वपत्यवपन्नं सागरिकावपदः सापमिकावपदः । य इमे चापतया अम
वा निगन्त्या सिद्धरन्ति एतयाममवपदमनुजागामीतिकृत्या अमव जगवसा महाधीर वस्यति वसिष्ठ्या ममभक्त्य तमय दिव्य

यदापत्यो तदाह-अहये इत्यादि ॥ एव ययइति ॥ एवं पूर्वोक्तं अर्थः ॥ उणाहं आनुजायामि ॥ इत्येवं रूपं वदत्यसिषते सत्य एवेत्य इति ॥ अथ
प्रत्ययपर्यायः सत्य आद्याप्यय सारूपेण सम्प्रदायी उत भेत्यादिभ्याम्-उक्तमस्मिन्त्यादि ॥ सम्यग्यावशीकृत्यापि प्रमादादिना क्रिमणी यदुविधा आपां

अमसहृष्टं ० २ स्ता तमेव विष्णु आणविमाणं दुरुहृष्टं, दुरुहृष्टं आमेयदिसि पाउक्षूए तामयदिसि पति
गए जेतति । तमय गीयमे समण स्यात्र महावीर वदइ णमसहृष्टं ० २ स्ता एव वयागी-जग जेत !
सक्को देवदे देवराया तुल्ले एव वदन्ति सच्चंण एसमठे ? हता सच्चंण । सक्केण जेत ! देविदे देवराया कि
सम्मावादी मिच्छावादी ? गीयमा ! सम्मावादी गीमिच्छावादी । सक्केण जेत । देविदे देवराया कि सच्चं

यातयिमानं दुरोहति, दुरुह्यं यस्याविष्णुः प्रादुर्भूतस्तामेव विजिस्सति गतो जइल । इति जगधाम् गीतमः समण जगपल्लं महाधीरं पन्दते
नमस्सति, वन्धित्वा नमस्कृत्तिमवाधीत-यज्जल । अन्ता देवन्ना देवराजा पुसाकामय वदति सत्यायमयः ० इल्लसत्य । क्षत्रो जइल ! देवन्ना
देवराजा किं सम्यग्यादीं मिच्छावादी ? गीतमः । सम्यग्यादी नैव मिच्छावादी जइल । देवन्ना देवराजा किं सत्यां आपां जेतते एवा

अमसहृष्टं श्रीमहाभोरत्तानो प्रते वदि नमस्कार करीने । तमय विष्णु आणविमाणं दुरुहृष्टं ० २ स्ता । तेदोव देवदयवा यान
विमानं प्रते वठे वठेने । आमेयदिसि पाउक्षूए तामेयदिसि पतिगए । जे दिगिपको प्रमट जयाइता तेकोज विजिमेविये पाछा मया मते इसे आसय
ने । भोतिनं यमय गावस । अमहं मयय महावीर वदइ जमसहृष्टं ० २ स्ता ० व वयायो । अमहं भगवन्ता श्रीमहाभोरत्तानो प्रते वदि मज
व्कार करे वीराने नमस्कार करीने इम करे । अर्थ भते सच्चंण दे देव देवराया । जेव जेभगवन्ता गज्ज देवेण्ड देवराया । तुल्ले एव वदति सच्चंण एसमहृष्टं ।
गज्जने वाज इम पूर्वोक्तं ज पाउजायामि इमा वदते ते यय माया ० २ स्ता । यता मययं सच्चंण भते देविदे देवराया । जंभोतम ए यय माया य
ज सुवधद देवराया । कि सत्तावादी मिच्छावादी । एव सम्यग्यादी जे ययमा मिच्छावादी जे ० २ स्ता । गावसा सच्चंण वादी यो मिच्छावादी । दगो

नायते नवेति प्रप्रयगाए-मङ्गेनमित्यादि ॥ सत्यायि प्राया कयच्चिद्वाप्यमाणा सावया सम्भवतीति पुनः पृच्छति-सङ्केषमित्यादि ॥ सायञ्जलि ॥
प्रवृत्तमप्यस्य नविमङ्गलमस्येति यावया ता ॥ प्रायेणति ययदा ॥ सुपुमत्रायति ॥ मूलमाय इत्यादिक वस्त इति यदुः, आप्यस्याहु -सुपुमकापति ॥

ज्ञान नामह, मास नास नासह, सञ्चामास नास नासह, अस्सञ्चामोस नास नासह ? गोयमा । सञ्चोपि
ज्ञान नासह, जाय अस्सञ्चामोसपि नास नासह । सक्केण नत । देविदे देवराया कि सावज्ज नास नास
ह, अणयज्ज नास नासह ? गोयमा । स वज्जोपि नास नासह अणयज्जोपि नास नासह । सेक्केणणे
नत । अय युच्चह—सायज्जोपि जाय अणयज्जोपि नास नासह ? जाहेण सक्के देविदे देवराया सुज्जमकाय

[illegible]

नाम मयान्तादीकै मित्याभातो नही । सङ्गं मते देविव देवराजा । शत्रु हेमगवन् देवेन्द्र देवराजा । बि सखभास भासइ सासभासं भासइ । फू सखा
भाया मानेदे नराभाया यान । सखाभास भास मासइ पखभास भास भासइ । सखासुया भाया कोसै पखखासुया भाया कोसै इ म सखर । शोखभा
सखवि भासं भासइ जाय पखभासामपि भासं भासइ । हेगैतम सख पचि भाया कोसै सायत् पखखासुया भाया कोसै । सखेव मते देविव देवराजा
बि माखर्य भास भासइ पखर्य भास भासइ । शत्रु देवेन्द्र देवराजा फू मइ पखेख बखिजे गजितकर्म करी खान्या बखिये ते भाया कोसै पखरा
पनइत बखिये निरइत भाया कोसै इ म सखर । मासमा सायर्कपि भास भासइ पखर्यपि भास भासइ । हेगैतम सायर्क पचि भाया कोसै निर
इत पचि भाया कोसै । सेवेनेरं मने एवइपइ । ते को पखे हेमगवन् इम खणा । सायर्कपि जाव पखर्यपि भास भासइ । सायर्क पचि भाया कोसै

पितृत्याह-गण्डवमित्यादि ॥ मोमुदुमणति ॥ स्त्रीयन्ती प्रथमाद्वेगक यमस्तर शास्त्ररूपमुक्तं तत्र कस्यतो जयतीति मुख्यधेन कर्मस्वरूपप्ररूप
 यायाह-जीवावमित्यादि ॥ ययककाकामति ॥ अत द्येतय जीयस्वरूपपूनाचतमेत्ययः तन कृतानि यदुनि अत कृतानि अमाधि ॥ कज्जति ॥ कज्जति ॥
 जगति कपोमिति बहुवचन-जीवायति ॥ जीवानामय भात्रीवार्मा ॥ यापारीवचियायोगसति ॥ यापारीरूपतपोपचिताः सुचिन्ताः ये पुद्गलाः ॥
 योदिविषयायोगमति ॥ इमं योदिव्यक्त्यावपय स्त्रीर ततो योदितया चिता ये पुद्गलाः तथा ॥ कसवरचियति ॥ कसेवरतया चिता य पुद्गलाः ॥

ना कम्मा कज्जति ? गीयमा । जीयाण चयकका कम्मा कज्जति । सेकेण
 ठण नन ! एउ घुघुड-जाय कज्जति ? गीयमा ! जीयाण याहारीवचिया योगला योदिवचिया योगला

अर्माणि कुवन्ति ॥ गीतम । जीवायतःकृतानि कमाधि कुवन्ति नैवायत कृतानि अर्माणि कुवन्ति । अय कोनार्थेन प्रदत्त । एवमुच्यते यावत्कु
 पन्ति ॥ गीतम । जीवानामाहारीवचिताः पुद्गला योदिवचिताः पुद्गलाः कसेवरचिताः पुद्गलाः कस्या कस्या ते पुद्गलाः परिवर्तन्त मास्सयेवत

यान्तं यद्वत् । श्रीवाच भते वि सेवकका कस्या कस्यति पसेवकका कस्या कस्यति । कीव इमयवन् खू वेत्तन् कीव स्रकपभूत यतना इत्यत्र विवे खद
 वरिवे वाया ते चेत्त जत ते कम पूवे यद्वत्ता यचेत्त जत कम पूवे १० म उत्तर । गावमा कोनार्थं सेवकका कस्या कस्यति यो पसेवकका कस्या कस्य
 ति । ४००तम कीव चेत्त कम करे पवि यचेत्त जतकम न करे । सेवकका न करे । ते को यवे इमयवन् इम अद्याकीव चे
 त जत कम करे यचन जत कम न करे १ म उत्तर । गावमा कीवाच याहारावचिता पाप्मका । गीतम कीवने याहाराकप पवे संख्या ये पुद्गल ।
 ४१ रविषया पाप्मका अहररविषया पाप्मका । योदि अद्विये पाप्मका पवयत्रादोर तिहारपक्षा योदिवके संख्यापुद्गल तथा कसेवरपवे विष्णा के पद्गल ।
 या २ य त पाप्मका परिवर्तन्ति । तिचे २ याहारादियके वरा ते पाप्मक परिवर्तन्ति । अन्ति पसेवकका कस्या सगवाकसा । अहो यवेत्तम्यजत कम पूवे चे
 यमव पाप्मन् । दुइ देम दुइसेव्यासु सुचिचोदिव्यापु तथा २ अत पाप्मका परिवर्तन्ति । दुइकान यीत यावप सुगमयथादि सदित ज्ञायास्य यात्र

तदा तदा ते पुगला परिब्रमन्ति ॥ तेन तेन प्रकारेण आहारद्वितया इत्यर्थः, ते पुद्गलाः परिब्रमन्ति, येष्व्ब्र कामपुद्गला अपि लीयाना भवेय
तथा तथा परिब्रमन्तीति कृत्या चैतस्य कृतानि कर्माणि चतुर्भिर्गम्यते-अस्ति अचयकला कल्पन्ति ॥ अचयस्य चेत कृतान्यप्येतत् कृतानि कर्माणि
ब्रह्मणः ! इष्टायुस्मन्त्रिति अथवा ॥ प्रयकाशकमात्मन्त्रिति ॥ चेयं चयम यय इत्यर्थः आवे यमस्य यमिधानात्, तदरुतानि सन्धयकृतानि पुद्गल
सन्धयकृतानि कल्पन्ति, कथ-आहारोपचियायोगतत्यादि ॥ आहाररूपा उपनिताः सन्तः पुद्गला भवन्ति तथा र्शोद्विरूपा द्यिता
सन्तः पुद्गला भवन्ति तथा कलवररूपा द्यिताः सन्तः पुद्गला भवन्ति किम्बहुना तथोष्णसाद्विरूपतया त पुद्गलाः परिब्रमन्ति वयादेवेति श्रुत्या,
यत् न सन्ति अचयकृतानि अचयकृतानि कर्मास्याहारोद्विरूपकलवरपुद्गलवदिति तथा ॥ दुष्टावेष्टुति ॥ कीतातपश्चयमस्यकारिपुण्यपु कारये
स्वर्गानामद्यायपु ॥ दुस्तज्जानुति ॥ दुष्टोत्पादकयवपु ॥ दुष्मिषीद्वियासुति ॥ दुः खहेतुश्चाप्यायजूमिपु तथा तम तेन प्रकारेण यदुपिचा
सातोत्पादकतया ॥ तपुगलसति ॥ तन्नामकपुद्गला परिब्रमन्ति ततश्च लीयानाभेदावातमुक्तवा तैरवावातहेतुपुतकर्माणि कृता न्यम्यथाकृतान्या
गमन्त्रीपमचङ्गे लीयन्तस्तथेय तपां चेत कृतस्य विदुर्मतोभिगम्यते-अस्ति अचयकला कल्पन्ति ॥ चेष्व्यास्यामस्येव-चोपते यतो दुःखानादिविषयातैरे

कक्रैवरचिया पोग्गला तह्हा २ ण ते पोग्गला परिणमति, णलिय सुच्चैयकका कम्मा समणाउसो ! दुठ्ठाणंसु दुस्सेज्जासु दुग्गिस्सीहियासु तह्हा २ ण ते पोग्गला परिणमति णलिय सुच्चैयकका कम्मा समणाउसो ! श्यायके

कृतानि कर्माणि श्रमवत् । चायुषमहम् । सुखाग्नेषु पुष्पायामु दुःशय्यासु पुष्पायामु परिब्रजन्ति नास्त्यप्येत कृतानि कर्माणि

याऽ विधे द्रुये त्रयाधनकारी यस्तोत्र विधे नियमाने विधे दुषष्टेष्ट साधार्य सूक्तानि विधे तिचे २ प्रकारे ते पुस्तक यक्षासायचे परिचमि । यन्नि यचे यक्षसा यक्षा समनाडमा । नही यक्षतस्तत अम परिचमि हेतमय यावुत्तम् । यायके से यक्षाय होति सक्तये से यक्षाय होति मरत्यते से यक्षाय होति । पातन यक्षता यक्षकारी स्वरादिष्व ते योर्वर्गेभ्यः मरत्यने कालि दुबे १३५ पक्ष्म त लोचने मरत्यने कालि दुबे मरत्यरूप विनाय लेख

नूनपु पुद्गलाः परिणमन्ति यतो नाणयकृताणि कर्मोष्णरूपाणि नानुस्यूतस्यैव रूपपाशा भतिसूक्ष्मत्वेनासातोत्पादकत्वावस्थया विपलवयदि
 ति तथा ॥ सायकहस्तादि ॥ अत्रादिः ॥ से ॥ तस्य जीवस्य मयाय मकरवाय अवति यय सङ्गस्यो तयादिविकल्प
 मर्यादो मरयङ्गपाम्ना विभाजति यस्या ॥ मर्यादा दृष्टाद्विपातः तत्र च तथा तथा तत्र तत्र प्रसारक कथञ्चनकत्वेन त पुद्गला आतङ्गादि
 प्रमका मातवद्वतीयस्यैव तत्र परिणमन्ति यत्तत्र एव च कथस्य जीवानामेव आकात् वचनवतो आतवद्यपुद्गला जीवकृता अत येन कृतानि कर्मो
 दि नानुस्यूत कृतानि अथवास्यामन्तु पूर्वोक्तामसारकावगन्तव्यामिति ॥ आशुसूत द्वितीयः ॥ १६ ॥ ॥ द्वितीयो

ने यद्वाण ह्येति, स्रुष्ये मे ग्रहाण ह्येति, मरणत स ग्रहाण ह्येति तथा तद्वाण ते पौगण्डा परिणमति
णाल्य शुचैयकना कम्मा सेतणहेण आय कम्मा कज्जाति, एव णरइयाणयि, एव जाय वेमाणिथाण सेव
जन जनसि । जाय विहरइ ॥ सोएसमस्सायित्त उव्वेसो सम्मसो १६ ॥ २ ॥ रायगिहे

प्रमद ! प्राप्सुम् ! प्रातःकालस्य यथाय प्रवति सुकृष्णसम्य यथाय प्रवति मर्यादास्तस्य यथाय प्रवति तथा तथा ते पद्वलाः परिच
मर्त्त भारत्यधेत कृतानि कर्माणि तत्तमार्थेन यावत्कामात् कुर्वन्ति यथ निरपिआणामपि । एवं यावद्धेनामिआणाम् । तद्वय प्रदत्त । प्रदत्त !
इति यावद्विद्वदिति न पराकशप्रत द्वितीयादृशः १६ ४ २ ० रामस्य नगर यावत्कामादीन्-कति प्रदत्त । कमप्रकलयः

उकोदृग्गदिव्रात ते आग्ने मरकम आग्ने कुवे । तद्वर २ तत्ते पाप्मन्ना परिचसति । तित्वि २ प्रकारे तेन पद्वल परिचसि । त्वत्ति पद्वलकडा कथा । पवि
नभो पचत पत कम करे । सतेवपुन कात्र कथा कर्म्मति एव परिचायाववि तत्र कात्र येमावियाव । ते तेने पवे जेगौतम यावत् कम करे एतनासग क
दश । म नारकीने पवि कडवा म यावत् येमानिज येमावियाव । मवभते २ ति आव विहर । तद्वति येमावबन् तुने कडा ते सन सत्वने गन्यवा
नाही म कडो दावत् भोतम विचरे । माकसमए विविचाउदेया सधत्ता । एसाबना गतकना बीका उदेया पूरा कथा २५ । २ । बीजा

देवगान्ते कामानिर्दिष्टं वृत्तीयपि तदवस्थित इत्येव सम्यग्दृष्ट्या स्पष्टमात्रिपूत्र-रायगिरिहत्यादि ॥ एव जहा पञ्चवक्त्राण इत्यादि ॥ वेवावेउदेराष्टे
ति ॥ यद् वदने कम्मप्रकृते एवस्यायदो ध्वन्य मत्पासा प्रकृतीना यत्रोद्भूतक सन्निधीयत स वदावदः स्युजोद्भूतः प्रकृत्यनाया सप्तविंशतितम
पद इत्यादिद्वयका दीपतावेह सञ्जात्याल सुबैवमयताः गीतम् । अष्टकमप्रकृती र्वेदयति सप्तकाः सप्तच मोहकये उपपन्नमेवा एवं मनुष्यापि

जाय एय ययासी-कडुण जत ! कम्मपगणीते पयसाते ? गोयमा ! अष्ट कम्मपगणीते पयसाते, तजहा-
णाणावरणिज्ज जाय अुतराड्डय एव जाव वेमाणियाण । जीवेण जते ! गाणावरणिज्ज कम्म वेदमाणे कठ
कम्मपगणीते वेदेह ? गोयमा ! अष्ट कम्मपगणीते एव जहा पयवणाए वेयावेउदेसते सोचिय गिरवससो

प्रसप्तम् ॥ गीतम् । अष्टी कम्मप्रकृतयः प्रसप्ता सप्तया-जानावरणीय पावदन्तराय एव यावद्वैमविकल्पान् । जीवो जदन्त । जानावरणीय कर्मे
यदयगर्कते कम्मप्रकृतीर्वेदयति ? गीतम् । अष्टी कम्मप्रकृतो , एव यथा प्रकृतापनपायावेवावेदादृष्टकः सर्वेव निरवक्ष्यो ज्ञातित्यः । वदावन्त्यो

वदुदयान या अस कड्गा वोजानविदे पावि कम्मडोव कड्डे-रायगिरि ज्ञाव एव वदासो । राजपट्टक मर्गदने विप वापत् गीतम् इम कड्डे । व-च
भत ज्ञप्पवक्त्रोपा पं । जेतसो वेवाक्कावड्डादि, जभगवन् कम्मप्रकृति प्रकृती इ प्र० उत्तर । मायसा पञ्चकल्पयकोपा पं० तं । वेगीवम पाठ कर्मे
प्रति प्रकृता ते कड्डे-वाग दपिज्ज जाव वेतरादय एव जाव वेमाविवाव । जानावरणीय १ द्यमावरणीय २ वेदनीय ३ माहनीय ४ पासु ५ ना
म ६ पाव ७ अनराव ८ पाठकम्मज्जरको पाठित्तिर इम यावत् वेमानिकसगे कड्डो । जीवेव मते वाणावरणिज्ज कम्म वेदसावे ज्ञातकल्पयकोपा वेदे
र । ओव वेमवद्वद्वानावरणीय कम्म वदन्तावका जेतसो कम्मप्रकृति वेदे इ म उत्तर । मायसा पञ्चकल्पयकोपा ० म जहा पञ्चवक्त्राण वेवावेपो कड्डेसप्ता
मावेर निरवसेमा भाविज्जो । इगीतम् पाठ कम्मप्रकृति वेदे इम ज्ञिम पयवणागा वेतन कम्मप्रकृतिना सप्तेरोमे वेदेवे पनेरो कम्मप्रकृतिना वेदवा जे
उदेयान विवे कड्डिय ते वेदावेद तेरोव उदेयक पयवणागा सतावीसमापद ते इम वेगीतम् पाठ कम्मप्रते वेदे पयवा यात वदे सात ते मोहमीयने

मारजाद्विन्-वेमानिजाश्रापुदेवेत्येवमादिरिति ॥ वेदार्थोच्यते तथैवसि ॥ एकस्याः कमप्रकृते वृद्धे वेदने अन्यासो कियतीनां यज्यो जयतीति प्रतिपाद्यत यत्राभौ यदायन्त मुच्यत सोपि तथैव प्रत्यापभाषामित्यर्थः, सच प्रत्यापनायां पार्थिव्यतितमपश्य यथासासी-कश्च जते । कमपग जीतु यमनातु ३ गोयमा । एत कामपगजीतु पक्षतातु तंजडा-मावावरणं जाय अंतराहं यव नेरइयाव जाय वेमापियाव ॥ जीयेवं जते । मा वावरण्य काय यदमाव कइ कामपगजीतु वंषइ १ गोयमा । सताविषययथा अहविषययथा अविषययथा अगविषययथा अगविषययथावेत्यादि ॥ तत्रागुवि पवत्यः प्रतीतः सतविषययत्न सत्यापुपत्यकासादप्यव पद्विपवत्यः कायुर्माहवत्योना सूक्ष्मसम्पराय एकविषययत्नको वेदनीयापेक्षयोपशान्तमोहा

जाणियमो । वेदाथधोयि तहेव । वधावेतोयि तहेव । वधावधोयि तहेव जाणियमो । जाव वेमाणिया

पि तथैव । यत्रागवधोयि तथैव । वधावधोयि तथैव प्रचितव्या यावतुमागिका इति तथैव जदत्त । जदत्त । इति यावद्विहरति । तदा

पये पवथा जपममै इम ममुच्य पवि मारजाद्विकता वेमानिक पर्यंत पाठकोज वेदे इत्यादिक तवा वधा वधादि तहेव । वेदावधावितकवलि, एकच मरजतिम वदन यत्रो जतको जमपकृतिना मन्त्र इवे पवथा कइवे जिज्ञात वेदमन्त्र कइये ते पवि तिमहीव पवयवामोपर इत्यर्थं ते पवयवामा ज योममायद ते इम—वरवं भते कवययकोपा पवताथा, मायमा अइ कवययकोपा पवताथो तजडा भागवरविल्ल जाव अतरारइ एव वेदरावाच जाव वेमाविदाच जीवेवं भते वावावरकिज्ज कनो दरेमावि कर कवययकोपा वधइ, रावमा सतविइ कवयथा पडविइ कवयथा क्विइ कवयथा एय विइ कवयथा इवाडि तिडा पाठजिइ मन्त्र तो प्रविइ होअवे यम सतविइ मन्त्र तो भासुवम मन्त्रकाव कको यमरे कासे पडविइ मन्त्र तो भासु मीइमोय वधोनि मूयमपरायने विवे तवा एकविइ मन्त्र तो वेतनीय पयेवाये उपशान्तमाहादि । वधावेदावि तहेव । वधावेदावितकवलि, एकच मरजतिने मन्त्र जता यमरो जेतकीना वेदथा इवे इम यव ते वधावेद उपदेयव कइये ते पवि तिमहीव पवयवामो परे इत्यर्थं ते पवयवामा पच वायमा पद ते इम—वरवं भते इत्यादि पूठिको परे कवथा विमेष कइवे—जीवेवं भते वावावरविल्ल कवय वधमाये कर कवययकोपा वेदेइ विजम

दि ॥ यथावेदोदि तदेवति ॥ एकस्याः कर्मप्रकृत भग्न्ये सति सन्त्यासी क्रियतीनां वेदी प्रवर्तीत्येवमर्थं सन्त्यावेह सहेक्षण उच्यते सोऽपि तथैव प्रया
पनायामित्यथाः, सच प्रयापनाया पञ्चविंशतितमपदरूपः धृयन्त्यासी-कश्च नते ! इत्यादि ॥ प्रागिव, विस्रोपरत्वर्य-श्रोयेछ प्रंत । आचार
चित्र कर्म यपमावे कइ कर्मपगलीछ वेपइ १ गोयमा ! निपमा अर कर्मपगलीछ येपइ इत्यादि ॥ यथाधपोति ॥ एकस्या वग्न्य
क्रियतीनां यन्त्यइति यत्रोच्यते ओरी यन्त्यायथ इत्युच्यते सच प्रयापनायां यत्तुर्वैद्यतितमं पद सचैव-कश्चनमित्यादि ॥ तथैव विस्रोप पुनर
यं-श्रोवर्च नत ! नावापरदिज्जं कर्म यपेमाथ कइ कर्मपगलीछ यंपइ १ गोयमा ! सतविद्ययथा अरविद्ययथा सविद्ययथेत्यादि ॥ इइ
सद्वृत्ताया कृषिद्वयते-यथावठेपइमो वेयावपोयवीयठेइइ । यथोवठेइइ कश्चन्यठेकचर्चपोठति ॥ अमत्तर धन्वक्रियोभेति क्रियाविस्रोपाति

गति । सेयं नत नतेति ! जाय त्रिहरइ । तएण समणे अगव महावीरे क्षुण्णया कयायि रायगिहाते ण
यराते गुणसिंहाते चेडुयाते पन्निस्सकमइ, पन्निस्सकमइत्ता धहिंया जगवयविहारं त्रिहरइ । तण काले

यमवो जगयाम्महावीराम्महाकदाचिद्गजराजरागुणशिलापेत्यादमतिमिच्छन्ते प्रतिमिच्छन्त्य यद्विस्ताज्जनपदविहारं विहरति । तस्मिन्का

पइ कश्चपमहावीर वेदेइ इत्यादि । कथावधावि तइय भाविइमा । सन्त्यावधानितसेवति, एक एकने वग्ने यमरी वेनखी कर्मगुतिमा वन्य दुरे इम
निहा कदिय त कथावध इमा कदिये ते पपराणां यठवीरमा यत्र ते इम-कश्चनमित्यादि वखो विगयते त कदिये-श्रोवेइ मत यावावरविज्ज क
कं यपेमाने कइ कर्मपगलीछा कश्चइ, गायमा एतविद्य र्चयइया पइविइ यत्रोवा इत्यादि यप सगुह माथा विहा एव हीसेह-वेय-विषोपठना वेयाव
॥ जरीयपाडा । यथावेदातरया कल्लपायप्रवर्धेति ॥ १३ एव मत २ ति जाय विहरइ । तएति कश्चन्यठेइसा कश्चो यावत् विचरे । तएण समवे
भवय मरागरे पण्णदा कयायि । तिजारे यमव भगवत ओमहावीरसामो पण्णदा कयायि । रायगिहाया चवराया गुणसिंहाया पेयाया पडिचि
कामर २ पा । राजयइ नगर यथो गुणगिहाय मं पेत्ययथो मोकसे मोकसीमे । यद्विहा कश्चवदविहारं विहरइ । माचिर अनपन विहारं प्रये करे ।

पानाय प्रत्यापनापूर्वमिन्द्रमाह-तयकोमिन्द्रादि ॥ पुरश्चिन्मरति ॥ पूयनागे पूवाहो इत्यप ॥ अथाहति ॥ अथगताहो अष्टादिवस यायत् न कल्प

ण नण ममपण उह्युयातीरे णाम णयरे होत्या, थयुने, तस्सण उह्युयातीरस्स णयरस्स यहिया उत्तरपुर
च्छिमे दिमीजाए एत्यण एगजयुए णाम चेडए होत्या, थयुने, तएण समणे नगए महावीरे ह्युयया क
यायि पञ्चानुपुसि चरमाणे जाय एगजयुए समोसहे जाय परिसा पणिगया भतेसि। नगव गोयमे समण
नगय महावीर धदइ णमसइ २ सा एय वयासी-ह्युणगारस्सण भते। जायियप्पणी ठठ ठठेण ह्युणिरिक्क

मे मस्सिममये उह्युयातीर नाम नगरममवत् वयक. तस्योस्सुहातीरस्स नगरस्स वाहलादुत्तरपौरस्स्ये दिग्मगन्धिस्युका नाम चेत्यो जय
त् वयक. तदा यमवा नगवाम्महावीरो न्यदाकदाचिपूवानुपूव्या चरन्त्यावमेकस्युको समयसुतोपायस्वपरप्रतिगता नदत्त। इति नग
याम गौतमः यमव नगवगतं महावीर वन्दते नमस्सति यस्मिन्त्या नमरतत्येउमवादीत्-यमगारस्स नदत्त। आवितात्मन पठयहेमा निजि

तस्य वानभ तेचं ममपव उह्युयातीरे नाम चयरे हाता वयसा। ते वाहनविदे ते समयने विदे उह्युयातीरनामि नगर पुषा वयक चरवाकास्य। तच्छ
उह्युयातीरस्स चरवत्त दहिदा उत्तर पुरश्चिमे विद्योभाए। तेजना उह्युयातीर नाम नगरने वाहल उत्तरपूर दिग्मिभासने विदे। यत्तप एगजयुए नाम
चेःए हाता वयसा। इहा एव उह्युए इहे नामि चैत्तयया वयक करिनायास्य। तएण समवे ममव महावीरे चयया कयायि पुवायुपवि चरमाये।
तिहारे यमव ममवत्त यामहावीरयामो वयसा विभारेके पूवानुपूर्वये वाहतावका। जाय एगजयुए समासहे जाय परिसा पणिगया। जायत् ए
व उह्युयाताः पौवमेविदे समासरायावत् पयटा पासा वयो। भतेति ममय भायमे समय ममव महावीर वयक चरमाये। भते इहे या
मने ममवत्त गौतम यमव ममवत्त योमहावीरयामो पते विदे नमस्कार करे वाको ममस्कार करोने इम वयक। चयगारस्सवे भते माविययको व
इहेण पवित्रिमेच जाय पावावेमावत्त। चयगारेने येममवन् भावितामाने एगजये करो पत्तरारहित यावत् यातापना चरता वयाने। तच्छवे पु

त एताद्याकुन्यपितुं पापारमगम्यवस्थितत्वात् ॥ पश्चिमेर्लति ॥ पदिमजागे ॥ यत्नाद्दे यावत् कल्पते इत्याद्याकुन्यपितुं
 पापारमगनाया दत्तय ब्रूयमुभारितया व्याख्यात ॥ तस्वयति ॥ तस्य पुनः साधोरेय कापारसर्गजियइयतः ॥ अविपाठति ॥ अविपाठति साभिष
 नागिशाभरकाभीति पूषिकार ॥ तेषति ॥ तेषानगर इतकापारमगं सम्यमानाद्यव ॥ अदक्युति ॥ अद्राणीत् ततद्याद्यथा खेदात् ॥ इतिपा
 नरति ॥ ममानगरं नूया पातयति नापातितस्याद्यखेदः कर्तुं कल्पत इति ॥ वेद्यस्य क्रिया व्यापाररूपा साध क्षुत्रा यस्मभुया

तृण जात्र ध्यायायेमाणस्स तस्सण पुरिच्छिमेण अत्रहु दिद्यस णोरुप्यइ इत्यथा जाव ऊरुंया अ्याऊ
 हविंसगया पसारंसगवा पश्चिच्छिमेण अ्यहुदिद्यस कप्यइ हत्यथा पादया जाव ऊरुवा अ्याऊहविंसगवा
 पसारंसगया तस्सय अ्यसियात्तं लवइ, तचेय त्रिज्जा अ्यदस्कु इंसि पाइइ, पाइइइत्ता अ्यसियात्तं तिदेज्जा,

तन यावदातापयतस्स पोरस्सेऽपाहुं दिवसे न कल्पते इत्या पादया यावदुरु यावुवपितुं प्रसारयितुम्, पाद्यात्वेपाद्दिद्यसे कल्पते
 इत्यथा पादं या यावदुरु या कुन्यपितुं या प्रसारयितुं या तस्यथाआसि सत्त्वस्ते त चेव वेद्योद्गाहीत, वृद्धा अ्यपि (नूमी) पातयति पात
 पित्याआंनि सिद्ध्यात् अयमूनं नदत्त! यच्छिद्ध्यात् तस्य कति क्रियाः कल्पते (नवति) यस्य (यायो!) अशासि सिद्धयन्ते नैव तस्य क्रिया

रश्चिमेवं यवदु दिवसं वा कप्यइ । तेइने पूर्वभागे पूर्वाह्ण दिवसने पूर्वभागे इत्यथ साधा दिवससगे न कल्पे । इत्यथा पायवा जावऊरुवा अ्याऊहा
 नेत्यथा पसारंसगवा । इत्यप्रते यवदा यगप्रते यावत् अरु प्रते थाक धितया संशोचया प्रसारिवा काठसग रश्चिमेव यवदु दिवस
 कप्यइ । पदिमभागे दिने एतमे पादिका दाव प्रहरनेज्ये कल्पे । इत्यथा पायवा जाव ऊरुवा अ्याऊहावेत्यथा पसारंसगवा । यावयते यगप्रते याव
 त् अरुप्रते सथाविवा प्रसारिवा काठसगना यभायवको । तस्मै यंसियाथा लुवर तपव विज्जे यदस्कु इतिपाठो २ सा । तेइने ययुन वव फ डार
 मपो यदस्कु तेइव प्रते नियये वेद्य दवे देयीने कपिप्रते भूमिकाये पाठे अ्यपिने भूमिकाये पाठोने । अविपाठो सिद्धेज्जा । तेइव ययोने केदे यं

विद्मन्मस्य सोनादिना त्वमुना क्रियते प्रवर्ति ॥ जस्स छिन्नइहति ॥ यस्य साधो रत्नोवि शिद्यस्ते भोतस्य क्रिया प्रयति निर्व्यापारत्वात् कि
 मवधा क्रियाया चन्नावो जेय मतथाइ-मन्वत्पत्त्यादि ॥ भवति याय निवेयः सोम्यत्रैकसा दुग्धात्तराया दुग्धात्तरायससका क्रिया तस्यापि प्रय
 तीतिजायाः, धर्मात्तरायय शुभ्रप्यालविष्वेदा यथाय्वेदाणुमोवमाद्वृति ॥ योमश्रुते यतीयः १६ ॥ ३ ॥ अनन्तरादृष्टके
 अकारयन्त्यतोत्ता चतुर्प्यसावेबोध्यत इत्यव सम्यदुत्सास्यदगाविसूत्र-रायगिरे इत्यादि ॥ अग्निसायेतेति ॥ अन्नं विना स्नायति ग्गानो

सेणुण नते ! जे त्रिदेजा तस्स कडु किरिया कज्जइ, जस्स त्रिज्जइ णो तस्स किरिया कज्जइ, जस्सत्ये
 नेण धम्मतराहुण हता ? गायमा । जे त्रिदइ जाव धम्मतराहुण सेवं नते नतेति ॥ सोलसमस्स तइते
 उद्वेसी सम्मत्तो १६ ॥ ३ ॥ रायगिहे जाय एव यथासी-जायइयण नते । स्युसगिहायए

क्रियते (नवति) मान्त्रैकन धर्मात्तरायो इत्ता गीतम । यन्त्रियत (खेयतिवा) तस्य यावदुर्मात्तराय सादेय नवन्त । नवन्त । इति ॥
 योमश्रुत यतीयः १६ ॥ ३ ॥ रात्रयहे यावद्वयमथादीन्-यावद्भवन्त । यत्रस्यायका समको नियम्यो कस निव्वरयति

मो वदिये वरवपते खेदे । सेपूवं मते जे बिद्वन्ना तन्न नइ बिरिया कज्जइ । ते निये सेभगवन् जे खेदे तेवने सेनलोकिवा सागे । जसु खिज्जइ या
 तसु बिदिया कज्जइ वयादिगेवं भयतराएवं । जे साधनी वरस खेदीये तेवने क्रिया ग बुवे निर्व्यापार पचीवकी पूं सर्वथा क्रियाधभाव भवया इ
 म नही ते वदिये, नही इया जे निपेध ते युम्ब पव धर्मात्तराय सचक्रक्रिया तेवने जाय इतिमाव ययवा धर्मात्तराय युभय्याम विष्वेदे चतुमादन
 यकी । इत्ता गावमा जे विदइ जाव भयतराहुण । इगीतम जे खेदे इत्यादि यावन् धर्मात्तराये नही एतन्नासगे लइवा । सेय मते २ ति । तइति
 सेभगवन् तुने वदिया ते सब सत्तवे धम्मत्ता नही । सावसमस्य तइया जेसामस्यता । ए सावमा यतवना बोवाठयेया पूरा यथा १६ ॥ ३ ॥
 यजेउदेये पवमारपतधता नही सोव पवि तहीज खदियेवे । रायगिहे जाय एवयथासी । राजगइ भनरमविने जानए इम कवे । जावतिचवं मते

સમણે ણિગગથે કમ્મ ણિજ્ઞરેતિ એવદ્વય કમ્મ ણરણુસુ ણેરહયાણ વાસેણ વાસેહિ યા વાસસણ વા સ્વચિ
તિ ? ણોહ્મણઠેસમઠે । જાવદ્વય ણ બ્રતે ! અહલ્યજ્ઞસિણ સમણે ણિગગથે કમ્મ ણિજ્ઞરેતિ એવદ્વય કમ્મ ણર
ણુસુ ણેરહયા વાસસણયા વાસસતોહયા વાસસહસ્સેણવા સ્વયયતિ ? ણોદ્ધણઠં સમઠે । જાવદ્વય ણ બ્રતે !
વઠ્ઠજ્ઞત્તિણ સમણે ણિગગથે કમ્મ ણિજ્ઞરેતિ એવદ્વય કમ્મ ણરણુસુ ણેરહયા વાસસહસ્સેણયા વાસસહસ્સેહિયા

तावदस्मिन् नरकपु नैरयिका वर्षषष्ठा वर्षेनो वषष्ठतन्वा कृपयन्ति ? मायसर्गः सुमये । यावद्भूदन्त । अतुष्टान्ति-॥ अमबो निशुन्त्य कर्म निर्जं
रयति एतावत् कम नरकपु नैरयिका वषष्ठतेन वा वषष्ठैर्वा वषष्ठसहस्रेण वा कृपयन्ति ? नायमथाः समथः । यावद्भूदन्त ! पष्टान्तिकः अम
बो निशुन्त्य कम निबरयति एतावत् कम नरकपु नैरयिका वषष्ठसहस्रेण वा कृपयन्ति ? नायमथाः समथः ।
यावद्भूदन्त ! षष्टमस्तिकः अमबो निशुन्त्य कम निबरयति एतावत् कम नरकेषु नैरयिका वषष्ठसहस्रेण वा वषष्ठतसहस्रैर्वा वषष्ठो

पञ्चतिसाधर । जेतसे ऐमगवन् पञ्चविना भवान् पामे चुरगङ्गो परे दवा पत्ता पत्ता एइवा । समवे विव्यंवे कथं बिच्छरेति । अमसव निपैअ
 कर्म निजरा करै । एइएवे कथं परएसु केरएवाच पासेवं वामेइवा वाससएइवा खबिति । एतथा कर्म भरकने विदे नारको च वाक्कासंकारे, एक व
 रसेकरी पथवा वपुवण्णे करो वपं मतेकरी खपावे इ म उत्तर । गाममा वाक्कडे समेटे जावहार्यण मते वल्लभतिए । देभोतम ए अये समवे मङ्गो
 सुत्त मङ्गो, जेतसे ऐमगवन् वल्लभत्त । समवे विम्वन्न कथं बिच्छरेति । अमस विम्वन्न कथं बिच्छरेति । एतलो जस नरकनेनि से नारको वय मतेकरी वय पवण्णे करो वय वड्ढेकरी खपावे इ म उत्तर । गोव
 वा वामसएईवा वाससइरसवया खरवति । एतलो जस नरकनेनि से नारको वय मतेकरी वय पवण्णे करो वय वड्ढेकरी खपावे इ म उत्तर । गोव
 मा वाइएवे मत्त जावस्य वं भते वट्ट भतिए । देभोतम ए पथ समस मङ्गो, जेतथा देभगवन् वट्टभत्तो । समवे विम्वंवे कथं बिच्छरेति । अमस निपै
 व कस निजरे उपपत्ते । एइएवे कथं परएस केरएवा वाससइरसवया वाससइरसवया खपवति । एतथा जस नरकने नारव वम

વાનમચસહસ્ત્રેણયા સ્વયયતિ ? ગોઢ્ઢળઠે સમઠે । જાત્રતિય ણ ધ્રતે ! છુઠમઝઞ્ણિણ સમણે ણિગગયે કમ્મ ણિજ્જરહ ણથહય કમ્મ ણરણ્ણુ ણેરહયા વાસસયસહસ્ત્રેણયા વાસકોઢ્ઢીણવા વાસકોઢ્ઢીણવા સ્વયયતિ ? ગોઢ્ઢળઠે સમઠે । જાત્રહયણ ધ્રતે ! ઢસમઝઞ્ણિણ સમણે ણિગગયે કમ્મ ણિજ્જરહ, ણથહય કમ્મ ણરણ્ણુ ણેરહયા વાનયોઢ્ઢીણવા વાસકોઢ્ઢીહિવા વાસકોઢ્ઢીકોઢ્ઢીણવા સ્વયયતિ ? ગોઢ્ઢળઠે સમઠે । સે કેણઠે ણ ઝતે ! ણથ ઢુચ્છઢ—જાત્રહય છુણ્ણિણાયણ સમણે ણિગગયે કમ્મ ણિજ્જરહ, ણથહય કમ્મ ણરણ્ણુ ણેરહયા

ત્વાયા સપપત્તિ ? નાયમયા સમયઃ । યાઢ્ઢુ ઢદન્ન । ઢહ્મઢઞ્ણિક્ક ઢમ્મયો ઢિય્ઢ્ઢ્યઃ કમ્મ ઢિજ્જરયતિ ણ્ણાવત્ કમ્મ નરકેણુ નેરયિકા ધપકોટ્ઢયા ધા ધપકાટોઢ્ઢિયો ધપકોટોઢ્ઢીઢ્ઢિયો સપપત્તિ ? નાયમયેઃ સમયઃ । કય ઢેનાર્યેઢ ઢદન્ન । ણથસુચ્છતે યાવઢ્ઢક્કલ્લાયકઃ ઢમ્મકા ઢિગ્ગમ્મ-કમ્મ ઢિજ્જરયતિ ણ્ણાવત્ કમ્મ નરકેણુ નેરયિકા ઢર્વેકવા ઢર્વેકો વયછુત્તમવા ઢણપપત્તિ ? યાઢ્ઢા ધતુયઢ્ઢિક્ક ણથ તથેય પૂવઢ્ઢિક્કિતસુહારયિ

ઢરયેકરો ધકઢવા ઢપમહય પૂઢલે કરો ઢય સર્વેકરો છપાવે ૬૦ ધ છત્તર । ઢારલેકમઠે જાનરવર્ધ ઢતે ધઢ્ઢમઢતિણ । જેઢોતમ ણથ સમર્વ ઢહો, કિત ધા જેઢગધન્ પઢન ઢત્તો । સમર્વે ઢિય્ઢ્ઢ્યે કથં ઢિય્ઢ્ઢરે । ઢમ્મ ઢિર્વેક કમ્મ ઢિજ્જરે છપાવે । ણથર્ય કથા ધરણ્ણુ રેરહયા ઢાસસવસહરસેવવા ઢાસસવસ હરસેવિયા ઢામકાઢોણવા પૂઢયતિ । ણ્ણાઢા કમ્મ ઢરલેકરો ઢયલર્વે કરો ઢયલર્વે પૂઢલેકરો ઢર્વે કાઢિકરો છપાવે ૬ ધ છત્તર । ગોઢ્ઢમા ઢારલેક મમ્મઠે । જાનરવર્ધ ઢતે ઢમ્મમતિણ સમર્વે ઢિય્ઢ્ઢ્યે કથા ઢિય્ઢ્ઢરેવિ । જેઢોતમ ણ ઢય સમઢ ઢહો, કિતવા જેઢમઢન્ ર્યમમત્તો ઢમ્મ ઢિર્વેક કથા ઢિજ્જરે છપાવે । ણથર્ય કથા ધરણ્ણુ રેરહયા ઢાસકોઢ્ઢીણવા ઢાસ કાઢાઢોણ સ્વયયતિ । ણ્ણાઢા કમ્મ ઢરલેકરો ઢર્વે કાઢિકરો ઢર્વે કાઢિકરો ઢર્વે કાઢિકરો છપાવે ૬ ધ છત્તર । ઢારલેકમઠે । જેઢોતમ ણ ઢય સમઢ ઢહો । સર્વેકરો ઢતે ણથ ઢુહર । તે સર્વે જેમગધન્ ૬મ કથા । જાનરવર્ધ ધકઢિણાતણ સમર્વે ઢિય્ઢ્ઢ્યે કથા ઢિય્ઢ્ઢરે । કિતવા ધયકરો ઢ્ઢાન ઢમ્મ ઢિર્વેક કમ્મ ઢિજ્જરે । ણથર્ય કથા

नयतीति धाम्नायम् प्रत्युपबृद्धादिति ध्याति यावन् धुनूनात्तया प्रतीक्षितु मयातुवन् यः पर्युपेतबृद्धादिभासरेयमुक्ते कुरगभुभापय इत्ययम् ,
 भूजिहारयत् निरपहत्यात् सीपकूजोश्च क्षीतपताहरोति , व्याख्यातं यद्य कथमित्यम् प्रत्याप्य यदुक्त भारको महाकटापको गङ्गापि काले
 न तापत्कम् न जपयति याव स्थापुस्सकटापको अस्यावासमति , उच्यते दृष्टान्तः, सुभाष-स जहाभामय कश्चपुरिसिगि ॥ यद्यति दृष्टान्ते नाम
 समानम् इत्यलङ्कारे ॥ सति ॥ स कश्चिदपुत्रयः ॥ जयति ॥ जीर्णो हानियतवदः सद्य कारकवशादवदुनाययि स्मादत आह-चराजज्वरियये
 इति ॥ व्यक्तं यतएव ॥ सिद्धितया वसितरगस्यिदुगताति ॥ विधितया त्यथा वलीतरङ्गय धम्मिन्द परिगत गात्र देहो यस्य स तथा ॥ य
 धिरपरिसरित्यद्विद्वि ॥ प्रविरलाः कचित्कापि परिचटिता वृत्ता यस्यां या तथाविधा यच्च वृत्तानामेव यस्य स तथा ॥ आवरति ॥ आ

धासेगया वासोहिंसा वाससपुणवा णो खत्रयति , जाग्रदुय चउत्थजतिए एवं तंचव पुव्वजणियं उम्भरियच्च
 जाव वासकीकांकीण्या णो खत्रयति ? गोयमा ! से जहाणामए केइ पुरिसे जुंसे जराजज्जरियंदेहे ति

तयम् पावदूपकोटीकोत्यावर गहपयति ? गौतम ! स यथाभाम कश्चिदपुत्रो जीर्णो जराजज्वरितवदः विधितया वसितरङ्गसम्पन्नसुगात्रः

वरपु वरयः वासेवसा वासिजिवा वाससपुणवा वाखत्रयति । एतन्ना वसे जराजनेविने भारको बदेकरो वप पुव्वको जरा वप यतिवरो न खपाने यय
 न बरे । जाग्रदुय चउत्थजतिए एव तत्रव पुव्वभापय उम्भरियच्च जाव वास कांकाकोण्या वाखत्रयति । जेवद चउत्थभक्तो रस्वादि रत्न तेकोज पूव्वोक्क
 मते गतमेवे कथा ते इय इको उम्भारव यववा यावत् वय कांकाकादि करो खपाने जहो ॥ य० उत्तर । गाथमा मेज्जवा भामप कोरपरिसे जुंसे ज
 राकम्मरिवद्वे सिद्धितया । सेगौतम ते यथाभाम इट्टाति काइएव पुत्रय जुया वदे वानियवा करोवकरो जाजर वया यरोर जहमा विधिय यरे
 तत्रा वम जवना । वनि तरग यदिवद्व गते पविरत्त पडिसरिवद्वतसेही । गाथमेविने यच्चिकोया तरग पथा प्रव्वेदरा विरत्त जिदापया विज्जोए
 व पया एवगी इत्थनो यच्चि जवनी । उववाभिहए उववाभिहए भातरे जुंमिने पित्रासिए द्दमसे विवसेते । उक्खेदरो परामथा टप यवरो परामथो

तुरी दुःखः ॥ भुञ्जिष्यति ॥ पुनरुदित कुरितव इति टीकाकारः ॥ दुष्टलेति ॥ विलसतेति ॥ मम ह्यस्य गतः, एवमुपोषि पुरुष शब्देन न चममन्तौ नपुंसीत्ययं विद्वद्विपत्तिः ॥ काशययगक्रियति ॥ कोसवति ॥ कोसवति ॥ वृकाविधाय तस्य भयिष्ठका एवमयिष्ठोप ह्यसि ॥ जटावती य मितादृशितामिति वृद्धः ॥ गठिद्वयति ॥ पयिभती ॥ विह्वलति ॥ सरवरस्यभ्यनिप्यका ॥ वाचद्वयति ॥ व्यादिग्या विशिष्टद्वयोपविग्या वक्रामिति वृद्धः ॥ वपतिपयति ॥ वपात्रिका आविद्यामालापारो यवभूता च गविहका दुग्धेद्या जवतीत्यव विग्रेयिता तथा परशुरपि मुच्यो ऽब्धेद्वयो जव

द्विरतया वलितरगसपिणरुगसे पथिरलपरिसक्रियदत्तसेढी उग्रहानिहए तरहानिहए स्यातुरे ज्जुफिते पिथा
सिए दुष्टले व्दिउते एग मह कोसयगक्रिय सुक्ता जक्रिल गठिह्व अपसिय मुक्तेण परसुणा
द्यक्कमेज्जा तएण से पुरिसे महताह सदाइ करेइ, गौ महताइ २ दछाह अ्वदालेड, एवामेव गीयमा !

प्रविरलपरिश्रितदत्तयवि उग्रानिहतरग्याभिषत आतुरो भूरितक पिपासितो दुष्टलः क्काल एका महती कौशस्यभक्तिका मुक्ता जटिला
यन्मिभती चिह्वणां व्यादिग्या भयात्रिकां भुवनेन पद्मभायकामेत् तदा च पुरुषो महतः स्रव्दान् करोति नैव महान्ति दलानि विदारयति

हरिश्चो मूया विग्रेये दयावत्त वलितव नष्टो यम पयपको पाया केइमा । एव मह कासवद्विज मुक्क जटिल मठिह्व पिह्व च वारव । एक माटो को
यववच विमिभना पुण्ड्रिमिय तेइपते मूका जटावत्त जठवहित मठिह्व विम्व कोचको विमिह द्रव्येवरी नोपमो । पयपतिच मुक्तेन परसवा पयव
या । पयात्रिका भाररहित कुकावा तथा परसी तिचवरी ते कासवगच्छिना मुक्ते जवयायाम्य मुक्ते ते छेदे । तएण से पुरिसे महताइ सदाइ व
रेइ । दिगरे ते पयव माटा २ यव्यपते वरे । वा मयंताइ २ दछाई पयव्वावेइ । यवि नष्टो माटा २ वलपते विदारै । एवामेव गोवमा चेरएयाव
पाथारं कन्दाई पाडोववार पिह्वीकयार एवं ववा जठसए ज्ञान वा मयापयवदमावा मवति । एवे छेदति केनोतम नारकोये योपकम गाठाकोथा
पोववाकोथा इम वरे यव पंतकये छहा यवकनो परे व्याख्यान करवो बावत् नष्टो पयवसान एतलो पन्त वामि । विववाथापम केइपुरिसे यविमरे

नेरइयाण पात्राइ कम्माइ गाढीकयाइ चिक्कणीकयाइ एय जहा ठठसए जाय जो महापज्जयसाणा जव
ति । से जहा णामए केइ पुरिस स्यहिगरेणे स्याउळमाणे महता जाय जो पज्जयसाणा जवति । से जहा
णामए केइ पुरिसे तरुणे यलव जाय मेहायी णिपुणसिप्योयगए एगं मह सामलिगळियं उल्ल स्यजळिं
स्यगळिस स्यचिक्कण स्यधाइइ सपसिय स्यतितिस्केण परसुणा स्यक्कमेज्जा, तएण से पुरिसे जो महताइ २
सदाइ करेइ, महताइ २ दळाइ स्यवदालेइ, एवामेव गोयमा ! समणाण णिग्गयाण स्यहायादराइ क

ययमय गीतम । नेरयिकाः पापानि कर्माणि गाढीकृतानि चिक्कणीकृतानि, एव यथा पशुवते यावज्जीव यथापययसामा जवन्ति । स यथा भास
कायिरपुसपोठचिक्कणीमाज्जुपयसइता यावज्जीव पर्यवसाना जवन्ति स यथाभास कायिरपुसपसइयो यलवान्यावग्मेधावी निपुणसिप्योपगत एका
महती सामसीयवित्ता इरित्तमज्जितसामयुगियमती माचिक्कणामव्यादिगथा सपाचिकामतिवीरुव पसुमापज्जामत् तदा स पुरुषोन्नेव मइतः
शय्यां करोति, मज्जान्ति वसानि विदारयति, ययमेव गीतम । समसाणा नियन्त्याना यथा वाहराणि कर्माणि स्यकीकृतानि निस्सत्ताकी

पावडेतावे महता जाय वा पज्जयसाणा भवति । ते यज्जानामे इहति कारेण पुरुष सदिगरवप्रते कूठतोयका माटगडे वावत् पर्यवसान न भवे
पूतोइ इहतीतवको विपरोतपणे देखावणे । सेज्जकावामए कापुरिसे तरुणे यलव जाव मेहायी विपवसिप्योवगए । ते यज्जानामे इहति कारेण पद
प वरुव कुबान वलवन्न यावत् बुद्धिमान निपुण यिल्लेकरी सइत । एम मज्ज सामसिगळिय उल्ल यज्जळिं पगळिं पविक्कव यवाइइ सपसिय । एव
माटा सामसिगळिया पणप्रते मोळा जटारइत मीठरइत चोक्को नही वलन्नही तेइपते धारासइत । पति तिक्केइ परमुषा पळयेज्जा । घये ती
छो परमु करोनि जेवै । तएण से पुरिसे जो महताइ २ सदाइ करेइ महताइ २ सदाइ पवसावेइ । तिवारे ते पुरुष नही, मोटा २ शब्दप्रते करे प
ने माटा २ दक्षप्रते विदारै । एवामेव यावमा । इवे इहति हेमीतम । समसार्थ विक्कवाव यथावाइराइ कयाइ सिठ्ठोक्काइ चिठ्ठ वाव सिप्यासि

सीति मुबद्धति विमोचयितः श्रेयतुद्देशकान्तं यावत् स्पष्टशतयद्यास्मैयमिति ० पौकशाशते नमुच्यः १६ ॥ ४ ॥ नतुयोदिसवे

ममाद् सिद्धिदीक्रयाद् णिष्ठ जाव स्विप्पामेय परिग्रिष्टत्याद् नयति, जायद्दय सावठय जाव पञ्जत्रसागा नयति । से जहा या केह पुरिसे सुक्की तणहत्थग जाव तेयसि पस्किवेज्जा, एव जहा लठसए तहा श्रयो फयस्सेयि जाव पञ्जत्रसागा नयति सेतणठेणं गायमा ! एव बुद्धि-जावद्दय श्रुसगिछायए समणे णिम्माये फम्म णिज्जरद्द तथय जाव कोलाकांणीएया णी स्वययति, सब नते नतेसि । जाव त्रिहरह ॥ सोलसमस्स

(प्रवृत्ति) यावत् चिममव परिविच्छसानि नयन्ति यावन्तावद्यावत्पयवसाना नवन्ति । न यथा वा कयिस्सुक्कय सुक्क दण्डस्सक्क (सुक्कपुल्लव मित्यर्थः) यावन्तेभानि प्रक्षिपयेव यथा पपुछते तथा याः कयस्समपि यावत्पयवसाना नवन्ति तत्तत्तार्थेन नीतम् । यवमुच्यत-यावदकस्सा यव त्रमवोनिपन्य कम्म निज्जरयति तथैव यावत्कोटीकोट्या वा नैव कपयन्ति तथैव नवन्ति । इति यावद्विहरति ॥ पौकशाशते

परिविद्धत्याद् भवति । यमवने नियेवने यथा वादर कर्मवने सिद्धिबलाया मते भीठाप्रते बावत् उतावसाहीक परिविच्छय पाले । जावद्दय ताव इय जाव पञ्जत्रसागा भवति । जेतसाखणे तेतसाखणे यावत् पयवसान भवे । सेवज्जाया केर पुरिसे भुवे तवद्धयग जाव तेवसि पस्किवेज्जा । ते व वानाम इहाते कार्पण्य पुक्कय मूया छवना पूसा यन्निमविदे मयेय वरे । एव जहा छानए तथा यथा कयक्क वि जाव पञ्जत्रसागा भवति । इम जिन वड गनवने विदे कज्जा तिम पयना कयस्स पवि वावत् पयवसान भवे । मतेवद्दय गायमा एव बुद्धि जावद्दय पयगिछायए । त तेणे पये वेदीवम इम कज्जा जेतसा पय व्वाः । समये विम्वने कर्म विहरेर । अमव निप म कम्म जिहरे । तथैव जाव काजावाकोणया भी स्वययति । तिमदीज यावत् वा दावाटि वरसे सेपवे नही । सेवभते २ ति । जाव विहरह । तवन्ति सेवगवन् तुक्क कज्जा ते सर्व सत्तवे पयवा नही इम कज्जी यावत् विपरे । सावत्स मय पडता वद्वसा सम्पता । ए सावता यतवना चोवा लद्धेया पूरा ववो १६ ॥ ४ ॥ चोने लद्धेये गारवण कम्म निज्जरह ग्रन्थि म

नारकाणां कर्म निजरवशान्निरुक्तमुक्त पण्यमेतु देवस्यागमनाद्विश्वस्वरूपमुच्यत इत्येवं सम्बन्धस्यास्यवसाविसूत्र-तेजमित्यादि ॥ एष सर्वोऽपि संसारी याध्यान् पुद्गलानुपादाय न कान्तिश्रिया करोतीति सिद्धमेव किन्तु देवः क्लिप्त महादुःखो महाद्विकल्पाद्यवच गमनादिक्रिया साकदापि

घउत्यो उद्वेसो सम्मस्रो १६ ॥ ४ ॥ तेण कालेण तेण समएण उल्लयातीरे णाम णयेरे हो त्या , यथात्तं , एगजद्युए खेद्वए , यथात्तं , तेण कालेण तेण समएण सामी समोसहे जाव पज्जुवासइ । ते ण कालेण तेण समएण सक्के देविदे देवराया वज्जपाणी एव जहेव यितिए उदेसए तहेव दिव्वेण जाणयि मायेण ख्यागत्तं , जाय जेणेव समणे जगव महावीरं तेणेव उवागच्छइ उवागच्छइहा जाव णमसित्ता एव

बनुयोद्विः १६ ॥ ४ ॥ तास्मिगकाले तास्मिन्समये उल्लयातीर नाम नगरमज्जवत्-यथाः , तस्मिगकाले तास्मिन्समये स्त्रामी समवसुती यावत्पुंपात्तो । तास्मिगकाले तास्मिन्समये सुको हयन्त्रो देवराजा वज्जपाणिरव यथैव द्वितीयोद्विषक तथैव दिव्येन यामविमा

द्वय कक्षा पांवनै ता देवता प्रागमनादि यन्त्रिरूप कश्चिद् । तेव कालेव तेव समएव उल्लयातीरेवार्म यत्तरे होवा वसथा । ते कालेनेवियै ते समवने त्रिये उल्लयातीरेनामै नगररुदो वसववा योस्य । एगजद्युए वेऽए वसथा । एव उल्लयनाम वेत्त तेहमी वसथ । तेव कालेव तेव समएव सामीसमासठे जाव पज्जुगमइ । ते कालेनेवियै ते समवनेवियै स्त्रामी समासथा यावत् पपदा पावो सेवाकरै । तेव कालेव तेव समएव सक्के देविदे देवराया वज्ज पावो । ते कालेनेवियै ते समवने त्रियै गळ देवेन्द्र देवमारवा बल पावुव शायनेवियै । एव कश्चेन वितिएउद्वेसए तथैव दिव्येव क्क्षावविमावेव पा मता । इम त्रिमहोत्त बोला उद्वेसोनेवियै कक्षा तिमहोत्त देवसववो याम विमानेकरो पाव्वा । जाव जेणेव समवे भगवं महावीरे तथैव उवागच्छइ ॥ ता जाव वमसिठा एवं यथासो । यावत् जिज्ञा यमव भगवन्त्त सोमहावीरस्त्रामीदे त्रिज्ञा पावै त्रिज्ञा पावोने यावत् नमस्कार करोने इम ववे । हे वेवं भते महिठठिए जाव मनेसक्के वाहिरए पावत्त वपरित्याइतापन्नु प्रागमितिए । देव हेमगवन् महाविशयावत् महारखरवाहिरसा पुद्गल विमा य

रश्मिपतितो भूमावमया शुद्धः प्रज्ञं व्यकार-देवेभ्यं ज्ञते। इत्यादि ० नासित्तयया वागरित्तएवति ॥ नापितु धनुं व्याकर्तुं मुत्तरं धातु मित्यऽप्यो विदधः प्रज्जपाय तृतीय उग्नयादि धनुरर्धे, आनुवटनादिः, पञ्चमः स्थानादिः षष्ठः विष्णुव्यपितुमिति सप्तमः, परिचारयितु मित्यष्टमः ॥

ययासी-देयेणं ज्ञते ! महिहिण जाय महेसस्के याहिरण पोगले अउपरियाक्ष्मा पन्नू अ्यागमिस्तए ? णोडण ठे समठ । देयेण ज्ञते ! महिहिण जाय महेसस्के याहिरण पोगले परियाड्ढा पन्नू अ्यागमिस्तए ? हता पन्नू १, देयेण ज्ञते ! महिहिण एवं एण अज्जिजावेण गमिस्तए २, एवं नासिस्तएया अियागरित्तएवा ३, उमिसावेत्तएया निम्मिसावेत्तएवा ४, अउहावेत्तएवा ५, ठाणया सेज्जाया णिचीहियया

नेनागतो यायद्येय यमको जयकान्महावीरस्तत्रेयोपागच्छति उपागस्य यावद्यमस्तत्वेकवादीत्-देवो जदन्त ! महर्षिको यावन्महेशाख्यो यावद्यापुद्गलानमपर्यादाय प्रनुरागन्तुम् ? नायमयः उमयः । देवो जदन्त ! महर्षिको यावन्महेशाख्यो नाद्यापुद्गलानमपर्यादाय प्रनुरागन्तुम् ? इमं प्रनुः १ देवो जदन्त ! महर्षिक यवमतेनापिस्तापेन गन्तुम् २ एवं आपितुम् व्याकर्तुम् ३ उमिपितुं वा निमिपितुं वा ४, आनुव पितुं वा प्रमारयितुं वा ५ स्थानं वा क्षयार्थं वा मियार्थं वा क्तुम् ६ एवं विष्णुर्व्यपितुं वा ७ एवं परिचारयितुं वा ८ पायदुन्त । प्रजुरिमा

या ममव इवे पाविशने १ ॥ उत्तर । आरुक्ते समहे । ए थय समव नही । देवेभ भतेमहिठिण आव महेसस्के बाहिरण पावखे परित्ता पन्नू या गमित्तए । देव उमगवन् महर्षिक पावन् महाभार बाहिरणा पुरत गृहीते समर्थं बुवे पाविशने १० प्र० उत्तर । हता पन्नू । हां समर्थं बुवे । देवेभ भ ते महिठ ठए । देव उमगवन् महर्षिक । एवं एवं अमिकावेत्तं गमित्तए २ । इम इवे थाकावे करो गमन करवामे समर्थं बुवे । एवं सासित्तएवा विवा गतिएवा ३ इम बीजवामे उत्तर देवाने । उमिसावेत्तएवा बिबिसावेत्तएवा ४, पावहावेत्तएवा पसरित्तएवा ५ । थोक् उग्नैव करवाने निमिक् करवा मे इष्टादि संज्ञाप करवाने प्रचारवाने समर्थं बुवे । ठाव्वा सेव्वा बिबीहिव्वा वेत्तिएवा ६ । आनन्व प्रते यज्जाप्रते निपण्या प्रते वेदवाने ६ । ए

वेदसिद्धिः ६, एवं विद्विज्मन्त्रा ७, एवं परिष्कारा ८, जाय हता पन्नू इमाह् स्थठ उरिक्क्षपसि
 नयागरणाह् पुच्छइ सत्तितियदणण अवेड, अवेडुत्ता तमेय दिव् जाणयिमाण तुक्खइ, तुक्खइत्ता जा
 मेयद्विसि पाउण्णु तामेयद्विसि पणिगए । जतेसि ! जगव गोयमे समणं जगव महावीर वदइ गमसइ,
 वदिद्वा गमसिद्वा एवं ययासी-अण्णवाण जते । सक्के वेविदे देवराया देवाणुप्पिय थठइ गमसंउ जाव
 पज्जायासइ । किस्स जते । सक्के वेविदे देवराया देवाणुप्पिय स्थठ उरिक्क्षपसि गवागरणाह् पुच्छइ, पु

स्पष्टोत्तरप्रपञ्चाभरकानि पृच्छति साग्व्यागितकम्पमम वक्ष्यते २ यन्मिन्वा नमस्कृत्य तमव दिव्य धामविमानं दुरुहति दुरुह्य यस्यादि-
यः प्रावुर्नूनं स्नायव विद्या प्रतिगता प्रदत्ता । इति जगत्वाग्नीतम अमण्ड जगत्तत्त सहावीर वक्ष्यते नमस्यति यन्मिन्वा तमस्कृत्यैवमवादीत्-
अव्यक्ता प्रदत्ता । अतो दयम्नो देवम्नो देवराजा देवानामप्य वक्ष्यत नमस्यति यावत्पुंपास्त नि जहत् । अतो देवम्नो देवराजा देवानामप्यमष्टारिष

नृक्षिरपमिवयागरदाहति ॥ अरिष्टसानीवोरिष्टसानि फलिसारिष्टद्रुपानि प्रपञ्चीयथा रमन्ता व्याकियमाश्रयात् व्याहरस्यानि यानि तानि तथा ॥ गततिपयदयल्लति ॥ मङ्ग्यामिः सङ्गस्य श्रीरसुख्य तथा मिवत्त साञ्जान्तिक यद्गन्धत त तथा तेन ॥ परिरुममाञ्जा पोग्गसा भोपरिरुष्य

च्छुद्धता सन्नतिय यदद, यददृष्टा जाय पङ्क्तिगए, गीयमादि ! समणे जगय महायारे जगय गीयम एव
वयानी-एउ एउ गी० । तण कालेण तेण समएण महासुक्के कप्पे महासामाणियियमाणे वो देवा महि
दिया जाय महसुक्का एगयिमाणसि देवताए उयवणा त०-मायीमिच्छुद्धि उयवणाए शुभायीसम्माधि

समाप्तवाङ्मनानि पृथ्यति सगृह्य सौत्रांतिकं यजुते यन्त्रित्वा यायहप्रतिगतः गीतभावि । भस्मो भगयाम्नाधीरो भगवन्त गीतममवमवा
दीन् एव गन् गीतम् । तन्मिग्नान्ते तस्मिन् समय महाशुभे कश्ये महासाभानिकविभागे द्वौ देवी महाद्वित्री यावन्महेद्वाक्यौ एकस्मिन्
माने दयतपात्यौ तद्वया-मायीमिष्यादृष्टुपपलकव्यामायीसम्यगृष्टुपपलकव्योदवस्तममायीसम्यगृष्टु
पलासकारे भैभगवद् यज देवेन्द्र दवरजा । देवास्तु यज ऋ सखितपसिच, वागरवाइ पुञ्चइ र ता । तुभ्यते पाठ सख्ये प्रश्न व्याकरण भते पूष्टे
पुञ्चभ । समंतय वद्इ र ता जाव यद्विगइ । उभमकपणे वीदे वादीने यावत् पाञ्चागया । यावमादि समके भगवं महावादि । गीतम् इसे यामन्त्रे य
मन् भमभक्त योमहाभोत्त्वामो । भगवं भावर्म एवं वयासो । भगवन्त गीतमप्रते इम वहे । एवं एजु गायमा । इम निये देगीतम् । तंवं व्यासवं तंवं स
वर्च । ते काकुनेरिये ते ममयमविये । महासखे ज्ये महासाभाविशविभावे दादेवामहिठिवा जाव भवेमस्था । महाशुक्रभामा सातमा देवशाकने
रिये महासामानिकनाम विमानने विवे दाणदेइ महर्हिक यावत् महाएणर । एनविमाचसि दवताए उववसा तं । एव विमानने विवे देवपंचे जप
मा ते वइइ । मायोमिष्यदिहो उववचणय यमायोमिष्यदिहो उववचणय । एव मायीमिष्यगुटी यचे वीजा यमायो सख्यगुटी यचे खपनी । तपच से
मायोमिष्यदिहो उववचणयदेव । तिवादे ते मायोमिष्यागुटी यचे खपना तेदेव । तं यमायोसन्नादिहो उववचणय देवे एवं वयासो । तेइ यमायो सख्यगुटी

ति ॥ यत्तन्मातीतवासयो विरोधा दत्तयाह-अपरिचयति ॥ इद्वीथपत्तिमाह-परिचमन्तीति कृत्वा नोपरिचिता हो व्यपदिश्यन् इति मि
प्यावृष्टियवनं सम्यग्दृष्टिः पुनराह-परिचममावापोगता परिचया मोक्षपरिचयति कुतश्चाह-परिचमन्तीति कृत्वा पुनराहः परिचिता नोपरि

ठीउवययाएय । हाएण से मायीमिच्छाद्विठीउवययाए देवे त अमायीसम्मद्विठीउवययसुय देव एव वयासी-
परिणममाणा पोमाला नोपरिणया अपरिणया परिणमतीति पोमाला नोपरिणया अपरिणया । तएण से
अमायीसम्मद्विठीउवययाए देवे त मायीमिच्छाद्विठीउवययसुग देवं एव वयासी-परिणममाणापोमाला परि

पपयस दवमवमवादीत्-परिचमन्तामाः पुनराहः (यत्तन्मातीतवासयो विरोधात्) नैव परिचिताः (इत्युच्यन्ते) किं तर्हि, अपरिचिता
(इति वाच्यम्) तत्रोपपत्तिमास्याति-परिचमन्तीति पुनराह नैव परिचिताः अपरिचिताः । तदा हो उमायीसम्मग्दृष्टपुपव्यकोदव इत मायी
मिप्यावृष्टपुपयस दवमवमवादीत्-परिचममावा पुनराहः परिचिता नैवापरिचिताः (कुलः) परिचमन्तीति पुनराहः परिचिता नैवापरिचिताः

पवे अपम देवते इम कहे । परिचममावा पायसा आ परिचया अपरिचया । परिचमता ववा पुनरा परिचम्या न कद्वि वत्तमानकाह यतोतकाह
विराचको वत्तमानाडैव कहे, अपरिचम्या कद्वि इहाव उपपत्ति कहे । परिचमतीति पोयसा अपरिचया अपरिचया । परिचमिहे इम करोने
पदमपवे मन्तो परिचम्या पतावता अपरिचम्या इति मिखाद्वी वचन । तएण से यमायी सम्मद्विठी उवययण देवे । तिवादेते यमायी सम्मग्द्वी अपन
देव । तं मावीमिच्छाद्विठी उवययणदेव एव वयासी । तेह मावीमिखाद्वी पवे अपमा दवते इम कहे । परिचममावा पायसा परिचया अपरिचया
परिचमतीति पायसा परिचया आ अपरिचया । परिचमताववा पदम परिचम्या कद्वि पवि मन्तो अपरिचम्या कद्वि विहायको ते कहे, परि
चमिहे इम करोने पुनरापरिचम्या पवि मन्तो अपरिचम्या, परिचमतीति जे कद्वि ते परिचम समवे पयसा प्रतिप्रसंग वको परिचमतीति अपदे
मे परिचमपवे पयसेभावहे आ परिचम वको पवि परिचमपवे न याय तो सर्वदा तेहना यमव प्रसंगपुवे । तं मावी मिच्छाद्विठी उवययणदेव ए

गताः परिव्रजन्तीति हि यदुच्यते-तत्परिणामसङ्गायेऽन्यथाभान्यथाऽतिप्रसङ्गात् परिणामसङ्गायेतु परिणामस्तीति व्यपदेशे परिणतत्वमवश्य

णया गोष्ठ्यपरिणया परिणमतीति पौगला परिणया णोष्ठ्यपरिणया, त मायीमिच्छद्विठीउन्नयथाग देव एव
पद्मिहण्ड पय २ सा ठेहि पउजड २ सा मम ठेहिणा ध्याजोएड २ सा अयमेयारुवे जाय समुप्पज्जित्या
एव गलु समणे जगव महायीरे जयुद्धीत्रे ठीये जारहे यास जेणेव उल्लुयातीरे णयेरे जेणेय एगजयुए चेइए
अहापन्निरुय जाय थिहरड, त सेय खलु समण जगव महाधीरं वविसा जाय पज्जुवासिहा डम एयारु
य यागरण पुच्छित्तएहि फहु एव सपेहेइ २ सा खउहि सामाणियसाहस्सीहि परियारो जहा सूरियजस्स

(तत्परिणमसङ्गावा दम्पयातिप्रसङ्गापत्ते) त मायीमिच्छादृष्ट्युपपन्नक दवमय प्रतिवृत्ति इत्यादिप्रतिवृत्तिः प्रयुज्य सामवधिमाऽऽजो
घात आनागमित्यदमतद्रूप यावरसमुत्पद्यवाम्-यव गलु यमवा जगवामहायीरो जयुद्धीये द्वीप प्रारत वर्ये यन्निवाप्तुकातीर नगर यवैवेस
अष्टुक् पत्तो यमाप्रतिरूप यावद्विहरति तच्छयः गलु यमव जगवत्त महाधीरं वविसा यात्यपुयास्वधमीदृगूप व्याकरव प्रमुमितिहस्त्वैवं

य पद्विहण्ड ०४ २ सा पाकि पउजड २ सा । ते भावो निष्य डटो जयमा दव प्रते इम प्रतिवृत्ते वचनेकरो निरास करे निरास करोने प्रवधि प्रव जे
ववदि प्रयत्रो करोन । मम पाकिवा पाभाए २ सा यमसरादवे जाव ममुयज्जित्या । मुक्कते (यवदिहरी दखे मुक्कते यवदिहरी देखोने पड प
वरेदवे मनामतसङ्कल्प जयमा) एव एव ममवे भगव महाधीरे जयदुर्वीरे २ भारजेवासे । इम निये यमव भयवत्त योमहावीरस्सामी जयुद्धीयनामा
हावनेविने भरतनामा चवनेविने । अनेव जयुगातारे ययेरे जेवेय एगजय एव पाकिव खाव विहरड । जिहरी जयुवतोरासि नगर जिहरी
वव जयुवनावा चेल यवा प्रतिरूप यमिण्ड गधीने यावत् निचरे । त सेय एव, समव ममव महाधीरं वविसा जाव पज्जुवासिहा । तेव भावो मु
भागे यर निये यमव भयवत्त योमहावीरस्सामा प्रते भादीने नमस्कार करोने यावत् पमुपासना सेवा करोने । इव एवार्थ वागरव पुच्छित्तएति

नाथि यदिहि परिधाने मृत्युयि परित्याग्य न स्यात्तथा सवदा तदुपायप्रसङ्ग इति ॥ परिवारो जहा मूरियाप्रसक्ति ॥ अमनद मृपित-तिवि
परिसाहि सतिदं प्रविष्टिं धर्माहि प्रविष्टाहि सतिवि सोलसहि आयरन्ववसाइसीहि अखदिय वधूहि महासामाखविमाययासीहि वेमावि

जाय निगघोसणादितरवेण जेणय जघुद्दीत्रे दीत्रे नारहे थासे जेणय उहुयातीरे गयरे जेणय एगजयुए
चेन्नुए जेणय मम झुतिए तेणय पहारेत्यगमणाए । तएण से सक्के देविदे देवराया तस्स देवस्स त दिव्व
देविहि विव्व देवजुत्ति दिव्व देवानुजाव दिव्वतेयलेस्स झुसहमाणे झुठ उस्सित्तपसिगवागरणाइ पुच्छइ ,

समस्त सगमय वतुभिः सामानिकसहस्रे परिवारा यथा भूयोऽनस्य यावद्विषोपमादितरवेण यत्रैव जम्बूद्वीपे द्वीप नारते वर्षे यत्रैवोसु
कातीरे 'अमरं' यत्रैवैकजम्बुकद्वीपे यत्रैव भगान्तिव तत्रैव प्रधारितवान् भगनाय (गणतुम्) तदा स शक्तो देवन्त्रो देवराजा तस्य देवस्य ता
दिव्या देवद्वि दिव्या देवजुत्ति दिव्य देवानुजाव दिव्या तत्रोत्तरयामसहस्रमानीष्टास्तिप्रमज्ज्याकरकानि पुच्छति सम्पुञ्ज साम्नाम्निक (प्र

बहु एवं मयवेर २ ता । एह प्रते एहदेवते मरु व्याकरय पुच्छाने इम करोने इम वित्तव इम चित्तधोने । वरहि सामाविमसाइसीहि परिवारो ज
हा मूरियामस्य । पार सामानिकद्वय सक्केकरीने इत्थाहि परिवार जिम मूरियामना कक्षा तिम कइवा । जाय विमवासवादि तरवेण । यावत् नि
वीपना इत रवेकरी मयदेकरी । अयेव जनुदुग्गेवे २ भारवेकासे । जिहा झुआपगमा दीपनविम भरतनामा सेवेविपे । अवेव जनुयातीरे अयरे जेवे
व एमजबए जइव अवेव ममं पतिए । जिहा कज्जुबतोदुमगरत्ते जिहा एव जनुबनामा पैल्लहे जिहा माइरा समोपण्णे । तेवेव पइरिअ ममकाए । ति
वा पावबाने मल्लवया पावता बुया । एएय से सक्के देविदे देवराया तस्य देवस्य । निगरे ते मल्ल देवेन्द्र देवराजा तेइ देवनी । तद्विष्य देविठ्ठि दिव्व
देवजुत्ति दिव्व देवानुजाव दिव्व तेयसेय्य भगममावे । तइ देवसक्को देवनी प्पडिगते दिव्यादेवना अमुभाय प्रते देवसक्को तेजो
वेम्यापते पवसइतायवा । एह ठल्लित्तपसिध पागरवाए पुच्छइ २ ता समतिय जएय पडिगए । पाठ सवेपे मरु व्याकरय पुच्छा पुच्छोने उतापवा

गङ्गा देवदि मदि मपरियुत्ते इत्यादि, विद्य तेपसेय असहभावेति । इह किल शाकः पूर्वजवे कार्तिकाप्रियासो ऽप्रिनवमेष्टी ब्रजुय गङ्गावत्तु

पुच्छुत्ता सन्नतिय जाव पक्रिगए, जाव चण समणे जगव महावीरे जगयत्त गोयमस्स एयमठे परिक
हेड, तायचण से देवे त देस हस्रमागए । तएण से देवे समण जगव महायीर तिस्कुत्तो धवइ णमसइ
ध० २ ह्मा एव वयासी-एव खलु जते । महासुक्खे कप्पे महासामाणे यिमाणे एगे मायीउययसए देवे मम
एव वयासी-परिणममाणा पोगगला गोपरिणया स्यपरिणया, परिणमतीति पोगगला गोपरिणया स्यपरि

प्रति) पावरप्रतिमती पावच्छमबी जयवाम्महावीरो जगवत्त गोतम मेजमवे परिरुपयति तावत्सो देवस वस्र छीप्रमागतः तदा स देवः
यमसं जगवत्तं महावीरं वि हत्वा वन्दते नमस्यति वन्दित्वा नमस्कृत्यैव महादीप्त-एव खलु जदत्त । महासुक्खे कप्पे महासामानिकविमाने
यका माय्युपपन्नको दयो नामवमवादीत्-परिणममाणाः पुद्गला नैव परिरुता अपरिरुताः-परिरुमन्तीति पुद्गला नैव परिरुता अपरिरुता

बीहोने वायत् पाजाववा । जावच ससवे भगवं महावीरे भगवथा भायमस एयमठे परिरुवेइ । जेतसे ययच भगवत्त श्रीमहावीरस्वामी भगवत्त
भोतमने एइवा यव प्रकामे कहे । तावचव सेइवे त सेइ हवमागण । तेतसे ते देव तेइ खानकप्रते उताववा पाव्वा । तएव से देवे समच भगव महावी
र तिउत्ता वदइ जमेवइ व २ तए एव वयासो । तिबारे तेइव यमच भगवत्त श्रीमहावीरस्वामीप्रते वदि नमस्कार करे वादी नमस्कार करीने इमकहे ।
एव यत्तु भते महासुक्खे कप्पे महासामादिबिमावे । इम भिये हेमयवत्त महासुक्खामा देवलोकावे विवे महासामानविमाने विवे । एगे मावीउववच
द देवे मम एववयासो । एव मावीमियाइटी छपनी तेइ देव सुभप्रते इम कहे । परिणममाणा पाव्वा वापरिणया अपरिरुता । परिणमताववा
पवन् परिणमदा न कडिये अपरिरुत्ता कडिये । परिणमतीति पाव्वा बी परिणया अपरिरुता । परिणमिहे ते पुइस भवो परिणम्या कडिये अपरि
रुत्ता कडिये । तएवं पई त मावीमिच्छादिओ कवचण देव एववयासो तिबारे भे तेइ मावीमियाइटी छपना सेवप्रते इम कहे । परिणममाणा पा

गया । तएण अहं त मायीमिच्छंदिठीउवयणग देव एवं वयासी-परिणममाणा पोगगला परिणया गो
 अुपरिणया, परिणमतीति पोगगला परिणया गोअुपरिणया । से कहमेयं जेत ! एव ? गंगदत्तादि ! समणे
 जगय महाधीरे गंगदत्त देव एवं वयासी-अुहपिण गगदत्ता ! एय माइस्कांमि ४ परिणममाणा पोगगला
 जाय गो अुपरिणया ससु मेसे अुठे । तएण स गगदत्ते देवे समणस्स जगवत्तु महाधीरस्स अुत्तिय एय
 मठ सोच्चा णिसम्म हठतुठ समण जगव महाधीर वदद णमसइ २ स्ता णच्चाससे जात्र पज्जुनासइ । त

सादा इं त मायीमिच्छादुधुपयस्सक देवमवसाविपम्-परिबममाणाः पुद्गलाः परिबता नैवापरिबताः-परिबमतीति पुद्गला परिबता नैवा
 परिबताः । अयकयमतद्गदत्त ! एव गङ्गदत्त । अमको जगवाम्महावीरो गङ्गदत्त देय सेजमवावीत्-अुहमपि गङ्गदत्त । एवमास्यामि ४ । परि
 बममाणाः पुद्गला यावन्निवापरिबताः सस्योयमय सदा स गङ्गदत्तो इव समवत्स जगवतो महावीरस्यान्तिकमनमये अुत्ता निशम्य इटलु

वत्ताः परिबता अपपरिबता । परिबमतावत्ता पुद्गल परिबता कश्चिये पवि गङ्गो अपपरिबता कश्चिये । परिबमतीति पाप्मन्ता परिबता अप
 परिबता । परिबमतीति त पवि पद्मन् परिबता कश्चिये पवि अपपरिबता कश्चिये गङ्गो । सेकजमय मते एव । तेषि एव हेमगदम् इम १० प उत्तर ।
 यद्वत्तादि समव मयवं महावीरे गगदत्त एवं एवं वयासी । देयगङ्गदत्त इमे पामवणे अमव भयवत्त यीमहाचारस्सामो गङ्गदत्तनामै देवमते इम कश्चिये ।
 पविब मगदत्ता एवमाइत्तामि ४ । अ पवि देगङ्गदत्त इम सामान्यतो कञ्च इत्थादि चार थास कश्चिया । परिबममाणा पाप्मन्ता क्वाव वा अपपरिब
 ता । परिबमतावत्ता जे पुद्गल ते परिबता कश्चिये इत्थादि यावत् गङ्गो अपपरिबता एततासग कश्चियो । सस्यमेसे पड । सीवा एव पवजतुल्ल कञ्चा ।
 मयवं से गंगदत्त देवे । तिबारे ते गङ्गदत्त देव । समवत्ता मगदत्ता महावीरस्स अतिय एवमइ साया कियस्य इङ्गइ । यमव भयवत्त यीमहावीरस्स मो
 न समोप सुगवको एववा जल सीमन्तो उभयगुणवारे होये धरो इय सदाव पामो । समव मयवं महावीर वदद णमसइ २ स्ता । यमव मगदत्त यीम

एष से गगदत्ते देवे समणस्स जगयत्ते महाथीरस्स छुत्तिए धम्म सोच्चा णिसम्म हठतुठे उठाए उठेइ ,
उठेइसा समण जगव महाथीर वदइ णमसइ व० २ सा एव वयासी-अह ण जने । गगदत्ते देवे कि
अथसिद्धिए अजयसिद्धिए एव जहा सूरियाजो जाव थप्पीसधिह उयदंसेइ २ सा जाय तामेय डिंसि पडि
गए । जतसि । जगव गीयमे समण जगव जाय एव वयासी-गगदत्तस्सण जने ! तेयस्स सा विस्वा देवि

एः अमर जगवत्त महावीर वदत्त ममस्सति वप्पित्वा ममस्सत्त तात्वावलो यावत्पुपासो तदा स गह्वरतो देयः अमरस्य जगवत्ता महा
वीरस्सान्तिहे वस्से सुत्वा निद्राप्य इष्टुमुह उव्वयीत्तिष्ठति उत्ताय अमर जगवत्त महावीर यप्पत्ते ममस्सति वप्पित्वा ममस्सत्त यथादीत्-
अइ जवत्त । गह्वरतो देवो जगसिद्धिकाऽजगसिद्धिः एवं यथा सुपाप्मा यावद्वायिस्सिद्धिमुपदक्षयति उपदक्षय यावत्तामवदिश स्मरतिगतः ।
न० । इति जयवान् गीतमा अमरं जगवत्त यावत्तमहावीरमवमवादीत्-गह्वरतस्य न० । देवस्य सा दिव्या दवदिः दिव्या दवद्युतिपावदनुय

वाग्वोरस्सामो प्रते बदि मस्सकार करीने । अथा सख जाव पळुवामइ । अथो पासव यावत् सेवाकरै । तद्वत् से मंगदत्ते देवे । ति
गरे ते मज्जदत्त देव । समवत्त मगवथा मज्जागोरस्य दत्तिग वत्त साकाविमस्य इष्टुमुह उठाए उठेइ २ सा । अमर अमरत्त योमहावीरस्वामोना मुग्ध
बबो वर्मयते सावामो इदववरीने । उठाए पासी ठे सभावाय पठो उभावरत्त । गमय ममर महावीर वदइ अमरत्त वदिता अमरसिन्ता एवं वया
नी । अमर अमरत्त योमहावीरस्सामो प्रते बदि मस्सकार करै वानी मस्सकार करीने इम करै । अमर भते मगदत्ते देवे किं भवसिद्धि एवमवसिद्धि ।
अ व वाक्कावंधारे देमयमम् गह्वरतदेवे स भवसिद्धिक्कम् एवमवसिद्धिक्कम् । एवं अहा मूरियाभा जाव वत्तोमविह उवदंसेइ २ ता जाव तामेव दि
सि पडिप० । इम विम मूरियाम मज्जकोवा जामोवे तिमकोव उत्तर दोधा यावत् वत्तोस वद माटवविधि देखाठे देखाठेने यावत् तिविक्कोव दि
यिप्रते पावामवा । अतति भगवं थायसे समरं जाव एवं वयासी । अमरत्त रसे पार्मवत्ते, मगवत्त गीतम अमर भगवत्त योमहावीरस्सामो प्रते याव

ह्रीं दिव्या देवजुत्ती जात्र अणुप्ययिछा ? गोयमा ! सरीर गया सरीर अणुप्ययिछा कूकागारसालाटिठतो जात्र सरीर अणुप्ययिछा । अहोण ज्ञते ! गगदत्ते देवे महिहिण जात्र महसुक्के । गगदत्तेण ज्ञते ! देवेण मा त्रिह्वा देविह्रीं दिव्या देवजुत्ती किं णालछा जात्र जण गगदत्तेण देवेण सा त्रिह्वा देविह्रीं जात्र अग्निं समयागया गोयमादि ! समण जगज महार्थीरे जगव गोयम एव धयासी—एव खलु गोयमा ! तेण का

विष्टा ? भीतम । झरीदं गता झरीरमनुमविष्टा कूटाकारशालावृक्षालो पावच्छरीरमनुमविष्टा । अथा जवत्ता । गङ्गदत्तो देवो महस्विको याव स्महेगास्वः । गङ्गदत्तम जवत्ता । ययम सा दिव्या देविहिण दवद्युतिः किं न सख्या पावदुङ्गवत्तन दवल सा दिव्या देविह्रीं वयोवद्विप्रसमन्वाग ता, भीतम । यमया जगयाम्महावीरो जगवत्ता भीतममवमयाहीत्—एव खलु भीतम । तस्मिन्काले तस्मिन्समये इहेव अम्युह्रीं दे द्वीपे जारते

तु इमकवे । गगदत्तमग्रं भते देवका सा दिव्या देविह्रीं दिव्या देवजुत्ती जात्र अणुप्ययिछा । गङ्गदत्तेन जगवद्वत् देवने पिळा देवसवधी देवनी अह्नि देव जवधी देवद्युति यात्रत् बिबा पेठा इ म० उत्तर । मायमा उत्तोरगवा सरीर अणुप्ययिछा । जेगीतम झरीरमत्ते गत्र झरीरमत्ते पेठो । कूकागारसाखा दि इता जात्र सरीर अणुप्ययिछा । इहां कूकागारसाखा इतामा अह्वो यात्रत् झरीरमत्ते पेठो । अहोय भते गगदत्ते देवे महिहिण जात्र महसुक्के । अहो इमे पविरेज्ज जगवद्वत् गङ्गदत्तदेव मथा अह्विजगत् यात्रत् महसुक्के । गगदत्तेन भते देवेव सा दिव्या देविह्रीं दिव्या देवजुत्ती । गङ्गदत्त जेभगवत् देव तिळा देवसवधी देवद्युति । किं पाकहा जात्र जव गगदत्तेन देवेव सा दिव्या देविह्रीं जात्र अणुप्ययिछा । किंम पामो जात्रत् तत्र गङ्गदत्त देव तिळा देवसवधी देवद्युति जात्रत् यममुत्तर इ म उत्तर । गोयमादि समणे मगवं मथाभोरे भगव योवम एवंवदासो । गो नम इमे पामवचे यमव ममवत्त श्रीमहावीरस्वामो भगवत्त भीतम मत्ते इमकवे । एवं खलु गावमा तेव काळेव तेव समएव इहेव अम्युह्रीं दे भार देवसे । इम निपे जगीतम ते काकुदेविदे ते समयनेविदे इवहोच्च जवहोपनामा लोपनेविदे भरतचेपनेविदे । इत्येवापुरेषाम एयेरे वात्सा यवयो ।

लेण तेण समएण डहेव अद्युद्दिवि वीत्रे न्नारहे वासे हत्थिणापुरे णाम णयरे होत्था वस्यत्तं, सहसवयउं
उत्ताने, ययात्तं, तस्यणं हत्थिणापुरे णयरे गगवत्ते णाम गाढावद्धं परिथसद्धं । स्युहे जाव स्यपरिन्नए ।
तेण कालेण तण समएण मुणिसुसुए स्यरहा स्यादिगरे जाव सस्यसू सस्यवरिसी स्यागासगाएण चक्कोण जाव
पक्कहिज्जमाणेण, पक्कहिज्जमाणेण सीसगणसपरियुद्धे पृष्ठाणुपुष्णि चरमाणे गामाणुगाम जाव जेणेय सह
सववणे उज्जाने जाव विहरद्धं । परिसा णिगया जाव पज्जुवासद्धं । तएण से गगदसे गाहायई इमीसे

सर्वं इत्थिभाणपुर नाम नगरप्रजवत् सर्वकः सहस्रासकममुद्यानं वसकं तत्र इत्थिभाणपुर नगर गङ्गवती नाम यङ्गवति ।
याव्यायावदपरिभूतसस्मिन्नासे तस्मिन्समय मुनिभूततोऽब्बाविहरा यावत्सवच्च सवदशी आकाक्षगतम चक्केय यावत्प्रमदीकिपमाचम २
द्विपगवसम्परिवत् पूर्वानुपूर्वो चरन् ग्रामानुग्राम विहरन्त्यावद्योत्रैव सहस्रावयन मुद्यान यावद्विहरति परमप्रतिगता यावत्पर्युपास्ते स

इत्थिभाणपुराणि नगरं बुधा वसवता साधुः । सहस्रवयसो उज्जाना वसवता । तिहा सस्यस्यवत नामि उद्यान वसववायावत् । तत्र च इत्थिभाणुरे वयरे ।
तिहा इत्थिभाणुर नगरनिवसे । मगदने काम गाहावरे परितवट पठठ जाव अपरिमू । गङ्गवतनामि भाषापति वसेत्ते स्यदिगत जावत् द्विचरु परा
मशो सकिवे नको । तेच कासुत्तं तेच समएव । ते च जनेविये ते समवनेविये । मुनिसमए परहा पाटिगरे जाव सस्यसू सस्यवरिसी । मुनि सस्यतमा
मि पररगत पाटिगा चरनहार जावत् सवता जावत् सर्वना देववहार । आगासमएव चक्केय जाव पक्कहिज्जमाणे २ । आकागमत वसे चत्त यावत्
वसपत्ते पक्कट चरतावका २ । सोसमव अपरिवत्ते पुग्गासुपुग्गि चरमाणे गामाचमाम । यिज्जना समुहस्यते परितव्या पूर्वोदपूर्वे वासतावका पासवको
वोथग्यामि । जाव जनेव मङ्गसवसे उज्जाने जाव विहरद्धं । जावत् जिहा सस्य सवतनामा उज्जान इत्थादि जावत् विचरे । परिसाविज्जया जाव प
ज्जसासर । परिपदा पाटिगा मोकको जावत् सेवकावरे । तएव से मगदने भाषावट । तियारे ते यङ्गवसमामा भाषापति । इमी से चहाए चहाइ समारि

कहाए उच्छेद समाने हठतुठ जाव कयथलिखरीरे सान्ने गिहाने पन्निगिस्कमइ, पन्निगिस्कमइहा पादिअ
हारचारेण हत्थिणाउर णयरं मज्जमज्जेण णिगच्छइ, णिगच्छइहा जेणेव सहसवणे उज्जाणे जेणेय मु
णिमुसुण अरहा तेणेव उवागच्छइ, उवागच्छइहा मुणिसुख्य अरह तिसकुत्ता स्याथा २ जाय तियिहाए
पज्जुयासणाए पज्जुयासइ । तएण मुणिसुखए अरहा गगदत्तस्स गाहावइस्स तीसेय महति जाव परिसा
पन्निगया, तएणं से गगदत्ते गाहावइ मुणिसुख्यस्स अरहत्ते अतिय धम्म सोच्चा णिसम्म हठतुठ उठाए

रा स गङ्गदत्तो गृहपति रस्याः कपापा सवार्थः सङ्घटुष्टः स्नातः कृतवस्त्रिकर्मा यावज्जीर खकीयाद्गृहाप्रतिनिच्छमते प्रवृत्तिरक्रम्य पा
द्विवहारवारव इति नामपुरस्समगरस्य मध्यमध्वेन निगच्छति निगत्य यत्रैव सदस्सावधनमुद्यानं यत्रैव मुनिसुव्रतोऽश्नन् तत्रैवोपागच्छति,
उपागत्य मुनिसुव्रतमहन्तं त्रिःकल्पाऽऽद्विचिक्रमदक्षिणां यावच्चिविषया पर्युपासय्या पर्युपासो । ततो मुनिसुव्रतोऽश्नन् गङ्गदत्तस्य गृहपतेस्त
स्या महति (मपति) यावत्सपरमतिगता । तदा स गङ्गदत्तो गृहपतिमुनिसुव्रतस्याहतेतिष्ठे धर्मे भुत्वा नित्यस्य षट्सुसु उत्सवोत्तिष्ठति,

इतिहा जाव कयवविमरीरे साथा निहापो पडिबिक्कमइ २ ता । मगवन्ता पायमनकवाने जाव थय वडा कर्ब सुणय पाम्मा दावद् कोवा वडिबने
पमङ्कत यरोर वया पातामा परवको मोक्कत्ते मोक्कत्ते । पाद्विवहारवारव । पाकापगे वासतावका । इतिवारव थयर मन्थमन्थवर् बियप्पइ २ ता ।
इतिनापरनामा मगरवको मध्ये मध्येकरो मोक्कत्ते मोक्कत्ते । जेवेव सहसवणे उच्छेद जेवेव मुनिसुख्य परहा तेवेव उवागच्छइ २ ता । जिह्वा स
इत्यावदन नामा उवागत्ते जिह्वा मुनिसुव्रतमपि पडिबिक्कत्ते जिह्वा पावे तिह्वा पावोने । मुनिसुख्य परवर् तिसकुत्ता थाया २ जाव तिविहाए पज्जु
वाजाए पज्जुनामगाइ । मो मुनिसुव्रतनामा पडिबिक्कत्ते तोनवार दक्षिण पासावको पदक्षिणा करे यावत् जिह्व पर्युपासनावे सेवाधरे । तदव
मुनिभावए परहा मंगदपप्प गाहावदप्प तीसेय महति जाव परिया पडियया । इतिवार मुनिसुव्रत पडिबिक्क गङ्गदत्त मायापतिने तेव्वो मोटो मइ ।

ઉઠેઠ, ઉઠેઠતા મુનિસુધ્યં સ્થરહ વંદહ જમસહે ૨ છા એવં વયાસી-સદ્ગામિણ જંતે ! જિગ્મય પાવયણ
 જાવ સે જહેય તુમ્મ વરહ જં જાવર દેવાણુપ્પિયા ! જેઠપુસ કુદુવે ઠાવંમિ । તણ સ્થરહ દેવાણુપ્પિયાણ
 સ્થતિયં મુઠે જાવ પહ્યામિ । સ્થરાસુહ દેવાણુપ્પિયા ! માપઠિયધ । તણ સે ગગવસે ગાહાયહે મુનિસુ
 ધ્ધણ સ્થરહા એવવુસે સમાણે હઠતુઠ મુનિસુધ્ય સ્થરહ વંદહ જમ ૨ મુનિસુધ્યસ્સ સ્થરહઠ સ્થતિયાઠ સહ

કત્યાય મુનિસુવ્રતમજ્જ વન્દતે જમસ્સતિ જમરક્કલ્લેજમવારોત્-મહાસિન્નલ । નિગ્ગમ્મં પ્રવચ્ચનં યાવસંઘાપાપૂય વદય વચ્ચર દેવાનુપ્રિયાઃ ।
 જ્ઞપ્તપુત્ર કુદુન્ને ત્થાપયાનિ તત્તોઃ દેવાનુપ્રિયાણા મનિક્કલે મુલ્લો યાવરપ્પજામિ । યણસુલં દેવાનુપ્રિયાઃ । માપ્રતિજ્ઞય । તત્તઃ સ ગક્કુદત્તો
 વુદ્ધપતિર્નુનિસુવ્રતેનાથતેવસુલ સન્ હટ્ઠુદ્ધો મુનિસુવ્રતમજ્જનં જન્નત જમસ્સતિ મુનિસુવ્રતસ્યારોત્તિજ્ઞાતવહસાવત્તનાવુદ્ધાનાપ્રતિનિજ્ઞ

પદપત્તો પરિવદા સાતલિ જમલકા કર્કો જાગત્ પવણ પાલોનર । તદવ સે ગગદત્તે માહાવરં મુનિમજ્જયલ્લ પરજ્જા પતિવં વચ્ચ સાથા વિસચ્ચા હટ્ઠ
 ઠ હઠાણ હટ્ઠ ૨ તા । તિવારે તે મહદત્તનામા ગાથાપતિ ચોમુનિસુવ્રત પરિજ્ઞતના સુલલ્લકો થર્મ સંપ્રધાન જ્ઞદેવે ક્કરીમે જન સવાય યામો જ્ઠે જ્ઠો
 ને । મુનિસાથવ પરજ વંદર જમસર ૨ તા એવવાસી । મુનિસુવ્રત પરિજ્ઞતપતે થઠે જમસ્કાર કરે વાંદો જમરજાર કરોમે દસ કરે । સદ્ગામિવ ભવે
 વિચ્છલ પાવલ્લ જાવ સે જહવં તુલે વજ્જ । સરવજ્જા જેમજવન્ નિર્વેલ સાધુના મામ જાવત્ તે જિમ તુલે લજ્જાલા । જ જર દેવાણુપ્પિયા જેઠપુસ કુટ વે
 ઠાવેનિ । જેઠ મલો ઇત્થાવિયમ દેવાનુપ્રિયા જ્ઞલ્લ પુલ્લતે કુટુબ્બેવિયે સ્થાપોતે । તપ્પં વજ્જ દેવાણુપ્પિયા પતિય મુલ્લે જાથ પગથામિ । તિવારે જ
 તુવારે સમીપે મુલ્લવદ્દને વાવત્ સેવાલ્લ જામો કરે । વજ્જામહે લેવાણુપ્પિયા માપઠિવલ્લ । જિમ સુલ્લવાત્ જેઠેવાનુપ્રિયા તિમ જ્ઠો પતિ વિજ્ઞન મ
 કરણા । તણ સે વમદત્તે માહાવરં મુનિસાથવલ્લ પરજા એવવુત્તે સમાલે હટ્ઠુહ । તિવારે તે વજ્જલ્લનામે ગાથાપતિ મુનિસુવ્રતનામે પરજ્જત દસ વ
 જાલકા જપ સંતોષ પામો । મુનિસુધ્યરૂ પરજ વંદર જમસર ૨ । મુનિસુવ્રત પરિજ્ઞપતે વાંદે જમરજાર કરે વાંદો જમરજાર કરોમે । મુનિસુધ્યલ્લ

सद्यवगणानु उल्लाणानु पन्निनिस्कइ, पन्निनिस्कइ जेणेव सए गिहे तेणेव उ
 धागच्छइ २ सा विपुलं सुसण पाण जाव उत्रककावेइ २ सा मिहणाइणियग जाव आमतइ २ सा तने
 पच्छा रूखाए जहा पूरणे जाव जेठपुस कुठुये ठावेइ तं मिहणाइ जाय जेठपुस थ आपुच्छइ, आपुच्छ
 इहा पुरिससहस्सयाहिणी सीयं दुमहइ, दुमहइ सा मिहणाइणियग जाव परिजण जेठपुतेणय समण

मत्त प्रतिनिष्कम्प यच्चैव दक्षिणागतपुरं नगरं यच्चैव सत्त वरं तत्तैवोपागच्छति उपगत्य विपुलमग्रमपात्रादिमस्त्रादिमपुस्कारोति (उपस्का
 रयति) उपस्कारयित्वा मित्राति (प्रयति) यावद्गमनकयति आगत्य ततः पद्यास्त्रातो यथा पूरको यावत्तुमुग्रं कुतुम्बे स्थापयति ।
 तं मित्राति (प्रयति) यावत्तुमुग्रं यापुच्छति आपुच्छति शिथिकामारीरुति पारुष्ट्य मित्रातिनिष्क (प्रयति)

आवका इय सताय पामो । नृबिससथ्य धरत वंद्य वमसइ २ । मानमुन्नत परिहृतप्रते वादे ननरकार करे ननरकार करीने । नृबिससथ्यस्य धरतया
 पतिवाचा । मन्मिनुन्नत धरतयता समीपकको । सत्तसत्तवचाया उज्जावाया पट्टिबिस्समइ २ सा । उज्जावाया उज्जावाया उज्जावाया उज्जावाया उज्जावाया
 जेवत्तु ज्जिहाउरे वरदे खवेर मय्यिहे तत्तव उवागच्छइ २ सा । ज्जिहा उज्जिहापुरताम नगरनेविदे ज्जिहा पाया ॥ वरदे तिहा पावे तिहा पावो
 ने । निवत्त पसकं पाव जात उवत्तववेइ २ सा । निवत्तव वयम पाव खादिम खादिम प्रते उवत्तववे उवत्तववे । मिमन्नाइ वियग जाव आमतइ
 २ सा । मिमन्नाइ मिमन्नाइ यावत्तु पामे पामे पामे । तत्तापच्छा वहाए जहा पूरे । तिवाएपवे खातवोधा विम पूरवमा पदिकार कद्धा तिम क
 द्दवा । आउ वहुत्त कटं व ठावेर तमिन्नाइ । यावत्तु ज्जिहा पुन प्रते कट वसेविदे वहाए कोपे तद मिमन्नाइ । जाव ज्जिहापसव यापच्छइ २ सा । या
 वत्तु ज्जिहापसव ते पूरे पूरे । पारिससत्तवविचो सीव दुल्लइ २ सा । पुवप सत्तव ज्जिहाइहा, ज्जिहापते वटे वटो । मिमन्नाइ वियग जाव
 परिजवत्तु ज्जिहापसव सत्तवविचोए जाव यावितरपेव । मिमन्नाइ वियग जावत्तु पारज्जव वको ज्जिहापसव तिच संपाते मजा मागे

जीर्णघटीति तयोय प्रायो मत्सरो जलतीत्यसा वसवसकारक सम्भाव्यति इति ॥ यव जहा धूरियाजोति ॥ अनेनर्द सूचित-सम्मादिही निष्ठाविही

गममाणमग्ने सखिहीण जाव गादितरवेण हथिणापर णयर मज्जमज्जेण णिगगच्छह २ ता जेणेय सहस ययणे उज्जाणे तेणेय उवागच्छह २ सा लसाडल्ले तित्यगरादि पासह, एव जहा उदायणे जाव समयमेव व्यान्नरणे उमुयइ, उमुयइत्ता समयेय पचमुठिय लीय करेइ, करेइसा जेणेव मुणिसुहए अरहा एव जहा उदायणे तेहेव पइइए, तेहेव एकारस अगाइ अहिजइ, जाव मासियाए सलेहगाए सठि नसाइ अण

यावत्परिणमन ज्येष्ठप्रेषक समनुगम्यमाणमात्रः सर्वथा यावत्तादितरवेण इक्षिणापूरतः सप्त मध्यम निगच्छति निगत्य यत्रैव सद्व्याख्यानमुद्यान तत्रैवोपावच्छति उपावत्य वज्रतिष्ठन्न (प्रवृत्ति) तीर्थकरादीभ्यश्चति इष्टुय यथोदायतो यावत्स्वयमेवाजगरणानुनु भवति उमुष्य स्वयमेव पञ्चमीष्टिक लोच करानि कृत्वा यत्रैव मुनिसुत्रतोदश्वर्ष यथोदायनस्तथैव प्रवृत्तिस्तथावत्तादितरवेण यावत्सा

जातावत्ता सर्व अहिबरी यावत् वादिचने गन्धेबरी । इतिबापर ययर मज्जमज्जक णिगगच्छह २ ता । इक्षिणापूर नगरने मध्य मध्यमाने करी नोद से नोदकीने । जेवेव सखसववे लज्जावे तेवेव उवागच्छह २ ता । जिहा उवागच्छह न म म उवागच्छे तिहा पावे तिहा पावीने । जहाइ जले ति जमरादि पासह । जह खपर कच इम गमावमान तीर्थेकर प्रते वने । एवं जहा उदायन जाव समयेव यावरवे उमुयइ २ ता । इम जिन उदाय ननी सर्वथ बद्धा तिम बद्धा यावत् पातैहीव यावरव जतारे जतारीने । समयेव र्वचमहिं कायं करेइ २ ता । पातैहीव पचमुठि कावयते करे पातै हीव पचमुठि कावयते करीने । जेवेव अचिसवव चरहा एव । जिहा अनिमज्जत चरहगतवे इत्यादि इम । जहा उदायले तहेव पचवण । जिन उदा वनराजा दीपा लीपी तिमहीव गच्छत पचि दीपा लीपी । तवेव एकारस र्वमां चहिजइ जाव मासियाए सखेइपाए महि मत्ताः पचसपाण जा व केदेइ २ ता । तिमहीव इत्यारे ज्वं भवे यावत् मासिइ खेखणये सठ मातमते पचसने जहे यावत् सठभात पचसने जेदीने । पासीरय पचि

सणाए जाय छेदेइ, छेदेइसा आलोइयपछिक्खेते समाहिपत्ते कालमासे काल किञ्चा महासुक्को कप्पे महा सामाणे थिमाने उयवायसन्नाए देवसयणिज्जासि जाव गगदत्तदेवताए उअवसे । तएण से गगदत्ते देवे अ ज्जणोअययमेत्ताए समाणे पचविहाए पज्जातीए पज्जात्तिजाव गच्छइ तज्जा-आहारपज्जातीए जाव जासम णपज्जात्तीए । एव खलु गोयमा । गगदत्तेण देवेण सा दिव्वा देविहू जाव अन्निसमयागया । गगदत्तस्स

विख्या वसणमया पट्टित्ताअनजनतया याव च्छिन्नानि (वदयतिवा) वदयित्वालोचितप्रतिक्रान्तः समाधिप्राप्तः कालमासे काल कृत्वा न शसुक्क करप महासामानिके विमाने उपपातसन्नाया देवसयणीय यावद्गुह्यतदवतपोत्पन्नः, तथा स गगदत्तो देवोपुनोपपन्नमात्रकः सन् (सरज्जारीत्त्वमात्रकः) पञ्चविषया पर्याप्त्या पर्याप्तिजाव भव्यति तद्यथा-आहारपर्याप्त्या यावद्भाषाभक्तः पर्याप्त्या । एव खलु नीतम । गगदत्तेन दयन सा दिव्या देविहि यावदन्निसमवागता (प्राप्ता) गगदत्तस्य जदत्त । देवस्य कियन्त काल स्थिति प्रकृता ? नीतम । सप्त सागरोपमा

इति समाहिते कास विद्या । आकाश पञ्चमय करोने समाधि पासो कास अक्षरने विदे कास करोने । महासुक्के कप्पे महा सामा चेविमाने उववाव समाए । महाएज्जानि देवलोकेनेविदे महासामान विमानेविदे उपपात समानेविदे । देव सयविज्जवि जाव गगदत्त देवताए उव वसे । देवो गज्जानेविदे जावत् गगदत्त देवसे जपमा । तएण स गगदत्ते देवे सज्जवावज्जमेत्ताए समासे । तिवारे ते गगदत्तदेव तत्त्वाज्जो जपमो य वा । पचविहाए पज्जात्तीए पज्जात्तिमाव गच्छइ त । पचविह पर्याप्ति करो पर्याप्त भावमेत्ताय ते कदेसे । आहारपज्जात्तीए जाव मासमयपज्जात्तीए । आहारपर्याप्ति १ ग्रोएपर्याप्ति २ इन्द्रियपर्याप्ति ३ साक्षात्सापसर्वाप्ति ४ मायाभक्तपर्याप्ति ५ । एवं खलु गोयमा गगदत्तेण देवेण सादिवा देविठ्ठो जाव पभिममवागमया । इम निचे जेगीतम गगदत्तनाया एवे तिक्का दिव्य देवसयणी कविणमो जावत् सन्मुखवर् । गगदत्तअव भंते देवस्य जेवइय कास डिरे र्प । गगदत्तमो देवमवन् देवमो जेतसा कासमो जिति प्रकृपो इ म उतर । गायमा सप्तसागरावगाहं डिं प । जेगीतम सात सागरापममो जिति

परितससारिए शब्दतससारिए सुप्तशब्दोदिए दुष्प्रदीपिए चाराएए पिराएए चरिमे चरिमे इत्यादीति ॥ पीठशब्दते पञ्चमः १६ ० ५ ॥
 पञ्चमोदुष्प्रक्षे गङ्गदत्तस्य विद्वि रुक्मा शाच प्रख्याना केयान्ति एकाग्रनापि धूयिता जवतीति स्वप्नस्वरूप परोक्षोप्यत इत्येव सुव्युत्थास्येद मादि
 सुव-कश्चिदे इत्यादि ॥ सुविषदसहेति ० स्वप्नस्य स्वापिष्यान्गताएयविकल्पस्य दृष्टानमनुब्रजनं स्वप्नद्वयनं तच्च स्वप्नजंवा त्वन्वविधिमिति ० एव
 द्वातेति ० यथा यत्न प्रक्षारेव तस्य सत्यं तन्ववा तेन यो वर्तते यो यथातथ्या यथातथ्योवा सच वृथायाविसयादी कलाविसवादीवा तत्र

ण जते ! देवस्स केवइय काल ठिई पक्खसा ? गीयमा ! सत्तसागरोत्रमाइ ठिई पक्खता । गगदत्तेण जते !
 देवे ताणं देवलोगाणं आउत्सकएण जाव महायिदेहे वासे सिज्झिहिइ, जात्र अत्त काहिंति सेव जने जतेति
 सोलसमस्स पक्खमी उद्देसो सम्मसो १६ ॥ ५ ॥ कइयिहेण जते ! सुधिणदसणे पक्खते ?
 गीयमा ! पक्खिहे सुधिणदसणे पक्खते, तज्जा-अह्मातसे पयाणे चित्तासुमिण तच्चिचरीए अयुत्तदसणे ।

चि स्थितिः प्रश्नः । मङ्गदत्तो जदन्त । देवतास्माद्वृत्तसोकादायुःशये मायन्महाविदेहे वर्षे धरस्सति यावद्वर्त्म करिष्यति तदेव जदन्त । जदन्त ।
 इति ० पाठसप्तमे पञ्चमोद्वा १६ ॥ ५ ॥ इतिविच जदन्त । स्वप्नद्वयनं प्रश्नम् ? गीतम् । पञ्चविचं स्वप्नद्वयनं

प्रश्नो । समदत्तेव मत ददे तापा वक्कागाथा पावकएव जात्र महाविदेहेवासे विज्झिहिंति जात्र पत काहिंति । गगदत्त जेनगवन् तेइ वक्कावक्का
 पाउकाने जये वावत् महाविदेहेनामा जवनोविने सोक्खे मूक्खे कमवली मूक्खे ससारनविने दुय तेइना पगत करखे । सेवमते २ ति । तइ
 ति जेमजवन् तुल कण्ठु ते सब सक्खे । साकसमअ पं०मा उइसा सक्खता । ० पाउसा भतकना पचमानददेगा पूरा कया १६ । ५ । पा
 चमे उद्देगे गगदत्तमे सिद्धि कडो तिक्का भाइएव भवने स्वप्नजरी पचि कइवावाय्य कुवे तेमाटे स्वल्प कइउद्देगे कइएव—काविदेव भते सुविषदसमे
 प । केतसे भदे जेमजवन् स्वप्नद्वयन कइया, जवनकिवा भगतायविकख तेइना स्वप्न कइये चतुभक्कमे ते प्रद्वयो ६० प्र० उत्तर । गीतमा पचविहे सुवि

दृष्टापायिसवादी स्वप्न किस कोचि स्वप्न पाह्येति यथा मध्य काल इत्येव पश्यतीति । कालाधिसयादीनु-किस कोचि गोचरप
कुञ्जराघोररुडमात्मानं पश्यति सुदृश्य कालान्तरे धम्मय सज्जल इति ॥ यथावति ॥ मतनम प्रतानो विकासर सङ्घपः स्वप्ना यमातप्प सवन्थोवा
प्रतान इत्युच्यत विद्ययडकृतयत्तानयो नैव एव सुतरसाप ॥ चिन्तासुभिषति ॥ जायदवस्थास्य या चिन्ता चापिनाम तरस्वन्दोभासकः स्वप्न
यिन्नास्वप्न ॥ तद्विवरीयति ॥ यद्वृद्धा वस्तु स्वप्ने दृष्ट तद्विपरीतस्या यस्य प्राप्तिः स तद्विपरीतः स्वप्ने यथा कश्चिदाल्मान ममेव
यिन्ति स्वप्ने पश्यति ज्ञानरितस्तु मेवमय कश्चन प्राप्नोति ज्ञानतु तद्विपरीतमेव मातुः-कश्चिस्वरूपव सुतिहास्यसमाकृतः स्वप्नप पश्यत्या
ज्ञाननद्याकृतमिति ॥ अतस्तद्ववेति ॥ अथवा मरपते वशोभननुभव स्वप्नायस्य यत्रासा यज्जलदशन स्वप्नाधिकारादेवदभजिपातुमाह-सुतस

सुत्तणे ज्ञेते ! सुविण पासइ जागरे सुविण पासइ सुसज्जगरे सुविण पासइ ? गोयमा ! पोसुसु सुविण

ममसम्, तद्यथा-यथातथ्यम्, मथानम् चित्ताक्षम तद्विपरीत अव्यक्तदर्शनम् ५ । सुप्तो नदन्त । स्वप्न पश्यति जाग्रदस्वप्न पश्यति सुप्त जागर स्वप्न पश्यति १ गीतम् । नैवसुप्ताः स्वप्न पश्यन्ति नैव जाग्रदस्वप्न पश्यन्ति सुप्तजागर स्वप्न पश्यन्ति । सुप्ता जागरा-
नदन्त पं त । हेनौतन पांचमेव स्वप्नदशन मकल्या ते कचेवै—पञ्चातवे पञ्चावे चित्तासुमिते तद्विपरीत अव्यक्तदर्शनम् ६ । पञ्चातवेचित्ति, जिबेमकारे व
त तिबे कटी वत्ते ते यथातथ्य कङ्कता सांवा २ पञ्चावन्ति मथान कश्चित्ति मथान कश्चित्ति विष्कार ते रूप ज स्वप्न ते यथातथ्य तेहवी जनेरो पातान एहवी कश्चित्ति वि
मपन कतनीच ए जेजनेनिये मेद इम पागे पञ्च कङ्कवा २ चित्तासमितेति जागतायका चित्तापच चित्तन ते स्वप्नमादि देखे ते चित्तास्वप्न कश्चित्ति ३
जेहवावसु स्वप्ननेविपै दोठा तेहवी विपरीत पयना पांमना आम्पापुवे ते तद्विपरीतस्वप्न कश्चित्ति ४ पञ्चात्त ते मकटनको ध्यानपञ्चमय स्वप्नायनो वि
र्वा ते पञ्चातदशन ५ स्वप्नाधिकारबीज ए कचेवै—युक्तेषु भते सुविष पासाद सुप्तजागरेसुविष पासाद । सुप्ता हेमगवम् स्वप्न देखे प
यन घायता स्वप्न देखे नहो पतिपत्तो नहो पति घायतो तद्वयावका स्वप्न देखे ६ म० उभर । भायमा बाधुते सुविष पासाद जागारे सुविष पासाद

मित्यादि । मुत्तजागरति ॥ नात्तिमुत्ती मात्तिजागदित्यर्थः, इह सुप्तो जागरत्य ब्रह्मजावाध्यां स्वात्तत्र द्रव्याती निद्रापेक्षया नापतय विरत्यपेक्षया तत्र च स्वप्नम्यतिष्ठती निद्रापत्र एषोऽप्य विरत्यपेक्षया जीवादीना पञ्चविक्षते पदानां सुप्तस्वजागरत्ये प्ररूपयथाह-जीवाद्यमित्यादि ॥ तत्र ॥ सुप्त ति ॥ सबविरतिरूपमैवयिकममोपाजावात् ॥ जागरति ॥ सबविरतिक्रमप्रवरजागरणसद्भावात् ॥ सुप्तजागरति ॥ सबविरतिविरतिक्रमपुसिप्रमुदता

पासइ णीजागरे सुधिण पासइ सुधिण पासइ ! जीयाण जते ! सुप्ता जागरा सुप्तजागरा ?
 गीयमा ! जीया सुप्तावि जागरावि सुत्तजागरावि । णेरइयाण जते ! किं सुत्ता पुच्छा, गीयमा ! णेरइ
 या सुप्ता णीजागरा णीसुप्तजागरा, एवं जाव चउरिदिया । पचिदियतिरिस्कजोणियाण जते ! किं सुत्ता

सुप्तजागरा ! गीतम । जीयाः सुप्ता अपि जागरा अपि सुप्तजागरा अपि । नैरयिका जदत्त । किं सुप्ता ? पुच्छा गीतम । नैरयिकाः सुप्ता
 (चविरतिसद्भावात्) नैव जागराः (सबविरत्यज्ञावात्) नैव सुप्तजागराः (इणविरत्यज्ञावात्) एव यावच्चतुरिन्द्रियाः । पञ्चेन्द्रियतिपग्योभिका

मुत्तजागरे सुविच पासइ । हेनोतम नहो सुप्तावका अप्र देवे नहो जागतीवका अप्र देवे सुतो जागता ए बोवा पदपणे पचे अप्र देवे इहा सुता तथा
 जायता इय तथा माव भेदे करो हुवे तिहा द्रव्यवको निद्रागो अपेचाये भाववको विरतिगो अपेचाये तिहा अप्र व्यतिकर निद्रापेचाये वज्जो, इवे
 विरतिगो अपेचाये जीवादिष पचवीस पदेने सुत्तपवी तथा जागरपचो प्ररूपेके । जीवाव भते सुत्ता जागरा सुप्तजागरा । जीव हेमगवन् ज् सुत्ता
 कहिते पचवा जायता कहिते पचवा सुत्ताजायता कहिये इ प्र उत्तर । गावमा जीवा सत्तावि जागरावि सुत्तजागरावि । हेनोतम जीव सुत्ता पवि
 सर्व विरतिक्रम नैदविक जागमाना पभाववको तथा जायता पवि कहिये सर्व विरतिक्रम प्रवरजागरण सद्भाववको, सुत्ताजागता पवि पचिरति वि
 रतिक्रम सुप्तजागरण सद्भाववको । णेरइयाव मते किं सुत्ता पुच्छा । जागरको हेमगवन् ज् सुत्ता इ प्र उत्तर । गीयमा णेरइया सुत्ता या जागरा
 यामुत्तजागरा । हेनोतम जागरको सुत्ता कहिये पचिरतना सद्भाववको जायता नहो सब विरतिना पभाववको सुप्त जायत पवि नहो हेमविरतिना

सद्भावाविति पूये स्वप्नप्रहार उक्ता पश्यत्यस्यैव तथ्यातप्यविभागवर्षेनाप्ये तामेवाह-समुद्वेगमित्यादि ॥ संयुतो निष्कृष्टाण्यक्षार सर्वविरतइत्यप्य ,
 यस्यप आनरस्यच शब्दकृतमय विद्वेधः द्वयोरपि विद्वयो द्वयोरपि सद्यैविरतानिभाषकत्वात् किन्तु जागर-सर्वविरतियुक्त बोधायनोपयोग्यते,
 सपुनस्त तत्पाविपयाभोपतस्यविरतस्येवयति ॥ समुद्वेगं सुविश पासइ अज्ञातं पासइति ॥ उत्पत्तित्ययः, सपुनश्चेष्ट विधिरतस्यवृत्तस्युक्तो

पुच्छा , गोयमा । सुप्ता गो जागरा सुप्तजागरात्रि । मणुस्सा जहा जीया चाणमतरजोइसिधयेमाणिया
 जहा णरइया । सयुक्तेण जते । सुविणं पासइ सयुक्तसयुक्ते सुविण पासइ ? गोय
 मा ! सनुक्ते सुविण पासइ सयुक्तसयुक्ते सुविण पासइ । सयुक्ते सुविण पासइ

नदत्त । किं सुप्ता पुच्छा भौतन । सुप्ता नैव जागराः सुप्तजागरा अपि (वशविरते सम्भवात्) मनुया यथा बोवाः घान्धनरज्योति
 छयेमातिका यथा निरपिकाः । सवृता जवत्त । स्वप्न पश्यति सवृतासवृत्त स्वप्नम् पश्यति ॥ गौतम । संवृतः
 स्वप्नम् पश्यति असंवृतापि स्वप्नम् पश्यति सवृतासवृतोपि स्वप्नम् पश्यति । सवृताः स्वप्नम् पश्यति यथातप्यं पश्यति, असवृताः स्वप्न

पमासवको । १३ त्वाव चन्द्रदिदिवा पयिषिय तिरिक्कत्राविवाच भेत किं मत्ता पुच्छा । इमं वाक्त्त चन्द्रिहिय जग चउवा पचन्द्रिय तियेवयानिक वे
 भमन्त्त मूना इ म उत्तर । गायमा सुप्ता वा जागरा मत्तजागरादि । देवोतम मूना चरिततिना सदावचको मको जागता सब गिरतिना चमाव
 दको युत्तत्राद्यत इवे दयारिदिना सदावचको । मनुया जहा बोवा वाचमतर आइसिय वेमां या अहा येरइया । मनुय जिम कोव कट्टा तिम
 चउवा वाचमतर रज्योति वेमानिक जिम मारवा कट्टा तिम कइया, तिवे स्वप्नजा तथ्य भतप्य विभाग देवाकटाते पये प्रामकोत्र चइये—मनुय
 भत मविम पामर पसवय मुदिच पासइ समुक्तासुवृत्त एविम पायार । सवृता वेमगवन् रूप्ता अपे पायवहार ॥ सब विरति इत्यथ ते स्वप्नप्रते देसु इत्य
 य, तिवे पायार रूप्ताको ते पसवृता पायारो इत्यर्थे ते पाल दके भववा सपुण पसवृता एतच्च हेयविरतो ते स्वप्न दक्षे ॥ ५ उत्तर । गायमा सवु

द्विषु द्वापयत्राह-त्रीगणमित्यादि ॥ स्वप्नापि चारदेकेनाह-कक्षयमित्यादि ॥ द्यायासीत् सुविकृति ॥ विशिष्टफलसूचकस्य प्रायेण पा द्विष
त्वारिभ इत्यपर उम्नेया स्ते सम्भवतीति ॥ महासुविचरिति ॥ महत्तमफलगुणकाः ॥ यावत्तरिति ॥ एतया मेव मीलनात् ॥ अतिसरादयति

द्यायासीम सुविणा पयस्ता । कट्ठण जते ! महासुविणा पयस्ता ? गीयमा ! तीस महासुविणा पयस्ता ।
कट्ठण जते ! सधसुविणा पयस्ता ? गीयमा ! वाक्तरि सधसुविणा पयस्ता । तित्यगरमायरीण जते !
तित्यगरमि गप्प पक्कममाणमि कट्ठ महासुविणे पासिज्ञाण पफिदुज्जति ? गीयमा ! तित्यगरमायरीण
तित्यगरमि गप्प पक्कममाणमि एसि तीसाण महासुविणाण इमे चउदुस महासुविणे पासिज्ञाण पफिदु

प्रपत्ताः ? गीतम । दिगन्महास्यज्जाः प्रपत्ताः । सुवरज्जाः प्रपत्ताः ? गीतम । द्विससतिः सुवस्वरजाः प्रपत्ताः । तीर्थकरमा
तरं प्रदत्त । तीर्थकर वर्जे कुट्टकामसि सति कति महास्यज्जागुप्पु प्रतियुचन्ते ? गीतम । तीर्थकरमातरलीयकरं गर्भं कुत्तामति सति एते
पं त्रिदन्महास्यज्जाणा मिमाण् चउदुस महास्यज्जागुप्पु प्रतियुचन्त तदथा-गणपुपमसिह (प्रसूति) यावदग्निशिखां च । चक्रवर्त्तिनात्

याधोम पत्र कट्ठा । कट्ठम भते महासुविचा प । केतका हेमघवन् माटा खान कट्ठा । इ म उत्तर । गोवमा तोच महासुविचा प । हेगीतम बोस
माटास्यज्जा १ प्र उत्तर । भावमा वाक्तरि सधसुविचा प । हेगीतम ववुत्तर ससका खान कट्ठा वखीभौतम पृथ्वे-तित्यगरमायरीण भते
तित्यगरमि गप्प पक्कममाणमि । तोर्थकर माता हेमघवन् तोर्थकर गर्भमेविदै ऊपये ते समयेनिये । कट्ठ महासुविणे पासिज्ञाण पफिदुज्जति । केतका
माटा स्यज्जा देवीने जामे १ प्र उत्तर । भावमा तित्यगरमायराय तित्यगरमि गप्प पक्कममाणमि । हेगीतम तोर्थकरजी माता तोर्थकर गर्भमेविदै ऊपये
ते समयेनिये । इ एसि तोमाए मक्कमविचारणं । एव तोस महास्यज्जागुप्पु । इमे पउदुस महासुविणे पासिज्ञाण पफिदुज्जति त गयउसभसोह जाय
विचिच । ए पाग भवस्से तेपउदु माठास्यज्जा देवीने जागे ते कट्ठे-गण १ उयम २ सोह ३ खम्मी ४ पूजमासा ५ चन्द्र ६ सूर्य ७ खमा ८ कुम्भ ९ पत्त

ति ० रात्र रत्निमे प्राग ॥ पोररुपयदितपरति ॥ पोर यद्रूप बीसच द्रुसया तदुपरति यः स तथा तं ॥ तालपिशापति ॥ ताली पुनपिबोपः स
 च एतया दीर्घो प्रवति ततय तालद्वय पिशाच तालपिशाच स्तं एपाय पिशाचाथयागा सोएनीयादितिः सुप्रफलविषममूर्तिः सद्यम्पे साध स

धुज्जति, मळलियमायरोण नते । पुच्छा, गोयमा । मळलियमायरो जाव एणसि चउद्वसरह महासुधिणा
 णं युणयं एग, महासुधिण जाव पळियुज्जति । समणे जगव महावीरे उउमत्यकालियाए खुसिमराहय
 सि दुमे दस महासुधिणे पासिप्ताण पळियुद्धे तजहा—एग चण मह धोररुव विस्ररतालपिप्ताय सुविणे
 पराजिय पासिप्ताण पळियुद्धे १ । एग चण मह सुक्खिपस्सग पुसकीहल सुविणे पासिप्ताण पळियुद्धे २ ,

तम । मळलीकमातरोमापदेवो धनुदुशा महाययानामम्यतरमय नहरवत्त, पावप्रतिपुचन्ते । मळलीकययान्महावीर म्प्यदस्यनासिक्का
 मात्तिमराधो (एउस्यमाससंयन्धिन्यादात्ररत्निमे प्राग इत्यय) इमान् वस महास्ययाना दुसा प्रतिपुदुस्ययाना—एकस्य महागत्त पोररुपवीस (द

वममो माता इ म चतर । गावमा वमदेवमायरा जाव एपसि चउद्वसरह महासुविषाण । वसद्वमो माया यावत् समयनेविपे पुद्ध पउद्वे सज्ज (सान
 मणि । वज्जदे वतादि महासुविषे पासिप्ताण पळियुज्जति । एनेरा चार महासुविषाणा देवोने जागे । महासुविष मायराचं भंते पुच्छा । मण्डलीक रा
 ज्ञानो माता वमममम इ म उतर । गावमा मउमियमायरा जाव एपसि चउद्वसरह महासुविषाण । देवीतम मण्डलीकनो माता यावत् एउ वज्जदे
 महासुविषाण । वज्जदे एमं महासुविषे जाव पळियुज्जति । एनेरा ए म महासुविषाण देवीने जागे । समस मयव महावीर उउसत्यमासिप्ताए भंतिमरा
 यमि । यमव भयवत्त योमदावीरसामो सुप्रम्यवान् पवोमो राविने पत्तिम भागे । इम वस महासुविषे पासिप्ताचं पळियुद्धे ३ । एउ दय मकास
 मर देवीने जाण्या ते वज्जदे । एमं वस महासुविषे पासिप्ताचं पळियुद्धे ४ । एग चण मह धोररुव विस्ररतालपिप्ताय सुविणे सोनी टाय एउरा
 विगाय प्रते । सुविषे पर विप पासिप्ताच पळियुद्धे । सुप्रमविपे सोत्ता एवया स्वाय देवीने जाण्या वीवीर १ । एग चण मह सुक्खिपस्सग पं सवोरह सु

पमूर्ध ॥ पूर्वकोद्वलनति ॥ पुंस्कोक्तिर्ल कोक्तिपुरुष तित्यर्थः ॥ दामदुर्बति ॥ मासादुर्ब ॥ उम्मीवीरसहस्वकसियति ॥ इहोम्भयो महाच्छोला
धीयसु इत्या अपयोम्मीया वीरयो विविक्तत्वानि तत्सहस्वकसितं ॥ हरिवेरुसियवकाजेति ॥ हरिच तन्वीस वीर्ययकर्ताप्रवेति समास स्तोम ॥

एगचण मह धित्तविधिसपकग पुसकोद्वलन सुयिणे पासिसाण पक्रियुदे ३ । एग चण मह दामदुग सहर
यणामय सुयिणे पासिसाण पक्रियुदे ४ । एग चण मह सेय गोवगं सुयिणे पा० ५ । एग चण मह पउम
सर सहर समता कुसुमिय सुयिणे ० ६ । एग चण मह सागर उम्मीवीरसहस्वकलिय नुयाहि तिय सुवि
णे पा० ७ । एगचण मह विणयर तेयसा जलत सुयिणे पा० ८ । एग चण मह हरिवेरुलियवकाजेण

र) पर तासपिष्ठाच स्वप्न पराकित दूग प्रतियुदः १ एक च महाभ भुक्तपक पुस्कोक्तिं स्वप्ने दूग प्रतियुद २ एक च महाभ चित्रविचित्र
पच पुस्कोक्तिं स्वप्ने दूग प्रतियुदः ३ एक च महाभ दामयुग सवरजमय स्वप्ने दूग प्रतियुद ४ एक च महाभ सेत गोवर्गे स्वप्ने दूग
विदे पासिताच पक्रियुदे २ । वही एक माटा ऊजको पाकावे जेइको एइवा पच काचित् अप्रनेविदे देखीने काप्पा योबोर २ । एगच महं चित्त वि
चित्त, पकम प स कोद्वलन सुविदे पासिताच पक्रियुदे ३ । वही एक माटा विच विचिण पचमन पुष्पावित काचित्पुष्य अप्रनेविदे देखीने काप्पा
योबोर ३ । एगच महं दामदुर्ब सवरजमय सविदे पासिताच पक्रियुदे ४ । वही एक माटा दाम माकाभा दिव सबहो रजमय अप्रनेविदे देखीने
काप्पा योबोर ४ । एगच मह सेय गोवर्ग सविदे पासिताच पक्रियुदे ५ । वही एक माटा सेत ऊजका याकना सम अप्रनेविदे देखीने
पा समता कुसुमिय सुविदे ६ । वही एक माटा पचमय सविदे पासिताच पक्रियुदे ७ । एगच मह पउमसर सव
सवरजमय सुवार्ति तिय सुविदे पासिताच पक्रियुदे ८ । वही एक माटा सागर ससुद्र माटा ककोल नाका ककास तेइका सहर सुवार्ति करोने तरा प
वा अप्रनेविदे देखीने ९ । एगच मह विणयर तेयसा जलत सुविदे पासिताच पक्रियुदे १० । वही एक माटा सूय तेजे करो काजकमान अप्रनेविदे देखीने कागा यो

नित्येण पुत्रेणं माणुसुत्तर पञ्चयं सञ्चनं समता छायेदियपरिचोदियं सुधिणे पासिस्ताण पञ्चियुद्धे १। एग
 वण महं मन्नेरे पञ्चएण मन्नेरेचूलियाए उअरि सीहासणवरगय छाप्पाण सुधिणे पासिस्ताण पञ्चियुद्धे १०।
 जण ममणे जगय महायोरे एग मह घोरेख विसुत्तरे तालपिसाय सुधिणे पराजियं पासिस्ताण पञ्चियुद्धे

प्रतिपुद् ५ एक व महत्त्वत्तरः सुयतः समन्तारुमुमित स्थल दृष्टा प्रतिपुद् ६ गक व महत्तं सागरमूर्त्तिवीवीसहस्रकसितं मुखा
 प्या तीव स्थल दृष्टा प्रतिपुद् ७ एक व महत्त दिमन्तर सञ्चल स्वलत स्वलत दृष्टा प्रतिपुद् ८ एक व हरितयैयुपवकोजन निमन्ते
 माग्नय मासुपात्तर पवत सुयतः समन्तादायोदितपरिचदितं स्थल दृष्टा प्रतिपुद् ९ एक व मरुति मन्नेरे पवते मन्नेरेचूलिकाया उपरि विशा
 ममपरगतमात्मान स्थले दृष्टा प्रतिपुद् १०। यत क्रमका जगज्जाल पीरुय वीसिचरे तालपिसाय स्वलत पराजित दृष्टा
 प्रतिपुद् लच्छमसुत जगयता महावीरय मोदनीय जग मूलता प्राप्तित १ यच्छमको जगकान्तमहावीर पञ्च महान्तं शुक्र याघरप्रतिपुद् लच्छम

नोर ८। समन्त मन्नेरेचूलियाय पञ्चभय विषयय पञ्चभय माणुसुत्तर पञ्चको सावधा समता सावेदिव परिवेदिय सुधिणे पासिस्ता पञ्चियुद्धे ८। वको
 पञ्च माठा नोम न्य बल्लोव नेवको पापको पञ्चको मानपाशरगामी पवत सर्वको ब्रह्मपासे पावहित परिवेदित भौत्वा स्वप्नेविषे द्योने ब्राह्म
 योवार ८। एतं न्य मन्नेरे पञ्चयय मन्नेरेचूलियाए उपरि माहाम गवरगय पञ्चाय सविने पासिस्ता पञ्चियुद्धे १। वको एक माठा नोवनामि पव
 न मन्नेरेचूलिया उपरि मिहामन प्रधान योठा पापग य ज्ञाने स्वप्नेविषे द्योने पाप्या औवार १ विवे दय स्वप्नापल कटिसे—अपं समये भग
 १ मन्नेरेचूलिया पञ्चयय विषयय तालपिसाय सुधिणे पराजिय पासिस्ता पञ्चियुद्धे १०। जग यमन भगवन्त योमहावीरसामो एत माठा भयानक
 प नोतिरार ताण पियाचपते स्वप्नेविषे औता पञ्चा स्वप्नेविषे द्योने ज्ञान्या। तर्ण समन्त भगवन्त महावीरेण माहविज्ज कय मवया स्व ति पा।
 मन्नेरेचूलिया भगवन्त योमहावीरे माह गैर जग यमन भगवन्त योमहावीरे माह कोधा १। जग यमन भगवन्त महावीरेण माहविज्ज कय मवया स्व ति पा।

तण नमणेण जगत्तया महाधीरेण मोहणिज्जे कम्मे मूलत्तु गघातिनु १ । जण समणे जगय महाधीरे एण
मह सु क्कैत्त जाय पण्डियुद्धे, तण समणे जगय महाधीरे सुक्कज्जाणोत्रगए विहरह २ । जण समणे जगय
महात्तर एण मह चित्तियिच्चित्त जाय पण्डियुद्धे, तण समणे जगय महाधीरे त्रिचिच्च ससमयपरसमयदु
चाल्लसग गणिपिक्कग श्याघच्चित्त पण्येति पक्कज्जह दसेह उयदसेह तजहा—श्यायार सूयगह जाय
दिठियाय ३ । जण समणे जगय महाधीरे एण मह दामदुग सव्वरयणामय सुविणे पासित्तण पण्डियुद्धे,

या जगवाम्महाधीरो मुत्तप्पामापणतो विहरति २ यज्जमहा जगवाम्महाधीर एक महागत्त त्रिचिविचिच्च (प्रचति) यावत्प्रतिबुद्धसज्जनसो
जगवाम्महाधीरा विचिच्च स्वसमयपरसमयद्वाहयाङ्ग गण्डिपिटक मात्स्यापयति प्रकापयति वज्जयति निद्वज्जयति उपवज्जयति तद्य
या—याप्यार मूयत्तुद यायमूट्टियादम् ३ यज्जमहा जगवाम्महाधीर एक महागत्त दामपुणं सव्वरजमय स्वप्ने वृद्धा प्रतिबुद्धसज्जनसो जगव
योनहाशारप्पामा एकमाटा जज्जवीयायाना काविल्ल दृष्टाने जाप्प्या । तच्च समवे भगव महाधीरे सुक्कज्जाणोत्रगए विहरह । तेह यमव भगवत्त योमहा
शारप्पाना यज्जप्पान पाक्कयदाने विहरे । जच्च समवे भगव महाधीरे एण मह चित्त विचिच्च जाय पण्डियुद्धे । जेह यमव भगवत्त योमहाधीर खामो ए
कमाटा विचिच्च पुनवकाविल्ल देखेने जाप्प्या श्रोवीर । तच्च समवे भगव महाधीरे विचिच्च ससमयपरसमय । तेह यमव भगवत्त योमहाधीर
प्पामा विचिच्च स्वसमय परवमय । दुशाल्लसग गण्डिपिटक पायवेति पक्कवेह देखेह चित्तियुद्धे उपवज्जयति । हाश्यामी गण्हनो पाटोसरोखी सा
माय्य यत्तने कहे मय पय जज्जनको निक्कय पण्डियेणनाविज्जिया तिक्कवेह देखेह यज्जमहा । उरी उपवत्त देखेह यमवत्त युत्तवरी टिप्पामे ते बहेह—या
यार मूयत्तुद जाय दिठियाय ३ । यावत्ताराम १ यज्जमहा २ इत्थादि यावत्तु इट्टियाद ३ । जच्च समवे भगव महाधीरे जगवत्त दामदुग सव्वरयणामय सचि
ने पायित्ताव पण्डियुद्धे । जच्च यमव भगवत्त योमहाधीर खामो एक माटा माधाना विचिच्च सव्वरजमय रज्जमय विदेखेने जाप्प्या । तच्च समवे भगवत्त योमहा

आययति ॥ अत्रिपिपिना वेदितं सुयत इत्यथः ॥ परिचयिष्यति ॥ पुनः पुनरित्यथः ॥ अथरिति ॥ उपरि ॥ गच्छिपिपिगति ॥ गच्छीना सम्यपरि
 चक्षणां पिटकमिव पिटकं आश्रया गच्छिपिटकं गच्छिनोवापायस्य पिटकमिव सुयस्यजाजलमिव गच्छिपिटक ॥ आचवइति ॥ आस्यापयति या
 मान्यविशेषरूपतः ॥ पण्यइति ॥ सुभाष्यतः ॥ पठवइति ॥ प्रसिद्धवृत्तार्थकचलन ॥ दशेइति ॥ तद्वन्तिपप्रत्युपेयगदिच्छियादधनेन ॥ निदसव

तण समण जगय महावीरे दुयिहे धम्मे पण्यवेडु तजहा—सुगारधम्मवा सुणगारधम्मवा ४ । जण समणे
 जगय महावीरे एण महं सुय गोयग जाव पण्डियुद्धे तण समणस्स जगवन्तं महावीरस्स चाउवणाइ सु
 मणस्सचे पणत्ते, तजहा—समणात्तं समणीत्तं सावयात्तं सायियात्तं । जण समणे जगय महावीरे एण महं प
 उमसुर जाव पण्डियुद्धे, तण समणे जाव महावीरे चउत्तिहे ठेवे पण्यवेडु तजहा—जवणवासी वाणमत्तर

महावीरो द्विविधं पत्तं प्रज्ञापयति तद्यथा—आगारिपत्ते वागमारपत्ते वा ४ यच्छमसोप्रणवान्महावीर एकं महात्तं श्रुतं गोयम्मे यावत्प्रति
 युद्धक्षेत्रमण्यस्य जगवतो महावीरस्य चातुवर्णाकीयः प्रच्छसत्तद्यथा—यमखाः यमस्य यावकाः ५ यत् यमस्यो जगवान्म
 वीरे दुविधे पत्ते पण्यवेडु त । तेह यमस्य भगवन्तं यीमहावीरस्सामो वेडुभित्तिं धम्म कहे ते कहेके । आयात्तयवा यथाधगारयवा ४ । यद्धस्यमो वार म
 तद्धद धम्म मापुना पण महात्तरप धम्म । जज्ज समसे भगव महावीरे एण महं सुय गोयस्य जाव पण्डियुद्धे । जेह यमस्य भगवन्तं यीमहावीरस्सामो एकं मो
 टावत्तं उज्जसा मायता वनं यात्तं दयोनिं जाय्वा । तंज यमस्य भगवणा महावीरस्य चाउवणाइ समस्येपं त । तेह यमस्य भगवन्तं यीमहावी
 रस्सामोना चारवण चाकोव आमादि गुत्तेसहितं यमस्य कल्लो ते कहेके । समखाया समयोर्था साववाया सानियाथा ४ । यमस्य यमस्यो यच्चिक्क थावि
 वा ४ । जज्ज भगव भगव महावीरे एणं महं पण्यमत्तर जाव पण्डियुद्धे । जज्ज यमस्य भगवन्तं यीमहावीरस्सामो एकं मोटो पदम सरावर देखोने जाय्वा ।
 तंज समसे जाव महावीरे चउत्तिहे सुवे पण्यवेडु त । तेह यमस्य भगवन्तं यीमहावीरस्सामो चरिभदे देव प्ररुवे ते कहेके । भवववासी वाचमत्तर जोइ

ति ॥ कचं नि गृह्यतो मुरुस्यया निशयेन पुनः पुन हृल्यसि ॥ सख्यस्य युक्तिमिरिति ॥ पाठव्याख्यासि ॥ बातुवर्गयोग्या वा
 क्रोमय भानादिनदै रिति बातुवर्ग्याकीकृतः ॥ अठविभे यये पक्ष्यस्यति ॥ प्रसापयति प्रतिबोधयति विप्रियानस्त
 त्वात् ॥ अमुमरात् ॥ मयप्रधानत्वात् यावत्करणादिव वृक्ष-निवापाय ॥ शुद्धादिना अप्रतिहतत्वात् ॥ निरावरणे ॥ नापिप्रत्यात् ॥ फसिच ॥

जोडुनिणु वंमाणिणु ६ । जण समण जगय महात्रीरि एग मह सागर जाव पण्डियुद्धे । तण समणेण जग यया महात्रीरिण छुणादीए छुणयदग्गे जाव सुसारकतारि तिण्णे । जण समणे जगव महात्रीरि एग मह दिणयर जाव पण्डियुद्धे, तण समणस्स जगवत्ते महात्रीरस्स छणत्ते छुणुत्तर जाव केवलवरणाणदसणे स मप्पय्णे ८ । जण समणेण जाव वीरेण एग मह हारियवेकलिय जाव पण्डियुद्धे, तण समणस्स जगवत्ते महा

इवीर ए० महत्पदमरो पावरप्रतियुद्धस्तत् क्रमका यावन्महावीर यतुविषामेवाग्रप्रापयति तद्वया-भवनवासी ज्ञानव्यसरी व्योतिको
 र्मेभानि ६ यध्यमको जगदान्महावीर एक महान्तं शगर यावत्प्रतियुद्धस्तध्यमकम जगवता महावीरेवानादिकोनयदया यावत्ससारकासा
 रस्तोऽः ७ यध्यमको भगवान्महावीर एक महान्त दिमकरं यावत्प्रतिबुद्धं साध्यमकस्य जगवता महावीरस्यानन्तमनुत्तर यावत् (करवादि

[illegible]

थीरस्स ठंराळा कित्तिवणसव्वसिंलीया सदेयमणुयासुरे छोणे परिजयति-इति खलु समणे जगव महावीरे
इति खलु ०२ १, जणं समणे जगव महावीरे मवरे पव्वए मवच्चूळियाए जाव पफियुद्धे, तण समणे ज
गव महावीरे सदेयमणुयासुराए परिसाए मज्झमए केवलीयम्म आधयेइ जाव उवदंसेइ १० । इत्थीया
पुरिसेया सुविणत एग मह हयपतिआ गयपतिवा जाय उस्सजपतिआ पासमाणे पासड, दुक्कहमाणे दुक्क

व्यापातादिप्रवृत्त) फयसधरजानदम्म समुत्थयम् ८ यण्डूमको जगवान्महावीर एकं महात्त इति कैफूप (प्रवृत्ति) यावदप्रतिबुद्धं सांख्यमस
स्म जगवता महावीरस्यादादा, कीर्तिवज्जव्वसोका, धवेव ममुत्थासुरलोके परिजयति-इति यणु यमको मगवान्महावीर इति यलु यमयो
जगवान्महावीर इति ६ यण्डूमको जगवान्महावीरो मवरे पव्वत मवच्चूळिकाया यावदप्रतिबुद्धं सांख्यमको जगवान्महावीर स्वदेवमसुका
मरे पर्यटि मय्यमतः केयसिपम मास्यापयति यायदुपदक्षयति १० । पुण्णे या लीवा स्वमास्ते यका महती इयपच्छि वा गजपच्छि वा याय

जाव बोरं ६ । एग मव इति वेवळिय जाव पडिबुद्धे । जेव यमक भगवण आमहावीरसामो पव्वमाटा मोळवव वेवुय खावत् प्रतिबोध धाम्मा जाग्या ।
तण समवय्य मगवदा महावीरएण धाराकाकिप्पि वज्जसदमिहाया सदेव मण्डुबामुरे खागे परिमवति । तेव यमक भगवण आमहावीरसामोको खदार
माटो कोलि बवं मय्य खाव सदेव मणुय ययुर काकजेविये परिपमि । इति यणु समवे भयव महावीरे इति यणु २ ८ । इति जिये यमक भगवण ओ
महावीरसामो ०४ भिये यमक भगवण आमहावीरसामो ८ । जण समवे भयव महावीरे मवरे पव्वत मवच्चूळियाए जाव पडिबुद्धे । जेव यमक भ
गवण आमहावीरसामो वेवजममि पवत मेदको वुळिआ यावत् वुळीमे जाग्या । तण समवे मगवं महावीरे खेय मण्डुबामुराए परिचाए मज्झमप ।
तेव यमक भगवण आमहावीरसामो सदेव मणुय पसर परिपदा मये वेठा । केवलो वणं पाणवेर जाव खव्वसेइ १० । केवलो प्रयोस धमगेते सामा
य्यवो केवे यावत् सव्वसव्वदुत्ति करो दिणावे । इत्थीया पुरिसेया सुविण । एग मव जय पतिवा गय पतिवा गय पतिवा जाव ४

मरुतायग्राहकत्वात् ॥ पादपुच्छे ॥ अत्राभापि स्वकीयेमा न्युभस्वादिति ॥ सुविद्यतति ॥ स्वप्नान्ते स्वप्नस्य विजागे अथसामेवा ॥ गयपतिवा ॥ इष
पावरकरवादिदे इष-भरपतिवा ययकिअरोगपुरिसमहोरमगचवति पासमाअ पासमिअ, पइयन् पइयन्ता गुरुयुत्ता सभययत्यसोअयति ॥ दा
मिअिति ॥ गदादीनां दय्यमविजोयपूतं रज्जुं ॥ दुइयति ॥ इधोरपि पाइयो रित्यस्य ॥ सवसेमाअति ॥ सवसेयन् सवसेयन् ॥ सविस्त्रियमिति

हठ, दुरुद्धामिति स्युप्याण मय्यह, तस्कणमेव युज्जह, तेणव जवगगहणेण सिज्जह, जाव स्युत करेइ ।
इत्थीया पुरिसया सुधिणते एग मह ठामिण पाइणपणीणायत दुहर्त समुहपुठ पासमणे पासह, सवेसे
माणे सवेसइ, सवसियमिति स्युप्याण मय्यह, तस्कणमेव युज्जह, तेणेय जवगगहणेण जाव स्युत करेइ ।

इयतपति पा पइयव्यइपति, दुरुद्धयदुरुद्धति दुरुद्धामित्यात्मना मय्यते तत्त्वमेव युचते, तेनेव जवपइवेन चिअति यावदस्त करो
ति । एते वा पुरुयो वा स्यमास्त एक मइहाम (यशुरज्जुमित्यय) प्राणीममतीचीतायतमुमयत समुद्धरएट पइयव्यइयति, सवस्यन् सवे
समपतिवा । एव माटो वाडानो पति प्रते वाडानो पति प्रते वाडानो पति प्रते । पासमाचे पासह दुरुद्धमाचे दुरुद्ध । अग्रमहि देखतायको
पंक्तिनेविदे चठताअवा चठे । दुरुद्धमिति यणाअमअह तत्त्वअमद युज्जह । पइवा पंक्तिनविदे चठो इवो चाअनविदे माने तत्त्वाअहोअ आगे ते । तेनेव
अवयवनेव मिअह जाव यतकरेइ । तिअहीअ अवयवने करो सोमै यावत् सवदुछनो घेत करे । इत्थीवा पुरिसेवा सुविचिचं । एवो पइवा पुरुव अग्र
नविदे । एग मई इमिअ पाइव पडोआय तं दुइयो समपुठ पासमाचे पासह । एव माटो गावअमुख वाचवानो रज्जु पव पविम दोध बेअपाचे समग्र
प्रते फरप्पा देखताअवा सवे । मवेसेमाणे सवेअह । एकठो अरताअको एकठो करे । सवसियमिति यणाअ मअह तत्त्वअमेव युज्जह तेनेव मयव्यअचेव
जाव यतकरेइ । एकठो कोओ चठो पापचो चाप्याने माने तेह तत्त्वाअ हीअ बुमै तो तिअिओअ मययअने करो यावत् सर्वदुछना चगत करे । इत्थी
वा पुरिसेवा सुविचिच । एवो पइवा पुरुव अग्रमहिदे । एम मई रज्जु पाईव पइवायत दुरुद्धो ओग ते पुठ पासमाचे पासह । एव माटो रज्जु पूव प

पुष्पाय मन्त्रमिति ॥ संवेक्षिता ता मित्यात्मना मन्यते विभक्त्युपरिभाषादिति ॥ उगोवेसावेति ॥ उगोपय त्विमोक्षयित्वय ॥ अथा तेयमिसर्गे

इत्थीया परिसया सुविणते एग मह रज्जु पाङ्गणपर्हणायतं दुहछे छोगंत पुठं पासमाणे पासड, त्विदमा
णे छिदड, त्वियामिति ध्युप्याण मयाइ, तरुणमेव जाव छुत करेड । इत्थीया पुनिनेवा सुविणते एग
मह त्रिरहसुसग जाय सुक्खिसुसग पासमाणे पासड, उगोवेसावेति उगोवेड, उगोवेतियमिति ध्युप्याण
मयाइ, तरुणमेव जाव छुत करेड । इत्थीया परिसया सुविणत एग मह अथरासिवा तंवरसिवा तड
यरागिवा सीसगरासिवा पासमाणे पासड, दुरुहमिति दुरुहइ, दुरुहमिति ध्युप्याण मयाइ, तरुणमेव

सुवति वयपितमित्यात्मना मन्यत ललकमेव पुचते उमेव नवययम जावदन्त करोति । स्त्रीया पुण्यो या कम्पान्त एका मसुत्ती रज्जुना
पोनप्रतीपीनायतानुनपतो लोकात्मरपुठो पश्यन्पश्यति, विवन् विवति विवमित्यात्मना मन्यत तल्लवमय पुचत यावदन्त करोति ।
स्त्री या पुण्यो वा कम्पान्त एक महत्तममूचक यावदुक्तसूत्र पश्यन्पश्यति उगोपयदुगोपयति उगोपितमित्यात्मना मन्यते तल्लवमय
यावदन्त करोति । स्त्री वा पुण्यो वा कम्पान्त एका महत्तीमयोराधि ॥ ताथराधि वा अपुराधि वा सीसगराधि वा पश्यन्पश्यति दुरु

विम दोष वग्ग भावितने विपै फरणा वेणुतावका देखे । त्रिदसावे विदड विवमिति ध्युप्याण मयाइ, तरुणमेव जाव दन्त करोड । उगोवेसावेति उगोवेड
इथा इसा यात्मना माने ता तडवावडोव जावत् यग करे । इत्थीया परिसेग सविणते । एका यज्जवा परय अत्रनेपि । एग मह विवदसतग अत्र
मविद मसम पानमाव पासड । एव साटा भावा मू यावत् अत्रका मू वणतावका देखे । उगोवेसावेति उगोवेड, उगोवेतियमिति ध्युप्याण मयाइ त
नापमेव जाव यग करेड । उगोवेसावेति उगोवेड, उगोवेसावेति उगोवेड, उगोवेसावेति उगोवेड । इत्थीया परिसया सविणते । एगो यव
वा पुण्य पानमाइ । एग मह अथरासिवा तंवरसिवा सासगरासिवा पासमाणे पासड । एव साटा भावो रानि प्रते भावो रानि

मन्त्रनामग्राहकत्वात् ॥ पद्विपुत्रे ॥ अज्ञानापि स्वकीयता न्यूनत्वादिति ॥ सुविश्रुतसि ॥ स्वधाम्ने स्वप्नस्य विज्ञाने अयमाशेषा ॥ गयपतिवा ॥ ॥
पापकरवादिदं दृश्य-तरपतिवा यद्यपि करिपुरिसमोदगणयवति पासमाथ पासमण् पद्विपुत्र ॥ पद्विपुत्र पासमा गुह्यपुत्रः सत्यवस्यस्यसाक्यसि ॥ वा
मिति ॥ न मदादीनां यत्नविक्रियेयता रज्जु ॥ दुष्टसि ॥ द्वयोरपि पाथयो रित्यस्य ॥ सुवसेसाक्यसि ॥ सुवसेयम् सवसेयम् ॥ सुविक्रियमिति

नृद, दुर्दुष्टमिति श्रुप्याण मण्ड, तस्करणमेव युज्जह, तेनेव नयगगहणेण सिज्जह, जाव श्रुत करेह ।
इत्थीया पुरिसंघा सुत्रियते एग मह ठामिण पाइणपणीणायत दुहजं समुद्धपुठ पासमणे पासह, सत्रेह
माणे सवेसंइ, सवसियमिति श्रुप्याण मण्ड, तस्करणमेव युज्जह, तेनेव नयगगहणेण जाव श्रुत करेह ।

दुपनयति या पद्विपुत्रयति दुर्दुष्टपुत्रयति दुर्दुष्टमित्यात्मना मयते तस्करणमेव युज्जह तेनेव नयगगहणेण सिज्जह यावदन्तं करो
ति । छी वा पुरुषो वा स्वप्नास्ते एकं भवद्दाम (पञ्चुरज्जुमित्यस्य) प्राचीनप्रतीचीनायतमुज्जपतः समुद्धपुठ पद्विपुत्रयति, सवसेयम् सवे
समपतिवा । एक माटो घाडाओ पति प्रते वाओओ पति प्रते वाओओ पति प्रते । पासमावे पासह दुर्दुष्टमावे दुर्दुष्टह । अत्रमावे देवतावको
पंतिनेरिवे वठतावका वठे । दुर्दुष्टमिति श्रुप्याणमण्ड तस्करणमेव युज्जह । पद्विपुत्र पंतिनदिवे वळी रसो घाडाभेदिवे माने तस्मासहीव जागे तो । विवेव
भयवसेव मिज्जह जाव पतकरेह । तिक्कहीव भयपडवे करो सोमे यावत् सर्वदुखओ पंत करे । इत्थीया पुरिसंघा सुविश्रुतं । ओ पद्विपुत्र पुरुष सत्र
नदिवे । एगं महं क्षामिण पादव पडोवाव त ठक्को समपुं पासमावे पासह । एक माटा भायमण्ड नविवाणा रज्जु एव पयिस दोव देवपासे समप्र
प्रते परप्पा देवतावका इवे । सवेसमावे सवेसह । एकठो करतोवका एकठो करे । सवसियमिति श्रुप्याण मण्ड तस्करणमेव युज्जह तेनेव सवसेयमेव
साव पतकरेह । एकठो कोओ वको पापवो घाड्याने माने तेह तरकाव हीण वृत्ते तो तिक्कहीव भयपडवे करो यावत् सर्वदुखना पगत करे । इत्थी
वा पुरिसंघा सुविश्रुतं । ओ पद्विपुत्र पुरुष सत्रनेविवे । एगं मह रज्जु पारव पद्विपुत्रयत दुर्दुष्टो ओगं ते पुत्र पासमावे पासह । एक माटो रज्जु पं प

[illegible]

युज्जह, दौञ्चेण नयगगहणेण सिज्जह, जाय स्युत करेह । इत्थीया पुरिसेवा सुविणते एग मह हिरसरासि
या सुययारासिवा रयगरासिवा यहररासिवा पासमाणे पासइ, वुरूहमाणे वुरूहइ, वुरूढमिति स्युप्पाण
मगाइ, तरुणमेय युज्जह, तणेय नयगगहणेण सिज्जह जाय स्युत करेह । इत्थीया पुरिसेवा सुविणते
एग मह तगरासिवा जहा तेयणिसग्गी जाव स्युथकररासिवा पासमाणे पासइ, थिरकरमाणे विस्करइ,

इयदूरोहत दूकडमित्यात्मान मन्थत तत्त्वमवयुं युचते द्वितीयेन जयपवचनं विच्यति यावद्वत्स करोति । स्त्री वा पुरुषो वा स्वप्नान्ते
यकां मदतीं हिरस्यराशिं वा सुयकराशिं वा रकराशिं वा वक्कराशिं वा पश्यन्त्ययति वुरूहयन्पूरीकते दूकडमित्यात्मान मन्थते तत्त्वम
मेव युचते तमेव जयपवचनं विच्यति यावद्वत्स करोति । स्त्री वा पुरुषो वा स्वप्नान्ते यकां मदतीं वक्कराशिं वा यया तज्जोनिवृत्त्या याव
दयकरराशिं वा पश्यन्त्ययति “विस्करइ, विक्किरइ” विक्किरइ विक्कीवमित्यात्मान मन्थते तत्त्वमवयुं युचते । स्त्री वा

गिप्रते तरुबानो रागिप्रते वीसानो रागिप्रते वेषतावका वणे । वुरूहमाणे वुरूह दुरूहमिति यथाचं मखर तत्त्वमवयुं युचते । वसगावका वठे व
व्या इमा पाप्माने माने तटवाकशोच प्रतिपाद यमिं काने । वाक्कव भवमवयुं विक्किर जाव यत करेह । दूजे भवपण्णे करी सोभे वायन् प्रंत करे ।
इत्थीया पुरिसेवा सुविणत । स्त्री पववा परय सज्जमाइ । एव मइ हिरकरासिवा सयकरासिवा यहररासिवा पासमाणे पासइ ।
एव माटो हिरस्य रुपानोरानि सुयवनी रागि रक्कनी रागि वचनो रागि वेषतावको सज्जमेविये वणे । वुरूहमाणे दूकड दुरूहमिति यथाचं मखर
तत्त्वमवयुं युचते । वेषतावका वठ पण्णी इया पाप्माने माने ते तटवाकशोच जाये । तेवेव भवमवयुं विक्किर जाव यत करेह । ते तिक्कवोच मवपव
नेकरी सोभे वायन् प्रंत करे । इत्थीया पुरिसेवा सुविणते । स्त्री पववा पुरव सज्जमाइ । एव मइ तटवासिवा जहा तेवपिसव्या जाय पवकरासिवा
पासमाणे पासइ । एव माटा यहररागि प्रते निम नायासाने पविक्कारे जहा यहररागि वायन् वक्करागो रागिप्रते वेषतावका वणे । विक्किर

प्रायस्करणमिति श्रुप्याण मण्ड, तस्मिन्नेव युक्तम् । इत्थीया परिसेवा सुविणते एग मह सरथजंथा थीर
णयंनंथा यसीमूलयन्त्रवा यसीमूलयन्त्रवा पासमाणे पासद्, उम्मूलमणे उम्मूलद्, उम्मूलमिति श्रुप्याण
मण्ड, तस्मिन्नेव युक्तम्, तणेय आव श्रुतं करेद् । इत्थीया परिसेवा सुविणते एग मह खीरकुन्त्रया
दधिकुन्त्रा घयकुन्त्रया मञ्जुकुन्त्रा पासमाणे पासद्, उम्माहितमिति श्रुप्याण

पुनरावाश आभारत एक महारदरसम् वा मीरबसम् वा लक्ष्मीमलसम् वा पद्मपम्पयति उन्मूलयन्मुनयति उन्मूलित
मिस्तामान मन्वत तरुबमेव पुन्यते, तमेव यावद्वनं करोति । कोवा पुरुषी वा स्वमाने एक महारदीरकुम् वा दधिकुम् वा पुनकुम्
वा मपुकुम् वा पद्मन् (पद्मपत्तानुबपुष्पः वन्) पद्मयति (ज्वलोकयति) उत्पादयन्मुत्पादयति उत्पादितमित्यामान मन्यते, तरुबमेव

[illegible]

ति ॥ यथा गोष्ठासने घनेन वेदं सुवित-पत्तरासीतिवा त्रुसरासीतिवा गोभयरासीतिवति ॥ सुरावियज्जुर्जति ॥
मुराख्यं यत् विरुदं अस्त तस्य जुभोयाः सु तथा ॥ सोवीरक व्याञ्जकमिति अगत्तर ख्यमा वक्ता सोवा पपुयि

मण्ड, तस्कणमेव युज्जइ, तणव आव स्युत करंड । इत्थीवा पुरिसेवा सुविणते एग मह सुरावियज्जु
नया सोवीरवियज्जुनथा तसकुनथा वसाकुनथा पासमाणे पासड, निटमाणे निवड, निदिमिति स्यप्पाण
मण्डइ, तस्कणमेव युज्जइ दोसुण ज्ञवग्गहणेण जाव स्युत करंड । इत्थीया पुरिसया सुविणते एग मह पड
मसर कुसुमिति पासमाणे पासइ, उग्गाहेमाणे उग्गाहेइ, उग्गाहमिति स्यप्पाण मण्ड, तस्कणमेव तणेव

युज्जते तमेव याव इत्त करोति । स्त्रीवा पुरुषो वा लम्पान एक मत्सुरावि कटकुम्भ वा सीवीरविकटकुम्भ वा सिकुम्भ वा यसाकुम्भ वा
परपत्न्ययति निन्दन् चिनति निक्कमित्यात्मन मव्यते तत्तवमव बुज्जते द्वितीयत सवयववन याव दत्तं करोति । स्त्रीवा पुरुषा वा
अग्रान्ने एव मत्स्यद्वयसर तुमुनित पश्यन् पश्यति अवसावयकयगावत अवपाठमितात्मना मव्यते तत्तवमेव तमेव यावदत्तं करोति ।

भव यावत् पत करे । इत्थावा पुरिदया सुविज्जते एग मज सुरावियज्ज कभवा सानोरवियज्ज अग तेवज्ज भवा वसाखभवा पासमावे पासड । एवा अघवा
पुणव कटकुम्भे एव मठा सुरावियज्ज कुम्भपते सानोरविण्ट कुम्भपते अववा तेवज्ज कुम्भपते वसावा कुम्भपते देवताववा वेखे । मिट्ठावे भिन्द भिडनि
ति पणवे मसर तवद्वयसर दत्तइ दावेव सवकवद्विज्ज जाव पत करेइ । मेदनावको भेदे भवा इना ज्जाने माने पने तज्जानाव जागे ना पूजे भव
इव करो वावत् भस्स करे । इत्थोवा परिसेवा सुविज्जते एग मज परमसर कुमुनित पासमावे पासड । खो यववा पुणव मज्जमेविदे एकनाटो पडममरावर
पते पुनेवरो सजित देवतापक्का एखे । उग्गाहेमावे उग्गाहेइ चागाडमिति चापाव मण्ड तवसखमेव तेवेव जाव पन खरेइ । पडगाइतोयका यवगा
इ पडगाइइ एसा पाज्जाने माने तज्जानावको ज्ञाने ता तिपिडोव माने यावत् पन करे । इत्थीया जाव सुविज्जते एग मज सागर ठव्यो रोयो जाव कटिद

जाय श्रुत करेह । इत्थीवा जाव सुधिणते एग मह सागर उम्मीयीयी जाव कोलय पासमाण पासइ, तर माणे तरह, तिगुमिति खुप्याण मखइ, तस्कणमेउ तणेव जाव श्रुत करेह । इत्थीवा जाव सुधिणते एग मह नयण सहरयणामय पासमाणे पासइ, दुकूहमाणे दुकूहइ, दुकूहमिति खुप्याण श्रुणुप्यविसमाणे श्रुणुप्यविठमिति खुप्याण मखइ, तणेव जाय श्रुत करेह । इत्थीवा परिसेवा सुधिणते एग मह निमाण सहरयणामय पासमाणे पासइ, दुकूहमाणे दुकूहइ, दुकूहमिति खुप्याण मखइ, तस्कणमेउ सुज्जइ, ते

खीवा पुरुषावा स्त्रमात्ते एक महाग्न सागरमुन्मीवीवी यावत्कालित पश्यप्यवयति, तरत्तरति तीक्ष्णमित्यात्मान मन्यत तत्त्वमेव तेनैव यावदन्त करोति । खीवा पुरुषोवा स्त्रमात्त एक मेरुद्वान सर्वरत्नमय पश्यप्यवयति दूकूहमयदूरावते दूकूहमित्यात्मान मन्यत अनुप्राप्य शुक्लनुप्रविशति अनुप्राप्यमित्यात्मान मप्यते तेनैव यावदन्त करोति । खीवा पुरुषो वा स्त्रमात्त एक महाद्विभाग सवरत्नमय पश्यन् पश्य

पासुमाचे पासइ । खी पयववा पुबव वावत् स्रग्ननिचे एव माटा सायरप्रते कलावने सवये करो वावत् कलित कलिये मणित देखतायका देखे । तर माचे तरइ तिवमिति परपाव मखइ तत्त्वमेव तेनेव जाव भतकरेह । तरतायका तर तरा इवा पाव ते माने पय तत्त्वाचोअ जागे ता विपशोज भवे वावत् भंत करे । इत्थीवा जाव सुविचते एयमव मयव सखरवचामव पासमाचे पासइ । खी पयववा पुबव वावत् स्रग्नने पते एव माटा मयव सर सव रत्नमय प्रते देखतायका देखे । दुरूहमाणे दुरूहइ दुरूहमिति परपाव पश्यवविसमाचे पश्यवविसमिति परपाव मखइ तेनेव जाव भंत करेह । व ठतोवका चठे वख्या इवा पाव्माणे प्रवेश करतायका चववा ते वरमाच प्रवय कोवा इवा पाव्माणे माने तिपचोअ वावत् सर्वदुखना चर करे । इत्थीवा पुरिसेवा सविचते एव मव विमाच सखरवचामव पासमाचे पासइ । खी पयववा पुबव स्रग्ननिचे एव माटा विमान सव रत्नमय प्रते देखतायका देखे । दुरूहमाणे दुरूहइ दुरूहमिति पापाव मखइ तत्त्वमेव तेनेव जाव भंत करेह । चठतायका चठे वख्या इवा पापवा पाव्माणे माने पते तत्त्वमेव

यया इत्यञ्च विषयतासापस्यैव गन्धपुद्गलसङ्गव्यता मतिपातु साह-धर्मेत्यादि ॥ कोष्ठपुद्गलवति ॥ कोष्ठे यः पच्यते वाससमुदायः सकोष्ठपच तस्य पुटः पुटिकाः काष्ठपुटा स्तेषां पायकः ० विदं दृश्य-पचपुष्पाकवा कोयपुष्पाकवा तगरपुष्पाकवेत्यादि ॥ तत्र पत्राणि तमासपत्राणि ॥ कोयपि ॥ स्यक्त तगर ॥ गन्धद्रव्यविशेषः ॥ चक्षुष्यायसिद्धिः ॥ चक्षुःशूलो वातो यत्र देहो लोभुवातो ऽतः सत्र यस्या वृक्षाद्वयुरागच्छति तत्रेत्यर्थः ॥ सुस्निग्धमावाहयति ॥ प्रायस्यमाह वा दायसाक्षानां इह वातत्वरुहादिदं दृश्य-निम्निग्धमावाहवा [प्रायस्यानावेगोवादायमावाहना] वाहरिज्जमा वाहवा विबिरिज्जमावाहवा इत्यादि प्रतीतार्थां देते शब्दाः ॥ विबिरिज्जवति ॥ कोष्ठो वाससमुदायो वाति दूरादागच्छत्यागत्य प्रायपाद्यो जय

णेय जाय श्रुत करेइ स्पृह जते ! कोष्ठपुष्पाणवा जाव केतईपुष्पाणवा स्पृणुयार्यसि उस्मिज्जमाणवा जाव ठा
णानंठाण सकामिज्जमाणवा किकोठेयाइ जाव केतइवाति ? गोयमा ! णोकोठेयाति जाय णोकेतईयाइ

ति दूतदपण्णदूतइते दूतद्विनित्यात्मानं नम्यते तत्तद्वत्तमेव बुध्यते, तमेव पावदन्त करोति । अथ नवस्त । कोष्ठपुष्पानां वा यावत्केतवीपुष्पा
नां वा चक्षुषाते उस्मिज्जमाणानां वा यावत्त्वानात्त्वान्तरं सकास्यमावाहनां किं काष्ठो वाति यावत्केतवी वाति ? गीतम । नैव कोष्ठो वाति
होम आसै ता तिचरोज यावत् अत करे । यत्रभते काष्ठ पडाववा । इदं चेभमवन् कोठमेविये जे पकारे वासवा समुदाय ते काठमको । जाव केतई
पडाववा पचयति । यावत् जेनकोजा पको पचयति याव वाजेके । उस्मिज्जमावाहवा जाव ठावावाठार्थं सकामिज्जमावाह । प्रवचपणे ते सुगन्धद्रव्य
जवा मोवा जवने यावत् स्थानजवको बोजे स्थानवे यावतावका । किं कोठेयाइ जाव केतईयाइ । जं कोठमो वाससमदाय वाजेके यावत् केतवीनी
याव पावेके १ प्र जतर । गावमा वा काष्ठे याइ जाव को केतईयाइ । जे गीतम नरो काठ वाजे यावत् केतवीनी पचिन वाजे । वापसजगता पोच
वायाइ । बिन्दु प्रायसजगत कश्चि गन्धगुणसहितपुष्प वाजेके । सेवभते भते २ ति । तज्जति चेभमवन् दूतमेवजा ते सब सत्त्वके
पचयानरो । साजसमप्यवका जेहेसो सभता । ए सावमा यतवमा ज्जोठेया परी यवा १६ । याजे सुगन्धपुद्गल वज्जा ते च

तीति ज्ञावाः ॥ पादसङ्गपत्ति ॥ प्रापत इति प्राक्को गन्धो गन्धोपतस्माच्छेयावा होम सङ्ग भताः प्रधुसा ये पुद्गला स्ते प्राक्सङ्गपताः गन्धगुणोपेयता इत्यप इति ॥ योमःप्रति पठ ॥ १६ ॥ ॥ पष्ठोद्देशकान्ते गन्धपुद्गला वाणीत्युक्त तेषोपयोगमावसीयस्ते इत्युपयोग स्ताद्विधेय मता पद्यमा रोसमे प्रकृत्य इत्यव सम्यक्स्यास्येवमादिसूत्र-अत्रयिद्विभित्यादि ॥ यव अहेत्यादि ॥ उपयोगपद प्रस्थापनाया मेकोमन्त्रिसूत्रम तेषैव-तत्रा-सागरोरिवर्तगव अकालारोवर्तगव । सागरोरिवर्तगेन अत्रै कश्चिदे पकृतः ॥ गो० । अठविह पकृतः, तंषा-आभिनिवीदियनाखसागा रोवर्तव पुमाखसागरोवर्तगे यव ठोदिनाकमण्डकयनाख-कोवसनाखमण्डकाखलाखलागरोवर्तग सुपमभाखसागरोवर्तग विभिगमाखसागरोवर्तगे अकालारोवर्तग मत । कश्चिदे पकृतः, नोयमा । अठविदे पकृतः त-०-अष्टदसखसागरोवर्तगे अठविदसखसाग रोवर्तगे ठोदिदसखसाग

घाणसङ्गता पोगला वाइ सेव जतं जतेसि । सोलसमस्स लठो उवेंसो सम्मत्तो १६ ॥ ६ ॥ णिर
कङ्कधिहेण जत ! उयलेंगे प० ? गो० । दुयिहे उवर्सेगे प०, एव जहा उवर्सेगपदे पस्सवणाए तहेत्र

यावद्यैव कतन्वी वासि प्रावसन्मता पुद्गला वासि तदय प्रवन्त । इति ॥ पौकशमासे पष्टोद्देशः १६ ॥ ६

पद्मोद्देशरी आदिदे ते कह्यो—कहियेई भते कह्योये प । केतसे भेते कह्योये प । मायसा दुजिहे कह्योये प । जगोत
३० देसुमेदे उपबास प्ररूया । ०५ जहा उपबासपद पखयवाण तहब बिरबसेस भाविदव्य पासयवापदयेयव्य । इन बिम पययवर्ना ३६ जौ पयसोहे
कहा त ए ज्ञान दस्यन ४ वन १२ तिमहीव बिरगय आवा पययवर्ना ३ मा पय मध्ये ते पासयवर्ना इस पासयवर्ना बुबिहा प , सागारपासयवर्ना
पभागारपासयवर्ना सागारपासयवर्ना ३ मेदे ज्ञान ज्ञान ४ वन १२ तिमहीव बिरगय आवा पययवर्ना ३ मा पय मध्ये ते पासयवर्ना इस पासयवर्ना बुबिहा प , सागारपासयवर्ना
सुदयन पयविदयन २ वीरसुदयन ३ , पासयवर्ना बाधिपरिणीम विधेय सम्यक । सेवभते २ ति । तहजि हसगवम् तुम कहा ते सव सुखहे । सासस

रोगजुग कृत्स्नमस्यप्रकाशरोयष्टुगे इत्यादि, यस्तच्च व्यक्तमेव ॥ पासङ्गापयच मेयवृत्ति ॥ पश्यतापदमिह स्थाने उप्येतस्य नित्यस्य सप्त प्रज्ञापना यं विद्वान्तम नये-कहविद्याय प्रत ! पासङ्गया पक्षता ? गो० । दुविद्या पासङ्गया पक्षता सं०-सागारपासङ्गया चक्षुषारपासङ्गया । सागारपासङ्गया नपाय प्रत । कहविद्या पक्षता ? गा० । कहविद्या प० त०-मुयभाससागारपासङ्गया एय ठोविनाखमकनखसमायुधुपचक्षाविजगनायसागर पासङ्गया । सागारपासङ्गयाय प्रत । कहविद्या पक्षता ? गो० । तिविद्या पक्षता त०-चक्षुषारपासङ्गया ठोविदसङ्गसागारपासङ्गया कयमदमस्यप्रकाशारपासङ्गया इत्यादि, सत्यचायमयः-पासङ्गयाति ॥ पश्यतो ज्ञातः पश्यता कषपरिणामविज्ञातः, ननु पश्यतोपयोग्यो ह्युक्त्य माकारमाकारप्रदस्य ॥ प्रतियोग्यायः ? उच्यते-यत्र वैज्ञातिकोऽवयोचोऽस्ति तत्र पश्यता यत्र पुनवतमानमज्ञात खैकान्तिकय ततोपयोग्य इत्यय विद्याय यतपय मतिज्ञान मत्प्रज्ञानस्य साधारपश्यतया मोक्ष तस्योत्पत्त्याविमहाययाइकत्यन साम्प्रतक्षासाविपयस्या वय्य कस्मादनाकारपश्य तायां पशुद्वानमचीत नद्वयान्त्रियवृत्तम मुच्यते दृष्टिरमेकवृत्तिवचनात प्रवृत्तस्य चक्षुद्वान्त्यैवास्ति मज्ञोपाका च्च दुरिन्द्रियोपयोगस्य ज्ञयन्त्रियोपयोगापचया उप्यज्ञातत्वा ज्ञयचोपयोगी उप्यज्ञात सत्यचस्य प्रकर्षो कटित्यय परिच्छेदा प्रदव चक्षुद्वान्त्यैव पश्यता नतस्सत्यपच्याय प्रज्ञापनातो विज्ञोपावमस्य इति ॥ पौलस्त्यस्यते सप्तमः ॥ ३ ॥ सप्तम उपयोग्य उक्तः मय लोकावपयोगीति सम्बन्धावृत्तम लोको त्रिचीयते तस्यच तस्यसूत्र-किम्बहासयउमित्यादि ॥ चरमतति ॥ चरमरूपो ऽन्त चरमाभाः,

धनुस्त ज्ञाणियम् पासव्रणापठ यणेशम्, सेव नतेरति । सोलसमस्स सत्तमी उहेसो सम्मत्तो ॥ ७ ॥

यन्निमित्तव्यम् तदव घटन । अदम । इति न पोच्छयते सप्तमः १६ ॥ ७ ॥ क्रियाम्महाशयो अदम । लोच प्रष्टव ? गीतम । मन्नातिमहाशयो यथा दुरदशासते तथैव यावदसङ्गेया योत्रमकोटीकादयः परिशेषय । लोचस्य प्रदम । पौरस्य चरमान्ते कि श्रिया श्रोव रंगा

मध्य सप्तमा षडेया सञ्जता । ए साकमा अतकना सातमाषडेया परा स्या १६ । पाक्षिणे नडेये उपबाग कक्षा ते सावनेवि ।

तत्र अमङ्गलप्रज्ञायामादिना पञ्जीवसा सम्भव इत्यत आह-मोक्षमिति ॥ जीववेद्यादीनां त्येकप्रदेष्टेप्यवगाहः संज्ञयतीत्यत उक्त-जीववेद्यावीत्या-
दि ॥ पञ्जीवमिति ॥ पुद्गलसंख्या ॥ पञ्जीवदशाविति ॥ पञ्जीवदशायादिदशाः स्वभाववेद्याय तत्र सम्भवन्ति एवमपञ्जीवप्रदेशा अपि अथ पञ्जीवा-
दिदेशाविषु विद्यमाना-पञ्जीवमिति ॥ य जीववेद्या स्ते एवेत्याद्येकैस्त्रियजीवमिति दशा स्तया सोक्तान्ते अवयवभावादित्येकोविक्त्वा ॥ पञ्चमिति ॥

के महालण जते । लोए पयस्ते ? गोयमा । महतिमहालण जहा वारसमसए तहेव जाव अ्यसखेजाने
जोअणकोमा कोनीने परिकेवेण । लोगस्स जते ! पुरच्छिमिहे चरमते कि जीवा जीववेसा जीवप्यवेसा
अ्यजीवा अ्यजीववेसा अ्यजीवप्यवेसा ? गोयमा । जोजीवा जीववेसायि जीवप्यवेसावि अ्यजीवावि अ्यजीव
वेसावि अ्यजीवप्यवेसायि । जे जीववेसा ते णियम एगिदियवेसा अ्यहवा एगिदियवेसाय वेइदियस्स देसे

जीवप्रदेशा पञ्जीववेसा पञ्जीवप्रदेशा ॥ गोसम । जोजीवा जीववेसा अपि जीवप्रदेशा अपि अ्यजीववेसाअपि पञ्जीव
प्रदेशा अपि । य जीववेसात्त नियमभावेकैस्त्रियवेसा अ्यवेकैस्त्रियवेसाव द्वीन्द्रियस्य वेस एव यथा दशमकृत आग्नेयीदिक (उक्ता)

दे इवे तेमाटे खाव खवेइ-हे महालण जते खाए प । जेततो माटा भेभगवन् खाव प्रत्या ६ प उत्तर । गोवमा मङ्गल मङ्गलए । वेगोतम म
जामाटा जोक प्रत्या । जहा वारसमसए तहेव जाव पयखेवसाया जायव कोकाकोनीपो परिकेवेव । जिन वारमायतकनेविदे कोकसरूप कक्षां ति
महाव इहां पवि अइवा सावत् पयस्यातायाजनो काकाकाणि परिधिजे वलीगोतम पूखे-खायका भते पुरच्छिमिहे चरमते वि मोवा जीववेसा
जीवप्येसा । आबने भेभगवन् पूवने चरमति खखे खजीव १ जीववेद्य १ जीववेद्य १ । पञ्जीवा पञ्जीववेसा पञ्जीववेद्य ५
पञ्जीववेद्य १ ६ प उत्तर । मायमा । पञ्जीवा जीववेसावि जीवप्येसावि । वेगोतम मङ्गल कोव काकने चरमति पयस्यातप्रदेशावगाहो जीवमा प
जीव सम्भवइ तेमाटे जीव मतो जीवमा खेयवे जीवमा प्रदेग पविहे । पञ्जीवावि पञ्जीववेसावि पञ्जीवप्येसावि । इम पञ्जीव पविहे पञ्जीववेद्य प

प्रकाराकारसंशोनायोः एवेन्द्रियाणां बहुत्वाद्ब्रह्म सन्न तद्देवा प्रवर्तन्ते द्वीन्द्रियस्य च कादाचित्कत्वात् स्वशक्तिदेवाः स्यादित्येको द्विकयोगविकल्पः। यद्यपि हि सोक्तान्ते द्वीन्द्रिये नास्ति तथापि यो द्वीन्द्रिय एकन्द्रियेयुषित्सु मारुताभिरुक्तमुद्गातं गत सामाश्रित्याय विकल्प इति ॥ एवं चक्षे त्यादि ॥ यथा दृश्यमक्षत आग्नेयीदिव्य भाग्यस्योक्त तथेह पूर्ववरमात्मभाषित्य वाच्य तत्तर्ह-अब्रह्मा एगिदियदेसाय वैदियस्स य देसा अब्रह्मा एगिदियदेसाय वैदियाख्य देसा अब्रह्मा एगिदियदेसाय तद्देदियस्स य देसे इत्यादि ॥ यः पुन रिह विद्याय साधुशानायाह-नवर ॥ देसेसु भवति दियान्नित्यादि ॥ अभिद्विपसम्बन्धिनि वेदाविषये प्रकृकथय अब्रह्मा एगिदियदेसाय वैदियाख्य देसा अब्रह्मा एगिदियदेसाय तद्देदियस्स य देसे इत्यादि ॥ यः पुन रिह विद्याय साधुशानायाह-नवर देसेसु साविपाकमित्यादि ॥ अभिद्विपसम्बन्धिनि देशविषये प्रकृकथय अब्रह्मा एगिदियदेसाय वैदियाख्य देसा अब्रह्मा एगिदियदेसाय तद्देदियस्स य देसे इत्येवकथः प्रथममङ्गको दशमछते आगम्यीमखरख त्रिहिलोपीह न वाच्यो यतः खवसिसमुद्गाते कपाटाद्याधस्याया सा कस्य पूर्ववरमान्ते प्रवेद्यवद्विद्यानिष्ठलोकदत्तकथङ्गावेभानिन्द्रियस्य बहुता दशाना सम्भवो नस्त्यक्त्येति तथा आगम्यया दक्षाविषेयकृपिद्रव्येषु च

एव जहा दसमसए स्युग्नेयीदिसा तद्देव, णयर देसेसु स्युणिदियाण स्यादिविविरहिष्ठ, जे स्युख्यी स्युजीवा

तथेव (इदं वाच्यं) देसेसुनिन्द्रियाणामाविमविरहितो (प्रणो वाच्यः) य अरूप्यजीवा स्ते पशुया अयुगमयो नास्तिज्ञापं तथैव निरवधोय ।

चिह्ने अत्रोवपदेय पचिह्ने । जे औवदेसा ते विवर्तम एमिदियदेसा पञ्चबा एगिटिय देसाव वेर दियमदेसे । जे औवदेय ते नियमे एवेन्द्रियदेयजे यधवा एवेन्द्रियना बहुत्वबको चर्वा तिहा देय हवे पने वेरिन्द्रियना कादाचित् पचाषको एकदेय हुने । एवं जहा समसए अवेयीदिसा तद्देव । इय अिम दयमां गतजनैविषे अवेवीदिय पाययीने कक्षा तिम इहा पदि अब्रह्मा । अवर देसेम चर्वादिद्याच पान्तिनिरधिपा । एतथाविमेय द्यमेविषे यमि दिवना पादि विरहितमाया काववा । जे अग्नेयीजीवा ते कल्पिवा । जे अग्नेयीजीव ते जए भेदे भावना । यथासमया अग्नि नेवे तथेव विरववेधे ।

स्मात्पञ्चाङ्गाशिक्षिनापद्रव्याकारा तस्यामनाया लक्ष्यविषा अक्षयिषा उक्ता सोक्तस्य पूर्ववरमातेतु अद्वैतसमयस्या व्यनायात् पदविषा सो वाच्या ।
अद्वैतसमयस्य तु तत्रात्रायाः समयेनैवैव तद्भावाद्दृष्ट्या-अ अक्षयी अजीवा ते अविद्या अद्वैतसमयो नत्विति ॥ अनेन चि

ते तद्विद्या अद्वैत समते णाल्य सेस तचेव णिरवसेस । लोगस्सण जते । दाहिणिस्से चरमते कि जीवा एवे
चेव, एवं पञ्चिच्छिमिस्सेवि, एव उत्तरिस्सेवि । लोगस्सण जते ! उत्तरिस्से चरमते कि जीवा पुच्छा, गो०
णोजीवा जीवदेसावि जीवप्यदेसायि जाव अजीवप्यदेसायि । जे जीवदेसा तेणियम एगिदियदेसाय अणि
दियदेसाय, अहवा एगिदियदेसाय अणिदियदेसाय, वेहदियस्स य देसे, अहवा एगिदियदेसाय अणि

साकस्य जदत्त । दाहिणात्वे चरमान्ति कि जीवाः ? एव चेव (पूर्ववदिति) एव पाद्यात्वे चरमान्ति एव मीत्तरपि चरमान्ति वाच्यम् ।
सोक्तस्य जदत्त । उपरिमे चरमान्ते कि जीवाः पुच्छा गीतम । नैव जीवा जीवदेसा अपि जीवमदेसा अपि पावद्वीवमदेसा अपि, ये जी

मपुत्रत प्रकायना समावबद्धी अद्वैतसमय नबो जेय तिमहीव निधियेवपे कइवा । आगच्छ भते दाहिणि चरमते कि जीवा एवचेव । सोकिना हेम
मवत्त दचिच चरमान्तेविदे अजीव इत्यादि प्रत्यु उत्तर पूर्वोत्तरोत्त जीव कइवा । एव पक्षिच्छिमिस्सेवि उत्तरिस्सेवि । इम पयिमना चरमान्तिविदे पवि
कइवो इम उत्तरना चरमान्तिविदे पवि कइवा । आगच्छ भते उत्तरि चरमते कि जीवा पुच्छा । आगच्छा चरमान्तिविदे अजीव
व इत्यादि प्रत्यु उत्तर । मायना पाजोवा जीवदेसावि जीवपदेसावि जाव अजीवपदेसावि । जेयौतम अद्वैतसमये अजीवप्रदं पयिच्छे यापत्
यत्ते अजीव पयिच्छे अजीवप्रदं पयिच्छे अजीवप्रदं पयिच्छे । जे जीवदेसा ते पयिच्छे एगिदियदेसाय पयिच्छिदेसाय ते नियमि एवेद्विय
ना वचदिय पने अनिद्रियना पवि वचदिय । अहवा एगिदियदेसाय पयिच्छिदेसाय वेहदियस्समदेसे । अहवा एवेद्विय पयिद्रियना व
पदिय एव वेहदियन एवेदिय । अहवा एगिदिय देसाय पयिच्छिदेसाय वेहदिय देसा । अहवा वचो एवेद्वियना वचदिय अनिद्रियना वचो वे

शुपसकित उपरितनवरमान्तो विवक्षित तत्र च एकेन्द्रियदेया अनिन्द्रियदेया सन्तीति क्त्वाह-जेनीयेत्यादि० इत्यायेको द्विकस्ययोगः त्रि-
वसयोगपुत्र द्वी द्वौ कार्यौ तद्वि मध्यममङ्ग अहवा एगेन्द्रियदेया अनिन्द्रियदेया यदेसा इत्येव रूपो नास्ति द्वीन्द्रियस्य च देया
इत्यस्याऽवबन्धा द्यतो द्वीन्द्रियस्यो परितनवरमान्ते मारकात्तिकसमुद्घातन गतस्यापि दृश्येव तत्र सम्भवति न पुन प्रत्यक्षद्विहानिष्ठस्तोक्तद
स्तववद्या दृक्प्रतरास्तकपूष्वचरमानाव देया उपरितनवरमान्तस्यैकप्रतररूपतया लोकदन्तकामायेन देशानेकत्वाहेतुत्वादिति अतएवाह-एव

दियदेसाय वेद्वदियाणय देसा एव मज्जिस्सविरहिच्च जाव पच्चिदियाण । जे जीयप्यदेसा ते णियम एगिदि-
यप्यदेसाय अणिदियप्यदेसाय , अहवा एगिदियप्यदेसाय अणिदियप्यदेसाय वेद्वदियस्स देसा , अहवा
एगिदियप्यदेसाय अणिदियप्यदेसाय वेद्वदियाणयप्यदेसा एव अ्यादिसविरहिच्च जाव पच्चिदियाण । अजी
वा जहा दसमसए तमाए तेहव णिरवसेस ज्ञाणियह्व । ओगस्स ण ज्ञते । हेछिह्वे चरमत कि जीया पुच्छा ,
गीयमा ! णोजीवा जीयदेसावि जीयप्यदेसानि जाव अजीवप्यदेसावि , जे जीवदेसा त णियम एगिदि
यदेसा , अहवा एगिदियदेसाय वेद्वदियस्स देसे , अहवा एगिदियदेसा वेद्वदियाणदेसा , एव मज्जिस्सविर

वदवा स्ते नियमाश्चेन्द्रियदेयाथानिन्द्रियदेयाश्च अथैकैकान्द्रियदेयाथानिन्द्रियदेयाश्च द्वीन्द्रियस्य च देयाः अथैकैकान्द्रियदेयाथानिन्द्रिय
देयाश्च द्वीन्द्रियाणां च देयाः एव मध्यमविरहितो पावत् पञ्चेन्द्रियाणां ये जीव प्रदेशा स्ते नियमाश्चन्द्रियप्रवक्ष्याथानिन्द्रियप्रवक्ष्याथ

य घर्वा बोद्धेना घर्वा देय । एवं मज्जिस्सविरहिच्चा जाव पच्चिदियाण । इम मध्यमर्मानो विरहित अहवो यावत् पचेन्द्रियस्येव अहवो । जे जीवप्येसा
ते विवक्षं एगिदियप्येसाव । च जीवप्रदेय ते निवर्त्त एकेन्द्रियना घर्वा प्रदेशे । पच्चिदियप्येसाय पञ्चवा एगिदियप्येसाय । अनिन्द्रियना घर्वा प्रदेशे

द्वीप्तिपस्य प्रदेस इत्यस्याऽऽत्मन्या तदसम्भवा लोकाप्यायकावस्थानिन्द्रियबद्धजीवानां यथैवप्रवेश साप्राचक्षुतावानामेतेषां प्रावादिति ॥ अजीवा
 अत्रा दसमस्य तमायति ॥ अजीवानामित्यपचा इक्षुमक्षत ॥ तमायति ॥ तमायिषाना दिक्षुमामित्य सूत्रमपीत तथपीपरितनवरमाप्तमामित्य
 वाच्य तथैव-जे अजीवा त दुर्बिहा पक्षता त०-कृति अजीवाय अकृति अजीवाय ॥ जे कृति अजीवा त अकृति त०-संघा ४ जे अकृति
 अजीवा त अकृति पक्षता त०-आपत्तिव्याय चम्पत्तिव्यायस्य देस अम्पत्तिव्यायस्य पयसा, एवमपमावाशास्तिष्काययो रपीति ॥ अजीवास्तस्य
 जते । द्विचिह्न इत्यादि ॥ इह पूर्ववरमाप्तव अङ्गाः कार्यं तवर तदीयस्य अङ्गस्यस्य मन्वात् ॥ अहवा एवदियदयाय वैदियस्सय देसा इत्येव
 रूपो नयममङ्गलोच वक्तनीय उपरितनवरमाप्तप्रकरणीछपुके सस्यासम्भवा दतएवाह-यममक्तिस्सविरहितेति ॥ देसअङ्गुकादिकृता अप्य प्रवेश
 अङ्गुदक्षमायाह-पयसा आहविरहिषा सवृति अत्रा पुरिच्छिमिह चरिमतेति ॥ प्रवेशवित्ताया आराज्मङ्गुरहितः । प्रवेशा माया इत्ययः अत्रा
 दाय अङ्गुम एकवचनान्तप्रदक्ष्यद्योपेतः सच प्रवेशानामपथरमानापि अनुत्पाद्यसम्भवति सम्भवतिच ॥ अहवा एवदियपयसा वैदियस्सय पयसा
 अहवा एवदियपयसाय वैदियाकय पयसा, इत्येतद्वय ॥ सवृति ॥ द्वीप्तिपादीना मनिन्द्रियाणाना ॥ अजीवत्वादि ॥ व्यक्तमव चरमानाधि

त्तिष्ठ जाय अणिदिपाण पदसा आदिसधिरहिष्ठ सधिसि अत्रा पुरिच्छिमिह चरिमते तहेव अजीया अहेव
 उयारिह चरिमते तहेव । इमीसिण जते । रयणप्यजाए पुठयीए पुरिच्छिमिह चरिमते कि जीवा पुच्छा ,

दयाद्य द्वीप्तिपस्यदेसः सधवे वैप्तिपदेसा द्वीप्तिपाकां दयाः एव मध्यम विरहितो याव मनिन्द्रियाणा प्रवेशाः आद्य विरहित सर्वेषां

यो आद्य पवित्रियाद्य पदेसा पाठिकविरहिषा सधवेसि अत्रा पुरिच्छिमिह चरिमते तहेव इम मध्यममोगा दिना बोधमोगा अहवा यावत् पवित्रियमा
 एतकासगे अहवा ० सधमोमा देसाद्या द्विने प्रवेशमोमा देसादहवे-पयसा इत्यादि, प्रदेशवित्ताजे विषे प्रथममङ्गा रचित समसाह वेर प्रो पाटिदेरने
 पविन्द्रियपदस्य भिम पूर्वमा परमात्मनेविषे अत्रा तिम अहवो । पञ्चोषा अहेव अविरिह चरिमते तहेव । पञ्चोच छिम अपरिसे परिमात्मनेविषे अत्रो

कारादयेदमाह-इमीषय मित्याद ॥ उवारत्तं कदा दसमसए विमला दिशा तद्देव । नरकसंसारं ॥ यथा भवति यथा विमला दिशा तद्देव । तथैव रजप्रभा परितनवरमानोवाप्यो निरवशेषं यथा ज्ञवतीति सुख-इमीषयं ज्ञत । रयकप्यत्राय पुढवीए उवारत्ते चरिते कि ओवा इ ? यो० । सो जीवा यज्जमदक्षिणतरास्मकत्यत्र तत्र तया समवस्थानात् ॥ जीवइसावि ५ जे जीवइसा ते नियमा एगिविदसा, सव्वज तया ज्ञावात्, अइवा एगिं न्पिदसाय देदियस्सय देसे अइवा यनिदियइसाय अइदियस्सय दसा अइवा एगिविदयेसाय देदियाअय दसा इ, रजप्रजा पि हीन्दिवाअमा य अनेकत्रियापसया तिस्रोका सतय तदुपरिसववरमाते तेषां कदाचिदसा स्या इज्जावति एव हीन्दिवादिअप्यनिन्दिवात्तेपु, तया "जे जीवपसा त नियमा एगिविदयइसा अइवा एगिविदयइसाय देदियाअयपइसा १ अइवा एगिविदयइसाय देदियाअयपइसा २, एव ओ

गोयमा । गोजीवा एव जहेव लोगस्स तहेव चत्तारिवि चरिमता जाव उवारत्ते जहा दसमसए विमला

यथा पौदस्ते चरमान्ते तथैव चत्तीना यथैव उपरिम चरमान्ते तथैव । अस्या । प्रवत्त । रजप्रजाया एगिवा पौरस्ते चरमान्ते कि जीवाः पृथा यो० । नैयमीवाः एवं यथैव लोकास्स तथैव अत्थारो पिवरमान्ता । माव दुपरिने यथा दसमसते विमला दिशा तथैव निरवशेषं ।

तिन पञ्चोन्ननेविं अइवा चरिमान्ता अविचारवती ए अहेवे-इमीषेच भते रयकप्यमाए पुढवी पुरब्धिनिघे चरिते कि जीवा पुरब्धा । एव इमगव न् रयकप्यमाएविगोमा पुढवा चरिमान्तेविं ए जीव इत्यादि प्रय उत्तर । गावमा आओवा एव जहेव सागस्य तत्रय अत्थारिवि चरिमता । जेगोतम नओओ इम तिमहोज आकता चार चरिमता कज्जा तिमहोज इही पवि चार चरिमता अइवा । जाव उवारत्ते जहा दसमसए विमलादिशा तहेव चरिमसेस । यावत् उपरिले चरिते विम वयमा अतकनेनिये विमलादिशि कही तिमहोज रजप्रभाएविगोमा अपरिखा चरिमांत निर्विगेषपणे च इया । जेहिने चरिते जहेवसागस्य जेहिने चरिते तहेव । जेठिवा चरिमस्य तिमहोज आकता जेठिवा चरिमांत कज्जा तिमहोज अइवा । अवर देसे

द्विद्र्यादिव्यभिचिद्र्यान्तेषु तथा "ले खलीवा ते दुविहा य० तं०-रूवि खलीवा ते बहुविहा य० तं० खया
 लीया परमायुषोन्मला अचक्रविखलीवा ते सतविहा य० तं०-नापम्भित्यकाय अय मधम्मत्थिकायस्स
 वि धामावत्थिकायस्सवि अट्टा समयाहि समुप्यवेधान्तावत्तिनि रत्तमप्रोपरितनवरमान्ता उत्त्येवति ॥ द्विच्छिन्न चरिमते इत्यादि ॥
 यथाऽप्यवरमान्तो लोकास्पोष एव रत्तमनापृथिव्या ॥ अप्यसाविति ॥ सुचामन्तराश्वय विक्षयस्वय-साकाशस्तमवरमान्ता द्विच्छिद्र्यादीना देवान्ता
 कृकत्रय मध्यमरहितमुक्तानिहत्तु-रत्तमनापक्षमवरमान्ते पक्षेन्द्रियाका परिपूकमेव तद्व्याख्य क्षेयाकालु द्विच्छिद्र्यादीना मध्यमरहितमेव यतोरेव
 मनापक्षमवरमान्ते पक्षेन्द्रियाका गमानमहारेव देवो देव्याख्य सम्भवत्यतः पञ्चन्द्रियाका तत्तत्र परिपूकमेव भवति द्विच्छिद्र्यादीना तु रत्तमनाप
 क्षमवरमान्ते भारवात्मिकसमुद्भातेन नतानामपि तत्रदेवा एव सम्भवति नदद्या स्तस्यैकप्रतरूपस्त्वम देवोभक्तत्वाऽह तुत्वादिति तेषा तत्तत्र म
 ध्यमरहितमवति अतएवाह-नवर दस इत्यादि ॥ अतारिचरिमतति ॥ पूर्वदक्षिणपदिमोत्तररूपाः ॥ अवरिमर्दिच्छिन्ना अद्या रयकप्यन्नाय इति
 सैति ॥ क्षकरामनाया उपरितनापक्षमवरमान्तो रत्तमनापक्षमवरमान्तो द्विच्छिद्र्यादियु पूर्वैकपुष्पे मध्यमनङ्गरहित पञ्चन्द्रियेषु तु परि

दिक्षा तद्देव गिरवसेस, हेच्छिन्ने चरिमते जडेव लोकास्स हेच्छिन्ने चरिमते तद्देव, नवर देसे पञ्चिदिगसु

अचक्ष्म वरमान्तो यथैव लोकास्सापक्षमवरमान्त उक्त क्षेय नवर दश पञ्चन्द्रियेषु त्रयः शेष तथैव एव यथा रत्तमनाया अत्वार धर
 मान्ताः प्रविता । एव अक्षरमनाया अपि मचित्तव्याः । उपरितना पक्षमवरमान्तो यथा रत्तमनापक्षमवरमान्तवद्वाच्यो एवयाय दयः सुस

पञ्चिदिगस समा सेसतचेन एव अद्या रवचप्यभाए अत्तारि चरिमता भविता । एतन्नाविशेय पञ्चेशीना तोजेर भायाचुवे तिहो पञ्चेशीना पामपो जा
 बभाधै येय तिमहोव अद्या इम जिम रत्तमनानेवियै चार चरिमन्त एव दक्षिण पयिम उत्तर रूप अद्या । एव अक्षररयभायदि अवरिमहेच्छिन्ना अद्या

पूर्वे देवमन्त्रकृत्यं प्रवेष्टाचिन्तायां तु ह्रींश्रियादिव धर्मोपाध्यायनङ्गरचितत्वेन श्लेषमन्त्रकृत्यं अग्नीविश्विस्तायास्तु कृपिणां बहुफलकृपिणी त्वहासमय
 स्य तत्रानाथन पद्मस्य धाव्यमिति जावः॥ अथ अङ्गरामजातिदक्षान् श्लेषपृथिवीया स्रीचत्सोर्दिवसोक्तानां येवेयकयिमागमाणा प्रस्तुतवत्त्वत्तमासा
 एव जाय अथ धर्मोपाध्यायनङ्गरचितत्वेन श्लेषमन्त्रकृत्यं अग्नीविश्विस्तायास्तु कृपिणां बहुफलकृपिणी त्वहासमय
 गमागमसद्भायात् उपरितमापक्षमङ्गरचितत्वेन श्लेषमन्त्रकृत्यं अग्नीविश्विस्तायास्तु कृपिणां बहुफलकृपिणी त्वहासमय
 ह्रींश्रियादिव पञ्चान्त्रियस्य मध्यममन्त्रकृत्यं अग्नीविश्विस्तायास्तु कृपिणां बहुफलकृपिणी त्वहासमय

जगो सेस तचेव, एव जहा रयणप्यन्नाए घत्तारि चरिमता जणिया एव सक्करप्यन्नाएवि, उवरिमहेठिस्सा
 जहा रयणप्यन्नाए हेठिस्सा, एव जाय छहे सत्तमाए, एव सोहम्मस्सवि जाव अस्सुयस्स, गेवेज्जागविमा
 णाण एवचेव, जवर उवरिमहेठिस्सेसु चरिमतेसु देसेसु पच्चिदियाणवि मज्झिस्सविरहिते संस तहेव, एव

मायां एव सीचमस्सापि यावदप्पुतस्य येवेयक विमामाना मवचेव जवर उपरिततापक्षम चरमास्ते पु देसेसु पञ्चान्त्रियाणामपि मध्यमविर

रयणप्यन्नाए हेठिस्सा । इम मक्करपया इवियोना पवि कइथा पूर्वोदि चार चरिमात्त अपरको हेठिस्सो ण २ चरिमात्त जिन रतनप्रमाना मोचको चरिमा
 ल कइता तिम कइथा । एव जाव अस्सुयस्सवि जाव अस्सुयस्स गेवेज्जागविमाणां पचवेव । इम यावत् नोच सातसोपयिवो छगे कइ
 था इम मोचमते विदे पवि कइथा पावत् अप्पुत चारमा येवेयकविमामानेविदे पवि इमकोच कइथा । जवर उवरिम हेठिस्सेसु च
 रिमतसु सेसम पच्चिदियाणवि मज्झिस्सविरहिते सस तहेव । एतत्ताविशेष अपरिष्ठा हेठिष्ठा चरिमात्तनेविदे पचेद्वि देवमागमन चागमनना यमाय
 यको मध्यम मङ्गरचित मेषमङ्ग दाय कइथा येय तिसरोच कइथा । एव कइथा येवेज्जागविमाणां तहा अप्पुत्तरविमाणां इसिप्पमारावि । इम खिम

जहा गेवैजगविमाणा तहा शुणुहरविमाणावि, हेसिप्यनारावि, परमाणुपोगलेण जते ! लोगस्स पुर
च्छिमिस्सत्तं चरिमत्तं पञ्चच्छिमिस्स चरिमत्तं एगसमएण गच्छइ, पञ्चच्छिमिस्सत्तं चरिमत्तं पुरच्छिमिस्स
चरिमत्त एगसमएण गच्छइ, दाहिणिस्सत्तं चरिमत्तं उत्तरिस्स जाय गच्छइ, उत्तरिस्सत्तं दाहिणिस्स जाय
गच्छइ, उवरिस्सत्तं चरिमत्तं हेठिस्स चरिमत्त एग जाय गच्छइ, हेठिस्सत्तं चरिमत्तं उवरिस्स चरिमत्त

इति। हाय तवैव एव यथा प्रोवप्य विमाणासुपानुतर विमाना अपि इयथास्माराअपि परमाणु पुद्गला । जदत्त । लोकस्य पौरस्त्यावर
मान्तात् पाद्यास्य वरमाणत्त एकसमयेनगच्छति पाद्यात्या वरमान्तात् पौरस्त्य वरमाणत्तं एकसमयेन गच्छति दाहिबात्या वरमान्तादी
नारस्य यावद्रुच्छति भीतरस्त्या वरमान्ता दाहिबात्यं यावद्रुच्छति उपरितना वरमान्ता इपस्तन वरमान्ता मेकसमयेनगच्छति अपस्त

येवेवविमाननद्विषे बद्धा तिस पशुतरविमानने द्विषे पवि बद्धा इम ईधयास्माराजे द्विषे पवि बद्धा चरिम पविकारयदोअ ए बद्धे—परमा
नुपायसेप मते जागच्छ परच्छिमिस्सत्तं चरिमत्तं पञ्चच्छिमिस्स चरिमत्त एगसमएव गच्छइ । परमाणुपुद्गल हेमयवन् बाकना पूवना चरमात्त यको
पचिमना चरमात्तप्रते एके समयेबरो जाय तथा । पञ्चच्छिमिस्सत्तं चरिमत्तं पुरच्छिमिस्स चरिमत्त एगसमएव गच्छइ । पचिमना चरमात्त यको पू
ना चरमात्तप्रते एके समयेबरो जाय । दाहिचिस्सत्तं चरिमत्तं उत्तरिस्स जाय गच्छइ । इम दचिबना चरमात्त यको उत्तरना चरिमत्तसगे एके
समये बरो जाय इम उत्तरना चरमात्तयको दचिबना चरमात्तसगे एके समयेबरो इवे । उवरिस्सत्तं चरिमत्तं पुरच्छिमिस्सत्तं चरिमत्त एग जाय गच्छइ ।
उपरिस्स चरिमत्तयको हेठिस्स चरमात्त प्रते एके समयेबरो जाय । हे इवाथा चरिमत्तं उत्तरिस्स चरिमत्त एग समएव गच्छइ । इम हेठिस्स चर
मात्तयको उपरिस्स चरमात्तप्रते एके समये बरो जाय इ प्र उत्तर । इता गोबमा परमाणुपायसेव कोगच्छ पुरच्छिमिस्स तयेव जाय उपरिस्स चरिम
त्त गच्छइ । बाधोतम परमाणुपुद्गल बाकना पूवनाचरमात्त यको पचिमना चरमात्त प्रते एके समये जाय इवादिस्स तिमकोअ बद्धो यावत् अपरिस्सत्तं

मय्ये परमाद्यो स्थापनादित्येति भवत्यमिति, धननारं परमाद्योऽपि क्रियाविशेषोक्तः इति क्रियाधिकारादित्यादि ॥ यास
वासइति ॥ वर्यां नपो वयति नोवा वर्यां वयतीति ज्ञानाध्यामिति श्रयः अक्षुरालोकोचि वृष्टिराकाश इत्यादिप्रसारवाद्यगम्यत इति कृत्वा इत्या
दिक अक्षुरवयद्वा प्रसार्ये प्रसारयद्वा आवितयइति । अक्षुरवयद्वादिप्रस्ताबादित्यादि ॥ बीबायं आहारोवयपिया पोगलति ॥ जीधानां

एगसमएण गच्छइ ? इता गीयमा । परमाणुपोगलेण लोगस्स पुरिच्छिभिस्स तथेव जाव उयरिस्स चरिमत
गच्छइ । पुरिसेण ज्ञेते । वास वासतीति वास गोवासतीति इत्येवा पायया आकाया ऊरुवा छाउहावेमाणेना
प्रसारमाणेवा कडाकिरि ? गीयमा । जावचण से पुरिसे वास वासइ वास गोयासतीति इत्येवा जाव ऊ
रुवा छाउहावेतिवा प्रसारिस्सया तावचण से पुरिस्स काइयाए जाव पचहि किरियाहि पुठे । ठेवेण ज्ञेते ।

नावरमान्ता दुपरितन वरमान्ता मेकसमयेगच्छति । इत । गीतम । परमाणु पुद्रलो लोकस्य पौरस्त्य तथैव याव दुपरितन वरमान्त गच्छ
ति । पुद्रयो । नदत्त । वर्यां वयतीतिनोवा वर्यां वयति इत्येवा पायया ऊरुवा अक्षुरवयद्वा प्रसारयन् वा कतिक्विय ? गीतम । पायास सपु
द्रयां वर्ये वयति वयते इत्येवा याव दुद्रवा अक्षुरवयद्वा प्रसारय तावाभ्यपुरुष कायिकया यावत्पञ्चभि क्रियाग्निरपुष्ट दवोन्नदन्त ।

नीत प्रते पञ्चै समवे आय । परिषेव मत वास वासतीति वास वा वासतीति । पुद्रय वेगगमन् मय वरसेवे यथा वर्यां न वरसेवे इसा जीववने य
से । इत्येवा पायया वाइवा ऊरु १ आउ होने माकवा प्रसारिमे वेवा करिबिरिण । जाव पमारे यववा यम यस रैया प्रत ऊरु प्रते सञ्चारन करता
इवा प्रमारण करतायवा कतसो क्रिया करै १ प्र उत्तर । गावमा आरवच से परिस वास वासार वास वा वासतीति । वेगोतम जेतखायगे ते पुद्र
प वयागे वरसेवे यमवा वर्यां न वरसेवे इसा जीववने भये । इत्येवा जाव ऊरुवा आउ हाववा प्रसारितवा । हास प्रते यावत् ऊरु प्रते सञ्चारन
करै प्रसारण करै । तावच से पुरिसे वायाए जाव पचहि क्रियाहि पुठे ततवागन ते पचन नायिको यादिदर यावत् पचक्रिया सञ्चारि करै । से

अंगान्नता इत्यपः । आहरोपचिता आहाररूपतयोपचिताः ॥ योदिचियापोमल्लति ॥ अय्यत्तावयवधरीररूपतया चिताः ॥ अहरोपचियापोमल्ल
 तति ॥ अहरोपचिता चिताः अय्यत्तावयवधरीररूपतया चिताः ॥ योदिचियापोमल्लति ॥ अय्यत्तावयवधरीररूपतया चिताः ॥ अहरोपचियापोमल्ल

महिहिण जाय महेसस्के लोगते ठिच्चा पन्न अलोगसि हल्यवा जाय ऊरुवा आउटावेत्ताएवा पसारत्तएवा
 ० गोडण्ठे समठे । मेकण्ठे जाय महेसस्के लोगते ठिच्चा गोपन्नू
 अलोगसि हल्यवा जाय पसारत्तएवा ? गोयमा । जीवाण आहारोवधिया पोगला योदिचिया पोगला
 कनेयराचिया पोगला पोगलाचेय पप्प जीवाणय अजीवाणय गहपरियाए अहिज्झइ, अलोएण पेवत्थि

महिहिण जाय महेसस्के लोगते ठिच्चा पन्न अलोगसि हल्यवा जाय ऊरुवा आउटावेत्ताएवा पसारत्तएवा पसारत्तएवा पसारत्तएवा
 पयमुप्यते । न्यो महिहिणो यावत्तावयवधरीररूपतया चिताः ॥ योदिचियापोमल्लति ॥ अय्यत्तावयवधरीररूपतया चिताः ॥ अहरोपचियापोमल्ल
 ताः पुट्ठाः योदिचिता (अय्यत्तावयवधरीररूपतया चिताः) कनेयराचिया पोगला पोगलाचेय पप्प जीवाणय अजीवाणय गहपरियाए अहिज्झइ, अलोएण पेवत्थि

अहरोपचियापोमल्लति ॥ अय्यत्तावयवधरीररूपतया चिताः ॥ योदिचियापोमल्लति ॥ अय्यत्तावयवधरीररूपतया चिताः ॥ अहरोपचियापोमल्ल
 ररूपतया चिताः अय्यत्तावयवधरीररूपतया चिताः ॥ योदिचियापोमल्लति ॥ अय्यत्तावयवधरीररूपतया चिताः ॥ अहरोपचियापोमल्ल
 गो योदिचिता । मेकण्ठे जाय महेसस्के लोगते ठिच्चा पन्न अलोगसि हल्यवा जाय ऊरुवा आउटावेत्ताएवा पसारत्तएवा पसारत्तएवा पसारत्तएवा
 गते ठिच्चा पन्न अलोगसि हल्यवा जाय ऊरुवा आउटावेत्ताएवा पसारत्तएवा पसारत्तएवा पसारत्तएवा
 तर । यावत्तावयवधरीररूपतया चिताः ॥ योदिचियापोमल्लति ॥ अय्यत्तावयवधरीररूपतया चिताः ॥ अहरोपचियापोमल्ल
 पयमुप्यते । न्यो महिहिणो यावत्तावयवधरीररूपतया चिताः ॥ योदिचियापोमल्लति ॥ अय्यत्तावयवधरीररूपतया चिताः ॥ अहरोपचियापोमल्ल

तद्य पत्रेय क्षेत्रे जीवा स्तत्रैव पुद्गलार्मा गतिः स्यात्तथा ॥ पुग्गलानेव पप्यति ॥ पुद्गलानेव प्राप्याश्रित्य जीवानां ॥ पुद्गलानां च गतिपर्यायो गतिपन्थः ॥ आदिक्कइति ॥ आद्यायते इदमुक्तं भवति-यत्रान्ते पुद्गला स्तत्रैव जीवानां पुद्गलमात्र गति भवति एववालोचनेय स भि जीवा नैव च धन्ति पुद्गला इति, तत्र जीवपुद्गलानां गतिर्गोक्षि तदभावावाप्तौ देवो इत्साद्याकुटयितु प्रसारयितु वा नमप्रुरिति ॥ योऽस्य ज्ञाते ऽष्टमः ॥ १६ ॥ ८ ॥ अष्टमोऽष्टमो देवः यत्र लब्धतोक्षा भवमेतु बले ईवविशेषस्य लोच्यत इत्यत्र सम्बन्धस्यात्येव भादि-

जीवा जंथत्ति पोग्गला सेतेणठेण जाव पसारिस्सएवा सेव जते जतेप्पि ॥ सोलसमस्स झुठमो उव्वेसो समसो १६ ॥ ८ ॥ कहिण जते ! वल्लिस्स वड्ढरीयणिदस्स वड्ढरीयणरखो सज्जा सुहम्मा पणप्पा ? गोयम्मा ! इहेव जजुद्दीवे दीवे मदरस्स पस्सयस्स उत्तरेण तिरियमसखेज्जे जहेव चमरस्स जाव

स्यायते (अलोके निवासि) नैव सन्ति जीवा नैव च सन्ति पुद्गलाः इति तत्प्रमाणं यावत्प्रसारयेद्वा तदेव जदन्त । इति योऽस्य मध्यत स्थाष्टमः ॥ १६ ॥ ८ ॥ प्रदत्त । बलं वैरोचनेइत्य वैरोचनराजं सदा सुषर्मां प्रकृष्टा । गौतम । अत्रैव जजुद्दीये मन्द रस्य पवतस्य उत्तरे उत्तरपार्श्वे तिरियसङ्का तयोक्तानि यथैव चमरस्य यावत् द्विजत्वारिषद्योचनसङ्कायि अथगाह्य अत्र बलं वैरोचनेन्द्रस्य वै

पदिक्कइ पसाएव चेवत्ति । जीवने तथा यजीवन्ति एतत्ते इमं ब्रह्मा के चैवनेविदे जीवने पुद्गलेने पचि भन्तिद्वे इमं अथाऽभेविदे नञोक्ते । जीवा वे वत्ति वाच्यता । जीव नञोक्ते पुद्गल । सेतेचठेव जाव पसारिस्सएवा । ते तेचैपये देव इत्सादि प्रसारणकरवा समस्य नञो । सेव जते २ ति । तद्वत्ति दे मयवन् तन्ने० ज्ञा ते सव सखे । साकसमस्य चठ्ठमो लोकेससङ्काता । ए सोऽसमा अतःकमा पाठमीच्छेया पूरा यवो १६ । ८ ॥ आ ठमेठइ ये इववत्तस्यता वञ्चो नञ्मै वदिदेव विषयगोचरव्यता नदिदेवे-वदिष्य भते वदिष्य वड्ढरीयणरखो समासुइया पं० । विङ्गो इमगवन् वदिगो वेपपनेग्गुत्तो वेपपनराजानोसमासुबुर्मा प्रकुरो इ० म० उत्तर । गोवया इहेव जजुद्दीये मदरस्य पवयस्य । वेगौतम इवाधीव जव

मू-इतिपमित्यादि ॥ अथैवचमररगति ॥ यथा चमरस्य द्वितीयशताष्टमोद्देशफातिहितस्य सुषमसनास्यरूपात्रिधायक सूत्र तथा यत्तरपि या
 यं तत् तत्र तत्रपावसय ॥ एवं प्रमाण्युद्धयति त्रिगिच्छकूटस्मृति ॥ यथा चमरसूत्रस्य द्वितीयशताष्टमोद्देशफाप्रतिष्ठितस्यैव त्रिगिच्छकूटान्तिना
 नव्यात्यातपवतस्य प्रमाणमनिहित तथा स्यापि रुचकूटस्य वाच्य तदपि ततएवावसय ॥ पासाययिष्ठिसगस्त्य वि तथेय प्रमाद्य ति ॥ यत्प्रमा

यायालीन जीश्रुणसहन्माइ उग्गाहिस्ता पत्यण अग्निस्स यडुरीयणिउत्स वडुरीयणरमुस्स रुयगिदे णाम
 उप्पायपट्टए पणसे सत्तरसएकुदीसजोचणसए एव परिमाण जहेयतिगिच्छकूटगस्त्य पासायवमिसगस्त्यवि

रोचनराद्यः रुचकूटो नाम उत्पात पयतः प्रमसः सप्तदशैवायद्यतिपुत्रनक्षतोच्छ्रित एव प्रमाणं यथैव त्रिगिच्छी कूटकस्य प्रासादावतसक

शेपनामा शेपनेविवै मकनामा पवनेने । उत्तरेन तिरियमसुनेने अथैव चमरस्य जाय वायालीन जायचसस्यार उन्नाहिता । उत्तरपासे बोद्धा य
 मव्यातायात्रन त्रिमशोत्र चमरना बाजागतजना पाठमाठेयाने विषे सुषमागभा सूपचमिवायक मूषवज्जा तिम वस्तिना पवि कइवा यावत्
 यायाभाममकज पात्रन पवयाहेने । एतच्च वविन्न वारायविदंष्टण वरराववरणक्य वत्रमिदेवान उप्पायपट्टए य० । इहो वस्तिना वैराचनेयद्वना य
 रानजराजाना वचकूटनामि उत्पात पयत कइता । मन्तरम एवामत्रायचमए एव परिमाण कइने त्रिगिच्छकूटस्य पासाययिच्छिदगच्छवि तथेय प्रमा
 य । त मन्तरम ईकशेमयात्रन अथा इम त्रिन चमरसर्वदाता बाजागतजना पाठमाठेयानमविषे ते मिच्छकूटनामि उत्पातपवतना परिमाण कइता
 तिम वनिमवधो वविचगदूवतना पवि प्रमाण कइता अ प्रमाण चमरसवधो ते मिच्छकूटनामि उत्पातपवत अपरवर्त्ती प्रामादावतमकनो कइता
 तशोत्र वनिमवधो वविचकूटनामि उत्पातपवत अपरवर्त्तीना पवि प्रमाण बोजागतककडो चांचना प्रासादावतसक मज्जभायमेविये । साङ्गामचं अप
 रियार वडिण्य परिवरिचं । परिहार विंशसकनसदित कइता ते पवि बोजा यवकना पाठमाठेयाना विपरवनेविये कइता, चमरविंशसक तेइमोपरे

तं जमरसम्बन्धिनः क्षितिगिच्छिकूटाग्निपाभोत्पासपवतोपरिधत्तिः । प्रासादायतंसकस्य तदेवयसिसरकस्यापि सुषकेन्द्राग्निपाभोत्पासपवतोपरिधत्तिः ।
 सास्य तदन्यपि द्वितीयक्षतादेवावस्यं ॥ सिंहासस्य सपरियारं बालिस्स परिवारकति ॥ प्रासादावतसकमच्यप्रागे सिंहासनं बालिसत्स्य यसिससत्स्य
 परिवारसिंहासमोपत वाध्यमित्ययः । तदपिपुडितोयथासुभोसुशकविवरखोक्तजमरसिंहासमन्यायेन वाध्यं क्वल तत्र जमरस्य सामानिकासुभा
 नां चतु पटिः सहस्रास्तरदासकानास्तु ताम्यय चतुर्भुजान्युक्ताणि त्रसस्तुसामाभिकासनानाः, पटिः सहस्रास्यास्तरदाससामास्तु तान्येव यस्तुर्भुजा
 नीत्यतावान्विद्ययः ॥ एते तदय जमर रुयगिक्प्यप्रावृत्तिः ॥ यथा क्षितिगिच्छिकूटस्य नामान्वर्थाग्निपायस्य वाक्य तपास्यापि वाक्य, क्वल क्षितिगि
 च्छिकूटान्यय-प्रसस्योत्तरे यस्मात्क्षितिगिच्छिप्रप्रास्युत्पन्नादीनि तत्र सन्ति तन क्षितिगिच्छिकूट इत्युच्यत इत्युक्तमिदं तु रुचकम्प्रप्रास्यि तानि सन्तीति
 वाक्यं रुचकम्प्रस्तु रवाविद्यय इति तत् पुनरन्येतः सूत्रमेवमभ्येय-संकेतसंकेतः । यत्र सुषक रुयगद २ उच्यायपक्षर १ भोयना ! रुयगैर्वचं वक्ष्यति

तत्रैव पमाण सीहासण सपरिवार वालिस्स परिवारेण स्थी तहेव, णवर सुयगिदप्पभाहू संस तच्चैव जाव

स्यापि तच्चैव प्रमाणं शिक्षासम सपरिवार वसेः परिवार वसिष्ठसुपरिवार शिक्षासतो प्रा वाप्य अयस्त्रयैव नवर रुचकेन्द्र प्रप्राणि तानि

कहवा केरल दिहाँ पमरना सामानिक चरुठरुठरुठना पासल पाकरलक चामल तेइको वीगुणा कछा चने पबिने ता सामानिक साठसहस्र रा
 करलक पासल चरुगुणी । भडा तहेव कवर बयगिदपमाह सर तवेव । एतबावियेय दोको पव तिमहोज कवर बयगिदपमाह ति खिस तिगिच्छ
 ठना नाम चवचोभिपायक कछा तिम एहना पवि कछवा, केवस ते गिच्छकूट चवच प्रमुना कसरनेविसे को कारव ते गिच्छमभावे कत्यसा । कह ति
 बकि तिचे ते निमिच्छकूट इसा कहिये इसाकछा इहाँ तो चरुकेरु प्रभावे तेहना कत्यसादिकछे इसा कहवा ते चरुकेरु खडिय रजविगय दात ते सु
 चरम 'सुचरुच' भत एवं कवर बयगिद २ कछाकपवय भायमा बयगिदक बछवि कछकार परमाह कुमुयाह यावत इत्यादि कदवा येव तिनहोज
 कहयो । जाव बसिचरा रायहाओए । यावत बसिचराकाम राजधानीने । चरुसिच याव पिछे । चनेरानो यावतु निल एतबासुगे कहयो । रुयगिद

उप्यनाई पउमाई कुमुमाई आयरुपगैदयसाईं रुपगैदसेसाईं रुपगैदप्यनाईं सेतेकठेवं रुपगैदे २ उप्पायपसुएति ॥ तईवकावसि ० यथा समरचम्बा
 प्यतिर मूयमुत्त मिहायि तयेव धार्यं तयई-पदपकचकोभीठु पकासुच सपसइसाईं पकासुच सइसाइ विइवइता वूमस रयवप्पनं पुइयिति ०
 पमायतइवति ॥ यथा समरचम्बा साइर-एगं जोयससयसइसा आयामविकुजेवं तिसि जोयससयसइसाइ सोससयसइसाइं दोफियसतावी
 मन्त्रोपवमए तिळियकास चहावीस च पणुसय तरसवं अगुसाईं अदगुसय च विविधियेसाहिय परिकुवेवं पसतति । आधमसिपठस्सति ।

त्रलिचचा रायहाणीए शुणेसि च जाव णिञ्जे रुयगिठस्स ण उप्पायपसुयस्स उप्परेण ठकोरिसए तहेव
 जाय चसाठीस जोश्रुणसइसाइ उग्गाहिता एत्यण वडिस्स वइरोयणिदस्स वइरोयणरसुस्स वलिचचा

वति तय तहेव याव हसिचचारारुपाम्बां अयेपो च यावकित्थः रुचकन्नुस्सोत्पात पवतस्सोत्तर पद कोटिइत तयेव यावचतुवत्वारिसुधो
 अमसइसास्सवगाइया त्रयस वैरीचनन्नुस्स वैरोचनराओ वसि चम्बा नाम रात्रपामी प्रघसा एक योवनसइस्सममावा, तयेवयावइसिपीठ

यच चम्बाय पवयस्य उत्तरेवं चडाडिसय तहेव । वविबेइ उरयाइपवनेने उत्तरपासे खै कोटि इत्थादिक् तहेव । जाव वतास्सीस आधमसइसाइ च
 लादिता । यावत् अिम समरचम्बा अतिर मूय तिम इहां यविवाकवा यावत् चालिससइस्स योजन चवगाइने । एतच वलिक्क वइरोयविइस व
 इएयवरम एगरम वनिचराचामं रायहावी पं । इहां च वाक्काचंकारे, वसिनी वैरावनेद्वनी वैरोचन राखानी वलिचचामान राखानी प्ररूपो । एयं
 आयचमरवइरम समानं तहेव काय वसि पेठरस उववाया जाव पावरत्था सग तहेव बिरवसेस । तेइ एककाय शासन प्रमाचे तिमहोव यावत् व
 नि पोठना वचव एतमा समे चइवा लपपात समनेविपे वडिनी लपपात वल्लव्यता चइवी यावत् चामरचक इहां यावत् मध्दववी पभियेव चकइार
 पइव पुठुववाचन मिहायतन प्रतिमानि चर्चन सुधसासमा समन तिहां रत्ताने तेइने सामानिक चयमचियी पववा चनोवाधियति चामरचक पा
 स वेसे रसा चइवा सर तिमहोव निविमेवपचे चइवा । चवर साइरेण चानरोवमे ठिई पं० सेस तचेव । एतकोविधिप सातिरेक सागरापमनो विति

नमरीप्रमाणाभिपानानन्तरं प्राकारतद्गारीपकारिफलपनप्रासादाद्यर्थसकसुपमास भौतप्रवर्गोपमाससमाप्रदन्तिपेकसप्तसप्तकारिकसप्तनाध्यवसायसप्त
 दीनां प्रमास स्थस्वरूप च तावद्वाच्यं । यायद्वसिपीठस्य त च स्थानातरादवस्यं । उपपातसप्तयायौ बले रुपपातवक्षता याच्या । सा
 वे च । तत्वं कासस्य तत्वं समस्य वसीववरोयकई धनुकोवववसेसस्य समास्य पचविहाय पञ्चतनाय गच्छइत्यादि । आचपायरक्षसि ।
 इह यासत्करादमिपडासत्कारपुष्टय पुलकवाचन विदुपातनप्रतिमापुष्टय सुपभसमागमन तत्रस्थस्य च तस्य सामानिका अयमभिप्यः प्रपदी ८
 मीत्रापिपतय आत्मरक्षा य पायलो निपीदीतात वाच्य एतदुक्तव्यताप्रतिबद्धसमस्तपूत्रातिद्वयापाङ्ग । सद्य तद्वच निरवसेकसिखयासास्यपरिहा
 रायमाङ्ग । नवरीमित्यादि । अपमये द्यमरस्य सागरीयस्य स्थितिः प्रकृतं त्वं सतिरक सागरापम स्थितिः प्रकृतं ति वाच्यमिति । यो
 मन्त्रज्ञान मयमः ॥ १६ ॥ ९ ॥ नवमीदृशक बल वक्तव्यता सा बलि द्या वचिमानित्यवय स्वरूप द्यमे उच्यत इत्येवं सम्य
 दुत्सा स्य इमादिसूत्र कइविद्वन्नि त्यादि । उर्दीपयति प्रष्टापनायात्रापरिद्वयतम । तथैव । तज्ज्ञा । प्रवपवयापसंभवसमियाय दोषइप्रवप

जाम रायहाणी ५०, एग जोश्रुणसयसहस्स पमाण तंहय जाव वळिपेटिस्स उवथात्त जाव ध्यायरस्का
 सच्च तहेय गिरवसस, जवर साठरेग सागरावम छिइ पयाप्ता, सेस तंचेय जाव वळी बहरीयाणिद वळी
 सेव जत जतत्ति । जान विहरइ । सोलसमस्स जवमो उहेसा सम्मत्तो १६ ॥ ९ ॥ कइ

स्पष्टवचः उपपातममा वक्षका यावदात्मरक्षाः सव तथैव नियिज्ञाय वाच्य नवर सातिरक सागरापम स्थितः प्रकृता, अय तथैव याव
 द्वसिर्वोरोचनन्त्रा यस्मिरात्रा तवय जदन्त । भदन्त । इति यावद्विहरति ॥ इति पाठश्रुतस्य नयम उद्देशः समाप्त ॥ १६ ॥ ९ ॥

बहो गग तिमकोत्र वक्षता । ज्ञात्र वळी वररायविद्व पक्षो । यावत् वलि योराचमेन्द्र वक्षिरात्रा । सेवमते २ ति जाव विहरइ । तद्वति हेमगवन् इम
 वक्षो यापत् विधरे । साससमस्य वयमा उद्वेक्षा मन्त्रता । ए सप्तमा गगवना नवमो उद्वेक्षा पूरा वया १६ ॥ २ ॥ नमोउद्वे

१४ ॥ योऽव्ययः धृतिः परिसमाप्तः ॥ १६ ॥
 सम्यक्श्रुताचारविवक्षितोप्यहं यदप्रकोपास्तुतवाविविचारणं । अविप्रमेताप्रतिपोकशायत वाग्देवतासाधनवताहुरप्रवा १ ॥ व्याख्यात योऽस्य
 श्रुतमप्यसमायतं सप्तदश भारभ्यते तस्यवादावेवोद्भास्यस्यवापगाथा-कुञ्जरेत्यादि ॥ सप्त ॥ कुञ्जरति ॥ श्रेयिकसूतोः कृषिक राजस्य सत्क
 उदायिनामा इतिराजः सप्तमुखायोनिपायकत्वात् कुञ्जरस्य प्रथमोद्गच्छ उच्यते-एवं सप्त ॥ संखयति ॥ सयताद्यप्रतिपादको द्विती

भारावि सेव नते नतेसि ! जाय विहरह । सोलसमस्स चउदसमो उदसो सम्मत्तो १६ ॥ १४ ॥

॥ सम्मत्त सोलसम सय १६ ॥
 कुजरसजयसेले सिक्किरियइसाणिपुठविदग्गाज । एगिदियणागसुव खुविज्जुवातगेसत्तरमे ॥ १ ॥

रति ॥ योऽव्ययः धृतिः परिसमाप्तः ॥ १६ ॥ १४ ॥ इति पोकशायत समाप्तः ॥ १६ ॥
 श्रीपद्ममाङ्गसूत्रा त्रिदेवजापानुवादापोतोयम् । श्रीरामचन्द्रगणिना निधिप्रपोकशायतभीतः ॥ १ ॥

मम श्रुतदेवतायै नमस्त्यै ॥ कुञ्जरः (१) संयत (२) वीते-वी (३) क्रिय (४) खानका (५) जमात् । एयिव्याख्यापुष्पायार्थे (६ ७) ॥ ८ ॥

तुम्ह बाया ते सव सम्मत्तै पम्हबानहो १६ ॥ बावत् विहरै । सावसससस सवहसमा उदसो सयता । ए सावमा सतकना सवदमाउदसो पूरो
 थया १६ ॥ १४ ॥ सयत सावसमसय । एतखे सावमा सतक पूरा थवा । १६ ॥ ७ ॥ ७
 पूरे सावसी सतक वपुष्पा, इव जमायत थको नतरमो सतक थवावियखे । जमानुपदेववाए भगवईए । नमस्कार बुधा श्रुतदवता भगवतोने-कु
 जर १ संयय २ सेसचि ३ सिक्किरिय ४ इसावि ५ पुठवि ६ ७ सय ८ ९ वाज १ । ११ एगिदिय १२ भाग १३ सुवण १४ बिज्जु १५ वात १६ भि १७ स
 तरसमे १८ ॥ वाविकना उदाईनाम डावो तेवना विचार सवतोना थैसतोना थिथानाविचार ईमानना विचार इविबोना दग वविये पापोना वावुना

यः ॥ येत्सवेति ॥ असद्व्यादिवच्छब्दार्थे स्तुतीयः ॥ विरियति ॥ क्रियायार्थोऽपि चाप्यत्र शतुर्थः ॥ हेसाद्यति ॥ इज्जानन्प्रवक्ष्यतार्थः पञ्चमः ॥ पुनरिति ॥ पृथिव्यः पटः सप्तमः ॥ इति ॥ अक्तायार्थोऽपि दशमः एकादशश्च ॥ एगिदियति ॥ एगे निप्रत्यक्षरूपार्थे द्वादशः ॥ नागति ॥ नागकुमारवच्छब्दार्थः खयोवक्षः ॥ सुवक्षति ॥ सुपञ्चकुमारार्थोऽपि मुगत यतुवक्षः ॥ विकुति ॥ विद्युत्कुमारान्निवापकः पञ्चदशः ॥ वायुति ॥ वायुकुमारवच्छब्दार्थः पीछक्षः ॥ अगिति ॥ अग्निकुमारवच्छब्दार्थः सप्तदशः ॥ सप्तरसति ॥ सप्तदशाशते एते सप्तयका सप्तति तत्र प्रथमोद्देशकायमपि पञ्चदशार्थमाह-रायगिहत्यादि ॥ नूपावदति ॥ नूतानदगमिषाणः कृषिकराण्यस्य प्रथमदहली च

रायगिहे जाय एव ययासी-उदायीण जने । हत्यिराय । कर्त्तृहितो ह्युत्तर उद्धृता उदायी हत्यिरायज्ञाए उववणे ? गोयमा । असुरकुमारैरहितो ह्युत्तर उद्धृता उदायी हत्यिरायज्ञाए उववसे । उदायीण जने ! हत्यिराया कालमासे काल किञ्चा कर्हि गच्छिहति कर्हि उववज्जिहति ? गोयमा । इमीसे रयणप्यज्ञाए

१० ११) दौर्वावकाद्रिय (२८) स्तथा ॥ १ ॥ नाग (१३) सुपच (१४) विद्यु (१५) वा-ख (१६) स्म्यर्थे (१७) प्रतिपादका । नवस्तुद्देशकास्त-दसोनीधतव्यमात् ॥ २ ॥ राजपदे नयदे यावद्वमकादीन् उदायी मगवन् । इतिराणा कुतोमन्तरमुह्यर्थावायी इतिराजतयोत्यकाः ? गौतम । असुरकुमारभ्योमन्तरमुह्यर्थावायी इतिराजतयोत्यकाः । उदायी नदन् । इतिराणा कालमास काल कत्वा ॥ भमियायि होत्यत्सते ?

अक्षिप्रना नागकुमारना विचार सुवचकुमारना विचार विद्युत्कुमारना विचार वातुकुमारनो विचार पञ्चिकुमारना विचार ७ सुतरमा शयननेविये सुतरे उदयेना चक्षवा । रात्रिमिहे ज्ञाव एव नक्षत्रासो । राजपदइजगरम निधे वावतु नीतस इम चक्षे । उदाबीच भते इतिराणा चपादितो पञ्चतर उच्च हिता । उदाबीच राक्षार्थकारे वेधमयन् वाबीना राणा किरीडको यन्तरहित नीचनीने । उदायो इतिराजताए उववसे । उदाह इतिराजपदे खपमाह ५ उतर । गावमा असुरकुमारैरहिता पञ्चतर उच्चहिता । वेधेभतस पञ्चरक्षसारवको यन्तरहित नीचनीने । उदायो इतिराजताए उव

पृथगीए उक्तेसं सागरोयमठितीयसि गिरयावासेसि गैरुथत्ताए उवत्रजिहति, सेर्णं भते । तन्नुहितोष्णतरं
 उष्णिहत्ता कहि गच्छि हति ? गोयमा । महाधिदेहे वासे सिज्जिह्दि जाव अत्त काहिति । भूयाणदेण भत । ह
 त्थिराया कनुहितोष्णतर उष्णिहत्ता भूयाणद एव जेहेय उदायी जाय अत्त काहिति । पुरिसेण भते । तल
 माव्हह, तलमाव्हहत्ता तलगत्त तलफल पछावेमाणवा पथाळेमाणवा कडकिरिण ? गोयमा ! जावचण से

पीतम । अस्या रत्नप्रमायाः पृथिव्या उत्कृष्ट सागरापमस्थितिक नरकायाश्च भैरवियुक्तपात्वरस्यत स प्रदत्ता । ततामन्तरमुद्रुत्य क्षणमिष्यति ।
 पीतम । महाधिदेहे वर्षे सस्सति यावदन्न करिष्यति । भूतामन्वो प्रदत्ता । इतिरात्रा भूतामन्व एव पथेयादायी याय
 वत्त करिष्यति । पुरुषो मदन्त । तालमारोएति कारुण्यं तासांतात्फलं मयास्यन्वा मपातयन्वा कातक्रियः ? गौतम । यावत्स पुरुषलाल
 यत् । उदायान् से इत्थि राजपथे उपमा । उह साध भत इतिरात्रा काखनाम यास ववा अत्थि गच्छजित अत्थि सवर्ज्याहति । उ । गो शुभगव
 न् इत्थिरात्रा कामममयेने विदे काख करोन किञ्चो अत्थि किम खामन्न उपजज्ज इ म उत्तर । गायना इमास दयवपभाए पढोए । इभोतम एव
 रत्ताभा दृष्टिमानविदे । उदास नागरागम इवेसि विदवावाससि चरयताए उज्जाल्पडिति । उट्टट्ट ०६ सागरापमसो स्थितितारपे नरकावासां
 विदे नारकपथे उपजज्ज । सन्नमत तथाहिता पव्वार उह हिता काहं गच्छइति । तह शुभगवत् तिज्जायका पमन्तर नीज्जान नित्ता अत्थि इ म
 उत्तर । गावमा महाविदुषवासि सिञ्चिहति काव पत्तकाहति । इगोतम महाविदुषपथविदे साभस्स यादत्त गव पुत्तता पत्त चरत्त । भूयाणदव
 मत इत्थिराया कपाहिता पव्वतर उज्जालत्ता । भूतानन्वगमि शुभगवन् पत्थिचररात्रागो प्रधानाया एवा विज्जाववा पमन्तरे नीज्जान । भूयाणद प
 व चन्नव उदायो ज्जाव पाजाहति । भूतानन्व जायोपथे उज्जता इत्थि उ वत्तज्जता मव उदारनामा इत्थि राजोपर वज्जया यावत् महाविदुषपथने
 विदे सीमन्व यावत् सवपुत्तना येन चरत्त । पारमज्ज भन तलसाद ५६ ० त्ता । पुत्रव शुभगवन् ताम्बुत्त पत्त चहे पठान । तयाया तमज्जं पत्ताविमसि

रखा स्वप्रारिक्तया गुरुसम्पारिक्तयेति दृश्यं ॥ पक्षीययमावेति ॥ प्रत्यक्षपतत् यास्यप्राणाद्यादी प्राणार्दीन् जीविताद्यपरोपयति ॥ ततोऽति ॥ तस्यः स्रज्जा स्वातिष्ठियोसौ पुरुष स्रज्जाते ? अतु क्रियो अथभिमितनाबस्या स्पलन तासा यतस्रज्जामय विवक्षयात ३ । तदुपत्यस्य यथापुरुषस्य तातपतमचतनादी सास्रद्वयभिमितनावास्ति न तथा तासफलव्यापयित्वाविवक्षितकथा ३ । एवं तातानिवतनजीवा अपि ४ । फलमिवतकासु

यमाया जाइ तत्य पागाइ जाअ जीवियातुं यवरोवेइ, तएण जते । से पुरिसं कतिकिरिणु ? गोयमा ! जावचण से पुरिसे तलफले झुप्यणो गुरुयसाए जाअ जीवियातुं यवरोवेइ, तावचण से पुरिसे काइयाए जाअ चउहिं किरियाहि पुठे ३ । जसिपियण जीवाण सरीरहितो तले णिवृत्तिणु तेविण जीवा काइयाए

या यावत्प्रत्यक्षपतद्यान् तत्र प्राकान् यावज्जीविताद्यपरोपयति तथा च पुरुषः कतिक्रिय ३ गौतम । यावत् तासफल मात्मनो गुरुकतया या वज्जीविताद्यपरोपयति तावत्स पुरुषः कायिक्या यावत्तसुनि, क्रियानिः स्पृष्टः ३ । यथाच जीवाणा सरीरस्यस्तासो निवर्तितस्तपि जीवा कायिक्या यावत्तसुनिः कियारिजः स्पृष्टा ४ यथा च जीवानां सरीरस्यस्तासफल निवर्तित तपि जीवाः कायिक्या यावत्सुचिनिः क्रियाजिः

जाए तत्रपाचार जाअ जीविकाया यवरोवेइ । चेअ पाकाग्रानिकजे पावोहे तेइपते यावत् जीवितस्य बबो यइगा करे । तएच मते से परिसे कति किरिए । तिवारे इमगवन् ते पुबवने जेतजोविवा काने ६ प० उत्तर । गावमा जावचण से परिसे तसफल ययवा गुरुयसाए जाअ जीवियाया वव रोवेइ । वेगौतम जेतकासगे त पद्व तमफल पापने गुरुचपने वाचतु पाकाग्रानिकजे विपे प्राणाहे तेइपते ओरितस्यबो यइगा करे । तावचण से पुरिसे काइयाए जाअ चउहिं किरियाहि पुठे ततकाइगा त पुरुष काचिको पाविइं यावत् चार क्रियासयते फलसा । जेसि पियण जीवाच सरीरे विता तसे विचस्तिए । जेइना पणि जीवागा यरोरवको तास जीपज्जाया । तेविच जीवाकाइए ए जाअ चउहिं किरियाहि पुठे । ते पणि जीव कायि बो पाविइं यावत् चार क्रियासयते फलसा । जसि पियण जीवायं सरीरहितो तलफले विवक्षितए । जेइगा पणि जीवना यरोरवकी तावचण मो

पञ्चत्रिंशत्तया माहात्म्या यदुन्निमित्तत्वात् ५ । येनोन्निमित्ततः स्तालफलस्योपपत्तेः उपपत्तेः यन्मते बीजा स्तेपि पञ्चक्रिया यत्ते तेषा निमित्तत्वात्
स्य बहुतरत्वात् ६ । यतया ९ सूत्राणां विज्ञापयता व्याख्याय पञ्चमहात्म्याकावच्छिद्यपुरुषप्रभूदायस्य यतानिबलद्वाराय पदक्रियास्थानान्मुक्तानि

आद्य घडिहि किरियाहि पुठे ४ । जसिपियण जीवाण सरीरिहितो तलफले णिबुद्धिण तेविण जीया काड
याए जात्र पचाहि किरियाहि पुठा ५ । जेवियसे जीत्रा छ्यहे वीसमाण पञ्चोद्यमाणस्स उग्गहे दहति ,
तेवियण जीया काडयाए जाव पचाहि किरियाहि पुठा ६ । पुरिसेण जत्ते । सस्स मूल पचाडेमाणेवा
पत्राक्रमणेवा कडकिरिण ? गायमा । जावचण स पुरिसे सस्स मूल पचाडेइथा पचाडेइथा तावचण से
पुरिसे काडयाए जाव पचाहि किरियाहि पुठे, जेसिपियण जीयाण सरीरिहितो मूले गिबुद्धिण जान बीए

स्पष्टाः ५ ये बीजा यपो विलसा (वज्रावेन) प्रत्यवपततः (तालफलस्य) उपपद्य वतन्त तपि (वायुकायप्रवृत्तिकाः) बीजा कायित्वा यावत्
पञ्चत्रिः क्रियामि स्पष्टा ६ । पुरुषा जटन्त दृष्टस्यमूल प्रचालयन्त्या प्रपातयन्त्या कति क्रिय ? गीतस्य । यावत्स पुरुषो पुनस्त मत्त प्रप्रा
पत्रावा । तद्विष्य बीजाकाशयाण जात्र पचश्चि किरियाहि पुष्टा । तद पचि औन्न कायिबी पाहिइए यावत् पच बिंदु सवाते परस्सा । जद्वि से बीजा
चद्वीसमाए । जेइ पचि खाइ नाच इठ खभावे । पञ्चावयमानस्य सम्यगे वदति । ताव फल पडतावकाने । अय वे ५ जेहे । ते विषय बीजाकाशयाण
जात्र पचश्चि किरियाहि पुष्टा । ते पचि जान कायिको पाटिइ यावत् पच । अयासवाते फरस्सा बन्धनेविपे तद्वन् निमित्त भावना बहुतर पचयिक्का
इम मूलाब्धिने विपे पचि इ सबनो भावना करवा । पुरिसे भत सस्स भू पचालमायना पचालमायना करकिरि । पदय जेभमवत् वचन मत्त
प्रते प्रकय पञ्चावयमाना जेठा पाडतावका केनसो क्रिया करइ म कर । गायना जावचण से पुरिसे सस्स भू पचाले पागडवा । जेगीतम
अतमावम त पदय वचन मत्तप्रते प्रकये वसावे जेठापाड । तावचण से पुरिसे कारयाए जाव पचाइ किरियाहि पुष्ट । तेतकावम ते पदय कायिको

मूसादिभ्यश्च पठेय प्राच्यभीयानि ० एष जाय धीयति ॥ एतेन कल्पसूत्राधीनं शक्यत्वं कदापि प्रपञ्चपुण्यफलधीनसूत्रादप्यप्येयोनीति सूचितं किं
 गिष्ठासि एते विना जीवा काह्या ए जाय पचहि किरियाहि पुठा । अहेण जते । से मूले अय्यणी गुरुय
 सा ए जाय जीवियान् यत्रोवेइ, तएण से पुरिसे कडकिरि ए ? गोयमा । जाय चण मूले अय्यणी आव
 यत्रोवेइ, तावधण से पुरिसे काह्या ए जाय चडहि किरियाहि पुठे, जेसिपिण सरीरहि तो कदे गिष्ठा
 मयतिवा मपातयतिवा तावत्स पुरुष कायिक्या यावत्पञ्चभिः क्रियाभिः स्पष्ट १ ययामपि च जीवानां शरीरस्यो मूलं निवर्तितं यावद्दीनं
 निवर्तितं तपि जीवाः कायिक्या यावत्पञ्चभिः क्रियाभिः स्पष्टाः २ अथ जदत्त । तन्मूलमात्मनो गुरुकतया यावत् (करयात्सम्भारिकतया गु
 र्वसम्भारिकतया मत्स्यपतयान् "आकाशादौ, प्राणादीनि तद्दृश्यम्" जीविताद्यापरोपयति तथा स (वृक्षमूलपालकावा मपातकोवा) पुरुषः
 कतिक्रियाः ? गीतम् । यावत्तन्मूलमात्मनो गुरुकतया यावत् (करयात्तदेव दृश्यम्) जीविताद्यापरोपयति तावत्स पुरुषः कायिक्या यावत्ततस्त
 त्तिः क्रियाभिः स्पष्टः । ययामपि च जीवानां शरीरस्य कल्पं निवर्तितं यावद्दीनं निवर्तितं तपि जीवाः कायिक्या यावत्ततस्तत्तिः क्रियाभिः
 पठिददं प्राच दिपातको कण पच डिग्यासवात् फरम् । जास पच धावाच सरोरेदिना मूलं विवर्तित ए जाय और विवर्तित । अथ पचि सौवना
 मरावको मूलं भावजाभ्या यावत् याज नोपत्रावडा । त विच जीवाकाह्याण जाय पचहि किरियाहि पुठा । ते पचि जीव कायिको च डिदि ए यावत्
 प्राच दिपातको पयैत पच डिवा मंधात् फरम् । पचय मने स मूल पयया गुणसत्ता ए जाय जायि च ववरावेर । डिवे जे भगवन् ते मने पाळाने गुण
 कपके यावत् औचित्त्य वको विपरोत करै पछगा करै इत्यथ । तएण से परिसे कडकिरि ए । तिवार त पुरुषने जेतको क्रिया सागे ए प्र उत्तर ।
 भावमा जावत्तत्स मूल पयया जाय ववरावेर । जेतम जेतयावगे ते मूल थ काने गुणकपके यावत् औचित्त्यवको पचगा करै । त वचय ने पु
 रिस याह्या ए जाय चडहि किरियाहि पुठे । तेतकासय त पुरुष कायिको यादिव यावत् चार दिग्यासवाते फरम् । जेसिपिण जीवानां सरोरेदि

[illegible]

जीवाणं सरीरेहितो मूले णिष्ठस्तिण जाय धीए णिष्ठस्तिण, तेविण जीवा पचहिं किरियाहिं पुठा । छुहेण जते ! से कदे जायचण से कट छुप्पणो जाय चउहिं पुठे, जसिपियण जीवाण सरीरेहितो मूले णिष्ठस्तिण खंधे णिष्ठस्तिण जाय चउहिं पुठो, जसि पियण जीवाण सरीरेहितो कदे णिष्ठस्तिण, तेविण जीवा जाय पचहिं पुठो, जेविय से जीवा छुहे धीससाए पचीयय जाव पचहिं पुठा जहा कटए । एव जाव

रीरन्त्या मूलं निवसितं यावद्दीप्तं निवसितं तपि जीवाः पयस्त्रिः क्रियानि स्पृष्टाः । अथ त्रयं । स कन्धो (यथा पूर्वमुक्तम्) पावत्स कम्प्यात्मना पायपतसन्निः क्रियानिः स्पृष्टाः । येषामपिच जीवाणां शरीरस्या मूलं निवसितं रक्त्यो निवसितो यावच्चतसृषि क्रियानिः स्पृष्टाः, यथा च जीवानां शरीरस्यः कम्पं नियतितं तपि जीवा यावत्पञ्चमि क्रियानि स्पृष्टाः ये जीवा अथो विरुद्धा प्रत्ययपतत (इत्यादि) यावत्पञ्चमिः स्पृष्टाः, यथा कम्पः, एव यावद्द्वयं । विपयि त्रयं । शरीराणि प्रत्यमानि । पच शरीराणि प्रत्यमानि,

ति ए जाव धीए विवसति ए । जइ पवि जावना शरीरकको मूलं नोपजाव्या यावत् जाव नापञ्चाध्या । तविष जीवा पवहिं किरियाहिं पुठा । ते पवि जीव पवहिं विवा सवात करव्या । पवक भते स जठ । पव, विव केगवत् । त कम्प । जावपच से कदे यपवा जाव पवहिं पुठे । यावत् ते कम्प जापव वे यावत् चारविवा मयात करव्या । असि पियण जीवानं सरीरेहितो मूलं निवसित ए जाव विवसति ए जाव पवहिं पुठा । जइ पवि जावना शरीरकको मूलं नापञ्चाध्या मूलं नोपजाव्या ते पवि जीव यावत् चारविवा सवात करव्या । असि पियण जावाण सरीरेहिता कम्पं विवसति ए । जइ पवि जाव ना शरीरकको कम्पं नोपजाव्या । तेविष जीवा जाव पवहिं पुठ । तइ पवि जीव यावत् पचक्रिया सयाते करव्या । अविष से जीवा पचिरोससाए प जावय जाव पवहिं पुठा जहा कट एव जाव जाय । जइ पवि त जीव नीचे सभावे पवतायजान यावत् पचक्रियासवात करव्या जिम कम्प कया रम यावत् वाचकग कह्या । चारव भते शरीरमा प । जहा समगवत् शरीर प्रक्या र म० कटत । भावमा पवसरारणा प० त । जौतम पच

शुक्रगति ० पञ्चमरीराशीन्द्रियादिषु प्रयोगा यत्नेन नीलिताः प्रयोदश, एतेषु एकत्वपुण्यक्रियायां युजिताः यादृक्षातारास्त, यमनर-13441 ०८५।

ए, एव पुढ्यीकाङ्गयि । एव जाय मणुस्से । जीवाण प्रते ! ठराळियसरीरणिछुसिएमाणा कइकिरिया
१ गोयमा ! तिकिरियावि चउकिरियावि पचकिरियावि । एव पुढ्यीकाङ्गयावि । एव जाव मणुस्सा । एव
वेउछियसरीरेणवि दोदरुगा , णवर जस्स छुत्थि वेउछिय एव जाय कममगसरीर । एव सोइविय जाव
फासिदिय । एव मणजीग वइजीग कायजीग जस्स ज छुत्थि त ज्ञाणियसु , एते एगसुपुहत्तेण ठुह्णीस

यव पावन्मनुयः । जीवा प्रदत्त । श्रीदारिकसरीर निवर्तयन्तः कर्तित्वियाः १ गौतम । चिकिया अपि , वसुचिकिया अपि , पचक्रिया अपि
पय पुच्यीकापिका अपि । एव यावन्मनुय्याः । एव वेळियसरीरेणवि (साक) द्वी टवठ्ठवी (वाच्यौ) नयर यस्यास्ति वेकिय एव यायहमने
वसरिं । यय शोधन्निदे यावदरयसमन्त्रियं । एव मनोयीया वाग्योना काययोगी यस्य यवसि तद्गुणितव्यम् , यत एकत्वपुण्यस्येन पट्टिगुणिति

मनुष्यमग कहवा । जावाच भते पारालिदसरीरं विव्यतिपमावा कहविरिवा । द्विवे पुयळे कहळे—ववाजीव हेमगवन् चौदारिबयरीर प्रते नोपवा
वताववा जैनश्रीक्रिया करे इ म उत्तर । मायमा तिबिरिवावि वठविरिवादि पचविरिवादि । वगौतम तोनक्रिया वावत् पवि ववे चारक्रिया या
वत् पवि इव पचक्रियावत् पवि वुवे । एव पठविवाइवावि एव जाव मणुस्यवि । इम पुचिओकायिक पवि कहवा इम यावत् मनुष्यमगे कहवा ।
पच वेउछियसरीरेवि ठाडङ्गा । इम वेळियसरीर सवाते पवि इकलपुण्ये वाव दण्डक कहवा । वयरं अछ पत्थि वठविदय एव जाव वस्यगसरीर ।
एतनामिये वेइनेळे वेळियसरीर तेकपद इवा कहवा इम यावत् कामचयरीर प्रते पवि कहवा । एव सार विर्य जाव फासिदिय । इम याचिदिय प्र
ते वावत् प्ययनेदिय पयत्त कहवा । एव मणजाय परजाग कायजाग । इम मनायाम प्रते वचनयाग प्रते कायजाग प्रते । अछ अ पत्थि त भापियव ।
इम मनायाम प्रते वचनयाम प्रते कायजाग प्रते वेइनेळे तिहा ते जाववा । एते एथमपुहत्तेव वधीसदङ्गा । एइ पंचमरीर पच इन्द्रिय तोन योग ए

न्याय श्रीयपमा इति श्रीवपमार्थितारा ज्ञीयपमरूपान् प्रावामजिपानु माह-कविबलं मते । प्राये इत्यादि ॥ श्रीदयिकादीमांय रूपप प्राप्या
न्यातमत्र २ पर्यं यण्ण चडिलायले जहा यमुटीगदर इत्यादि ॥ अमेम चद सुचित-सकित उवप ? उदय चकुसमपगलीच उदयच सुत उदय ॥

दन्तगा । कडयिहेण नत । प्राये पयससे ? गोयमा ! ठडिहे जावे पयससे, तजहा-उदडण उवसमिए जाव
सुगियाडाण । सकित उदडण जावे ० उडडण जावे दुयिहे पयससे, तजहा-उदडण उदयणिप्यणोय । एव
रणण छुन्निठायण जहा छुणुनगदारे ठणाम तहेव गिरयसेत्त नाणियछु जाव सेत सखियाडण जावे । सेव
नंत नतसि । महरमस्त पढमो उवेसो समसो १७ ॥ १ ॥ सेणुण नत ! सजयविरय

दन्तगा : । कतिविषा नदत्त । माहः प्रकसः ? गौतम । पण्डिवा जावः प्रकससण्या-श्रीदयिक श्रीपशानिको यावरसखिपातिक । अय कि
तश्रीदयिका मायः ? श्रीदयिको प्रावा द्विविधः प्रकस सण्या-उदयश्रीदयनिप्यलयेमेतेनाजिस्पापन ययानुयामद्वार पद नान सयैव निरव
नाय प्रदितव्यम् यायरसमासः सखिपातिको प्रायस्तद्व नदत्त । इति ० समदस्यतस्य प्रथमोदुष्टः समाप्तः ॥ १७ ॥ १ ॥

११ ते पकत् तेत्त पडक १३ एमिठिया २३ दण्डक दुवे । कविबलेन भते भाव प त । कतसभेदे हेमगवन् भाव कडा ६ प उतर । गायमा कविबभावे
य त । इमोनम जयमदभाव कडा तेकहेवे । उदडण उवसमिए जाव भुविवाएए । उदयिक श्रीपशानिक इम जावत् सखिपातिकभाद १० श्रीदयिकादिदना
नदपना पडिना म्प्याम माभाहो । उवित्त उदडणभावे । तस्य उदयमात्र १ प उतर । उदडणभावे सुनिहे प त । उदयभाव वेसभेदे कडा ते कहेवे, उदए
समदयिचयणेय । एव एव पमिसावेण जहा पणपागदारेण नाम तेकव निरयमेस भाविचयण जाव नत सखियाडण भावे । श्रीदयिक १ उदयनिप्यय २ एम हेवे
पानावेबरो विम पुमकागदारे मूयनविपेण नाम कडा तिमश्रीक निरयगेपयवे जाववा, ते इम सखित उदडण चकुसमपगलीच उदण सेत उदडण इत्यादि,
पाठकमोप्रकतिना जे उदव ते उदयभाव कविबे इत्यादि पूर्ववत् । सेवभते २ ति । तद्वति हेमगवन् एवकडा त सव सत्यवे । सतरसमस्य पढमाउवेसा

स्पादि, इति ॥ अतदञ्जलते प्रथमः ॥ १७ ॥

५ प्रथमोद्देशकाले आवा उक्ता साहस्य संयतादयो प्रवन्तीति द्वितीये ते उ
च्यन्त इत्यर्थं सम्बद्धस्यास्येदमादिसूत्रं-समूहं मते । इत्यादि ॥ चक्षति ॥ संयत ॥ चक्षिषा कोऽयं वाच्यइत्येवेति ॥ चक्षोर्दोऽश्रुताया रक्षयिदाश्रयितुं

पणिहयपञ्चस्कायपात्रकम्मे धम्मेठिए ध्यसजयश्चयिरयपणिहयपञ्चस्कायपात्रकम्मे एहम्मे ठिए सजयास
जए धम्माधम्मे ठिए ? हता गीयमा । सजयोधिरय जाय धम्माधम्मे ठिए । एएसिण जते ! धम्मसिवा
स्यहम्मेसिवा धम्माधम्मसिवा चक्षिषा केह स्यासहम्मेवा जाय तुयहिस्सएवा ? गीइणठे समठे । संकेणठेण

अचनू नदन्त । सयतविरतप्रतिष्ठतमत्यास्मात्तपायकर्म धर्मे स्थितः सजयविरतप्रतिष्ठतमत्यास्मात्तपायकर्म धर्मे स्थितः, संयता
सयतो चमाधर्म्म स्थितः ? इत्त गीतन् । सयतविरत (प्रवृत्ति) यावहुर्मार्गमे स्थितः । एतस्मिन् भवन्त । धर्मे वाऽर्मे वा धर्माधर्मे वा अस्तु
यात्कायिदाश्रयितुं वा यावत् (करवाच्ययितुं वत्यादिपरिपक्व) त्वावत्तितुं वा ? नायमय सयय । सय केन जदन्त । स्मात्तन (प्रसिद्ध

सयता । ए सतरमा भतवना पक्किा उवया पूरा वया १० । १ । पक्किा उवैमाने सत भाववन्त सयतादिक्क उव
तेमाटोवोखववैमे सयतादिक्क कडियेवै—सव्वं भते सजय विरय पक्किइव पावक्काय पावक्काय धम्मठिए । ते निये वैभमवन् सयत विरत प्रतिष्ठत म
त्यास्मान पायकम, धमस्थित सव्वमेवैवै कडिये । पसजव पक्किइव पक्काय पावक्काय पावक्काय पक्किइए । असयत अविरति पप्रठिष्ठत प्रन्ना
स्मान पायकन पनयनने विप रत्ता । सव्वदासवए धम्माधम्मठिए । सव्वतासयत धमधम्मनविपै रत्ता कडिये १० प्र० उत्तर । इत्ता गावमा । इ
गीतन् । सजय विरए आन धम्माधम्मठिए । सव्वत विरत यावत् धर्माधम्मनेविये रत्ता कडिये । पणसिक्क भते धम्मसिवा पक्कायसिवा धम्माधम्मसिवा च
क्षिषा । पक्केनेविये वैभमवन् धम्मनेविये पक्काय धम्मनेविये सव्वे समयं उवै । केर पासरणएवा आथ तुयहिस्सएवा । काइएक्क
वेसिवाने पक्काय यावत् सूरावने इ प उत्तर । गावमा पाइएइसमइ । ए अत्त समयं नवो । सक्कवैव खाइ उवए भते एव पुक्क । ते किये प्रसिद्ध

नाममन ममर्षो पमादरमृतस्यान्, मूत्रपय नासनादिकरपस्य क्षुत्पत्त्यादिति, अप्य धमस्थितत्वादिषु दशकले निरूपयत्याह-जीवावमित्यादि ष

ग्याडशुठेण जने । एउ युञ्जठ-जाय धम्माधम्मो ठिए ? गोयमा ! सजयविरय जाव पावकम्मे धम्मोठिए धम्मचैउ उयसपज्झाण विहरड, अुसजय पायकम्मे अुहम्मोठिए अुहम्मचैव उवसपज्झाण विहरइ, सजयामज्ज धम्माधम्मोठिए धम्माधम्म उयसपज्झाण विहरड, सेतेणठेण गोयमा ! जाव ठिए । जी वाण जत । कि धम्मोठिया अुहम्मोठिया धम्माधम्मो ठिया ? गोयमा ! जीवा धम्मोवि ठिया अुहम्मोवि

न) चर्चनेवमव्यत-यावटुमापने स्थितः ? गौतम ! सयतविरत (मज्जति) यावत्पापकमा चर्चं स्थितो धर्मे वेवोपसम्पद्य (सयम पैवाभि त्य) विहरति एवमयतपापकमाऽपचर्चं स्थितोऽपचर्चं वेवोपसम्पद्य विहरति संयतासयतो चमाचर्चं स्थितो धर्माचर्चं वेवोपसम्पद्य विहर ति तत्तनार्चन गौतम । यावरिस्सतः । जीवा प्रदग्ग । किं पचं स्थिता चमाचर्चं स्थिताः ? गौतम ! जीवा धर्मेपि स्थिता च

एवै धम्मगउन् इम जग्गा । जाव धक्काधक्कोट्टिर । यावत् धम धवमने विवै रज्जा कडिवे इ प्र० उत्तर । गावमा संजय किरय जाव पावकम्मे धक्कोट्टिए च ववव डवमज्झिताव विहरइ । वेवोतम सवत विरत यावत् पक्काकै पापकम ज्जे तेइ धमनेविये रज्जा ते धमादिकने धम्मत्तपक्काकौ तेइनेविये वियिवा जाइ ममय न इदे तेमाटे मवजनेविये रज्जा सवम प्रतेजभायवोने विवरै । धसज्जठ पावकम्मे धक्कोट्टिए धक्कोट्टिए उवसपज्झिताव विहरइ । धमवत पापकम यावत् पक्कान्हाओ पापकम ज्जे पधमनेविये रज्जा धवमनेविये भायवोने विवरै । सजया सजए वथा धक्कोट्टिए धक्काधक्का उवसंपज्झि ताव विहरइ । मयता मयत धर्माधमजविये रज्जा धर्माधम प्रतेजभायवोने विवरै । सेतेचट्टेव गोयमा जाव ठिए । तेचे वचं वेवोतम यावत् धर्माध मजविये स्थित कडिये । जीवाव मते वि धक्कोट्टिया धक्कोट्टिया धक्काधक्कोट्टिया । ओव वेमगवन् जं धमनेविदे रज्जा कडिवे सववा धवमनेविये रज्जा कडिये पववा धर्माधमनेविये रज्जा कडिवे इ प्र० उत्तर । गोयमा धक्कोवि डिवा धक्कोविडिवा धक्काधक्कोवि डिवा । वेवोतम ओव धमनेविये पवि

व्यक्तं संयतादयः प्राणुपरद्विगता स्ते च परिकृतादयः व्यपदिश्यन्ते ऽत्र चान्ये व्यपधिक्रमन्तु परदर्शयन्ताः-असहस्रादि च समवायक्रिया समवायवास्यया
ठिया धम्माधम्मोवि ठिया । णेरहयाण नते ! पुच्छा, गोयमा ! णरहया णोधम्मो ठिया अहम्मो ठिया णो
धम्माधम्मो ठिया, एव जाय अउरिवियाण । पच्चिवियतिरिक्खजोगियाण पुच्छा, गोयमा ! पच्चिवियति
रिरुजोगिया णोधम्मो ठिया अहम्मो ठिया धम्माधम्मोवि ठिया, मणुस्सा जहा जीवा, वाणमतर्जोह
सियवेमाणिया जहा णरहया । अयउत्थियाण नते ! एव मातिस्सकति जाय परुवेति, एवं खलु समणा
परमेवि स्थिता धर्माधर्मेवि स्थिताः । नैरयिका प्रदत्त । एव गौतम । नैरयिका नैव परमे स्थिता धर्मे स्थिता नैव धर्माधर्मे स्थिता,
एव प्राववतु रिन्निपा । पच्चन्निपयतिपयोगिना पुच्छा गौतम । पच्चन्निपयतिपयोगिना नैव परमे स्थिता धर्मे स्थिता धर्माधर्मेवि स्थि
ता, मणुप्पा यया जीवाः वानअन्तरज्जोतिक्खवेमाणिया यया नैरयिकाः । पच्चपुप्पिका प्रदत्त । एवमाख्याति यावद्व प्ररूपयन्ति-एव
रह्या कविदे पधमनेऽवे परि रह्या कविय धर्माधमनविदे परि रह्या कविये । केरह्याय मते पच्छा । नारको हेमवन् इत्थादि प्ररूप पूछा उत्तर ।
माधमा नरह्या वा धव्वविहिया पच्छविहिया वा धव्ववव्वविहा । ज्योतम नारकोने सुव विरतिना पभायको धम स्यत नञो पधनस्सित कवि
दे देयविरतिना पभायको धर्माधमस्सित कविये । एव जाय अउरिवियाय पच्चिवियतिरिक्खजोगियाय पच्छा । इम वावत् अउरिहोसमे कइया
पवेहा तिरवववविजना प्रय कोधी उत्तर । गायमा परिचिदिय तिरिक्खजोगिया । ज्योतम पच्छा तिरवववविज । वा धव्व इया पच्छविहा धम्माध
मविहा । धमनविदे रह्या न कविदे धर्माधमस्सित कविये धर्माधमनविदे परि रह्या ज्यविरतिना सङ्गायको । मणुप्पा कइया जीवा वायमत्तरजोऽसिय मे
माविषया जहा केरह्या । मणय जिम जोन कइया तिम कइया वाजअन्तर ज्जातियो वेमानिक जिम नारको कइया तिम कइया । पच्छवट्टियाय मते
धमार्हस्सति जाय परुवेति । पच्चताविक हेमवन् इम सामाअव्वका कइे यावत् ध-पे । एवं अशु समवा पठिया । इम निये यम च पच्छित कवि

प्राप्तपक्रियते । यतः प्रसूय जिनामिगतमवानुयादपरतयोक्ता द्वितीयपक्ष दूययत्त स्ते इव प्रज्ञापयन्ति-जस्तस्य एगपाथायति दंत इत्यादि ० जग्यति । यम दहिना एकपाथिपय्यकापि जीव सापराधादी एपितीकायिकादी वा कि पुनवपुषु वरलो मय ० कधिकित्ततेति ० य निविता अनुक्तिता उपत्यास्यातो प्रवति स एकात्म्यास इति यत्तव्य स्यादय च समको पासका एकान्तासा मय म यालपविठता एकान्त

पक्रिया समगोयासगा यालपक्रिया । जस्तस्य एगपाणाएयि वने अणिक्किहे सेण एगतयाछिन्ति वत्तव्व सिया । सैरुहमेय जने । एव ? गोयमा ! जण ते अणुउलिया एवमातिरुक्ति जाव वत्तव्व सिया जेते एय माहसु मिच्छेने एय माहसु, अह पुण गोयमा । जाव परवेमि-एय खलु समणा पक्रिया समगोयासगा यालप

एतु समणाः पविताः समलोपासका कालपक्रिताः येन (दहिना) एकपाथिपयि (एकपाथि जीवे सापराधादी एपितीकायिकादी वा कि पुनवपुषु) दकः (यथा) अनिक्किताः (अनुक्किताः उपत्यास्यातो प्रवति) स एकान्त्यास इति वक्तव्यः स्यात् । यय कथमतद्गदत्त ! ए य ? गोतम ! यत्तन्युपयिका एवमास्यान्ति यावदुक्तव्य स्यात् यत्त एवमास्यातवन्तो मिथ्या ते एवमास्यासवन्तः अह पुनपीतम । यावदे

ते । समबासासा बाहपक्रिया । यने समबापासक बाहपक्रित कद्विहे । अयस एगपाणापविस्त्रे पविक्किते । अहने सापराधादि एक पविबोकाया निवात लाया मही । सेव परंतवावेति वत्तव्वदिया । तेह एकान्त्यास इया वत्तव्वता भवे । तेवममेव मते एव । तेविम एह ईमगवत् इम इ म उ मर । भावमा ते पक्कविया एवमाद्वन्ति जाव वत्तव्वदिया । तेभीतम जेह मची ते पक्कतोर्ही इम कक्का वावत् पक्क्या वावत् इमो वत्तव्वता भवे । जते इह माहसु मिच्छते उव माहस । जेह एवमो पूर्व कक्को भूठा तेहे एववा कक्का । एह पक्क यावमा जाव पक्कमि । ज वको जगोतम यावत् इम कक्का । एवं एतु समवा पक्रिया समबापासगा बाहपक्रिया । इम निवे यमच पक्रित कद्विहे तथा समबापासक यावत् बाहपक्रित कद्विहे । अयस एगपाथिपे इहे पिक्किसे । जेहे एक पाचीनेनिहे एवि इह कद्विहे वध कद्विहे परिहार कोथो । पुर्व था एगंतवावेति वत्तव्वदिया । एह एकांत वाक्य

बालव्यपदेशनिमित्तस्यासंबन्धविद्वत्कृत्यान्तस्य प्रावादितिपरमर्तं, समर्तं तु-प्रकामादिमपि येन दृक्परिहारः कृतो सौ नैकान्तेन वाक्यः किं तदि ? यास्यपक्षतो विरत्युच्यमानेन मिश्रवाक्येन यतदेवाह-अस्त्वमित्यादि च एतदेव बालत्वादिवीचादिषु निरूपयन्नाह-जीवादिमित्यादि । प्रागुक्तानां सुयतादीनादिरोक्तानां च पक्षिकतादीनां यद्यपि शब्दतएव श्रेयो नाथत स्तथापि सुयतत्वादिष्वप्यपदेशः क्तिपाध्यपदेशः पक्षिकतत्वादि-

क्रिया जस्सण एगपाणेयि वृत्ते णिरिक्खसे सण्ण णीएगुतवालेसि वसुध्व सिधा । जीवाण जने । वाळा पाळि या वालपक्रिया ? गोयमा ! जीवा वालावि पाक्रियाणि वालपक्रियावि । जेरइयाण पुच्छा, गोयमा ! जेरइया वाला पाक्रिया पाक्रिया णोवालपक्रिया । एवं चउरिदियाण, पंचविदियतिरिक्खपुच्छा, गोयमा ! पंचवि-

व प्रकृपयानि-एवं खलु यमकाः पक्षिकाः अमकोपासका बालपक्षिकाः येनैकप्राचिन्यपि दृक्को निश्चितः स नैवैकान्तवाप्त इति वक्तव्यः स्यात् । जीवा प्रदत्त । वाळा पक्षिका बालपक्षिकाः । गोयमा । जीवा वाळा अपि पक्षिता अपि बालपक्षिता अपि । निरयिकाया पृच्छा । गोयमा । नैरयिका वाळा नैव पक्षिता नैव बालपक्षिता । एवं चतुरिन्द्रियायाम् । पञ्चन्द्रियासंयम्योन्निकाना पृच्छा नीतम । पञ्च-

नशो बालपक्षित कश्चिदे विरति पयमे सद्भावे करो तेइने मित्रपचा करो इतो वक्तव्यता बुदे । जीवाच भते वाळा पक्षिया वालपक्षिया । जीव इमेगयन् वाल कश्चिदे चक्षया पक्षित कश्चिदे अथवा बालपक्षित कश्चिदे इ म उत्तर । मायमा । जीवा वाळावि पक्षियावि वालपक्षियावि । इमेगीतम जीव बाल पक्षि पक्षित पक्षि बालपक्षित पक्षि कश्चिदे पूवे कक्षा जे संयतादिक् तेइने यमे इतो पक्षितादिकने सयपि यन्त्रको भेददे पर अथवाको भेद न दीदे ता पक्षि संयतपदे पादिदेह कक्षी ते जिवा अपेकासे जीवणा यने पक्षितपक्षो पादिदेह कक्षा ते बाधविशेष अपेकासे जीवणा । जेरइयाच पुच्छा । नारको इमेगयन् प्रत्यकोतो उत्तर । गोयमा जेरइया वाळा चा पक्षिया को वालपक्षिया । इमेगीतम नारको बाध कश्चिदे पक्षित नशो वालपक्षि त नशो । एवं चतुरिदिबाचं पंचविदिय तिरिक्ख पुच्छा । इम चतुरिद्री यने कश्चिदी पक्षेदो तिर्वेवो प्रत्य कोथा उत्तर । मायमा पंचविदिय तिरिक्ख-

व्यपदशालं घोषविघोषापर इति । अन्ययूचिकप्रसङ्गमाहयद्भाह-अणुउत्थियाकमित्यादि ॥ प्राचातिपाताविषु वतमानस्य देविताः ॥ अणुजोयति ॥
 जीवति प्राचान् पारयतीति श्लोकः शरीरं प्रकृतिरित्यथः स्वभावो व्यतिरिक्तः अस्यो जीवस्य देवस्य सम्बन्धी अचिदावस्थादात्मा जीवात्मा पुन
 य इत्यथः अस्य च तथाः पुनसापुनस्तस्यावस्थान् ततश्च शरीरस्य प्राचातिपाताविषु यत्तमानस्य दृश्यमानत्वात् शरीरमेव तत्कर्म नपुन

यतिरिरुजोणिया याला जोपणिया यालपणियाथि, मणुस्सा जहा जीया, वाणमतरजोडसियवेमाणिया
 जहा नेरहया । अणुउत्थियाण जन । एव माहुरुति जाय परुवेति-एव खलु पाणाइयाए मसाथाए जाय
 मिच्छादसणसहे घट्टमाणस्स अणुसे जीये अणुसे जीयाया । पाणाइयायेवरमण जाव परिगगहवरमणे कोह

निवतिययोनिवा दासा नैव परिहता वामपरिकृता अपि । मनुष्या यथा जीवाः, वानव्यन्तरन्यातिष्ठवैमानिका यथा नैरयिकाः । अन्य
 यूचिका मरुतः । एवमात्म्यानि यावत्प्ररूपयन्ति-एवं एतन् प्राचातिपाते सुखादाये यावन्मिथ्यादृष्टान्तस्य वस्तुमानस्याप्यो जीवोन्त्या जीवात्मा
 (जीवमाचपारय इति वचनां क्लीक शरीरमात्मानु तदचिष्टावति अस्यत्वं च तयो पुनसापुनस्तस्यावस्थान् प्रिकत्वात्) प्राचातिपातविरमव

आविद्या दासा वा परिहता दासप्रतिवादि । हेमोतम पचेद्वी तियेवयानिक दास कश्चित् पच्छित्त भवो दासपठित पदि भवे । मनुष्या जहा
 जीवावि दासमंतर आहमिद वैमानिका जहा वेरहदा । मन्थ किम कोय कदा तिम कहवा यागव्यार ज्वातियो वैमानिक ए वव जिम मारका
 तिम कहवा । अणुउत्थियाच भति ववमाहर्कति काम पकवेति । अन्त्योर्जीवं वाक्काहकार, जेभगवन् इम कहे यावत् इम प्रकृते । एवं अणु पाचाह
 दाद मुनादाप जाव मिच्छादवचकल बट्टमाचक पच कोय एव बोवाया पावाहाय वेरमवे काम परिक्ख वेरमवे । इम नित्ये प्राचातिपात स्या
 पाद पादिवेद यावत् मिथ्यादयन् यन् ए चठार पापकागमनेविये वत्तमान देवकारक जीवने ते जीव भजे रा बोको भजे भजेरा जीवात्मा भजेरा
 प्राचातिपातादि विवे वतमानजरोर दोसे पदि पाज्जा भवो दीसया तेव भवो तथा प्राचातिपात वेरमव यावत् परिक्ख वेरमव । दाह विवेदी

रास्तेत्येव, अन्त्यत्वाद्-जीवतीति जीवो नारकादिपर्यायः, जीवातीतु सर्वजैरनुगमि जीवद्रव्यं द्रव्यपर्याययोग्याभ्यस्य तयाविषयप्रतिज्ञासमेतमि
 अन्यत्वात् पटपटादिवत्, तथाहि-द्रव्यभूतताकारां बुद्धिं जनयति पर्यायास्त्वभूतताकारमिति अन्यत्वाद्-इत्यो जीवो मय्य जीवात्मा
 जीवस्यैव स्वरूपमिति, प्राजातिपक्षेतिदिबिबिधविधाप्रियाण्येव-धर्मावस्थासु जीवजीवात्मनो मदेस्यापमत्त्यसिद्धिं परमत, स्वमत-सु-सुख-जीवे

विधेगे जाय मिच्छादंसणसप्तविधेगे बहुमाणस्स सुखे जीवे सुखे जीवाया । उप्पत्तियाए जाव पारणांमि
 याए बहुमाणस्स सुखे जीवे सुखे जीवाया । उग्गहे ईहासुवाए बहुमाणस्स जाव जीवाया । उठ्ठाणे जाव
 परक्कमे बहुमाणस्स जाव जीवाया । णेरइयसे तिरिस्समाणस्सुदवत्त बहुमाणस्स जाव जीवाया । णाणा

यावत्परिग्रहविरमये कोपविवक्षे यावन्मिच्छादंसणसप्तविधे वत्तमानस्य (देहिताः) इत्यो जीवोऽस्यो जीवात्मा जीवत्पातित्वां यावत्पादि
 वानित्वां वत्तमानस्यास्यो जीवोऽस्यो जीवात्मा अत्रापेक्षायां यावत् (करबादस्यो जीवोऽस्यो) जीवात्मा उस्त्याने यावत्स्वराजने
 यत्तमानस्य यावत् (करबादस्यो जीवोऽस्यो) जीवात्मा नैरयिकत्वे विपद्गन्तुपक्षे वत्तमानस्य यावत्स्वीवात्मा ज्ञानाधरकोय यावदन्तराये

जाव मिच्छ इव च पक्षविधेये बहुमात्रस्य एके जीवे एव जीवाया । जाव विवेक यावत् मिच्छादर्शन प्रत्यविधेय एकाभेदविधे वत्तमानना जीव चनेरा
 चने जीवात्मा चनेरा कहिये । उप्पत्तियाए जाव पारबाभियाए बहुमात्रस्य एके जीवे एव जीवाया । उत्पातिको यावत् पारिवाभिज्ञोने विधे वत्तमा
 नने चनेरा जीव चने चनेरा जीवाया कहिय । उक्कहे ईहा एवाए बहुमात्रस्य जाव जीवाया । तथा एव एव ईहा एवायनविधे वत्तमाननेविधे जीव च
 न जीवाया चनेरा कहिय तथा । उठ्ठाणे जाव परक्कमे बहुमात्रस्य जाव जीवाया । उठ्ठाण यावत् पराक्षम पञ्चनविधे वत्तमानजीव चनेरा चने जीवा
 या चनेरा । णेरइयसे तिरिस्स मात्रस्य देवते बहुमात्रस्य जाव जीवाया । नारकोपेवे तिरिस्वानिजपेवे अनुगमये देवपेवे वत्तमानने चनेरा जीव च
 नेरा जीवाया कहिये । बाबावरचित्तं चंतटाए बहुमात्रस्य जाव जीवाया । इम ज्ञानाधरकोय दयगाधरकोय यावत् धन्तरायेविधे पञ्चमानने चनेरा

मृतेऽपि जीवार्थोक्तिः ॥ मरण्य जीव शरीरं, मरण्य जीवात्मा जीव इत्यर्थः, कार्यविदितियम्यं महानगरी रत्यन्त जेदेने त्यन्तजेदे देहेन मृपुटस्यासुवेदन प्रसङ्गा दहहतस्य च कमथो जन्मान्तरे बदमानावाप्रसन्नोऽप्यकृतस्याम्यसुवेदेने वाकताभ्यामप्रसङ्गोत्पद्यमजदे च परसोकाभाव इति ब्रव्यपर्याय व्याख्यामपि न श्रव्यपयायो रत्यन्तजद स्वाधामुपसब्धेः, यद्य प्रतिज्ञासजेदो मासावात्यन्तिकतद्दहताः किन्तु पदार्थाभामेव तुस्यामुत्पत्त्यकृत इति जीवात्मा जीदस्वरूप विदितु व्याख्याने स्वरूपवतो न स्वरूपमत्यन्त मित्रं जदे हि नि स्वरूपता तस्य प्राप्नोति, न च क्षादजदे वस्तुभो म दानि क्षित्तापुत्रस्य मृपुटित्यादाविवर्ति । पूर्वो जीवब्रव्यस्य तत्पर्यायस्यवाजेद उक्तो ऽप्य जीवब्रव्यविशेषस्य पर्यायान्तरापत्तिवक्तव्यता मन्त्रिवास्तु यदगित्तो जगत्पञ्चकम्पने

यरीज्जे जाय अतराडये यहमाणस्स जाव जीवाया । एवं कयहलेस्साए जाव सुक्कलेस्साए सम्मविठीए ३
एय घरकुइसणे ४ अण्णिणियोहियमाणे ५ मइअण्णाणे ३ अण्णारसण्णाए ४ एव उरालियसरिरे ५ एव
मणजोए ३ सागारोयनुगे अण्णागारोवठगे यहमाणस्स अण्णे जीवे अण्णे जीवाया । से कहमेय नत ! एव ?
उतमावस्य पाठ (इत्योपीनेस्से) २

वसमावस्य याव (दन्वोमीवीक्ये) क्षीत्रात्मा एव रूपमवस्ययायां यावच्छुक्लवसयायां सम्यग्दृष्ट्यादिदृष्टितये ३, एव बहुरादिवक्ष्यन्तु ४
 धातिनियोपिधादि सामपच्यते ५, मत्यापचामत्रये ३ भाषारादिसञ्ज्ञावतु ४ एवमीदृशिकादिवक्षरीरपच्य ५ एव नमःप्रवृत्तियोगत्रय ३,
 १०६ चनप ओवात्मा बहिदे । एवं वाचस्तेमाग चनप

[illegible]

निदमाह-देवेभमित्यादि ॥ पुत्राभ्यैव रुची भवितति ॥ पूर्वं विधिचित्तभावात् शरीरादिपुद्गलसम्बन्धो न्मूर्त्तौ मूर्त्तौ भूत्वा भूतं समित्यप्य मनु ॥ य
द्वदिति ॥ यद्वदपि रूपातीतममृतमात्मानं मितिगम्यत गोपमैत्यादिभा खकीयस्य यन्नस्या व्यधिकारित्योपपन्ननाय सद्बोधपूर्वकता दक्षपद

गोयमा । जगत् ते शुखाउत्थिया एवमाहुस्कति जाय मिच्छते एव माहंसु, अहं पुण गोयमा । एव माह
रूकामि जाव परूवेमि-एव स्तु पाणाड्याए जाय मिच्छादसणसस्से वहमाणस्स सस्सेव जीवे सस्सेव जीवाया
जाय शुणागारीयन्ते वहमाणस्स सस्सेव जीय सन्नेन जीयाया । देवेण नत । महिद्धिण जाव महेसरके
पुद्गामेव रुची नयित्ता पन्न शुक्खी विउ विप्पण चिच्छित्तण ? गोहण्ठेसमठे । सेकेण्ठेण नत । एव वुम्मेह

साक्षारोपयाने रूपाकारोपयोगे वतमानस्यान्वो जीवोन्वो जावात्सा । अथ कथमतद्भवत् । एव ? यीतम । यत्तन्मयूपिका ययमाययानि याव
मिष्या त यवमारयातवत्तः अहंपुनर्नीतम । यवमाययानि यावत्प्ररूपयामि-यव स्तु माध्यासिपात पावन्मिष्यादस्यनशस्य यतमानस्य स
यव जीवः स यव जीवात्सा एव यावत्साकारोपयोगे वतमानस्य स एव जीवः स एव जीवात्सा । इवो भदन्त । महिद्धिको यावन्महेच्छास्याः

पद्म वत्तर । मायमा अहं ते पत्तुवन्मिया एवमाहस्कति जाव मिच्छते एव माहंसु । इतोतम जेव भवो तेव सस्सेतोर्ध्वे इम कश्च पावत् इम प्ररूपे याव
त् भूत्वा ते इम कक्षा इमा कक्षो वसो कक्षेदे-एवमुच यायमा एवमारस्यामि जाव परूवेमि । इवो वसो देवोतम इम कक्षोर्ध्वे वावत् इम प्ररूपेको ।
एवमुच पावःइवाए जाय मिच्छादस्यनशस्य वहमाणस्स भवन् जीवे सस्सेव जीवाया । इम निचे मायातिपात पाविद्धेरावात् मिष्यादयम गच्छनयिरे
वतमानम तेवोत्र जाव तेवोत्र जीवाया जीव इत्यथ कक्षापित् इसा जायमा जहो एवमे मायामाहि सस्सेव भद तेमाट । जाव यवगारावभागे वहमा
यत्तमदेव जीव सस्सेव जीवाया । यावत् यताकारापयागमयिरे वतमानम तहोत्र जीव तेहाय जीवाया इत्यादिक सव कक्षो । देवेण मते मसिद्धि
ए जाय सस्सेव । इह सेममवत् महिद्धि यावत् महत्तर एतकाद्य सव कक्षो । पुद्गामा रुचो भविता पभू पद्वो निउज्विता पभू । पूरे गरीर

तरमाए-त्रयमेव प्राप्तामिति ॥ अङ्गमेतद्व्यपमायभाषिकतत्प्रभिनियतं वस्तु ज्ञानमभि
विशेषपरिच्छेदेन ज्ञानमेत्यथ ॥ प्राप्तामिति ॥ सामान्यप
रिच्छता द्वायमेत्यथ ॥ युक्तामिति ॥ बुध्य शब्द योः सम्पत्प्राप्तनपर्यायत्वात् अजिज्ञविपिमा शङ्क
त्यन वा यगव्यामि सर्वे परिरिच्छतिप्रकारेः परिरिच्छनादिय अनेनात्मनो वस्तुभाजकास्तत्परिच्छदकत्वमुक्तं भवतीतीतकाल एभिरेव प्राप्तुमिति हत

देवेण जाय पोपन्तु अरुयी यिउच्चिज्ञाण चिठिस्तए ? गोयमा ! अहमेय जाणामि, अहमेय पासामि, अहमेय बुज्जामि, अहमेय अजिसमयागच्छामि । मए एय नाय, मए एय दिठ, मए एय युद्ध, मए एय अजिसमयागय—जण तहागयस्स जीउस्स सकयिस्स सकम्मस्स सरागस्स सवेदगस्स समोहस्स सल्लेसस्स

पूषमेय (विद्यवितकासात् शरीरादिपुद्गलसम्बन्धाद्वा) कृषी (भूर्तो) जूत्वा प्रभुः अरूपिष्ठ (अमूलमात्मान मिति गम्यम्) विकुम्भ स्यात्तु ? नायमयः समयः । अथ कर्मापेक्ष प्रदत्तः । एवमुच्यते-इया याव औव प्रभुररूपिष्ठ (अमूलमात्मानम्) विकुम्भं स्यात्तुम् ? गौतम ! अइमेतद् (अपिष्ठतमसनिषयभूत वस्तु) कानानि (विद्ययात्मकेन ज्ञानेन) अइमे सत पइयाभि (दत्तान्नम्) अइमेतदुत्तुज्ये (अहुषे) अइमेतदपिष्ठसमन्वा

[illegible]

दृग्गव्याह-मण इत्यादि ॥ किं तदप्रिसमन्वागतमित्याह-अक्षमित्यादि ॥ तद्यागतस्य त देवत्यादिकं प्रभारमापन्नस्य ॥ सकृदि
 रमति ॥ यद्यगत्यादिगुणयतो य स्वकृपेकामृतस्य सतो जीवस्य कथमतदित्यत आह-सकम्बरसति ॥ कम्बपुद्गलसम्बन्धादिति प्रायः एतदव कथमि
 त्यत आह-मरागरमति ॥ रागसम्बन्धा रमणसम्बन्ध इति प्रायः रागदेह मायासोपलक्षको प्रायः, तथा ॥ स्वयस्सति ॥ स्थादिवदुत्पत्त्य
 तथा ॥ ममाहरमति ॥ इह मोहः कलत्रादियु क्तो मिथ्यात्व चारित्र्योद्भोवा ॥ स्वसस्व सवरीरस्सति ॥ व्यक्त ॥ तातुं सरीरातुं चविष्यमुक्त
 रमति ॥ यत् सरीरव सवरीर सत्त्वा चरीरादविष्यमुक्तस्य ॥ यवति ॥ वक्ष्यमाण प्रघायते, सामान्यजनेमापि तद्यथाकालस्य वत्यादि यत् स
 न्य कालत्वादि प्रघायत ओ नारौ तयान्तो जीवो रूपोसककूपमात्मान विजुष्य प्रभुः स्वातुमिति, एतदव यिपयेव दक्षयक्षाह-सवेवव न

समरीरस्म तातुं सरीरातुं श्रुतिष्यमुक्तस्स एव पण्यासि तजहा-काउत्सेवा जाव सुक्लिप्तत्वेवा सुस्निग्ध
 त्नेया दुस्निग्धत्वेवा तित्तत्वेवा जात्र मञ्जरत्सेया कस्करत्सेवा जाव लुक्कत्वेवा जाव सुतेण्ठेण गीयमा ! जात्र

वगच्छामि, मयैतज्जगत (जतीतकाले) मयैतदुष्टम्, मयैतदुष्टम् मयैतदप्रिममन्वागतम् (किं तदित्याह-यसथागतस्य (तथानूतस्य) जी
 यव्य मङ्गपिण्डः मङ्गमणः मरामस्य मवेदकस्य समोदस्य सतेष्यस्य सवरीरस्य तस्माच्छरीरादविष्यमुक्तस्यैव (वक्ष्यमाण) प्रघायते तद्यथा-
 कामत्वं वा यादप्युक्तस्य वा सुरभिगन्तव्यं वा तित्तव्यं वा यावन्मयुरात्वं वा ककृत्स्व वा यावद्गुरुत्वं वा तत्तेनार्थेन की० ।

जीवने वक् तत्यादि गुणवक्त्रने वमपुष्टम् संबन्धवक्त्रने माया काभ रचितने पुण्यादि वेद सचितने खेह सचितने यरोर सचितने तैश्च य
 रोरपको विभाष्यते । यत् पण्यासि त० । इमं चचित्ते सामान्यजनं पवि ते कहेत्-काउत्सेवा जाव सुक्लिप्तत्वेवा सुभिगन्तत्वेवा दुस्निग्धत्वेवा ति
 त्तत्वेवा जात्र मङ्जरत्सेवा कस्करत्सेवा जाव लुक्कत्वेवा जाव सुतेण्ठेण गीयमा ! जात्र मङ्जरत्सेवा कस्करत्सेवा जाव लुक्कत्वेवा जाव सुतेण्ठेण गीयमा ! जात्र
 मपवे यावत् रूपाभ्यपवे । सतेष्यैव मावमा वाव चित्तिए । ते तेवेष्ये हेगौतम इमं कश्चो वावत् समव न्हो रज्जवान् एषीक विमरोतमये देखा

॥ ' इत्यादि ॥ मयद्यन मते मे श्रीयति ॥ यो दवादिप्रभूत सयथासी प्रदत्त । नीव पूर्वमेव विवर्णितकालात् ॥ अरुविधि ॥ अयथादि ॥ रुव
ति ॥ पश्चादिमप्य ॥ मोयय पश्चायइति ॥ नीव अयसिर्नापि प्रष्टायते अयथात् अयस्य मूक्तस्य अयस्यस्वभावः कर्माभावात् तदभावात् य

चिठित्तए । संचेयण जते । से जीये पुद्गामेय अरुवी नविज्ञा पन्नू सूवि विउविज्ञाण चिठित्तए ? णोइणठे
समंठे । मरुणठेण जान थिठित्तए ? गोयमा । अहमेय जाणामि जाव जण तहागयस्स जीवस्स अरु
यिम्मे अम्मस्स अरागत्त अवेदस्स अमोहस्स अलेसस्स असरीस्स ताठे सरीराठे विप्पमुक्कस्स णो एव
पणायाति तजहा—जालहेया जाव लुक्कहेया जेण जेण जाव चिठित्तएवा । सेव जत जतस्सि ! ससुरस

यावरस्यातुम् । स पवसो प्रदत्त । नीव पूयम वारूपो नूत्या मनु कृपिणमात्मान विबुध्यस्यातुम् । नायमर्थः समय' अथ कनार्थेन याव
रस्यातुम् ॥ गीतम् । अहमतज्जानामि यावदात्तयागतस्य (दवत्यादिमूतस्य) जीवस्याकृपिणोऽकमबोऽरागस्यावदकस्यामोहस्यालज्यस्यावा
रास्य (यम अरास्य सशरीर) वस्माच्चरीरादिप्रमुक्तस्य नैय प्रष्टायत-तदया-कालस्य वा यावदूक्तस्य वा सत्तनार्थेन यावरस्यातुम् ॥

इति वदेष्टे—ममइव भते मे जीये यवामम अरूपो भविता पम् रूवि विउविज्ञाण चिठित्तए । जे देवादि पद्विजे इतो ते हेमगवन् तथीज ए जीव पूव
विमचित्त आलवको पववर्त्तिइ इह जे समय ववादिबन्त विबुधीन रहे १ य उत्तर । गायमा आरुण्डेममइ । देवीतम ए अथ समय नही दुल्ल नही ।
मेजकइज जाव चिठित्तए । ते स्वे पवेइमगवन् इम कथा वावत् समय नही रूपापते विबुधीने रक्कगने १ य उत्तर । गायमा अइमेय आणामि जा
व । देवीतम ह, इम आणव् यवत् प्ररूपो । अथ तज्जामयमा जीवम अरुविस्य अकण्ठा अरागका अवेदस्य अमाइस्य असेसस्य अमरीरस्य तापो
मरीराया विप्पमुक्कम् । जेइ भवो तयावत जीवने अरुपानि पवमने पामसहितने वेदरहितने माइ अहरहितने खेव्वारहितने गरीररहितने तेइ गरी
रपवो मूवावा रचितने । वा एव पणायाति त । इवा आणिये नही एतावता अरूपो रूपो ॥ कुवे तेकहे—आलहेया वाव सुब्बतेवा । आलवय

भारीराजायादुष्काद्यप्राय इति । माख्यी प्रुखा रूपी प्रवर्तीति ॥ असदक्षज्ञते द्वितीयः ॥ १७ ॥ २ ॥ द्वितीयोद्देशकान्ते रूपिता
 प्रवमगणवो ब्रीधस्य चर्मा निरूपित कृतोयेत्वेज्जनादिलक्षणे यो निरूप्यत इत्येव सम्यदुत्साहमाविशू-सलेसिमित्यादि ॥ नान्यत्वेण परप्य
 योगेवति ॥ न इति ॥ मोदकं समहेति ॥ योयं नियम सोन्यत्रेकस्मात्परमगादेकनादिकारणपु मप्य परमयोगेवैकन शैलेश्यामक्षमादि प्र
 वति न कारवान्तरवति प्रायः यजनाधिकारादेवेवमाह-कइत्यादि ॥ दधयवति ॥ द्रव्याणां भारकादिबीधसम्पुद्गलद्रव्याणां भारकादिबीधद्र

मस्स धितिनु उद्देशो समस्तो १७ ॥ २ ॥ सेलेसिपण्डित्यगुण जते । छुणगारे सयासमिय
 एयति वेयति जान तत जाव परिणमइ ? णोइणठे समठे । णयत्येगेण परप्यनुगेण । कइविहाण जते ।
 एयणा पयात्ता ? गोयमा ! पचयिहा एयणा पणप्ता, तजहा-दइवेयणा खेत्तेयणा कालियणा जवेयणा ज्ञा

दय प्रदत्त । प्रदत्त । इति ॥ असदक्षज्ञते द्वितीयोद्देश ॥ १७ ॥ २ ॥ छैनश्चिप्रतिपक्षो प्रदत्त । छनगारः सदासमितमद्यते
 व्यैजत मायत तं प्राव परिवसत ? मायमयः समयः न (इति योय नियमः स) अस्यत्रैकस्मात्परमयोगात् । कति यिया प्रदत्त । एकना

पने करो यावत् रूचअगपने करो । सेतेवइव जाव विहितएवा । ते तरेष्वे हेभोतम पडिखा चरूपोवदं रूपोप्रते विकु र्नेन रइवाने समद्य
 नहो । सेव भते २ पि । वहति हेभगवन् तुव कक्षा ते सब सबहे । सत्तरसमस्त वितिथा वदुंसे सयत्तो । ए सत्तरमा यतकना बीजा वदुंसेया प
 रा यथा १७ । २ ॥ पाछे रूपो चरूपो भाव कक्षा इहा कपमवसव भाव वइहे-सेलेसि पडिखएव भते पणयारे सयासमिय ॥
 यति ववति । गेलेयो प्रतिपक्ष हेभगवन् यजगार साधु मदा सबटा प्रमावरहित कापि विगोय कापे । जाव तंत भाव परिचमइ । जावत् तेते भावप्रते
 परिचमि ६ ॥ सत्तर । गायमा चारवहेसमइ । हेभोतम ए पय समय तहो वसयत्त नहो । चरयेसेव परप्यप्रोगेव । निपेवकोया तेएव परमवाग विना
 जीवना गेसयोनेविपे एव परपयागे एवनादि हुवे प्रमन नहो । कइविहेव भते एवथा य । केतसपकारे हेभगवन् एवनादि कपना प्ररूपो ६ ॥ म

व्यादा वेतना पतना द्रव्येजना ॥ सुतेयवति ॥ सुते भारकादिहेत्रे वससामानाभेजना हेतवेजना ॥ काले भारकाविनासे वससामाना
भामजना कालेजना ॥ प्रवयवति ॥ एवं भारकाविप्रये वससामानाभामजना प्रवेजना ॥ प्राये कौट्यिकाविरुचे वससामाना नारकादी
ना तद्रुतपुनस्तद्रव्याका येजना भावेजना ॥ भरहयदत्त वहिसुति ॥ भेरयिकसलङ्ग यण्णीवद्रुगं द्रव्यपर्याययाः कथञ्चिद्वेवात् नारकसमेवेत्ययः

येयणा । दक्षेयणाण ज्ञते । कट्विहा पयसा । तजहा—जेरइयवक्षेयणा तिरि
रुमणुस्सदेयदक्षेयणा । संकेणठेण ज्ञते ! एय बुच्चइ—जेरइयवक्षेयणा जे०२ ? गोयमा ! जण जेरइया जे
रइयदक्षे वाहिसुया यहाँतिवा बहिस्सतिवा तेण तल्य जेरइया जेरइयवक्षे बहमाणा जेरइयवक्षेयण एयसुवा

ममसा ? गीतम् । पञ्चविप्रेजना ममसा ; तदाया-द्रव्यैवमा कृत्रेणमा कासैवमा प्रदेवमा प्राविचनाना । द्रव्यैवमा प्रदत्तम् । कतिविषया ममसा ? गीतम् । चतुर्विषया ममसा तदाया-नैरयिष्यद्रव्यैवमा त्रियङ्गुमुप्यदेवद्रव्यैवमा । अथ कमार्येन प्रदत्तम् । एवमुच्यते-नैरयिष्यद्रव्यैवमा नैरयिष्य द्रव्यैवमा ? गीतम् । यन्नैरयिष्या नैरयिष्यद्रव्ये वृत्तवन्तोवा धर्मेस्तेवा वक्षिष्यन्ति वा ते तत्र नैरयिष्या नैरयिष्यद्रव्ये वर्तमाना नैरयिष्यद्रव्यैव

उत्तर । नायमा पञ्चविंश एव वा प त । द्वितीयम पञ्चमे ऐ एवना कपना प्रदूयो ते कहेई—द्वितीयवा खेतयवा मवेयवा भावेयवा । द्वय्य एवना चैवपञ्चना भावएवना मवएवना भावएवना ३ द्वय्येयवां मति कारिका पं त । द्वय्यएवना द्वय्यवपना हेमगवन् केतसेभेदे प्रदूयो ३० प्र० उत्तर । नायमा षष्ठविंश प त । द्वितीयम पञ्चमे ऐ कहे ते कहेई—चेरदयद्वयेयवा तिरिचय मकुस देव दवेयवा । भारको द्वय्यएवना तिरिच मजय देव ४ द्वय्य एवना ४ । सकेचैव भति एवं युषट । ते खे पय हेमगवन् दम कण्ठो । चेरदयद्वयेयवा । नेरयिच द्वय्यएवना ३० प्र उत्तर । चेरदय ३० यवा । नेरयिच द्वय्यएवना । भावमा खंय चेरदया चेरदयद्वये पङ्तिमुवा बहतिवा पङ्तिर्संतिवा । द्वितीयम खेच मचो नारको नेरयिचकचय खेचो नरद्वय पने द्वय्यपर्यादना कयचिण् मकारे यमेवबको नारकपयो होज इत्थं । तेच तत्त चेरदया चेरदयद्वये वटमावा । तेचनेविचै पुन बर्णा पनेदि

एयतिवा एयस्सतिवा सेतेणठेण जाय दहेयणा । सेकेणठेण जते ! एवं वुस्सेह-तिरिक्कजोणिय एयचेव
तिरिक्कजोणियदहेयण जाणियह्मे सेस तप्पेय । एय जाय दयठहेयणा ! खेप्पेयणाण जते ! कडविहा पयप्पहा
१ गोयमा ! वडद्धिहा पयप्पहा, तंजहा-णेरडयखेत्तेयणा जाय देवखेत्तेयणा । सेकेणठेण जते ! एय वुस्सेह
णेरडयखेत्तेयणा प० २ ? एयचेव । णेरडयखेत्तेयणा जाणियह्मे एव जाय देवखेत्तेयणा, एव कालियणावि ।

नामवितवन्तो विसते वीच्चियन्ति वा तत्तनार्थेन यावदुद्वेजन्ता । अथ कनार्थेन जदन्ता । ययमुज्यते-तियक्कमुज्यदवप्पेजन्ता ? एय चेव तिय
म्यात्तिकद्वेजन्ता जवितवन्ता अप्प तप्पेय । एय यावदेवद्वेजन्ता (जवति तावहुज्यम्) जप्पेजन्ता मदन्ता । कतिविधा प्रज्जसा ? गोतम । वडु
विधा प्रज्जसा तप्पसा-नेरियिककप्पेजन्ता यावदुद्वेजन्ता । अथ कनार्थेन मदन्ता । ययमुज्यते-नेरियिककप्पेजन्ता २ ? एवं चेव नेरियिककप्पेजन्ता

वत्तस्से तइ दिक्का नारको नेरियिकप्रज्जान विम वत्त तावन्ता । वररदयखेत्तेयण पयमुखा एसतिवा पक्कसतिवा । ते नेरियिक प्रज्जएजन्ता तेइ प्रते करता य
वा वरेखे पागवि पक्कना करखे । सेत्तेयण्ण काव दम्भेयवा । तप्पे पप्पे जेगोतम वावत् नेरियिकप्रज्जएजन्ता कइयि वसो गौतम पूज्जे-सक्कपेय भते एव
वप्रा । ते स्से पप्पे जेभगवन् इम जज्जा । तिरिक्कज्जानिय एवक्क तिरिक्कज्जानिय दम्भेयण भावियण्ण सेस तप्पेय । तियेक्कानिय प्रज्जएजन्ता इ० प्र० ४
नर ज्जोतम इमज्जान् पूजेत्तपकार कोज कइवा, तियेक्कानिय प्रज्जएजन्ता इत्थादि जायवा येय सव तिमकोज कइवा । एवं जाय देवदम्भेयवा । इम
वावत् इव प्रज्जएजन्ता सुग कइवा । ज्जतिवन्ता भते कइविहा प० । यक्कएजन्ता जेभगवन् वत्तस्से भेइ कइो २ प्र जत्तर । गायमा वडविगहा प० त ।
जेगोतम वारेभेदे प्रदूतो ते कइस्से-वररदय खेत्तेयणा जाय दयखेत्तेयणा । नेरियिक ज्जएजन्ता तियक्कानिय जेक्कएजन्ता एतथासगे कइवा । सक्कपे
व भति पयवक्कद । त स्से पप्पे जेभगवन् इम जज्जा । वररदय खेत्तेयणा २ एवसेव । नेरियिक यक्कएजन्ता २ प्र जत्तर जेगोतम नेरियिक प्रज्जएजन्ता इम
कोज । वररदय खेत्तेयणा भाविज्जवा एव ज्ञान देव पप्पेयवा । नेरियिक यक्कएजन्ता इत्थादि कानिवा इम यावत् दय सेक्कएजन्ता सगे कइवा । एव का

तत्र न वरिमुति न युतपन्न न नरदयदययति न नरयिकजीवसम्पुष्टसुख्यायां नरयिकजीवसुख्यायां वेदना नरयिकजीवसुख्यायां ता ॥ एवमुक्ति ॥
 एतन्मा जुम्भन्तमा वयम् एतन्मायायव विद्यायमपिस्त्याह-कहत्यादि न चलयति ॥ एतन्मैव स्फुटतरस्वभावा न सरीरचलयति ॥ शरीर

एव नययणादि । एव जाय दयजावियणादि । कडात्रिहाण जत । चलणा पयत्ता ? गोयमा । त्रिविहा
 चलणा पयत्ता, तजहा-सरीरचलणा इतिथयत्ता जोगचलणा । सरीरचलणाण जते । कडात्रिहा पयत्ता
 १ गायमा । पचयिहा पयत्ता, तजहा-सरीरचलणा जाय कम्मगसरीरचलणा । इतिचलणाण
 जत । कडात्रिहा पयत्ता १ गोयमा । पचयिहा पयत्ता, तजहा-मोडिडियचलणा जाय फासिडियचलणा

नरिडित्या, यय यावद्वद्वज्जना । एव कासिजनापि । यय यावद्वद्वज्जनापि । कति यिथा १० । चलता प्रकृता ? गौ० ।
 यिथिथा जमना प्रकृता तद्यथा-शरीरचलणा, इन्द्रियचलणा योगचलणा । सरीरचलणा प्रकृता ? गौतम । पचयिथा
 प्रकृता तद्यथा-चौदारिकसरीरचलणा यावत्कामसरीरचलणा । इन्द्रियचलणा प्रकृता । कतिविथा प्रकृता ? गौतम । पचयिथा प्रकृता

नययानि एव मययानि एव जाय देव मोक्षयानि । इम कासिजना पचि कह्यो इम भवएजना पचि कह्यो इम यावत् देवमावएजना । एतन्माया
 जज्जना । कावियान् भते जज्जना पं । जेतके भेदे जेममवन् चलना कह्यो चलना कह्यो एजना कोल जगट्कभाव १ प्र उत्तर । गायमा त्रिविधा च
 नवा द तं । जेमौतम तीर्णभेदे चलना प्रकृती ते कह्ये-सरीरचलणा इन्द्रियचलणा जागचलणा । शरीर
 चलनां भेदे कावियान् प । शरीरचलणा जेममवन् जेतकेभेदे प्रकृती १ प्र उत्तर । गोयमा पचयिथा पं त । जेमौतम पचयिथा जेतके
 जे-सायानियमगौर चलना जाय जज्जनागौर चलना । चौदारिकसरीर चलना यावत् कामचलणा भते कावियान् पं ।
 इन्द्रियचलणा जेममवन् जेतकेभेदे कह्यो १० प्र उत्तर । गायमा पचयिथा पं त० । जेमौतम पचयिथा जेतके-चौदारियचलणा जाय कासि

स्वेवारिकादे प्रसन्ना तस्मायोग्यपुद्गलार्मा तद्रूपतया परिणमने व्यापारः शरीरबलना एवमिन्द्रिययोगबलने अपि ॥ मुरालिपञ्चरीरबलण च
सिमुति ॥ श्रीवारिकशरीरपलना कृतवन्ताः, अगन्तरं बलनाथर्मा प्रदत्त कृत्वा उप सुखगादिषमोन् फलतो ऽनिषिदसुखिदमाह-चइत्यादि ॥ अ

जोगचलणाण नते । कडविहा पखसा ? गीयमा ! तिग्रिहा पणसा, तजहा मणजोगचलणा वडजोगचलणा कायजोगचलणा । संकेणठेण नते ! एव बुझुड-तरालियसरीरचलणा तरालियसरीरचलणा ? गीयमा । जण जीवा तरालियसरीर वहुमाणा तरालियसरीरप्याठ्माइ वझाइ तरालियसरीरसाए परिणामे माणे तरालियसरीरचलण धळिसुवा धळतिवा धळिस्सतिवा संतणठेण जाव तरालियसरीरचलणा तरा

तद्व्या-योगिन्द्रियवसना (एव तावद्वाच्यम्) यावत्स्पर्शान्द्रियवसना । योगवसना नदत्त । अतिविधा प्रज्ञा १ ? गीतम् । त्रिविधा प्रज्ञा तद्व्या-मनायोगवसना वायोगवसना कायोगवसना । अथ कर्माद्येन नदत्त । यवमुच्यते-श्रीदारिकशरीरवसना २ ? गीतम् । यत्कीदा श्रीदारिकशरीरे यत्तमाना श्रीदारिकशरीरमायोग्यानि द्रव्याणि श्रीदारिकशरीरतया परिकाम्यमाना श्रीदारिकशरीरवसना वसितवसतो वा ॥

विषयः १ । आश्रितवसना इत्यादि यावत् स्पर्शान्द्रियवसना एतसाद्यगे वद्व्या । जागवसनाय भते कदाचिदा ५ । जागवसना हे भगवन् केतवेभदे कदा ६ म उत्तर । भावना । त्रिविधा य त । हेगीतम् दीनभेदे कदा ते कवेदे--सत्त्वजागवसना वद्व्यागवसना कावनामवसना । मनावागवसना वपनगामवसना कावनामवसना । येक्षिष्येभुं भते सर्ववद्व्या । ते स्पर्शे हे भगवन् इम कविये । धरास्त्रियशरीरवसना २ । श्रीदारिकशरीर वद्व्या २ । मावसा जय श्रीदा धरास्त्रियशरीरे वद्व्याया । हेगीतम् केद्व्यानी जीव श्रीदारिकशरीरे वत्तमान एतसे वसतावद्व्या । धरास्त्रियशरीरवद्व्याया २ । श्रीदारिकशरीर पायाय द्रव्यापिते । धरास्त्रियशरीरताप परिचामेमावे । श्रीदारिकशरीररूपे परिचसावता वद्व्या । धरास्त्रियशरीर वद्व्या वस्त्रिमुवा एवतिता वद्विरवतिता । श्रीदारिकशरीरनी वसनापते पूरे वसना श्रीधी वत्तमानवासे करिजे वद्व्यामिकासे वसना वद्व्या । सेतेवेद्व्या

लियमरीरचलणा । संकेणठेण जते । एवं वुच्चढ-वेउस्वियसरीरचलणा वेउस्वियसरीर० २ एवचेव, णवर वेउस्वियमरीर यहमाणे एय जाय कमगसरीरचलणा । संकेणठेण जते । एय वुच्चढ-साइदियचलणा सोइदिय चलणा २ ७ गोयमा । जण जीया सोइदियवहमाणा सोइदियप्याठंगाइ वव्वाइ सोइदियत्ताए परिणामे माणे सोइदियचलण चलिमुया चळितिया चलिस्सतिया सतणठेण जाय सोइदियचलणा सोइदियचलणा

[illegible]

येति परिमलायः ॥ सधर्मो ॥ सर्वज्ञ सर्वगो मोक्षप्रियायः ॥ निवेद्यति ॥ निवेदः ससारविरक्तता ॥ गुह्यसाहचर्यमिष्टसुखयति ॥ गुह्यसा
दीक्षादानार्थाय सापत्निकायां च सामान्यसाधूना या ह्युत्पन्नता सेवा सा तथा ॥ आस्तोत्रयति ॥ आ प्रतिविचिन्ता सकशदीपाया लोचना गु

एय जाय फासिदियचलणा । सेकेणठेण नते । एय युच्चइ मणजोगचलणा म० २ ? गोयमा । जण जाया मणजोए यहमाणा मणजोगप्याटंगाइ दसाइ मणजागप्ताए परिणामे माणा मणचलण चलिमुवा चलतिवा चलिस्सतिया संतेणठेण जाय मणजोगचलणा म० २ एव वयजोगचलणा एव कायजोगचलणावि । झह नंत । सवेगे निहंगे गरुसाइमियसुस्सुणया खालीयणया णिदणया गरइणया स्वमावणया सुतसहायता

गीतास । यस्मीदा मनोयोने वहमाना मनोयोगप्रायोग्यानि द्रव्याणि मनोयोगतया परिष्ठास्यमाना मनोयोगवत्सना वल्लिवत्तो या वल्लन्ति
या वल्लियन्ति या ततोर्ध्वेन मातस्मनोयोगवत्सना । एव वाग्यागवत्समापि (वाच्या) एव काययोगवत्सनापि । अथ ब्रह्मन् ।
संयोगा निर्वर्दे गुरुवापत्तिकमुपपद्यताऽऽसावमता निन्द्यता गङ्गता जमापनता सुतसङ्गायता वपवज्जमनता भावऽप्रतिषेद्धता विनिवस

[illegible]

ठपुरतः प्रकाशना सौवासोचमता ॥ निंदकयति ॥ निन्दनमात्मनीवात्मदोषपरिचुरसुर्ग ॥ गरुडयति ॥ गरुड परसमस्तमात्मटोपाद्गाव
 न ॥ समामसयति ॥ परस्यासतोयवतः समोत्पादय ॥ विरसुसमयति ॥ व्यवशयमता परस्मिन् लोचाविद्यतयति सति आयोजन एतच्च अवि
 च दृश्यते ॥ सुयवहाययति ॥ द्युतमेव सहायो वस्यसौ द्युतसहाय कङ्गाव सता ॥ प्रायश्चपिप्रियवृत्ति ॥ प्राये वासादावप्रतिषट्ठता भवुवत्य
 ववन ॥ विविवहृयति ॥ विनिवतन विरमकमसमस्यामप्यः ॥ विविवतस्यवासवेवहृयति ॥ विविक्काणि ख्याद्यससकानि यानि शायनासना
 न्युपसहत्वादुपाभयद तथा पा सुवता सा तथा शोचन्त्रियसवरदय प्रतीता ॥ जोगपदस्वाकृति ॥ कृतकारितानुमतेनसकामा मनःप्रप्ति
 व्यापाराको प्राकृतिपाठादियु प्रत्याख्यान निरोधप्रतिज्ञान योगप्रत्याख्यान ॥ शरीरपदस्वाकृति ॥ शरीरस्य प्रत्याख्यानमभिधृक्कपरिवहनमिति
 ज्ञान शरीरप्रत्याख्यान ॥ कसायपदस्वाकृति ॥ लोचादिप्रत्याख्यान सायकरोमीलि प्रतिज्ञान ॥ समीपपदस्वाकृति ॥ समिति सङ्करस्य स्वरसा

धिउसमणया नावे स्युप्यनियरुता विणिवहणया विविस्सयणासणसंयणया सोइठियसयरे जात्र फासिदि
 यसवरे जोगपञ्चस्काणे शरीरपञ्चस्काणे कसायपञ्चस्काणे सजोगपञ्चस्काणे उवठिपञ्चस्काणे नत्तपञ्चस्काणे

नता विविक्कक्षपमासवेवमता शोचन्त्रियसवरो यावत् (करवाणोपन्त्रियसवरपरियङ्कः) स्पष्टान्त्रियसवरो योगप्रत्याख्यानं शरीरप्रत्या
 ख्यान कयायमप्रत्याख्यान समीपप्रत्याख्यानमुपचिप्रत्याख्यानं प्रकृतप्रत्याख्यानं कमा (जातिः) विरागता नावसत्य योगसत्य करुणसत्य मनः

नावसथा सुतसहाजता विरसमवहा । समस्त दोष शुच भागवि प्रकाशे याजानो साचो पर भागे कक्षिये वात्मनिष्ठा परने सताव उपपायको सुतशो
 च सहाजते ते सुतसहायता कायना ज्ञान । भावे अप्यविबहता । भावे विपै समतिवहृयती । विविवहृयया विविक्तसवपासय सेवयया । निबल्या च
 सयम ज्ञानवचो छो पय पञ्चकरहित पासन ग्रहण उपपञ्चकको भावय तेइतो सेवना । साइ दिय संबरे ज्ञाव फासिदिय सबरे । तमा आनेदियमा
 सबर इत्यादि नावत् समनेदियतो सबर । ज्ञान पदस्वाचे शरीरपदस्वाचे ज्ञावावपदस्वाचे संभागापदस्वाचे ज्ञानिगपदस्वाचे ज्ञानिगपदस्वाचे ज्ञानिगपदस्वाचे

प्रमोक्षभात्मकम मोक्षः सुधीनः यत्कर्मसुधीनोक्तमित्येतत् सास्य यदयस्यास्यान त्रिककल्पादिप्रतिपत्त्या परिहारः क्षतया ॥ उद्यदिपचक्ष्णोति ॥
नृपप रपिचस्य नियमः प्रत्यक्षत्वाख्याम व्यक्त ॥ युमति ॥ द्यारागयति ॥ वीतरागता रागद्वयापगमरूपा ॥ भायसपुति ॥ भावसत्य
राद्वान्तरात्मतास्य परमापि कावितस्यत्यमित्यथ ॥ ज्योमस्युति ॥ यागा मनीषाकाया साया सत्यमवितस्य यागसत्य ॥ करवससति ॥ करे
प्रतिमगमादी सत्य यथोक्तस्य करवसत्य ॥ मरुममथाहरवयति ॥ ममस सुमिति स्वावस्थामुत्पन्नं भावति मर्यादया भाग
मार्तिद्विभमायान्वित्याद्या हरस सुपुण्य मन समन्याहरव तदय मन समन्याहरवता एवमितर अपि ॥ कोदयिवगति ॥ क्रोधविवकः कोप
त्याग भव्य दुरक्ततादिपरिमायजमादयनिरापः ॥ वयकथाद्वियासवयति ॥ द्योदिपोकासहन ॥ भारवतिप्रविद्यासवयति ॥ कल्याणमितिदुश्चा

ग्निसा धिरागता नायसञ्चे जोगसञ्चे करणसञ्चे मणसमखाहरणया वडसमखाहरणया कायसमखाहरणता
कोहयिनेग जाय मिच्छादसणसधियेगे णाणरापणया दसणसपणया चरितसपणया वेदणस्य्हियासणया

[illegible]

मारणादिभोपममममममिति ॥ मरुदवशास्ते तृतीय ॥ १७ ॥ ३ ॥ तृतीयोद्देशके एवमादिका क्रियोक्ता तत्पुर्णपि क्रियोक्ता
त इत्यप मय्यन्यस्याप्यन्यमित्यु-तेवमित्यादि ॥ एवं कदा पहमवते उद्देश्येति ॥ अममद सूचित-सापते । कि उगाढा कज्जद अयोगाढा

मारणानियद्युद्दिष्टासणया एण कि पञ्चवसाणफला पममसा ? समणाउसो ? गोयमा । सवेगणिव्वेगे जाव
मारणानितियद्युद्दिष्टासणया एण सिद्धपञ्चवसाणफला पममसा ? समणाउसो ! सेव जते । जते ! हि जाव
यिहरु । मत्तरसमस्स तइते उद्देशो सममसो ॥ १७ ॥ ३ ॥ तेण कालेण तेण समण जाव
मय वयासी-अत्थिण जते । जीयाण पाणाढ्याएण किरिया कज्जइ ? हता अत्थि । सा जते ! कि पुठा ।

यानिवाप्यासनता एते विदिपयवसानपसा प्रपसा । अमव । आयुस्सम् । तदेव जदन्त । जदन्त । इति यावद्विरति ॥ सप्तदशशते वृत्ती
योद्दा ॥ १७ ॥ ३ ॥ तस्मिन्काले तस्मिन्समये यावदवमवादीत-अस्ति जदन्त । (अयपव) जीवाना प्राजातिपावन कि
या (कम) जियते (जयति) ? इति । सा जदन्त । कि स्पृष्टा कियते अस्पृष्टा कियत ? गोतम । स्पृष्टा कियते जेवास्पृष्टा कियते मय

ना पडिवासेवेवो अन्नाय मिय व मारणातव उपसय सज्जयेव करो । एएव कि पञ्चवसाव पसा प । एवमा ए पववसान पव प्रप्या । स
मवाडमा । हे पाइउदम् । मावमा अवेम विरगेगे जाव मारणातिव पडिवासवसा । हेभोतम सवेग निवेदु पादिदे यजत् मारणातिव उपसर्ग पडि
यामवा एतदाखे कज्जो । एएवं विदिपयवसान पसा प । एवमा विदिगमज पव प्रप्या मावयमन ते पव इवे । समवाउसा । हेयमय पाइउदम्
मदमत १ ति जाव विहरु । तइति हेमगवम् इम कजो यावत् विहर । मत्तरसमव वरथा उद्देशा सधत्ता ॥ ए मत्तरमा । मत्तरमा बोआउद्देशा प
रो यवा १० ॥ १ ॥ बोखे उद्देशे एवमादिक्किवा करो बोखे पणि तेहोअ कइवे-तेव कालेय तेव समयव जाव एवं ययासो । ते
मावनेविपे ते समवनेविपे यावत् गोतम इम कइ । पत्तिव मते जीवावं पावाएवपव किरिया कज्जइ । हे हेमयवम् । कोव प्राजातिपात करो किय

कज्जड शुपुठा कज्जड ? गोयमा ! पुठा कज्जड णोच्छुपुठा कज्जड , एव जहा पठमसए ठठुवेसए जाअ णो
 छणाणुपुक्खिकरुत्ति वत्तह सिआ , एवं जाव येमाणिआण णवर जीआण एगिदियाणय णिआधाएण ठादि
 सि , याआय पठुच्चु सिअ तिदिंसि सिअ चउदिसि सिअ पचदिसि , सेसाण णियम ठादिसि । छल्यिण ज
 ते ! जीआण सुसावाएण किरिया कज्जड ? हता अल्यि । सा जते । कि पुठा कज्जड शुपुठा कज्जड जहा

यथा प्रथमशतस यष्टोद्वये यावद्वोऽजानुपूर्विकतति वक्तव्य स्यात् एव शार्दूलानिमानां भवरं श्रीधानामेकैन्द्रियाणाञ्च निव्याधातन
 दिक्पदम् । व्यापातं प्रतीत्य स्याद्विषय स्याद्विषयत्वं स्याद्विषयत्वं (स्पष्टा क्रियते) श्लेषाकां नियमाद्विक्पदम् (स्पष्टा क्रियते) ।
 अस्ति प्रवृत्त । जीवामा सुपावादेन क्रिया क्रियते (इति पक्ष) इत्यादि । सा प्रवृत्त । कि स्पष्टा क्रियते अस्पष्टा क्रियते (इय) यथा
 प्राकृतिपातेन दयच्छः (उक्तः) एवं सुपावादेनापि । एवभवत्तादाननापि , मैयुननापि परिग्रहापि (याध्यः) एवमते पञ्च वदन्ता ।

करे इ म उत्तर । जता पत्ति सा भते कि पुठा कज्जड शुपुठा कज्जड । जभीतम छ , तिका क्रिया हेमयवन् छू फरसोचको हुवे यववा अचफरसो हुवे
 इ ॥ उत्तर । भावमा पडाकज्जड वा अयडाकज्जड । हेभीतम फरसोचको करे पदि अचफरसो म हुवे । एव यववा पठमसए छहुदेसए जाव वो अया
 चपद्विबद्धाति वत्तल्लसिया एव जाव येमाचिदाव । इम किम पदिआ अतन्ना अडावदेयानेविपे कज्जा तिम इहा पदि कज्जो ते सूच इम—सामते
 विआगाडा कज्जड वा अचामाडा कज्जड इत्यादि , यावत् मको भनानपूर्वी कोपो इहो वत्तल्लता हुवे इम यावत् वेमानिबद्धगे चोदोसदण्ड कज्जवा ।
 वरर लोडाव एगिदियाणय विआधाएण छदिसि , याआय पठुच्चु सिअ तिदिंसि सिअ पचदिसि सिअ पचदिसि । पठसोविमपे ओवेने तथा एवेद्वियेने
 व्यापात रचित्तव्यामके निवमवको छदियिनी क्रियाहुवे , अमे व्यापात असावपाययीने कदाचित् तोनदियि कदाचित् चारदियि कदाचित् पचदि
 मि क्रिया हुवे । ससाच चियम छदिसि । मेयपदेने नियम अएदियिनी क्रियाहुवे । अल्लिअ भते जीआण सुसावाएण किरिया कज्जड । छे हेमगवन् जो

मित्यादि ॥ दशरुहय क्षमयन्त्या च वेदना प्रवर्ततीति सखिरूपणाय दशरुहयमाह-जीवाणमित्यादि ॥ दशरुहय' कर्मवन्त्या च वेदना प्रवर्तती

रुह्य दुरुरु वेदति तदुन्नयकुरु दुस्क वेदति गोपरकुरु दुस्क वेदति गो
तदुन्नयकुरु दुरुरु वेदति । एव जात्र वेमाणिवाण । जीवाण ज्ञते । किं अक्षकुरु वेदणा परकुरुवेदणा त
दुन्नयकुरु वेदणा ? गोयमा । अक्षकुरु वेदणा गोपरकुरु वेदणा गोतदुन्नयकुरु वेदणा । एव जात्र वे
माणिवाण । जीवाण ज्ञते । किं अक्षकुरु वेदण वेदति, परकुरु वेदण वेदति, तदुन्नयकुरु वेदण वेदति ?
गोयमा । जीवा अक्षकुरु वेदण वेदति, गोपरकुरु वेदण वेदति, गोतदुन्नयकुरु वेदण वेदति, एव जात्र

एव यावद्वैमानिकानां । जीवाना ज्ञदन्त । किमात्मकता वदना परकुरु वदना तदुन्नयकुरु वदना ? गोतम । आत्मकता वदना मापरकुरुता
यदना नातदुन्नयकुरुता वदना । एव यावद्वैमानिकानां । जीवा ज्ञदन्त । किमात्मकता वदना वदयन्ति परकुरुता वेदना वेदयन्ति तदुन्नयकुरुता
वदना वदयन्ति ? गोतम । जीवा आत्मकता वदना वेदयन्ति नां परकुरुता वदना वेदयन्ति नो तदुन्नयकुरुता वेदना वदयन्ति । एव याव

स्व पारमकृत रुप वेदे पञ्चरा परकृत रुप वेदे तदुन्नयकृत रुप वेदे ॥ प उत्तर । गात्रमा पञ्चकुरु दशरु वेदति गोपरकुरु दशरु वेदति नातद
भयकुरु दशरु वेदति एव जात्र वेमाणिवाण । वेगोतम पाप्मकुरु दशरु वेदे मही परकुरु दशरु वेदे मही तदुन्नयकुरु दशरु वेदे इम यावत् वेमानिकसग
वदना, ज्ञमवर्तती वेदना इवे ते वदन्ते । जीवाण भते किं पञ्चकुरु वेदना परकुरुता वेदना तदुन्नयकुरुता वेदना । जीवने वेमगवन् स्व पाप्मकृत वेदना इवे
परकृत वेदना इवे तदुन्नयकृत वेदना इवे ॥ प उत्तर । गात्रमा पञ्चकुरु वेदना पापरकुरुता वेदना ना तदुन्नयकुरुता वेदना एव जात्र वेमानिकसग ।
इगोतम पाप्मकृत वेदना इवे मही परकुरु वेदना इवे मही तदुन्नयकृत वेदना इवे इम यावत् वेमानिकसग वदना । जीवाण भते किं पञ्चकुरु वेदना इवे
वेदति परकुरु वेदना वेदति तदुन्नयकुरु वेदना इवे । जीवने वेमगवन् स्व पाप्मकृत वेदना इवे परकृत वेदना इवे तदुन्नयकृत वेदना इवे वेदना इवे ॥ प

दृश्यः न अपदेवति न यस्मिन् प्रदेष्टे सपुतमे चेष्टविधाने । क्रिया प्रागुक्ता सा च कर्म, कामश्च दुःखहेतुत्वात्तुल्यमिति तत्स्वरूपस्याप्याह—जीवाश्च

इत्याण किरिया कर्जाति सा जते ! किं पुष्ठा कर्जाड एव तर्हेय दण्ड । एव जाय परिगहेण । एव एए धोस दण्डा । जीवाण जते ! किं स्पृशकने दुस्के परकने दुस्के तदुन्नयकने दुस्के ? गोयमा ! स्पृशकने दुस्के णो परकने दुस्के णोतदुन्नयकने दुस्के, एव जाव वेमाणियाण । जीवाण जते ! किं स्पृशकन दुस्के वटेति प

प्रदत्त । जीवानां प्राचातिपातन क्रिया (कर्म) क्रियत (जयति तस्मिन्प्रदेष्टे) सा प्रदत्त । किं स्पृश क्रियते एव तर्हेय दण्डकः । एव यावत्परिपश्य । एवमते विश्रुतिवचकाः । जीवाना प्रदत्त । किमात्मकत दुःख परकत दुःख तदुन्नयकत (स्वपरकत) दुःख (जयति) ? नीयम । आत्मकत दुःख नैवपरकत दुःख एव यावद्भेमानिकानाम् । जीवा प्रदत्त । किमात्मकत दुःख संवेदयन्ते पर कत दुःखं वेदयन्त तदुन्नयकत दुःख वदयन्त ? नीयम । आत्मकत दुःख वदयन्त नैवपरकत दुःख तदुन्नयकत दुःख वदयन्त ।

भते जीवाश्च पाचादनाः एवं किरिया कर्त्तार जाव परिपश्येच । निवि द्ये एतच्च चेष्टविभागेने विवे प्राचातिपातको क्रिया करे इत्यादिव इमञ्चोक्त च दना यावत् परिपश्यन्ते कर्त्तारः । च पदसेण भते जीवाश्च पाचादनाएच किरिया कर्त्तारि । ते प्रदेयनविद्ये वेभगवन् जीव प्राचातिपातिको क्रिया करे । यामते वि पुष्ठा कर्त्तार । तिवा वेभगवन् स्व परसो करे । एवं तर्हेय दण्डया एव जाव परिपश्येच एवं एव बोधदण्डमा । इम गिमञ्चोक्त दण्ड कर्त्तार इम जावत् परिपश्यन्ते दण्ड कर्त्तार इम एवमा २ दण्ड तिवा १ मनुष्यमा ५ समयमा ५ देयमा ५ प्रदेयमा एव २ । जीवाश्च भते वि प्रत्यक्ष दुस्के परवटे दुस्के तदुन्नयकने दुस्के । नीयने वेभगवन् स्व आत्मकत दुःखद्वये यजवा परकत दुःखद्वये यजवा तदानीं कत दुःखद्वये इ प्र उत्तर । गोयमा यतवटे दुस्के चापरकने दुस्के चातदुन्नयकने दुस्के एव जाव वेमादियाच । हेगोतम पारमज्जात दुःखद्वये पचि नञो परकत दुःख द्वये नञो तदुन्नयकत दुःखद्वये इम यावत् वेमानिकानामे कर्त्तारः । जीवाश्च भते वि यतवट दुःख वेदेति परवट दुःख वेदेति तदुन्नय कर्त्तार दुःख वेदेति । जीव वेभगवन्

ति तत्रिहपणाय दण्डशुभमाह-जीवाहमित्यादि ॥ सप्तदशशते चतुर्थः ॥ १७७ ॥ चतुर्थद्विधकालो वेमानिबाला वल्लभ्य
 तोषा उप पञ्चमोदशने वेमानिबलविशेषस्य सोध्यत इत्येव सम्बन्धस्यास्येदमादिशूत्रं-अविशमित्यादि ॥ जज्ञा ठाण्यपर्यति ॥ प्रश्नापभायाः द्वितीय

धेमाणि याण । सेधं जते । २ त्ति ॥ सप्तरसमस्स षडत्थो उद्देशो सम्मत्तो ॥ १७ ॥ ४ ॥
कइण जत । इसाणस्स देविदस्स देवरयो सजा सुहम्मा पयात्ता ? गोयमा ! अयुष्सीवे तीत्रे मदरस्स पव्व
यस्स उत्तरेण इमीसण रयणप्पजाए पुव्वीए घञ्जसमरमणिज्जाए नूभिजागाए उह चट्ठिम जहा ठाणपदे

ईमानि कामान् । तद्वत् प्रवृत्त । प्रवृत्त । इति ॥ सरदशसते पशुधौहिवाः ॥ १७ ॥ ४ ॥ कति प्रवृत्त । इच्छामस्य देवे
न्रस्य देवराजस्य सन्ना सुधर्मा प्रकृता ? गीतम् । जम्बूद्वीप द्वीपे मन्वरस्य पवतस्योशदेवास्यां रवप्रजाया पृथिव्यां वसुसमरमखीयाद्भूमिना
नादूर्ध्वे वन्धसूय (प्रवृत्ति) यथा स्थागपद (प्रज्ञापनायाद्विहीयपद) यावन्मज्ये इक्षामावरासवः स ईशानावतंसको महाविमानोऽह्नयोदस्य

उत्तर । भावना लोका प्रत्यक्ष वयस्य वेति यातदुभयश्च वेयस्य यदिति एव आव समाख्याप । जोगीतम ओव आम्बजुत वेद
ना वेदे नही परकन वेदमा वेदे नही तदुभयञ्च बदला वेदे, इस यावत् वेमानिबन्धनी कहवा । सेव भते र ति । तहस्ति हेमगवत् । इत्यादि पववत् ।
मत्तरलमस्त बढ्या छद्दवा सखता । ए सत्तरमा गतकना बोवा छद्दया पूरा यदा १० । ४ । बोवा छद्दयेयाने भते वेतानिबन्धनी
गतकता कहौ, किने पथमे वैमानिक विग्रयनी गताख्याता कहौ—अइए भते इसाखण देविष्ठछ देवरखा सम्रा सुइथा प । केतली हेमगवत् ईशान
नो खेदेरनी देवराजानी समामुधमी कहौ १ प्र० उत्तर । गाथमा जखूवे रे मन्दरख पखवख उत्तरण । जोगीतम अवधीपनामा होपनेविये मङ्गिरि
नामा पवतने उत्तरपासे । हमोसेव त्यक्पभाए पठरीए बहुसरमणिआषा भूमिभागआषा । एइ रत्नप्रभानामा पुष्टिवीनेत्रिये खवीं सुरीखा रमबीज
भूमिभागमतविये । छट्ट चदिम अहा हा इपद । जबा पद्धमा मय इत्यादि अिम पपरखाना बाजा खानपदेनेविय खडवा । आव मन्न इसाए चदिम

पदे तत्रचटमेव-उक्तं चदिमसूरियमङ्गलनक्षत्रताराकुण्डलं बहून् लोपकसयाह बहून् लोपकसयसहस्रानां जाव उपपङ्कता एतथ्य इसाये माम क्षप्य पक्ष्मने इत्यादि एव जहा दसमसए सङ्गविमावकसप्तधेयेत्यादि ॥ अनेन च यत्सूचित तदित्यमयगन्तव्य-चटुत्तरसंकीयसयसहस्राहिति ॥ अयाम विक्रममेव ॥ कयासीसच सयसहस्राह जावक सहस्राह अठ्यधप्रयाले लोपकसए परिक्लेवकमित्यादि ॥ सप्तदश्यात पञ्चम प १७ प ५ ॥

जाव मज्जे ईसाणवक्रिसए सेण ईसाणवक्रिसए महाविमाणे अष्टत्तरसजोश्रुणसयसहस्रा एव जहा दसम सए सङ्गविमाणयसप्तध्या सा इहयि इमानस्सवि वसप्तध्या णिरससेसा ज्ञाणियह्या जाव अ्यायरकसि, ठिइ साङ्गेगाइ टीसागरोवमाइ, संस सचेव जाय ईसाणे देविदे देवराया । संव जते जतेति ॥ सप्तसमस्स पचमो उव्वेसो सम्मत्तो १७ ॥ ५ ॥ पुढवीकाइयाण जते ! इमीसे रथणप्पजाए पुढयीए

योजनकतसहस्रास्यव यथा दसमसत सङ्गविमानवक्ष्यता (पञ्चा) सेहापीक्षानस्सावि वक्ष्यता निरवक्षेया णयिक्कमा यावदात्मरसक इति , त्विति : साचिक्क हे सानरोपन हाय तथैव यावदीक्षानो देवप्पो देवराक्क सएव स० । अ० । इति ॥ सप्तदश्याते पञ्चम वसुधः १७ प ५ प

ए । यावत् मज्जे इयानागतसक पंचमा विमानमे । संव इसावकासए महाविमावे । तेव इयानवक्षिसक महाविमानमेविदे । अष्टत्तरसजापच सव मङ्गल । साठोदारइकाय याजननाके । एवं जहा दसमसए सङ्गविमावकतकया । एम किम इयमा गतकमेविदे यद्धुनाविमानो वक्ष्यता च ही । सा इहयि इसावक्ष्यवि वक्ष्यता निरवक्षेसा भावियमा जाव पावरकसति । तिला इहा पयि इयानविमाननो पयि वक्ष्यता निरवक्षेयवसे जावबो यावत् पावरककटेव एतसासगे कइवा । ठिईसाङ्गेमाइ हा साभरावमाइ संसतचेव जाव देसाचे देविदे देवराया । स्थिति साचिक्क दीय सा यरापमभो स्थिति कही मेय तिमकोव कइवा जावत् इयान देवेद देवराजा इति पुठिबीपरे कइवा । संवमते १ प्ति । तज्जति केमगमन् तुक्केकह्या ते स च सम्ये । अष्टसमस पंचमावद्वेसा सङ्गभा । ए सतरसा गतकना एवमावक्षेयो पूरा कवा १७ ॥ ५ ॥ एवमेवद्वेमे इयान कवा

पञ्चमीदेवदे इष्टानकस्य सत्त्वं यष्टेन कल्पपादिषु पृथिवीकायिकोत्पत्तिरुच्यते इत्येव सम्प्रसूत्यास्तेयमादिगूत्रं-पुढविज्ञादएवमित्यादि ॥ समोहए

समोहए समोहिता जे जिविए सोहम्मे कण्ठे पुढवीकाहयज्ञाए उधवजित्तए से जते ! कि पुष्टि उधवजित्ता पच्छा सपाउणेंजा, पुष्टि या सपाउजित्ता पच्छा उधवजोजा ? गोयमा । पुष्टि या उधवजित्ता पच्छा सपाउणेंजा पुष्टि वा सपाउणेंजा पच्छा उधवजोजा । संकेणठेण जाध पच्छा उधवजोजा ? गोयमा । पुढवीकाहयाण तत्त समुग्घाया पग्गसा, तजहा-वेयणासमग्घाए कसायसमग्घाए मारणातियसमुग्घाए ।

पृथिवीकायिको भदत्त । अस्सो रज्जवजाया पृथिव्या समवहतः समवहत्य यो ज्विह्व सीपने कसप पृथिवीकायिकतयोत्पद्यत स भदत्त । कि पूवमुत्पद्य पद्यात्सम्प्रसूत्यात् पूव वा सम्प्रसूय पद्यादुपपद्येत ? गौतम । पूवे बोत्थय पद्यात्सम्प्रसूत्यात् पूर्ववा सम्प्रसूय पद्यादुपपद्येत पद्यकत्तायेव यावत्पद्यादुपपद्यत ? गौतम । पृथिवीकायिकानां त्रयः समुद्भूताः प्रकृता स्तथाया-वेदनासमुद्भूता कपायसमुद्भूता मारणान्ति

वज्जा कट्ठ कस्यादिकनेविदे दृष्टिबोवायिक उत्पत्ति कश्चिद्वद-पुढवीकारयाव मते इमोस एवण्णभाए पुढवीए समाहर २ सा । दृष्टिबोवायिक ईम गवन् । पडोन्न रज्जपभापृथिवीने विदे मारणात्तिक समुद्भूताकोवी समुद्भूता करीने । के भविए साहककणे पुढवीकारयत्ताए उधवजित्तए । ज सीधम देवकाबनेविदे छपववाथाय तिड्ढां दृष्टिबोवायिकपणे छपवै । सेभते कि पत्ति उधवजित्ता पच्छा सपाउणेंजा पत्तिवसपाउजित्ता पच्छा उधवजोजा । ते ईमगवन् स्वं पूवे उत्पत्ताये छपवीने पक्क पक्क यई भववा पूवे पुढकगुणीने पक्के छपवै १ प्र० उत्तर । गायमा पुढिववा उधवजित्ता पच्छा सपाउ णेंजा पुढिववा सपाउणेंजा पच्छा उधवजोजा । ईमोतस पत्तिवा मारणात्तिक समुद्भूताको जिबर्तीने पात्तिवायरीर सबधा त्यागकरो उत्पद्यसेने जाय यपागोमति तिवागे पत्तिवो छपवो पक्के पक्क यई, जिवाटे मारणात्तिक समुद्भूते भयावकाज मरे इत्तिवागते उत्पाद्यसेने जाय तिवागे पत्तिवा या वारवीने पक्के छपव । सेवेपडव खाव पच्छा उधवजोजा । कवे यवे यावत् पक्के छपवै एतसाकवे कट्ठवा १० प्र० उत्तर । गायमा पुढवीकारयाव । ३

ति ॥ समवहतः अतमारब्धान्तिकसमुद्गाताः ॥ उववज्जिहति ॥ उत्पादशेषे गत्वा ॥ सपाउवेज्जति ॥ पुद्गलसहस्र भुयोत् उत्त व्यत्यय इति प्रमा ,
 भोगमा । पुद्गिवा उववज्जिता पञ्चा सपाउवेज्जति ॥ भार्वात्तिकसमुद्गातात्किद्वत्य यदा प्राक्तनवारीरस्य सवया त्यागात् गेष्टुङ्गत्यात्पविदे
 द्य गच्छति तदोच्यते पूर्वमुत्पद्य पदारसम्भामुयात पुद्गसां गच्छियात् आहारयेदित्यर्थः ॥ पुद्गिवा सपाउवेज्जिता पञ्चा उववज्जज्जति ॥ यदा
 मारब्धान्तिकसमुद्गातगतएव धियते इति कावस्योत्पादस्थान याति तदोच्यते पूर्वसम्प्राप्य पुद्गसां यदोत्था यदात् उत्पद्यत मा क्रमवारीरत्यत्रात्र

मारणातिचसमुद्गाण समोद्गणमाणे देसेणवा समोद्गण्ड , देसेण समोद्गणमाणे पुद्गि
 सपाउणिता पञ्चा उववज्जिता, सवेण समोद्गणमाणे पुद्गि उववज्जिता पञ्चा सपाउणेज्जा सेतेणठेण

कसमुद्गातः । मारब्धान्तिकसमुद्गातेन समवहत्यमानोदेखन वा समवहत्यते सर्वथा समवहत्यते यथोन समवहत्यमानः पूर्व सम्प्राप्य यदाहुपय
 द्येत सर्वस समवहत्यमानः पूर्वमुत्पद्य पदारसम्भामुयात् तत्तेनार्थेन यावदुत्पद्यत । पृथिवीकायिको जदस्त । यस्या रवप्रभाया पृथिव्या

भौतम पृथिवीकायिकने । तथा समुद्गाया य त । तोन समुद्गात कच्छा ते कच्छे—देववाससुग्वाए मारब्धान्तियसमुग्वाए । वेद
 नासमुद्गात कपायसमुद्गात मारब्धान्तिकसमुद्गात ३ । मारब्धान्तिकसमुग्वाएवं समाहवमावे देसेखवा समाहवद देसेखसमाहवमा
 वे पुद्गि सपाउवेज्जिता पञ्चा उववज्जिता । मारब्धान्तिकसमुद्गातेकरो मरतावका जिहारे मारब्धान्तिकसमुद्गात गवा मरे तिवारे इति कायति उत्पत्ति
 देयमेते पाने तिङां चोवदयने पदयरीरने विपे खे रक्षा तैमाठे यने दयने उत्पत्ति देय मायामाठे यगेकरो समुद्गात इमो कच्छिजे जिहारे मारब्धान्तिक
 समुद्गातवको मिबज्जिवा मरे तिवारे सवपदेन सहरववको उछानोगति उत्पत्तिदेय पाव्या सवेकरो समुद्गात कच्छिजे तिङां देयसमुद्गात मरतोयका
 पूर्व पदक पदने पदे छपले । समव समाहवमावे पवि उववज्जिता पञ्चा सपाउवेज्जिता । सर्व समुद्गात मरतावको द्वानीपरे ॥ पूर्व छपले पदे पु
 द्ग पदे । सतेष्टुङ्ग कात्र उववज्जिता । ते तपेपय वेगीतम यावत् पद छपले । पुठवोकार्वावं भते इमो स रववप्यमाएपुठवोए ज्ञान समोद्गए २ या ।

प्रवक्ष्यंश्चरतः समस्तजीवमदस्यैवत्यन्तिकमगतो जनेवेदिति प्राक् ॥ देवेभ्यः समो ह्येष सद्योऽपि ॥ यदा भारवाग्निकसमुदात्तगता विद्यते तदसिद्धागस्योत्पत्तिदेशः प्राप्नोति तत्र च जीवदृष्टस्य पूर्वदृष्टस्य स्थितत्वात् दृष्टस्य बोध्यत्वेनोपपत्तिदेशो प्राप्तत्वात् दशोत्तमसमवर्तितोऽप्युच्यते यदानु भारवाग्निकसमुदात्ता रम्यतिजिह्वस्तस्य चिद्यते तदा सर्वप्रथमस्य रयतो मेयुक्तस्योत्पत्तिदेशः प्राप्नोति सर्वेषु समवर्तत इत्युच्यते तत्र च देशेन समवर्तमान इति भाव्यता गच्छति तस्यैः पूर्वैः सम्भाष्य पुद्गलान् गृहीत्वा पद्यादुत्पद्यते सर्वात्मनोऽप्युदात्तः सागच्छति ॥ सर्वेषु समो ह्येष

जाय उववज्जोऽज्ञा । पुढयीकाइयाण जते ! इमीसे रयणप्यन्नाए पुढयीए जाय समोहए समोहएत्ता जे ज्ञायि ए इसाणे कप्पे पुढवी एवचेय ईसाणेवि । एव अञ्जुयगेवेज्जाविमाणे, अणुत्तरविमाणे ईसिप्यन्नाराण्य एव चेव । पुढवीकाइयाण जते । सक्करप्यन्नाए पुढवीए समोहए समोहएत्ता जे ज्ञायि ए सोहम्मे कप्पे पुढवि एव

यावत्समवर्ततः समवर्तस्य यो ज्ञविब इशाने कप्ये पृथिवी एव चैवद्यानेपि । एवमभ्युत्पद्येयकविमाने, अनुत्तरविमाने इपरमाम्भाराया चैव चैव । पृथिवीवायिको ज्ञवत् । यत्कराप्रजायां पृथिव्या समवर्ततः समवर्तस्य यो ज्ञविबः सौचर्मैकस्य पृथिवी (प्रचति) एव यथा रत्नप्र

पृथिवीवादिब हेममवन् एषोऽत्र रत्नप्रभापृथिवी यावत् समुदात्त करे समुदात्त करोत । जे भवि ए ईसाणेकप्ये पुढो एवचेय ईसाणेवि एव अञ्जुय गेवे ज्ञगविमाने सर्वेत्तरविमाणे ईसिप्यन्नाराण्य एवचेय । जे जीव इमानामा देवकाकने विवे अणववायाय्य इमानामा देवकाकनेविदे इत्यादि इम होज इमानजिविये पवि इम अञ्जुत येवेयकविमान अणुत्तरविमान इवद्यागारा पृथिवीनेविदे पवि इम होज कइवा । पुढोकाइयाण भते सक्करप्यभा ए पुढोए समाइए २ । पृथिवीकादिब हेममवन् गच्छरप्रभा पृथिवीनेविदे समुदात्त करे करोते । जे भवि ए साइय्यकप्ये पुढवि एव ज्ञया रयकप्यभा ए पुढोकाइया उववाइया । जे सोधम देवकाकने विवे अणववायाय्य पृथिवीवायिकप्ये अणवे इत्यादि, इम ज्ञिम रत्नप्रभापृथिवीने विदे पृथिवीका दिब उपजाव्या । एव सक्करप्यभा ए पुढविवाइया उववाएतव्या । इम गच्छरप्रभापृथिवीने विदे पवि पृथिवीवायिक उपजाव्या । ज्ञाय इसिप्यभा

भाषाणि ॥ गेमुङ्गत्वा मध्यवित्तरथः पूषमुत्पद्य स्वात्मनोत्पाददेक्षमासाद्य पथारसम्यावयेज्जति पुद्गलस्य इत्थं कुर्यादिति ॥ सप्तदशशते य
 सुः ॥ १७ ॥ ६ ॥ द्वायास्तु— ० ॥ ८ ॥ ८ ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥
 मुगमा पत्र ॥ १७ ॥ सप्तदशसदृशदात वृत्तिः परिसमाप्त ॥ १७ ॥

जह्ना रयणप्यन्नाए पुठवीकाइजे उवयाइजे एव सक्करप्यन्नाए पुठविकाइते उवथाएयहो, जाव ईसिप्यन्ना
 राए, एउ जहा रयणप्यन्नाए वसुहया जणिआ, एव जाय एहे सत्तमाए समोहए ईसिप्यन्नाराए उववा
 एयहो नेउ जत । जते ! सि ॥ सत्तरसमस्स ठहो १७ ॥ ६ ॥ पुठवीकाइएण जते । सो
 हम्मे कप्पे समोहए समोहणिता जे जत्रिए हमीसे रयणप्यन्नाए पुठवीए पुठवीकाइयसाए उवयज्जितए

ज्ञायां पृथिवीकायिक उत्तरपादित एव छकरामप्रा पृथिवीकायिकउत्तरपादयितव्यो यावदीपरमाग्नारायमव यथा रजप्रज्ञाया वक्तव्यता त्रि
 ता मय यावदपः सप्तमायां समवहत इपरमाग्नारायामुत्तरपादयितव्यस्तदेव जदत्त । ज० । इति ॥ सप्तदशशते यष्ट १७ ॥ ६ ॥
 पृथिवी कायिको जदत्त । सोपमै कल्पे समवहता समवहत्य यो त्रिविको ऽस्या रजप्रज्ञाया पृथिव्या पृथिवीकायिकतयोत्पद्यते स जदत्त ।
 राए एव जह्ना रयणप्यन्नाए यत्तव्यया भाषया । यावत् इयत्ताम्पारा जगे जह्वो इम जिम रजप्रभागेविये वक्तव्यताकहो । एव जाव जहेसत्तमाए समो
 हए इमित्तपभाराए उववाएयजा । इम यावत् भोचे सातभोपृथिवीकोनेविये समुहात करीजे इयत्ताम्पाराजे विये उपजावर्गो । सेव भंते २ ति । तत्रलि के
 भयवन् इत्यादि पृठिसीपरे । भतरसमस्य ह्मा उददेशा सचता । ए सत्तरमा गतवर्गो ह्मा उददेशो पूरा यथो १० ॥ ६ ॥ पुठवी
 काएएव भंते माइकोकप्पे समोहए समावहिता । पृथिवीकायिक जेममवन् सोधमजसि देवकोवनेविये समुहात करे समुहात करीजे । जे मविए इमो
 चे रयणप्यन्नाए पुठवीए पुठवीकाइयसाए उवयज्जितए । जे भव्य एहो ज रजप्रभापृथिवीकोनेविये पृथिवीकावपके छपजे । सेवभंते ति सेवसत्तव । तेव

सेण जते ! किं सेसं तंचेय जहा रयणप्पजाए पुठवीकाइते सच्चरुण्येसु जाव ईसिप्पजाराए ताव उवया इते , एवं सोहम्मपुठविकाइतेसि सससु पुठवीसु उवयाएयसो तहा जाव सहे ससमाए एव जहा सोह म्मपुठवीकाइते सच्चपुठवीसु उवयाइते एव जाव ईसिप्पजारापुठवीकाइते सच्चपुठवीसु उवयाएयसो जाव सहे ससमाए सेव जल ! जत ! सि ॥ सप्परसमस्स सससो उहेसो सम्मसो १७ ॥ ७ ॥

किं ज्ञाप तर्हेय यथा रजसमाया पुण्डरीकायिकः सर्वेषु क्लृप्तपु यावदीपरमाग्नाराया (इति भवति) तावदुत्पादित एव सीयमपुण्डरीकायिकोपि सससु पुण्डरीपूत्पादितस्य क्लृप्ता यावदप ससमाया भव यथा सीयमपुण्डरीकायिकः सर्वेषु पुण्डरीपूत्पादित एवमीपरमाग्नाराय पुण्डरीकायिकः सर्वेषु पुण्डरीपूत्पादितस्य तावदप ससमायाम् तावद भवति । इति ॥ सप्तदशोऽध्यायः समाप्तः ॥ १७ ॥ ७ ॥

इममवन् जू इत्यादि ज्ञेयं तिमहीज । क्लृप्ता रयण्यमाए पठवीकाइथा सच्चरुण्येस जाव ईसिप्पजाराए ताव उवयाइथा । विम रजसमापुण्डरीको एविवीकायिकं सव कल्लनेविदे वाक्त्त इयथाग्नाराणे विदे ततथाजने उपजाय्या । एव साङ्गपठविकाइथावि सससु पुठवीस उवयाएयथा । इम सीय स पुण्डरीकायिक परि सावमो पुण्डरीकोनेविदे उपजायथा । तहा जाव सहेससमाए एव क्लृप्ता साङ्गपठवीकाइथा सच्चपुठवीस उवयाइथा । तिम या वत् नोच सावमोपुण्डरीकोने क्लृप्तो इम विम सीयम पुण्डरीकायिकं सर्वं पुण्डरीकोनेविदे उपजाय्या । एव जाव इतिथ्यमारा पुठविकाइथा सच्चपुठवीसु उपजायइथा । इम वायत्त इयथाग्नारा पुण्डरीकायिकं सव पुण्डरीकोनेविदे उपजायथा । ज्ञान सहेससमाए । वाक्त्त नोच सावमो पुण्डरीको सव क्लृप्ता । तहाति हेभमवन् तुल क्लृप्ताते सस इत्यादि पूर्ववत् भवाक्ताकपो लाइसावभा एव उइया क्लृप्ताकपो भवाक्ताकपो पुण्डरीको सव क्लृप्ता । पुण्डरीकायिकना शायउददेया । सप्परसमस्ससभा उददेया सससा । ए सतरना यतक्कना सातमा उददेया पूरा वया १० । ७ ॥ ७ ॥

छाउकाइएण नते ! इमीसे रयणप्पन्नाए पुढवीए समो २ हा जे नविए सोहम्मे कप्पे छाउकाइयताए उय यज्जिअए एय जहा पुढवीकाइने तहा छाउकाइनेवि सच्चकप्पेसु जाव ईसिप्पन्नाराए तहेव उयवाएयद्यो एय जहा रयणप्पन्नाछाउकाइने उयवाइने तहा छहे सत्तमापुढवीछाउकाइने उयवाएयद्यो जाव ईसिप्पन्नाराए सेव नते । नत । त्ति ॥ सत्तरसमस्स छठमो उहेसो समस्यो १७ ॥ ८ ॥ छाउकाइएण नते । सोहम्मे कप्पे समोहए समोहएहा जे नविए इमीसे रयणप्पन्नाए पुढवीए घणोदधिवलएसु

अप्पायिका नदत्त । अस्या रत्तमन्नाया पुचिन्ना समवदत्तः समवदत्तस्य यो जयिक सोपमे अस्सेऽप्पायिअत्तयोत्पद्यत एव यथा पुचिन्नायिका वल्लयाप्पायिकापि सर्वेषु अस्सेषु यावदीयत्तमाग्नाराया तथोत्पादयितव्य एव यथा रत्तमन्नायिकापि अत्पादितसयाप सत्तमापुचिन्नायिकापि अत्पादयितव्यो यावदीयत्तमाग्नारायान् तद्वत् नदत्त । इति ॥ सत्तवस्यतेऽष्टम ४ १७ ४ ॥ अप्पायिको

उकाइएण भते इमीसे रयणप्पन्नाए पुढवीए समाइए २ ता । आत्तायिक ईमगवन् एव रत्तमन्ना पुचिन्नाविदे समुदात्त करे करीने । के भविए सोहम्मे कप्पे एवे पाउकाइएण अत्तवत्तितए । के अत्त सोहम्मेनामे देवकावनेविदे अत्तावनेवि कएवै । एव अत्ता पुढवी काइएणे तहा पाउकाइएण । इम जिम पुचिन्नायिक पूरे कत्ता तिम अत्तायिक पवि कत्ता । अत्तावनेसु जाव ईसिप्पन्नाराए तहेव उयवाएयद्यो । सर्वे अत्तनेविदे नावत् ईयकाभाराने विदे तिमहीक उपजाववा । एवं अत्ता रयणप्पन्ना पाउकाइएणे उयवाइए । इम जिम रत्तमन्नाविदे अत्ताइए उपजाववा । तहा अत्तसत्तमा पुढवी पाउकाइएण उयवाएयद्यो जाव ईसिप्पन्नाराए । तिम मोच सातमो पयिबो अत्तायिक पवि उपजाववा यावत् इयत्ताभारानेविदे । सेव भते २ त्ति । तहा तिम इमगवन् इत्थानि पूवत् । सत्तरसमन्ना अष्टमो उहेसो सत्तमा । ए सत्तमा अत्तमा अत्तमा पाठमा उहेसो पूरा यथा १७ ४ ८ ॥ पाठ काइएण भते सोहम्मे कप्पे समाइए २ । आत्तायिक ईमगवन् सोपमनामे देवकावनेविदे समुदात्त करे करीने । के भविए इमीसे रयणप्पन्नाए पुढवीए । जे

ध्याउकाइयसाए उयवज्जित्तए सेण नते ! सेस तचेव एव जाय एव जाय एवहेसप्तमाए जहा सोहम्मथाउकाइते एव
 जाय इसिप्यनाराथाउकाइते जाय एवहे सप्तमाए उयवातेयसो सेव नते ! नते ! नते ! सप्तसमस्सय
 णवमो उइसो सम्मसो १७ ॥ ९ ॥ वाउकाइएण नते ! इमीसे रयणप्यन्नाए पुढवीए जाव
 जीनविए सोहम्मे कप्पे वाउकाइयसाए उयवज्जित्तए सेण जहा पुढवीकाइते तहा याउकाइतेवि णवर

प्रदत्त । सौचमै करये समवदत्त । समवदत्त यो भविको स्या रत्नप्रज्ञायां पृथिव्या चनोदधिबलयेत्पृथक्पायिकस्तयोत्पद्यत स मदत्त । क्षेपं तर्हिदे
द यावदचःसप्तमायां यथा सौचमैपायिक एव यावदीपधाम्नारापायिको यावदच सप्तमाया सुत्पादयितव्य स्तदेव मदत्त । मदत्त ! उ
ति ॥ समदत्त छुते नवमादेशः ॥ १७ ॥ ८ ॥ वायुकायिको मदत्त । अस्यां रत्नप्रज्ञाया पृथिव्या यावद्यो भविक सौचमै
करये वायुकायिकस्तयोत्पद्येत स यथा पृथिवीकायिकस्तथा वायुकायिकोपि मखर वायुकायिकाना अस्वार समुद्राताः प्रक्षतास्तद्यथा-वेद

मम ण्डीव रत्नप्रभापूजिवीने विधौ । यथाद्विबलपुष्पाठकारणत्वात् उपवर्जितम् । घनाद्विनाम वस्यनेविसै चरकायिबपवे जपये । सेव भते से स तचैव । तेन हेमगवन् इत्यादि श्रेय विमर्शोक्त कश्चो । एवं चाव भवेसत्तमाए जहा सोऽन्य वासकाऽप्यो । इम यावत् नीचे सातमौ पूजिवीसंगे न इवा त्रिम सौधमना चरकायिक कश्चो । एवं चाव इतिपमारा वासकारधो चाव भवेसत्तमाए उपवायकशो । इम यावत् इयत्वागारा भव्यायिक यावत् नीचे सातमौ पूजिवीनिधौ उपजायवो । सेव भते २ ति । तद्वति हेमगवन् इत्यादि पूषवत् । सत्तरसमस्तय ववमौ वदुदेवो सम्पत्तो । ए सत्तर मा भतवना भवमावदुदेवो पूरा तथा १७ । ८ । वासकारणम् भते इमोसे रत्नपमाए पुठवोए । वासकायिक हेमगवन् एव रत्न प्रभा पूजिवीये । चाव वा भविण साङ्ख्येवप्ये वासकाऽयत्ताए उपवर्जितम् । यावत् जे भव्य सौधमनामे देवकोकनेविधौ वासकायिकपवे जपये । सेव जहा पुठनीकारथा तथा वासकारणानि । तेन त्रिम पूजिवीकायिक कश्चो त्रिम वासकायिक पणि कश्चो । एवम् वासकाऽयत्ताए वत्तारि समुग्गाया

ઘાટકાડયાળ ચક્ષારિ સમુગ્ધાયા પચાક્ષા, તજહા—ઘેવળાસમુગ્ધાઁ જાય વેઠિયસમુગ્ધાઁ મારણાતિય
 સમુગ્ધાણ સમોહણમાણે દસેગયા સમોહણ સેસ તષેય જાય છહે સસમાસમોહયાઈ ફેસિપ્પજારાઁ ઉવચ્ચા
 ણ્યજો, સેત્ર જંતે ! જંતે ! તિ ॥ સદ્ધરસમસ્સય વસમા ઉદેસો સમ્મતો ॥ ૧૭ ॥ ૧૦ ॥
 ઘાટકાડાણ જત ! સોહમ્મે કપ્પે સમોહણ સમોહણા જે જાંચિયે ઇમીસે રયણપ્પજારા પુઠ્ઠીયે ઘળજારા
 તણુયારા ઘળવાયવળણુસુ તણુયાયવળણુસુ વાઝકાદયજારા ઉવચાંજિણણ સેણ જંતે ! સેસ તંચેય એવ જહા સો

आभममुहताः यावद्द्विपसमुहताः आरुणान्तिवसमुहपातम समवहन्यमानो दशोन वा समवहतः क्षप तर्ह्येव यावद्वच सप्तमासमुद्रपातादीरप
 रमाग्नारापामुत्पादयितव्यः तदेव जदन् । नदन् ॥ इति ॥ सप्तवयवस्त दशमोद्दृष्टः ॥ १७ ॥ १० ॥ वायुवायिको जदन् ।
 ओपमे कस्वे समवहत समवहत्य यो अविवोत्स्य रजमनाया पृथिव्या घनवात तमुवाते घनवातवस्येषु तनुवातवस्येषु वायुवायिकस्तयोस्त्य

पं त । एतन्वाक्याय वाचकायिजनैरित्ये वाच समुदात प्रकृत्या ते सर्वे—वेदवाचमुदाहरणं वाच वेदविषयसमवायं भार्वातियसमुदाहरणं समो
दृश्यमाने । वेदनासमवायतं यावत् वैदियममवायतं गतकाले कथं भार्वातियसमुदातं करे समवायस्यमानं यथा । दृश्येवा समवायं संसृतयेव । देश
वरो समनुदातं करे मेव तिमहीय कथं । जाय यदुसत्तमा समादृश्या इक्षिभाराय कथं वाच एव । यावत् नीचे सातमो पूर्ववो समदृश्यायको
इव गारावृत्ते उपजायता । सेव भते २ सि । तद्वति हेमवत् इत्यादि पूर्ववत् । सत्तरसमवायं दृश्या उदृश्या सुपत्ता । ए सत्तरमा गतकना दृश्या
उदृश्या पूरा यथा १० ॥ वाचकादएव भते सादृश्यत्वात् समवाय २ । वाचकायिक हेमवत् सोवमनामे देवशाकमपि स
मनुदातं करे करोति । जे मविद इमीसे रसवप्यभाए पुठवोए धरवाए तण्वाण । जे मज एवोच रजपभापुविनोनेदियै धनवातेनेदियै तनुवातेनेदियै ।
परवाय इसरसु तथराय वकएयु । धनवात मजयेनेदियै तनुवात मजयेनेदियै । वाचकादराए उरवपिजितए । वाचकाय पचे जपचे । सुचं भते संसृतयेव

हम्मकप्पवाउकाइने सत्तसुवि पुढयीसु उवयाइने एव जाव ईसिप्पनाराधाउकाइने ष्यहे सत्तमाए जाव
उयवाएयहो, सेव जते ! जते ! षि ॥ सत्तरसमस्स एक्कारसमो उद्देसो सम्मसो १७ ॥ ११
एगिदियाण जते ! सहे समाहारा समस्सासणीसासा एव जहा पढमसए विवितियउद्देसए पुढयिकाइयाण
वत्तहया जणिया सहेवि एगिदियाण इह जणियहया जाव समाउया समोवथसुगा । एगिदियाण जते !

घात स नदत्त । क्षेत्रं तद्वैय यथा सौपमकस्त्वयायुकायिकः सप्तमपि पृथिवीपूत्पादित एवं यावदीपतप्राम्नाराधायुकायिकोपःसप्तमाया या
वदुत्पादयितव्यसादेव नदत्त । नदत्त । इति ॥ सप्तदश श्रुते एकादशमोदृष्टः ॥ १७ ॥ ११
हाराः सर्वे समीच्यासनिःक्षान्ता एवं यथा प्रथमश्रुते द्वितीय श्रुतेषु पृथिवीकायिकानां वक्तव्यता मन्विता सर्वोपि सैकस्मिन्निवासा निरु ज
चित्तव्या यावत्समायुक्ताः समीपपक्षकाः । एकेन्द्रियाका नदत्त । कतिसेवया प्रसताः ? तद्यथा-रुप्रसेवया यावत्सेवोत्प्रेष्यता । एतेषां प्रहस्य ।

एव जहा साहस्य जल्प वाचकादयो छलमुवि पुढयोसु छववारथा । इमं विमं शीघ्रं कम्म वाचकायिकं सत्तेहं पृथिवीने विवै उपजाव्यो । एव जाव
इविप्पभारा वाचकारथा पक्खेसत्तमाए जाव उववाएयथा । इमं यावत् इयवप्पभाभारा वाचकायिकं ओवे घातसोपृथिवीनेविवै यावत् उपजाववा । सेव
भते २ नि । तच्चति हेममवन् इत्थादि पूववत् । सत्तरसमस्य ण्णारसमा उद्देसा सत्तता । उ सतरमा यतवना इत्थारमाउद्दया पूरो यवो १७ । ११
एगिदियाण भते सहे समाहारा सहे समुत्थास सोसासा । एकेन्द्रिय च वाक्कासकारे, हेममवन् सगसाह सरोधे छसास नीसासेणै । प्वं जहा पढमस
ए विवितियउद्देसए पढविक्काइयाचं वत्तवया मन्विता । इमं विमं पविता यतवना सोत्ताउद्दयानेविपै पृथिवीकायिकभो वक्तव्यता कहे । सगवि एगि
दिवाच इह भाविमया जाव समाउया समावववया । तिवा सगसोहो यणि एकेन्द्रियने विप इहां पवि कहेवो, यावत् सरोखे पाउया सरोखा छपभा
एतहासगे कहेवा । एगिदिवाच भते वल्लेखापो प० त । एकेन्द्रियने हेममवन् कोतसी सेव्या प्रकुरी ते कहेवै-कववउत्तया जाव तेवलेखा । वृत्तसेव्या

कहू छेस्साने पणुत्ताटे तजहा—कण्हलेस्सा जाव तेउलेस्सा । एएसिण जते ! एगिदियाण कण्हलेस्साण जा
य धिसेसाहिया ? गोयमा । सख्ख्यावा एगिदियाण तेउलेस्सा अन्नतगुणा, गीललेस्सा धिसेसाहिया, क
ण्हलेस्सा धिसेसाहिया । एएसिण जते ! एगिदियाण कण्हलेस्सा इही जहेय दीयकुमार, सेव जते ! जते
सि ॥ सत्तरसमस्स दुवाउसमो उदेसो ॥ १७ ॥ १२ ॥ जागकुमाराण जते ! सखे समा
हारा जहा सोउसमसए दीयकुमारुदेसए तहेव निरवसेस ज्ञाणियह जाव इही सेव जते ! जते ! सि जाव

एकेन्द्रियाव कज्जसवयानां यायद्विषयापिक्का ? भौतम । खखोका एकेन्द्रियास्तेषोसेयाः, कापोतसेया कनन्तुयाः, भीलसेया विक्की
पापिक्काः कान्तसेया विद्यापापिक्काः । यतथा जदन्त । एकन्त्रियावा कज्जसवयानां खहि यथेव द्वीपकुमाराणाम् तथेव मदन्त । जदन्त !
इति ॥ मत्तदञ्ज जल हादयोइय ॥ १७ ॥ १२ ॥ नामकुमारा जदन्त । सर्वे समाहारा यथा पोळयसते द्वीपकुमारोइइयके

बावत् तज्जालया कगे कहवा । एएसिण मत्त एगिदियाव । एकेने हेममवन् एवेद्विदने । कण्हसेखाव जाव विसेसाहिया । कण्हसेखा बावत् विशेषाधिक
६ प्र उत्तर । मायमा सवत्थावा एगिदियाव । हेमोवम सर्वदो माहा एवेद्विय । तत्तसेखा वाचसेखा पणतगुणा चोखसेखा विसेसाहिया । तेखासेखा
वत्त तेइवो कापोतसेयो पन्नत्तगुणा भौलसेयो विशेषाधिक । कण्हसेखाविसेसाहिया । तेइवो कण्हसेयो विशेषाधिक । एएसिण भते एगिदियाव क
ण्हसेखा इटो । एकेने हेममवन् एकेन्द्रिकने कण्हसेयोने खहि इत्थादि प्र० । जहेय दोमकुमार । विम दोपकुमारने कज्जा तिम इहां पवि कहवो । सेव
भते रति । तज्जति हेममवन् इत्थादि पूवत्त । सत्तरसमसए दुवाउसमा उदेदयो सवत्तो । ए सत्तरमा यत्तकमा बारसो उदेदयो पूरा ववो १० । १२
बागकनाराण भते सवे समाहारा । मायकुमार हेममवन् वव समाहारा सगले सरोखा साहारे । कज्जा सोखसमसए दोवकुमारुदेसए तथेव वि
रत्तसेव मादिवयं जाव इटो । विम सोलमा मत्तकमा दोपकुमार उदेदयानेविदे कज्जा तिमदोख निरवयेव समसपथे कहवो यावत् खहि एतज्जाली

ज्ञानमस्तथागृप्तिः कृतमनुभवमुग्रहात् । यन्मोयातिमार्गं च सोमज्ञावोमुकपिचः ॥ १ ॥ व्याख्यात सप्तदशस्य सप्तावसरायातमष्टादश व्याख्यायते । तस्य च तापदग्गयेयमुद्दशकमुद्गृहणा गाथा-पठमत्यादि ॥ तथ ॥ पठमति ॥ त्रीयाहीनामर्थोना प्रथमाप्रथमत्वाविविचकारपरयाच्च सप्तदश म प्रथ उच्यते मथाम्यप्रथम ॥ विद्यायति ॥ विद्याया नगरी तदुपसंस्थितो विद्यायति द्वितीय ॥ भागदिययति ॥ मरुत्वीपुत्राभिपानाऽगमारीपस

सो १७ ॥ १६ ॥ अग्निकुमाराण भते । सखे समाहारा एवचेव, सेव भते । भते । हि ॥

॥ समस्त सप्तम सय ॥ १७ ॥

पठमात्रिसाहमाय त्रिण्यपाणायश्चसुरेय । गुलकेवल्यश्चुणगारे नयिएतहसोमिलठारसमे ॥ १ ॥ तेण का

स्त । सर्वे समाहारा एव चेव तदव प्रदत्त । जदत्त । इति ॥ सप्तदश सते सप्तदश बहुधाः ॥ १७ ॥ १७ ॥ समाप्त सप्तदश स्यतम् ॥ १७ ॥

प्रथम (१) विद्याया (२) माक-दिक (३) प्रास्यतिपाता (४) सुरादि (५) गुताः (६) कवत्य (७) नगर (८) जव्याः (९) सोमिल (१०) उदेख

वत् । सप्तदशमस्य सासुसर्मी बहुदेवा सख्या । ए सतरमा यतवना सोखमा बहुदेवा पूरा दया १० ॥ १६ ॥ अग्निकुमाराच भते

मात्रे समाहारा एवचेव । अग्निकुमार देमकम् सयसाऽ समाहार इत्यादिपूठिखीपरे प्रथ करवो इत्यादि पूववत् । सेव भते २ ति । तद्वति हेमगवम्

पूरे सतरमी यतव वगणा, द्विरे सनुकमागतवको पठारमा यतव वणापिचै तिर्हा पठिका बहुदेवाकसयद गाथा — पठमा विद्याहमाच दिपय

पाचाय पमस्य । गुनवेचनियचयारे भविणतइतामिसशरसमी ॥ १ ॥ पठमेत्यादि, बोवादिच पठने प्रथमत्वादि निषारकाक्य पठिका बहुदेवा १ नि

मागु नगरीनो योवा १ माकन्दोपवनामि पांवा १ प्रायातिपातादि मियव योवा १ धमुरवत्तव्यताक्य १ गुणादि यय विधेय सक्तपना १ सेवव्यादि

०

०

०

नितो मात्रन्दित्र स्वतीयः ॥ पाशाहवायन्ति ॥ प्राणातिपातादिविषयः प्राणातिपाताद्यनुयः ॥ असुरेयति ॥ असुरादिवक्ष्यताप्रधानो असुरः पञ्च
मः ॥ गुमन्ति ॥ गुलाद्याद्यविशयस्वरूपानिरूपणपरा गुलः पटुः ॥ केवसिति ॥ केवसादिविषयः कवली सप्तमः ॥ अजगारेति ॥ अजगारादिविषय
या अजगारोष्टमः ॥ प्रयियति ॥ प्रव्यद्व्यभारकादिप्रसूयवार्थी प्रथो नवमः ॥ सोमिसति ॥ सोमिसाभिधानाग्रहणव्यत्यतोपलक्षितः सोमिसो
दशमः ॥ अटारसेति ॥ अटारदशमः इति तत्र प्रथमोक्तशब्दात्यप्रतिपादनात्यमाह-तेषामित्यादि ॥ अटारकादिसद्व्यत्योपय माथा
द्विचिद्व्यत्य-जीवाहारजनवसु स्मिससादिठीयसुत्रयवसाए । माकजोगुवठंग वेयसरीरपञ्चमो ॥ १ ॥ अस्याद्याये अटारकायाधिगमाधिपनस्य तत्र
प्रथमद्वारनिधानमाह-जीववत् प्रथो ॥ जीववत् प्रथमः प्रथमताधर्मपुत्र अथमर्थः किं जीवत्वमसुरम

छेण तेण समएण रायगिहं जाव एव वयासी-जीवेण जते । जीवन्नावेण कि पठमे अपठमे ? गोयमा !

आद्याय ॥ १ ॥ तस्मिन्काले तस्मिन्समये राजगृह यावद्वधमवादीत्-जीवो जवत् । जीवन्नावेन कि प्रथमोऽप्रथम ? गीतम । नैव प्रथमो

विषय ० चवगारविषय ८ भवद्रव्य नारकादि प्ररूपवाच ८ सामिसमान माकजना १ , ए अटारमा मतकना क्षय उद्वेदमाना नाम कक्षा तिहा प
दिना उद्वेदमाने द्वार सुपञ्चमाया ते कहेछे-जीवाहारगमनसु स्मिसेवद्विठोवसुत्रयवसाए । कविजागुवपाये वेयसरीररिबिबली ॥ १ ॥ एङ्गना अय
उद्वेदकवो जावसा । तेषं कासिचं तेषं समण ॥ ते कासनेविये ते समननेविये । रावगिहं जाव एवंवयासी । राकमृङ्गनगरने विपे वावत् यीतम
भगवत्तस्यामो प्रते तमव्वार करो इम कहे । जीवेव भते जीवभावेव किं पठमे अपठमे । जीव हेमगवम् । जीवभावे करो एतदे जीवपणे स्म प्रथम
प्रथमता धम्मनिहित अयमव स्म जीवपणो पडिक्का न क्कता ते पाम्मा अजवा अनादि अयवस्मित जीवपणो १० प्र उत्तर । मावमा वा पठमे अपठमे
०५ अरइय आव वेमानिए । वेदीतम इहा प्रथम अयममपणो जीवपाये ए गावा कहेछे-जीवेवपणपुग्वा भावोसोतेवपणमोहोइ । जीवपणत
पुग्वा पावेइसातेवपणमसि ॥ १ ॥ जे भाव जेवे पडिक्कापाम्मा ते तिजेभावे अयमम कहेछे तथा जे कोइ जे.भावप्रते पवे पाम्मानवो अने पावे ते तवे

पश्यति, आहारकद्वारे-आहारयुग्मित्यादि ॥ आहारफल्येन भोगप्रयत्नोभावविज्ञेयः प्राप्तपूर्वत्वादाहारकालस्य एव नारणाविरपि, सिद्ध
स्थाहारकाल्यन नपुन्यते अनाहारकत्वा तस्येति अनाहारएवमित्यादी ॥ सियपठमेति ॥ स्यादिति कथिञ्जीवो अनाहारकाल्येन प्रयत्नो यथा

ज्ञाधेण किं पठमे अुपठमे ? गोयमा । गोपठमे अुपठमे । एव जाव येमाणि ॥ पोहस्तिणिवि एवचेव । अु
णाहारण नत ! जीवे अुणाहारजावेण पुच्छा, गोयमा । सिय पठमे सिय अुपठमे, गोरहण जाव वेमा
णिणु गोपठमे अुपठमे । सिद्धे पठमे गोअुपठमे । अुणाहारगाण नते । जीवा अुणाहारगा पुच्छा, गो

प्रयमाः । आहारको प्रदत्त । जीव आहारकजावन किं प्रयमोऽप्रयमः ? गीतम । नैव प्रयमोप्रयमः । एव यावद्वैमानिकः । पृथक्तेप्यथ चैव ।
अनाहारको प्रदत्त । जीवोनाहारकजावन पुच्छा गीतम । स्यात्प्रयम स्यात्प्रयम नैरयिको यावद्वैमानिका भोगप्रयमोप्रयमः । सिद्धः प्रय
मो नैवाप्रयमः । अनाहारका प्रदत्त । जीवा अनाहारकाः पुच्छा गीतम । प्रयमाप्यप्रयमा अपि नैरयिका यावद्वैमानिका भोगप्रयमा अप्र

प्रयम १ म उत्तर । मायमा आपठम अपठमे । इभोतम आहारकपणे करो नही प्रदत्त आहारकपचानि अनादि भवनेविदे अतस्तवार प्राप्त प्रयप
चांको इम नारकादिक पवि कइवा । एव जाव येमाविवा । इम यावत् वैमानिककणे कइवा, तथा सिद्धपणे अनाहारक पचानि विदे ४ पुच्छा सिद्ध
पचानि अनाहारकपचां यको ए एक्कले दइक कइवा । पाहस्तिणिवि एक्कन । प्रदत्ते पवि इमहीव कइवो । अनाहारक मते जीवे अनाहार भावेण पु
च्छा । अनाहारक हेमगदन् जीव अनाहारकभावेण प्रदत्तम १ म उत्तर । मायमा सिद्धपठमे सिय अपठमे बेरहण जाव वेमाविप ।
इभोतम काएकप्रोव अनाहारकपणे प्रदत्तम जिम सिद्ध आणएक अप्रयम संभारात्रियशगतिभेविदे अनाहारकपचानी अतस्तोदार भूतप्रयपचां यको ने
रयिक यावत् वैमानिककणे कइवोमदइक कइवा । आपठमे अपठमे । नहा प्रयम अनाहारकमा अभावकको अप्रयम । सिद्धेपठम भा अपठमे । सिद्ध
अनाहारकपणे प्रदत्तमे पवि अप्रयम नही एक्कलेदइक । अनाहारगाण मते जीवा अनाहारगापुच्छा । विदे प्रदत्ते दइक कइवो—यथा अनाहार

सिद्धः कथिषामप्रथमो यथा सप्तरी, संसारिबोविषयगततावनाहारकलस्यामन्तरी प्रुतपूर्वत्वादिति ॥ एकैके पुष्पा प्राचिपद्युति ॥ यद्य किल पु
ष्पावाक्य मसिखित तत्रैकैस्मिन्पदे पुष्पा वाक्य वाच्य मित्यर्थः, प्रत्यक्षरे-नवविट्टीएत्यादि ॥ नवविट्टिक एकत्वेन बहुत्वेनच यथा आहारको
न्निहित एव वाच्यो ऽप्रथम इत्यर्थः यतो प्रथमस्य प्रख्यात मऽनाविष्टिमतो सौ प्रव्यत्वेन न प्रथम एवमनवसिद्धिकोपि ॥ नोनवसिद्धियुगोप

यमा ! पठमावि श्यपठमावि , जेरद्वया जाव वेमाणिया जोपठमा श्यपठमा । सिद्धा पठमा जोश्यपठमा
एकैके पुष्का ज्ञाणियद्धा , नवसिद्धिपु एगत्तपुहत्तेण जहा श्याहारए , एव श्यन्नथासिद्धिएवि । जोन्नथासिद्धि
यणोश्यन्नवसिद्धियएण जते ! जीवे जोन्नव० पुष्का , गीयमा ! पठमे जोश्यपठमे । जोन्नथासिद्धिणोश्यन्नव

यमा । सिद्धा ! प्रथमा नोचमयमा ॥ एकैकस्मिन् (पद) पुष्का प्रकितव्या , नवसिद्धि एकत्वपुष्पाज्या यथाहारकः एवमनवसिद्धिकोपि ,
नोनवसिद्धिको नोचमयसिद्धिको जदन्त । जीवो नोनवपुष्पा गीतस ! प्रथमो जेवामयत्त । नोनवसिद्धिको नोचमयसिद्धिको जदन्त । सिद्धो

रक जेमगन् जोव यनाहारक इत्यादि जन्त उत्तर । नाबमा पठमावि अपठमावि जेरद्वया जाव वेमाणिया । जेमौतन प्रथम पवि सिद्धौ अपेक्षा
ये प्रथम पवि सप्तरी विषयनौ अपेक्षावे गारको यावत् वेमाविबन्धने । जोपठमा अपठमा विषापठमा जोपपठमा एकेके पुष्पा भाविबगवा ।
नष्टी प्रथमा एतत्ते प्रथमा बहवा, सिद्ध प्रथम यनाहारक यथाबको नष्टी प्रथम बिहारी पुष्पा वाक्यसिद्धि तिहारी एकेक पदमेविदे पुष्पा वाक्य ब
हवा हार २ । नवसिद्धि पदमपुष्टेवे बहवाप्राकारए । नवसिद्धि एकत्वपुष्टेको विम आहारकको तिमबहवा अपठमा इत्यर्थ । एवमनवसिद्धिए
वि । प्रथमसिद्धि पवि इमन् बहवो । जोमयसिद्धि पापमवसिद्धिएव अते जीवे पुष्पा । नष्टी भवसिद्धि नष्टी प्रथमसिद्धि इहारी जीव पद तथा
सिद्धपद बहवा पवि गारकादिपद न बहवो अपठमयपदी बको तेजना मवसिद्धिकमा प्रथम इत्यादि ॥ ४८ । जो पठमे जोपपठमे । जेमौतन प्रथम
जे पवि प्रथम नष्टी ए जीव पद पावकीने बहवा द्विके सिद्ध पद पावकीने बहवा । जोमवसिद्धि जोमवसिद्धिएव अते सिद्धे जोमव । नष्टी भवसिद्धि

त्रयगिपुष्पमित्यादि ॥ इह जीवपदं सिद्धपदं च पादौ शतितयद्वयकमण्या तस्मिन्नाति ननु नारकादीनि मोक्षवसिष्ठिप्रमोक्षजनयसिद्धिपदेन सिद्ध
स्वेवान्निपानान् तयाद्येकत्वे पृथगे च प्रथमतः पापं सन्निधाय-सखीयान्मित्यादि ॥ सखी प्रीय सखिज्ञाते माऽप्रथमा मन्त्रज्ञ-सखित्वमात्रात्
यित्तसिद्धिपदञ्च त्रय वसतिवति ॥ एकस्मिन्निधाय वसतिवत्या स्या मांकारादिवैमानिकान्ताः सखिज्ञोऽप्रथमतया वाच्या इत्यर्थः ए
वमस्यपि ॥ ननु जात यावमसतरति ॥ असखित्वविद्योपित्तानि जीवमारकादीनि व्यस्तरान्तानि पदाम्यप्रथमतया वाच्यानि तेषु हि सखिघपि

सिद्धिपुण जते । सिद्धे गोत्राय एव पुहसेणवि दोरुहयि । सखीण जते ! जीवे सखिज्ञावेण कि पठमे पुष्ठा
गोयमा ! गोपठमे व्यपठमे , एव विगलिदियवजा जाय वंमाणिए । एव पुहसेणवि । व्यसखी एव चेन
पगसपुहसेण जयत्र जात्र वाणमतरा गोसखी गोव्यसखी , जीत्रे मणस्स सिद्ध पठमे गोव्यपठमे , एव पु

नोत्रय मयपुहसेणाप ह्योः (जीवसिद्धयो) सखी जदत्त । जीव सखिज्ञावत्त कि प्रथम पुष्ठा गी० । नोप्रथमोऽप्रथमः एय विकलेन्नि
ययस्ये पावहुमानिकः । एव पुथस्तनपि । असखीएव वैवेकत्वपुथज्ञाज्या नवर पावहुमानव्यन्तराः मोसखीनापसखी कीवो मनुय्य सिद्धः

व नही अभवसिद्धि के संगतन् निवत नही अभवमिद्धि पदे इत्यादि पुत्रवत् प्रथम इत्यर्थः । ए एकत्वे दृढव इम पुथज्ञ प
वि वनो जीव पद सिद्ध पद एवेक पद कहवा इतर १ । सखीण भत जीवे सखिभावेण कि पठमे पुष्ठा । सखीकारने विदे सखी इभगवन् सखीपथ करो
मू पठम सखवा पठवम इतिप्र उत्तर । मायमा वापठम अपठम । इभोतम सखीजीव सखाभावे करो मको प्रथम प्रथम इत्यर्थः । ० वं जिगलिदियव
त्र । इम निवसेही कडिने पकेही बोझो तेरिद्रिय वसरिद्रिय ए चार यकीने त्रय भारकाटि वैमानिक पयन्त सखा नही प्रथम प्रथम इत्यर्थः । एवपुत्र
भावि । इम पुठस दृढवने पविजदवा । प्रसखा पवयत्र एयत्तपठवत्त । इम असखापयि इम एकल पुथज्ञ व दृढवे कहवा । नवर जाव वाचमतरा ।
पतवा त्रयप दावत् धानभस्तर घटन्त इहा पद कहवा । वासणा वाचसखी । नहा सखा नही प्रसखी ए समय निपेथ पद । जीवे मणस्स सिद्ध पठमे वा

प्रतपूषवत्या ऽस्यिद्वय सन्त्यते ऽस्यिद्वयमुपादात् पूषिव्यावयस्त्व ऽस्यिद्वयमेव तेषां या प्रथमस्यमनन्तश्च साक्षादादिति उन्नयनिधेयपठब्ध
 श्रीमनुष्यसिद्धपु सन्त्यते तत्र च प्रथमत्वं वाच्यमतयोक्त-मोक्षस्त्रीत्यादि सन्त्याद्वारे-सलसलमित्यादि कदा आह्वारयति ॥ अथमम इत्यथ अना
 दिस्वात्मसंशयत्वस्यति ॥ नवरं जस्य वा ससा आत्यति ॥ यस्य नारजाद यो कृष्णादिसङ्ख्या स्ति सा तस्य याच्या इदञ्च प्रतीतमेव अलक्षयपदस्तु
 नीवमनुष्यसिद्धयस्ति तस्यान्व प्रथमत्वं वाच्य मोक्षस्त्रिणाचसम्भ्रमातिवति एतदेवाह-अलक्षयेत्यादि दृष्टिद्वारे-सम्भ्रमद्विष्टि-अभित्यादि ॥ सियपठमे
 मिय अपहसति ॥ कदिरसुस्यदृष्टिर्जीवः सभ्यागुदितया प्रथमा प्रथमो यस्य तत्प्रथमतया सभ्यागुदोमसाजः कश्चिसामथसो येन प्रतिपत्तित सम्भ

हस्तेणवि । सलस्तेण नते ! पुष्का , गीयमा ! जहा आहारए एउ पढसेणवि , कएहलेस्से जाव सुकालेस्से एयचेय णवर जस्स जा लेस्सा अत्थि । अलेस्सेण जीया मणुस्सा सिद्धा णीसखी णोअसखी । सम्मादिठ्ठी एण नत ! सम्मादिठ्ठीनावण कि पढमे पुष्का , गीयमा ! सिंय पढमे सिंय अणपढमे एव एगिदिअवज्ज जाव

प्रथमोन्निवाप्रथमः एव पुण्यज्ञेनापि । सलहयो नदन्त । पूष्णा भीतस । पयापारकः, एवं पुण्यज्ञेनापि । कृष्णलेहयो पातच्छुक्लनदय एवं जेव नवर यस्य या लहयास्ति । सलहया जीवा मनुष्याः विद्वाः नोसङ्गिनोचसङ्गिनः । सम्यग्दृष्टिज्ञो नदन्त । सम्यग्दृष्टिज्ञावेन किं प्रथमः पूष्णा, पूष्णा, पूष्णा ।

पपठने । श्रीमन्मुनि विठ पदानि विवे साभीरु तिहा प्रथम पदो कहवो गहो अपथम । एवं पुहसेववि । हम पुहल पवि कहवो । सकेसेव भते । पुष्पा, सेगा हारने विवे सकेसी हमादि प्रभु । मायमा । कहा पाहार । इभीतम । सकेसी पाहारकनीपर कहवा । एवं पुहसेववि । हम पुहले पवि कहवा कहसेव आव सुहनेव एवंव । कव सेसी पाटि सेर यावत् प्रल सेसीने पवि हम होव कहवा । कवर लथ का सेका भलि । एतका विगेष ले नार कादिकने बिबा सख्यादि सेगा से तेहने तिहा कहवो । पकेसेव जीवा मचका सिहा पोसवो पापमको । सेगा पदनी जोव मनुष सिहने विवेले तेह मासमी ना पठकोनीपर कहवो प्रथम हलव बार । सखदिशेएवं मते सखदिहीभावेवं वि पठमे पुष्पा । इतिहार कहैले सखगहरी से ममबन् जोव

मृगार्ण पुनस्तथमिति ॥ एवं एगिंदियवर्ज्जति ॥ एकेन्द्रियाणां सम्यक् भासि ततो मारकादिवरुणविजायासेकेन्द्रियान् प्रजमित्या श्रेयः स्यात्
 प्रथमः स्यादप्रथम इत्येय पात्राः प्रथमसम्यक्ज्ञानापायेषा प्रथमः द्वितीयाविलाभापक्षयास्वप्रथमः चिद्वस्तु प्रथमएव चिद्वस्तुननुगतस्य सम्पन्न
 इत्य तदानीमेव ज्ञावात् ॥ मिथ्यादिष्टीत्यादि जहा पाद्वारनति ॥ एकत्वे एकोऽय मिथ्यादृष्टीनामप्रथमत्वमित्यर्थे ज्ञानादित्वा निमग्यादृष्टानस्य

धेमाणि १ । सिद्ध पठमं णोश्चपठमे पुढसिया जीवा पठमात्रि अष्टपठमात्रि एव जात्र वेमाणि १ । सिद्धा
 पठमा णोश्चपठमा, मिच्छद्विठीए एगसपुहसेण जहा स्याहारगा, सम्मामिच्छाद्विठीए एगसपुहसेण जहा
 सम्मद्विठी, जधर जस्स अस्त्य सम्मामिच्छसे सजते जीत्रे मणस्सेय एगसपुहसेण जहा सम्मद्विठी । अस्

भौतम । स्यादप्रथमः स्यादप्रथम एवमकन्द्रियवर्ज्जं यावहुंभासिकाः । सिद्ध प्रथमो नैवाप्रथमः । एवमत्वे जीवाः प्रथमा अपि समथमा अपि
 यय यावहुंभासिकाः । सिद्धाः प्रथमा नैवाप्रथमाः । मिथ्यादृष्टिः एकत्वपुपक्षाज्या यथाहारकाः । सम्यक्प्रियादृष्टिः एकत्वपुपक्षाज्या यथा
 एवमदृष्टिर्नवर यस्यासि सम्यक्प्रियात् सयतो जीवो यनुययैकत्वपुपक्षाज्या यथा सम्यक्प्रिः असंयतो यथाहारकः, सयतासयतो जीवः

मन्वादृष्टि मोक्षेवरो ज्ञ प्रथम इत्यादि प्रश्न । आ । मित्र पठमे मित्र अपठमे एव एगिदिवरुण । हे मातम । जेने पठितो सम्मत्तनो साभ ते प्रथम
 मित्र सम्मत्तनः ते पक्षा वकी कक्षा तज्जे अपठम इम एकेद्वी वर्यो ते जेद्वमाटे एकेप्रियेने सम्यक् नो साभ भवो तेमाटे वर्यो । साभ वेगाविण । येगभार
 कादि वेगानिबन्धेन सर्व एव कक्षवा । सिद्धे पठमे बोधपठमे । मित्र तो प्रथमद्वीक सिद्धस्य अनुगत सम्यक्त्वा तितारेखे साभ वकीज । पुढसिया जीवा
 पठमानि अपठमानि । नको अपठम एवमे जीव प्रथम पनि पुवे अपठम पयि पुवे । एव आव वेमाविद्या । इम यावत् वेगानिबन्धेने कक्षवो । सिद्धा
 पठमा अपठमा । सिद्ध सर्वा तेज्जेप्रथमपयि अपठम नको । मिथ्यादिष्टीए एगसपुहसेण । मिथ्यादृष्टीने एकत्व एवमे तथा एवम दंडवने विपे । जहा
 पाद्वारमा । जिम पाद्वारक कक्षा तिम कक्षवा । स्यामिथ्यादिष्टीए एगसपुहसेने जहा सम्मद्विठी । सम्यक्प्रियादृष्टी एतसे मित्रद्वी एकत्व एवमे विम

ति ॥ भगवामिच्छादिहीत्यादि जहा सुम्भदिच्छिति ॥ स्यात्प्रथमः स्यात्प्रथमः प्रथमेतरसम्भविष्यादक्षमलाजायेत्येतिभावः ॥ नवरं अस्स अन्त्य
गम्भाः मण्डल ति ॥ दयन्दिचिन्माया यस्य मारवाये मिषद्वानमसि स एवेह प्रथमाप्रथमचिन्मायासथितव्यः सुयतद्वारे ॥ सजगद्गत्यादि ॥ इह
य जोयपदं मनुष्यपदं भवेत् ॥ सव साः तयोद्येकात्वादिना यथा सम्यग्बुद्धिरुक्त साया सौ वाच्य स्यात्प्रथमः स्यात्प्रथमः प्रत्ययः एतसु सप्तमस्य
प्रथमतरमातापत्तया वसेपमिति ॥ परसजग ए जहा आहारयति ॥ अथप्रथमइत्यर्थः अथयतस्वस्याभादित्वात् अथयासक्यस्यादि ॥ चयतासयतो
जीयपद पञ्चान्त्रियतिपकपद मनुष्यपद ॥ जयतोत्यत एतपु एकत्वादिना सम्यग्बुद्धिरुक्तः स्यात्प्रथमः स्यात्प्रथम इत्यर्थः प्रथमाप्रथमस्यव्य
प्रथमतरद्वजिरितिमातापत्तयति ॥ मासजग ए नोपरसजग इत्यादि ॥ निषिद्धसुयमासंयममिषमनावो जीवः सिद्धय स्यात् सव प्रथम एवेति कथा

जग जहा आहारए, सजयासजग जीवे पचिदियतिरिक्कजीणिमणुस्से एगसपुहत्सेण जहा सम्मदिही ,
णोसजग णोच्चसजग णोसजयासजग जीवे सिद्धय एगसपुहत्सेण पठमे णोच्चपठमे । सकसायी कोहकसायी

पञ्चान्त्रियतिपयोनिबमनुया एकत्वएग्याप्पा यथा सम्यग्बुद्धिः नोसयतो नोयसयतो नोसयतासयतो जीव सिद्धयैकत्वपृथक्ताया प्रथ

मम्यदहो कथा तिम कथा । नवर कण पति सव्यानिच्छत सजते जीवे मणरमय एतपपत्तेक जहा सुम्भदिही । एतका विग्रप वृत्त चित्तये जे
मारकादिभने नियन्गन पचि तेहो अ प्रथम अपकम चित्ताने विपे पचि कडको डार ४ । इवे सुयत डार कडैह—इही जीव पद मणव पद वेहोस कड
या तेहने पवत्तादिक्को करो बिम मम्यगट्टो कडो तिम कडको । पसत्रण जहा आहारए सुजया सजग जीवे पचिदित्तिरिक्कजीणिमणुस्से एगसपु
हत्सेण जहा मणदिही । पसयत पाहारकनो पदं कडवा प्रथम इत्येव सजता सुयत जीव पदने विपे पचिदिय तियेच पदने विपे तथा मणव पदने विपे
इने एतकामाटे एकत्वादिकेको पम्यगट्टोही परे कडवा मियपठम मियपठमे इत्येव प्रथमपथा अपकमपथा ते प्रथम पयोदेय चिरिति आभ सपेचाये
आपथा । आसत्रव आचयचह । नहो सुयतवत नहो पसयतवत । आसजयासजग जीवे सिद्धय एगसपुहत्सेण पठमे यो अपकम नहो सजता सजत निषिच

यद्गारे-मरुसाइत्यादि ॥ कपायिण आहारकवदप्रथमा अनादिस्वात्कपायित्वस्यति ॥ अकसायीत्यादि ॥ अकसायी जीवः स्यात् प्रथमो यथास्या तत्कारिषस्य प्रथमलाभे स्यादप्रथमो द्वितीयादिलाभे एव मनुष्योपि सिद्धस्तु प्रथमएव सिद्धत्वाभुगतस्या उक्तायप्रावस्य प्रथमत्वादिति प्राप्त द्वारे-भावीत्यादि ॥ अथा सम्महिद्विति ॥ स्यात्प्रथम स्यादप्रथम इत्यर्थः तत्र कवली प्रथम अक्षेयसी तु प्रथमज्ञानलाभे प्रथमोऽन्यथा त्वप्रथम इति ॥ नयर अं जस्य अस्त्विति ॥ जीयादेवकवलितायां यन्मतिज्ञानादि भस्य जीवमारकारे रस्ति तत्तस्यावाच्यमिति तद्य प्रतीतमेव केवल

जात्र छिन्नकसायी एगक्षेण पुहक्षेण जहा आहारए, अकसायी जीने सिय पठमे सिय अ्यपठमे, एव मणु र्स्त्रेयि, सिद्ध पठमे गोअ्यपठमे । पुहक्षेण जीवा मणुस्सा पठमावि अ्यपठमावि, सिद्धा पठमा गोअ्यपठमा । याणी एगक्षपुहक्षेण जहा सम्महिठी, अ्यान्निणियोहियणाणी जाव मणपञ्जवणाणी एगक्षपुहक्षेण एवचैव,

मा नैवाप्रथमः, सक्तपायी क्षोपकपायी यावक्षोप्रकपायी एकत्वपुण्यज्ञान्या यथाहारकः अकपायी जीवः स्यात्प्रथमः स्यादप्रथम एव मनु ष्योपि सिद्धोपि प्रथमा नैवाप्रथमः पुण्यज्ञान जीवा मनुष्याः प्रथमा अपि अप्रथमा अपि सिद्धाः प्रथमा नैवाप्रथमाः । ज्ञानी एकत्वपुण्यज्ञा

नयम असवस ते नियमानने विपे जीव यने सिध इवे तेह एकत्व दृढे तदा पुण्य दृढे प्रथम इवे तत्रो अपठम इत्यत्र द्वार ६, इवे अयावद्वार खरेवे मरुसायो आइअसायो जाव सामकसायो एगक्षेपुहक्षेण जहा अहारए । मरुसाइ इत्यादि सकपादे ज्ञाव अयावो यावत् खोभ अयाए ए एकत्व दृढे तदा पुण्य दृढे करो विम पाहारक ज्ञातिम अजवा यतसे अप्रथम इत्यत्र । अजसायो खोवे सिय पठमे सिध अपठमे । अजपायी खोब पदने विपे यथाप्यात आरिभने प्रतिमाभ ययी पात्रोपार यादि सेह खाभ ययी । एव मरुस्य पदने विपे तया सिध पदने विपे । पठमे आ अपठमे । प्रथम इवे पवि अप्रथम नञा । पदत्य जीवा मनुष्या पठमावि अपठमावि । पुण्य दृढे खोब पदने विपे तदा मनुष्य पदने विपे प्रथम अवि अप्रथम यदि । सिद्धा पठमा यावपठमा । सिध पदन विपे प्रथम इवे पवि अप्रथम नञो द्वार ७ । पापो एगक्षपुह

माप्तीत्यादि प्लवं ॥ यथावीत्यादि ॥ अथा आहारयति ॥ अग्रयम इत्यर्थः, आनादित्वेनानमस्यो ज्ञानस्य समवेत्स्य साप्रादिति, योगद्वारे-सुखो
भीत्यादि ॥ एतदप्याहारकयदग्रयममित्यर्थः ॥ अस्स जो जोगो अत्थिति ॥ जीवनारब्धादिदृक्कचित्तायां यस्य जीवाव यो मनोयोगादि रस्ति
न तस्य वाप्यः सुख प्रतीत एवेति ॥ अमोनीत्यादि ॥ जीवो मनुष्यः सिद्धयायोगी प्रवर्ति सुख प्रथम एवेति, उपयोगद्वारे-सागारेत्यादि ॥ अथा

गयर जस्स ज अत्थित्य, केयलणाणी जीवे मणुस्से सिद्धेय एगसपुहत्तेण पठमा णीअपठमा, अस्साणी महस्य
याणी सुयअस्साणी विजगणाणी एगसपुहत्तेण जहा आहारए। सजीगी मणजोगी यइजोगी कायजोगी एग
सपुहत्तेण जहा आहारए, जयर जस्स जो जोगो अत्थित्य, अजोगी जीयमणुस्सा सिद्धा एगसपुहत्तेण पठमा

त्वां यथा मय्यदृष्टिः पानिनिवापिकक्षाभी यावन्मम-पयवक्ष्यामी एकत्वपुण्यात्माभ्यर्त्थेनैव नवर यस्य यदस्ति, केयलक्ष्माभी जीवो मनुष्यः
निदुर्वैते एकत्वपुण्यात्मा प्रथमा नैवाग्रयमा । अस्यामी मत्यस्यामी युतास्यामी विजगृह्यामी एकत्वपुण्यात्मायां यथाहारकः । अयोनी मनोयो
गी वाग्यामी काययोगी एकत्वपुण्यात्मा यथाहारको नवर यस्य यो योगोस्ति । अयोगिबीजा मनुष्याः सिद्धाद्यैकत्वपुण्यात्मा प्रथमा नैवा

भव अथा मय्यदृष्टिः । इवे ज्ञान द्वार कर्षणे ज्ञानी एकत्वे तथा पृथगे ज्ञिम सम्भनदृष्टौ कक्षा तिम ए पदि कइवा एतस्से सिद्ध पठमे सिद्ध अपठमे
इत्थं । पानिनिवापिकक्ष्याभी । मति ज्ञानी पादि देही । ज्ञाय मयपयवक्ष्यामी । यावत् मम-पयव ज्ञानी । एगसपुहत्तेणैव इवचेन । एकत्व पुवजे
इम जे कइवा एतस्से पेट दइव इम न कइवा । जयर प्लवं अं पत्ति, केयलक्ष्माभी जीवे मणुस्से सिद्धेय । एतथा विशेष जेइ जीवादिक्क दइव चिंतामे
विशे जेइ मति प्राप्तादि जेइ जीव नारकादिने जे तेइ तिहा कइवो जेइय ज्ञानी जीव मज्ज सिद्ध इ इवे । एगसपुहत्तेण पठमा बोधपठमा
तिहा एकत्व ईदमे तथा दइव इदमे प्रथम कइवा पदि अग्रयम न कइवा । यथाभी मतिपक्षाभी सुययक्षाभी निर्मलक्षाभी । यथाभी मति पक्षाभी
। नून पक्षाभी इ निर्मल ज्ञानी इ । एकत्वपुहत्तेणैव ज्ञाना आहारए । यत्थं जेइ दइव इदमे विम आहारक कक्षा तिम कइवा आरं ८ । अयोनी

अथाहारएति ॥ साकारोपपुक्ता अनाकारोपपुक्ताय यथा नाहारको निहित स्तथा वाच्या स्तेन जीवपदे स्यात्प्रथमा अनादित्या तज्जातस्य सिद्धि पदतु प्रथमा नोद्यप्रथमाः साकारानाकारोपपार्यावलोपितस्य सिद्धत्वस्य प्रथमत एव प्रायाविति धेद्वारे-सवयगत्यावि जहा आहारएति ॥ अ प्रथम एवेत्यपः ॥ नवर जस्स जो वदो भवति ॥ जीवादिदशजन्तानाया यस्य नारकादे यो नपुसुकावि येंदोस्ति स तस्य धाव्यः सच प्रसीत एवेति ॥ अवयट्टे इत्यादि ॥ अवदको यथा अकपायी तथा वाच्य त्रिषपि पदपु जीत्रमनुप्यविहलपुनपु तत्र च जीवमनुप्यपदयोः स्यात्प्रथमः

गोअपठमा । सागारोपपुक्ता अणुगारोवउत्ता एगसपुहत्तेण जहा अणुणाहारए । संवेदगी जाव णपुसगव दगी एगसपुहत्तेण जहा आहारए एव जस्स जो वेदो अत्थि, अवेठत्त एगसपुहत्तेण तिसुवि पदेसु जहा

प्रथमाः । साकारोपपुक्ता अनाकारोपपुक्ता एकत्वपुण्यत्ताया यथानाहारक । अवदको यावत्पुसकवेदको एकत्वपुण्यत्तायां यथाहारकः एव भस्स को वदोस्ति अवदक एकत्वपुण्यत्ताया त्रिषपि पदपु यथाकपायी ११ । सधरीरोपपाहारकः एव कामकधरीरी यस्य यदस्ति नवरमाहारक

मवकागा वरत्रावो कावत्रानो एगतपुहत्तक अहा पाहारए इवे वाग हार करैक - सयागा मनावागो १ वचनवागो २ काववागो एपवि एक्कल पूजत्ते त्रिस पाहारक कक्षा तिम कववा । पवर जस्स जा जागा भवति । एगमा विगिय केक कोवादिक्के अह मनायागादि के तह तेहने कववा । अत्रावो आउनकप्या मिहा एगतपुहत्तक पठमा वाचपठना । अवाभो इत्थादि अजायो जीवपद मनकपद सिद्ध हुन पपि अमयम नको हार ८, इवेउपवाग हार करैके-सायारावउत्ता अवागारावउत्ता एगसपुहत्तेव । साकारोपपुक्ता एकत्व एवत्ते अनाकारोपपुक्ता एकत्व देवत्ते तवा पुण्य देवत्ते । अहा एवाहारए । जिन अनाहारक कक्षा तिम कववा, त्रिव वेदहार करैक-सवेदगा काव अपुसगवेदगा एगतपुहत्तक अहा पाहारए एव जस्स जो वेदा एति । संवेदव पुसप वेदक १ को वेदक २ नपमव वेदक ३ एकत्व पूवत्ते पाहारकनो परे कववा इम जह कोवावि पदने विपे सेइ वेद इव तह वेद तहने कववा । अवदवा एगतपुहत्तक तिसुवि पदसु जहा अकसाह सधरीरो अहापाहारए । अवेदक एकत्व पूवत्त वत्तेकरो तानर कोन

साय प्रतीता एवेति अथ प्रथमाऽप्रथमसहाप्रिणामायाह-जीवेबणाह ॥ यो ज्ञावो जीवत्वादि र्येन जीवादिना कर्त्रा प्राप्तपूर्वो ज्ञासपूर्वो ज्ञावः
पपायः स जीवादिस्तत्र भावनाऽप्रथमको जवति ॥ संसेसुति ॥ सप्तम्या रसुतीयायंत्वा च्यपैः प्राप्तपूर्वप्रावव्यतिरिक्तं प्रेवति प्रथम कि स्वरूपैः
सुपेरित्याह-अप्राप्तपूर्व प्रोवे रिति गाथात् अथ प्रथमादिविपक्ष चरमादित्व जीवादिष्वेव द्वारपु निरूपयन्निदमाह-जीवेकमित्यादि ॥ जीवो
नत्तना । जीवज्ञावन जीवत्वपर्यायक कि चरमः कि जीवत्वस्य प्राप्त्यवचरमप्राग कि जीवत्वं मोक्षतीत्यर्थः ॥ अचरमेति ॥ अविद्याभामजीवत्व
चरमसमो जीवत्वमत्यंतं स मोक्षतीत्यर्थः इह प्रस ज्ञाह-नो मैव चरम प्राप्त्यजीवत्वावसानो जीवत्वस्याव्यवच्छेदादिति ॥ नेरक्षममित्यादि

इमा लस्कणगाहा-जीजेणपप्तपुष्टो ज्ञावोसोतणस्यपठमोहोई । संसेसुहोइपठमो स्यपप्तपुष्टेसुनावेसु ॥ १ ॥
जीविण जत । जीवज्ञावेण कि चरिमे स्यचरिमे ? गोयमा । णोचरिमे स्यचरिमे । णेरइणुण जते । णेरइय

सतमाप्रथमो जवति । छेपैजवतिप्रथमो प्राप्तपूर्वज्ञावेच ॥ १ ॥ जीवो जवत्त । जीवज्ञावेच कि चरमोचरमः ? नीतम । णोचरमाचरम' , नेर
पिका मदत्त । नेरयिकजावन पुष्ठा, गौतम । स्याचरमः स्याचरमः एव यावद्भूमानिक्तः , सिद्धो यथा जीवः । जीवाना पुष्ठा , गौतम ।

एव जवत्तगाथा कहै-आवचपप्तपुष्टो भावासातेचपठमोहोई । संसेसुहोइपठमो चपप्तपुष्टेसमावेस ॥ १ ॥ ज्ञ माव जीवत्वादि कर्त्तव्ये प्राप्त पूर्व पा
म्वा पुत्रभावपर्याय तिका जीवादिक् तिजेभावेकरी चपप्तम क्वे प्राप्त पूर्व माथ स्यतिरिक्त चमेराकवे ते प्रथम कहिये ग्रय केकवे स्वरूपे ते कहैहै-अथा
स पुत्रभावैरी इत्यर्थ ॥ १ ॥ जीवेच भते जीवभावेष कि चरिमे चरिमे । जीव हेमगवन् जीवभावैकरी स्मू चरिम, चरिम कहिये जे भाव वको नहो
पामसो चववा एतमे ज्ञ माव चनाहि १ म उत्तर । गाग्रमा चाचरिमे चचरिमे । जेगौतम नहो प्राप्त ज्ञाव जीवपक्षांको छेइ नहो चचरिमहे जीवपक्षांना
प्रथमपेइ वको । नेरएचभते केरइयभावेष पुष्ठा । गारक हेममवन् गारकभावैकरी स्मू चरम पथवा अचरम १० प्र० उत्तर । गोयमा सिय चरिमे

मिय चरिमे मिय चरिमाति ॥ यो नारको नारकत्वा दुहुत स भुन भरकगति न यास्यति सिद्धिमना एव चरमो त्यस्यऽचरमः, एव यावद्दु
मानिकः ॥ मिदु उदा ज्ञीयति ॥ अचरम इत्यर्थः नादि सिद्धुः सिद्धतया विभक्त्यतीति ॥ जीवात्मित्यादि ॥ पुण्यकृतदण्डकः सपायिपयेति
पादारम्हार-पादारमयमृत्युति ॥ सर्वेषु जीवादिवदेषु ॥ सिय चरमे सिय अचरमाति ॥ अद्यचरमो यो निर्वास्यति अम्यस्यचरम इति अना

ज्ञावेण पुच्छा ? गायमा । सिय चरिमे सिय अचरिमे एव जाव वेमाणिए, सिद्धे जहा जीवि । जीवाण
पुच्छा ? गोयमा । जीवा णोचरिमा अचरिमा । णरइया चरिमावि अचरिमावि एव जाव वमाणिया,
सिद्धा जहा जीवा । आहारए सव्वत्य एगसेण सिय चरिमे सिय अचरिमे पुहसेण चरिमावि अचरिमावि

जीवा नोपरमा अचरमाः । नैरायकादरमा अपि अचरमा अपि एव यावद्दुमानिवाः सिद्धा यथा जीवाः । पादारकः सर्वत्रैकत्वेन स्यादर
मः स्यादचरमः पुण्यचरमः पुण्यचरमा अपि । अनाहारको जीवः सिद्ध एकत्वमापि पुण्यकृतमापि नैव चरमो चरमः छेपस्यानघकत्व

मिय चरिम एव जाव वेमाचिए । ज्ञेयतम कदाचित् चरमनारक नारकसको मोक्षत्वा दको मरत्वे नञ्चाय भिन्नममनको तेजको विपरीत अनेरा
तेज चरिम यदि हुने इम यावत् वेमानिबलय कइया । सिद्धे कडा जीवे जीवाक पच्छा । सिद्ध किम जीवकत्वा तिम कइया ए एकत्वे उल्लख कइया
हिने पुण्यकृतदण्डके कइये—यथा जीवना प्रत्यक्षीया उत्तर । मायमा जीवा वा चरिमा अचरिमा । ज्ञेयतम दवा यदि नको चरिम एतावता अचरि
मत्वे । चेरइया चरिमावि अचरिमावि । एव जाव वेमाचिया सिद्धा कडा जीवा । नारको मो प्रत्यक्षीया सिद्धा कडा जीवा । यदि पादारकहार कइये—पादारमयमना एगसेण सिय चरिमे सिय अचरिम ।
मानिकमा एउउकनगे कइया सिद्ध किम जावकत्वा तिम कइया हार १, हिने पादारकहार कइये—पादारमयमना एगसेण सिय चरिमे सिय अचरिम ।
मर्ग जीवादि पदमविये एकत्वदण्डके पादारक कटाचित् चरिम यच्चिहुने जे मायकाय अने अनेरा कटाचित् अचरिम यच्चिहुने । पुहुलेचं चरिमावि अच
रिमावि । अत एव अत्युदण्डके चरिम यच्चिहुने अचरिम यच्चिहुने घबोमाटे । अनाहारको जीवा सिद्धा । अनाहारकपणे जावपद तथा

हारकपदे घनाहारकत्वेन जीयाः सिद्धाऽन्तरमो बाष्प्यो ऽनाहारकत्वस्य तदीयस्यापथवसितात्वा लब्धिवदेष्ट सिद्धावस्थपथेति एतदेवाह-घनाहारा
रथे इत्यादि ॥ वेद्यहावेसुति ॥ नाराकादियु पदेषु ॥ जहा आहारतीति ॥ स्यात्परम स्यात्परम स्यात्परम ऽनाहारकत्व पुन
न सत्स्यते स परमो यस्तु तद्वत्स्यते सावपरम इति, प्रथमद्वारे-प्रथमसिद्धिं इत्यादि ॥ प्रथमो जीयो प्रथमत्वेन परमः सिद्धिममनन प्रथमत्वस्य

छुणाहारन जीवो सिद्धो एगत्तेणवि पोहत्तेणवि गोचरिमो अचरिमो सेसठाणेसु एगत्तपुहत्तेण आहारन
नवसिद्धीने जीवपदे एगत्तपोहत्तेण चरिमे गोअचरिमे सेसठाणेसु जहा आहारने। अन्नवसिद्धीने सव्वत्थ
एगत्तपुहत्तेण गोचरिमे अचरिमे, गोअन्नवसिद्धीय गोअन्नवसिद्धीय जीया सिद्धाय एगत्तपुहत्तेण जहा अ

पुण्णात्मा यथाहारकः। प्रथमसिद्धिको जीवपद एकत्वपुण्णात्मा वरमीनेवापरमः दोषस्थानपु यथाहारकः अन्नवसिद्धिः स्वर्गवत्त्वपुण्णात्मा
गोचरमोपरमः गोअन्नवसिद्धिना गोअन्नवसिद्धिना जीया सिद्धावेकत्वपुण्णात्मा यथाप्रवसिद्धिक सव्वी यथाहारकः, एवमसत्स्यपि नैव सव्वी

विषयपदे ए वे कहवा तह अचरिम कहवा अनाहारकपथीना तेहन अन्नवपथीयको जीव पवि इहा सिद्धावसादोख कहवा। सेसठाणस एगत्तपुहत्त
व पाहारया। मेव नाराकादिपदमे विवे पाहारकनो परे कहवा एअत्त पुण्णत्वे करो 'सिद्धवरिमे विषयपरिम, इत्थं हार २, इव भवहार कहवे।
भवसिद्धीया जीवपदे एगत्तपाहत्तं चरिमे वा अचरिमे। मव जीवपदनेविपे चरिम कहवा सिद्धनमनेकरो भव्यपथीने चरिमपथी पासवावको एह स
मसाह भवसिद्धिकजोव सोभस्से इवि वचन प्रामाण्यकको कहा पवि अचरिम नहो। सेसठाणेषु जहा आहारया। मेव नाराको पावि वेमानिकपयका
विम पाहारक कहा तिम कहवा। अन्नवसिद्धीया सव्वत्थ एगत्तपुहत्तेण वा चरिमे पाचारम वा भवसिद्धीय वा अन्नवसिद्धीय। अन्नवसिद्धिक सव्वत्थोव वा
दिपदनेविपे एअत्त पुण्णत्वेकरो मको चरिम अमपथीने भव्यपथीना अभावकको अचरिम कहिये गोअन्नवसिद्धिक आधमवसिद्धिक समय निवेधयत्ता। ओवा
सिद्धाय एमसपुहत्तव कहा अन्नवसिद्धीया सको कहवा आहारया एव असकोवि पासवी पापयको। जीवपदनेविपे यथा सिद्धपदनेविपे पुने ते एकत्वे

चरमस्थग्रासे , एतच्च सर्वेपि त्रयसिद्धिना बीयाः सेरस्यन्तीति वचनप्रामाण्यादभिहितमिति । अजन्तसिद्धिर्न सृष्ट्यिति ॥ सर्वेषु जीवादिपदैषु ॥
 नोचरमति । अजन्तस्य प्रत्ययेनाप्तावात् ॥ भोमवेत्यादि ॥ उजयनिपेयवान् जीवपदे सिद्धपदेवा प्रवसिद्धिश्चरमऽचरम इत्यत्र त्विदस्य
 सिद्धत्वपयायामपयमादिति सुष्ठिद्वार-सखी जहा आहारतीति ॥ सुष्ठिस्त्वम स्यादचरम स्यादचरम इत्यर्थः । एवमसङ्गपि उजयनिपेयवाय
 जीव सिद्ध्याचरनो मनुष्यस्तु चरम समयनिपेयवतो मनुष्यस्य केवलित्वम पुन मनुष्यत्वस्या सामादिति लेख्याद्वार-सखी जहा आ
 हारतीति । स्याचरमः स्यादचरम इत्यर्थः , तच्च य निर्वास्यन्ति ते सलेदयत्वस्य चरमा अन्त्येदयत्वस्य इति , वृष्टिद्वार-सन्निहिती जहा अज्याहार

नयसिद्धीर्न सखी जहा आहारत् , एव अस्सखीवि जोसखी जोसखी जीवपदे सिद्धपदे य अस्सरिमो ,
 मणुस्सपदे चरिमो एगत्सपदुत्तेण सलेस्सो जाव सुकलेस्सा जहा आहारत् , जवर जस्स जा अत्थि , अत्ते

नेयासखीजीवपदे सिद्धपदे चाचरमो मनुष्यपद चरम एवत्सपपञ्चाप्या सलदपो यावत्सुक्कलेदयो यथाहारवो नवर यस्य याति अस्सरया

एने पृथक्त्वे एवमसिद्धिजननी परे चरिमपचांनी सिद्धपचाबको जेमाटे सिद्धने सिद्धपचायनो गमन मचो तेमाटे द्वार ४, दिवे सखीद्वार चरेत्ते सखी
 विम पाहारव बन्नी तिम कहवा इम असखी एवि कहवो मचो सखी नको असखी समयनिपेय । जीवपदे सिद्धपदेव चररिमा , मनुष्यपदे चरिमा ।
 जीव तथा सिद्ध ए केव चररिम कहवा , एने मनुष्य चरिम कहवा समयनिपेयवन्त मनुष्यने केवलपदे चरो वको मनुष्यपचांना पञ्चासवको द्वार ४, दि
 वे सेयाद्वार चरेत्ते । एमतपुक्कलेव सखीका जाव सुकलेका जहा आहारपो एकस्य तथा पृथक्त्वे सखीयो यावत् सुकलेयो विम पाहारव बन्ना तिम
 कहवा सिद्ध चरिमि सिद्ध चररिमि, इत्थय तिचो जे माचत्राप्ते ते सखेसुपचाबको चरिम एनेरा चररिम इति । चवर जस्य जा एवि पसेका जहा
 पोपको चापसवो । एतसाविसेप जइनेविपे जे जेगाप्ते तेव पदेनेविपे ते जेगा कहवो पसेयो विम चासको पोपसवो बन्ना तिम कहवा , एतचे जीव
 विव चररिम कहवा मनुष्यपद चरिम कहवो द्वार ४, दिवे वृष्टिद्वार चरेत्ते—सन्निहिती जहा यथाहारपो मिषहरिहो पाहारपो । एगवगइहो विम

मुनि ॥ नीयः सिद्धयः सम्पद्दृष्टिरचरमः यतो बीकस्य सम्पत्त्यर्थं प्रतिपत्तिमप्यवश्यं प्रावि सिद्धस्य तु मप्रतिपत्त्येव मनुष्यसु सक्रपायितोपेतं मनुष्यास्व यः पुन मसत्स्यत स चरमो यस्तु सत्स्यते सा ऽचरम इति ज्ञानद्वार-वाणी जहा सम्पद्दिष्टो ॥ अयमिह सम्पद्दृष्टिदृष्टान्तस्योर्ध्वो जीयः

स्सा जहा गोमयीं गोस्थसखीं सम्पद्दिष्टीं जहा शुणाहारुं, मिच्छद्दिष्टीं आहारुं । सम्मामिच्छद्दिष्टीं ए
निदियधिगालिदियवज्ज मिय चरिमे सिय स्थचरिमे । पुहत्तेण चरिमोयि स्थचरिमोवि । सज्जुं जीवो म
णुस्सो जहा आहारुं । सुसज्जुंयि तहेव । सजयासज्जुंवि तहेव, णवर जस्स ज झुत्थि । गोसजया गो

यथा नोसञ्जी ना असञ्जी । सम्पद्दृष्टिपथानाहारक मिथ्यादृष्टिपथाहारक सम्पद्दृष्ट्यादृष्टिरेकन्निप्रविकसेन्निप्रवज्जं स्याचरम स्याद्
चरमः पुण्णोत्तरं चरमाप्यचरमायि । सयतो जीवो मनुष्यो यथाहारक असयतापि तथैव । सयतासयतोपि तथैव सवर यस्य यदस्ति । नो
सयता नाचसयता नोसयतासयता यथा नोचनवसिद्धिको नोचनवसिद्धिक ३ । सकयायी यावज्जीवकयायी सयस्यामेतु यथाहारकः । अथ

यथाहारक कञ्चा तिम कञ्चा मिथ्यादृष्टो पाहारकनो परे कञ्चा सिय चरिमे इत्थय । सन्नाः सत्त्वदृष्टिो ऽर्गिदिय दिगच्छिदिय वज्ज
सिव चरिम सिव चरिम । मियद् १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥
न मियद्दृष्टो वनो नहा इत्थे ते चरिम अमहा अचरिम इति । पञ्चत्तव चरिमावि चरिमावि । पुण्णत्थे चरिम पवि कञ्चा अचरिम पवि कञ्चा युज्जि
पूठिओ परे कञ्चा वार ६, द्विमे संवत्तवार कञ्चै—संवत्तवा त्रीधा मथका अहा आहारका असकथावि तथैव सकथा सकथावि तथैव । सयत्तलोभ म
नूपयद्द्विम पाहारक कञ्चा तिम कञ्चा एतसे सिय चरिम सिव अचरिम असयत यणि तिमलोभ कञ्चा एतस आहारकनोपर सयत पसयत पवि
तिमलोभ ए आब तवा पचन्तो विमंभ मनुष्य ए तोने पत्तनेत्रिये हुय । अवर अत्त क पत्थि । एतथाविषय ओह पत्तनविमे जह दुवे तेह पत्तनविमे तेह क
इहा । पासज्जवा पासज्जवा सकया । नहो सयत नहो असयत नहा सयतासयत तोनेत्रियथ सैवज्जमे सिद्धपथोनाटे । अहा पासज्जवा

चिदद्यात्स्वो जीवोदि ज्ञानस्य सुतः प्रतिपात प्यवश्यं पुनर्मावेनावरम , सिद्धस्वशीकृष्णमनावयव प्रवतीत्यवरमः , होपास्तु ज्ञानोपेवमारक
 त्यादीना पुनर्मात्रासमवे चरमा अव्ययात्त्यऽवरमा इति ॥ सवत्यसि ॥ सर्वेषु जीवादिसिद्धातेषु पदध्वनेभ्यवचितिविति गम्य ज्ञानमदापद्यया
 ण-ध्वानिबिबोदित्यादि ॥ जहा ज्ञाहारति ॥ करकात् स्यावरम स्यादऽवरम इतिद्वयं तत्राभिनिधाधिकादिविज्ञान य केवतज्ञानममास्यापुन

असजया णोसजयासजया जहा णोन्नवसिद्धीय णोअन्नवसिद्धीय सकसाह जाव लोन्नकसायो सव्ठाणेसु
 जहा स्याहारत्त । अकसायी जीवपदे सिद्धपदेय णोचरिमी अचरिमी मणुस्सपदे सिय चरिमी सिय अ
 चरिमी , गाणी जहा सम्महिठी सव्त्तय अानिणिबोहियणाणी जाव मणपज्जवणाणी जहा स्याहारत्त णवर

पायी जीवपद सिद्धपद ॥ णोचरिमी चरमः मनुष्यपद स्यावरम स्यादवरम । ज्ञानी पया सम्यग्दृष्टिः सवत्राभिनिबोपिकज्ञानी यावत्तमःपय
 वज्ञानी पयाहारको नवर यस्य यदस्ति केवलज्ञानी यया णोसज्जी णोचसज्जी अज्ञानी यावद्विभङ्गज्ञानी यथाहारक । उपयोगी यावत्स्वाययो

दीय वा पमवसिद्धीया । विम नामवसिद्धो भाषमवसिद्धोचनो परे कहणी दार ० द्विरे कयायहार कहत्ते--सकसार जाव लोन्नकसायी सव्ठाणेसु अ
 हा पाहारया । सकदावी कादकयावी यावत् ज्ञानकवावीकरो कहरो जीवादि सवज्ञानवनेविये विम पाहारक जहा तिम कहरो । सकसायी जीव
 पदे सिद्धपदेय चारिमा चरिमा । सकदावी उपमानमाह पादिदेने ते जीवपद मनुष्यपद सिद्धपद ० तोनपद पुवे विहा जीवपद पुने सिद्धपद ०
 वे ने विदे नही चरिम एवत्ते चरिम इवे पुने । मनुष्यपदि सिद्धचरिमी सिद्धचरिमा । मनुष्यपदेनेविपे कहाचित् चरिम पकयाधिसयेव मनुष्यपकी व
 सो पामजे नही ते चरिम तहा नही पामजे ते चरिम दार ८, द्विरे ज्ञानहार कहत्ते--चावी जहा सव्वविद्धो । ज्ञानो विम सम्यग्दृष्टी जहा तिम
 कहया । सम्यग् पामिबिबाहियचाको जाव मवज्जवणाको जहा पाहारयो । एव जीवादि सिद्धपयन पदेनेविपे एकेन्री वज्जने ज्ञानभेद पयेचाये
 कहत्ते--मतिज्ञान पादिदेने मणपदेवज्ञान पदेव विम पाहार जहा तिम कहया एवत्ते सिद्धचरिमे सिद्ध चरिमे इय कहरो । नवर जहा वं पट्टि ।

रपि न सम्पत्ते स चरमोऽन्यस्तत्त्वतः ॥ जस्य न कतिपयि ॥ यस्य जीवनात्कार्त्तं यन्त्राग्निबोधिबाधितं तस्य सद्वाच्यं तत्र प्रतीतमेव ॥ केच सद्वाच्यऽचरमो वाच्य इति प्रायः ॥ यज्जातीयत्वादि ॥ यज्जातीयो सप्तदः स्यादचरमः स्यादचरम इत्यर्थः योऽप्यचरमं पुन न संप्रत्यते ॥ परमो यस्तु यज्जातीयो न संप्रत्यत एवासावचरम इति (१५००) एवं यत्र यत्राहारकाविदेकः तत्र तत्र स्यादचरमः स्यादऽचरम इति व्याख्येयम् ॥ अथ सप्त

जस्य ज अत्युत्ति, केवलजाणी जहा जीसखी पोअसखी, अथाणी जाय विजगणाणी जहा आहारत ।
सजोगी जाय कायजोगी जहा आहारत जस्य जी जोगी अत्युत्ति, अजोगी जहा जीसखी पोअसखी १० ।
सागारीयउत्तो अथागारीयउत्तंय जहा अथाहारत । सवेदी जाय अपुसगवेदत जहा आहारत, अथवेदत,

नी यथाहारको यस्य यो योगीति अयोगी यथा जीसखी नोअसखी १० । सागारीययोगीयुत्तं यथागारीयुत्तं, सवेदी

यतकावियोगेय जेह पदनेविपै जेह प्राणजै तेह पदनेविपै तेह कहवा । जेवहावाको जहा वासको सोपसको यथाको जाय विमसवाको जहा पाहार पा । केवलजाणी विम नोसको नापसको कक्षा तिम कहको ठतके पचरिम इत्यव, यज्जातीयो द्रुतपचको विमसवाको विमसवाको विमसवाको तिम कहवा एतत्ते सिय चरिमि सिय चरिमि इत्यव हार ८, द्विमे वागहार कहै—सजाको जाय कायजाको जहा पाहारपो । सयोगी प्रादिदिंदं यावत् वाय याको पद विम पाहारक कक्षा तिम कहवा सिय चरिमि इत्यव पचि । कक्ष जो जाया पचि । जेह पदनेविपै जो जेह वामजै तेह पदने विपै तेह वाम कहवा । यजाको जहा वासको नापसको १ अयोगी विम नासको नापसको कक्षा तिम कहवा हार १, द्विमे उपयोगहार कहै । सामरावठता यथायादा वठतक जहा पाहारपो । सागारीययुत्त यज्जातीय यथाहार कक्षा तिम कहवा हार ११, द्विमे वेदना र कहै—एवेदा जाय अपं समवेदपा जहा पाहारपा । सवेदी पुसवेद ओवेद अपुसवेद ए विम पाहारक कक्षा तिम कहवा । अथवेदपा जहा पक्ष याको । पवेदक पक्षपातोनीपरे कहवा हार १२ । ससरीरो जाय कक्षागसरीरो जहा पाहारपो । ससरीरो यावत् कामपयरीरो विम पाहारक कक्षा

नयेषदिना न्यूध्यमिति, यद्य चरमाचरमस्योपनिषानायाच-लोकपाविहिति गाहा ॥ यो भीषमारकादि ये बीयस्वनारकत्वादिकममतिपतित
प्रतिपतित या मारस्यति सप्स्यत पुन पुनरपि नाव यन्म स तेन प्रायश्च तद्गायापेक्षेयस्याः अचरमा अवति तथा अत्यस्तधियोगः सधया धिर

जहा अकसायी । ससरीरी जाय कम्मगसरीरी जहा आहारनु णवर जस्स ज अत्थि, अ्सरीरी जहा णोज्जव
सिदीय णोअुन्नयसिदीय पथाहि पज्जसीहि पचाहि अुपज्जसीहि जहा आहारनु सधत्थ एगत्तपुहत्तेण ठरुगा
आणियत्ता । इमाउस्सुगगाहा-जोजपायिहितिपुणो नावसोतणअुघरिमाहोइ अुच्चतविजोगोअस्स तेणत्ता
वेणसोचरिमा सव जते ! २ ति जाय विहरइ ॥ अुठारसमस्स पठमो उहेसो सम्मत्तो १८ ॥ १ ॥

को पावअपुमअवदको पयाहारकः अवेदको यथाकपायी । ससरीरी यावत्कामंअसरीरी पयाहारका मवर यस्य पवति असरीरी यथा नो
अयमिदिको नोचनअसिद्धि १३ । पप्पानि पर्यासिभिः पप्पानिरययासप्रियथाहारकः सर्वकत्वपुथक्ताभ्या द्यकका अचित्थ्याः । इयन्नर
भावरमसअगाया-योयमारस्यतिपुल प्रावसतनाचरमोजवति । अत्यस्तधियोनोयस्य तेमप्रावमसवरम ॥ १ ॥ तद्व जवन्त । अदन्त । इति

तिस अहवा । मवर अहव पठि । एतकाविगप अहमे अह मरोर अवे तेअने तइ अहवा । असरीरो अहवा वा अमसिषोव वा अमवसिषाय । पणो
रो अिम नाभमसिषोव नाअभमसिद्धोय तिन अहवा हार १३ । पचाहि पज्जसोहि पचाहि पज्जसोहि अहवा वाहारया । पच पवति करो पच अय १
ति करा अिम याहारअ अहवा तिस अहवा । मज्जल एगत्तपुहत्तअ दठमा भाविथ्या । ० अगळे एवत्त पुयक्केकरी एण्ठअ अहवा । इमाउस्सवगाहा ।
०४ परिम अचरिमना मयअ गाहा अहवे-आज्जपाविहितिपुना भावसोतअपचरिमाहार । पचतविकागाअस्य तेअभावेअपचरिमा ॥ १ ॥ ० जोअ
मारको पाडि अेअमे पाअसो अको तेअ तेअ पचरिम काण्ये अइ माअजा अत्यन्तविवाग अवे तिअे भावेकरी ते अरिम अहवे । मेव अते २ ति आअ वि
हरइ । तअति तेअमअन् याअत् विअरे । पाहारअमअपठमा अहेसा सअत्ता । ५ अठारमा अतअतो पचिअा अहेया पूरा अया १८ ॥ १ ॥

हो यस्य क्षीणादे र्देन प्रावेन सतेनतिष्ठोप धरन्तो प्रवर्ततेति ॥ अष्टादशशतस्य प्रथमः १८ ॥
 निबो वैमानिकप्रावेन स्यात्परमः स्यात्परम इत्युक्तं अथ वैमानिकविज्ञोपो यः साक्षात्प्रेम परम स द्वितीयोद्धृष्टो वेद्ययते इत्येव सम्बद्धस्यास्येवमा
 ५ प्रथमो वेद्यये योग

तर्ण कालेण तेण समएण विसाहा णाम णयरी होत्या , यखणु-सामी समोसहे जाव पज्जुवासइ । तेण
 कालेण तेण समएण सक्को देविदे देवराया वज्जपाणी पुरदरे एव जहा सोलसमसए विहयउव्वेसए तदेव
 विह्वेण जाणविमाणेण स्यागणु णवर एत्थ स्यान्निगुगायि स्यात्थि जाव वप्पीसइविह नहविह उव्वदसेइ ,

यावद्विहरति ५ अष्टादशशत प्रथमः १८ ॥ तस्मिन्काल तस्मिन्समये विज्ञासा नास्ती नम्यजवह्वेक , स्वामी
 समयसतो यावत्पर्युपास्ते । तस्मिन्काले तस्मिन्समये सुक्को देवेन्द्रो देवराजो वज्रपाणिः पुरन्दर एव यथा पाञ्चसप्तते द्वितीयोद्धृष्टो तथैव
 दिव्यत यामविमानेनागतो नवरनिर्वाप्रयौनिक्का अपि सन्ति यान्द्वान्निगुगायि नाटयविधिमुपदमयति उपदम्य यावत्प्रतिगतो नदन्त ।

पश्चिमे उर्वेष्टे वैमानिकभावे करो चरित्स कक्षा, द्वि वैमानिक विशेष तेज भावेकरो चरित्स ते बोजे उर्वेष्टे कश्चियेष्टे—तेष्व कालेण तेष
 समयस ॥ ते कालनेविपे ते समयनेविपे । विज्ञासाकामे परयो काला वज्रपा । विज्ञासाकामे नमरोवइ वज्रवरा याम्य । सामीसमासठहे जाव पज्जुवा
 मइ । स्वामी समासराः सावत् परियण सवै । तेव कासेव तेष समण ॥ त कालनेविपे ते समयनेविपे । सक्के इविदे देवराया वज्रपावो पुरदरे । ग्राम
 देवद देवराजा वज्र काले पावुध पुरनाभा देवना टारणकार । एव कक्षा सासमसए चित्थि उव्वेसए तदेव दिव्येव जावविमाणेव भागणा । इम जित्त
 सावमा प्रतकना वोजा उदुक्कामे विपे कक्को तिमहीव रक्षा पवि दिव्य देवसवधो यान विमाने याम्या । चवर एव भविमागवि पत्ति । एतच्छावित्रे
 य रक्षा पाभिरागिक पविष्टे । जाव वप्पीसइविह महविह उव्वेसए २ सा जाव पज्जिगए । सावत् वप्पीसविध नाटयविध प्रते देखाठे देउवाणेने यावत्

उयदेउडा जात्र पणिगणु नतेत्ति ! जगव गीयमे समण जगव महावीर जाव एव वयासी—जहा तइयसए इनाणस्स तेहय फूनागारसाळा दिठती तहेव पुव्वजयपुच्छा जाव धुत्तिसमखागया गीयमादि ! समणे जगत्रं महायीरे जगव गीयम एवं वयासी—एव खलु गीयमा ! तेण कालेण तेण समएण इहेव जयुद्धीवे दीये नारहे यांसं हत्थिणाउरे णाम णयेरे होत्या घण्टं, सहस्रवयणे उज्जाणे घण्टं, तस्यण हत्थिणाउरे.

इति जगवगगीतमः यमव भगवत् महावीर यावदवयवादीन्-यया दतीपहाते इक्षानस्य (वसुधयोष्ठा) तथैव कूटाकारश्चात्मावृतास्तस्यैव पूरनत्रपथा पायदनिंसमन्यागता (इत्येतदन्ता वाच्या) गीतम ! इति द्यमखो जगवाम्महावीरो जगवत्त गीतममेव भवादीत्-एव खलु गीतम ! तस्मिन्काले तस्मिन्समय इहेव खलुद्धीप द्वीप आरते यवे इक्षिमागपुर मणरमप्रवत्, वसुध (सवर्षुं कपुप्यफलसदृष्टमित्यादि प्रतिक्रपकात्तो वाच्या) सहस्राश्वनमुष्टामभनवत्-यण्डः तत्र इक्षिमागपुरे नगरे कान्तिंको नाम अग्निः परिपसति आढ्योपावदपरिपूतो

जे दिमिदको पाप्माइता ते दिपि पाळा गया । भोतिचि मयवगीयमे । जेमगवन् इसे घामवचे भगवत्त भोतम । समचं भगव महावीर जाव एवं वया सी । यमव भगवत्त नोमहावीरपासी प्रते वावन् इम वचे । जहा तइयसए इमावच्छ । बिम बोळा भवत्तनविसे इक्षाननो वत्तम्यता कश्चो । तइय वू णमारवावा दिठता । तिमहोज कूटपाकारयाडाने इठति । तथेव पुम्भव पुच्छा जाव वमिसमखा गया । तिमहोज एवमव नो मरनबोवा इळादि याए वत्तको त्तिइ यनमुच बिम पासी । भोवमादि समचे भगव महावीरे । जेगीतम इसे घामवचे यमव भगवत्त नोमहावीरक्षामी । भगव भो यमं एउउरवासी । भगवत्त भोतमन्यासी प्रते इम वचे । एवं एउमु योउया तेंचं काखेचं तेंच समएवं । इम निसे जेभोतम ते काखेनेविसे ते समवनेविसे । इ जंइठते २ भारहेवासि । इविहोज खड्गोपमाया चोपने विसे भरतवचनेविसे । इतिवाउरे चाम चबरे बोळा वच्छा । इक्षिमागपुरनाम भगव दु या पचउशापाव । जइयववचे वच्छाचे वच्छा । सहस्राश्वनमात्रे कथान मर्चन करवावोप्प । तलचं इतिवाउरे चबरे कतिवचामं जेहो परिपकर । ति

णयरे कतिपयणाम मेठी परिथमड, छुहे जात्र अणपरिचणु णेममपठमासणिणु णेममठसहस्स वज्जसु कज्जसु
य कारणसुय कुटुयेसुय एव जहा रायप्पसणडज्जं चित्ते जात्र चरकुचूणु णेममठसहस्सस्स सीयस्सय कुटुय
स्सय ग्राहयच्च जात्र करेमाण पालेमाण समणोवासेणु अज्जिगयजीयाजीये जात्र चिहरह—तेण कालेण तण
समरण सुणिसुखण अरहा आदिगार जहा सोलसमसेणु तेहंय समोसहे जात्र परिसा पज्जुवासेड, तएण से

मेममयमामनिषा मेममाएसहस्स यहुपु कार्येपु च कारणपुव कुटुम्भय पैवपया राजमसीय विचो यावचुज्जुतो मेममाएसहस्स स्सस्स च
कुटुयस्स चापिपय यावतुयस्यत्तयण् ममवापासकाओजगतजावात्रीवा यावद्विहरति तस्मिन्काले तस्मिन्समय मनिमुत्ततोऽव्वाविकरो
वया पातमज्जन तगेव ममवमता यावत्तयत्तयुपात्त तेदामी न कात्तिव लही मम्याः कयाया लब्धायाः सन् इएतए एव यया एकादश
वा इतिमागपु नार्मे नगरतविषे कालिंकाभाभि अटि कस । अटठ जात्र अपरिभूए । अटिगत वावत् अपरिभूत एतलामग ककवा । मिसमपठमा स
निव विगमइमइम । अविद्यासोहि प्रबन यमया तेदना एककजार पाठ वावाभर । वहुसु कज्जसुय कारणसुव कुटुवमस । यथा कालेविषे कारण
यण पाव पादिसविषे कुटुव मवधि विवाकादिन विषे । एवं कवा रायवमवरस्स जात्र अल्लभू । इम विम राजमइल अपाङ्गनेविषे कवा तिम कव
वा वावत् अल्लभन पतलामगे ककवा । विगमइमइमइम मयत्तय । एककइस्स पाठ वावाभना पातामा । कटवस्यय पाहेमस । कटवना चाधिपत्तयवो ।
जात्र कारमाने पालमाने ममवाकासण अभिगय कावासीय जात्र विहर । यावत् अरताकका पासतायका अमवापासक आशक आण्ण छे जीव अओ
र जवे यावत् विभरे । तत्र कामिज तत्र ममण्ण । तेकाकनविषे तसमयनविषे । सुविमुखए अरहा पादिगरे कवा माकमसमए । आमुनिमवत परिहरत
पादिमा करवधार विम मालमा गतअनविषे कवा तिमकोअ ककवा । तत्रव ममासठठ आव परिमा यज्जवासेड । तिमकोअ सनासरा यावत् पयडा
पापान सवाअरे । मएव से कतिमएडा इमोके कवा । लउइममाण वडगुड । तिहार त कात्तिव अटि औसुनिसुवत स्वाभोसमासरा रसा कवामे साध

स्मिन् तद्विनिर्वादि ॥ वेगमपदमायुर्विनिर्वादि ॥ १६ वेगमा यविनिर्वादि ॥ कळेसुवति ॥ यद्वरपरस्वप्रमसम् नादिकरयेपु ॥ कारयेसुवति ॥ द्रष्टाया

कधिण मठी डमीन कहाए छठे समाने हठतुठ एव जहा एकवारसमसए सुवसणे तहेत्र णिगगने जाय
पज्जुयासड, तण मुणिसुवए अरहा कसियस्स सेठिस्स धम्मकहा जाय परिसा पठिगया, तण से क
सिण मठी मुणिसुवयस्स जाय णिसम्म हठतुठ उठाए उठेइ, उठेइता मुणिसुवय जाय एय वयासी-एव
मेय जत । जाय ने जहेय तुजे वडह, ज णवर देवाणुप्पिया । नेगमठसहस्स थापुच्छामि, जेठपुत्त कुहुये

एते मुग्घनस्सयेव निगतो यावत्पुपास्त तदा मुनिसुवतोऽहं कान्तिकस्य येसुनो यमकया यावत्परप्रतिगता तदा स कान्तिक येसो
मुनिसुवतस्य यावद्विश्रम्य वरुणु उन्त्यायोतिष्ठति इत्याय मुनिसुवत (प्रवृत्ति) यावदेयमवादीत्-एवमेतददस्त । यावत्सद्यथायूप वदय,
यद्वरं देवामुप्पिया । नेगमापुसहस्समापुच्छामि जेठपुत्त कुहुये थापयामि तदा ह देवानुप्पियाकामन्तिके प्रव्रजामि । यथासुख देवानु

पययथा इय मताय पाप्मा । एवं कथा एकारसमसए वदसक तद्वद विज्जया काय पज्जुयासड । इमं विमं इत्थारमा यतक्केनेविं सुवयनं विमं एवामो
एते वरविहरो वादिवा नोक्कथा तिम कान्ति कसेठ पावि नोक्कथा एतथापगे कडवा यावत् वादी सेवकः । तएवं सुविसुवए परवडा । तिवारे सुमिसुत
नतासे परिदहन । कातयस्य सेठिस्स धम्मज्जः काय परिसापठिगया । कान्ति कनारी येठिने ते हवी माठो परिपटामाह धम्मकहा दुविष धम्मदप कडो
पडे धम्मज्जया माक्कनो यावत् परिपटवा पाळोवली उतमाकमे कडवो । तएव से कान्तियेसो मुचिमक्कवण काय विसुख वडहइ । तिवारे ते कान्तिक ने
ट नो मुनिसुवत आसोने ममीप ते धम्मकहा काक्कलो यावत् वदयनेविं वारो इय सताय पीम्मावका । उठाए कडह र ता । एते उभायाय कठोने उ
भावीने । मुचिमक्कवण माव एव वयासो । नो मुनिसुवत स्वामीपते वादी नमरकारकरो इमं कहे । एव मेज भते काय से कडव तडेवण्ड । इमकोज
वेमयवन् तड वडोक्कः तिमकोज समक्के । जं ववर देवापुप्पिया । जेठमथो एतथाविमेय वडेवानुप्पिया मीहरे । वेगमठसहस्स थापुच्छामि । एवसहस्स

मां हेतुषु क्षयिष्युषोपकवित्यादिषु ॥ कुलुनेसुति ॥ सम्यग्यविशेष्यवन्माभुषणेषु विषयभूतेषु ॥ एव जहा रायप्यसेवहस्ते इत्यादि ॥ अनेन चेद
 मूर्धित-मतेसुप गुञ्जस्य रश्मस्तस्य ववहारस्तुय मिच्छित्तस्य चापुच्छिच्छिज्जस्य मरिचियपमावं आहारो आलवधवचमून्मिच्छते यमावमते आह
 रज्जते आलवधवज्जते ॥ तत्र भगवतु पर्यासाचनेषु गुटेषु मज्जनीयव्यवहारगोपनेषु रश्मयधकान्तयोग्येषु निक्षेपेषु इत्यमवेद विषेयमित्येव रूपेण
 एषेषु आप्रच्छनीया प्रष्टव्याः क्षिमिति यतो सौ ॥ मोहति ॥ भवो खल्वनमध्यवर्तिनी स्थूषा यस्या नियमिता गोपयतिः आन्य गाहयति तद्वद्य
 मासव्य सकलनैगममरहस्य करणीयार्थान् आन्यमिव विवचयति समुहो तथा प्रमाद प्रत्यक्षादि स्तब्ध स स्तब्ध दृष्टाधाना मव्यमिचारित्वेन तद्यैव
 प्रवृत्तिनिवृत्तिगोचरत्वा स्वप्रमाद तथा आचारः आचयस्यैव सर्वकार्येषु लोकाना मुपकारित्वा तथा आलम्बन रश्मादिवहदापद्रुषादिविस्तारक
 त्वा दासम्बन्धः तथाचतु लोचन तद्वहोक्तस्य विविधकार्येषु प्रवृत्तिनिवृत्तिविषयप्रदर्शकत्वाणुरिति एतव्य प्रपञ्चयति-मैविजूर इत्यादि ॥

ठावमि, तएण अह देवाणुप्पियाण स्थितिय पव्वयामि, अहसुह जाय मापन्निवध । तएण से कप्पिए सेठी
 जाय पन्निणिस्कमइ, पन्निणिस्कमइहा जेणेव हत्थिणापुरं जयेरे जेणेव सए गिहे तणेव उवागच्छइ, उवा
 गच्छइहा गेगमठसहस्स सद्धवेइ, सद्धवेइहा एव वयासी-एव खलु देवाणुप्पिया ! मए मुणि सुखयस्स

म्रिय । यावन्माप्रतियग्य । तदा स कान्तिक श्रेणी यावत्प्रतिनिज्जमते, प्रतिनिज्जस्य यत्रैव इतिनागपुर मगर यत्रैव स्त्रीय एव तत्रैवोपाग
 व्यति उपपागत्य भगमादमइत्य शब्दापयति अन्नापयित्वैवमवादीत्-एव खलु देवानुप्रियाः । मया मुनिमुप्रतस्याहतीति के घम निवामितः

पाठ आचार गुमास्सः तेषमते पूजोने । जेउपत कुलुने ठावमि । तत्र पुनमते कटुवेनेविदे स्थायीने । तएवं एव चेवापुप्पियाः पतिव पव्वयामि । ति
 बारपण्ड ठ तुम्हार समीप दोषासख् इम कक्षा तिबारे स्थासौ वः । यहासर्व जाव मापन्निवध । निम सुखभाय तिम यावत् वित्तममकरसो । तएवं
 से वत्तिएसो जाव पन्निचिस्समइ ३ या । तिबारे ते कान्तिक श्रेटिस्सामो मते बदी वायए तिवावको नोवःसो गोवधाने । जेवेव इत्थिवाउरेणयेरे ने

अरहन्तं अतिय धम्म निम्बे सेत्रिय धम्म इच्छिणं पन्निच्छिणं पन्निच्छिणं तण्णं अहं देवाणुप्पिया ! ससा
रन्नयउच्चिगे जाय पञ्चयामि, त तुप्पेण देवाणुप्पिया ! किंकरहं किञ्चसहं किञ्चे हियइच्छिय किञ्च सामत्ये,
तण्ण गेगमठमहस्स त कत्तिय मच्छि एव वयासी-जडण देवाणुप्पिया ! ससारन्नयउच्चिगा ! नीया जाय पञ्चा
याह्मि अहं देवाणुप्पिया ! किं अहं अहं देवाणुप्पिया ! ससारन्नयउच्चिगा ! नीया जाय पञ्चा

मापि च परमं पित्तं प्रतीप्सितान्निवर्षितं तदानीमहं देवानुप्पिया । ससारन्नयउच्चिगो यावरप्रज्जानि तद्युय देवानुप्पिया ! किं करिष्ये च
यस्म्यपि किं भवतां चित्तेप्सितं किं प्रवतां सामस्यं तदा नैगमाएवसं तं वात्तिकमपिमेवमवादीत्-यदि देवानुप्पिया ससारन्नयउच्चिगा
प्रीता यावरप्रज्जानि तदस्साहं देवानुप्पिया ! किमस्य आसन्नो वा वाचारी वा प्रतिकृत्यो वा वयमपि देवानुप्पिया । ससारन्नयउच्चिगा

यव मरुतिहे तेउव उवायण्ड २ ता । चिह्वा चिह्वा उवायण्ड २ ता । चिह्वा चिह्वा उवायण्ड २ ता । चिह्वा चिह्वा उवायण्ड २ ता । चिह्वा चिह्वा उवायण्ड २ ता ।
ता ८३ देवाना । एव सवन् पाठ वाचाय प्रते तेहावे तडागनि इमं कहे । एव सवन् देवाणुप्पिया । इमं भिये पञ्चा देवानुप्पिया । मए सुविमुच्चयस्स भ
रइया अतिव भन्ने विभेते । भि सुनिमन्नत परिकरतने समाप वस माध्या । सवियवन्न इच्छिणं पन्निच्छिणं पन्निच्छिणं । तेषवि भम वीणा प्रति इच्छा
मनएव वया । तण्ण एव देवाणुप्पिया ससारन्नयउच्चिगि एव पञ्चयामि । तिहारे ज्ज इवदेवानुप्पिय ससार मववन्ता उच्चिन्नयवा इत्थादि यावत् टीका
मव्व । त तुप्पेण देवाणुप्पिया अरेइ किं वमइ किमं किञ्च इच्छिय किमं सामस्य । ते भयो तुप्पे देवानुप्पिय एव करणा एव अयमाय करणा एव
तमम चित्तता वोहव यत्त तुम्हारा कोउ समवपन्ता । तण्ण योगमइतकरस । तिहार एवमवत्त य ठ वाचाय । त वात्तिकमपि एव वयाभो । ते वात्तिक
यत्ति प्रते इमं ३ । अहं देवाणुप्पिया ससारन्नयउच्चिगा भोना आव पञ्चायाचिसि । वा प वाक्कासकारे देवानुप्पिय समागन्ता मयवको उच्चिन्न व
या वोहना आत् भोवा वया ता । एव देवाणुप्पिया किं एव वासवेवा भावारा पञ्चवयवा । एवने इवदेवानुप्पिया एव एवेता प सवन् पाधार म

रन्नुद्युष्टिगगा त्रीया जम्भगमरणाण वेद्याणुष्विणह सद्धि मुणिसुधयस्स थूरहनं थ्यतिय मुद्धेज्जिप्पिआ थ्यागा
 रानं जाय पध्यामी, तएण से कस्सिए सेठी नेगमठसहस्स एय थयासी-जडण वेद्याणुष्विया, ससार
 नयुष्टिगगा त्रीया जम्भगमरणाण माण सद्धि मुणिसुधय जाय पध्यायह, तगच्छहण तुप्पे देद्याणुष्विया । स
 एमु २ नेहेसु थियुल थ्यसणं जाय उअरककवेह मिसणह जाय जेठपुत्त कुट्टुंने ठांजेह जेठ २ ता त मिस

त्रीया जम्भसरवन देद्यानुमिपे रसाहे मुनिमुत्ततस्यादात्तास्मिजे मुयना भूत्यागारादभगारता मन्त्रविष्यामः सताः स कान्तिकाः श्रेष्ठी त नैगमा
 दृमद्यमयमवादात्-यादि देद्यानुमिया । सवाराजयोदिगुणा त्रीया जम्भसरवता मया माह मुनिमुत्ततस्याहसः (मन्त्रति) पावहप्रत्रिजिप्पय
 तद्वृत्तय पूय देद्यानुमियाः स्वकपु ल्यकपु गृहेप थियुत्तमयान (मन्त्रति) पादुपरकारपय मित्रघाति (मन्त्रति) यावत्पुरतो ज्येष्ठपुत्र कुटुम्बे

तिज्ज तेमट । चमदिक्क दशकविवा समारभन्नुविवा भोग । तन्ने पिक्क देद्यानुमिय समारना भयवको चहिल्लयवा भयपाय्या । अथपसरवाय दे
 थावनिददि मणि । अन्न अरामरव वको तम ट तुम्हारे सोवे । मुनिसवववव परवथा थतिय सव भविता चागाराया आव पशयाया । योसुनिस
 पुन परववतन समीपे मुण्डगान गहस्यायाम वको यावत् टीया लय्या । तएण नेकतिय सडो वेगमहमहरम एव वयामी । तिवारे तेह कान्तिक थेठि
 वववववार पाठ वाचाय प्रते एम कहे । आरव देद्यानुमिया समारभन्नुविवा भोग । आ ए वाक्कासकारे, पहा देशानुमिया ससारना भयवको चहिल्ल
 यथा भव पाय्या । जम्भसरवाय मए कवि मुनिमवयम आव पश्याह । अन्नअर मरव वको मा सवति योसुनिसववववामी समीपे वायत् दीयावे
 य्या । तएववव तन्ने देद्यानुमिया मामु २ गहमु विउल पमव व व ववववववव । तेह भयो जाया तन्ने पहादेद्यानुमियाया पाप पापया घरनेवि
 पे विद्याय पमन पान प्रादिसव दिम जायत् यन्न कराया । मितव इ आव अउगल जववे ठावेह वव २ ता । मिक्क म्याति इत्यादि यावत् ववा वेटा
 पत वट वरतिवे व्यापा अरपुत्र प्रते स्वायोग । तमिस १८ आव अउगल पापववव २ ता । तह मिक्क म्याति यावत् एवेदपुत्र प्रते पापका पापकीने ।

गाढ आन जेठपुत्त आपुच्छेह २ हा पुरिससहस्सग्राहिणीन सीयाचें दुरूहह पु २ मित्त जाय परिजणेण
 जेठपुत्तहिय ममणुगममाणमगा सखिहीए जाय रवेण सुकालपरिहीणचेव मम अतिय पाउसुग्रह, तए
 ण त गगमठसहस्सपि कप्पियस्स सेठिस्स एयमठ यिणएण पप्पिसुणेंति २ हा जेणेय साइ साइ गिहाइ
 तेणेन उयागच्छति, उयागच्छइता यिपुल अ्सण जाय उवक्कओवेति २ हा मित्तणाइ जाय तस्सेव मित्त
 णाह जाय पुरत्त जेठपुत्त फुरुये ठावेति, ठावेइहा त मित्तणाइ जाय जेठपुत्तय आपुच्छति, आपुच्छति

स्थापयय स्थापयित्वा त मित्रजाति (प्रवृत्ति) यावज्ज्येष्ठपुत्रमापूष्य या एवम पुरुषसहस्रवाप्यां छिन्दिता दूरोक्षयय दूरुद्धय मित्रजाति
 (प्रवृत्ति) यायत्परिजनेन न्यष्टपुत्रेय समनुगम्यमामगायाः सवर्था यावज्ज्येष्ठायास्तपरिहीण चैव समान्तिके प्रादुर्भवय तदानीं तल्लेनमाहसह
 स्रमपि कात्तिकस्य अष्टिम पक्षमये विजयन प्रतियुज्येति, प्रतियुज्य यत्रैव स्वकीयानि २ यथाहि सर्ववीयागच्छन्ति उपानत्य विपुलमद्यन
 (प्रवृत्ति) यावदुपरकारयन्ति, उपरकारयित्वा मित्रजाति (प्रवृत्ति) यावज्ज्येष्ठपुत्रो ज्येष्ठपुत्र कुटुम्बे स्थापयन्ति स्थाप

चरित मङ्गलवादिवापा सोवापा दुग्गह २ ता। पुत्रय सहस्र वपाणें तिस्रो गिदिकाकें चढी चढीने । मित्त जाय परिजणेण जेठ पुत्तहिय । मित्त जाय
 ति यावत् परिजने करो चढेठ पुत्तहरी । समनुगम्यमायमस्या समिद्धरीए जाय रवेच । मसे प्रकारे माग वाचता वया सव प्पवि करी वाचत् प्पवेकरो ।
 चकाअपरिधीकरेन नमं पंतिय पाउसुग्रह । विम्वरद्वित्त मित्तये माइरे समीये प्रगट याओ आवा इल्लय । तएण ते वेगमइ सुहरसपि । तिजारे ते वा
 चाय एकवक्कण पाठयपि । अत्तिवरअ सेडिण्ण एयसइ विवरएय पप्पिसुणेंति २ ता । आर्त्तिक अट्टिणा एव पक्क विम्वेकरो समीये साध्यओने । जेवेद या
 रं २ विवारा तेवेव उयामपवति २ ता । जिहा पाता पोतागा वरपत्ते तिहा पावे तिहा पाओने । विवले पसचें जाय उवक्कओवेति २ ता । विस्तोचें
 वमम वायत्त अक्कओवे अक्कओने । मित्तवावेति जाय तरवेव मित्तवाए जाय पुरओ जेठपुत्त कुटुम्बे ठावेइ २ या । मित्त जाति वाचत् तेवमेव मित्त

सा पुरिससहस्वयाहिणीव सीयान् दुरुहति २ ता मिश्रणातिणिगपरिजणेण जेठपुत्रेहिंय समणुगम्ममा
 णमग्गा सयिहीए जाव रवेण छुकाळपरिहीणचय कसियस्स सैठियस्स स्थितिय पाउस्र्पवति, तरुण सैकसिहए
 सेठी त्रिपुलं स्थसणं पाण खाडम साडम जहा गगदत्तो जाव मिश्रणाड जात्र परिजणेण जेठपुत्र नेगमठ
 सहस्सेणय समणुगम्ममाणमग्गे सयिहीए जाव रवेण हत्थिणापुर णयर मज्जमज्जेण जहा गगदत्तो जाव

यित्वा तं मिश्रणाति (प्रवृत्ति) यावत्तमपुत्रपापवृत्ति आपुकार पुरुषसहस्वकाह्यां शिबिका दूरोदयानि दूरुह्य मिश्रणातिनिमलस्र्पवत्य
 रिक्तेन ज्येष्ठपुत्रेव समणुगम्यमानमार्गां सुवशा यावद्देवाकालपरिहीवं चैव कार्त्तिकस्य अष्टिमोत्तिके प्रादुर्भवन्ति तदा च कार्त्तिकः अष्टी
 विपुलमन्नपानसाविमर्त्यादिमं यथा भगदत्तो यावत्परिजनेन ज्येष्ठपुत्रेव नेगसापुत्रस्येव समणुगम्यमानमार्गाः स्वर्ग्यां यावद्देवैव वृत्तिना

व्याति यावत् पाय बडा बटा प्रते कुट व प्रते खाप खापान । तस्मिन्तत्कार जाव ज्येष्ठपुत्र यापुत्रवृत्ति २ ता । तेव मित्र व्याति यावत् बडा बेटाप्रते पूछे
 पूछेने । पुरिसमहस्य बाहिनीवा सोकाभा दुरुह २ ता । पुत्रय सहस्य बाहिनी यिविका प्रते चैठे पठान । मिश्रणाति रिवगपरिजनेव जेठपुत्रेहिंय
 समवयस्यमानमग्गा सन्निहोए जाव रवेण पकासपरिहोच चव । मित्र व्याति निजक परिजन करो उयेष्टपुत्रे करो भले प्रकारे माये वासतावका
 सब छदि करो दावत् बाटिचन मन्देकरो विखवरहित निजव । कार्त्तिकस्य सत्तिष्ठ संतिव पाठयवति । कार्त्तिक केहिने समीपे प्रगठ हुवे । तरुण से क
 निजमेहो विटलं पसव पाव खाडमं साडमं जहायगठता । तिगारे ते कार्त्तिक यष्टि विस्तोच अशन पात्र खाटिम खाटिम जिम गज्जदत्त सोकमा
 यातवना पवमा उदुदयानेविवे कक्षा तिम रवां पचि कक्षा । जाव मिश्रणाति जाव परिजनेवं ज्येष्ठपुत्र । यावत् मित्र व्याति यावत् परिजनेकरो
 ज्येष्ठपुत्र प्रते । जगमह सहस्सेवक समणुगम्यमाणमग्गे सन्निहोए जाव रवेण । वाचाचन सहस्रकरो भलप्रकारे माग वासतावका सर्वं कदिबकरो या
 वत् बाजिचने मन्देकरो । इतिवाउर चर मज्जमज्जण जहा गगदत्ता । इतिनागपुर गगरने मध्यमधेकरो जिम गज्जदत्त तिम । जाव बाजिचने भले

आलिङ्गणेन जने । लोए पालित्तेण जने । लोए आव आलिङ्गपलित्तेण जने । लोए आव आणुगामियत्ताए जनि
 स्सह । उच्छामिण जत । नेगमठसहस्सेण सद्धिं सयमेव पञ्चाविय मुक्ताविय जाव माहस्सकय , तएण मुणि
 सुवए अरहा कसिय सेठि नेगमठसहस्सेण सद्धिं सयमेव पञ्चाविय, जाव धम्ममातिस्सकति एव तेवाणुप्पि
 या गतस्स एव थिठियस्स जाव सजमियस्स । तएण से कसिए सेठी नेगमठसहस्सेण सद्धिं मुणिसुवयस्स
 अरहन्तुं इम एयास्स धम्मिय उवदेसं सम्म सपण्डितज्जाह । तमाणाए तहा गच्छइ जाव सजमइ । तएणे

मपुरस्स नगरस्स मय्य मध्येन यया गद्धदत्तो यावदास्सिलो प्रदत्त । सोऽहं प्रसिलो प्रदत्त । सोऽहं यावदानुगा
 मिक्तया जविप्पति इच्छामि प्रदत्त । नेगमाटसहस्सक साह स्वयमेव प्रज्वितुम् सुखापितुम् यावदास्मानु । तदा मुनिसुव्रतोऽहं क्वाप्ति
 कं यस्मिन् नेगमाटसहस्सेण साहे स्वयमेव प्रज्जाजयति यावदुत्तमाप्ति एव देवानुप्पियाः । नत्तव्यमहं स्वातन्त्र्य यावत्सयमित्ययं सदा सुखा
 तिकं भट्टी नेगमाटसहस्सेण साहे मुनिसुव्रतस्याहं इवमतदुप यस्मिन्मुपदेशं सम्यक् सम्मतिपद्यते । तमाणाए तया गच्छति यावत्सयमेव

जाए पत्तिवे भते साए पत्तिपत्तिवे भते साए । जावत् पावेवहा न वाक्कायकारे हेमयवन् साह एवेवहा न वाक्कायकारे, हेमयवन् साह पत्तिवे
 वा पत्तिवे न वाक्कायकारे, हेमयवन् साह । जाव पाण्डुगामियत्ताए भविस्सइ । जावत् अनुगामियत्ताए भते हेमयवन् सहेव सति । यत्
 कर्त्तुं न वाक्कायकारे, हेमयवन् वाक्कायकारे भविस्सइ । सयमेव पात्रावितं सुखावितं जाव माहस्सकय । पत्तिवे जटोकादेवा सुखादेवा जावत्
 धम्म जावहा । तएण मुनिसुवए अरहा कत्तिवं सेठि नेगमठ सहस्सेण सद्धिं सयमेव पञ्चाविय पञ्चाविय जाव सजमियत्ताए अरहत का
 तिकं त्रिटि वाचाए एवसहस्स पाठ सथाते पात्तेहीन दोचादीयो यावत् धम्मकहे । एवं देवाणुप्पिया भवन्त एव पितृव्य जाव सजमियत्ताए । इम दे
 वाणुप्पिया तुम्हे नारहा इम सुभारहिवा जावत् संयमसद्धित प्रपत्ती । तएण से कत्तिए सेठी नेगमठसहस्सेण सति । तिवारे ते क्वाप्तिवे चेठि एवसह

સે કાંતિએ સેઠી નેગમઠસહસ્ત્રેણ સદ્ધિ શ્વણગારે જાણે ફરિયાસમિણે જાય ગુપ્તચત્રયારી તણ સે કાંતિએ શ્વ
ળગારે મુણિસુશ્વયસ્સ શ્વરહનં તહારૂઘાણ ધેરાણ શ્વતિય સામાદ્યમાદ્યાઈં વઝધ્વસપુશ્વાઈ શ્વહિજ્ઞાઈં ૨ સ્તા
યજ્ઞઈં ઘડત્યતઠઠમ જાય શ્વપ્પાણ નાવેમાણે યજ્ઞપાક્રિપુશ્વાઈં દુવાલસવાસાઈ સામણપરિયાગ પાણઈં ૨
સ્તા માસિયાણ સહેહણાણ શ્વપ્પાણ જ્ઞોસેઈં ૨ સ્તા સઠિ નજાઈ શ્વણસણાઈ ભેદેઈ, ભેદેઈત્તા શ્વાલોહ્યપાક્રિ

तदा न कान्तिः। मेघी नैगमादसद्वैज सादुं समनारी जातः इयांसिमितो यावदुसप्रसवारी तदा स कान्तिको नगरो मुमिसुप्रतस्याहत
सपादुपादा स्वयिराखानन्तिख सामायिकादीनि वतुदस पुवादि खपीते, खपीत्य वतुनि वतुर्धुपपाष्टम (प्रवृत्ति) यावदास्मान् जावयन्
यदुमतिपूवनि द्वादक्षाद्यानि सामान्यपर्याय पासयति पासयित्वा मासित्वा सनेसमपास्मान् खोपति (खवसे) खोपयित्वा पट्टित्वा

द्य पाठ बाबालर र्वपाते । सुविस्मयवत्तु परवृथा इत्तं व्याकृतं वन्मिय सवदेस सुख सपञ्चिज्जहार । सुनिमुत्तस्सामी परवृत्तानी गृह एवमे रूपे ज्ञान
 ना जपदेय भर्तृमकारे पट्टिबज्जे पट्टोकार करे । तमावाए दग्ग गण्णहार आव सज्जहार । तेहनी पाप्पाये तिमज्ज वासै यावत्तु सज्जमेविपै ज्ञान करै । तए
 वे स ज्ञानिए सेहो जपमज्जहारमेवसवि । निवारि ते ज्ञानिक्क येहि एवसज्जन्नु पाठ वीचाज सवाते । पञ्चगारे जाए हरियासमिए जाः गुत्तवमयातो
 माधु ववा "दोशमिंति करी सज्जित यावत्तु मुत्तमज्जहार्वीना वारव । तएण से ज्ञानिए एवयारि सुविस्मयवत्तु परवृत्तया । निवारि ते ज्ञानिक्कनामिं माधु ओ
 सुनिमज्जत परवृत्त । तद्वाकनाय वेराज पत्तिर्य सामादग्गमादयाए वववुदस पुग्गाह पञ्चिज्जहार २ ता । तवा रूप खविने समीये सामानिक्क पादिदेई
 ववदे पूवपते भवे सामाधिक पादिद्व १४ पूव भवीने । वज्जइ वज्जताज्जइम जाव पग्गाव भावेमाये । घषां वववत्तु ववव पट्टम तए करीने यावत्तु पाप्मा
 ने भावताववा । बहु पट्टिपक्कार ठवावसवासाद सामखपरियाग पाठवहार ता । घषां प्रतिपूवे वारै वरसज्जग आमण्य पर्याय पाछै एतख वीचा
 पाछै पासांने । मासियाए सवेइवयाए पप्पाव ज्ञासेइ २ ता । भासिक्क संसेपवासें पाप्माने सेवे पाप्माने सेवीने । सहिंमपाइ पञ्चसुवहार जेदेइ २ ता ।

नूतनाद् उपमाय इति ॥ अङ्गागदन्तीति ॥ योऽङ्गागदन्तस्य पण्यमोदेयुक्ते यथा गङ्गदन्तो प्रिहिते साया उप वाप्य इति ॥ अष्टादश्याते द्वितीयः ॥
 ॥ १८ ॥ २ ॥ द्वितीयोदयक कान्तिवसान्तद्वियोक्ता तृतीयतु पृथिव्यादेः सोऽप्यत इत्येव सम्बद्धस्यास्मैव प्रस्तावना सूत्र-ते

कृते जाय किञ्चा सोऽहम्मे कप्ये सोऽहम्मज्जसए विमाणे उववायसन्नाए देवसयणिज्जसि जाव सक्के देविद
 स्याण उवययणे, तएण सक्के देविदे देवराया अज्जणीयवक्खे सेस जहा गगदहस्स जाय स्यत काहिति णवर
 णिड्ढासागरोवमाइ पणत्ता, सेय जते । २ ति ॥ अठारसमस्स विड्ढुठ उद्वेसो सम्मत्तो १८ ॥ २ ॥
 तण काउेण तण समएण रायगिहे णाम णयरे होत्या वक्खुठ, गुणसिखए वड्ढए, जाव परिसा पणिगया

व्यमनतया विनति विस्थाऽऽसावितप्रतिमानः कासमास कास कल्पा सौचर्म कल्प सौचर्मोक्तसुक्ते विमाने उपपातसमाया देवशयनीये
 यापय्यज्जो देवज्जतपोत्पद्यस्तदासज्जो देवज्जो देवराजोऽपुनोपपत्तः अय यथा गङ्गदन्तस्य यावदन्त करिष्यति णवर त्यतिर्न सागरोपम प्रहस
 तदय प्रदत्त । प्रदत्त । इति ॥ अष्टादश्याते द्वितीयोदय ॥ १८ ॥ २ ॥ तस्मिन्काल तस्मिन्समये राजपुत्र मगरमनवद्वयक

माठ मात पयसये करा खदे हदीने । आत्माऽय पङ्कितजाय विद्या । आहार पङ्कितमा आहत कास एवसरनेविषे कास खरीने । साइयो कल्प साइ
 अउनेए विमाय उववायसमाण दूव खडविक्खसि । सौचमासा देवनाजनेविषे सौचसगङ्गिसक विमानजिवि उपपातनामिं सभानविधिं देवजो गव्याने वि
 पे । आत्र मज्जे देविदत्ताण उववये । यावत् यत्न दवेन्न देवराजपये अपज्जो । तयर्थं सक्के देविदे देवराया अज्जणीयवक्खे । विवारे ते यत्न देवद्वेद देवराजा
 तत्त्वामना अपमा । मेस लहा मयज्जतस्य जाव अतकाहिति । येण विम गङ्गदन्तमोपरे कडवा जावत् खडदुक्खजा अगत करे । खवर ठिइ दीसागरा य
 मार पे । गतकाविमय स्मिति दाय मागरापममोयकप्यो । सेव मते २ ति । तइति हेममवत्त इत्यादि पूर्ववत् । अष्टारसमस्य धितिचाउद्वेसा सम्पत्ता ।
 २ अठारसमस्यज्जना बीजा उद्वेसा पूरा यथा १८ ॥ २ ॥ बीजे उद्वेसे कान्तिवज्जो अतक्रिया कडवा भोजे पृथिव्याविज्जने तेबीजे

जते ! काउलेस्से छाउकाइए काउलेस्सेहि तो छाउकाइएहि तो छुणतरं उछहि ता माणुस यिग्गह लज्जह
 एज्जइसा केयल योहि युज्जह जाय छुत करेइ ? हता माकदियपुत्ता ! जाय छुत करेइ ! से णण जते !
 काउलेस्से यणस्सइकाइए एवधेय जाय छुत करेइ सेव जते ! जते ! त्ति माकदियपुत्ते छुणगारे समण
 जगय महाधीरं जाय णमसिंसा जेणेय समणे णिग्गये तेणेव उवागच्छइसा समणे णिग्गये

विग्रहं लज्जते सारथा कयलं वोचिं युचते यावदग्तं करोति ? इत्त माकदियपुत्त । यावदग्तं करोति । कापोतलशयो
 वनरपतिबायिक पय चैव यावदग्तं करोति तदय जदत्त । जदत्त । इति माकन्दिस्सुत्रोपनगरः अमरं जगत्त महावीरं यायवमस्कृत्य
 यत्रैव अमरको निग्रन्यसत्रैवोपायमच्छति उपायस्य अमरकावियेधानेवमवर्त्तति-एव वरकायाः । कापोतलेभ्य पुचिवीकायिक स्तथैय मंदिदन्त

बन् कापातलस्यो दुबिबोकायिक दुबिबोकायिक बको पत्तररहित भोक्कोने । मायुरस विग्रहं लज्जह २ ता । मनुष्यना ग्रोरोरप्रते पाप्मि मनुष्यना ग्र
 र । जता माकदिय पुत्ता । इी माकन्दिस्स पुत्त । काउलेस्से पुठवोकाए जाव धंतं करेइ । कापोतलेस्यो दुबिबोकायिक इत्यादि, कावत् सबदुखना
 पत्तकरे । मेवूय भत काउलेस्से पाठकाए । ते निचै वेमगबन् कापातलेस्यो पत्तकायिक । काउलेस्सेसिंथितो पाठकाएपठिता पत्तकरं उक्कहिता । कापोत
 नेस्यो पापकादिकयको पत्तररहित भोक्कोने । मायुरसविग्रहं लज्जह २ ता । मनुष्यस्यो ग्रोरोर प्रते पाप्मिने । केवळ बाणि बक्कइ
 काव पत्त करेइ । केवळ बाणि बूम्मे यावत् सबदुखना पत्ताकरेइ म उत्तर । जता माकदियपुत्ता जाव धंतं करेइ । इीमाकन्दिस्सपुत्त बावत् सबदुखना
 पत्त करे । मेवूय भते काउलेस्से बयसइकाए एवधेय जाव भतकरेइ । ते निचै वेमगबन् कापोतलेस्यो वनरपतिबायिक इत्यादि म ७ इमय पृठिको
 परे यावत् सबदुखना पत्त करे एतकावगे बह्वी । सेव भते २ त्ति । तद्वन्ति वेमगबन् इम बह्वीने । माकदियपुत्ते पत्तगारे । माकन्दिस्सपुत्त काव । स

प्रमः स्तो न तेजोवायुमामिति अमरसमन्त्रियोक्ता उषान्तक्रियायां ये निजरापुद्गभा स्वहृत्कव्यतामधिषासुमाह-अक्षगारस्वेत्यादि ॥ मारिवता

एव ययासी-एव खलु अज्जो ! काउलेस्से पुढ्यीकाडए तहेव जाव अत करेइ, एव खलु अज्जो ! काउलेस्से अउमाडए जाव अत करेति । एव खलु अज्जो ! काउलेस्से यणस्सडकाडए जाव अत करेइ । त एण सुसणा गिग्गया मागटियपुत्तस्स अणगारस्स एव माइस्समाणस्स जाव परुथमाणस्स एवमठ णोस दहति ३ एवमठ अउमडहमाणा ३ जेणेव समणे भगव महावीरे तणव उवागच्छति, उवागच्छइता स

करोति एव ययायाः । कापोतसद्वयोक्तापिको यावदन्त करोति एव ययायाः । कापोतसद्वयो धनस्पतिकापिको यावदन्त करोति । तदानीं समका तियन्मा माकान्तिक्पुत्रस्यानगारस्व एवमास्मात्तपतो यावदप्ररूपयत एतमर्थं प्राप्नुवन्ते ३, एतमप्यममद्वपन्तो यत्रैव अमयो

मम भगवं महावीर जाव वर्त्तन्ता । यमम भगवन्त यामहावारस्सामां प्रते यावत् नमस्कार करोने । जयव समणे चियवे तेषेव उवागच्छ व २ ता । अज्जो अमम तियववो तिहां यावे तिहां यावो न । ममम विमम उवववामो । यमम तियेववते इम कवे । एव यय यय्या काउलेस्से पुढ्यीकाडए म इव जाव यत करेइ । इम तिये यया यायो कापातयया पुढ्यीकापिक इत्यादि दिनहाव पुढ्यीकोपरे ययववववा यावत् यय्यवरे एतकासणे कइवा । एव एव यय्या काउलेस्स पाठकाडए जाव यतं करोति । इम तिये यया यायो कापातययो ययकापिक इत्यादि यावत् यय्यवरे एतकासणे कइवा । एव एव यय्या काउलेस्से ययकाडए जाव यतं करेइ । इम तिये यया यायो कापातययो यनस्पतिकापिक इत्यादि यावत् यय्यवरे एतकासणे सव्वं कइवा । तपम समवा चियवा नामसियपुत्तस्स ययगारय । तिहारि यमम तियव माकान्तिक् पुत्र साधने । यममाइस्समाणस्स जाव परुथमाणस्स । ए म मामाव्यवको कइताने यावत् प्ररूपयतावकाने । एवमड वा सइसति २ एवमड ययववववमावा ३ । एववा यय सइवे नवो ए तीन कइवा एव यय ययवववववा यवा ए पवि तीन कइवा । जयव समम भगव महावीर तेषेव उवागच्छति २ ता । अज्जो यमम भगवन्त यीमहावीरसामोके तिहां या

मण जगज महावीर धरति ण० २ एव वयासी-एव खलु जते । मागदियपुत्ते स्थणगारे अम्मह एउमाडस्कइ जाव पक्खेइ-एव खलु स्थज्जो । काउलेस्से पुठवीकाइए जाव अत करइ, एव खलु स्थज्जो । अउकाइए जाय अत करइ, एव खलु वणस्सइकाइएवि जाय अत करइ । एव खलु वणस्सइकाइएवि जाव अत करइ, सकइमेय जते । एव स्थज्जोति । समणे जगव महावीरे समणे णिगगथ अामतेत्ता एउ वयासी-जग

जगयान्महावीरस्सजैवोपाज्जन्तस्सि उपायस्य अमच्च जगवन्त महावीर वन्तस्सि नमस्सन्ति वदित्वा नमस्कृत्यैवमवादिपु -मय खलु भवन्त । माकन्तिकपुञ्जीमगारोस्साकमेवमाक्यति यावत्प्ररूपयति-एव कइवाया । कापोतकदयः पुष्पिवीकायिको यावदन्त करोति मय सुभयायाः । कन्कायिको यावदन्त कराति एव खलु वनस्पतिकायिकोपि यावदन्त करोति तरुणयेतद्गदन्त । एव ? वायाः इति अमको जगवान्महा वीरः अमवाकियन्यानामट्यैवमवादीत्-यदाया । माकन्तिकपुञ्जीमगार युष्माकमवमास्याति यावत्प्ररूपयति-मय दुस्वार्था । कापोतकेभ्यः

वै तिर्था चावीने । समच्च समच्च महावीर वदति च २ एववयासी । अमच्च भगवन्त श्रीमहावीरस्साभी प्रते वट्टे नमस्कार करे वट्टो ननस्कार करो इम कइ । एव खलु मते मर्मदिवपुत्ते पचभारे पच्च एवमारस्कार जाव पइवेइ । इम नित्ते जेमगवन् माकन्तिकदयच्च साय पसमते इम कइ यावत् इम प्ररूपे विभवे करो कइ । एवं खलु पच्चा काउलेस्से पुठवीकाइए जाव अत करेइ । इम नित्ये पच्चा चावी कापातसेयो वृत्तिवीकायिक इत्यादि यावत् पचन्त र एतकाकये कइवा । एव खलु पच्चा चाउकाइए जाव अत करेइ । इम नित्ये पच्चा चावी कापातसेयो धम्मकायिक इत्यादि यावत् पचन्त पचच्छाउकाइएवि जाव अत करेइ । इम नित्ये कपातसेयो वनस्पतीकायिक इत्यादि पचि यावत् पच करे एतकाकये कइवी । एव खलु म एव जेमगवन् इम मानिते पच्चा चावी इसे धार्मजचे । समचे मयच्च महावीरे समचे चित्तचे चामतेत्ता एव वयासी । अमच्च भगवन्त श्रीमहावीरस्सा मो ते अमच्च भिपेक्षापते धार्मचीने तेजाने इम कइ । अमच्च पच्चा मागदियपुत्ते पचभारे तुथे एवमाइस्कार जाव पइवेइ । जेइमची च वास्याउकारे, प

श्रुज्जो । भागदियपुत्ते श्रुणगारे तुज्जे एव माइस्कइ जाव परुवेइ, एव खलु श्रुज्जो । काउलेस्से पुढवी
 काइए जाय श्रुत करेइ, एव खलु श्रुज्जो । काउलेस्से श्राउकाइए जाय श्रुत करेइ, एव खलु श्रुज्जो ।
 यणस्सइकाइए जाय श्रुत करेइ, संखेयणं एसमठे श्रुह पुण श्रुज्जो । एव माइस्काभि ४ एव खलु श्रुज्जो ।
 करहलेस्से पुढवीकाइए करहलेस्सेहि तो पुढवीकाइएहि तो जाय श्रुत करेइ, एव खलु श्रुज्जो । नीललेस्से
 पुढवीकाइए जाय श्रुत करेइ, एव काउलेस्सेयि जहा पुढवीकाइए जाय श्रुत करेइ, एव श्राउकाइएयि

पुचिबीजायिको यावदन्त करोति एव करवायाः । कापातलेइयोक्कायिको यावदन्त करोति एवं करवायोः । वनरपतिजायिकोपि यावद
 न्तं करोति सत्सोयमयः अइ पुनरायोः । एवमाक्यामि ४ । एवं करवायोः । कपलेइए पुचिबीजायिकः कपलइयेन्यः पुचिबीजायिके
 यो यावदन्तं करोति एयमक्कायिकोपि । वनरपतिजायिकोपि सत्सोयमयंकावेव नदन्त । प्रवन्त । इति अमका नियन्ताः अमकं प्रगद्यन्त
 हा पावीं माबग्दिअपुण साधु तत्त्वमते इम कचे यावत् इम प्रकूपे । एवं कस पक्का काउलेस्से पुढवीकाइए जाय भत करेइ । इम निचे पहापावीं वा
 पातसेयो एविबीजायिक इत्यादि यावत् भन्त करे । एव कस पक्का काउलेस्से पाउकाइए जाय भत करेइ । इम निचे पहा पावीं कापातसेयो अमका
 विक्क इत्यादि यावत् भग्नकरे पतकाउने कइया । एव कस पक्का कसकाइकाइएयि जाय भत करेइ । इम निचे पहापावीं वनफातोकायिक इत्यादि वा
 यत् भग्नकरे । एवकय एमनेइ । साधा एअ भय । अइ पअ पक्का एवमाक्यामि २ । अ पयि पहापावीं इम कइ सामाअयो यावत् इम प्रकूपे ।
 एवं वल पक्का कअइकरसे पुढवीकाइए । इम निचे पहा पावीं कअसेयो पुचिबीजायिक । कअइसेसहितो पठवीकाइएहि तो जाय भत करेइ । कअ
 सेयो पुचिबीजायिक यको भग्नकरे मोकसो यावत् भन्तकरे । एव कस पक्का बीरुलेस्से पुढवीकाइए जाय भत करेइ । इम निचे पहापावीं नीलसेयो
 एविबीजायिक इत्यादि यावत् भग्नकरे । एव काउलेस्सेयि जहा पुढवीकाइए जाय भत करेइ । इम कापातसेयो अइ कइया विम पुचिबीजायिक

धणस्सड्काहएवि, सच्चेत्रण एसमठे सेव जते ! जते ! सि समणा णिग्गथा समण जगव महावीर वदति
णमसति य २ हा जेणेव मागदियपुत्ते छुणगारे तेणेव उथागच्छति, उथागच्छइहा मागदियपुत्त छुणगार
वदति णमसति एयमठ सम्म धिणएण जुज्जां जुज्जां खामेति । तएण से मागदियपुत्ते छुणगारे उठाए
उठेइ २ हा जेणेव समणे जगव महावीर तणेव उथागच्छइ, उथागच्छइहा समण जगव महावीर वदइ
णमसइ व ० २ हा एव वयासी-छुणगारस्सण जत । जावियप्यणो सहु कम्म वेदमाणस्स सहु कम्म णिज्ज

महावीर वदन्त नमस्सन्ति वन्दिता नमस्सत्य यत्रैव भाकन्तिकपुत्रानगारस्तत्रैवोपाज्जन्ति, उपाज्जत्य भाकन्तिकपुत्रमनगार वदन्त नम
स्सन्ति एतमये सम्पाव्वनएव पूणाज्जए खामपयन्ति । तदा स भाकन्तिकपुत्रानगार उत्थपीत्तिष्ठति उत्थाय यत्रैव धमखो जगवान्महावीर
स्मरैवापागच्छति उपाज्जत्य धमखं जगवन्त महावीर वदन्त नमस्सन्ति वन्दिता नमस्सत्तैवमवादीत्-धमनारस्स जदन्त । जायितात्मनः

वाइत् पतकर । एव पाठकाहएवि । इम धयकाविक पवि कहवा । ववस्सरकारएव । इम वनसतोवायिक पवि कहवा । सच्चेत्रण एसमठ सेव
मत । २ ति समवा बिकबा समव भयव महावीर वदति जममति व २ हा जेवे मागाहवपुत्ते पवगारे तेवइ उथागच्छति २ हा मागदियपत्त पवया
२ ववइवमसर पयमठ सखं विवपणं मुज्जा २ खामति । सावाव एइधय तिवाए साध भावा तइति जेभगवन् । इवा कहो ते यमप नियव यमव
मयवत श्रीमहावीर खामी प्रते बदि नमस्कार करे बाजो नमस्कारकरी इम वई जिइ भाकदिकपुत्त साधु छे तिइ पावे तिइ पावोने माकदि
कपुत्त सावपत्ते बदि नमस्कार करे एइ पूर्ण धय भवो पकारे विनसे करी पार २ खमावे । तएण से मागदियपत्ते पवगारे उठाए उठे २ हा जेवे
व समवे मगव महावीर तेवेव उथागच्छइ २ हा । तिवाए त माकदिकपुत्त साधु छठो जभावाह छठो जभावाहने । जिइ यमप मगवत श्रीमहावीर
खामी छे तिइ पावे तिइ पावोने । समव भगव महावीर वदइ वमसर एव ववावो । यमव भमवत श्रीमहावीर खामी प्रते बदि नमस्कार करे बाजो

त्मा सामाविधि र्धावितात्मा खेदलीवेष्ट समुदाहृतस्तस्य सर्वे कर्म जन्तोपपाद्विषयरूपमायुयोत्रेदेवाग्निस्थिमानत्वात् वेदयतो ऽमुज्जयतः प्रदेष्टु
 यिपाकामुज्जवाप्यां व्यतथय कष्टं कर्म जन्तोपपाद्विषयमव निज्जरयत आत्मप्रदक्षुब्धः ज्ञातयतः तथा सर्वे सुवर्गयुः पुद्गलापदं भारं मरुत यन्तिम
 नित्यर्चो धियमावस्य यच्छत तथा सय समस्त क्षीरभीदारिकादिधिप्रवृत्तः यतदेव विज्ञोपितरमाह-वरमकर्ममित्यादि ॥ वरमं कर्म भायु
 पवरममयवेष्टं वेदयत एव निज्जरयतः तथा वरम वरमायु पुद्गलतयापदं भारं मरुत धियमावस्य यच्छतः तथा वरम क्षीरं यपरमाव

रमाणस्स सवु भार मरमाणस्स सवु सरीर विष्यजहमाणस्स वरिम कम्म वेदमाणस्स वरिम कम्म णिज्जार
 माणस्स वरिम भार मरमाणस्स वरिम सरीर विष्यजहमाणस्स भारणतियकम्म वेदमाणस्स भारणतिय

सर्वे कम्म वेदयतः सर्वे कम्म निज्जरयतः सर्वे भार धियमावस्य सवु क्षीर विप्रवृत्ततो मारणात्तिव कर्म वेदयतो मारणात्तिकम्म निज्जरयतो
 मारणात्तिकमार विषयमावस्य मारणात्तिकक्षीर विप्रवृत्ततो ये वरमा निज्जरपुद्गलाः सूत्सा स्ते पुद्गलाः प्रवृत्ताः (जगद्यद्भिरिति शेष) मम

ममस्वार करो इम कष्टे । यवगारण्यव भते भारिविषयका सवु कस्य वेदमावस्य सवु कस्य विज्जरमावस्य । यज्ज्जरै यवविद्या कष्टो, इवै यत विद्याने
 विषे ये निज्जरा पुद्गल स्ते ते इमौ वज्ज्ज्यता प्रते कष्टे ये यवमार साधु इभयमन् भावितात्मा इहा केवसो यववा ते सर्वं कर्मे पाछखादिक वेदतापकमान
 सर्वं कम्म पाप्म मद्दय कष्टो यातत करता वक्काने । सम्ममारमरमावस्य सम्मसरोरविष्यजहमावस्य । सर्वं भारवे पायु पुद्गल यव करता वक्काने सर्वे
 पोवारिवादि क्षीरौ जावता वक्काने । वरिम कस्यवेदमावस्य । वरिम समये कम्म वेदतावक्काने । वरिम कस्यविज्जरमावस्य वरिममारमरमावस्य । य
 उपादिकने वरिम समये निज्जरता वक्काने वरिम पाछकानां यव यवव मरवे वरिम समये मरता वक्काने । वरिमसरोरविष्यजहमावस्य मारवन्ति
 यवक्यवेदमावस्य । वरिम क्षीरौ च वरिमावस्याने विषे ते तन्नना वक्काने ऽहो य स्रष्ट कष्टे स्ते मारणाति कम्म मवापग्गोहो यवक्य वेदता वक्काने ।
 मारणातिवक्कविज्जरमावस्य । मारणातिव कम्म मवापग्गोहो यवरूप निज्जरता वक्काने । मारणातिवमारमरमावस्य । पाछखादिकने अपेचाये म

न्यायाधीन तत्पुत्रः, एतद्वयं भूटतरमाह-मारणातियकम्पामित्यादि ॥ मरणस्य पूर्वोपपन्नस्यस्यस्यान्तः समीपं मरणात्त आमुष्मन्मरणसमय
 मरणं नव मारणान्तिष्ठ क्व प्रयाणगदिश्यद्वयं वेदयत एवं मित्ररयतः, तथा मारणान्तिष्ठं मारणात्मिकायुदलिकापक्षं मारं मरणं कुतः, एवं
 मारं पत्रमात्रं चरयाः न्यायिनिमा मित्ररापुत्रमा मित्रीयक्रमद्विजानि मूल्या स्ते पुत्रताः प्रपञ्चा प्रपञ्चाः वेदमवायुमन्तिष्ठति प्रगवत कामग्न
 य मरमात्रमपि न एतद्वयं तरमन्त्रावत्यमामिष्याप्य तिष्ठन्तीति प्रपञ्चाः, अत्राक्षर-इत्या मार्गद्विपुलेत्यादि ॥ अत्रमत्यस्यति ॥ येयसीधि ज्ञानात्यव

फलं निज्जामाणस्स मारणातियमार मरमाणस्स मारणातियसरीर यिप्पजहमाणस्स जे चरिमा निज्जारा
 पोगागं सुज्जमागं ते पोगगला पयात्ता समणाउत्तो । सच्च लोकापिणं ते उग्गाहिप्पणं चिठ्ठिं २ इत्ता मा
 गदियपुत्ता । शृणगारन्सुणं नायियप्पणो जाय उग्गाहिप्पणं चिठ्ठिं । उउमत्येणं जत्त ! मणुस्स तेसि
 निज्जारापोगगलाणं किञ्चि शृणत्तया णाणत्तया एव जहा इदियउद्देसणं पढमे जाव येमाणिया जाय तत्य

व । जायस्सन् । नयमवि मोक्ष ते उग्गाद्य तिष्ठन्ति । इत्थं मावन्तिकपुत्र । अन्तारस्य प्रायितात्मनी यावदवगाह्य तिष्ठन्ति । अत्रस्थो ज
 हन् । मनुचल्लवो निज्जरापुत्रमानो बिम्बिदन्त्यत्वं वा नामात्य वा एव यया इन्द्रियोद्देशके प्रपञ्चे यावद्वैमानिकाः, यावत्तत्र ये त उपपुत्ता
 रणे मर । यजाने । मारणातियवरोहं विगतप्रमाणं जे चरिया विज्जाराभाव्या मरुमात्रं ते पावसा पक्कता समयासयो । मारव चंतो मरोर
 क'ह' उक्ताने च चरित्तं नव चंतिस मित्ररानां यद्वय मित्राणि कर्मे द्वादि क म्प्य ते पद्वय प्रकप्ता भगवते इत्यमत्र आयुधम् । मय सागपिच ते उक्ता
 दिनाप बिभूति यना मागन्दिपुत्ता पचमारण्यं भावियप्पया जाय पयाहिप्पया चिठ्ठिं । जव कोकप्रते पुहव पवगाहो ते ताम्रभाज पवेकरो व्याधो
 र्दे मित्रर जौ यावदिदपच पचमारने भाविताना केशयो यावन् पवगाहोने रक्षे । अत्रमरवेचं भते मरुवे । अत्रम वेदमवन् मरुव । तेनि विज्ज
 पसारदवाचं बिदि यावत्ता वाचतोया । ते चतिसरं प्राभरदिगं तेदना कर्मे निज्जरापुत्रत्वे बिदि पचमार हावचंवेधो जे पुहव तेज्जोभेदं बिदिदे व

तामिति न तद्वत् किञ्चिदप्रत्यय भवतीति कृत्वा वृत्तमत्ये इत्युक्तं अत्रास्येह निरतिशयो भाष्य ॥ शब्दार्थवसि ॥ शब्दमत्वं शब्दभारेद्वयसम्बन्धि
नो य पुद्गला स्तयो मेवं ॥ भावतवति ॥ वषर्दिशत भावात् ॥ एव यथा प्रज्ञापनायाः पञ्चदशपदस्य प्रथ
मोद्देशे तया शेषं वाच्य, शर्पान्तिद्वयाय-तत्र यत्रैव नोयमेति पदं तत्र मार्गद्वयपुत्रेति द्वयस्य तस्यैव प्रपञ्चत्वात् तत्रैव-श्रुतमेवा तु
वा मुठयत्तवा लघुपत्तवा आक्षेपः ॥ १०० ॥ मोदकते सुमठ सकेकपठ जत । एव वृत्त-वृत्तमत्येव मन्त्रे तेति निज्जरापुगगलाव मोक्ति
चि शब्दतवा ई आक्षेप नोयमा । देवादिपठ अत्यगदय जेव तेचि निज्जरापुगगलाव मोक्ति आक्षेपवा ई आक्षेपति ॥ तुच्छत्व निस्त्वा
कृता समवायसी । सव लानपियव ते ठंग्गादिपठ चिठति एतव व्यक्त नवरं ॥ श्रुतमत्वं जगता ॥ तुच्छतति ॥ तुच्छत्व निस्त्वा
रता निवचनसूत्र-इवेतिपठ अत्यगदयति ॥ मन्त्रयेत्यः प्रायव दवाः पदुमन्त्रो नवतीति देवप्रपठ ततय दवोपि वादस्यक कचि द्विचिष्टाव

विद्यामविक्रयो य क्षेपा निष्करपुद्गलाभां न किंचिदप्यत्वावि जानाति किं पुनमनुष्यं एकग्रहबाध विविद्युदाव विद्यामयुक्ता इवो जानातीत्यव
सोपत इति ० ताव वेनादियति ० अनमन्त्रियपद ग्रथनोद्वावाजिहित एव प्राख्यास्यात क्षात्राभारवर्त्ता यतु वैष्णविवक्ताः सूचितः सव किं
यदुर वाप्य इत्याह-ताव तत्पद जत स्वसता इत्यादि ॥ एववासी द्यकः-नेरइयाव जत । ते विष्णुरागुम्भले किं जाकति पासति आहारति
वदाहु नत्राकति नपासति नाहारति ? गो० । नेरइयाव ते विष्णुरागुम्भले अजायति कपासति आहारति एव ताव पक्षिदियतिरिक्कजोयि
याव मयुरसाव जत । त विष्णुरागुम्भले किं जाकति पासति आहारति वदाहु मणाकति नपासति आहारति ? गो० । अथयगइया जायति दे
अथेगइया नत्रावति नपासति आहारति सुखकष्टेण जते । एव वसइ-अथयगइया जाकति पासति आहारति अथयगइया मणाकति नपासति
आहारति ? गो० । मयूसा बुविहा पक्षता द०-सुखिजुयाय असुखिजुयाय, तत्पव जे त असुखिजुया ते मणावति नपासति आहारति तत्पव

३ ते मन्त्रिनूपा न बुविहा पक्षता त० उवउता यदुवउताय, तस्य जे ते अदुवउता ते म जावति २ आहारति तस्य जे ते उवउता त जा
 पति ३ सुतउठय गो० । एवं दुदुह-अत्येगइया मजावति २ आहारति अत्येगइया जावति ३ वाकमतरजोइसिया जडा खेरइया वेमाडिया
 य प्रते । ते निर्जरापोगले कि जावति ६ ? गो० । जडा मजसा मवर यमाखिया बुविहा पक्षता त०-मायिमिच्छादिठिठववसुगाय यमायिस
 मदिठिठववसुगाय तस्य जे त मायिमिच्छादिठिठववसुगाय यक मजावति २ आहारति तस्य जे ते अमायिसमिच्छिठववसुगाय ते बुविहा
 पक्षता त०-अयतराधवसुगाय परपरोववसुगाय तस्य जे ते अदुवउता तस्य जे ते अयउता तस्य जे ते अयउता तस्य जे ते अयउता तस्य जे ते
 बुविहा पक्षता त०-पक्षतगाय अयउताय तस्य जे ते अयउता तस्य जे ते अयउता तस्य जे ते अयउता तस्य जे ते अयउता तस्य जे ते अयउता तस्य जे ते
 ता-उवउता यदुवउताय तस्य जे त अयउता ते मजावति २ आहारति २ अत्येगइया तस्य जे ते अयउता तस्य जे ते अयउता तस्य जे ते अयउता तस्य जे ते
 तीत्यत्र सबत्रीजआहारी यस्तते तस्य अरीरिवाययास्तत्वा तस्य आहारकत्वे अयत्र आवालोमाहारप्रदोपाहारयोस्तु त्वस्युक्तयो जावयव जावात्
 यदाह-अरिरोयाहारी तयायकासयलोमाहारी पक्षताहारीपुत्र जावतिउहोइमायवति ०१० मनुष्यकुत्रे दु-अस्मिन्नुताविस्मिन्नुताविस्मिन्नुतायदयो

ण जे ते उवउता ते जाणति पासति आहारति, सेतेणठेण णिस्केवो जाणियहो । कहविहेण जत । वधे

स्ते जानन्ति पक्षन्ति आहारन्ति ततोमार्गेण निरुपो मणितव्यः । कतिविधो भवति । वन्यः प्रजसः १ मावन्तिपुत्र । द्विविधो वन्यः प्रजस

वन्यः १ बर्बाटि बिसेय पुत्रवन्ता । ०२ अजा इदिय उहेउय पठम जाव वेमाडिया । इस जिम पक्षवन्तामा पक्षमा यदमा पक्षिवा उहेयान विवे क
 द्या तिम निर्भिमपये कइवा यावत् वेमानिज कजे कइवा । जाव तजव जे ते उवउता ते जावति पासति आहारति । जावत् तिर्जा जे उवउता स
 विज ते बरि हेये आहारे एतकासये कइवा । सेतेचहेव निष्केवा माविकव्या । ते तवे येय इत्यादि पावा आवालो-पठिठोपरे कइवो अन्तरि निर्जरा
 पुइव रिमप्या तेइ वन्यवता इहे तेमाटे वन्य बरिहे — कहविहेव अते रीजे पक्षते । सेतेकेअहे जेमयवन् वन्यवन्ता ३० म अतर । मार्गवियमप्या कति

नृपुत्रो देवां त निजरापुत्रता आनविषयः । वीमागिबुद्धे तु-वैमानिका अभायिसम्यग्बुद्धय उपयुक्ता स्ताम् जानति ये विविष्टायाधयो, मायिनि
 ध्यादृष्टयस्तु न जानति मिथ्यादृष्टित्वाद्यवति यमकरं निर्बेरापुत्रता विविता स्तोत्र बन्धसति प्रवर्त्तति यन्वजिरूपयथाह-कश्चिदेवमित्यदि
 दृष्टयधयति ॥ द्रव्यवत्य आनमायिप्रदायकेकविषः केवलमिहोमप्यतिरिक्तो शास्त्रः सच द्रव्येव कोहरत्वादिना द्रव्यस्या पररूपरेव दन्त्या द्र
 व्यवत्यः ॥ नायवधयति ॥ नायवत्य आनमादिप्रदायैषा सचेह मोभागमतोपाद्य स्तत्र प्रावेन मिथ्यात्वादिना मायस्यचोपयोगज्ञाव्यतिरेका
 ज्ञीधस्य दन्तो भावकथाः ॥ पशुपधयेति ॥ जीवप्रयोमेव द्रव्याका दन्त्य ॥ वीसवावयेति ॥ कजावतः ॥ साद्वयीसवावयेति ॥ अद्यादीना ॥ अद्या

पयसं ? मागदियपुत्रा ! दुविहे अथे पयसं, तजहा-दस्यधयेय जायधयेय । दस्यधयेण जते ! कइविहे
 पयसं ? मागदियपुत्रा ! दुविहे पयसं, तजहा-पनगधयेय वीससावधयेय । वीससावधयेण जते ! कइवि
 हे पयसं, मागदियपुत्रा ! दुविहे पयसं, तजहा-सादीयवीससावधयेय छुणादीयवीससावधयेय । पनगवी

लक्षणा-द्रव्यवत्यय नावत्यस्य । द्रव्यवत्यो जज्ञत् । कतिविष प्रज्ञत् ? भावन्तिकपुत्र । द्विविधः प्रज्ञत्सत्याया-प्रयोगवत्यय विस्सावत्यस्य ।
 विस्सावत्यो जज्ञत् । कतिविषः प्रज्ञत् ? भावन्तिकपुत्र । द्विविधः प्रज्ञत्सत्याया-सादिविस्सावत्यभावि विस्सावत्यस्य । प्रयोगविस्सा

ने बव यं त । विनाकन्यो पुत्र वेदमेदे बन्ध प्रकप्ता ते कइहे-दस्यधयेय भावकवस्य । न कोह तजहा एव रज्जुप्रमुखे करो बन्ध ते द्रव्यवत्य तवा मिथ्यः
 स्तादिवे करो बन्ध ते भाववत्य । दस्यधयेण भते कइविहे य । द्रव्यवत्य जेभगवन् केतसमेदे प्रकप्ता इ प्र उत्तर । भावविपत्ता दुविहे यं त । जे
 माकन्दीपय बझमेदे प्रकप्ता ते कइहे-पयोगवधयेय वीससावधयेय । जीवप्रयोगेकरो द्रव्यभावन्य ते प्रयोगवत्य जेभापवी द्रव्यभावन्य ते विस्सावत्यस्य अस्या
 दिव । वीससावधये भते कइविहे य । विस्सावत्य जेमववन् केतसमेदे प्रकप्ता इ प्र उत्तर । मागदियपुत्रा दुविहे यं त । जे माकन्दीपय दायभेदे
 प्रकप्ता ते कइहे-सादीयवीससा वधयेय । यावसादिकनो बन्ध ते साद्वीससावन्य कइविहे १ धर्माद्विभायादिकना वत्यन ते य

इषवीमसार्थयेति ॥ पर्मोस्तिज्ञापापम्यास्तिज्ञायादीनां ॥ सिद्धिसर्वपथयेति ॥ दृढपुलकादीनां ॥ रथबलादीनामिति ।

ससायधेयं ज्ञते ! कइविहे पण्णत्ते, मागटियपुत्ता ! दुविहे पण्णत्ते, तजहा—सिद्धिलयधणयधेय धणिययध
णयधेय । ज्ञाययधेयं ज्ञते ! कइविहे पण्णत्ते, मागटियपुत्ता ! दुविहे पण्णत्ते, तजहा—मूलपगान्निधेय उप्त
रपगान्निधेय । णेरइयाणं ज्ञते ! कइविहे ज्ञाययधेय पण्णत्ते ? मागटियपुत्ता ! दुविहे पण्णत्ते, तजहा—मूलप
गान्निधेय उप्तपगान्निधेय एय ज्ञाव वंसाणियाण । णाणावरणिज्जस्सणं ज्ञते ! कम्मस्स कइविहे ज्ञाव

यत्थो प्रदत्त । कतिविधः प्रचसः ? माकान्दिकपुत्र । द्विविधः प्रचसस्तथा—स्थितिसत्त्वबन्धनं यत्नबन्धनबन्धनं । भावबन्धो ज्ञवन्त । कति
विधः प्रचसः ? माकान्दिकपुत्र । द्विविधः प्रचसस्तथा—मूलप्रकृतिसत्त्वयोत्तरप्रकृतितत्त्वयत्नं । नैरयिकाया ज्ञवन्त । कतिविधो ज्ञावबन्धः प्रचसः ?
माकान्दिकपुत्र । द्विविधः प्रचसस्तथा—मूलप्रकृतियत्नयत्नप्रकृतियत्नयत्नं यत्नहैमनिकानाम् । ज्ञानावरणीयस्स प्रदत्त । कम्मयः कतिविधो

नादिविज्ञाना बन्धन । पचामसोससायधेयं भते कइविहे य । प्रमागवन्त ज्ञेयमवन्त कतमेहे प्रकट्या इ प्र उत्तर । मागटियपुत्ता दुविहे य त ।
हे मागटो यत्न ज्ञायभदे प्रकट्या त कइविहे । स्थितिसत्त्वबन्धेयं स्थितिसत्त्वबन्धेयं कइविहे यत्नं । ज्ञाय पूमादिकमा ज्ञेयं यत्नं ते स्थितिसत्त्वबन्धनं रत्नं यत्नादिकमा
ज्ज बन्धनं ते मागवन्त । भावबन्धनं भत कइविहे य । भावबन्धनं ज्ञेयमवन्त कतमेहे प्रकट्या इ प्र उत्तर । मागटियपुत्ता दुविहे य त । यत्नाय
योपुत्तं यत्नं भदे प्रकट्यो ते कइविहे । मूलपगान्निधेयं उत्तरपगान्निधेयं । मूलप्रकृति यत्नं ते योत्तेहे उत्तरप्रकृति ते १४८ प्रकृतियत्नं । ज्ञेययायभते
रविधं भावबन्धं पण्णत्त । भावबन्धेयं ज्ञेयमवन्त कतमेहे भावबन्धेयं कइविहे यत्नं । मागटियपुत्ता दुविहे यत्नं तं । ज्ञेययायपत्तं ज्ञेयं भदे कइविहे
ते कइविहे—मूलपगान्निधेयं उत्तरपगान्निधेयं एवं ज्ञाय ज्ञेयानिदार्थं । मूलबन्धं ते ज्ञानावरणादि योत्तेहे उत्तरबन्धं ते १४८ भदे सतिज्ञानावरणादि
ज्ञानं यत्नं ज्ञेयानिदार्थं कइविहे । यत्नावरणादि यत्नं भते कइविहे भावबन्धेयं । ज्ञानावरणीयं ज्ञेयमवन्त कम्मना ज्ञेयतेभदे भावबन्धं प्रकट्या

यथे पणत्ते ? मागदियपुत्ता ! दुविहे ज्ञायथधे पणत्ते, तेजहा मूलपगान्धियधेय उत्तरपगान्धियधेय । णेर
द्वयाण नत्ते । णाणावरणिज्जस्स कम्मस्स कइयिहे ज्ञायथधे पणत्ते ? मागदियपुत्ता ! दुविहे ज्ञायथधे प०,
तजहा—मूलपगान्धियधेय उत्तरपगान्धियधेय एयं जाव येमाणिमाणा णाणाथरणिज्जेण जहा दळ्ठ जणिठ एव
जाव स्थतराइय ज्ञाणियहो । जीयाण नत्त ! पावे कम्मे जेय कळे जाव जेय कज्जिस्सइ स्थलिया तस्स
केइ णाणत्ते ? हंतास्थलिय । सेकेणठेण नत्ते ! एव दुच्चइ—जीवाण पावे कम्मे जेय कळे जाव जेय कज्जिस्सइ

प्रावदग्धः प्रक्षसः ? साक्षान्दिकपुत्र । द्विविधो मायबन्धः प्रक्षसकाद्याया-भूसाप्रकृतिवन्धयोत्तरप्रकृतिवन्धश्च । नैरयिकायां नदन्त । ज्ञानावरणीयस्य समकः कतिविधो जायबन्धः प्रक्षसः ? साक्षान्दिकपुत्र । द्विविधो प्रावदग्धः प्रक्षसकाद्याया-भूसाप्रकृतिवन्धयोत्तरप्रकृतिवन्धश्चैव यावद्वैमा निजानाम् ज्ञानावरणीयेन यथा दृक्करो जडित एव यावदात्मनरायिकं प्रक्षितयन् । जीवन नदन्त । पापं क्षम यच्च कृत यावद्यच्च (जीवः) करि

६ म उत्तर । मार्गदिवसता दुविधे भाववधे प त० । हेमाङ्कशौपुत्र वेष्ट भेदे भाववधवच्छा ते वहेवे — मूकपगखिवधेव उत्तरपगखिवधेय । मूकप्रसूति वध उत्तरप्रसूतिवग्ध । शिररत्नायं भते पात्वारविष्णव्य कल्पय कश्चिदे भाववध प । नारकीने हेमवधम् दानावरचोयवमना जेतसेभेदे भाववध प्रकथा ६ ॥ उत्तर । मायदिवसता दुविधे भाववधे प तं । हेमाङ्कशौपुत्र वेष्ट भेदे भाववध प्रकथा ते वहेवे — मूकपगखिवधव उत्तरपगखिवधेय । मूकप्रसूतिवग्ध उत्तरप्रसूतिवग्ध । एवं जाव देमाविद्या च । हम यावत् मैमानिकसने वधशौसवृत्तव कश्चया । पात्वारविष्णव्य वहा दक्षया भविष्यो । प्रानावरचोवकरो निम टकुव कश्चा । एवं जाव प्रतराथ भाविष्यथा । हम यावत् यन्त्रे द्यमावरचोवादि प्रतरावसगे वहेवो, कम अधिकारयोऽन कश्चये — जोषाव भते पावेकस्मै जम वहे जाव जेय कल्पियइ । जीव हेमवधम् पापकम जेइ कोषा जे करैके जेइ करिजे पामामिकासे । अत्रिया त ज मीर जावसे । जे तइना काइइ नामालपयो ६० म उत्तर । इता पत्ति । श्रियोतमजे । सुवेष्टेव एवपुत्रइ । तेखे पये हेमवधम् हम कश्चो । जोषा

कर्मोपकारादिदमाह-बीबाबमित्यादि ॥ एवंविधानाकृतति ॥ एकते कम्पते यदसाधियुक्तयि नामात्वं वेदो ऽनेकमावस्थापेक्षया, यावत्करका

स्थित्यया केदृ पाणस्ते ? मागदियपुष्ता ! से जहाणामए केदृपुरिसे धणु परामुसइ, परामुसइप्ता उसु परा मुसइ २ हा ठाण ठाति २ ता स्थायतकस्सायत उसु करेइ, करेइप्ता उहु वेहास उस्सिहति २ हा सेणण मागदियपुष्ता ! तस्स उसुस्स उहु वेहास उस्सीठस्स समाणस्स एयतिविणाणत्त वेयतिविणाणत्त जाव त त जाव परिणमतिविणाणत्त ? हता जगव एयतिविणाणत्त जाव परिणमतिविणाणत्त सेतेणठेण मार्गदि

यति चत्ति तस्स किम्बित् (किमपि) नामात्त्वम् ? इत्यादि । अथ केमार्थेन जगत्त । एकमुच्यते-बीबेन पाप कम यच्च कृतं यावद्यच्च करि यति चांल तस्स किमपि नामात्त्वम् ? माकन्दिक्पुत्र । स यथा नाम कयित्सुखोपपन्न, परावृत्तेषु परावृत्तपति परावृत्त्य स्या न तिमिति स्थित्वायतकसौयतमित्यु करोति कस्सोहे विहायस्सुद्धिप्यति (उद्धपतेवा) उद्धिप्य स जूनं माकन्दिक्पुत्र ! तस्येवोक्तद्वे विहाय स्सुद्धिप्यत्त सत्ता (यदसौ) एकते (तदपि) नामात्वं यावत्त तं प्रावं परित्थमिति (तदपि) नामात्त्वम्, इत्थ जगवन् । एकते (तदपि) ना

य पादेवज्ज उवववे जाव वेद कप्पिस्सरा । जीने पापकम जज बोधा यावत् जेव करले पापामिवासे । पत्तिवा केद वाचते । से तेज्जो काहेएव नामा त्वयथो १ म उत्तर । मार्गदियपुष्ता । हेमाकम्प्योपप । सेवकाजानव केदपुरिसे बब्ब परासुखर २ ता उसु परासुखर २ ता । ते दक्कानाम इहति से रेयव पुवव पत्ते स्ममे घटुय मते अयीं जे बाजमते परसे शुभते परसीने । ठाबेठाति २ ता थायतकस्सायत उसु करेइ २ ता । तोरपते शुवच पाते नेव मजीने ज्ञानमदे वाजने दोरकरे ज्ञानमगे दीव बाजने दोर करोने । उठठवेदाम उम्भित्ति २ ता । अथा पाकाये नावे खंभो पाकाये नाको ने । सेवूवं मामदियपुष्ता तस्य उचुच उठठवकावं उम्भोठव्य समायव । तेव निसे हेमाकम्प्योपप तेव बाजने ज्जो पाकाये नाकता क्काने । एवति विवाचप वेयतिविणाणत्त जाव ततमार्थपरित्थमिति विवाचत्त । ते दोर कवे ते बाज ते पच्च नामात्त्व कर्हता भेद पनेजना भवकानो भवेयत्ते विने

तु-वयमविभाषयामित्यादि इहृष्यं अयमभिप्रायो यथा आख्योऽपि सत्येति जगदिह काम्यः कृतस्वक्रियमाश्रयत्वकरिष्यमाश्रय-
रूप तीव्रमन्यपरिवामजेदा तदभिरूपकार्यकारित्वरूप च मामाश्रयैव सयमिति अमन्तर काम्य निरूपित तस्य पुद्गलरूपमिति पुद्गलानचिह्नित्याह-
मरहयत्यादि च सपञ्चालमिति च एष्यति काल प्रवृत्तानन्तरमित्यर्थः च अथ कथञ्चिज्ज्ञानं आहारित्विति च यदीतपुद्गलानामवहेयज्ञानमाहारीकृत्वमिति

यपुष्ता । एवं युच्छेद-जाय त तं जाय परिणमतित्रिणाणसु । णेरुयाण जत ! पावे कम्मे जेय कणे एव
चेव एव जाय वेमाणियाण । णेरुयाण जत ! जे पोगले आहारत्ताए गेरहति तेसिणं जते ! पोगलाण
सय कालसि कहुजाग आहारैरिति कहुजाग णिज्जेरिति ? मागटियपुष्ता । असंखेज्जाइजाग आहारैरिति सु

नस्य यावत्परिचयमिति (तदपि) नानात्वं ततोर्ध्वेन साकन्दिकपुत्र । एवमुच्यते-यावत् त जायं परिचयमिति (तदपि) नानात्वं । नैरयि
के जदन्त । पापं कर्मे यस्य कृतमव चैव एव यावद्देवानिकामासु । नैरयिका जदन्त । याम्पुद्गलानाहारतया यद्वृत्तिं तेषां जदन्त । पुद्ग-
लानामेय्यति काल कतिजायमाहारयन्ति कतिजाग निज्जेरयन्ति ? माकन्दिकपुत्र । असङ्ख्यं जायमाहारयन्ति अनन्तं जाग निज्जेरयन्ति ।

ये कपे तिहा पवि भेद जायत् ते ते भावप्रते परिचये तिहा पवि भागाल्लभेद इ म उत्तर । इता भयवं । हा भगवन्त । एवमिति विचार्यन्त जाय प-
रिचयमिति विचार्यन्त । कस्यनन्दिय पवि भेद जायत् ते तेह भावप्रते परिचये तिहा पवि भेद । सेतेकडिच मापदिवपुष्ता एव वदइ जाय तंतभाव परिच-
यमिति विचार्यन्त । ते तवे पवे हेमाकड्डी पव इम कड्डी यावत् तते भावप्रते परिचये तिहा पवि भागाल्लभेद कड्डी । अरइवाय भते पावेकड्डी जेवकड्डी
पवपेइ एव जाय इमाचिन्नाय । आरकी हेमगवन् पापकम केइ कौधा इत्तादि च पवि इमड्डीक कड्डी इम यावत् हेमानिकसमे वदइ कड्डी । अर
इमार्ज भते च पावय पाहारलाग मेवकड्डी । आरका हेमगवन् जइ यइमप्रते पाहारपवे कड्डी पवे । तिसिच भते पावयपाव सेवकाऽसि च भागे पा-
इरिति इरभाग निज्जेरिति । तइ हेमगवन् पुद्गल प्रागामिवाय पड्डीन भजन्तर इत्थं कड्डीभाग पाहारै कड्डीभाग निज्जेर इ प्र० उत्तर । सामति

गृहीतमाध्यात्मनाम निश्चरयति मन्त्राद्विषयमिति ॥ पश्चिमयति ॥ दाम्बुयति ॥ अस्माद्वरमेव बुद्धयति ॥ आश्रित्यते समनेत्यापर ए तापर
स्माद्वर ॥ अनापराग चापमसम यथाश्रयपुद्गलजाते उक्त मिति रिति ॥ अष्टादशमस्त तृतीयः ॥ १८ ॥

गृहीतमाध्यात्मनाम निश्चरयति मन्त्राद्विषयमिति ॥ पश्चिमयति ॥ दाम्बुयति ॥ अस्माद्वरमेव बुद्धयति ॥ आश्रित्यते समनेत्यापर ए तापर

नस्तनाम निज्जरेति । चक्षिणाण जन । केठ तसु निज्जरापोमलेसु आसङ्गसएवा जाय तुयहिस्सएवा ? गा
डुणठममठ णुणाहारमेय दुडुय समणाउसी । एव जाय वेमाणियाण , सेव जते । जते ! सि ॥ छठारय
मम्म तडुछे उहेसी सम्मसी १८ ॥ ३ ॥ तेण कालेण तेण समएण रायगिहे जाय जगय

नज्जराण जन्म । अविज्जपु निज्जरापुद्गलप आश्रित्यता पावसङ्गनामनुया ? मायमयः समयः अनापरमेवतुलं यमक । आयुसम् ।
एव पावसङ्गनामिकां (दवतको पाप्यः) तद्वय जदन्त । जदन्त । इति ॥ अष्टारसङ्गत तृतीयः ॥ १८ ॥ ३

परता पश्चिमिज्जभाग पाह रति पर्वतभाग निज्जरेति । जेमाअविज्जक पक्क । अज्ज मारता पाकराम्मा काळे पुद्गलमेव , तेव मरिक्का पक्कनातस्यभाग
पाकरा करे पाशरमाहिरो पक्कनाभाग म्माहिपरे क्कहि । अविज्जक भते केह । समय इवे जेमयवक्कोह । तेमु विज्जरापावससु आमदएवा । ते
ह । अज्जरापुद्गलमिति वेनिमति । जाय तुयहिस्सएवा । जायत् मरणात् ८ म उत्तर । पादवत्त समस्त । इमाअङ्गीयव ए पक्क समय तयो । पक्का ४ ४ तु
य ममवाडमा ०४ आह वेमाणिगार्थ । अज्जरापममा यमक्क पाधार विज्जको भा म्माय तिति काह तेव छपर वेसि न सके जेयनव पावसम् । इम
जायत् जेमनिज्जना दण्डक तीर क्कहा । यमभते २ ति । तद्वति जेमयवक् इत्यादि पूर्ववत् । अष्टारसमस्तएवा अवेसा सक्कता । ए अष्टारता यतक्का
वाजा बहमा पूग यमा १८ ॥ ३ ॥ पाळे निज्जरापम विज्जारा इहा पायातिपातादि विचार अविज्जरे—तेप क्कालव ४ व समए
वा । नि क्कालवेदि ते यमदमिति । रायमिहे पाय म्मावपावेसे एवंपरासी । राजपयवनामा जमरजेषिपेयावत् भगवन्म गीतम इम ॥ ३ ॥ अरभते पा

सुखदुःखास्य ह मादिसूत्र-तेषामित्यादि ॥ जीविषसरीरपञ्चिष्येति ॥ त्वज्जसवसरीरो जीवः ॥ यादर्वोविषराफलेवरति ॥ त्वूनाकारपरारवि न
मूस्तापि कठेवरावि निबतनाहङ्गाः अथवा यादर्वोविषरा यादराकारपरारिज कठेवरा व्यतिरफा त्वरुथरा हीन्निषादयो जीवाः ॥ एएएति
स्य दि ॥ एतानि प्राबतितपातादीनि सामान्यता द्विगधानि न प्रत्यक्ष तत्र पृथिवीवायादयो जीवद्रव्याणि प्राबतितपादयस्तु न जीवद्रव्याणि

गोयमे एव धयासी-अह नत । पाणाइयाए मुसावाए जाव मिच्छावसणसंवे पाणाइयाए वेरमणे जाय
मिच्छावसणसंवेरमणे पुठवीकाइए जाव वणस्सइकाइए धम्मत्थिकाए अण्णम्मत्थिकाए अण्णम्मत्थिकाए
जीव अस्सरीरपक्खिस्से परमाणुपांगले सल्लसिपक्खिस्सए अण्णगारं सर्वेय वावरवोदिधरा कन्धवरा एएण

[illegible]

आहवाए सुसावा० आबनिष्ठाटसकसक । विवे इगदन् पावातिपात सुवावाए देरमवे आब निष्ठाटसपसवे
 वरमव । तथा प्रावातिपात वरसप नावत् मिष्ठाटसगन् देरमव १८ । पठवावा१० आब वरसपकाइए । एकिवोवाविब यावत् वनसतोवावि
 व १ । धम्यस्त्रिवा० पवस्यस्त्रिवा० पामासस्त्रिवा० । वनी आवाय पधर्मा सुक व पाकाशास्त्रिवाय १ । जोवे वसरेट पठिवे परमावुपोमवे सवेसि
 पठिवव ७ । आब मराए प्रतिवववद्विव त्यास तथा परमावपद्वम यथो तिपस । पयमारसक्य वादरवीद्विवरावठेवरा । धावु सगसाईस्य आकार
 प से नही सूस्य सेतवाति त देव तथा जेह्मि । उव जोव एव प्रावातिपातादि स सामान्यवको वेव मवेवै पचि मत्येकेनको तिवा एविवोकाय आ
 दिदेर वावद्वन वद्विये पनी प्रावातिपातादिब हा जोवद्वन्य परतेवना धमवे । एएव कुविवा जोवद्वन्याय पजीवद्वन्याय । एतवे नही जोवद्वन्य ते प

पवित्र तदुमा इति न श्रीरम्यास्यभोवद्रव्यादि पद्मास्तिष्ठायादयस्तु पक्षीयरूपादि द्रव्याभोतिरुत्वा उन्नीयद्रव्याभीति स्वीयानां परिभोग्यत्वा
 यत्नभ्यन्ति नीः। परितुल्यम् इत्यर्थः तत्र प्राकृतिपातादीन् यदा करोति तदा तान् सेवते प्रवृत्तिरूपत्वा तत्पामित्येवं सत्यरिजोयः अथ
 वा चारित्तमोदमापदमन्त्रसिक्तमनहन्तुत्वा तथा चारित्तमोदमापदमन्त्रोऽपि प्राकृतिपातादिपरिभोग्यं सन्त्यते पृथिव्यादीमानु परिजोमो गमनक्षोब
 नादिनि प्रतीतं सन् प्राकृतिपातादिवरमथात्मानु न परिजोगीति वपादिविरतिरूपत्वेन क्षीयस्वरूपत्वा सेवां पद्मास्तिष्ठायादीमानु चतुर्वा

दुयिहा जीयदस्त्राय अजीयदस्त्राय जीयदस्त्राय परिजोगस्त्राय हस्त्र मागच्छति ? गीयमा ! पाणादुवाए
 जाय पण दुयिहा जीयदस्त्राय अजीयदस्त्राय, अत्येगदया जीयाण परिजागस्त्राय हस्त्र मागच्छति अत्येग
 दया जीयाण जाय पो हस्त्रमागच्छति । संकेण्ठेण पाणादुवाय जाय पोहस्त्रमागच्छति ? गीयमा ! पाणा

परिमाणताये श्रीप्रमाणच्छन्ति ? गीतम् । प्राकृतिपाता यावद् ते द्विविधा श्रीवृद्ध्याचिषाश्रीवृद्ध्याचिष एवे कथन बीवाभा परिमोक्तताये स्त्रीप्र
 मागच्छन्ति यत्न कथन आयानो यावन्ति श्रीप्रमाणच्छन्ति । अथ कमार्येण प्रदत्त । प्राकृतिपातो यावन्ति श्रीप्रमाणच्छन्ति ? गीतम् । प्राका

श्रीवृद्धये पद्मास्तिष्ठायादिदि ता पञ्चोत्तरं द्रव्य इमा करोते पञ्चोत्तरं कथिय । कोवद्व्याव परिभागत्वाए कथमायच्छन्ति । त कोवद्व्यने पारभा
 सम काऽत्र उभावननापादे पतन आने परिभागवीसे इत्येव प्र उत्तर । गायमा पाचाइवाए काव एएवं दुविद्ध । हेभोतम प्रकृतिपात यावत् एव
 वेकभटे । आदकागय पञ्चोत्तरदशक । आकट्टम पञ्चोत्तरदशक । पद्वेगदया कोषाव परिभागत्वाए इयमायच्छन्ति । केतकावक कोवेने परिभाग प
 व यताइवा पावे । पद्वेगदया आवाक आवाक या इयमायच्छन्ति । खतकाएव कोवेने यावत् परिमोमयेव उवायका आवे । सेवेनेपुत्र पाचाइवाक का
 व वा पारमायच्छन्ति । तिले एये हेययवम् इम कया प्राकृतिपात यावत् उताइवा आवे यतकावने कइवा इ प्र उत्तर । आकमा पाचाइवाए का
 व मिच्छावम इयक । हेभोतम प्राकृतिपात पादिदेरे नावक मिच्छादर्यनयम् इव । पुढोकाइए काव वच्छाकाइए । पृथिवीवादिक् पादिइव नाव

मम प्रयतीति कथाया ग्राह्यापयितुमाह-कश्चनमित्यादि ॥ प्रक्षापनायां यत्तुष्टुहा तस्यैव-बोह्वसाए मावकसाए मायावसाए हो
प्रक्षाम इत्यादि ॥ निष्कारिरसति सोप्रकॉत ॥ अस्वयं धर्म्यम्-वमाधिपाव जते । कश्चिं ठावदि अठ कर्मपाणीं निष्कारिरसति ? गो० ।
पठदि ठावदि त०-आइव जाव सोप्रकॉत ॥ इह नारजाटामा मरुगि कर्मस्थुये यत्तु नो उदययासिना व तपामवश्य निष्कारमस्ति कथा
माटयग्रतिन य त ततय कथापावय क्कानिअराजाटामा रक्कापाविनि ईमामिज्जाना मरुकमप्रकतिनिष्कारमुच्यत इति, अनन्तर कथाया निरूपिता
हाय यत सस्यत्वा रत्तयुम्भसउवकुविशेषाया इत्यता यत्तुस्वरूपप्रतिपादनायाह-कश्चनमित्यादि ॥ अत्रारिक्कुगति ॥ इह यत्तुपरिचाय

कठुण जत । कसाया पखसा ? गोयना । चत्तारि कसाया पखसा, तजहा-कसायपदं गिरवसेस ज्ञाणि
यह जाव पिज्जरेति छेनेण । कट्ठणं जन । जुम्मा पखसा ? गोयमा । चत्तारि जुम्मा पखसा, तजहा-क

छीप्रमाणव्वन्ति । कति प्रदत्त कथाया प्रक्षसा ? गोतम । पत्तारः कथायाः प्रक्षसास्तथा-कथायपदं गिरवसेयं जचितव्यं यावन्निरूपयन्ति सोज्जे
म । कति मदत्त । युष्माः प्रक्षसा ? गोतम । जत्तारो युम्मा प्रक्षसा सावथा-रत्तयुम्भम् ज्योवः हापरयुग्मम् कस्सोव । अथ केनार्येन जदत्त । एवमु

यत्तु गोतम वावदु नही उतावका परिमाणपचे चावे परिभायता मावयकी कथायवत्तमेज पुवे तेमाटे कथावत्तते कचेहे-कश्चं भते कसाया प० ।
यत्तमा हेमगवदन् कथाय कक्षा ६ म उत्तर । भावसा चत्तारि कसाया प त । हेमोतम चार कथाय कक्षा ते कचेहे-कसावपदं गिरवसेस मावि
वा३ खा३ विश्वरेति क्षमिच । पयवकीनविदे चउदमा पट निमियेय जावथा ते इस काइकसाए मावकसाए मायावसाए साभकसाए इत्यादि, वावदु
रिक्खरेति साभवति बेमाविवाय भते कतिवि ठावेहि चउकणयः कीया विक्खारिरसति, मावसा चउहि ठावेहि कचेहि जाव क्षमिचोति, यजगतेरे कथाय
कक्षा तद चार संख्याविदे तेमाटे जतजुम्भकचय संख्याविमियेय वावदे एतत्तमाटे जतजुम्भादिबो जतूय कचेहे-कश्चं भते कथा प । जेतका हेमगव
न् जुम्भ कक्षा ६० म उत्तर । मायना चत्तारि कथाय प त । हेमोतम चार जुम्भ कक्षा ते कचेहे-इही गथित परिसावाये समराणि ते जुम्भ कविदे

कसिना एकम आदित एव हतयुग्माहो परिवर्तिना शोचियमराक्षविषयः कस्योच इति ॥ जेकरासीत्यादि ॥ कसिना एकम आदित एव हत युग्माणा परिवर्तिना शोचो विषमराक्षविषयः कस्योच इति ॥ अथ रासीत्यादि ॥ या राक्षि यतुफेनापहारबा पप्रियमाण यतुः पयवसितो प्रवति स हतयुग्ममन्त्रिणीयते यथापि रासी यतुरूपत्वन चत्तापहारी भास्ति सापि यतुः पयवसितस्वसङ्गायात हतयुग्ममेवैव सुतरपदपि ॥ यनज्जर हतयुग्मादिराशयः प्रकूपिता अप तैरव भारकादीन प्रकूपयद्याह-नेरइयावमित्यादि ॥ जइसपदे कज्जुम्माति ॥ अत्यन्तकाकस्विन कृत

ठावरजुम्मे ३ । जंय रासीचउक्कणण अयहरण अयहीरमाणे २ एगपज्जवसिए सेत कलिउण ४ । सेतणठेण गोयमा । एव युसुह-जाय कलिउणे । जेरइयाण जंत ! कि कज्जुम्मा तयोगा ठावरजुम्मा कलिउंगा १ गोयमा ! जइसपदे कज्जुम्मा उक्कोसपदे तेउंगा अजहसमणुक्कोसपदे सिथकज्जुम्मा जाय सिथ कलिउंगा

सात्त्वस्याव सातभार्चन नीतम । एवमुच्यत-यावत्कस्योचः । नैरयिका प्रवल्ग । कि कतयुग्माः श्रोत्रासि हापरयुग्माः कस्योलापि १ गीतम । अथ यपहारं करो यपहरताबबा २ तीन येन रचे ते श्वाज कहिये तथा तीनकय रायिने बारे यपहारं करो यपहराय नइ ते पणि तीन जेय रचे तेमाटे ते त श्वाज कहिये २ तथा । जब रासी वल्लण्ण यपहारिच यवहीरमावे २ पुणज्जवसिए सेते ठावरसुखे २ जेइ रायिपते बारे यपहा रकरो यपहरताबबा जेम दावरचे ते हापरजुम्मा कहिये तथा दावकय रायिने बारे यपहारं करो यपहरायकरो ता यदि दाव जेयनाटे ते पवि हा परजुम्मा कहिये १ । जेव राखी वल्लण्ण यपहारिच यवहीरमावे २ एमपज्जवसिए सेत कहिथाए । तथा जेइरायिपते बारे यपहारिचरो यपहरताय बा १ एक येवरचे ते कज्जाव कहिये तथा एकरायिने बारे यपहारं करो यपहराय नइ ते पवि एक जेवमाटे ते पवि कज्जाव कहिये । सेतेबहुच गो वमा एवंहुचर वाव कहिथाये । तेवे पवे जभीतम इम कज्जा वृत्तहुज्ज आदिदेइ यावत् कज्जोणस्ये कइवा यनकरे कृतहुग्मादि रायिचको कज्जा हि न भियेकरो नारकादिपते प्रकूपता कहिये-नेररवाव अते किं कज्जुया तेवागा दावरसुखा कहिथाया । आरको वेमयवग्ग क्क कृतहुग्ममेव य

युग्माः कृतपुग्मसंज्ञिताः ॥ उक्तीसपदेति ॥ सर्वोत्तरताया श्रौतसंज्ञिता मध्यमपदे चतुर्विधा श्रौतेतैवमात्राप्रामाण्यादवगन्तव्य ॥ यद्वत्सङ्गा
इवावमित्यादि ॥ यत्तत्पतिकारिणा अपत्यपद उत्तरकृष्टपदपापदा अपत्यपदस्योत्तरकृष्टपदस्य च तेषामत्राया इयादि-अपत्यपदमुत्तरकृष्टपद च तदु

जाय धणिगकुमारा । यणस्सट्ठकाडयाण पुच्छा ? गोयमा ! जहणपदे उक्तीसपदे अप्यपदा अजहसमणुक्ती
सपदे सिय कळजुम्मा जाव सिय कळिठंगा । वेड्ढदियाण पुच्छा , गोयमा ! जहणपदे कळजुम्मा उक्तीस
पदे दायरजुम्मा अजहसमणुक्तीसपदे सिय कळजुम्मा जाव सिय कळिठंगा एव जाव चउरिदिया , सेसा

व्यपदे कृतपुग्माः उत्तरकृष्टपद श्रौतसि, अजपम्योरकृष्टपदे स्वात्कृतपुग्मा यावत्स्यात्कृत्योक्त्यासि, एव यावत्स्वमित्तुमारा । वत्तस्वपतिव्यापि
कानो पुच्छा गीतम । अपत्यपद उत्तरकृष्टपदे अपदाः अजपन्यात्कृतपदस्यारकृतपुग्मा यावत्स्यात्कृत्योक्त्यासि । द्विन्त्रियाणा पुच्छा , गीतम ।
अपत्यपद कृतपुग्मात्कृतपद द्वापपरपुग्माः अजपम्यारकृतपद स्वात्कृतपुग्मा यावत्स्यात्कृत्योक्त्यासि, एव यावच्चतुरिन्त्रिया क्षेपा एवेन्द्रिया

पदा षट्ठात्रये पदवा षापरपुग्मस्यै पदवा कथाजस्यै ष म उत्तर । गायमा अजपपद कळपुच्छा उक्तासपदे तेषागा । श्रौतम पदवात् स्थाकपदे
करो कृतपुग्म सञ्चित हुवे सर्व उत्तरकृष्टपदे पदवा सञ्चितम् । पदवाकृतपुच्छासपदे सिय कळपुच्छा जाव सिय कळिठंगा । पदवाकृत पदुत्तरकृष्ट तेषाम्य
मपद कदाचित् कृतपुग्म हुवे इत्यादि पापदा कदाचित् कल्याण हुवे इम वाद कदा । आश्रयित्तुमारा यवत्तरकृष्टपद पुच्छा । इम वादत् स्था
नित्तुमाराकृत्य कदा वत्तमतीकाविकता प्रत्यक्षीया उत्तर । गायमा अजपपद उक्तासपदे अपदा अजपम्यारकृत्योक्त्यासि । श्रौतम वत्तमतीकाविक
वत्तमपद उत्तरकृष्टपद पापदा वत्तमे एकदा पदवाको ते किम अपत्यपद उत्तरकृष्टपद ते कदाचित् जे नियतकृत्य ते नारत्ताविकने काकागारे पयि पामिये ति
म वत्तमताते न पामोव तेकाते परपराये सिद्धमने करो ते रायिने भत्तमपचानि अपरित्यागे करो पयि भनियतकृत्य पदवाको एवनेविदे अपत्यपद
उत्तरकृष्टपद एवको सञ्चिते नहो पदवाकृत्य चतुरकृष्टपदे एतत्ते मध्यमपदे । सिय कळपुच्छा जाव सिय कळिठंगा वेड्ढदियापुच्छा । कदाचित् कृतपुग्म प

भ्यते यद्विषयसूय तच्च यथा नारकादीनां काशान्तरेणापि सञ्चते न तथा वनस्पतीनां तेषां परम्परया सिद्धिगमनेन तद्वाच्ये रत्नसत्त्वापरित्यागे
प्यनिघतसूयत्वादिति । सिद्धौ कदा वनस्पदश्चावयति । वन्यपरं सरुपटपदवापदा भ्रमचम्योरुपपत्तेः स्यात्कृत्यगमादय इत्यर्थः तत्र सप

एंगोडिया जहा वेडुविया पछिदियतिरिक्जोणिया जाव वेमाणिया जहा णेरइया , सिद्धा जहा वणस्स इफाइया । इत्योत्तण जत । कि कळुम्म ठ पुच्छा , गीयमा ! जहखपदे कळुम्म ठ उक्तीसपदे कळुज्ज

यथाहीन्द्रिया पञ्चैन्द्रियतियोगिनिका यावद्वैमानिका यथा भेरयिका । सिद्धा यथा वलस्पतिकायिकाः । द्विपो मदत्त । किं कृतयुग्मा
पृष्ठा गीतस । अपन्यपद कृतयुग्मावत्कृतयुग्माः । अवपन्यात्कृतयुग्माः । यावद्वैमानिका यथा वलस्पतिकायिकाः । द्विपो मदत्त । किं कृतयुग्मा

[illegible]

न्योरकृष्टपदादिपद्या उपदत्य बहुमानतया सीया अभियन्तपरिमाकृत्वा ज्ञाकणीयमिति, जीवपरिमासाधिपकारादिदमाह—आवहयेत्यादि ॥ यावत्तः ॥
 वरति ॥ अर्थात्तागवन्तिन धायुकापदया अक्षयायुय इत्यथाः ॥ अथगवविहोति ॥ अत्रिपा युका सप्तो ब्रह्मय सदाशयस्यनत्यष्ट्रिपयक्षयो वाय
 रतत्ररकायिका इत्यथ अन्यथाहु रूपेणा धामकाक्षकाः भूतनामकर्मोदियाद्य बहुय सत अथकवक्षयो जीवाः ॥ तावद्वयति ॥ तत्परिमासाः ॥

स्मात्तु जह्यामङ्गक्षोसपदे सिय कळजुम्मात्तु ज्ञाव सिय कळित्तगात्तु, एव अस्सुसुक्कमारइत्थीत्तिवि जाय
 यणिगयद्धुमारइत्थीत्तिवि । एव त्तिरिस्सजो गयइत्थीत्तिवि । एव मणुस्सइत्थीत्तिवि । एव वाण्यमत्तरजोडसियत्ते

रस्तान्तकुमाररिउयोपि एव तिययोनिर्नालियोपि । एव मनुष्यालियोपि एव वातव्यनरत्वातिस्सवैमानिकलियोपि । यावन्ता जहन् ।
 अर्थात्तागवन्तिनोऽप्यवक्षया जीवास्तावन्त पराअष्ट्रिपयपूयो जीवाः ॥ ज्ञाव गीतस । यावन्त यरा अष्ट्रिपयक्षयो जीवास्तावन्त परा अष्ट्रिपय
 पूयो जीवास्तद्वय जदन्त । मदन्त । इति ॥ अष्टादश छते बहुर्णोदुसाः ॥ १८ ॥ ४ ॥ ह्री जदन्त । असुरकुमारारायकाम्

दि । इम असुरकुमारो लोपा पचि कडवो इम बावत्तु स्थानतकुमारो ज्ञापापयन्त इमकोव कडवो । एवं तिरिस्सजोपिबइत्थीपादि एव मणुस्सइत्थ
 पादि एवं वावमत्तरकाइमिय दमादिब इत्तात्तोपादि । इम गिवइयानिकनो लोपो पचि कडवो इम मनुष्यनो लोपो पचि कडवो इम वातव्यनर
 व्यातिवो वैमानिकना लोपो पचि कडवो, जीवपरिमांन पधिकारककोज कडव—आवहयाक भते परा अथगवविहया लोपा तावदया परा अथय
 विहया लोपा । ज्ञासा वैमगन्तु दर्शम मवर्णी य ऊत्तातो पपय य अक्षायना धवो इत्यथ बादर तेंछकापिब यनेरा इमकडै मणुनाम कमन ।
 उदयवधो ब'द्र मणु पम्पिगाजीव ततका उरउट पम्पितिक मवर्णीय छव ते तउकाइया औषडै पतस जेतका बादर तेंछकाइयाओव पक्ष माजया
 ना धर्णीक तेंतना उरउट चाऊत्ताना धर्णीकै यमरा प य य इम कडै जतनामणुओव ते पक्षमास्तय मा अरवहार मरोपाडै ॥ ५ ॥ जहन् ।
 यता गायमा आवहया परा अथगवविहया ज्ञावा तावदया परा अथयवविहया ज्ञावा । ज्ञातोम जेतका अक्षयाजया मा अरवहार पम्पिगा ज्ञाव

परति ॥ परा मरुता न्यितितो दीपायुष इत्यथ इतिप्रसः, इतित्याद्युत्तरमिति ॥ अष्टादशवर्षे बभूवुः ॥ १८ ॥

बभूवोदिमात्रान् तत्ररक्षापिप्रवक्ष्यतोक्ता तत्र प्रास्वरजीवा इति पञ्चम प्रास्वरजीवविशेषवक्ष्यतोच्यत इत्येव सम्बद्धस्यास्येदमादिबुध-दीर्घते ।

मागियेदंयदुत्थीनुति । जाग्रदुयाण जन ! चरा अंधगवर्णिहणो जीवा तावद्वया परा अंधगवर्णिहणो जी
या १ हता गीयमा । जाग्रद्वया चरा अंधगवर्णिहणो जीवा तावद्वया परा अंधगवर्णिहणो जीवा सेव जने ।
२ ति ॥ अठारसमस्स चउत्थो ॥ १८ ॥ ४ ॥ दो जने । असुरकुमारा एगसि असुरकुमा

रा यामसि असुरकुमारदेवज्ञाए उजवणा तत्यण एगे असुरकुमारे ठंवे पासादीए वरसणिज्जे अग्निरुवे पणि
रुव, एगे असुरकुमारे दंयं सेण गोपामादीए गोदरसणिज्जे गोअग्निरुवे गोपनिरुवे, से कहमेय जने ! एव

असुरकुमारावाम असुरकुमारदेवतयोत्पत्ती तत्रैकासुरकुमारो देवः प्रासादीया दम्पतीपानिरूप्य प्रतिरूपः, एकोसुरकुमारो देव स नैव प्रा
सादीया नैव दम्पतीयो नैवान्निरूपा नैव प्रतिरूपस्तत्त्वयमनङ्गत्वात् । एव १ गीतम् । असुरकुमारादवा विविधाः प्रज्ञासाक्षाद्या-वैक्षिप्यशरीरा
यावैक्षिप्यशरीराश्च तत्र यो वैक्षिप्यशरीरोसुरकुमारोदेवः ॥ प्रासादीयो यावत्प्रतिरूपः तत्र योऽवैक्षिप्यशरीरोसुरकुमारो देवः स नैव प्रासा

दी रत्यादि पृष्ठिकांपरे सव मावता करवो । सेव भते भतति । तद्वति वैभगवन् तुष्णे वज्रा ते सर्वं वत्सहे । अष्टारसमस्य षष्ठ्या अष्टासप्तम्या । ए अठ
रमा ममवता शोभा अहेमा पूरावया १८ ॥ ४ ॥ शोभा अहेदयाने भते तेवत्सावित्र यत्तव्यता करवो ते भाकर शोबहे, तेमाटेपच
मे भापर शोबविमेष वत्तव्यता अहेहे—वा भते असुरकुमारा।राय वैभगवन् असुरकुमार । एवसि असुरकुमारावाकसि असुरकुमार देवताए अववत्ता ।
एव असुरकुमार चागावने भिपे असुरकुमार सेवपणे ऊपना । तत्थ एगे असुरकुमारे सेवे पासादीए वरसणिज्जे अग्निरुवे पणिरुवे । तिज्जे च वाक्कासे
बारि, एव असुरकुमार देव मनावर देवशावाव् इयनवरवावाव् अभिरुव प्रतिरूप बारिरे एकावहे । एगे असुरकुमारे देवे सेव वा पासादीए वा

ગોયમા । અસુરકુમારા ઠેઠા મુચિહા પચાસા, તજહા-વેડહિયસરીરાય અવેડહિયસરીરાય, તત્યણ જે સે
 યડહિયસરીરે અસુરકુમારે વેથ સેણ પાસાદીણે જાવ પઠ્ઠિય સે તત્યણ જે સે અવેડહિયસરીરે અસુરકુમારે
 ઠેઠે સેણ ગોપાસાદીણે જાવ ગોપઠ્ઠિય સે । સકેળઠેણ મત । એથ વુમ્મઠ-તત્યણ જે સે વેડહિયસરીરે તવેથ
 જાથ ગોપઠ્ઠિય સે ૦ ગોયમા । સ જહાનામણે હહ મણસસલોગસિ દુથે પુરિસા નવતિ, એમે પુરિસે અલકિ
 ચથિન્નમિણે એમે પુરિસ અળલકિયવિન્નસિણે એણસિણ ગોયમા । વોણહ પુરિસાણ કયરે પુરિસે પાસાદીણે

રોયા યાવેઠે પ્રતિકરણ । અથ વેમાર્થેન પ્રતક્ષ । ચયમુખ્યત-તત્ત્વ યો વૈલ્લિયગરીરોસુરકુમાર સર્વેવ યાવકેય પ્રતિકરણ : ૦ ગૌતમ । સ યથા
 મામ દુષ્ણ મણુપ્પનોત્ત હો પુરુષો મયતઃ ૦ પ્રજાઃ પુરુષોલહુપવિજૂવિત્ત પુષ્પ પુરુષાઽન્નલહુપવિજૂવિત્તઃ ૦ અમપોજનદન્ત । દુયોઃ પુરુષયો (મય્ય)

દાસાવને વા વઢિકર । યન પલ અમ જાનાર દલ તજ નજા આરવા યાવ્યવર્ષો નજો દલવાવાય નજો અભિકર નજો પ્રતિકરણ । સેવક
 મય મન દય । તલિમ દલ વેમગવન્ન દમ સજેર મ કલર । ગાયના અમરતમાર દલ દલિદા પ ત । જ તમ અસરવુમારદેવ વેલ્લમદે કલ્લા તે
 રહે—કરિ । યમરાય વેલ્લકિયસરીરાય । વિમૂચિત નારાયણ વિમૂચિત ગરાર નજો । તત્યણ સવઠ વિલસરીરે અમરલમારદેવે । તિજા જલ્લદિમૂચિત
 ગરાર અમરલમારદેવ । નેવ યાસાદોર જા । વઢિકર । તજ દયલ જાગ્ય યાવત્ પ્રતિરૂપ જા । તત્યણ જલ્લે અલકિયસરીરે અસુરકુમારદેવે । તિજા જ
 યાનામહાને એક વિમૂચિતગરીર અમરલ મરદર । મલ ૦ યામાનાજાવ ભાવલિરૂપે । તજ નજો દલવાવાય યાવત્ મજો પ્રતિરૂપ । સેવકેકરુપ મતે
 વરુણ । ત વે વેલ્લકિયસરીરે અમરલ મરદર । તત્યણ જલ્લે અલકિયસરીરે તત્યણ જાવ વા વઢિકર । તિજા એક વિમૂચિતગરીર દલ્લાદિ તિમજ યાવત્ નજો
 વિનરણ વતનામને કલ્લા ર પ જાર । અલમા સેવકાનામળ દલ્લકિયસરીરે તત્યણ જાવ વા વઢિકર । તિજા એક વિમૂચિતગરીર દલ્લાદિ તિમજ યાવત્ નજો
 નિવે દાય પુરુષ કલ । એમ પુરિસ અમલિય વિમૂચર એમપુરિસ અમલિય । તિજા એક પુરુષ અમલિય વિમૂચિતગરીરે વતલે વલ્લ વનદાર સ

इत्यादि न वगधिवमरीरति न विप्रुपितशरीराः अनन्तरमसुरकुमारादीना विश्लेष तच्छो ऽय विश्लेषातिशारविशमाह-दीजते । नेरइयेत्यादि ॥

जात्र पन्निऊये कयेरे पुरिसे जोपासादीए जात्र जोपफिरुवे , जेवा से पुरिसे छुलकियथिन्नूसिए जेवासे पुरिसे अणलकियथिन्नूसिए ? नगव । तय जे से पुरिसे छुलकियथिन्नूसिए सेण पुरिसे पासादीए जात्र पन्नि ऊये जघासे पुरिसे अणलकियथिन्नूसिए सण पुरिसे जोपासादीए जात्र जोपफिरुवे सेतेणठेण जात्र जोप फिरुये । दो जते । नागकुमारा देवा एगसि नागकुमारावासंसि एवचव , एव जात्र यणियकुमारा , याणम

कतर पुरुषः प्रासादीयो यावत्प्रतिरूपः कतरः पुरुषो नैव प्रासादीयो यावन्नैव प्रतिरूपः योवा स पुरुष योमसङ्गतविप्रुपितः न भगवन् । तत्र यः पुरुषोसङ्गतविप्रुपितः स पुरुषः प्रासादीयो यावत्प्रतिरूपः यो वा पुरुषोमसङ्गतविप्रुपितः स पुरुष म । नैव प्रासादीयो यावन्नैव प्रतिरूपपक्षतनार्थेन यावन्नैव प्रतिरूपः । द्वौ प्रदत्त । नागकुमारी देवावेकस्मिन्नागकुमारावास एव चैव , एव

द्वित पने दत्त पुनय पबहार विम्वितयरीर नहो । पदसिच कोयमा दोवह पुरियाव । एवमेविवै देवीतम दाव पबकमाहे । कयेरे परिसे पासादीए जात्र पदित्वे कयत्परिसे बापासादीए जात्र ना पदित्वे । तत्र पदय देववादीय मनाहर बावत् पदित्वे मनाहरता , तत्रा किस्सी पुरुष नहो देववा याव् बावत् नहो प्रतिरूप । जेवा से पुरिसे पबकिय विभूसिए जेवासे पबकियविभूसिए भगव । जेव ना पबवा ते पुरुष पबकृत विम्वितयरीर जेव पबवा ते पुनय पबकृत विम्वितयरीर नहो इम मयवन्ते पूछो तिवारे योतम नहे देमयवन् । तत्र जेसे पुरिसे पबकिय विभूसिए । तिवा जेव पुरुष पबकृत विम्वितयरीर । जेव पुरिसे पासादीए जात्र पदित्वे । तेव पदय देववायाव् बावत् प्रतिरूप इवे तथा । जेवासे पुरिसे पबकियविभूसिए । जेव पबवा ते पदय पबकृत विम्वितयरीर नहो । जेव पुरिच बापासादीए जात्र बापदित्वे । ते पुरुष नहो देववायाव् बावत् नहो प्रतिरूप इवे । से तेवरेव जात्र बापदित्वे । तेव पदे बावत् नहो प्रतिरूप इतकावने कहवा । दाम्भो बावकुमारा देवा एवकि बावकुमारावास कि पबकेव । दाव देमयव

તરજોડીનિયમેમાળિયા પ્યથેવ । દો જંતે ! જેરહયા પગસિ જેરહયાવાસસિ જેરહયજ્ઞાણ ઉવથજ્ઞા તત્યળ
 નગે જેરહણ મહાકમ્મતરાણ્ણેવ જાવ મહાવેયણતરાણ્ણેવ એગે જેરહણ શ્યપ્પકમ્મતરાણ્ણેવ જાવ શ્યપ્પવે
 યણતરાણ્ણેવ સેકકહમેય જંતે । એથ ? ગોયમા ! જેરહયા દુષિજ્ઞા પચ્છા, તજજ્ઞા-માયીમિચ્છદ્ધિઠીઉવથ
 ગુમાય, શ્યમાયીસમ્મદ્ધિઠીઉવથગાગાય તત્યળ જે સે માયીમિચ્છદ્ધિઠીઉવથજ્ઞાણ જેરહણ સેણ મહાકમ્મત

વાધરક્કનિત્તુમારો વાપમ્મતરન્નોત્તેવેમાનિજાવથં પેવ । હૌ મહન્ત । જેરવિકાલેક્કસિએરયિકાયાલે જેરયિક્કલપોત્તલ્લી તજ્જેકો જેરયિ
 કો મહરક્કમતરક્ક પેવ વાવમ્મદ્દેવમતરક્ક પેવ એકો જેરવિક્કોત્તેવેતરક્કયેય વાવદ્દુપ્પવેવંતરક્કયેય તરકપમેત્તદ્દક્ક । એથ ? ગીતમ । જેર
 યિકા દુવિષા પ્રપ્પસાલપા-માયિમિચ્છાવુલ્લુપપલ્લકાયામાવિસમ્મદ્દુલ્લુપપલ્લકાય તથ યો માયિમિચ્છાવુલ્લુપપલ્લકો જેરયિકા સ મહત્

જુ નાગજમારદેવ એક માનકમારદેવ વાસાસંનિભે દલ્લાદિ દમકોઝ અજ્ઞા । જાત જાત વવિચ્છમારતા વાચમતર વાદદિલ જેમાવિજાણવેવ । દમ યા
 થત્તનિત્તજમારત્તે અજ્ઞા માનકમાર વ્યાતિયો જેમાનિક દમકોઝ અજ્ઞા એકો વનકારે પઠરક્કમારાદિક દેવનો વિચેયજ્ઞા, કિંચે વિચેવાચિકારકલ્લોલ
 સ અરેવે-શમ્ભત જેરહયા એગિ જેરહયાવાસસિ જેરહયાણ્ણેવ ઉવથજ્ઞા । જાવ જેમમમ્મ મારકો એક મરજાવાસાનેવિવે મારકોપેવે અપના । તત્યથ પ
 જે જેરહય મહાકમ્મતરાણ્ણેવ જાવ મહાવેવજતરાણ્ણેવ । તિજ્ઞા ન મારકો પતિમાટા કમ્મજન્ત નિયેવે યાવત્ મહાવેવનાવન્ત એતજ્ઞાસંગે વજ્જવો । એ
 ન જેરહય વચ્છકમ્મતરાણ્ણેવ જાવ વચ્છવેવજતરાણ્ણેવ । એક માનકો વચ્છ જાજાઅમન્ત નિયેવે યાવત્ વચ્છવજનાવન્ત નિયે । સેવજ્જમેય મતે એવ । તે
 કિમ્મ ઇવ જમમમ્મ દલ્લ ૬ ૫૦ જત્તર । ગોયમા જેરહયા દુવિષા ૫૦ ત । જયોતમ મારકો વેજ્જમેવે અજ્ઞા તે અરેવે-માયોમિચ્છદ્ધિઠી ઉવથજ્ઞમાય મા
 માયો મન્નરિજ્ઞા વચ્છવજમાય । માયો મિચ્છાહટો જપ્પનો જપ્પનો સમ્યગ્ગટો અપના । તત્યથ જાંચે માયોમિચ્છદ્ધિઠી ઉવથજ્જણ જેરહય । તિજ્ઞા અજ
 માયો મિચ્છહટો અપના મારકો । એક મહાવજતરાણ્ણેવ જાવ મહાવેવજતરાણ્ણેવ । તેજ મહા પતિમ્મલ્લ કમ્મજન્ત નિયેવે યાવત્ મહાવેવનાવન્ત નિ

રાણ બેંચ જાય મદાયેયગતરાણ ચેચ તત્યણ જે સે અમાત્રીસમ્મદિઠોઽવયયાણ ગેરહણ સેણ અપ્પકમ્મતરાણ
 બેંચ અપ્પચેયગતરાણ ચેચ । ડો જન । અસુરકુમારા ણચ ચેચ । ણચ ણગિદિયધિગલિદિયચજ્જા જાય યેમા
 ગિયા । ગરહયાણ જને । અણતર ઝહ્મહિત્તા જે ચધિણ પચિદિયતિરિક્કજોણિણસુ ડવ્વચજ્જિહ્વણ સેણ જતે ।
 યગરે ણાડય પન્નિસચ્ચટ્ટ ૭ ગાયમા । ગરહયાડય પન્નિસચ્ચેટ્ટહ । પચિદિયતિરિક્કજોણિયાડણ સે પુરત્ત
 કલ્લ ચિઠ્ઠહ । ણચ મળુન્નેચિ ગચર મળુન્નાડણ સે પુરત્ત કલ્લે ચિઠ્ઠહ । અસુરકુમારાણ જતે । અણતર ડહ્મ

અનરકચેચ પાનમ્મદ્દુરજનરકચેચ મચ પામ વિમ્મમ્મદ્દુરપચ્છકો ગેરયિક સોલ્પકમ્મતરકચેચ । ડો જન । અસુરકુમારાચચેચ એવમે
 અન્નિયોદકચન્નિયચજ્જે વાયદેનાનિકો । ગેરયિકા જદમ્મ અનરમદુલ્લ યો મયિક પચ્ચન્નિયતિયમ્મોનિકપૂલ્લચેચ સ મન્ન । અતરમાયુઃ
 પ્રાનિમદ્દયપિ ? ગૌગમ ગેરયિકાયુ પ્રાનિમદ્દયપિ પચ્ચન્નિયતિયમ્મોનિકાયુઃ પુરત્ત કલ્લા તિષ્ઠતિ । યવં મનુષ્યોપિ જવર મનુષ્યાયુઃ

ચ । તવચ જમ પનાહો વચ્ચાણા ડવ્વચચેચ કરદણ । તિજા ચચ પમાચા મમ્મચ્છટ્ટા ડવ્વમા મારકો । સેચ પપ્પકમ્મતરાણચર । તચ પપ્પકમ્મતરત તિચ
 ચ રત્થાદિ જક કહણ । ડા મતે પચ્ચકુમારા ડવ્વચેચ । ડાચ જેમમમ્મ પચ્ચકુમાર રત્થાધિ સચ પઠિત્તોપરે અચ્ચા । ડચ ણતિદિય વિગલિદિય કલ્લ આ
 ચ રેમાણિયા । રમ વચ્છેટ્ટો દિવમેટ્ટા વચ્છો યાચમ્મ વેમાનિકમ્મગ અચ્ચરો રણા એચ્છેટ્ટો તિચ્છેટ્ટો વચ્છો તે રણાજ માયો મિલ્લાઢટ્ટો પચ્ચેચરો પમાચો સ
 મ્મચ્છેત્તો આ વિગેચવ પાનમ્મકો તેમાટે ચલ્લા રૂમ યાચમ્મ વેમાનિકમ્મગે અચ્ચા । ચેરદયાચ મતે પચ્ચતર ડવ્વચિત્તા । મારકો જેમમમ્મ પચ્ચતરે મીચ્છોજે ।
 અચ્ચર પચ્ચિદિય તિલિપ્પાચિદ્ધન ડવ્વચિત્તર । જે મલ્લ પચ્ચત્તો તિચ્છયાનિકમેવિમે અપ્પલે । સેચમતે અચરં પાચરં પલ્લિયવેદેર । તેચ જેમમમ્મ કિ
 મા પાચપાગતે વેદે ર પ જનર । માયમા ચેરદયાચ્ચ પલ્લિયવેદેર । જેમતમ મારકોમા પાનમ્મા વેદે । પચ્ચિદિય તિરિલ્લઆવિયાચ્ચ સે પર
 પા ચર વિચર જ્જાચ્ચેવિ । વચ્છેદિય તિચ્છયાનિક પાનમ્માવતે તે પાનલિ કોચે રચેલે રમ અનુબનેવિલે પચિ અચ્ચ । અચર અનુચ્ચાકર જે પુરચો

हिंसा जे जायिए पुढयीकाइएसु उधयजिअए पुच्छा, गोयमा ! अशुरकुमाराउय पन्तिसेवेइ, पुढयीकाइ
 याउए से पुरने कने चिठठ । एय जो जाहि नचिने उधयजिअए तस्स त पुरने कक चिठति, तस्य चिने
 त पन्तिसेवेइ जाय येमाणिगया गयर पुढयीकाइएसु उधयज्जाति, पुढयीकाइयाउय पन्तिसेवे
 देइ अणुणेय से पुढयीकाइयाउए पुरने कने चिठठ, एय जाव भणस्सो सठाने उधयतिथयो परठाने तहे

पुरतः कत्वा तिष्ठति । असुरकुमारो जदत्त । अन्नकारमुदृत्य यो जविकः पृथिवीकायिकूपत्यथात पृच्छा गौतम । असुरकुमारायुः प्रतिसेवेद
 यति पृथिवीकायिकायुः पुरतः कत्वा तिष्ठति एवं यो यत्र जविक उत्पद्येत तस्य त पुरतः कत्वा तिष्ठति यत्र चिद्यते त प्रतिसेवेदपति
 पावर्त्तमानिको नवरं पृथिवीकायिकः पृथिवीकायिकायुः उत्पद्यत पृथिवीकायिकायुः प्रतिसेवदयते अन्त्ये स पृथिवीकायिकायुः पुरतः कत्वा
 तिष्ठति यय पावस्मन्मुन्यः कत्वाभे उत्पादयितव्य परत्त्यान तथैव । द्वौ नवन्त । असुरकुमारावत्स्मिन्कसुरकुमाराधासे ऽसुरकुमारदेवतयो

कथं चिद्व । एतन्नाविमय मनुजना पाज्जहा ते पायविकीधे रवेण । असुरकुमाराय मते सबंतर उव्वहिता । असुरकुमाइ येमगबन् चनगत्तरे नोचकोनि ।
 त्र भविइ पठरोकारएसु उव्ववत्तिअएपुच्छा । जे भव पविबोकाविकनेविने छपणे इ प्र उत्तर । गोयमा असुरकुमाराउय पन्तिसेवेइ । हेगौतम असु
 रकुमारना पाज्जयापत्ते वेइ । पठरोकारकाउय से पुरया कहे चिद्व एवं को जहि मरिया उव्ववत्तिअए । पविबोकाविकनो पाज्जया ते पागलि को
 था रवेइ इम जइ कोथ जे भविबनेविने छपकली । तत्थत्त परया कहे चिद्वति । तेइनो पाज्जया ते पागलि कोथो रवेइ । तत्त्वविथो ते पन्तिसेवेइर जाव व
 माविथ । बिइवा इने तेइमत्ते मरिभवेइ थावत्त येमानिकसये । अवर पठरोकारया पुढयीकाइएसु उव्ववत्ति । एतन्नाविमय पविबोकाविक पुविबो
 काविकनेविने अपजे । पठविकारकाउय पन्तिसेवेइ । पविबोकाविकनाज पाज्जयापत्ते वेइ । असेवसे पुढरोकारकाउय पुरयो कहे चिद्व । येनेरा
 जइ पविबोकाविकने विने छपजे तइ पविबोकायिकना पाज्जयापत्ते पागलि कोथे रवेइ । एव जाव मनुया सठाने उधयाएवको परठाने तहेव । इम

महाभारतारापयेवति ॥ इह पावस्करवात्-महाभिरियतराएवेव महासवतराएवेवति दृश्यं, व्याख्यायास्य ग्राह्यत् ॥ एनिरियविवगलिदियवणं
ति ॥ इहैकत्रियदिवचन भेतयो भायिमिध्याइष्टित्वेवामायिसम्यभृष्टिबिसेषवस्या युन्यमानत्वादिति, ग्राह्यारकावियवण्यलोका तेवायुवमप्रति
भवेदभावना इति तेषां ता निरूपयन्नाह-नेररयवमित्यादि ॥ एतच्च व्यक्तमेव पूर्वभाष्यप्रतिषेधेनोक्ता एव तद्विसेषवचन्यतामाह-इति ज्ञेते !
असुरकुमारा इत्यादि ॥ यथेह नायिमिध्याइष्टीना असुरकुमारदीना वस्तुविक्रयव्यवसायाभयि वक्रबिभ्रुर्बलं प्रकति तन्मायाभिध्यात्वप्रत्ययकर्मप्र

य । हो ज्ञेते ! असुरकुमारा एगसि असुरकुमारावाससि असुरकुमारदेवताए उववखा, तत्यण एगे असु
रकुमारदेवे उज्जुय विउहिस्सामीति उज्जुयं विउहइ, वंक विउहिस्सामीति वंक विउहइ ज जहा इच्छइ
त तहा विउहइ । एगे असुरकुमारदेवे उज्जुय विउहिस्सामीति वंक विउहिए वंक विउहिस्सामीति उज्जु

त्यक्तौ तत्रैकोसुरकुमारो देवो अणुं विउहिं प्यामीति अणुं विउवते वाळं विउहिं प्यामीति वंळं विउवते य यथा इच्छति त तथा विउ
वते । एकोसुरकुमारो देवो अणुं विउहिं प्यामीति वंळं विउवते वाळं विउहिं प्यामीति अणुं विउवते यं यथा इच्छति नो त तथा विउवते

वायत् ननु च सत्त्वान पापकां ज्ञानवनेविदे वपकावो परत्त्वानवमविदे तिमकोज पृष्ठोपरे, पूर्णे पादुसेवकता कथो विदे तेहनाज विदेव वइहे ।
देमिंते पसरकमारा एमसि पसरकुमारदावसि पसरकुमारदेवताए उववखा । हाव वेमवण्ण पसरकुमारदेव पसरकुमारदावसेविदे पसरकुमार
देवपके अपणा । तत्त्व इगे पसरकुमारदेवे उज्जुयं विउहिं प्यामीति उज्जुयविउवत्त । तिहा एव पसरकुमारदेव पसरकप्रते विउवत्त इतो इच्छा करो स
रवहोव विउवत्त । वंळं विउहिं प्यामीति वंळं विउहिं प्यामीति तहा विउवत्त । वाळा विउहिं प्यामीति वंळं विउहिं प्यामीति विउवत्त जेवमते
विउवत्त वीले तेवमते विउवत्त । एव पसरकुमारदेवे उज्जुयविउहिं प्यामीति । एव पसरकुमारदेव पसरक विउहिं प्यामीति विउवत्त । वंळं विउहिं प्यामीति
व विउहिं प्यामीति वंळं विउहिं प्यामीति । वाळा विउहिं प्यामीति वंळं विउहिं प्यामीति । वाळा विउहिं प्यामीति वंळं विउहिं प्यामीति ।

य विउसुइ जं जहा इच्छइ गो तं तहा विउसुइ सेकहमेय जंते । एवं १ गोयमा । असुरकुमारा बुधिहा
 पणत्ता, तजहा—मायीमिच्छदिठीउवयसुगाय अमायीसम्मादिठीउवयसुगाय, तत्यणं जे से मायीमिच्छ
 दिठीउवयसुगाय असुरकुमारदेव सेण उज्जुय विउसुइस्सामीति वक्क विउसुइ जाव णो त तहा विउसुइ त
 त्यण जे से अमायी सम्म दिठीउवयसुगाय असुरकुमारदेवे उज्जुय विउसुइस्सामीति उज्जुय विउसुइ जात्र तं
 तहा विउसुइ । दो जंते । नागकुमारा एवंचेव । एवं जाव धणियकुमारा । वाणमतरजोइसियेवमाणिया

त तत्त्वपमतद्दत्त । एवं १ नीतम । असुरकुमारा द्विविधाः प्रपञ्चस्य—मायिमिच्छादुष्पुण्यकामायाः मायिसम्यग्दुष्पुण्यकामायाः सद्य
 यो मायिमिच्छादुष्पुण्यपपत्तकोवुरकुमारो देवः स अद्य विदुषिण्यामीति वक्त विदुषत यावन्नोत्तं तथा विदुषत । तत्र याऽमायिसम्यग्दुष्पु
 पपत्तनासुरकुमारा देवः स अद्य विदुषिण्यामीति अमु विदुषत यावत् तथा विदुषते । द्वी प्रदत्त । मायकुमारावव चैव । एवं यावत्त
 जे भवा तत्रमेति तिमहावविदुषे । सवज्जनय मते ०५ । तेव विम ०४ जन्मवन् इम ६ म उत्तर । मावसा असुरकुमारा दुविहा म त । जेभोत
 म यमरकुमारद्व २ देवमद कथा त कहेले—मायाभिच्छदिठो उवयसुगाय अमायीसक्यदिठो उवयसुगाय । मायो मिच्छादुष्टो जगता अपुन अमायी
 विदुषिण्यामीति वक्क विउसुइ जाव को त तहा विउसुइ । तेव सरस विदुषत्ता इमा विगताया याका विदुषे यावत् अहो तेजमेति तिम विदुष । तत्त्व
 सने अमायी सक्कदिठो उवयसुगाय अमायीसक्यदिठो । तिहा वक्क अमायी सव्यदिठो उवयसुगाय । अज्जुयविदुषिण्यामीति उज्जुयविदुषत्ता जात्र त
 तहा विउसुइ । मरत्त विदुषत्ता इमा विगताया सरत्त विदुषे यावत् तेजमेति तिम विदुषे । सा भत नागकुमारा एवंचेव एवं जाव अविदुषज्जुमारा । डाय
 इमपवन् नागकुमार इत्यादि इमहोम कहथा इम यावत् सा नतकुमार ज्ञा कहथा । नाचमतरजोइसिय अमायिया एवंचेव । मानस्यार रयातिमो

नावात् पमाविमम्पदृष्टीनां नु यद्येष्ट विभुवश्च तत्रति तदा स्वबोपेतसम्पत्प्रत्ययकमश्रमादिति ॥ अष्टादशक्षते पञ्चम ॥ १८ ॥ ५ ॥
 पञ्चमादश चतुराग्नीना मन्त्रतानाना मन्त्रकृतप्रायतोक्ता यष्टतु गुणादीना मन्त्रेतानां सचेतनामा च सोच्यत इत्यत्र सम्बद्धस्यास्यैवमादिमूत्र-
 चावित्यादि ॥ चावियनुमवति ॥ द्रवगुणः ॥ ग्राहकति ॥ गौत्स गौत्सरसोपत मपुररसापत यावत् व्यावहारोहि लोकाव्यवहारपरत्वा तदेव

अथयेय सेय जते । जते । त्रि ॥ अष्टारसमस्स पञ्चमो उद्देशो ॥ १८ ॥ ५ ॥
 फाणिमगुलेण जत । कडुययो कडुगधे कडुरसे कडुफासे पयस्ते ? गौयमा ! एत्यण दो गया जवति त०-
 निच्छुडुण गणुय वात्रहारियणय । आग्रहारियणयस्स गोक्के फाणिमगुले, निच्छुहयणयस्स पचत्रसे दुगधे

नितकुमारी । वामयन्तरत्वारतिर्बर्मानिका यत्र चैव तदेव प्रदत्त । इति ॥ अष्टादशक्षत पञ्चमोद्देशः ॥ १८ ॥ ५ ॥
 चावितगुहा प्रदत्त । कतिवयः क्षतिगन्धः क्षतिरसः क्षतिरपघ्नं प्रदत्तः ? गौतम । अत्र द्वौ नयो नवतस्तद्याया-नीययिबोनयश्च व्यावहारिक

येमानिक य पचि दमभाज कडुभा । मन्त्रे मन्त्रे २ ति । तत्रति हेममयन् तुने कडुभा ते सर्वे सख्ये । अष्टारसमस्य पञ्चमा उक्ता सञ्जाला । ॥ अष्टारमा म
 तञ्चन परमा बहुर्दया पूरायवा १८ ॥ ५ ॥ पाक्षे चमुरकमारादि सचेतनता अनेक सभाव कडुभा इका गुणादि सचेतन मन्त्रेतनो
 मरुप कडुभा-चावियगुमच मन्त्रे कडुभा कडुगधे कडुरसे कडुफासे ० । लोका गुण हेममयन् क्षेत्रका मन्त्र क्षेत्रका रम क्षेत्रका अग्र कडुभा इ
 तिरुडुणर । गायना मन्त्रक शा कवा भवति तं । हेमोत्तम इका च वाक्कावकारि, शाय मन्त्र इवे ते कडुभा-निच्छुहयणयश्च पचत्रसे दुगधे वावहारियरसश्च । नैवयि
 क मय व्यावहारिक मय २ । वावहारियणयश्च यास्ते फाविकगुले निच्छुहयणयश्च पचत्रसे दुगधे पचत्रसे मगुपासे । व्यावहारिक मय तेष्वाक मन्त्रवहार
 पचायका तेशेन जिज्ञा कडुभाय मेव रमचर्चादिकमा कृता यदि क्षतिव्य ते व्यावहार मन्त्रे मोक्षरसोपेत मपुररसोपेत इति यावत् मोक्षगुण क्षतिव्य मे
 पायक मन्त्रे मन्त्रे चरो पचत्रर्षादि परमायना तिरा विद्यमान पचावन्तो पचत्रक हावमन्त्र पचत्रक पाठकश्च पुने । मन्त्रे च मन्त्रे कडुभासे पुष्पा । स्वम

तत्राप्युपगच्छति शेषपरसर्वकार्येषु सतोप्युपेक्षत इति ॥ निष्कम्पमयस्त्विति ॥ नैवयिकमयस्य मतेन पञ्चवर्क्यादिपरमायुनां तत्र विद्यमानस्या

पञ्चरसे अष्टफासे । चमरं नतं ! कङ्कयस्ते पुच्छा ? गोयमा ! एत्यण दो णया नवति त०—णिच्छइयण
एय यावहारियणएय, यावहारियणयस्स कालए चमरे णिच्छइयणयस्स पञ्चयस्ते जाव अष्टफासे । सुय
पिच्छेण नतं ! कङ्कयस्ते प० एवचेव नवर यावहारियणयस्स णीलए सुयपिच्छे, णेच्छइयस्स णयस्स सेसा
तचेव । एव एएण अज्जिहावेण छोहितिया मज्जिठिया, पीतिया हासिद्धा, सुक्खिअए सस्से, सुस्मिगधे कीठे,

नयव व्यावहारिकमयस्य भीस्य काचित्तुलं नैवयिकमयस्य पञ्चवर्क्या द्वित्य पञ्चरसोदरपञ्च । चमरो नवत्त । कतिवत्तः पुच्छा, गोयमा ।
अथ दो नयी नवतस्तथा—नैवयिकमयस्य व्यावहारिकमयस्य व्यावहारिकमयस्य कालको चमरो नैवयिकमयस्य पञ्चवर्क्या यावदुत्पन्ना ।
मुक्कपिच्छ नदत्त । कतिवत्तं मेव चेव नवर व्यावहारिकमयस्य भीस्य मुक्कपिच्छं नैवयिकस्य मयस्य क्षेप तचेव । यवमतेनाज्जिहासेन साहि
तव माल्लिअट पीत इरिअ भुल्ल अट्ट । सुरजिनयः कोट्टा, दुरजिनयोवतवधरीर तिच्छानिस्स कटुका सुवठी कयायस्सूरिकः क

रनेमि वेमगवन् वेतकावर्चं इच्छादि मत्त कत्तर । गावमा दत्तव सा ववा मवति तं । वेभोतम इहा दाय नव हुवे ते कहेत्ते—विच्छइयणएय दाव
सादिवचएय । मयविच नव अपम व्यावहारिक नव अपुन । वावहारिय पयस्स वावहारमरे । व्यावहारिक नवनेमते काशान्नमर । विरिद्धइयवदय पय
पय आव पडुकास । नैवयिक नवनेमते भमर पञ्चवर्च दायमन्त पञ्चरस पाठ अयवत्तत्ते । सुयपिच्छेव भते कइवत्ते य० एवंचेव । मुक्कपिच्छं सुवठाभी
पायनेमि वेमगवन् वेतकावर्चं इच्छादि इमहोक्क कइवा । चमर व्यावहारिकमयस्य कोट्टए सुयपिच्छे । एतत्तोवियेय व्यावहार नयनेमते नोखेवत्ते सु
वनी पोखवटो । वेच्छइयस्य सेसत्तचेव । नैवयिक नवनेमते पञ्चवर्च दायमन्त पञ्चरस पाठअयं तिमहोक्क कइवो । एव एएण भविहावेव साहितिया
मज्जिठिया पीतिया हासिद्धा । इम इहे भासावधरो सर्व कइवा ते कहेत्ते, रत्तवर्च मच्छीठ इमअ कइवा पोखेवत्ते वसिद्धपत्ते पयि इमअ कइवो । सु

पठयित्वादि । मिय एगवखोति ० दुयीरवि प्रदीक्षणी रिकथंमुखात् इषय पञ्चविकल्पा ॥ मातप्रदक्ष मातप्रभावात्, इषय
दम विकल्पाः ययं गन्धादिष्वपि ॥ सिय दुफासति ० प्रवेष्टुयस्यापि ज्जीतस्त्रिग्यत्वादिभावादिसापि तस्य चत्वारो विकल्पाः ॥ सिय तिफाः
सेति ० इदं चत्वारो विकल्पः सात्र प्रवेष्टुयस्यापि स्नातभावादिकस्य च तत्र त्रिग्यत्वाद्याद्वितीयस्य च कुरुतावादेकः, एवममेनैव व्यायेन प्रवेष्टु

पोगखेण जते । कट्टयखे जात्र कट्टफासे पखत्ते ० गोयमा । एगवखे एगरसे दुफासे पखत्ते । दुपदेसिएण
जन । सधे कट्टयखे पच्छा, गोयमा । सिय एगवखे सिय दुयखे सिय एगगधे सिय दुगधे सिय एगरसे
सिय दुरस सिय दुफास सिय तिफासे सिय चउफासे । एव तिपदेसिएवि णवर एगवखे सिय दुवखे सिय

एववखे एकगन्थ यउरमा द्विरपन्ना प्रच्छा । द्विप्र दक्षिणा जवत्त । स्कन्धः कतिवखः पुष्पा, गौतम । स्वादेकवखः स्वाद्विवखः स्वाद
कगन्थः स्वाद्विवथ स्वादकरण एवाहिरस स्वाहिरपञ्च स्वाधिरपञ्चः स्वाधिरपञ्चः स्वाधिरपञ्चः स्वाधिरपञ्चः स्वाधिरपञ्चः

या जात्र पञ्चमासा ये । नय एक नवजन्मो पपण्ड इत्यादि य वत् यउरपय ० छ । परमाहुपाखसे भते कट्टवेखाव काफासे य । परमाहुपु
य च शास्त्रान्तरे जगन्तुका य वत् कट्टा य वत् कट्टा इत्यु कट्टा इ प कतर । गावमा एगवखे एगगधे एगरसे एगरसे दुफामे य । गौतम एव
य ० छगन्थ एकरम हाइयय पञ्च इति वचनविषये य इत्युः अन्ताविषये य रसनविषये य कथनेविषये चार विकल्प सिद्ध इत्यु यौत वय ० ए
पार तपयमात्र पञ्चतर चरिक्कस्य हाव युत्त इत्यु इति चार वक्य यौतस्त्रिग्यना १ यौतकट्टना २ कट्टस्त्रिग्यना ३ कट्टकट्टना ४ एवं ४ । दुप
दमिरव भते गुधे कट्टासे पञ्च । द्विद्वयिक हेमगन्तु गन्तुविषये कट्टावय इत्यादि प्रत्यु कतर । गावमा मिय एगवखे सियदुवखे सियएगगध
वियदुयध सिय एगरसे सिय इरमे सियदुफासे मियतिफास सिय चउफासे । जगौतम वेष्टु प्रदेयानो एववख एव १ विकल्प प्रदेय २ विषये यचना पञ्चर
इति १ विकल्प इम द्विद्वयिके वचना १३ विकल्प इवे इम कटापित् एकगन्थ कटापित् दाययन्थ इम गन्थना, १ रथना १३ विकल्प इवे कटापित्

हृयस्योत्पन्नावावृत्तिरिति । तथा प्रदेयद्वयस्यापि स्त्रिंशत्प्रावात् तत्र चैकस्य श्रोतप्रावादेकस्य शोभमावावृत्तिरिति । एवमनेनैव न्यायेन प्रदेयद्वयस्य द्वावप्रावादावतुल्य इति ० विय षष्ठ्याचेति ॥ ३३ ॥ दत्ते सीए दत्ते षष्ठिब दत्ते निष्ठे दत्ते सुक्तेति ॥ तस्यमावृत्तत्वादेकः एव त्रिप्रदेयाद्विपु

तिययो एव रसेसुवि सेस जहा दुपदेसियस्स, एव चउप्यदेसिएवि णवर सिय एगवस्से जाय सिय चउव
स्से । एव रसेसुवि सेस तथेव । एव पचपएत्तिएवि णवर सिय एगवस्से जाव पचवस्से एव रसेसुवि गध

एव रसेसुवि (४५) अप यथा त्रिप्रदेयिकस्य एव षतुःप्रादेयिकोपि नवरं स्वादेकवर्को पावस्माद्वतुवेकः । एव रसेसुवि, अप तथैव ।
एव पचप्रादेयिकोपि नवरं स्वादेकवर्को पावस्माद्विपुः । एव रसेसुवि पचप्रादेयिकः । एव पावद्वतुवेकप्रादेयिकः ।

दावपरव बदाचित् तोन परव सिवद्वेषाचेति, प्रदेय वेजने पचि श्रोतविगन्थादि भाववर्को इहा पचि तेदीज षट् विवस्स सिवतिपावेति, इहा
वार विवस्सय तिरा प्रदेय दत्तने पचि श्रोतभाववर्को विगन्थ एव एव इम प्रदेय दत्तने दत्तभाववर्को एव विगन्थ एव एव २ इम प्रदेयदत्तने वि
गन् भाववर्को तिरा एवमोत एव एव ३ तदा वेजने दत्तभाववर्को एव मोत एव एव ४ इहा दत्ते षष्ठिबे दत्ते सुक्ते ५ दत्तभाववर्को
वर्को एव सर्व ४२ । एव विपयसिद्धिनि ववर एवमवे सिव दत्तने सिव तिववे एव रसेसुवि । इम विपयसिद्धिनि ववर इमदीज बदावा एतकावि
मय सिवपयववे इहा पचविवस्सय १ पुवे सिवतिववे इहा विवस्सय १० एव सर्वमाहा ४५ बदावा पुवे गन्थना १ विवस्सयागो २ विवस्सयोगो ३ एव
१ इम रसमा पचि ४५ माहा नवनीपरे बदावा । सेव बदा दपयसिद्धय एव जहा षष्ठपयसिद्धिनि ववर सिव एगववे जाव सिय षष्ठववे एव रसेसु
वि सेवतयेव । येय सव विम विपदेयिकने विवे माहाबदा तिम इहा पचि बदावा नवनी २५ एव सप २२ माहा इम षष्ठपयसिद्धिनि विवे पचि
बदावा एतकोविमेय बदाचित् इम दत्तवत् बदाचित् वारवत् पुवे माहा सर्व ८ गन्थना ६ रसना पचि ८ स्पर्वना १६ एव सर्व २२३ भा
या । एव पचपयसिद्धिनि । इम पचप्रदेयिकने तिये पचि बदावा । ववरं सिव एवमवे जाव पचववे इव रसेसुवि यव जासा तथैव । एवकाविमेय

क्षयमन्युर्ध्वं ० सुखमपरिग्रहमवित्यादि ॥ अमन्ताप्रदेशिभ्यो वादरपरिग्रहामोर्णि रक्ताभ्यमयति ग्रामुकारिस्तु धूलमपरिग्रहाम एवेत्यनन्तप्रदेशिभ्यश्चरन्त्य
मूलपरिग्रहामत्येन विद्येयितः तत्राद्या यावत् ॥ सूत्रेण यावरेण चानन्ताप्रश्चिच्छरन्त्येण नयति, यदुक्तमिगुल्लपुरपार्श्वान् वादरवयति ॥

फासा तहेय जहा पंचपदसिष्ठे । एय जाय अस्सखेजापदेभिष्ठे । सुजमपरिणएण भते ! अणतपदेसिए स्यधे
कडयखे ? जहा पचपदेसिए तहेय गिरयसेस । वादरपरिणएण भते ! अणतपएसिए स्वधे कडवखे पुच्छा
गीयमा । सिय एगयणी जाय सिय पचयणी सिय एगगधे सिय दुगधे सिय एगरस जाव सिय पचरसे सिय

मूलपरिणतो नवल । अमन्ताप्रदेशिकः रक्ताः कतिपयः ? गीतम । यथा पचमादुक्षिकसद्यैव निरयोप । वादरपरिणो नवल । अमन्ता
देशिकः रक्ताः कतिपयः पुच्छा गीतम । स्यादेकयर्को यावत्स्यात्पचव स्यादेकगन्धः स्याद्विगन्धः स्यादेकरो यावत्स्यात्पचरसः स्वाधु

विद्युत्तत्रके इत्यादि यावत् पंचवके एतत्ताक्ये कडवा इम रसनेनिये पचि कडवा गन्त अर्थं पृष्ठिभोपरे कडवा सर्वं ३०४ प समवा वीसमायतकना
पचम/कडवेयाने विधे विधरोने कडवे । कडा पचपदसिष्ठे एव जाव पचपदसिष्ठे एव कडा इम वावत् पचमातप्रदेशिकस्य
भय कडवा अमन्ताप्रदेशिक वादरपरिणम पचिधुने यने वादरवादिभ्यः सुखपरिणम भोजकपूने एतत्तामाटे पचमाप्रदेशिकस्य सूखपरिणमि करो
विमदितकोषा त कवेहे—मदुमपरिग्रहभत पचतपदेसिए कच कडवके । सूखपरिणत केभमवन् पचमाप्रदेशिकस्यैवे केतका यच इत्यादि प्रश्न उत
२ । नीयमा कडा पचपदसिए तदेव विदवसर् । केभोतम विम पचपदसिष्ठे कडा तिमक ए पचि निरयोप कडवा । वादर परिग्रहभते पचतप
एविएण्ण कडवके पुच्छा । वादरपरिणत केभमवन् पचमाप्रदेशिकस्यैवे केतका यर्क पुने इत्यादि वावत् केतका अर्थं पुने इ म उतर । याव
मा मित्र एगगधे जाव भिय पंचवके । केभोतम कडाचित् पचवच इमे यावत् कडाचित् पचवचपूने । सिद्धेयगमये सिद्धवगमे विदवगमे जाव सिध प
चरमे विदवचवासे । कडाचित् एव अण्यपूने कडाचित् एव गन्धद्वय कडाचित् एकरस पुने इत्यादि जावत् पचरस पुने पदिता वादर इयम सूखपरि

परादय पत्र ॥ १८ ॥ ६ ॥ यद्विदुस्तु न मययादिमतमाश्रित्य वस्तु विचारित सप्तमे स्वान्ययुधिक्कमतमाश्रित्य तद्विचायत इत्यय मन्वदुप्यास्यन्मादिभूय-रायगिरे इत्यादि ॥ अत्रायसर्गं आह्वयइति ॥ दवावसानाविषयते उपिष्टीयत इति ॥ भोसनु इत्यादि ॥ भो

चउफासे जाय सिय अठफासे, सेय जते । २ सि ॥ छठारसमस्स ठठो उठेसो सम्मत्तो १८ ॥ ६ ॥
 रायगिरे जाय एवं ययासी-अयाउलियाण जते । एवमाइस्कति जाव परुवेति-एव खलु केवली जस्का
 एसेणं आउस्सति-एव खलु केवली जस्काएसेण आउठे समाने आहइ दो नासाने नासइ तजहा-मोसवा

रयशो यावरस्याददरपय सदाय जदल । जवल । इति ॥ अठारय जते पत्र ॥ १८ ॥ ६ ॥ राकपुहे यायइवनवा
 दीन्-अन्ययुपिठा नदल । एवमास्यानि यायदेव प्ररूपयानि-एव खलु केवली यथावशोनाविश्यते एव खलु कवली यथावशोनाविद्युः सन्ध
 दाबित् इ नाये जायत-तदया या या सत्यामुयां वा तरकचमतज्जदल । एव ? भीतम । यथेन्ययुपिठा एवमास्यातवली निध्या त
 यवमास्यातवलाः अह पुनर्गतिन । एवमास्यानि ४ यावरप्ररूपयानि-न खलु केवली यथावशोनाविद्ययत न खलु केवली यथावेज्ञोनाविद्युः

बतन्धभनविदे तदा वादरपरिचत यमगतप्रश्मिज स्वग्धनेविदे पुने यमे सुव कठिन गुर कव ए ४ बार रपय ता वादरपरिचत स्वग्धनेज पुने तेहोज
 बहव-कदाचित् बार रपयइवे । जाय विव पत्र फामे । यायत् कदाचित् पाठरपयं इवे । सेवभते २ सि । तद्वति केमगन् इत्यादि पूर्ववत् । यद्वार
 ममय जहा नद्वेभा मन्वतो । पठारमा यतवला जहा लद्वेभा पूरा वया १८ । ६ । अठारद्वेये नय भावमत भावयोने यद्वि
 बारवा कठो, विदे यातमे यमयुधिक्कमत यावयाने ते विचारिये । रायगिरे जाव एवंवयासो । राकपुडनगरने विदे यावत् भीतम इम कवे । यव
 इतिपाव भते एवमाइस्कति जाव पद्वेति । यमयुधिक्क केमगन् इम कवे यावत् इम प्रद्वे । एवंकव केवली जस्काएसेण पावस्सति । इम निवे सेव
 थो यपानेये यथे देवपवये करो यथिष्टीये यासो । एवं यलु केवली जस्काएसेण पाउठे समाने । इम निवे केवली यथावेज्ञो करो यथिष्ठित जसो । याइव

गन् कयतो यशवेसेनादिद्वयते अतस्वीयेत्वा तस्य ॥ अकारादिति ॥ अस्यादिभाषायाद्भयं च ज्ञायमाणा बोधसौ उपचिपयश्च
प्रविषानादिक रिचित्र यसा ज्ञायन इति तदुक्तार्थमाह-कारविशेग्नित्यादि ॥ तत्र उपचीयते उपठम्यते येनासा सावुपयिः ॥ याद्विज्ञास्य

सञ्चामोसया सेकहमेय जते ! एव ? गीयमा ! जण ते अणुउलिया जाव जण एवमाहसु मिच्छते एव माहसु अह पुण गीयमा । एवमाहस्कामि । णी खलुकेवही जस्काएसेण अस्काएसेण खलु केवली जस्काए सेण आउठे समाणे आहस्स दो नासाउ नासइ तज्जा-मोसवा सञ्चामोसवा । केवलीण असावज्जान अण रोयघाडयान आहस्स दो नासाउ नासइ त०-सस्यया असञ्चामोसवा । कडविहेण जते । उवही पणसा ,

शकश्चिद्दे माय नायत तद्यथा-मुपा वा सत्यामुपा वा केवली ससावद्या अपरोपपातिका कदाचिद्दे माये मायेताम् त०-सत्या वा अस
 त्यामुपा वा । कतिविधा जदन्त । उपपि प्रष्टत १ गौतम । त्रिविध उपपिः प्रष्टतलद्यथा-कर्मपिः कुरीरोपपिः कुरीरोपपिः कुरीरोपपिः
 दाभासाया भासद । बिदारैः दीप्त मायाप्रते भासे । त नासवा ससामासवा । ते कश्चै सुयाभाया पदवा सत्वा सुवाभाया । सेकश्चमेय भते एव । ते इ किम
 एव केमगदद् इम इ म उत्तर । गावमा खर ते पञ्चविध्या ज्ञाय ॥ एवमादसु मथ्यते एवमादसु । केयोतम खरमयो ते पञ्चविध ज्ञायम् ।
 जभनो इमकद्या निम्ना तने इम कद्या । पदं पुन गावमा एवमक्यामि । इ वली केयोतम इमक्या इत्यादि शरवात कद्या । पादसु केवली सत्वा
 एवेव पारिज्याद । कश्चो निरै केवली यथावगे पविहीये । काण्ड केवली सत्वाएवेव पारिज्याये । नश्चो निरै केवली यथावगे करो पविहित यथा ।
 पादय दाभासाया भासद तं मासवा ससामासवा । बिदारैः साय भायाप्रते ते किम देखाक्ये-सयाभायाप्रते सत्वाद्ययाप्रते । केवलीय पसावल्या
 या पपरावपादवाचा । केवलीय द्यास्यसंकारे, ससावद्य पापरहित परने उपधातरहित एवमी । पादय दाभासाया भासद । बिदारैः दासमाया प्रते
 भावे भासे । त ससवा ससामासवा कदाचिद्दे भते कद्वी प० । ते देखाक्ये सत्वाभाया प्रते सत्वाभाया प्रते सत्वाभाया प्रते सत्वाभाया प्रते

शोकनरोवरोति ॥ बापे कमसरीरम्यतिरिच्छे ये प्रावयमाथोपकरे तद्वयो य उपधिः स तथा, तत्र प्रावयमाथोपकरे परिच्छेद उपकर

? गीयमा ! तिविहे उयही पयस्रा, तजहा-कम्मोयही सरीरोयही थाहिरज्जमसोयगरणोयही । पोरह
याण अतः पुच्छा, दुविहे उयही पयस्रा, तजहा-कम्मोयहीय सरीरोयहीय सेसाण तिविहे उयही । एणि
दियग्रज्जाण जाय वमाणियाण । एणिवियाय दुविहे उयही पयस्रा, तजहा-कम्मोयहीय सरीरोयहीय

कोपधिः । नेरयिकावां जदन्त । कतिविच उपधिः प्रसक्तः पूजा भीतस । द्विविच उपधिः प्रसक्तप्राया-कर्त्तव्यपिच सरीरोपधिच से
पावां त्रिविच उपधिरकन्त्रियवर्जानां पावहेत्तानिकायान्, एकन्त्रियावां द्विविच उपधिः प्रसक्तप्राया-कर्त्तव्यपिच सरीरोपधिच । कतिवि
पो जदन्त । उपधिः प्रसक्त । भीतस । द्विविच उपधिः प्रसक्तप्राया-वर्त्तव्यपिचोयिकाः । एव नेरयिकावांसयि । एव भिरवसेव पावहे

१ प्र उत्तर । पावसा तिविच लवहो य त । ज्योतस तोमेहे उपधि प्रदयो तेववहे । क्कावहो सरीरावहो । तिहां उपटव्य विवेकरो पाया
ते उपधि कटिहे कमउपधि यरीरोपोदारिक उपधि । थाहिरसहसतावमरकावहो । थाह ते कम कतिरिज माकमाकायकरव उपधि ६ । करमाय भ
त यच्छा । मारकीन वेसयवन् इत्यादि मय उत्तर । गायसा दुविच लवहो य त । ज्योतस बईभेद उपधि प्रदयो ते कटिहे । क्कावहोय सरीरावहो
स ससाव तिविच लवहो । कम उपधि यरीरोपधि । कमउपधि यरीरोपधि यथगे तोमेहे उपधिलवहो । द्वािददवज्जाव जाय वेमाविकाव । पवेदि
यमे मायमाथादि उपधि लवहो तेनाट वल्लीं येनेराने तोनर उपधिमुने बावप् वेमाभिलकगे कववा । द्वािदिद्याव द्वािहे लवहो य त । एकेन्त्रीने
रज्जभहे उपधि लवहो तदवरावहे । क्कावहोय सरीरावहोय । कमउपधि यरीरोपधि । क्कावहो भते लवहो य० । केतकमसे उपधि लवहो वेसयवन्
१ य उत्तर । गीवसा तिविचलवहो य त । ज्योतस तोमेहे उपधि लवहो तेकटिहे । सचित्ते पचित्ते सोयप । सचित्तउपधि पचित्तउपधि भिय
उपधि १ । एव वेरमायवि एव विवरवसेवा जाय वेमाविकाव । इम मारकीने पधि सचित्तउपधि यरीरो पचित्तउपधि उत्पत्तिजानव भिययरीर

यच्च वत्सादीति ॥ एगिदियप्रजायति ॥ एकेन्द्रियाकां प्राणममायादि नास्तीति तद्विधाना सम्येया त्रिविधोपपत्तीति ॥ सचित्तेइत्यादि ॥ सचित्तादिद्रव्यादि शरीरादीनि ॥ एवं मेरुदयाद्यति ॥ भगवद् सूचित-मेरुदयाद्य प्रते । अद्विहे उच्यते १ गोयमा । तिविहे उच्यते । पक्षते तद-सुचित्ताद्यति ॥ तत्र नारकाकां सचित्ता उपचि/क्षरीरं अविश सत्पतिस्थान मिश्रसु क्षरीरमेवोष्णसादिपुद्गलपुक्त तेषा सचेतनाचेतन

हाने कायपणिहाने । नेरुदयाण जने । अद्विहे पणिहाने पण्यते । एव जाव धणियकुमारा । पुद्ग्रीकादयाण पुच्छा, गोयमा ! एगे कायपणिहाने पण्यते, एव जाव वणस्सइकाइयाण । अद्विदियाण पुच्छा, गोयमा । दुविहे पणिहाने पण्यते, तजहा अहपणिहानेय कायपणिहानेय एव जाव चउरिदि याण नुसाण तिविहे जाव वेमाणियाण । अद्विहेण जने ! दुप्पणिहाने पण्यते १ गोयमा ! तिविहे दुप्प

यो प्रदत्त । अतिविचं प्रदत्त १ एव चैव एव यावस्तनितकुमारायाम् । एविधीवायिकानं पुच्छा, नीतम् । एवं कायप्रविधानं प्रदत्तम्, एवं यावद्भनरपतिकायिकानाम् । द्विन्द्रियाकां पुच्छा गीतम् । द्विविध प्रविधान प्रदत्तम् तस्या-वाक्यप्रविधानं च कायप्रविधानं चैव याव यतरिन्द्रियाकां श्रुत्या त्रिविध यावद्भुमाभिजानाम् । अतिविचं प्रदत्त । दुःप्रविधानं प्रदत्तम् १ गीतम् । त्रिविचं दुःप्रविधानं प्रदत्तम्

१३ साव धवियकुमारा पुद्ग्रीकादयाण पुच्छा । इम यावत् स्थानितकुमारायण अहवा पुविनाकायिकाने वमगवम् यतसा प्रविधान अद्या १ प्र व नर । गायमा एगेकायप्रविधाने एव जाव वण्णारकादयाण अद्विदयाण पुच्छा । जेगीतम् एव कायप्रविधान अद्या इम यावत् वनस्पतीकायिकाने अहवा वेन्द्रियना प्रत्यक्षोपा कतर । गायमा अविधेयविधाने प त । जेगीतम् अह भदे प्रविधान अद्या ते अद्विहे--अद्विदयादेव कायपविधाने एव जाव अद्विदयाके मेसाव तिविहे जाव वेमाविद्या । अहमप्रविधान अपुन कायप्रविधान, इम यावत् अद्विदयाके अहवा मेवने विधि प्रविधान अहवा यावत् वेमाभिकाने अहवा । अद्विदयाके मते एवविधाने प । यतमेवदे जेमगवम् दुःप्रविधान पुद्गलप्रवृत्तिव्यापार अद्या १०

त्वेन मिश्रत्वस्य विपक्षकानि ॥ परिणामहेति ॥ परिरुद्धत इति परिग्रहः अर्थतत्त्वोपपत्तेयं को प्रेक्ष ? उच्यते-उपकारक उपपि ममत्वबुद्ध्या परिरुद्धमायत्तु परिग्रह इति ॥ पक्षिहासति ॥ प्रकर्षेण नियत आत्मत्वेन पाल धरत्वं अनाप्रवृत्ते रिति प्रविधान, एषु च क्षेत्रातिप्रापितेष्टयैषु

णिहाणे पश्यते, तजहा-मणदुप्यणिहाणे यदुप्यणिहाणे जहेव पणिहाणेण दुरुत्तं जणि
 ते तेह्य दुप्यणिहाणेणवि जणिघेष्टो । कडविहेण जत ! सुप्यणिहाणे पयसि ? गोयसा । तिविहे सुप्यणि
 हाणे पश्यते, तजहा-मणसुप्यणिहाणे यदुप्यणिहाणे कायसुप्यणिहाणे । मणुस्साण जत ! कडविहे सुप्य
 णिहाणे पश्यते ? एवचेव सव जत । जत । सि जाव विहरइ । तएण समणे जगव महावीरे जाव दहिआ

तद्यथा-मनादुःप्रविधानं वागदुःप्रविधानं कायदुःप्रविधानम् एवेव प्रविधानेन दुरुक्तो ज्ञितस्तथैव दुःप्रविधानेनापि ज्ञितव्य । ज्ञाति
 विष भवत् । शुभप्रविधानं प्रकृतम् ॥ भौतम् । त्रिविधं सुप्रविधानं प्रकृतं तद्यथा-मन सुप्रविधानं वाक्सुप्रविधानं कायसुप्रविधानं । मनु
 व्याया भवत् । ज्ञातिविचं सुप्रविधानं प्रकृतमव गीयं । तदव प्रवत् । इति यावद्विहरति । तदानीं धमखो जगवाम्महावीरो यावद्
 प उत्तर । नायसा तिविहे दय्यविहाव प त । जभोयम तोनेमते दूप्रविधानं कड्या ते कड्ये-मणदुप्यविहावे वरदुप्यविहावे कायदुप्यविहावे ।

मनदुप्यविधानं वचनदुप्यविधानं कायदुप्यविधानं ॥ जहेय एविहादिबद्धया भविषा तथैव बुप्यविहावेविभाविषया । विमज्जोख प्रविधाने करो
 दुरुक्त कड्या तिमज्जोख दूप्रविधाने एवि दुरुक्त कड्या । कडविषय भते मय्यविहावे प० । जतसेभदे हेमययन् सुप्रविधानं कड्या इतिप्रश्न उत्तर । भा
 वसा तिविचं सुप्यविहावे पं त । जेनीगम तोनभदे सुप्रविधानकड्विहे मनप्रपुज्जना व्यापार प्रपूजा तेकड्ये-मणसुप्यविहावे वरदुप्यविहावे वा
 वमय्यविहावे । मन सुप्रविधानं वचनसुप्रविधानं कायसुप्रविधानं । मणुस्साणभते कडविहे सुप्यविहाव प एवंवत् । मणुस्साणे हेमययन् जेतसेभदे सम
 विधानं कड्या इत्यादिख दमज्जोख कड्या । सवमते २ ति जाव विहरइ । तद्वति हेमययन् इत्यादि पूर्ववत् जावन् विषये । तएण समवे भयव महावीरे

जगत्रय विहार त्रिहरड । तेण ऋाणेण समएण रायगिहे णाम णयरे गुणसिलए चेइए वयाछे जाय पुत्रयोसिछापहने, तम्मुण गुणसिलस्स चेइयस्स अटूरसामते यहये अयाउलिया परिधसति, तजहा का लाडाइ सेलादाइ एव जहा सप्तमसए अयाउलियउहेसए जाय सेकह मेय मखे एव ? तत्थण रायगिहे णयरे मन्हुण गाम समणोयामए परिधसड, छुहे जाय छपरिन्नुए अज्जिगय जाय विहरइ, तएण समणे जगव मन्हुओरे अणयाकयाइं पुद्दणपुद्दि चरमाणे जाय समोसहे परिसा जाव पज्जुयासइ, तएण मन्हुण सम

हिमाज्जनपदविहार विहरति । तस्मिन्कास तस्मिन्समये रात्रएइं नाम नगरमजवहसंकाः गुणस्सिलसकयैत्यो वक्को पावरपुयिवीस्सिआपहका तस्य गुणगिणस्य सैत्यम्याटूरसामस यद्वो व्ययुयिक्काः परिवसन्ति तद्यथा-कालोदायी सुलोवायी एवं यथा सप्तमयतेत्ययूयिक्क उद्वोवो पावत्तरउपमतत्त्वस्य एवं ? तथ रात्रएइं नगर मन्हुओ नाम समवोपासकः परिवसति आत्मो यावदपरिजुतो उज्जिगतवीवासीयः । (मज्

जाव बदिवा करववविहरइ । तिवार कमव ममवत्ता योमज्जाओरसामी यावत्ता विहरत्ता जजपद केमनेविये विहार करे । तेचंकासेचं तेचसमएव । तेचाननेविये ते समयनेविये । रायगिहेकाम ययरे गुणसिलसकेए वक्का जाव पठवोसिछापहया । रावयइवनामि नगर गुणसिलसकनामि सैत्त वक्क व रारागस्य यावत्तुद्विबो यिछापहव एतकाकगे बहवा । तस्यं गुणसिलस्य चेरवस्य भटूरसामते वक्के पक्कउलिया परिवसति त । तेवने गुणसिलस नामि चेचने नेवा पचिज्जा पवगा पचि नको पवो पव्यतायीं पव्यसुधिक्क वसेहे ते देयावहे - काकावाइं सेकावाइं एव अक्का सप्तमसए पक्कउल्लि व ददेवए । काकावाइं इमेनामि सेकावाइं रसेनामि इम जिम सातमा यातवत्ता पव्यतोयिक्कउद्वोयाने विये बहवा । जाव सेकहमेव मखेएव । यावत् तेव विम ॥ इम मानिये एतकाकगे पव्यतोयिक्कनो पक्कप्यता बहवो । तत्थण रायगिहे करे जजणकाम समवायाए परिवसर पठेउ जाव पपरिन्नुए पभिनय जाव विहरइ । तिवो रावयइवनामि नगरनेविये मज्जुवनामि यमथापासक वसेहे अज्जिपत्ता यावत्ताकोरे परामवो सके नको ज्जिक्कओव कोव प

विप्रतिपद्यामानो ईशानी मानवो म्यायेन निरसणीय इत्येत धरितेन दर्शयन्नाह-तेषामित्यादि ॥ एवं जहा सप्तमेसय इत्यादिना य त्पूचितं तस्या
 घलेष्टी दृश्यते ॥ आलोकायिषोदायिषोदायिषप्रतिबाला मय्ययिषाभा मेकत्र सुदिसामो मिथः कथार्थशापः समुत्पन्नो भवतु महावीरः पञ्चा
 सिक्कायान् पमोत्तिक्कायादीन प्रस्थापयति तत्र च धर्मोपमाकाण्डप्रसास्तिक्कायापनतमान् जीवास्तिक्काय च सुवतन तथा धर्मोपमाकाण्डप्रसास्ति

णीयासए इमीसे कहाए छछठे समाने हठतुठे जाय हियए रहाए जाव सरीरे सयातु गिहातु परिणि
 रकमड, परिणिस्कमडहा पायविहारचारेण रायगिह णयर जाव णिगच्छुड, णिगच्छुडहा तेसि सुख
 उत्थियाण सुदूरसामतेण वीईवयति । तएण से सुखउत्थिया महुय समणोवासय सुदूरसामते वीईवय

ति) यावद्विहरति । तदानीं अनको प्रमवात्महावीरो म्यदाकदाचित्पूर्वोन्मुखां चरन्त्यावसरमवसतः पर्यप्रतिमता यावत्पर्युपासते । तथा महु
 वः प्रमकोपासकोत्याः (प्रमवदागममहापायाः) कथाया लब्धायाः सुखसुष्ठो यावदुदयः आतो यावच्छरीरः स्त्रीयादृहात्मतित्तिक्कमत, प्र

ने पञ्चोत्र जले इम जावत् विहरे । तएव समये म ॥ महागारे पछडा वडाइ पात्राणपविषवरमाळे काय समासठे परिखा जाय मज्जुवासर । तिवा
 रे यमन मगवगत ओमहादोरकामी यनरे मज्जावे पूर्वोन्मुखे वाकतासका जावत् समासरा पर्यदा जावत् सेवे । तएव मज्जुए समवावासरमो
 स कडाए छठेसमाचे हठतुठे जाव विहर । तिवारे महुबगामि यमवापासक मगवगत याममगत्प कडा सायज्यासका इव सतोय पाप्मा जावत् इदय
 विवस्या । वडाए जात्र सरीरे सयाथा गिहाथा पविबिस्समर २ ता । आनकोथा जावत् पछडुत गरीरसका पातागा चरवडो मोकडे पादामावरय
 को मोकडोने । पावविहारचारेण रायमिहं कयर जान विज्जहाइ २ ता । पावचारी जावत् यत्थे पाशापाजवे करो रावट्टकनामि मरते यावत् मय
 भासे मोकडे मोकडोन । तेपि पछडुतिक्काण पदूरसामतेण मोहवसर । तेड पञ्चातोविहं निजठ पविनको दूर पविनको जाइये । तएण से पचवडिया
 मडयं समवावासव पदूरसामते मोहवसमाच पासइ २ ता । तिवारे ते पञ्चतोर्णी महुबगामि यमवापासक प्रते दूरवडो समोपनको इम जातायजाने

कायानन्तरापेक्षः पुद्गलान्तिर्कायं च स्रष्टुं प्रणययतीति ॥ सेकहेमेय मये एवति ॥ अथ कथमेतदुभौसिद्धायाविषस्तु मये वितर्कार्थः, एवं च
 चतुर्मासतमादिना मृपवाद्भयमानस्येना समथ स्तस्यति इदं ॥ अविशय्यककृति ॥ अपि द्वावः सुत्मावसायं उरमावस्यन प्रस्तुता प्रकटाधोरप्र
 कृताप्रकटावः। अथवाः अविद्वद्भि रचानेद्भिः प्रकृता प्रस्तुतावा अविद्वत्प्रकृता ॥ अह कण्ठ आकाशो पाशाभो ति ॥ यदि ते दुर्मास्ति

माग पासड, पाहुसप्ता अणामण सदावेति २ हा एव वयासी-एवं खलु वेद्याणिप्पिया । अम्ह इमा कहा
 अथिउप्यकृता इम घर्ण मन्नुए समणोयासए अम्ह अदूरसामतेण थीईवयति, त सेय खलु वेद्याणिप्पिया!
 अम्ह मन्नुयं नमणोयासग एयमठ पुच्छिअएति कहु अग्रमखस्स अथिय एयमठ पणिंसुणेति २ हा जे
 जेअ मन्नुए समणोयासए तेणथ उवागेच्छंति, उवागेच्छइहा मन्नुय समणोयासग एव वयासी-एव खलु

तिनिच्छस्य पादविचारारण राजपुत्रा मगराद्यावकिर्णकति निमित्त तेपामव्ययिचिकामामदूरसामत्तेन व्यतिव्रजति तदा तेन्ययिचिका
 मन्नुकं प्रमवापासकमदूरसामत्ते व्यतिव्रजत पदयमि वृषाम्योन्य अद्यापयित्वेवमवादिपुः-एव खलु दवानुप्रिया । अस्माक
 मिय कया उप्यप्रकटा अप्यप्रकृता अविद्वत्प्र-कृता कृतावा । अथ मन्नुक. अमखोपासखोस्माकमदूरसामत्तेन व्यतिव्रजति, तच्छेयः
 एत देवानुप्रिया । वयंम इकं अमखोपासकमेतमयं प्रदुमितिहत्वाभ्योभ्यस्यान्तिकमेतमये प्रतियुजोति. प्रतिभुत्य यत्रैव मन्नुक. अमखोपा

दग सद्योने । एवमम्य सदावेति २ हा एवं वयासो । मांशमादि तेहावे तेहावोने इम कहे । एवं खलुदेवाद्युप्रिया एव इमाकृता अविशय्यकृता इम च
 च । इम जिये चहा देवानुप्रियाया एव एवकृता अयिमव्यावगाये अममप्यवे कोरी इतळे प्रकृत्य मतवासी प्रकृतये एव अपुम । मन्नु २ अमखोपास
 च एव अदूरसामत्तेन थीरवडर । मडक अमवापासक चापये दूरमको कृकानको तिम जाके । तसेयं एव देवाद्युप्रिया । तेखे निचे विदेवानुप्रिया ।
 एव मडकं ममवापासग एवमड पुच्छिअएति कहु । अन्ते थापुच मन्नुक वाचक प्रते एव एव पुच्छोने इम करोने । अममव्यव्य अतिव एवमड पच्छिमुवेति

बापादिनिः कार्यं स्वकीयं क्रियते तदा तेन कार्यं त्वत्त्वं ज्ञानीनः पश्यन्तः बावगच्छन्तः इत्यर्थः धूम्रान्निमित्तं, अथ कार्यं ते नं क्रियते तदा न ज्ञानीनो न पश्यन्तः ध्यायन्निमित्तः कार्योदिसिद्धिद्वारेणैवा नोपपन्नं मनीषिण्यपराधार्थोक्तमो ज्ञानं अथ धर्मोदिसिद्धिद्वारेणैवा नोपपन्नं मनीषिण्यपराधार्थोक्तमो ज्ञानं अथ धर्मोदिसिद्धिद्वारेणैवा नोपपन्नं मनीषिण्यपराधार्थोक्तमो ज्ञानं

मनुया । तत्र धर्मायारिणं धर्मोदयेसु नायपुत्रे पचत्यिकाए पचवेह जहा सत्तमसए सुखउत्थियउहेसए जाय से कह मेय मनुया । एव ? तण्ण से मनुए समणोवासए ते सुखउत्थिए एव ययासी-जइ कज्ज क ज्जह जाणामो पासामो, सुह कज्ज णकज्जह णजाणामो णपासामो । तएण सुखउत्थिया मनुय समणो वासय एव ययासी-केसए तुम मनुया ! समणोवासगाण जयसि, जेण तुम एयमठ ण जाणइ ण पासइ ।

सकलत्रैवीपाजन्तः उपागत्य मनुवं समकोपासकमेवमवादिषु-एव मनुव । तत्र धर्मोदयेसु ज्ञानपुत्र पचत्यिकाया समणोवाससु ययासी-जइ कज्ज क ज्जह जाणामो णपासामो, सुह कज्ज णकज्जह णजाणामो णपासामो । तएण सुखउत्थिया मनुय समणो वासय एव ययासी-केसए तुम मनुया ! समणोवासगाण जयसि, जेण तुम एयमठ ण जाणइ ण पासइ ।

२ ता । मनीषादिनिः समीपे एव धर्मोदयेसु नायपुत्रे पचत्यिकाए पचवेह जहा सत्तमसए सुखउत्थियउहेसए जाय से कह मेय मनुया । एव ? तण्ण से मनुए समणोवासए ते सुखउत्थिए एव ययासी-जइ कज्ज क ज्जह जाणामो पासामो, सुह कज्ज णकज्जह णजाणामो णपासामो । तएण सुखउत्थिया मनुय समणो वासय एव ययासी-केसए तुम मनुया ! समणोवासगाण जयसि, जेण तुम एयमठ ण जाणइ ण पासइ ।

रक्षायादिनिर्णं दृश्यत इति तदभावात् । अत्र मनुक यमास्तिकायाद्यपरिष्काराभ्युपमयत मुपास्तमयितु यत्ते प्राङ्

તણ સે મનુ, સમનોથાસણ તે છાયાડતિયણ, એ વયાસી-શ્યલિયણ છાડસો ! ઘાડયાણ થાતિ ? હતા
 મનુયા ! થાતિ ! તુન્નેણ છાડસો ! વાડયસ્સ ધાયમાણસ્સ રૂવ પાસહ ? ખોહણઠે સમઠે ! શ્યલિયણ છાડ
 સો ! ઘાણસહગયા પોગલા ? હતા શ્યલિય ! તુન્નેણ છાડસો ! ઘાણસહગયાણ પોગલાણ રૂવ પાસહ ?
 (અમલોપાસકાણે) બલસિ, યસ્સતેતમમે (અમલોપાસકાણે)

[illegible]

मयादीन्-कलिं प्राप्नुयन् । यामुक्तायां वीति (इति पक्षः) । इति । अत्र ।
 वक्ष्यते च जायमाना यमाकामो । एव तेनेकाय नकारिते ता यन्ते नवीन् नद्विषू इहा ए परिप्राव कर्मकने च सुपमोचर पराकर्मो विनाकार्त्तने परिजना
 ये सोचया देवता नद्विषू नद्विषू । तन्ने परावर्तितया मल्लये समबोवाचय एवमाचो । तिवारि ते परावर्तित मनुष्य अम
 वाजामक प्रते इसकने । केमर्गं तुर्म मल्लुया समवावासापार्थं भवति । कुच एव तू हेमकुच यमवापासकाने मीचे कावच एतके किते आकर्मामे तू वा
 इव । त्रैय तत्र एवमं नकाराव यमाव यमवापासकने कावचयोप्य यमीष्टिकायादि प्रते नवीये नद्विषू । तएच ये मल्लुए यम
 बोवाचए । तिवारि ते मनुष्य यमवापासक । ते परावर्तित एवमाचो । ते परावर्तितो प्रते इसकने । यन्निर्धं यावको वाचयाव वाति । ये ये वाका
 नद्वारि एव यामवापला वाककाव याने इ० म कसर । यंता मल्लुवावाति । यामकुच वाचे तिवारि मनुष्य कने । मुये ये यावयो वाककावकवाकवा

જોડણઠે સમઠે । અત્યિણ આઝસો ! અરોણિસહગણુ અગિણિકાણુ ? હતા અત્યિ । તુલ્લેણ આઝસો ! અરોણિ
 સહગયસ્સ અગિણિકાયસ્સ કય પાસહ ? જોડણઠે સમઠે । અત્યિણ આઝસો ! સમુદ્ધસ્સ પારગયાહ કયા
 હ ? હતા અત્યિ । તુલ્લેણ આઝસો ! સમુદ્ધસ્સ પારગયાહ કયાહ પાસહ ? જોડણઠે સમઠે । અત્યિણ આ
 ઝસા દેયલોગગયાહ કયાહ ? હતા અત્યિ । તુલ્લેણ આઝસો ! દવલોગગયાહ કયાહ પાસહ ? જોડણઠે

પરપથ : નાયમયઃ સમયઃ । અસિ કાપુપ્પન્ । પ્રાલસહસ્તાઃ પુદ્ગલાઃ ? જ્ઞાતાસિ । યુયમાયુપ્પન્તઃ । પ્રાલસહસ્તાના પુદ્ગલાના કય પરપથ ?
 નાયમયઃ સમયઃ । અસ્ત્યાયુપ્પન્ । અરિચિસહસ્તાગ્નિકાયઃ ? જ્ઞાતાસિ । યુયમાયુપ્પન્તઃ । અરિચિસહસ્તાગ્નિકાયસ્ય કય પરપથ ? નાય
 મયઃ સમયઃ । અસ્ત્યાયુપ્પન્ । સમુદ્ધસ્ય પારગતાનિ રૂપાણિ ? જ્ઞાતાસિ । યુયમાયુપ્પન્તઃ । સમુદ્ધસ્ય પારગતાનિ રૂપાણિ પરપથ ? નાયમયઃ
 સમયઃ । અસ્ત્યાયુપ્પન્ । ઠવલોકગતાનિ રૂપાણિ ? જ્ઞાતાસિ । યુયમાયુપ્પન્તઃ । ઠવલોકગતાનિ રૂપાણિ પરપથ : નાયમયઃ સમયઃ । યય

નાસ રૂપ પાસહ । તત્તે પશા પાઝલાવના તે વાઠલાવના વાજતાદલાના રૂપપ્રતે દેલાલા હ પ્ર ઠતર । પારવહુ સમઠે । એ પથ સમયમહો પતલે ન
 હયુ । પતિય પાઠના વામસજમવા પામ્મલા । તિવારે વલો મહુક કહેણે—પશા પાઝલાવના મન્વગુણમહિત નાચિકાસુવાતે નિભ્યા પુલ્લણે હ પ્ર
 ઠતર । જતા પતિ । જો નિભ્ય હ । તુભયે વાઠના સાવસહગયાણ પામ્મલાણ રૂપ પાસહ । તન્ન પશા પાઝલાવના સાવસહગત પુલ્લના રૂપપ્રતે દેલા
 લા હ પ્ર ઠતર । પારવહુ સમઠે । એ પથ સમય મહો પતલ નદલુ વલો મહુક કહેણે—પતિય પાઠસા અરિચિસહગણુ અગિણિકાણુ । પશા પાઝલાવના
 અરોસવાતે નિભ્યા પમ્મિકાવણે હ પ્ર ઠતર । જતા પતિ । જો મહુક કહેણે વલો મહુક કહેણે—તામય વાઠસા અરિચિસહગણુ અગિણિકાણુ રૂપ પા
 સહ । તત્તે પશા પાઝલાવના ગરોસવાતે નિભ્યા પમ્મિકાવના રૂપપ્રતે દેલાણો હ પ્ર ઠતર । પારવહુ સમઠે । એ પથ સમય મહો મણેલા હલ્યમ ।
 પતિય પાઠસા સમુદ્ધસ્ય પારગતાઃ કયાઈ । જે પશા પાઝલાવના સમુદ્ધને પારગત રૂપ મનુષ્ય દિક્ષના હ પ્ર ઠતર । જતા પતિ । જો મહુક કહેણે

समठे । एवमेव आउसो । द्युहश्चा तुमेवा सुखीया ठउमत्यो गजाण्ड गपासड त सख ग जवसि, एव
 ने सुयज्ज लोण गन्नयिस्सतीतिकहु ते शुखउत्थिए एव पढिहणति एव २ हा जणेव गुणसिलए चेडए जेणेव
 समणे नगव महावीरे तेणेव उयागच्छह, उयागच्छहसा समण नगव महावीर पचयिहेण स्थजिगमेण

मवायुसन् । अह वा त्य काम्पोवा इत्यस्यो (यय) न जानाति नपययति तत्सर्वं न भवसि, एव प्रवता (मते) सुखु लोको न मयिप्यती
 तिरुत्या तामय्यपुपिबानेव प्रतिव्रन्यते (पराजयति) प्रतिव्रत्य (पराजित्य) यच्चैव मुञ्जितसखेत्यो यच्चैव समको प्रगवान्महावीरस्सर्वोपा
 नयति उपामस्य समस प्रगवन् महावीर पचयिधमानिबममानि (प्रवृत्ति) यावत्समुपास । मनुष । इति असको प्रगवान्महावीरो मनुष

मा मड ३ ३३३—तस्मिन् पाठमा मनुष्यस्य पारम्यार रूपाः पाठ्यः । तुल्ये यथा पाठ्यावस्था मनुष्य पारम्यार रूपाः को १ प्र उत्तर । आर
 णे मनुष । मनुष ० पच समस नही । यतिय पाठसा दवसायमया रूपाः । ये यथाव्यारुपाः यथा पाठ्यावस्था दवसावगतपू १ प्र उत्तर ।
 इतापत्ति । हा मड ३ । तस्मिन् पाठमा देवतागमया रूपाः पाठ्यः । तुल्ये यथा पाठ्यावस्था दवसावगतपू १ प्र उत्तर । या
 रूपा मनुष । ए पच मनुष नही । एवमव पाठसा । इति दृष्टति हेपाखयावस्था । यथा तुल्यता यथावा यथावद्वपासह । इ पचवा तुल्ये
 पचवा काई यनरा कस्यस्य लोच पदाय प्रते मयाचे नदेखे । त सख न भवसि । ते सब नही हुने । एवं मे सुख हाए न भवित्तोति नह । इम लवस्था
 ता तुल्यमिते यथावा नहीवास इम करोने पाठसा यवन करीने । ते यवनसि ए एवं पडिहवर २ ता । ते यवनयविकाप्रते इम प्रतिव्रते निराम्य करे ।
 इम निराम्य करोने करीने । अनेवगुणमिण ० बाए जेवेव समयेमगव महावीरे तेवेवठवामच्छ २ ता । जिहा सुखयिबलनामै यथावतनह । जेवेव
 यमयेमगव महावीरे तेवेवठवामच्छ २ ता । जिहा यमय भगवत श्रीमहावीरस्सामोवे तिहा योवे तिहा योवे । समय मगव महावीर पचयिहे
 न पमिमैव खाइ यज्जुवाइ मनुषादि । यमय भगवत श्रीमहावीरस्सामोको प्रते पचवकारेण यमिमैवरो थावत पर्वपाचना करे, हेमनुष रसेवं

मिदमाप यच्चिमित्यादि ॥ पाण्डुपुत्रस्य गते ॥ प्रायत इति प्राप्ते प्रायतपराता कृतो प्रायतपराता ॥ यद्विषय
अन्ति जात्र पञ्चयामह । मनुयादि । समणे नगव महाधीरे मनुय समणोवासय एव वयासी-सुठण मनु
या ! तुम ते अयाउत्थिए एव वयासी, साज्जण मनुया ! तुम्ह त अयाउत्थिए एव वयासी, जेण मनुया !
अठथा हेउया पत्तिणया वागरणया अयाय अदिठ अमुअ अमत अयिणात यज्जजणमज्जे अघवेइ
पयायंइ जाय उयवसेइ, सेण अरिहताण आसाठणयाए वट्ठ, अरहतपयासस्स धम्मस्स आसाठणयाए
अमभीपासकमपमयादीहसुसु महुक । त्व तामस्यपुषिकानेवमयादीः सापु त्व तामस्यपुषिकानेवमयादीः । यत्तमहुक । अये वा हेतुं या प्रसंवा
त्त । यत्तमहुक पमस्यामायातमताये वत्तते । केवसिप्रससस्य पमस्यामायातमताये वत्तते । सोईतामायातमताये वत्त
तायत । समणे ममवं मज्झादी मनुवं समवासाय एवववासी । यमव भगवता योमज्झादीसाभीको महुकताम यमवापासक प्रते इमवज्जे । सुव म
म कहे म पाव्वसूती अरिहतादिक्की भति पायातमाना कारक तूहावत तेहीअ वहेते-आपुव महुका तुम्ह ते अरुठत्तिप पवववासी । मज्झ म
नत्तुं जेमहुव तुम्ह तह पववविकी प्रते खेज मज्झाप् । जेव महुवा पट्ठा हेउया पत्तिणया वागरणया । जेवमभी इमवज्ज पयप्रते पयवा हेउप्रते पय
या मज्झमते पववा आकरवत्ते । पकाय पट्ठि पमुअ पमत्तं पत्तिणया महुकमज्जे पासवेइ पाय उवदेइ । पवववाक् पवववोठ पवववा
व पमत्त विगप्ते पवववसू ते ववी मनुयमाये कहे मज्झाये दुदिमकासे कहे यावण हेउक्की दिखवै कहे । सेव अरिहता पसादवयाए वट्ठ । ते
इवं मज्झाविकारी अरिहताभी पायातमाये वत्ते पमत्तमताये वत्तते । अरहत पवववा पवववा पासादवयाए वट्ठ । अरिहता मकीत वदिये

पति ॥ परानि रश्मये निमग्न्यतीपद्याए तेन भगवतो य स्य तथा ॥ तं सुदुर्लभमनुपातुमिति ॥ सुदु स्य हेमहुक्क । येन स्वया ऽस्ति कायान ज्ञानता न

ग्रहृड, कथलीण श्यासाटणयाए ग्रहृड, केवलीपणत्तस्स धम्मस्स व्यासायणयाए ग्रहृड, त सुदुण तुममहुया ।
ते धणुणउत्तिण तय वयासी । साङ्गण तुम महुया ! जाय एव वयासी । तएण महुए समणीयासए समणेण
जगयया महावीरेण एव युत्ते समाण हठतुठे समणे जगय महावीरे महुयस्स समणीयासगस्स तीत्तिय जाय
परिमा पणिगया, तएण महुए समणीयासए समणस्स जगवत्ते महावीरस्स जाव णिसम्म हठतुठे पत्तिणाइ

तामस्यपूषिज्ञानवमयादीः सापु स्व महुक्क । पापदवमवादीः । तदा महुक्कः अमखापासकः अमहेन जगयता महावीरेयमुक्कः स इदुतुट
यमवा नमयाम्महावीरो महुक्कम्य अमखोपासकस्य तस्याय यावत्पपरप्रतिगता तदा महुक्कः अमखोपासकः अमकस्य भगवतो महावीर
स्य पापद्विगम्य इदुतुटः प्रश्नानि पूजति पूरणाथानि पपादते पपादायो त्वपोत्तिष्ठति इत्याय अमख जगवता महावीर भवते नमस्य
इत्या जगधम तेइतो पायातनापते वत्ते । केवलीय पाभानवयाए ग्रहृड । कवकज्ञानो नो आशातना प्रते वत्ते । केवली पखतस्य वज्रम पायायबाण
ग्रहृड । केवली पख्या जगधम तेइतो आशातनापते वत्ते करे त । महुक्क तुम मख्या ते पखडिण ० धनखासी । तज मखी मखा तुहे हेमहुक्क ते पखती
विहवते इमकहे । माइक्क तुम मखंगा जाव एववयासी । मापुक्क बाआनकारे तुम्हे हेमकख इत्यादि यावत् इमकहे । तवय मखए वमवाबासए । ति
थार मडकनामि नमनापापक्क । नमनप भयइया मखाओरेण पववुत्तेममापे इदुतुट । अमख भगवत्त आमहाओरखाओवे इम कट्टावकी वज्र सताय या
व्या । ममने भगव नहाथरे मडगम ममनावासमत्त तानव आन परिमापडिगया । अमख भगवत्त आमहाओरखाओ मडकनामि नमनापासकने तेव
माओ यव । माहे भमकखा यावत् पर्यथा पाआयको । तज्ज महुक्क ममनावासण । तियाहे मडकनामि नमनापासक । वमनप्य भगवत्ता महाओरख्य जाव
विभक्क ग्रहृड पविक्कार पच्छा २ भा । अमख भयइयत्त आमहाओरखाओन चमीपे भमनका पाआकी इवववादी वज्र वताव वाआ । परममने एवमे पखी

ગ્રામીણ હત્યુક્ત મમ્મયા ડાગમઠવિ યદિ ડાગીમ દત્વગ્રણિય સારા ડહાદીના માધાનનાકારકો બ્રવિયસ્ત્યમિતિ । પૂર્વે મધુકપ્રમથોપાસકો

પુચ્છ્ય, પુચ્છ્યહતા અઠાઠ પરિયાતિ ૨ સ્તા ઉઠાણ ૭ ૨ સ્તા સમણ નગય મહાધીર વદદ્ ૫૦ ૨ જાથપાઠિ
ગાગ નંતે । તિ નગય ગોયમે સમણ નગય મહાધીર વદદ્ ૫૦ ૨ સ્તા એવ વયાસી-પન્નણ નંતે ।
મદ્દુણ સમણોયાસણ દેવાણુપ્પિયાણ અતિય જાત્ત પમ્મહણ ૭ ણોહણઠે સમઠે । એવ જહેય સલ્લે તહેવ અરુ
ણાન્ન જાત્ત અન્ત કરેહિતિ । દેવેણ નંતે । મહિહ્ધુણ જાત્ત મહેસલ્લે રુયસહસ્સ વિઠહિત્તા પન્ન અરુમયેણ

તિ યાન્દિત્વા મમસ્સત્ત યાવરપ્રતિગતા પ્રવલ્લ । इति जगवागीतमः यमबं मगयत्त महावीर वन्दते नमस्यति, वन्दिता ममरुत्तयेवमवा
દીન-પ્રનૂતનદલ । મધુકઃ યમગાપામકોદયાનુપ્રિયાકામલ્લિક યાવરપ્રજિતુમ્ ? માયમયઃ સમયઃ । એવ યયેવ અહ્લસાયેવારુણાન્ને માવદલ્લ
કરિપ્પતિ । દલો નદલ્લ । મહાદુકો યાવમ્મહણાવ્યો રુપસરુપ્પ યિપુવ્વં પ્રનુરવ્યોવ્વેન સારું સહ્ધામ સયામપિતુમ્ ૭ હલ્લ પ્રમા । તાતિ પ્રદલ્લ ।

ને । પમ્મહ પરિયાતિ ૨ ના મદ્દાણ ૭ ૨ ના । પત્તવત પહે પદ્ધતે મુહીન વઠે અમાથાવ અમાવર્તે । સમય મગવ મહાધીર વંદદ્ પમ્મહ ૨ ના જાવ
વરિણ । યમય મમવત્ત યોમહાધીરવ્વામો પ્રતે વાદે નમસ્કાર કરીને યાવત્ પાણી ચલે । મતેત્તિ મગવગાગમે સમય મગવ મહાધી
ર વદદ્ પમવદ્ ૨ ના એવયામો । જેમગવન્ રમે સમાધને મગવવત્ત યોમહાધીર વાસોપતે વાદે નમસ્કાર કરે વાદો નમસ્કાર
કરીને રમવલે । વમ્મવં મતે મદ્દુર સમયાગમણ । મમવલે જેમગવન્ મહત્ત યમવાપામલ્લ । દેવાણુપ્પિયાણ પતિવ જાત્ત પલ્લવત્ત । તુમ્મકરે સમોપે યાવત્
હોવા નેગમે ૬ પ્ર હત્તર । આદ્ધુ સમ્મ ૭ પ પય મમય મહો । એવ જહેવ સલ્લે તહેવ પદ્ધતે અવ રીતે કરેહિતિ । રમ જિમ્મદોલ મહના પધિ
જાર અજા તિમ પદ્ધતિમિમામે ત્રિયે દયજર પહે મહાવિદેવચમેવિયો સામ્મયો યાવત્ પેત્ત કરવ્વે । દેવેવ મતે મહિઠાઠણ જાત્ત મહેસલ્લે । એવ જેમ
મદ્દુ મહિલ્લ યાવત્ મદ્દાણ ૭ ૨ ના । રુવસહસ્સ વિઠહિત્તા પમ્મ પલ્લમલ્લે સધિ સમામ સગામેત્તણ । રુપ સહસ્રતે બિહુરિતે સમયરૂપે માજામાજિ સ

कृष्णान् विमाने देवेष्वनोत्तरस्यत इत्युक्तं मयं यथापिकारा हेयवत्तम्यतामेवोद्देशकतया याव वाङ्-देवेष्वमित्यादि ॥ साविं योदीव्यं अंतररिति ॥
 तर्णं विभुयितवरीराद्या मन्तराणि ॥ ययं जहा अष्टमसय इत्यादि ॥ अमम ॥ यस्सूचित-तद्विदं-यायवया अमुनित्याएवा सत्तागाएवा कठेयवा
 वनियवया आमुमंमायेवा आस्तिहमायेवा विभिन्नमायेवा अस्मयरेयवा तिक्रव सत्यजाएव आस्तिहमायेवा विष्विदमायेवा अगणिकाएयवा

सविं सगाम सगामेष्टए? हता पञ्च । तावण जत । योदीव्यं कि एगजीयफुक्राठं अणुगजीयफुक्राठं ? गो
 यमा ! एगजीयफुक्राठं णो अणुगजीयफुक्राठं । तेण जते ! तेसिं योदीव्यं अततरा कि एगजीयफुक्रा अणु
 गजीयफुक्रा ? गोयमा । एगजीयफुक्रा णो अणुगजीयफुक्रा । पुरिसेण जते ! अतरे हत्येणवा एव जहा अठ
 मसण तडयउंस्सए जाव णो खलु तस्य सत्य कमह । अतियण जते ! देवा असुरा सगामा देवा असुरा ?

अरीराणि किमकजीवस्सपुहा म्मकजीवस्सपुहाणि ? भीतम । एकजीवस्सपुहाणि नैवानेकजीवस्सपुहाणि । तथा जदत्त । विभुयितवरीराद्यामन्तराणि
 किमकजीवग्गुहान्यनकजीवस्सपुहाणि ? भीतम । एकजीवस्सपुहाणि नैवानेकजीवस्सपुहाणि । पुरुषो जदत्त । अन्तर इत्तेन वा एव यथाएनद्यते ए
 तीय उद्देशक यावअणु तव शलं कमते । अस्ति (सति) जदत्त । देवा असुराः सगामाः ? इत्थान्ति । देवासुरे

पाते यथाममते करममे १ मणु जतर । इतापम् । जभीतम समये । ताद्योचं भते योदीयो कि एमजीव पुहापो अयेयजीव पुहाया । तेवदेमगवन्
 भी विदिये गरीर एव एमजीव सुखे पयवा एमजीव सुखे १ म जतर । गायमा एमजीवपुहा णो अयेमजीवपुहा । देयोतम एकजीव सुखे
 पनिसो पनेकजीव सुख । पुरिसेचं भत यतरे करवववा । पुरुष वेमगवन् विवावे जनेकरो । एवं जहाअष्टमसय तदयकदेसए जाव वा अणु तज सरव
 जमर । इम विम पाठमा मतकता णोकाकदेगानेविदे कजा तिम कजपो जायए मजो जिये तिहा मज सज्जम । अजिये भते देवा असुरासगामा दे
 वा २ । जे च वाक्कायवारे देमकवन् देव असुरदेवाम १ म जतर । जता न्ति । जभीतम जे । देवासुरेचं भते योदीयो मजमानेणु । देव असुरेजि

समोक्तमात्रे नहि जीवप्ययस्याहं चाथाहं वा यावाहं वा करोमिच्छेयं वा अप्यायहं ? मोक्षोऽहं समेत्येति । व्याख्यायास्य प्राप्यत् । अथ देवा

हता अस्त्यि । देवासुरेण जते । सगामेसु बहुमाणेसु किं तेसि देवाण पहरणरयणज्ञाए परिणमति ? गो
यमा । जण ते देवा तगवा कठवा पत्तवा सक्करवा परामुसंति तण तसिण देवाण पहरणरयणज्ञाए परि
णमति, जहेय देवाण तहेव असुरकुमाराण ? णोइणंठे समं । असुरकुमाराण देवाण णिच्च थिउत्थिया
पहरणरयणा पयात्ता । देवेण जते । महिहीए जाय महेसस्के पज्ज लवणसमुद्धं अणुपरियहिहाण हसु मा

मदत्त । सयाम वत्तमाने किं तपो दवाना पहरवरवत्तया परित्तमते ? गीतम । यत्तल्लं देवा सुण वा काठवा पत्र वा सक्करा वा परासुअ
न्ति त तया दवाना पहरवरवत्तया परित्तमत्त । यथैव दवाना तथैवासुरकुमारावा ? नायमयः समयः । असुरकुमारावा दवानां नित्य वि
जुवित्तानि पहरवरवानि प्रसप्तानि । दवो जवत्त । मया सुको यावत्तमहास्य प्रज्जलवत्तसमुद्धममुपय्यत्तय गीप्रमाणत्तुम् ? इत्त प्रसुः । दवो

प देवमज्ज सुवामनेविदे वत्तमाने । विव तसि दवा पहरवरवत्तयाए परित्तमति । अथ यावत्त सक्करे, तत्र दवेने पहरवरत्त पत्तल्ले इवि
यारपवे परित्तमि ६ म उत्तर । गाहमा अथ तेववा तथवा । देगीतम जइअगो तेइद्वं पयसा ठवत्ते । कइथा पत्तवा सक्करवा परामुसति ।
पयसा आटयत्ते पयसा पानइअत्ते पय । कोइअत्ते इअवेग्ये । तव तेविव देवा पहरवरवत्ताएपरित्तमति । तत्र प यक्कासक्करे, तत्र दवेने प
हरव रत्तपव परित्तमि तेइतः पविगत्त पुक्का ममारमा ययअको वत्ता गीतम पुक्कदे—अइण टवाव तहेव असुरकुमारावा । विमज्जोअ देवेने ठवाट
पहरव पवे परित्तमि तिमकोअ पसरकुमारने परित्तमि ६ म उत्तर । या आइअइ समं । देगीतम पयस समय गयो । असुरकुमाराव देवा
न विव दिउत्थिया पहरवरवत्ता पयसा । पसरकुमार देवत्त नित्ये विजुवित पहरवरत्त पयसा, तत्र दवो पयसावे असुरत्त मन्दवर उक्कापवा
वत्ता तथाविध पुदपमोपर इत्त अइया । देवेण मते मडिठवाए आन महेसस्के पम्पयवत्तसमुद्धं अणुपरिवहिता ७ इत्त मार स्थित्तए । देव इभगमम्

तपसा षडयस्यादि ॥ इह च यद्यपि मन्त्राद्यपि प्रवर्त्तनी नवन्ति । तदेचित्यपुस्तकसारवशात्सुतुमन्त्रवर्त्तनं स्यात्सन्निधौ प्रसुरासात्तु यचित्य
पुस्तकवित्तानि तानि प्रयति । तदुवापपत्ता तया मन्त्रतरपुस्तका तयाविषयपुस्तकाभिर्येत्यवगन्तव्यमिति ॥ मन्त्रादिना दिशा ध्यति

गच्छिष्य १ हतापन्न । देवेण भूत । महिहीए एव धायहसद्दीय जाय हतापन्न । एव जात रुयगधर दीय
जाय हतापन्न । नगपर यीह्यएजा गोचयेण अणुपरियहिजा । अत्यिण भूत । देवा अणुते कम्मसे जह
येण एक्केणाया दोहिवा तिहिवा उक्कोसेण पचाहि नाससण्हि स्वययति १ हताअत्यि । अत्यिण भूत । देवा
जे अणुते कम्मसे जहयेण एक्केणाया दोहिवा तिहिवा उक्कोसेण पचाहि वाससहस्सेहि स्वययति १ हता

प्रत्त । महिहिब य पातकीयसद्दीय यायहुत्त प्रत्त । एय यायहुत्तककर दीय यायहुत्त प्रत्त । तत पर ध्यतिप्रत्ते नैववचनपय्यटत (त
पाविपमपात्रना जायात्) अस्ति प्रत्त । (अयम्यका) इवा समस्तान कमाक्षान् अययत्त यकन वा हाय्या वा विजिवा उत्कपत्त पय्य

महिहिब यायत्त मन्त्रादना धनो मन्त्रादना ते मन्त्रवर्त्तने नैववचनप्रत्ते रोचकैर प्रवृत्तिवातेर फिरो चतावको पाया याववाते १० प्र उत्तर ।
इतापम् । जोगोतम ममव इवे । देवम भने मन्त्रिठोण एव धायति सन्तोष । देव भिमगन् मन्त्रिठि इत्तादि इम धातकोपुष्क दीयप्रत्ते १० प्र उत्तर ।
याव इतापम् । यावत् जोगोतम ममव इवे । एवं काव इवगवर दीव । इम यावत् कवकदीयप्रत्ते इम । काव इतापम् । यावत् जोगोतम ममव इवे ।
तेववर बोधवत्तम् । तेवको पाये उक्केदिजे जाय । यावत्त पावपरियहिजा । पयि मन्त्रो भिये प्रवृत्तिवाते फिरे तवाविप मन्त्रादना भभाववको ।
पयिर्ब भने देवा पयते कम्मसे । ते य नाम्मानेकारे, भिमगन् त देव पवना समन्ता कमीयना मन्त्रवको यजन्त कमीयप्रत्ते । अकपेय एक्केवना टा
दिना तिहिवा । अयम्यकामे पय्यएत्ते नरी एव पवना काय पवना तीम । कम्मसेय पवकिनासमण्डि कवर्त्तति । उत्तवटवको पवसैरसे करो यपा
दे १० प्र उत्तर । यदा पयि । जोगोतम इ । पयिर्ब भने देवा ते पयते कम्मसे । ते भिमगन् इव ते यजन्त कमीयप्रत्ते । अकपेय एक्केवना याविवाति

आमल व नापयव यवुरिरियदुजति ॥ नैव सर्वता परिद्यामेत् तथाविधयोगेनाज्ञायादिति सम्भाष्यते ॥ अतिसंक्षेपे ॥ ८६ देवा

श्रुत्य । श्रुत्येण नत ! देवा जे श्रुणते कम्मसे जहणेण एक्केणया दोहिवा तिहिवा उक्कोसेण पंचहिवा
समयसहस्सहि स्वययति २ हताश्रुत्यि । कयरे नत । देवा जे श्रुणते कम्मसे जहणेण एक्केणया दोहिवा
तिहिवा जाय पचहि वाससण्हि स्वययति, कयरेण नते । देवा जाव पचहि वाससहस्सहि स्वययति,
कयरणं नत ! देवा जाय पचहि वाससयसहस्सहि स्वययति २ गोयमा । याणमतरा श्रुणते कम्मस एणेण

निवपयति, उपपत्ति ? इत्तासि । अस्ति जदत्त । (त) देवा य जतत्ताग्गमाशान् उपपत्त एवत्त वा हाप्प्या वा विनिवारे उत्तपत्त पचजिह्वे
यमइत्थे, उपपत्ति ? इत्तासि । अस्ति जदत्त । (ते) देवा य जतत्ताग्गमाशान् उपपत्त एवत्त वा हाप्प्या वा विनिवारे उत्तपत्त, पंचभि
यपयतमइत्थे (तस्से) उपपत्ति ? इत्तासि । अतएव जदत्त । (त) देवा य जतत्ताग्गमाशान् उपपत्त एवत्त वा हाप्प्या वा विनिवारे यावत्पच
ति यमयति, उपपत्ति अतएव जदत्त । देवा यावत्पचजिह्वयसइत्थे, उपपत्ति अतएव जदत्त । देवा यावत्पचजिह्वयसइत्थे, उपपत्ति २ गोय

विश । उपपत्तया एव पचवा दाय पचवा तीनेकरी । उक्कासेव पचविवाससइत्थे श्रवयति । उत्तपटवको पचसइत्त वयेकरी खपावे १ प्र उत्तर ।
इत्तापत्ति । वा तीतम ते । पत्तिव भते देवा जे पचते कम्मसे । ते देवमवन् देव ज पत्तत्ता कमीयमते । अइत्थे एवेकवा दाहिवा तिहिवा । अइत्थे एवे
करी पचवा दाइकरी पचवा तीम । उक्कासेव पचविवाससइत्थे श्रवयति । उत्तपटवको पचवाव वरमेकरी खपावे १ प्र उत्तर । इत्ता पत्ति ।
वा तीतम ते । अतएव भत देवा जे पचते कम्मसे अइत्थे एवेकवा दाहिवा तिहिवा आव पचविवाससइत्थे श्रवयति । कुप निवासना देवमवन् देव जे
पत्तत्ता कमीयमते अइत्थे एवेकरी पचवा तीनेकरी इत्ताटि यावत् पचमे वरमेकरी खपावे । अतएव भते देवा आव पचविवास
सइत्थे श्रवयति । कुप निवासना देवमवन् दण यावत् पंचवय सइत्थेकरी खपावे । अतएव भते देवा आव पंचविवाससइत्थे श्रवयति । कोप

वाससपुण स्वययति, अस्तरिदयजिषाण त्रयणयासी देवा अणते कम्मसे वेगिह वाससपुणिह स्वययति,
 अस्तरुमारा देवा अणत कम्मसे तिहि वाससपुणिह स्वययति, गहगणणस्कतताराकवा जोद्वसिया देवा
 अणते कम्मस चउयाम जाय स्वययति, चविमसूरिया जोद्वसिया जोद्वसरायाणी अणत कम्मसे पचहि
 यानसपुहि स्वययति, सीहमीसाणगा देवा अणत कम्मस पुणेण वाससहससण जाअ स्वययति, सणकुमा

म । वानस्यत्तरा अमत्तान् कर्माशानकन वयशतम उपययति असुरप्रयजिता मयमयासिदवा अमत्ताम्बमाद्यान्हाभ्या ययशताभ्या वयय
 नित असुरकुमारा देवा अमत्तान्कमाद्याग्निप्रिययशते उपययति ग्रहगवनकतताराकपा ज्योतिष्का देवा अमत्ताम्बमाद्यान् यतुजि वयस
 ते उपययति मूर्वाचप्रममा ज्योतिष्कान्ता न्यातिष्कराजा अमत्ताम्बमाद्यापचप्रिययशतेः उपययति सौचमैगानका देवा अमत्ताम्बमाद्यानेकेन
 ययमहस्वय यावत्तुपययति सनरकुमारमाहन्त्रगा देवा अमत्ताम्कमाद्यान्हाभ्या वयसहस्वाभ्या उपययति एव मतेमानिहापत प्रहसलोकात्त

हेममहन् देव यावत् पांनमाच स्येकरी उपयावे इ म उत्तर । गायमा वाचमतरा चरंत कण्यसे । हे गौतम वनिष्कत्तर देव अनन्त कर्मोय मते । ए
 देव वाममएव वययति । एकावय मतेकरी उपयावे । एमनिदबज्जियाचं भवववासीदवा चपते कर्त्तसे दाहि वामसपुहि वययति । अमरेन्नु वज्जिने वो
 वा भवनवासीदेव अमन्त कर्मोयमते वाववम मतेकरी उपयावे । अमरकुमारादेवा चरते कण्यने गोहि वाससपुहि वयवति । असुरकुमारदेव वा
 मन्त कर्मोयमते तोमय मतेकरी उपयावे । गहगवणकतताराकवा आरमियादवा चरंत कर्त्तसे चउवास जाय वययति । एह गव मयच ताराकप
 ज्वातिपादय अमन्त कर्म म मते चारमे वरमकरी उपयावे । वंन्मि मूरिया आरसिया आरसरायावा चपते कण्यस पचहि वासमपहि वययति । चन्द्रमा
 मू ज्वातिपाभाहन्त्र न्यातियोना राज्जा चमन्त पाप कर्त्तियमते पचउरसयतेकरी उपयावे । भाइकोमान्कमादेवा चरते कण्यसे एगेव वाममहस्वसेव जाय च
 उरतेति । मोधम रमानदेव पनन्तकर्मोय एवचप मरक्खेकरी यावत् वयपम । सचकुमारमाहिदगा देवा चरते कण्यने दाहिवासउरनेहि वयवति । स

नानां पुण्यबलपुद्गलाः मरुद्वयकटतरप्रफुल्लतमानुजाला कायपुण्यकामसङ्घवरिततया वेदधीया धामन्तानन्ता जयन्ति, ततश्च सौमि मदन । ते वया ये तपाममन्तामलकमाक्षानां मध्याधनान् कमाक्षान् जपयेन कासस्यास्पतया एकादिना वयज्जतेनोत्थपत सु यवन्ति वर्यश्वतीः सुययस्तीत्यादि मरुः नोयमेत्यापुतर तत्र व्यञ्जरा एवन्ताम कमाक्षाम वयज्जतमेकम सुपयन्ति धमन्तानामपि सदीयपुद्गलाणा मस्यानुजालतया स्तोकेनैव का

रमाहिदगा देवा अणते कमसे दोहि वाससहस्सेहि स्वयति, एव एण अणिलावेण धनलीगतगा देवा अणते कमसे तिहि वाससहस्सेहि, महासकुसहस्सरगा देवा अणते चउहि वाससहस्सेहि स्वयति, अणथपाणयअरणासुयगा देवा अणते कमसे पचहि वाससहस्सेहि स्वयति, हेठिमगेवेज्जा गा देवा अणते कमसे एणेण वाससयसहस्सण स्वयति, मज्झिमगेवेज्जागा देवा दोहि वाससयसहस्सेहि

ना देवा अमन्ताम्बमाद्यान् प्रिप्रियसहस्रैर्महाशुक्तसहस्रारगा देवा अमन्ताम्बमाद्यान् बहुप्रियसहस्रैः उपपन्ति तदा देवा अमन्ताम्बमाद्यात्प्रिप्रियसहस्रैः उपपन्ति अथसमर्पयेयका देवा अमन्ताम्बमाद्यानकेन वपशुतसहस्रैश्च उपपन्ति, मध्यमर्पये

[illegible]

स्तेन धपयितुं इत्यस्या हयाविषास्पन्देदाकारवत् तथा तावदथैव कर्मिणान् एषुरयिञ्जितप्रबलपतयो द्वाभ्या वपयताभ्या वपयति तदीयपुद्ग

स्वययति, उत्ररिमगेवेजागा देवा ध्युणते कम्मसे तिहि धाससयसहस्सेहि स्वययति, विजयवेजयतजयत
ध्यपराजियगा देवा ध्युणते कम्मसे चउहि धाससयसहस्सेहि स्वययति, सवुठसिहगा देवा ध्युणते कम्मसे
पचहि धाससयसहस्सेहि स्वययति, एण गीयमा ! ते देवा जे ध्युणते कम्मसे जहसेण एक्कोणवा दोहि
या तिहिवा उक्कोसेण पचहि धाससएहि स्वययति, एण गीयमा ! ते देवा जमय पचहि काससहरसेहि

यका देवा द्वाण्यां वपयन्ति उपरिमवेवपका देवा जमताम्कमाद्यान् विजियवेजयतजयत
जापराजितका देवा जमताम्कमाद्यान् बहुअ वपयतसहस्से वपयन्ति सवाययितुका देवा जमताम्कमाद्यात्पञ्चमियसहस्सेः अत्र
यन्ति एते गीतम । ते देवा य जमताम्कमाद्यान् जवपत एकेन वा द्वाण्यां वा विजियां एवजियपसुत्तेः वपयन्ति एत गीत
म । ते देवा ये पावत्यंविजियसहस्से वपयन्ति एते गीतम । ते देवा य पावत्यंविजियसहस्सेः वपयन्ति तदेव जदन्त । जदन्त ।

मत्त कमायप्रते तीमखाए वपेकरो खपावे । विजय वेजयत जमय अपराजितमा देवा जकते कवसेवकहि धाससयसहस्सेहि स्वययति । विजय वेजयत
जयत अपराजितदेव जमत्त कमीयप्रते पारमय वपेकरो खपावे । सवुठसिहगादेवा जयते कवसे पचहि धाससयसहस्सेहि जवयति । जवयति
देव जमत्त कमीयप्रते पावसाए वपेकरो खपावे । एण जमतांते देवा जे जयते कवसे । एण जमतांते देव देव जमत्त कमीयप्रते । जमसेव
वेवका टाहिवा तिहिवा । जमसेकरी एव जयका हाजकरो जयका तीमेकरी । जकासेवपचहि धाससएहि जवयति । सवुठसिहगा एव जे वपेकरी खपा
वे । एण जमतांते देवा जमत्त पचहि धाससहस्सेहि जवयति । एण जेमीतम तेह देव जवत् पावसाए वपेकरो खपावे । एण जमतांते देवा जमत्त
पचहि धाससयसहस्सेहि जवयति । एण जेमीतम तेह देव जवत् एवसाए वपेकरो खपावे । तेव भजे २ ति । तद्वति जेमगवन् तुल्ले जका ते सवं सज्ज

सामो व्यन्तरपट्टलापेक्षया प्रकृष्टामुजावर्त्तमे बहुतरङ्गालेन उपयितुं शक्यस्यात् किञ्चनतरङ्गारवदित्येवमुत्तराणि ज्ञावता कार्येति ॥ अष्टादश
त सप्तमः ॥ १८ ॥ ७ सप्तमोद्गच्छन्त कामरूपकाद्याऽष्टमत्तु सप्तमो निरूप्यत इत्येव सम्बद्धस्यास्य द्वाविंशत्य-रायगिरे इत्यादि ॥
पुरटीति ॥ अयतः ॥ दुष्टेति ॥ क्षिपाम्भरात्तरा पाद्यत पृष्ठतस्तथः ॥ जुगमायाएति ॥ यूपमाश्रया वृद्ध्या ॥ पेक्षाएति ॥ प्रेत्य २ ॥ रीयति ॥

स्वययति, एण गीयमा । ते देया जाव पचहि वाससयसहस्सेहिं स्वययति, सेव ज्ञते ! २ हि ॥ अथा
रसमस्स सप्तमी ॥ १८ ॥ ७

नावियप्पणो पुरत्त दुहत्त मायाए पेहाए रीय रीयमाणस्स पायस्स स्यहे कुक्कुणपोत्तेया वह्मापोत्तेया कुलि
इति ॥ अष्टादशजत सप्तमाह्वस ॥ १८ ॥ ७ राखवह्मावदवमवादीत्-अनगरस्य जवत्त । ज्ञावितात्तनः पुरत्त ज्ञजयतो द्विवा वाः
यूपमाश्रया (वृद्ध्या इति शेष) प्रत्य प्रत्य रीत्त रीयमाणस्स (गमन कुवतः) पादस्याचः कुक्कुटपातो वा वत्तकपोतो वा कुलितम्बामो वा पया
पद्यत तस्य जवत्त । (अनगरस्य) किर्मोपायिकी क्रिया क्रियते (जवति) साम्परायिकी क्रिया क्रियते (जयति) ७ अनगरस्य जवत्त ।
ज्ञावितात्तमा पावत्तस्सोपायिकी क्रिया क्रियत नैव साम्परायिकी क्रिया क्रियत । अथ केमार्थेन जवत्त । एवमुच्यते = यथा सप्तमज्ञते स
हे । अष्टारसप्तम्य सप्तमा उदुदवा उच्यता । ए अठारमा ज्ञतवता सातमा उदुदवा पूरा यथा १८ ॥ ७ सातमे उदुदये जर्मसपय
अथा इहा जर्मस्य जवत्त-राखगिहे जाव जवमवासी । राखवह्मनगरने विवै जावत् इत्यर्थः । अन्तराश्रय भते भाविययथा पुरथा दुहथा मायाए
पेक्षाए रीयं रीयमाणस्य पायस्य अत्र कुट्टव पोत्तेया अष्टापातवा कुलितम्बाम्बाएवा परियायज्जेज्ज । अन्तराश्रमे ज्ञमयवन् भावितात्ताने चागे दुहपासे
भूत्तरममाच भूमिज्जमेविपे जावमकरो उखे देखेने गमन करतावज्जान पयने नोच कुब्बज्जाना वासव वत्तव एवोविजय तव्जना वासव कुलितम्बा ह्या
वा मरव प मे । तच्छव भते एव इरिवावदिया जिरियावज्ज । तव्ज गाधने ज्ञमयवन् ए एवोपायिकी क्रिया करे । सपराइवा जिरियावज्ज । सम्प

गत गमन ॥ रीपमावसति ॥ कुवत इत्ययः ॥ कुकुहपोयति ॥ कुकुहोऽस्मिन् ॥ यहापोयति ॥ कुलिगभ्यागयति ॥
पिपीनिकादिदृष्टः ॥ परिपादलज्जति ॥ पर्यापोत चियेत ॥ एव जहा सतमस ए इत्यादि ॥ अनेन च यस्मिन् तस्यासत्त एव-अथ केना

गच्छेत्त एना परियावज्जोडा, तस्सुण ज्ञेते ! किद्वरियावहिंया किरिया कज्जड, सपराडया किरिया कज्जड
? गोयमा ! छुणगरस्सुण जावियप्पणी जाव तस्सुण इरियावहिंया किरिया कज्जड, गो सपराडया कि
रिया कज्जड । से केणठेण ज्ञेते । एव वुसुड ? जहा सत्तमस ए सवुडुदेस ए जाय छुठो णिस्सिंही सेव ज्ञेते !
ज्ञेते ! ति जाव विहरड । तएण समण जगव महावीरे जाय विहरड । तेण कालण तेण समण रायणिहे

वृत्तोऽस्मिन् यावदर्थो निश्चितस्तद्व जदत्त । प्रदत्त । इति यावद्विहरति । तदा अमरु जगवान्महावीरो यावद्विहरति । तस्मिन्काले तस्मि
न्मये रावणस्य यावदप्यधिधीक्षितापहकस्य गुणक्षिप्तस्य नेत्यस्यादूरसामको वरुवो ल्यप्युपिकाः परियसन्ति । तदा अमरु जगवान्महावीरो
यावदसमवसतो यावत्सपरमतिपत्ता । तस्मिन्काले तस्मिन्समये अमरुस्य जगवतो महावीरस्य ल्यस्येवासीन्मूर्तिर्नामानपारो यावदुसुवा
रायिनी विद्या करे र प्र वत्तर । गावसा उपधारण्य भाविस्यथा । जेगोतम भावुने भावितामाने । जाव तच्छब्दं इतिवाचयित्वा किंरित्वाच्यइ ।
जावत् तेजने रीर्गपद्विवा क्रियाद्वये पदि । बोसपराइया विरिदाकज्जड । नही भाव्यराजिको क्रिया द्वये । सेवेवेइय मते एवमुच्य । ते स्वे पदे वेमग
दन् इम कज्जा इत्यादि पाद्विवा पादावा कज्जो । कज्जा सत्तमस ए सवुडुदेस ए जाव यहा विस्मिता । विम सातमा यतवना सवुडुदे मानेविपे कज्जो
तिम कज्जवा एतल जेजने कपावविच्छेद मदा तेजने इरिसावको क्रिया द्वये यावत् सेतेवेइय इत्यादि वाक्यजिनससये कज्जो । सेव मते २ ति जाव वि
हर । तद्वति जेमयवन् तलकज्जा ते सव सत्तवे पावथा नही इमकको यावत् विहरै । तएव समवे समवे महावीरे जाय विहर । तियारे समवे मग
पदा थीमहावीरखानो यावत् विहार करै । तेव कालेव तेव समएव । तेकासनेविपे तेवमयनेविपे । रायणिहे जाव पुठोविद्यापइए । रावणस्य नय

जाय पुढत्रीसिलापट्टए, तस्सण गुणसिलस्स वेढयस्स अदूरसामते यहवे अणुसउत्थिया परिवसति, तएण समण नगव महावीरे जाव समोसहे जाव परिसा पङ्गिया। तेण कालेण तेण समएण समणस्स नगवने महाधीरस्स जेठे अतेवासी इदंनई णाम अणगारे जाय उहु जाण जाव विहरइ। तएण ते अणुसउत्थिया जेणय नगव गीयमे तेणव उयागच्छइ, उयागच्छइसा नगव गीयम एव वयासी-तुल्लेण अणुको ! तियि ह तियिहण असजय जाय एगतवालायावि नयइ। तएण नगव गीयमे ते अणुसउत्थिए एव वयासी-से

मुपावदिहरति । तदानीं तन्ययुयिका यशैव नगवान् गीतमस्तत्रैवोपागच्छन्ति । उपागस्य नगवन्त गीतममेवमयादिपुः-यूयमायाः । त्रिविध त्रिविधनासयत (प्रवृत्ति) यावदेकान्तवासाद्यापि प्रवय । तदानीं भगवान् गीतमस्तान्मन्ययुयिकानेवमयादीन्-केन कारकनार्योः । यय त्रि विप त्रिविधभासयत (प्रवृत्ति) यावदेकान्तवासाद्यापि प्रवयः ? तथा तेन्ययुयिका नगवन्त गीतममेवमयादिपुः-यूयमायाः । रीत (गमन)

रनेविषे द्रविदोयिहापट्टइ एतसासगे कहया । तस्यच गुणसिलस्य चेरवस्य अदूरसामते यहवे अणुसउत्थिया परिवसति । तेइ गुणसिलस्यनामै चेतने इ एनहो निवट पबिनहो इसे खानके वर्यां चत्थतोर्षो वसइ । तएण समवे भयव महावीरे जाव समासठे जाव परिसापङ्गिया । तिवारे यमव भय वल योमहावीरसामी बावत् समासरा बावत् पपदा पाहो वसो धर्मकदा सायलोने । तेण कालेण तेवं समणवं । तेकासनेविषे तेसमयनेविपे । सम च्छ भगवचा महावीरस्य अहेपतेवासो । यमव भगवन्त योमहावीरसामीना वका शिय । इदंभूचाम चभमारे जाव उठठ जाव जाव विहरइ । इअभूतिनामै साधु बावत् चइजान् इत्थादि यावत् बिपरै । तणवं ते अणुसउत्थिया । तिवारे ते अणुसउत्थिया परदयनो । जेवेव भयवं मोयमे । विहा भगवन्त योमोतमसामी । तेवेइ उवागच्छइ २ ता । तिहां पावे तिहां भावोने । भयव गायम एववयासी । भयवन्त गीतमप्रते इमकइ । तुयेवं य ज्ञानि । तुये च वाज्जानेवारे, चओपायो । तिविहं तिविहं चसजय जाव एतवासावाविमवइ । त्रिविध भग वचन कायावेवरो त्रिविध करव क

केण कारणेण अज्जो ! अन्हं तिविह तिविहेण असजय जाव एगतवालायावि प्रत्रामो ? तएण ते अश्रु उल्लिया प्रगय गोयम एव धयासी-तुम्हेण अज्जो ! रीय रीयमाणा पाण पेस्सेह अन्निहणह जाव उद्धेह तएण तुम्हे पाणे पेस्सेमाणा जाव उद्धेमाणा तिविह जाव एगतवालायावि नयह । तएण नगव गोयमे ते अश्रुउल्लिए एव धयासी-गोस्सु अज्जो ! अन्हं रीय रीयमाणा पाणा पेस्सेमो जाव उद्धेमो अन्हं अज्जो ! रीय रीयमाणा काय च जोय च रीय च पफुस्स दिस्सा पदेस्सा अन्हं दिस्सा ?

रीयमाणाः (कुर्वन्) प्राणिमन्त्रात्मन् अग्निश्च यावदुपद्रव्यं तदा यूय प्राणिमन्त्रात्मन्तः यावदुपद्रव्यं त्रिविधमास्य त (प्रवृत्ति) यावदक्काणवासाद्यापि नवय । तदा भगवान् गीतमन्त्रात्मन्ययुषिकान्नमवादीत्-नरकधार्म्यः । वय रीत रीयस्तः प्राणिन आत्मानो यावदुपद्रव्यं वयमायो । रीते रीयन्तः कायन्वयोग्यं रीतन् प्रतीत्य दृष्ट्वा २ प्रज्ञासः । तदा वय दृष्ट्वा २ प्रवृत्तं प्रदृष्ट्वा २ प्रवृत्तो नो प्राणिन आत्मानो यावद्विषोपद्रव्यं सता वय प्राणिनो अन्नात्मन्तो यावदुपद्रव्यं त्रिविधं यावदेवास्तप

रावच प्रजुमर्तकरो प्रसवत यावत् एकांत वासक मरु वाधाकाः । तन्वं भयव आचमे ते प्रसवति एववदासो । तिवारे भयवन्तमौतम ते अन्वव्यि प्रते इमवहे । सेवन कारक प्रज्जा । ते किं कारके प्रज्ञापादो । अन्ते तिविह प्रसवत जाव एगतवालायावि भवामा । अन्त विविह २ अन्त करान्न प्रजुमर्तकरो प्रसवत यावत् एकांत वासक मरु वाधाको । तएव ते प्रसवति मगवायम एववदासो । तिवारे अन्वतोर्वो भयवन्त योतम प्रते इमवहे । तुप्पे प्रज्जा रीय रीयमाणा पाव पेस्से अग्निश्च जाव उद्धेवह । तुक् प्रज्ञापायो भमन करतायावा प्राचीप्रते आत्मोका सम्मुख पादता द्रोणी वाचत् उपद्रुगाणी । तन्वं तुम्हे पस्सेमाणा जाव उद्धेमाणा । तिवारे तुम्हे प्राचीप्रते आत्ममन्त्राका वावत् उपद्रुवतायका । तिवारे जाव एतत्वासायापि भवह । विविह विविधेकरो यावत् एकांतवासा मूखवाधाकाः । तएव भयवन्तमे ते प्रसवति एववदासो । तिवारे भ

र्थेन प्रवर्तयमुच्यते ? गीतम् । यस्य क्रीपादयो व्यथिष्यन्त्या प्रवन्ति, तस्यैवापि त्वेव क्रिया प्रवर्तीत्यादि ॥ जाव अतो निक्खिउत्तीति, सकेवठे व जंत । इत्यादिवाक्यस्य निगमनं यावदित्यर्थः । तत्र सेतवठेव गीयमेत्यादीति, प्राग्गमनमाश्रित्य विचारं कृतो ऽयं सद्व्याधित्याभ्युपयिकमं तन्निपेक्षतः स एवोच्यते-तएवमित्यादि ॥ येवेइति ॥ व्याकामय ॥ देइ प्रतीत्य प्रज्ञान इति योगः, देइइद्वगमनशुद्धो भवति तदा

वयमाणा पदिस्सा २ वयमाणा णोपाणे पेच्चेमो जाव णो उद्वेमो तरुणं अम्महे पाणे अउपेच्चमाणा जाव अणोद्वेमाणा तिविह तिविह जाव एगतपक्रियाणि जाव जवामो तुप्पेण अज्जो । अउपणो चं व तिविह तिविह जाव एगतवाडायवि, जवह, तरुणं ते अउउत्थिया जगव गोयम एव वयासी-केण कारणेण

विकतायापि मवान् । यूपमार्याः । अयमेव त्रिविधं यावदेकान्न वास्तव्यापि सवयं तदा तस्यपूयिका समवन्त गीतमनेवमवा विदु-कत कारयेनायाः । वयं त्रिविधं त्रिविचनं यावद्भवान् ? तदा जगवान् गीतमस्तान्मयपूयिकानेवमवादीत्-यूपमार्याः । रीतं रीयन्ताः

मवगतभीतनं ते पन्थतोविहं प्रते इमवहे । पाण्डु पन्था पन्थे रीतं रीयमाणा पन्था जाव उद्वेमो । नहो निदे अवापावो पन्थे मागनेविदे गमं नकरतावका प्राबोप्रते पावमाका जावत् उपद्रवाका । पन्थे पन्था रीयं रायमाणा । पन्थे अवापावो मार्यनेविदे ममं नरतावका । कावव जायं वं पठव दिक्खा पदेखा ववामा । देइवाजयो गतजयति तिवेकरो वाका सयमं वववका भिन्ना भवो पवपव इत्येव पादिने जावका ७ जिइ पा यवो इवे देवोने मववे देवो २ ने वाकाका । तएव पन्थे दिक्खा २ ववमाणा पदिक्खा २ ववमाणा । तिवारे पन्थे देवो देवोने वाकतावका विदेये देवो २ ने वाकतावका । वापावे पेवेमा जाव पा उद्वेमो । नहो प्राबोप्रते पावमा जावत् नहो उपद्रवा । तएवं पन्थे पावे पपेवमाणा जाव पन्था इवेमाणा । तिवारे पन्थे प्राबोप्रते अवापावमाका जावत् उपद्रव पववकरतावका । तिविहं तिविहं जाव एगतं पदिक्खावि जाव मवामा । विवि व विविदेवरो जावत् एकांतं पण्डितं पवि यावत् वापाका । तुमेवं पन्था पण्थावेन । तुमेवं वाकासंकारे, अहो पायो पापपपेव नये ।

प्रजाभो नाम्नया चण्डशङ्कटादिभैरव्यः योमं च सुयमव्यापार प्रामाद्युपलम्बक प्रयोखनं प्रिखानादि न सविभेदस्यार्थं ॥ रीयवन्ति ॥ समन च प्र
त्यरितादिब समनविगय प्रतीत्याद्यित्य कथमित्याह-विस्साविस्वन्ति ॥ युग २ ॥ पविस्सापविस्वन्ति ॥ प्रकर्षेण युग २ प्राम्बुद्वयस्या एव व्याकृतं

श्रुज्जो ! धूमहे तिविह जाय जिन्नवाभो ? तएण जगव गोयमे ते श्रुणुउत्थिए एव अयासी-तुल्लेण श्रुज्जो !
रीय रीयमाणा पाणे पेच्चहेह जाय उच्चहेह, तएण तुल्ले पाणे पेच्चमाणा जाव उच्चहेमाणा तिविह जाय एग
तत्रालयायि जवह । तएण जगव गोयमे ते श्रुणुउत्थिए एव पम्हिहण्ड, पम्हिहण्डसा जेणेय समणे जगव
महाग्रीरे तेणेय उवागच्छ्ह, उवागच्छ्हसा समण जगव महावीर वटड णमसइ, णञ्जाससे जाव पज्जु

प्राणिन पात्रमय यावदुपद्रुपयस तात यूय प्राणिन आत्ममत्तो यावदुपद्रुवयस्त खियिपं यावदेकान्तवासाद्यापि जवय तवानी जगयान् नीतम
स्नानन्यूपिकामय प्रतिवृत्ति प्रतिवृत्त्य यन्त्रेव समणो मनवान्महावीरस्तत्रैवोपागच्छति उपागत्य समच भगवन्त महावीरं वन्दते नमस्य

तिविहतिविह च त्रय एतवान्मायावि भवइ । विविध विविधेकरो यावत् एकांतवासाक मूकवाचाको । तएव ते पण्डितिया भगवयोग्जने एव वयासो ।
तिवारे ते पण्डितिक भयवगत भोतम प्रते इम कहे । कवकारेव पक्षा चन्दे तिविह जाय विभवामा । विसे कारे पक्षो पावो चन्दे विविध वि
विधेकरो यावत् यापाका । तएव भगवं यावमे ते पण्डितिए एववयासो । तिवारे भगवन्तभोतम ते पण्डितिक प्रते इमकहे । तुमेव पज्जो रोव रोय
माया पावे पेयइ काव वरवेइ । तुमे वडोपासीं नमन करतमाका प्राचीप्रते आत्मभोका यावत् उपद्रुवाका । तएव तुमे पावे पेयनवा
चाव उच्चमापा । तिवारे तन्ने प्राचीप्रते आत्ममवाका यावत् उपद्रुवताका । तिविह जाय एगताद्यापि भवइ । विविध यावत् एकांत वासक
यापाका । तएव भगवयावमे ते पण्डितिय एवं पण्डितिव एवं पण्डितिव २ ता । तिवारे भगवन्तभोतम ते पण्डितोर्वापाप्रते इम वचन कहे प्रतिवृत्ते निरासकरे क
रोने । अवेइ समयेमय महावीरे तेणेव उवागच्छ्ह २ ता । विह्वि अमच भगवन्त त्रिमहावीरसाभोहे तिहा पावे तिहा पावोने । सुमच भयव महा

न प्रज्व इत्युच्य मय इत्यस्मैवाभिप्रेत्य प्रमथयन्नाह-वसमस्येत्यादि ॥ इह इत्यस्यो निरतिशयो याहाः ॥ आकृति मयासहसि ॥ सुतीपपुस्त-युत

वासइ । गीयमाति ! समणे जगय महावीरे जगव गीयम एव वयासी-सुधुण तुम्ह गीयमा ! ते अस्सुउ
ल्यिए एव वयासी-साज्जण तुम गीयमा ! ते अस्सुउल्यिए एव वयासी-अल्यणं गीयमा ! मम यहवे अ
तेवासी समणा णिग्गया अउमत्या जेण णोपन्न एय वागरण यागरेसिए जहाण सुम, त सुधुण तुम गीय
मा ! ते अस्सुउल्यिए एवं वयासी, साज्जण तुम गीयमा । ते अस्सुउल्यिए एव वयासी, तएण जगव गी

ति नात्यासखो नातिदूर (मधुति) यावत्येपास गीतम । इति समखो भगवान्महावीरा जगवन्त गीतमेवमवादीत्-सुधु त्व गीतम ।
तानत्ययूषिकाफनमवादीः साधु ए गीतम । तानत्ययूषिकाफनमवादीः । सन्ति गीतम । मम इहकोत्ते वासिन ममवा निपन्याम्ब
इत्यस्या य मैव प्रजय एव व्याकरण व्याकृतुम् यथा त्व । तस्मादसु त्वं गीतम । तानत्ययूषिकाफनमवादी साधु त्व गीतम । तानत्ययूषि

नोर बद्ध वसमइ २ ता । यमन भगवन्त सौमहाचारधामो प्रते वदे नमस्कार करे वादी नमस्कार करो । वत्तासखे काव पञ्चवासा । अति चा
मय नको यावत् सेवाकरे । यावत्माति समखे भगव महावीरे भगव नावम एववयासी । जगीतम इय सुभाधने अमय भगवन्त योमहावीरधामो, मग
वन्त गीतमप्रते इमकहे । मधुन तन्व । भवा यमास्सासकारे तुम्हे । मायमा ते पण्डितिए एववयासी । जगीतम तदा अगवयुयिका प्रते इमकहे । साधु
न तम गावमा ते पण्डितिए एववयासी । याभन य वास्सासकारे, तम्हे जेभोतम तेह अग्यतीर्वीया प्रते इम कहे । अल्लिच गीयमा मम वद्धे येतेवासी ।
जे य वास्सासकारे, जगीतम माईरा यवी शिष । समवाभिषय अउमत्या । अमचतपसी अन्तरहित कण्ठ । जेय चापम् एवं वामरय वागरेत्तए । नि
इ य वास्सासकारे नका समय एववा प्रजना उत्तर करयाने । अहाव तम त सङ्ग तम । विम तुम्हे प्रजान्तर कोवा तेह मयो भवा य वास्सासकारे
तम्ह । मा त पण्डितिए एववयासी । जेभोतम ते पण्डितीर्वीया प्रते इम कहे । साइय तुम पावमा ते पण्डितिए एववयासी । साध योभन य वा

નહી પાસડાં । એવેવે । એવ જાત્ર સ્વસંસ્થાપણસિય । ભરમત્યેણ રતે ! મળુસે સ્થળતપણસિય સ્વધ કિ પુષ્કા
ગીયમા ! સ્થળેગઢા જાણડ પાસડાં, સ્થળેગઢા જાણડા જાણડ પાસડાં, સ્થળેગઢા
જાણડા જાણડા । સ્થાહોહિણ મળુસે પરમાણુ જદા ભરમત્યે એવ સ્થાહોહિણ જાચ સ્થળતપણસિય
પરમાહોહિણ રતે ! મળુસે પરમાણુગલ જા સમય જાણડા જા સમય પાસડાં જા સમય પાસડાં ત સમય

प्रदक्षिणम् । इतरस्यो नृपतः । मनुष्यो मन्त्रप्रदक्षिणं स्वल्पं किं पृच्छा' गीतम् । एन कश्चिज्ज्ञानाति ग्रहयति शुक्रः कश्चिज्ज्ञानाति भय
इयति अस्त्यक्तः कश्चित् ज्ञानाति प्रश्रयति एन कश्चिज्ज्ञानाति नृपद्वयति । अस्याचावचिको नृपतः । मनुष्य परमायु (प्रवर्ति) यथा वृद्ध
त्य एयमस्थापोयापिकोपि यावद्भजनप्रदक्षिणम् । परमापोवचिको नृपतः । मनुष्यः परमायुपुद्गल यस्मिन्समये ज्ञानाति तस्मिन्समये पश्यति, य
स्मिन्समये पश्यति तस्मिन्समये ज्ञानाति ? नायमय समर्थ । अथ कनार्थेन प्रदत्त । एवंमुच्यते-परमापोवचिको मनुष्यः परमायुपुद्गल यस्मि

[illegible]

बुधुपति सुतीयः । सत्यान्वो न आभाति न पश्यति चाविपयत्वादिति अनुचः ॥ अद्वयस्याधिकाराध्यद्वयस्थितिविज्ञेयज्ञताभोधिधिकपरमाभोधिचिकपूत्रे परमावपिबधायय मन्तर्मुर्तन कवली प्रवतीति केवलिसूत्र, तत्रच ॥ सागरे से नाक प्रवहति ॥ साकार विद्यपयहस्ररूप ॥ स ॥ तस्य पर

जाणइ ? जोइणठे समठे । से केणठेण जेते ! एव बुच्चइ-परमाहोहिण मणसे परमाणुपोमाल ज समय जाणइ जो ते समय पासइ, ज समय पासइ जो त समय जाणइ ? गोयमा ! सागरे से पाणे जवइ, अणा गारे स दसणे जयइ से तणठेण जाव जो त समय जाणइ, एव जाव अणतपएसिय । केजलीण जत । मणसे जहा परमाहोहिण तहा केवलीवि जाव अणतपएसिय । सेव जेते ! जेते ॥ अठारसमस्स अठमो उहेसो

असमय आभाति तेव तस्मिन्समय पश्यति तेव तस्मिन्समय आभाति ? गीतम । साकार तच्छान प्रवति अनाकार तद्वज्ज मवति तर्तनार्थेन याव केव तस्मिन्समय आभाति । एव यावद्वज्जमवद्विज्जम् । मनुष्याः ? यथा परमाभोविचिक स्या

हेभौतम ए पव समव नहो । सेकेवइण भते पववइ । ते से पवे हेभगवन् इमवन्तो । परमावद्विण मन्तसे परमावद्विण मनुष्य पर माव पुहववते । ज समय जावइ वा तसमय पासइ वा तसमय जावइ । जे समवे जावे नहो ते समवेने विपे सेखे जे समयने विपे दे ते नहो ते समयमते जावे इ म उत्तर । मावमा सागरे से वासे मवइ पवागारे से इमुके मवइ । हेभौतम साकारज्जान ते विमेष पइववइए इवे पनाकार ते वयन सामान्य पइववइए इम परवरर विराधवकी कामा एक समयनेविपे नहुवे । सेतेवइव जाव वा त समय जावइ । ते तेवेपये वा नहो ते समयने विपे जावे । न जाव पवतपए सब । इम यापत् पनत्तापडेगिक्खग्गसुगे वइवा । जेवसोण भते मन्तसे । जेवन्तो हेभगवन् मनुष्य इत्यादि म उत्तर । या खडा परमावद्विण तथा केवलीवि जाव पवतपएसिय । हेभौतम किम परमावधि कइया तिम किक्खो पयि कइवा यावत् पनत्तपदेमिक्ख सगे कइवा । सेवमते इ ति । तवति हेभगवन् इत्यादि पववत् । अठारसमस्स अठमो उहेसो सत्थतो । ए अठारमा मत्तवन्तो अठमाउरे

माधोविषयस्य सहा प्राप्तिं भवति तद्विषययुक्तं च दक्षान् यतः परस्परविरुद्धयो रेकसमये नास्ति सम्भव इति ॥ अष्टावक्ष्यते ऽहम् ॥ १८ ॥
 ॥ अष्टमोदश्यान्ते कवलीप्रकृतिः सच प्रव्यद्रव्यसिद्ध इत्येव प्रव्यद्रव्याधिकारा लक्षणे प्रव्यद्रव्यभारकादयो ऽभिधीयन्त इत्ये
 वं सम्बन्धस्यास्यैवमादिसूत्रं-रायगिहं इत्यादि ॥ प्रविषदक्षणेऽहम् इति ॥ प्रव्यद्रव्यभारका लोच प्रव्यद्रव्यभारका यथापि प्रव्यद्रव्येति प्रव्य
 ग्रहेण विज्ञेयिता प्रव्यद्रव्ये ते प्रव्यभारकावेति विग्रहः ते चैकप्रविषदक्षणायाप्रामुख्यमनोवर्जिता प्रव्यद्रव्ये ॥ प्रविषदक्षणेऽहम् इत्येति ॥ अष्टमो

सम्प्रप्तौ १८ ॥ ८ ॥ रायगिहं जाव एव वयासी-स्थित्यण नते ! नवियदक्षणेऽहम् न० २
 ? हतास्थित्य । से केणठेण नते ! एव वुसुह-नवियदक्षणेऽहम् नवि० २ ? गीयमा ! जे नविण पचिदि
 यतिरिक्कजोणिएवा मणुस्सेवा णेरुणुसु उववज्जिणु से तेणठेण । एव जाव यणियकुमारा । स्थित्यण
 नते ! नवियदक्षणेऽहम् न० २ ? हता स्थित्य । से केणठेण नते ? गीयमा ! जे नविण तिरिक्क

वेवस्यपि । यावदनन्तप्रदेशिकम् तदेव प्रवत्त । इति ॥ अष्टावक्ष्यते ऽहम् इति ॥ १८ ॥ ८ ॥ रायगिहं जाव
 देवमयादीत-सन्ति प्रवत्त । प्रविषदक्षणेऽहम् इति । अथ केनार्थेन प्रवत्त । एवमुच्यते-प्रविषदक्षणेऽहम् इति
 याः २ ? मीतम् । यो प्रविषः पञ्चान्नियतिगोत्रिकोवा मनुष्यो वा नैरियकपुत्र्योत तत्तेनार्थेन । एव यावत्सन्ति कुमारा । सन्ति प्रद

यो पूरा ववा १८ । ८ ॥ पाठे केवली लक्षा तेमव्यद्रव्य विषये तेमाठे भव्यद्रव्य नारव्यादिषु विषये-रायगिहं जाव एवववासी ।
 रावयद्रव्य नमरने यावत् इमं विषये-प्रविष मते भविष्यदक्षणेऽहम् म० २ । जे इममवन् प्रव्यभारके नारव तेम भुमारव पर्यायपणे पविष्ये तेमाठे
 प्रव्यद्रव्ये नरो विग्रहा प्रव्य जे प्रव्यभारक इमा समान तेमव्यद्रव्य नारव जे इ प्र उत्तर । इतावन्ति । जे जे । सेवेऽहम् मते एव वुसुह मविषदक्षणे
 इमा २ । ते से पते इममवन् इममवन् मव्यद्रव्य नारव इ० प्र उत्तर । गायमा जे भविष्य पचिदि तिरिक्कजोणि एवा मणुस्सेवा जेऽहम् इत्येति ॥ अष्टमो

प्रत्यक्षमुरादीनामपि अपत्या स्थितिरित्येवो ररुष्टासु ॥ तिसृषिपसिधेयमाहति ॥ उत्तरकुर्वोविमिद्युनमनरादीनामित्योक्ता गत सो मुता
रवपुष्पयान इति द्रव्यपृथिवीकायिकस्य ॥ सान्तराह होसागरोवमाहति ॥ ईशानदेयमायित्योक्ता द्रव्यतजसा द्रव्यत्रायोय ॥ अथा मेरुदयस्व

स्साधि । याणमतरजोहृसियवेमाणियाण जहा णेरहयाण । अत्रियदधुणेरहयस्सण जते ! केवडय काल ठिड
प० ? गोयमा । जहयणेण अतोमुक्त उक्कोसण पुष्पकोही । अत्रियतधुषुसुरकुमारस्सण जत । केवडय
काल ठिड पससा ? गोयमा । जहयणेण अतोमुक्त उक्कोसण तिसि पलित्तयमाह , एव जाव थणियकु
मारस्स । अत्रियतधुपुठुवीकाडयस्सण पुष्पा , गोयमा ! जहयणेण अतोमुक्त उक्कोसण सातिरेगाड डा

दवा वा पञ्चान्त्रिययोगिनिकूपस्थित (इति पूर्ववत्) एव मनुष्या अपि । कालव्यन्तरज्योतिर्कर्ममामिका यथा नैरयिकाः । मविकद्रव्येनै
रयिकस्य जदत्त । कियस्स कासं स्थितिः प्रससा ० गौतम । अपव्यन्तान्मसुप्तमुत्कपतः पूर्वकोटी । अविक्कद्रव्यासुरकुमारस्य जदत्त । कियस्स
कासं स्थितिः प्रससा ? गौतम । अपव्यन्तान्मसुप्तमुत्कपतलीणि पत्योपमानि । एव यावरस्तमितकुमारस्य । अविक्कद्रव्यपृथिवीकायिकस्य प

तर कारनिप यमावियाव वडा करइवाव । कालव्यन्तर ज्वातिदी वेमानिक् किम नारको वडा तिम वडावा । भविददव येर वडव भते वडाव
काल ठिड प । भवददव नारकोना हेमगदव केतसा काकनो स्थितिः प्ररपी १० प्र उत्तर । गोयमा वडवव प्पासुसुप्त उक्कासव पुज्जकासी । हेमोत
म अपव्यवका सडाप्रत यडा पससावत नरकगानो पभसुसुप्त पाज्जखाना यवा प्रते पाय्योत पत्तमुक्ततो स्थितिवडा उक्कटवको पव काडानो त्वि
ति । भविददव समुरकुमारस्य भत जइइय कास ठिड प । भविक्कद्रव्य समकुमारना वडववन् केतसा काकना भिति कही १० प्र उत्तर । गोयमा
जइव पत्तामुक्त उक्कासव तिसिपविषावमाह । जौतम अववयको पभसुसुप्त प्पाठोपर उक्कटवको तोन पव्यापम सुगखना पयेवाय । एव जा
व यविनकुमारण भावयव्व पठसा जइइयस्य पुष्पा । इम यावत् खानितकुमारस्य वडव , भविक्कद्रव्य प्रायदोकायिकना प्रयवाधा उत्तर । गोयमा

ति ॥ पत्नमहूतमेवा त्याग पुत्रबाढी देवानीना मित्रुनकाणा य तत्रानुत्पादयति, पञ्चमित्रयतिरस्य ॥ उक्तीसेव तप्तीस सागरोत्रमार्यसि ॥ स
 तमप्विबीनारबापवपात्तमिति ॥ अष्टावज्ञात नवमः ॥ १८ ॥ ॥ नवमोदृक्को जयद्रव्यनारकादिवच्छब्दतात्ता ॥ ५ जयद्रव्या

सागरोत्रमाह । एव श्याउकाडयस्ससि । तेकवाज जहा णेरडयस्स । वणस्सडकाडयस्स जहा पुठयीकाड
 यस्स । वेद्वडियनेडुडियउरिदियस्स जहा णेरडयस्स । पचिदियतिरिस्सजोणियस्स जहसेण अतोमुज्जस
 उक्तीसेण तेप्तीस नागरोत्रमाह । एव मणस्ससि । णाणमत्तरजोड्विसियवेमाणियस्स जहा असुरकुमारस्स ,

ख्या गीतम । अन्यनान्तमुत्तमुरवपतः सातिरस्य (साधिक) इ सागरोपम । एवमप्याधिकस्यापि । तत्तावायो यथा नैरयिकस्य । धन
 अपतिकापिकस्य यथा पुचिदीकापिकस्य । होन्त्रियवीन्त्रियवतुरिन्त्रियाका यथा नैरयिकस्य । पञ्चमित्रयतिरयोनिकस्य अन्यवतोन्तमुत्तमुत्त
 पतत्तपतिस्ससागरोपमासि । एव मनुप्याकामपि । वानव्यमत्तरजोतिकमेमानिकाना यथासुरकुमारस्य , तदेव जदन्त । जदन्त । इति ॥
 अष्टादयज्ञात नवमोदृक्कः ॥ १८ ॥ ॥ रामयवे यावदेवमवादीत्-बालगारो जदन्त । प्राधितात्मासिपारा ॥ ॥ सुरप्रपारा वा

अइवव पनानुत्त । जगोतम जवन्वको पत्तमुत्त पूठिठो परे । उक्तीसेव साहरेमाह दोसागराबमाह । अरुडयको साधिक दाव सामरापन ते इ
 मानवको पपचाये । एव पाउकादयस्यसि तेउ बाख जहा केरदवस्य बवसरकाइवस्य जहा पुठबोकाइवस्य । एम परकायिकने पचि कइवा तेउका
 ए वाजकाथ नारकोनोपरे कइवा वनसपतीकापिकन पुचिदीकापिकनो परे कइवा । वेइदिय तेइदिय वठरिदियस्य जहा केरावस्य । वेइदो तेरिग्रा
 वडरिग्राये नारकोनापरे कइवा । पचिदिय तिरिस्सज्जावियस्य । पवेद्विन तियसुयानिक । अइवव यतामुत्त उक्तीसेव तेत्तीस सागरावनाह । जय
 मवका पत्तमुत्त उरुडवको तेत्तीस सामरापमनो सति कइवो । एव मन्वस्यवि यावमत्तर जाइसिन वेमाधिकस्य जहा पमुरकुमारस्य । एम ममय्य
 ना पचि कइवा वानव्यसर स्यातिपौ वेमानिकको जिम पसरकुमारमो कइो तिम कइवो । सेव मते २ ति । तइति इमगवन् इसावि पुववत् । यथा

पिङ्गारः इत्युद्भवस्या नगारस्य वक्तव्यता दृश्यते इत्येव सम्यङ्मुस्यास्येवमादिवृत्तम्-रायनिहेइत्यादि ॥ इष्ट्वा नगारस्य सुरपारादियु
प्रयेहा नैक्रियलब्धिसामप्या द्रवस्यः ॥ एव जहा पचमसए इत्यादि ॥ अन्नम च यत्सूचित तादिदे-पचगारेण जते । जावियप्या पचायिकायस्स
मज्जमज्जव वीद्ववएज्जा ? इता वीद्ववएज्जा । येन सत्य क्रियाएज्जा ? नो इवठ समठे । नो खलु तस्य सत्यं कमईत्यादि ॥ पूवमनगरस्यासि

सुय जते । जते । त्ति ॥ छठारसमस्स णवमो १८ ॥ १ ॥ रायगिहे जाय एव वयासी
अणगारेण जते ! जावियप्या अ्यसिधारवा सुरधारवा नगहेज्जा ? इता नगहेज्जा । सण तस्य त्तिजेज्ज
वा त्तिजेज्जाया ? णो इणठे समठे णो खलु तस्य सत्य कमठ, एव जहा पचमसए परमाणुपोगले वत्तवया

वगाइयत् ? इत्तावगाइयत् । स तज्ज विन्याइिन्याहा ? भायमचः समर्थः । न खलु तज्ज वक्ख ज्जमते एव यथा पचमसए परमाणुपुद्गलस्य अज्ज
ता पावदमनारो जदन्त । मावित्तात्मा उदकावसे वा याव को खलु तज्ज वक्ख कमत । परमाणुपुद्गलो जदन्त । वायुकायन स्पृष्टो वायुकायो
रममसु पचमो उद्वेसायवत्ता । ए छठारमा प्रतक्कना नवमा उद्वेसा १८ । ८ । नवमं उद्वेये मय्यद्वय नारवादि
वक्खा, दिवे मय्यद्वय पचमारो वक्खवत्ता वक्खे-रायगिहे जाव एव वयासी । रावम्यज्ज नयरेविदे यावत् इमज्जहे । पचमारोव भंते भावियया ।
सापु हेममवन् माविताया । अस्सिधारवा सुरधारवा आमाहेज्जा । अस्सि कइिवे सज्ज वारपते पचवा सुरम वारपते पचवाहे १ प्र उत्तर । इता
आमाहेज्जा । वा भीतम पचमाहे वैक्खियवक्खिने समवपणे प्रवेसवरे । सेव तज्ज विक्खेज्जा भिक्खेज्जा । तेज्ज पचमार तिहा जेद्वपामे पचवा भेदवा
मे १ प्र उत्तर । ओद्वेसमे १८ । ए पच समव नको । आपुम तज्ज सत्य कमठ । नको निये तिहा प्रकपते सकमे पचकमे । एवं पचवा पचमसए प
रमाच पोवसे वत्तवत्ता । इम ज्जिम पचमा प्रतक्कनेविदे परमाणुपुद्गल वत्तवत्ता नको तिम इहा पचि कइवी । जाव पचगारेण मते भावियया च
वावत्ता । यावत् सापु हेममवन् भाविताया पाचोमा पावतपते १ प्र । जाव ओद्वसु तज्ज सत्य कमठ । यावत् नको निये तिहा प्रक पचिकमे ।

पारारिपवगाहनीका उपायगाहनीमेव स्पष्टानामनुपपवायात्तरव परमास्वादित्तिपातुभाह-परमानुपागलेषमित्यादि ॥ वाउयाएव फुळेति ॥
 परमाणुपुद्गलो वायुकायेन स्पृष्टो व्याप्तो मध्य स्थित इत्यर्थः ॥ सा वाउयाएव स्याति ॥ नो वायुकायः परमाणुपुद्गलन स्पृष्टो व्याप्तो मध्ये स्थितो
 वाया महत्या दधोप नि प्रदक्षत्यनातिनूयतया व्यापकस्यात्रावादिति ॥ अथतपपवसिधुमित्यादि ॥ अथतपपवसिधुमित्यादि ॥ अथतपपवसिधुमित्यादि ॥ अथतपपवसिधुमित्यादि ॥

जाय अणगारेण जने । नाधियप्या उताउसुत्रा जाय नो खलु तस्य सत्य कमह । परमाणुपोगलेण जने ।
 वाउयाएण फुळे वाउयाएया परमाणुपोगलेण फुळे ? गीयमा । परमाणुपोगले वाउयाएण फुळे नो वा
 उयाए पोगलेण फुळे । दुपेदेसिण जने । स्वध वाउयाएण एवचय, एव जाय अस्वखेजपणसिण । अण
 तपगणिण जने । रये वाउयाए पुच्छा, गायमा । अणतपणसिण स्वधे वाउयाएण फुळे वाउयाए अणत

वा परमाणुपुद्गलेन स्पृष्टः ? गीतम । परमाणुपुद्गला वायुकायेन स्पृष्टो नैव वायुकायः पुद्गलन स्पृष्ट । द्विमदक्षिको प्रवत्त । स्वन्धो वायुका
 यनैव विद्य । मय वावदसद्वयप्रदायकः । अथतपपवसिधुमित्यादि । स्वन्धो वायुकायेन स्पृष्टः ? गीतम । अथतपपवसिधुमित्यादि । स्वन्धो वायुकायेन स्पृष्ट
 हो वायुकायानामप्रदक्षिकन स्वधपन स्यादस्पृष्टः । वस्ति भवत्त । वायुकायेन स्पृष्टो वायुकायो वस्तिमा स्पृष्ट ? गीत । वस्ति

परमाणववाय्वन्ध भते वाउयाएण फुळे । परमाणु पद्गल जेमगवन् वाउकाये स्पन्धो व्याप्ता एतावता वापवसिधुमित्यादि । वाउयाएवा परमा
 यवाय्वन्ध फुळे । वाउकाय परमाणु पद्गलमेते फरन्धो व्याप्ता इ म उत्तर । गायमा परमाणुपद्गलमे वाउयाएव फुळे । जगौतम परमाणुपद्गल वाउमा
 रे प्रवेयकोषा । वाउकाय पद्गलमेते फुळे । नहा वाउकाय परमाणुपद्गलमे प्रवेय करे परमाणु मध्यवाउ स्वन्ध तेमाट । दुपेदेसिण भते स्वधे वाउयाए
 च पवचय एव जाय पसपेजपणामप । द्विमदक्षिक जेमगवन् एवध वाउकाये इत्यादि म उत्तर पणि तिमहोन्न इम यावत् अथतपपवसिधुमित्यादि अण
 वदश । पवतपवसिधुमित्यादि भते स्वध वाउयाए पुच्छा । अथतपपवसिधुमित्यादि जेमगवन् स्वध वाउकायमाह प्रवेयकाया इ म उत्तर । गायमा पवतपपसि

ता भवति सूक्ष्मतरत्वा तस्य, वायुकाय पुनरन्तर्गतप्रद्विक्कितकम्पन स्याद्याप्तः स्या ख व्याप्तः, कार्यं यदा वायुस्त्वधापेक्षया महान्तरी भवति तदा वायु स्तन व्याप्तो भवत्यस्यदातु नेति ॥ यत्नोत्थावि ॥ वस्ति दृतिः वायुकायेन स्पृष्टो व्याप्तः सामर्थ्येन तद्विरपरिपूरका ओ वायुकायो वस्ति मा स्पृष्टा वस्ते वायुकायस्य परितएव प्रायात् । अनन्तर पुनस्तद्रव्यादि स्पृष्टत्वपरमत्तो निरूपितान्यत्र वर्णविमि स्ताम्येव निरूपयथाह-अस्ती त्यादि ॥ अक्षमकषट्ठादिति ॥ गाढासपतः यावत्स्वरचात्-अक्षमक षट्गाढादिति ॥ एकलघाधितानि इत्यादि दृश्य ॥ अक्षमकषट्ठादिति ॥ पर

परसिण्डुण स्वधेण सिय फुले सिय णीफुले । वत्थीण जत्ते । वाउयाएण फुले वाउयाए वत्थिणा फुले ? गो०
यत्थी वाउयाएण फुले णी वाउयाए वत्थिणा फुले । इमीसे रयणप्पन्नाए पुठवीए झुहे व

वायुकायन स्पृष्टो नैव वायुकायो वस्तिना स्पृष्टः । अस्ति जदत्त । (अप्यस्यः) अस्या रत्नप्रज्ञायां पृथिव्या अपाद्रव्यादि यद्वत् कालमील सोद्वित्तविरिद्रुक्तानि गन्धतः दुरजिगन्धीनि दुरभिमन्धीनि रसतस्तिष्ठकदुष्कपायाक्षमपुरादि स्वद्यातः ककसमुदुक्कगुक्कलपुक्कसीताद्यत स्त्रिगुणकषादि अस्योव्य यदुनि अस्योव्य स्पृष्टानि यावदस्योव्यपटवया विद्यन्ति ? इत्तास्ति । एव यावद्वच सममायाम् । अस्ति जदत्त । सौचमंसस्य कस्यसाधः ? एव वैव । एवं यावद्विपरिप्रान्धारायां पृथिव्याम् तद्वच जदत्त । इति यावद्विहरति । तदानीं अमणो ज

ए एवे वाउयाएण फुले । सेगोतम अणत्तप्रद्विक्कित्वा वाउकावमाहे व्याप्तत्वे सूक्ष्मपत्तां माटि । वाउयाए अणत्तपरमिएव खवेव सिद्धफले सिद्धया फुले । वाउकाय पदि अणत्तप्रद्विक्कित्वा कण्ठेवरो खटावित् व्याप्त कदाचित् व्याप्तनरो वाउकायस्त्वन्मो अपेक्षायै माटावुवे ता वाउकाव तन्ने व्याप्तो इवे पण्यया ता भवो व्याप्तो । यत्थीण मते वाउयाण्व फट वाउयाए वत्थिवाफट । दोवली जेमसमन् वाउकायेवरो करत्वा यववा वाउकाय दोवलीये वरो परत्वा इ प्र उत्तर । गावमा यत्थीवाउयाएण फुले वावाउकाए वत्थिवाफुले । सेगोतम दोवली वाउकाये वरो परत्वा समस्तपवे वरो तेजना दि वरना परयावो, भवो वाउकाव दोवलीसयाते परत्वा । अत्थिण मते इमीसे रत्नप्रमण एण्टवोए । अहे इभगवन् भा रत्नप्रमापुत्थिवीने । अहे इत्यादि वस

इष्टममुद्यतया । अनन्तर पुद्गलद्रव्याणि निरूपितान्याद्यात्मद्रव्यपञ्चायस्योपाभास्तद्रव्यं सविधानकक्षरे ॥ निरूपयन्नियमाङ्क-तैवमित्यादि ॥ ५
मात्रं चकृत ॥ इमानि च यत्त्वभाषाणि यात्रायापनीयादीनि ॥ जलानि ॥ यान् यात्रा भयमभयोपगु प्रवृत्तिः ॥ जलबिष्कति ॥ यापनीय मोक्षाप्यनि

છાદ યણન કાલળીલોહિયહાલિહસુક્ષ્માઈ, ગધન સુસ્મિગધાઈ દુસ્મિગધાઈ, રસન તિસ્તકઙ્કુયકસાય
 સ્વચિત્તમજરાઈ, ફાસન કરકમતયગુરુચલક્ષયસીયડસિણિરુલુકાઈ અયામસ્યધાઈ અયામયાપુઠાઈ
 જાય છામસ્યધક્ષાઈ ચિઠતિ ? હતા અતિ । એવ જાય સ્વહે સત્તમાઈ, અતિય જતે । સોહમ્મસ્સ ક
 પ્પસ્મ સ્વહે એવેવ, એવ જાય ઈસિપ્પન્નારાઈ પુત્તવીઈ સેવ જતે । જતે ! સિ જાય વિહરઈ, તણ સમણે

गन्तव्यं द्वावीटो यद्विस्मयान्नपदविहारं विहरति तस्मिन्नास तस्मिन्मये वाचिष्ययाम नामनगरमजयत्-वल्काः, सत्र वाचिष्ययाम नगरे
सामिनो नाम माहमः परित्यजति वाक्यो यावदपरंप्रुत आगवद (अचवि) यावत्तुपरिनिमित्तः पक्षान् सविबलतानां (चिप्यलतानां
मित्ययः) स्वस्य च कुटुम्बाभ्यापित्य यावद्विहरति । तदानीं ग्रामो मगवान्नादीरो यावत्समवसुतो यावत्परप्रतिपत्ता पर्युपासते । तदा
पा । मोच द्रव्य रसवको । कास वास साहित्य वाचिह मुचिवाह । काळा गोसा साहित्य युक्त । गवया मुचिमवाह दुधिमवाह । गन्धवको
मुरमिमव्य दुरमिमव्य । रमया तित कडुव कसाय र्वविक मद्रार । रसवको तित कटुक कपाय र्वविका मसुर । कासया कण्ठक मसुव गुह कडुय
सौव कमिष विह कलाह । रमयवको कलाय र सटु र सुह र लघु ३ योत ५ लघु ६ द्विम्य ० कव ८ । पक्षमखववाह पक्षमथ पुशह आव पक्षमथ
पठताज विहति । पक्षान्ने र्ववा पक्षान्ने परणा यावत् पक्षान्ने समुदायये करी पठये करी रई । इता यति । इी खे । एवं आव पक्षसत्तमाह ।
इय यावत् याचे सातमो पुविचोखगे कडवा । पतिव मते साहकाय कप्यथ पक्षे एवंयेव । खे च वाक्यालंकारे, इयववन् सौधममाना देवसाकमे मोचे र
त्वादि रमदोन कडना । एव साव इतिपभाराह पठयेह । इम यावत् सिद्धिमिधानाम पुविचोखगे कडवा । सेव भते र ति आव विहरह । तद्वत्ति

जगय महावीरे यहिया जणवयविहार विहरइ, तेण कालेण तेणं समएण याणियगामे णयरं होत्या,
यखण्डे, तत्यण याणियगामे णयरं सोमिले णाम माहणे परिवसइ, खहु जाव व्यपरिचूए, रिउखय जाव
सुपरिणिठिए पचयइ खणियसयाण सयस्स कुटुवस्स खाहेवच्च जाव विहरइ, तएण समणे जगव महा
वीरे जाय समोसहे जाव परिसा पज्जुवासइ । तएणं तस्स सोमिलस्स माहणस्स इमीसे कहाए लुठठस्स
समाणस्स व्ययमेयाकूये जात्र समुप्यज्जित्था, एव खलु समणे णायपत्ते पुह्वाणपुहि चरमाणं गामएणुगाम

तस्य समित्तस्य माहणत्वात्साः कथाया लब्धाचस्य सतोयमतद्वयोप्यात्मिको यावत्समुत्पन्नवान्-एव खलु समको हातपुत्र पूर्वोनुपूज्यां च
रन् धामानुप्याम व्यतिव्रजन् सुख सुखेन यावदिदमगतो यावद्वृत्तीपलाशयेत्यो यथामतिक्रमययत् यावद्विहरति तद्व्यामि समकस्य ज्ञात
येमयदन् दत्ते कथा त सर्वं सत्त्व यत्तुवा नहो इमको जावत् विचरे । तएवं समये भगव महावीरे वज्रिया जणवयविहार विहरइ । तिवारे यमव
मयवत्त औनहावीरस्सामो वाहिर जणपठ ठेयमेविने विहारिकरी विचरे । तत्राकोच तेवं समएण वावियगामे पयरे हात्ता वसथा । तेवाखने विवे
त समवनेविपे वाविण्यगाम इसेम मे मररहा तत्रा वचव उवाइको कहवा । तत्तवं वावियगामे पयरे सामिसवाम माइपे परिदसइ पठठे जाव
पपरिभू रिउवव जाव सुपरिविहिए । विहा वाविण्यगामामे मररविपे सामिख इसामे म. ज्ञाव वसइ खखिवत्त जावत् विचका पराभविदे नहो
खमरेठ इत्थादि यावत् मपरिनिठिते । पचवत्त खखिवसदावं सयख कुटवख धाहेवख जाव विहरइ । पचसे खेइने थिय खाणये थापका कटुवता खा
मोपनी य वत् भागवतावका विचरे । तएव समये भगव महावीरे जाव समोसठ जाव परिसा पज्जुवासइ । तिवारे यमव भगवत्त औनहावीरस्सा
मो सपरिहार जावत् समासया जावत् परियठा पाओ सवाकरे । तएव तख सामिख माइवख । तिवारे तेव सामिखनामा माइपे । इमीसे कथा
ए सवइय समापख पयमवाक्य जाव समुप्यज्जित्था । यमव भगवत्त औनहावीरस्सामो थायया इसे पच साधावका एव एइने एप यावत् मनमे सइ

दृढज्जमाणे सुह सुहेण जात्र दुहमागण जात्र दृढपलासए चेडेए छुट्ठापणिकुव जात्र विहरड, त गच्छामि
 ण समणस्स णायपुत्तस्स श्रुतिय पाउप्पुत्तामि, इमाइ चण एयाकथाइ श्रुठाड जाव वागरेक्षाड पुच्छिस्ता
 मि, त अइ मे स इमाइ एयाकथाइ वागरणाड वागरेहिंति तोण वदिहामि णमसिहामि जात्र पज्जुवासा
 मि, श्रुद्धमे मे इमाइ श्रुठाइ जाव वागरणाइ णावागरिहिंति तोण एण्हि चेव श्रुठेहिंति जात्र वागरण

पुत्रव्यामिह मादुनयामि इमामि चेतादृपूपाणि अथानि यावद्याकरानि प्रत्याप्ति सतो यदि मे स इमान्येतादृपूपाणि व्याकरानि
 व्याकरित्यति तदा (७४) ग्रन्थिण्यामि नमस्यानि यावत्पुपासयिण्यामि यथ स इमान्येतादृपूपाणि नो व्याकरित्यति तद्वर्तते

न्यक्रवना समादयत्तवना । एव एव समण वाचयत्त एवाजुपुवि चरमाणि गामाबुनाम दूरव्वमाये । इम मिये यमक जातपुव पर्वागुपुर्वि वाजताव
 का यायादुवासे वातावका । मरु मरुक्क जात्र इहमागण जाव दूरपलासए चेइए पहापणिकुव जाव विहर । सुखेसुखेसो यावत् इहा पाव्वा याव
 न् इतिवनाम वेत्तेनेविदे सदा प्रतिकुव यमिधइ चोने यावत् विवरे । तं गच्छामिह समणसु वायपुत्तस्य पतिय पाउप्पुत्तामि । तेइ भवो जाव यम
 व भवन्त जातपव योमहादोरव्वामास ममापे प्रगट्ठाया एतत्त तिक्का खाया । इमाइ चण एवाकथाइ पट्टाइ जाव वागरणाइ पच्छिस्तामि । एइ मग्गि
 कथोक्कता यात्र यापमोयादिक्क एइकेकपे चवपत्ते यात्रन् मयाप्रते प्पू । त कत्ते से इमाइ एवाकथाइ वागरणाइ वासरेहिंति । तेइमवो जा सुभने
 एइ तेइ एइका गइके कप मज्झना उत्तर कइप्पे त्रिज इ करप्पे । ताव वदिहामि चमसिहामि काक्क पज्जुवासाणि । सो तिवाएपट्ठाये च वाक्कासकारे,
 वाइप्पू नमन्नाए करप्पू यावत् नेगा करप्पू । यइमे मे इमाइ पट्टाइ जाव वागरणाइ वागरेहिंति । दिवे जा सुभने तेइ एइवा एइकेकपे प्रद
 ना यात्रन् एवाकरव ना उत्तर कइप्पे नही । ताव एण्हि च वपेहिंति जाव वागरेहिंति । तो च वाक्कासकारे इचकोज मिय पयैकरो यावत् प्रजे
 करो । विज्झनविचयामरव करेत्तामोतिक्क एव सपेहेइ = ता । निस्सट्ठ प्रदण व्याकरण करप्पू एतत्ते निरास करप्पू इम करोने इम विज्झने इम वि

गच्छता प्रयोजक इन्द्रियादिवश्यता रूपो पदम् ॥ यथायाचति ॥ शरीरवाचामा मन्त्रायः ॥ प्रासुक्कविशरौ निज्जीव साध्यः ॥

द्विय णिप्यपसिणयागरण करंस्सामीतिऋतु एव सपेहेड, सपेहेडज्ञा एहाए जाव सरिरे सान्ते गिहाते प
क्रिणिस्कमड, पक्रिणिरकमडज्ञा पाययिहारथारेण एनेण खणियसएण सद्धि सपरिबुद्धे वाणियगाम णयर
मज्जमज्जेण णिगच्छुड, णिगच्छुड जणव दूढपलासए घेडए जणेय समणे जगव महावीरे तेणेय उवा
गच्छुड, उवागच्छुडज्ञा समणस्स जगयन्ते महावीरस्स श्रुदूरसामते ठिस्सा समण जगव महावीर एव वया

यार्थं यावद्याकरं य निःस्पृष्टप्रसव्याकरं करिण्यामीति कृत्यव सम्प्रसक्त समस्त्य ज्ञातः कृतयस्मिन्मार्गं यावच्छरीर स्वकीयादुहात्मप्रति
नान्कमत प्रतिनिष्कस्य पादविहारश्चैकन कणितवातन सादु सम्परिवृतो वाखिल्यग्रामस्य नगरस्य मध्य मध्येन भिगच्छति निगत्य
मयय दूतीपलाशदीप्तो यज्ञैव श्रमको मगवान्महावीरस्तथैवापागच्छति उपागत्य श्रमवत्तो महावीरस्यावूरसामन्ते स्थित्वा श्रमवत् न
गवत्त महावीरमेवमवादीन्-यात्रा त प्रवृत्त । यापनीयमवपावाच प्रासुक्कविहार ० सोमिल । यात्रावि मे यापनीयमपि मे कथयावापम

मन्त्रायः । वहाए जाव सरिरे सापा निजाया पडि पिक्कमर २ ता पादविहारश्चारेव । खानकोधा यावत् पर वृत्त शरीरवत्को पापदां घटयको भोक्
ते भोक्कोल पगे पाप्मा वासतावको । ०मेय खडिबमएण सद्धि सपरिवुद्धे । एकसौ विद्य सुवाते परिववश । वाचियगाम ययर मज्जमज्जेण विगच्छ २
ताः वाचियगामामि नगरने मध्ये मध्येवरी नोक्कते नोक्कते । खेवेव दूतिपलासएवए खेवेव समवे भगव महावीरे तेवेव उवायच्छ २ ता । विद्धा
दूतिपलासामि पैम्पे विद्धा यमव भगवत्त योमहावीरसामोखे तिद्धा पाव पावोमे । समणस्य भगवत्तो महावीरस्य श्रुदूरसामते ठिद्धा । यमव भग
वत्त योमहावीरसामाने पूरे नही निकट पवि नही इम उभो रहोज । ममव भगव महावीर एववयामो । यमव भगवत्त योमहावीरसामो प्रते इम
वहे । जता ते मते खविल्ल पन्नायाह पामुक्कविहार । यात्रा सुवम वागमेधिये प्रवृत्तवा ते वेमगवन् तुम्हारे ए अवबिल्ल माधमार्गे जाता प्रेरणवा

इंद्रियविषय यापनीयं यथैतत् सिन्ध्रियापनीयं, एष मोहसिन्ध्रिययापनीय, नवर जो धावस्य मिश्रवचनत्वादिसिन्ध्रिये मिमाः सहापत्वाद्वा इन्द्रियार्थं सहचरिता नाहस्रियाः कृपाया एषा च यात्रादिपदानां सामयिकगभीराद्यत्वेन जगत्स सद्यपरिज्ञानमसम्भावयता तेनापद्याभनाप्य प्र

तजहा—इदियजवणिज्जेय णोइदियजवणिज्जेय । से कित इदियजवणिज्जे इदियज० २ जे इमे सोइदिय चरिदियघाणिदियजिप्पिदियफासिदियाइ णिरुवइयाइ घासे वहति, सेत इदियजवणिज्जे । से कित णो इदियजवणिज्जे णोइदिय० २ ज मे कोहमाणमायालाना योच्छिक्खा णोउठारेति सेत णोइदियजवणिज्जे सेत जवणिज्जे । कि त जते ! सुहावाह ? सोमिअ ! ज मे वातियपितियसन्नियसस्सिआइययिविहरोगा

यापनीय ? इन्द्रिययापनीय या भानि ओष्ठन्द्रियचरित्रिन्द्रियप्राकृन्द्रियजिह्वन्द्रियरसज्ञानिन्द्रियादि भिरुपहतानि वक्ष्य यत्तत्, तदिन्द्रिययापनीयम् । किं तत्वाइन्द्रिययापनीयम् ? नो इन्द्रिययापनीय यन्म ज्ञातव्यमायासोज्ञा व्युत्पिष्टा नैवो दीरयन्ति तत्रोइन्द्रिययापनीयम् समाप्त यापनीयं । किं तत्र जडत्वं । अथवाच ? सोमिल । यन्म वातिकर्षेतिरुक्षसिद्धसाक्षिप्रातिकर्षविचरोगातडा क्षरीर

सेवि त इ दिय अवबिज्जइ २ । त स्मू इग्गिद्वयापनोय २ । जे इमे सार दिय वल्लिदिय वल्लिदिय खासिदिवार विववज्जयाइ वासे वइ
 ति । ज माइरे ज्योदिय वसुइग्गिद्वया घाबेदिय रसमेदिय समेनेदिय उपपात रहित तयावग्गे वत्ते । सेत इ दिय अवबिज्जे सेवि त पार दिय जय
 बिज्जे वा २ । ते इग्गिद्वयापनोय तइ स्मू ते नाइ दिय यापनोय नाइ त्रिवयापनोय । जे मे काइ माइमावा कामा वाच्छिवा सदीरेति । जे माइरे ज्योष
 मज माया लाभ प चार लय क वाच्छिज यया उदय भयो पाये । सेत नाइ दियववबिज्जे सेत अवबिज्जे । तिणे कारये नोइग्गिय यापनोय कइये प
 तने यापनोय कइये । कि ते भत पज्जावाइं । स्मू तेइ वभजन् तुम्हारे पम्मावाइ २ ॥ उत्तर । सामिजा जमे वातिय पिलिय सभिय सच्चिवाय
 विविइरागायवा सरोदगवा सासा जयसता वा उक्षीरेति । जे सुभने पम्मावावज्ज वातिज पैतिज जल्ल सज्जिपातिज वादिदेइं जमेज्जमकार रागातंज

न कृत इति ॥ सरिसवयति ॥ एकत्र प्राकृतसौत्या शत्रुप्रवयसः समानवयसः चान्यत्र सपपाः सिद्धाथका ॥ दशमावसति ॥ द्रव्यरूपा मायाः ॥ का

यका सरीरगया दीसा उवसता णी उदीरेति, सेत श्रद्धावाह । कि ते जत । फासुयविहार ? सोमिला !
ज ण श्यारामेसु उज्जाणेसु देवकुलेसु सन्नासु पवासु इत्यीपसुपगवज्जियासु वसहीसु फासुएसिगजा पीठ
फळगसेज्जासधारगउवसपज्जिज्ञाण विहरामि, सेत फासुयविहार । सरिसवा ते जते । कि नरकेया ध्यन
रकेया ? सोमिला ! सरिसया नरकेयाणि ध्यनरकेयावि । से केणठेण जते । एव वुच्चइ-सरिसवा नरकेया

गता दीपा उपपन्नाता नेवीदीरयन्ति तद्व्यावाचनम् । चिन्तन प्रवृत्त । प्रासुकविहार ? सोमिल ! यक्षारामेसु उद्यामेसु देवकुलेप सन्नासु म
पासु खापद्यपरहकवज्जिज्ञातानु वसतोसु प्रासुकपकीय पाठफलसहाय्यासत्कारक मुपसम्यथा विहरामि तत्रप्रासुकविहारम् । सर्वपा प्रदत्त ।
तं वि नत्स्या वज्रत्त्याः ? सोमिल ! सपपा प्रत्त्या अपि कनत्त्या अपि । अथ केनार्थेन मदत्त । एवमुच्यत-सपपा प्रत्त्या अपि, वज्रत्त्या न

मरारयत वाव उपपन्नतद्वत्ता उदीरे नञ् एतत्त चदगनाञ्च विचे वारणे पण्यावाधे । सेत चववावाह वि ते भते फासुयविहार । तेन पण्यावाध वदि
य च्च तुत्कारे इममवन् प्रामन्नविहार इ म उत्तर । सामिका वचं पारामसु उज्जाणेसु देवकुलेसु सन्नासु पवासु इत्यीपसु पङ्कगवज्जियासु वसहीसु फा
सुमविद्य । हेसामिन्ने इममवन् च वास्यावकारे पन्ने पारामनेविपे उद्याननेविपे देवकुलेनेविपे सन्नानेविपे प्रपानेविपे तथा स्त्री पय तपेसक रचित
वसतोनेविपे प्रासक एववीर । पीठफलन सेज्जासत्कारग उपसन्नज्जिताञ्च विहरामि । पीठ फलक यस्या सन्न राखिच पङ्कवार वरी विचर । सेत फा
सुय विहार सरिसवा ते भत वि मन्नेया वमन्नेया । तिचे वारणे प्रामन्नविहार चउरनेके वसोसामिन्ने पङ्कके सरिसव तुम्हारे हेमगवन् एव मन्नेये न
ववा नमपङ्कके इ ॥ उत्तर । सामिका सरिसवा मन्नेयावि चमन्नेयावि । हेसामिल सरिसव मन्ना पविण्णे समन्ना पविण्णे । सतेवइव एव वुच्चइ । ते
पे पङ्के हेमगवन् इमवज्जा । सरिसवा मन्नेयावि चमन्नेयावि । सरिसव मन्ना पविण्णे समन्ना पविण्णे मन्नेया ते सामिन्ना वमन्नेयसु दुविहान सरिसवा पं

સમાપ્તિ ॥ કાનકુપા માસાઃ ॥ કુમ્ભત્યતિ ॥ યજ્ઞઃ, કુલે તિથ્યન્તીતિ કુલસ્થાઃ કુલોદ્ગ્રન્થાઃ, ધન્યઃ કુલસ્થા ધાન્યાધેયોપાઃ, સરિસવાવિપવપ્રમથ

યિ ષ્યન્નસ્કેયાયિ । સે ગૂળ તે સોમિલા ! બચ્ચાણસુ દુવિહા સરિસવા પચ્ચાપ્તા, તજહા—મિત્તસરિસધાય
ધ્યાસરિસધાય । તત્યળ જે તે મિત્તસરિસવા તે તિવિહા પચ્ચાપ્તા, તજહા—સહજાયયા સહવિહિયા સહપસુ
કીઠિયા, તેળ સમગાળ ગિગધાળ ષ્યન્નસ્કેયા । તત્યળ જે તે ધ્યાસરિસવા તે દુવિહા પચ્ચાપ્તા, તજહા
સત્યપરિણયાય ષ્યન્નસત્યપરિણયાય, તત્યળ જે તે ષ્યન્નસત્યપરિણયા તર્ણ સમગાળ ગિગધાળ ષ્યન્નસ્કેયા,

તિ । તદ્ભૂમે સોમિલ । પ્રાક્ષ્ણીયપુ દ્વિવિધાઃ સપના પ્રજ્ઞસા લાઘ્યા—મિત્તસદૃશવયસ ધાન્યસર્પણ ય । તત્ર યે તે મિત્તસદૃશવયસ સો ત્રિવિધાઃ
પ્રજ્ઞસા લાઘ્યા—સદ્ધર્માત્મકાઃ સદ્ધર્મદિતાઃ સદ્ધર્મસુષ્કીક્રિતા સો સમજાના નિપવ્યાનામપ્રસ્થાઃ । તત્ર યે તે ધાન્યસપના સો દ્વિવિધાઃ પ્રજ્ઞસા
લાઘ્યા—શરણપરિવ્રતાધ્યાક્ષત્પરિવ્રતા ય । તત્ર યે તદ્વક્ષત્પરિવ્રતા સો સમજાના નિપવ્યાનામપ્રસ્થાઃ, તત્ર ય તે વક્ષત્પરિવ્રતા સો દ્વિવિ
ત । તે નિયે જનામિન તજારે પ્રાજ્ઞઃ સદ્ધર્મીયા યાજ્ઞે વિયે સદ્ધર્મદે સરિસવ નજ્ઞા તે નજ્ઞે—મિત્તસરિસવાય ધ્યાસરિસવાત । સમાન વચનાધર્મો
ત મિત્ત મદ્ધર્મય ધાન્ય સરિસવ તે ધાન્યરૂપ । તત્ત્વં જતે મિત્તસરિસવા તે તિવિહા યં તં । તિહી જેઠ મિત્તસરિસવ તે તોનિમદ્ પ્રકપ્યા તે કપુદ્ધે ।
મજ્જાનવા મજ્જઠુઠિદા । સાયે જગમજ્જવા જગમા, સાયે વધ્યા સહિયામ્યા યરોર । સદ્ધર્મસુકોચિના । સાયે રજમે કોચાકોધી યાજ્ઞકોઢાવે દમ્યા । તેજ
સમજાવ વિવિધાવ પમજોયા । તેજ યમવન નિગ્ધ્યમે પમજા મચ્ચ કરિવાચામ્ય નજો । તત્ત્વં જતેવક્ષસરિસવા તે દુવિહા યં તં । તિહી જેઠ વાચ્ય
સરિસવ જો તે મદ્ધર્મદે પ્રકપ્યા તે નજ્ઞે—સત્યપરિણયાય પચ્ચત્પરિણયાય । ગણેજરો પરિણમ્યા ધમ્મિપસુજે પચિત્તકોવા યજો પરિણમ્યા નજો તે સ
ચિત્ત । તત્ત્વં જતે પચત્પરિણયા । તિહી જહ પચત્પરિણત નહિયે સચિત્ત । તેજ સમજાવ વિવિધાવ પમજોયા । તેજ યમવને નિગ્ધ્યદ્ધર્મિયે સા
પુમ પમજ્જમચ્ચ કરિવાચામ્ય નજો । તત્ત્વં જતે સત્યપરિણયા તે દુવિહા યં તં । તિહી જેઠ યજ્ઞપરિણત યત્તો ય જત તે પચિવેમમદ્ પ્રકપ્યા તે ક

न कृत इति ॥ सरिसयपति ॥ पश्य प्रकृतगोत्या सदृशप्रयसः समानयसः अन्यत्र सपपाः सिद्ध्योका ॥ दृष्टमावसि ॥ दृष्ट्यरूपा मापाः ॥ का

यद्वा नरीरगाया दोसा उवसता णो उदीरेति, सेत स्यद्वावाह । किं ते जत । फासुयविहार ? सोमिला !
ज ण धारामेसु उज्जाणेषु देवकुलेसु सजासु पवासु इत्योपसुफगयज्जियासु वसहीसु फासुएसणिज्जा पीढ
फुडगमेज्जासथारगउवसंपज्जिप्पाण विहरामि, सेत फासुयविहार । सरिसवा ते जते ! किं जस्केया स्यन्न
स्केया ? सोमिला ! सरिसवा जस्केयाधि स्यन्नस्केयावि । से कण्ठेण जते । एव वुच्चद-सरिसवा जस्केया

गता दाया उपदान्ता नैवाहीरयन्ति तद्व्यावाचम् । किन्तव जत्त । प्रासुबविहार ? सोमिल । पदारामेसु उद्यानेसु ववुत्तसु सज्जामु म
यामु शत्रापदापयइकयज्जितामु यमतापु प्रासुबपणीय पाठमकस्य्याससारक सुपसम्पया विहरामि तस्यासुकाविहारम् । सपपा जत्तल !
स ज्ञ जस्या जत्तल्याः ? सोमिल । सपपा जत्तया अपि जत्तल्या अपि । एवमुच्यत-सपपा जत्तया अपि जत्तल्या प

गरारग्न काप उपयोक्तव्याहे उदीरे नये एतसं चयमवाहे विहे कारणे ज्ञावाधवे । सेत ज्ञावाध किं ते भते फासुबविहार । तेन ज्ञावाध खवि
य स्य तुत्तारे जममवन् फामबविहार इ म जत्तर । सामिन्ना ज्ञा पारामेसु उज्जाणेषु देवकुलेसु सजासु पवासु इत्योपसु पडगबज्जिवासु वसहीसु का
मममिन्द्र । हेमामिन जेडमवा न वासामजारे चक्के पारामेविपे उद्यानेविपे देवकुलेविपे सभामेविपे प्रपानेविपे तथा खो पसु नपुसक रचित
वममोनविपे मासक पयणीय । पीठफसक मेज्जाभयारग उवसमज्जिप्पाण विहरामि । पीठ फसक ग्रन्था सदारदिष पङ्काकार ॥ री विषक । सेत फा
मन जिहार मरिसवा ते भते किं भल्लेवा पमण्ठेया । तिहे कारणे मासकविहार चरुनेके बहोमामिध पञ्चये, सरिसव तुम्हार हेमगवन् प मकळे प
बवा पमण्ठे इ ॥ जत्तर । सामिन्ना सरिसवा भल्लेवावि पमण्ठेवावि । हेमामिन सरिसव भक्का पणिके पमण्ठ पणिके । सेतपेइ प एव बुद्ध । ते
मे पये हेमगवन् रमज्झा । सरिसवा भल्लेवावि पमण्ठेवावि । सरिसव भक्का पणिके पमण्ठ पणिके सेण्व ते सामिन्नावमण्ठसु इयिद्वा सरिसवा प

नरकैयात्रि । मासा ते नते । कि नरकैया अन्नरकैया १ सोमिला ! मासा मे नरकैयावि अन्नरकैयावि, से
 ऐगठेण नते । जाव अन्नरकैयात्रि १ से गूण ते सोमिला । यन्नरकैयासु दुविहा मासा पणसा, तजहा-
 दसुसामाय ऋतुमासाय, तत्यण जे ते कालमासा तेण सायणाढीया आसाठपज्जथसाणा दुवालस पणसा
 तजहा-सायण नदयए आसाए कसिए मगसिरे पोसे माहे फागुणे चेते वइसाहे जेठामूले आसाठे, तेण

जेनपेन नदस । यावदुनत्ता अति १ तयून तव सोमिन । ग्रहणीयेपु नयपु द्विविधा मासाः प्रसता सद्यथा-द्रव्यमापाय कालमासाय ।
 तत्र य ता कालमासा स्ते यावदादिता आपादापयवसाना द्वादश प्रसता सद्यथा-धावलो प्रादुपद आधिनः कालिको मागजिहः पौपो माप
 काल्मनयेयो वेगारो ल्पसामूल आवाहः । १२ । ते समसामा निगन्यानामनस्याः । तत्र ये ते द्रव्यमापा स्ते द्विविधाः प्रसतास्तद्यथा-अर्थे

ममबाव विषय वाच भगनिया । ते समव निगन्यानामुने भववायास्य । सेतेकद्वय सामिला एवदुवइ जाय यमवखिया । तथ अथ हेसामिस दमवइया स
 रिमव भल पवि यावत् यमस्य पवि यतसागे कइवा बभौ सामिस एकेहे-मासा ते मते कि भवखिया यमवखिया । मास सुम्भारे हेभमवन् स्तू भल
 के पवरा यमवखे इ म उत्तर । मामिना मामा मे भवखियावि यमवखियावि । हेसामिस मास यम्भारे मल पविसे यमस्य पविसे । सेकेकद्वय भने
 त्राय यमवखेणादि । ते स्ते पवे हेभमवन् यावत् यमस्य पवि इ म उत्तर । सेकद्वय ते सोमिसा यमवखेस दुविधा मासा य तं । ते निचे हेसामिस
 तुम्भारे प्राप्तामवधो यावने विपे मास वेसभेद मक्या तेकहेहे-द्रव्यमासाय कासमासाय । एव द्रव्यरूपमास बीजो कासमास कासुप । तत्रय अ
 ते कालमासा तेच माववाडोया । तिहा लेख कासमास तेच यावच याविदेर । यासाठ पल्लवसाणा दृवसस पे ते । यापाठपयगत यापाठसगे वा
 रेभेर बद्या तेकहेहे-मावरे भवए यासाए कलिय मय्यसिरे पोमे माहे फागुणे चेते वइसाहे जेठामूले यामाठे १२ । यावच माद्र यासोअ कालिक
 यमनिर पाम माह फागुन चेच येयाए ज्येष्ठमास यापाठ ११ । तेच समबाव विषयवाच यमवखेवा । तेच यमण नियन्त्रने यमस्य छायायाप्य नते ।

तस्य जे ते सत्यपरिणया ते दुविहा पसस्ता, तजहा—एसणिज्जाय अणेसणिज्जाय । तस्य जे ते अणे सणिज्जा तेण समणाण णिग्गयाण अज्जस्केया । तस्य जे ते एसणिज्जा ते दुविहा पसस्ता, तजहा—जा तियाय अजातियाय । तस्य जे ते अजाठया तेण समणाण णिग्गयाण अज्जस्केया । तस्य जे ते जाइ या ते दुविहा पसस्ता, तजहा—लुआय अलुआय, तस्य जे ते अलुआ तेण समणाण णिग्गयाण अज्ज स्केया, तस्य जे ते लुआ तेण समणाण णिग्गयाण ज्जस्केया से तेणठेण सोमिल । एव सुसुइ—जाव अ

वाः प्रसता साद्या—एपवीयादीपवीया थ । तथ ये तेऽपवीया से असकाना निपन्यानामजस्याः । तथ ये ते एपवीया से द्विविधा प्रसता साद्या—याचिताद्याचिताथ । तथ ये ते याचिता से असकाना निपन्यानामजस्याः । तथ ये ते याचिता से द्विविधाः प्रसता साद्या—सप्यादासक्या थ । तथ ये त असक्या से असकाना निपन्यानामजस्याः, तथ ये ते सप्या से असकाना निपन्याना जस्यासतेना येन सोमिल । एवमुच्यत—यावदजस्या अपि । मासास्तथ जदन्त । कि जस्या समस्याः ? सोमिल । मासा जस्या अपि अजस्या अपि । अथ

वेदे—एवविज्याय एवेसविज्याय । एवबोव ४२ पूववरहित, शारवहित । तत्त्व जेते एवेसविज्या । विही जह शारवहित । तथ समयाच विज्या न समवेदा । तेह समवन नियम साधुने समक सावादाय नही । तत्त्व जेते एसविज्या ते दुविधा प त । तिही जह ते शारवहित तेह वेद मे दे प्रक्या तेकवे—जातिवाय अजातिवाय । वाचितमाय्या अवरचित अवरकाया । तत्त्व जेते अजाइया तेथ समयाच विज्याच समवेदा । तिहा जेह तेथ अवरचित याचना नबोधी तेह अथव निपन्यने समक अरिवायाय नही । तत्त्व जेते जाइया ते दुविधा प त । तिही जेह तेह या चित माय्या तेह पवि वेदमद कळा तेकवे—साहाय अवरकाय । साधा पाया अवरकाय । तत्त्व जेते अवरका तेथ समयाच विज्याच समवेदा । विही जह ते साधानही पायावही ते—अथ तपशो निर्गन्त्यसाधुने समक सावादाय नही । तत्त्व जे ते सदा । तिही जेह ते सावा पाया । तेथ

एतद्वचनोपशमाये ॥ इति । अथ यस्मिन् विमुष्य सम्यक्तो यस्तुतत्त्वज्ञानविज्ञासदाह-एतेनप्रसिद्धादि ॥ एको प्रवर्तित्वेकस्याभ्युपयमे एव
वतायताः स्ते योत्रादिविज्ञासामाभयवर्तनी वास्तनो उनेकतोपसञ्चित एकत्वं रूपयिण्यामीति युञ्जा पयनुयोग प्रज्ञः सोमिलप्रहेन कृतः द्वी
मयानिति ॥ द्वित्याभ्युपगमे चरुमित्युक्तस्य चिद्विदस्माद्यस्य द्वित्यविरोधेन द्वित्य दूययिण्यामीति युञ्जा पर्येमुयोगो विहित ॥ अस्तुयेनयमित्या

यत्रयाएतु० २ दुविहा कुलत्या पणत्ता, तजहा इत्यिकुलत्याय धयकुलत्याय । तत्पण जे ते इत्यिकुलत्या
ते तिविहा पणत्ता, तजहा कुलकाणियाइवा कुलमाउथाइवा कुलधूयाइवा । तेण समणाण णिगयाण
अन्नकेया, तत्पण जे ते धयकुलत्या एव जहा धयसरिसया से तेणठेण जाय अन्नकेयावि । एग नय

यावदनस्या अपि । अथ नूनं तव सोमिल । प्राकृतबीयमु नयेपु द्विविधाः कुलत्याः कुलत्या या प्रप्रसासदाया-लीकुलत्या च धान्यकुलत्या
य । तत्र ये न लीकुलत्या स्मालिविधाः प्रप्रसासदाया-कुलकन्यका इति ता कुलमावका इति या, कुलकन्य इति या । ते अमवाना तिय
न्यानामनस्या (अनीयाः) तत्र ये ते धान्यकुलत्या ॥ एव यथा धान्यसपपा सततमार्गेण यावदनस्या अपि । एको जवान्, द्वी मवान्,

इति । नेनू ते मामिहा समस० नू २ दुविहा ज्ञानता य तं । ते निचै तुकारा हेसामिह प्राज्ञपसवो मासनेविये नेनू मेदे कल्य कङ्गा तेकहेइ-२
लीकनताय समसज्जताय । लीकनता ते कुनर्पगता धान्यकुलत्या ते धान्य विधेय । पत्यन ज ते इत्यिकुलत्या ते तिविहा य त० । विहा केइ लीकुलस्य
त सोमिभदे कङ्गा ते कहेइ-जन्मविद्याइवा कुलमावकाइवा कुलधूयाइवा । कुलकन्यका कुलकासिका, कुलमावका कुलधूया यन् । तेन समणाण विग
याच पमवगेया । ते पमव सापुने पमव पावावाय्य मवो । तत्पण जेते पमवकुलता एव जहा पमसरिसया । तिविहा केइ धान्यकुलत्या इत्यादि दम नि
म धान्यसरिसरिनी पविचार कङ्गा तिम कङ्गा । सेतेचहेल जाय पमवखेवावि । तेने पमव हेसामिस यावत् पमव यवि वृषे । एगं भवं दवे भव पमव
य भव पमव भव पमविर भवं पमवमव भाव भविर भवं । एव एवका इहा यवि भगवत धान्यनिमाजे कहेल्ले, ता यावादि विमानपयसवने आभाय

समगाण णिगगयाण अन्नस्केया, तत्थ जे ते दध्मामा ते दुयिहा पणत्ता, तजहा-स्य्यमासाय धम्ममा
साय, तत्थ जे ते अत्थमासा ते दुयिहा पणत्ता, तजहा-सुवग्गमासाय रुप्पमासाय, तेण समगाण णि
गायाण अन्नस्केया, तत्थ जे ते धग्गमासा ते दुयिहा पणत्ता, तजहा-सत्थपरिणयाय अत्थपरिणयाय
तय जहा धग्गामरिसया जाय से तेणठेण जाय अन्नस्केयावि । कुल्लया ते जते । नस्केया अन्नस्केया ?
नोमिडा । कुल्लया मे नस्केयावि अन्नस्केयावि । से केणठेण जाय अन्नस्केयावि । से णूण ते सोमिडा !

मापाय पान्यमापाय । तत्र य तेषमापा स्ते द्विविधाः प्रसस्तास्तथा-सुवक्कमापाय रुप्पमापाय । ते समकाना नियन्थानामभक्ष्याः तत्र
य ते पान्यमापा स्ते द्विविधाः प्रसस्तास्तथा-सुवक्कपरिकता वासकपरिकता इव यथा पान्यवपया यावत्तत्तनार्थेन यावद्वज्रस्या अपि । सु
तस्याः कुल्लया या तय नदन्त । प्रत्या धमस्याः ? सोमिल । कुल्लया अपि धमस्या अपि । अथ केनार्थेन नदन्त ।

तत्त्व जेत श्रवणमासा ते दुविहा य त० । तिहा जेह द्रव्यमास ते वेह भदे कट्ठा ते कहेहै-एतमासाय धम्ममासाय । अथ सर्वथादिह तेह मोमासे वा
न्य त नदद तेहने मास कहिय । तत्त्व जेत पत्तमासा ते दुविहा य त । तिहा जेह धम्ममास ते वेह भदे कट्ठा ते कहेहै । सुवक्कमासाय धम्ममासा
य । मक्कमासा रूपमासो । तेह मक्कमास बिम्बमास धम्मवसेया । तेह अमक्क तपस्सोने साधने धम्मक्क खायावाय नहो । तत्त्व जेत वक्कमासा ते दुवि
हा पं तं । तिहा जेह धम्ममास ते वेह भदे कट्ठा ते कहेहै-सुवक्कपरिकताय धम्मपरिकताय । अथपरिकत ते धम्मिअ धम्मपरिकत मच्चित्त । एउ
अक्कधम्मरिसदा । इम त्रिम धाम्मपरिमव कट्ठा तिम धाम्ममास पणि कहवा । जाय सेतेवहुच जाय धम्मवसेयावि । यावत् तेह पदे हेसोमिल याय
त पम्भ पणि पतनामग्ग कहवा । कुल्लया ते भते मक्कसेया धम्मवसेया । कुल्ल तत्कारे हेमग्गवन् पं मक्कसे धम्मक्कसे इ प्र उत्तर । सामिसा कस
या मे मग्गियावि धम्मवसेयावि । हेसामिअ कुल्ल पत्तारि मक्क पणिहै धम्मक्क पणिहै । सेवेवहुच जाय धम्मवसेयावि । ते से पवे यावत् धम्मक्क पणि

मपि नायितुमित्यत उक्त-नायदस्यसयाय तुवेति अर्थसि ॥ मनेकस्य स्वभावप्रेदो नवृद्धयते, एकादि देवदत्तादिः पुंस्य एवैव तत्तद्वेद्यया ।
 पितृत्वपुत्रत्वप्रादुर्भावप्रादुर्भावकान् स्वभावो लक्षण इति तथा प्रदक्षायतया असङ्ख्यप्रदक्षयतामाधित्यास्तोप्यस्य स्वभावा प्रदेक्षाना ज्ञापयाना
 वा तथा अव्ययोप्यहं इतिपयानामपि च व्ययानायात् किमुक्तं प्रवर्तित-अवस्थितोप्यहं मित्योप्यहं असङ्ख्यप्रदेक्षितादि ॥ अदाबनापि व्यपेति अ
 तो मित्यन्ताभ्युपगमपि न होयः तथा ॥ उच्यतेगठयाएति ॥ विविचयिषयामुपयागमाभित्यानेकजुतजावभविष्योप्यहं अतीतानागतयोर्हं कास्यो र
 मकविषययोपानामात्मनः कर्षचिद्विषयाना जूतत्वावेत्यनित्यपक्षीपि नदायायेति ॥ एव अहं रायप्यसङ्ख्यज्ञाहत्यादि ॥ अतन च यत्सूचितं तस्या

एग अहं, गाणठयाए ठसणठयाए तुवेति अहं, अथठिएति अहं, उच्यो
 गठयाए अणगन्नूयनावन्नयिएति अहं से तणठेणं जाव न्विएति अहं । एत्थण से सोमिले माहण समुठे

प्यहं, अज्ययप्यहं अवस्थिताप्यहं उच्यमानाथतया ऽनकजुतजावन्नयिकाप्यहं । अथ सोमिलो माहणः

करो एकहं पवि नहो प्रदेयावपवे जनाठ प्रदेयावपवे अनेकपचां साठे मोहरे अवयवादिक्कना अनेकत्वं उपसन्नं बाधकनहो तथा काएएक स्वभावप्रते
 पायवोने एकत्वं सन्नाविगिटन पवि पठाअने ज्ञानाभातर हयनो अपेसावे विल पवि विवरह नहो एतस्मात्साठे कक्षा, नहो एवने स्वभावे भेद नहोसे
 एतावता वसि तथा प्रदेयावपवे असंख्यातप्रदेयपवे पायवोने अथय पविहं सर्वथा प्रदेयता चयना अभावाक्यो तथा अव्यय पविहं अतस्मात्तस्मात्तना च
 वि अवयना अभावक्यो नित्य पविहं असंख्यप्रदेयपवो नहो अहं पि दूगयाय तथा विविचयिषय उपसंगागयेते पायवोन चनकभूत भावभविह पवि
 नहं एतोत एनामतत्वासना अनेक विषय बाधन आभावाक्यो अवस्थिण् अमिषने मूतपचावको तथा भाविपचावको पनित्व पवि हयायेने अवे नहो ।
 सेतचहं आव मविएति अहं । ते तेवे अथ यावत् भविह पवि नहं । एत्थण स सोमिले माहण समुठे । इहां च वाक्यासकारे, तत्र सामिखनामि माहण

यमेतो दृश्यत-यथा देवानां प्रियाणा मन्त्रिके यज्ञो राजेश्वरतसदादय स्यात्ता। हिरण्यसुवर्णादि मुक्ता मूला अंगारादनगरतो मन्त्रजन्ति, मय स्वतया अन्नोमि मन्त्रवितु मितीष्वाम्यम् मन्त्रप्रतादिक गुह्यिष्यम् प्रगवद्विभक्त प्रतियस्तु ततो जगदानाह-यथा सुखं देवाना प्रिय। सा प्रतिबन्धो

तएण से समणे जगय महावीरे जन्ता खददं जाय से जहेय तुझे वदह जहण देवाणुप्पियाण छ्यतिय य हव हसर एव जहा रायप्पसेणहुंजे चिंसा जात्र दुयालसयिह सावगधम्म पन्निज्जहं, पन्निज्जहंसा समण जगय महावीर वदह गमसह वं० २ हा जात्र पन्निगए, तएण से सेमिले माहणे समणीवासए

सम्बुद्धः । तदा अमको जगवान्महावीरो (इत्यादि) यथा स्कन्दको यावत्तथा ययुष ववय । यथा वरुणमुप्रियायामन्त्रिके यश्च इधर (मन्त्र ति) एव यथा राजप्रसीय चिंसा यावद्गुदयिचिच यावदधम्म प्रतिपद्यते प्रतिपद्यते अमक मगवन्त महावीर वन्दते नमस्यति वन्त्रित्वा न मरुत्तस्य यावत्प्रतिमत् । तदा स सीमिला माहन्तः अमकोपासको जातोऽन्निगतजीवाणीको यावद्द्विहरति जदन्त । इति जगवान्गौतम स

च दूम्भा यावत् प्रतिकाय पाब्बा । त०७ स सममेभगवं मज्झिमे कथा कथा जाय से जहेय तुझे वदह । तिवारे ते अमव भगवन्त आमहाबोरखा मो इत्यादि किम खददना पयिकार कम्मा तिम कथा यावत् तज किम एव तजे कथाका ते मवसत्तवे । अथाय देवायपियाय प्रतिय वद्वे इसर । किम च माण्डावकारे, देवातुमिक्के अमापे यथा ईधर तत्तवरादिक हिरण्य सुवर्णादि क्ख'डी मण्डयर चणगारपयो मज्जे इत्यादि । एव कथा दावय सेवइत्त वित्ता जाय दुवाकपकिच सावयवथा पठिक्क २ ता । १८ किम राजप्रसीय जग इति पयै विवसारोये कम्मा तिम इहा पयि कथा, एतसे रावरादिक किम बीचासेवा समव तिम हं अहो पयि हू वाहं पणुक्कादिक यज्जममत्ते तुम्हारे सुमोपे पाठरवाने इहा साम्मिने कम्मा तिका रे मगवत्तवे किम सखइवे तिम देवेवागुपिय पयि प्रतिबन्ध विववमकरिस्सा तिवारे सामिक् वारैमहे यावदधर्म पादरे पादराने । समम् भगव म हापोर वदह वमसह व २ ता जात्र पन्निगए । अमव भगवन्त सीमहाबोरखामोमत्ते वदि ममस्सार करे वदिो ममस्सार करोने यावत् पाब्बा वसे । तज

एकोनविंशतितमस्तुते प्रथमा ॥ १८ ॥ १ ॥ अथ लेखाधिकारधारेण द्वितीयः तस्य चद् भादिसूत्रं—अएकनिमित्यादि ॥ एव जहा पक्षव्याप इत्यादि ॥ एवमतेन कमेव यथा प्रज्ञापनाया भर्त्तृद्विष्टके गजसूत्रोपलक्षितोद्देशक सप्तदशपरस्य पक्षसूत्र तथैव वाच्य तन्मन्त्राधिकृत्यप रिशाराधमाह—सएव भर्त्तृद्विष्टको निरवक्ष्यो प्रक्षितव्य इति अनेन च यत्पूचित तदिव—गोयमा । कमेवसाठे पक्षसाठे त ज०—अएकमेवसा जाव सुकमेवसा, मङ्गुसा यं जते । अहमेवसाठे पक्षसाठे १ गोयमा । अमेवसाठे पक्षसाठे त०—अएकमेवसा जाव सुकमेवसायादीति, यानि च सया स्यामित्य भर्त्तृद्विष्टकोयमन्त्र लानीमानि—अएकमेवसाठे जते । मङ्गुसे अएकमेवसाठे जते । अहमेवसाठे १ इता गोयमा । अहमेवसाठे जते ।

जात्र एव थयासी—कहण जते । छेस्साठे पक्षसाठे १ गोयमा । त छेस्साठे पक्षसाठे, तजहा एव जहा पक्षवणाए चउत्थो छेस्सुदेवसे गोणियव्वो निरवसेसो सेव जते । जति । सि ॥ एगुणयीसहमस्सय पढमो उदेसो समस्तो ॥ १९ ॥ १ ॥ कहण जते । छेस्साठे प एव जहा पक्षवणाए गप्पमुदेसो

मवत्त । मवत्त । इति ॥ एकोनविंशतितम प्रथमोद्देशः ॥ १८ ॥ १ ॥ कति मवत्त । लेखाः प्रज्ञाः १ एव यथा प्रज्ञाप

१ जहा पक्षवणाए चउत्थो छेस्सुदेवसा भाविबन्ना विरवसेसो । इम विम पक्षवर्त्तने सतरमा पदमेविदे योवा सेव्याउदेयो तिहा विम अधिकार क जा तिमज निरवयेप कजवा, इम 'भावमा कसेकाथा पं, कएकमेवसा जाव सुकमेवसा इत्यादि । सेवमते २ ति । तवत्ति इमगवन् इत्यादि वदे । एगु बभोसइमपय पढमोउदेवसा सयत्ता । ए उगुबीसमा अतकमा पदिवा उदेवसा यूतो कथा १८ ॥ १ ॥ विवे सेव्या अधिकारवत्त योज योवीउदेवसा वदेव । अएक भते सेकाथा प । केगवो वेमगवन् सेव्या प्रकयो इत्यादि । एवं जहा पक्षवणाए मय मुदुदयो सायेव विरवसेसो भा वियमा । इम विम पक्षवर्त्तने सतरमी अतवे जहाउदेवसा ममठपक्षचित ते निवे निर्वियेपये कजवा ते पुन इम गोतम कमेवसा कवो 'अएकमेवसा या

व्याख्यातमहादशतम भयावसरारायातमेकोमित्रितितम व्याख्याते, तत्रबादावेवोद्देशकसङ्ख्याय गाथा-सेस्सेत्यादि ॥ तत्र ॥ सेस्सेत्यादि ॥ लेख्याः प्रथमोद्देशक यावत् इत्यसौ लक्ष्योद्देशक एवोप्यते एव मयत्रापि च लक्ष्य समुच्चय ॥ यद्वति ॥ गजोत्तिपायको द्वितीयः ॥ पुत्रवित्ति ॥ पुत्रिवो बापिशदिवच्यतायं स्वतीयः ॥ महासुवति ॥ नारका महाकवा महाक्रिया इत्याद्यपपर यतुयः ॥ चरमन्त्यो अपास्वित्त्यो नारका दिव्यः परमा महास्वित्त्यो महाकभतरा इत्याद्यप्रतिपादनाय पञ्चम ॥ दीवति ॥ द्वीपाद्यतिपायाय यष्ट ॥ प्रवद्यायति ॥ प्रवद्याद्यर्थातिपा नाय सप्तमः ॥ निर्वृतिरिति ॥ निर्वृति निर्व्यातिः छरीरादे स्तदर्थोऽष्टमः ॥ करवति ॥ करवार्थं नवमः ॥ वक्रचरसुरायति ॥ नवचरसुरा व्यन्तरा देवा स्तद्वच्यतायौ दशम इति तत्र प्रथमोद्देशक स्तावद्याख्यायते-तस्य वेदमादिसूत्र-रायगिदे इत्यादि ॥ पञ्चवद्याय चतस्रो लक्षसुदसष्ट माखिय वर्गति ॥ प्रजापनाया यतुर्चो लक्षयपदस्य सप्तदशस्योद्देशको लक्ष्योद्देशक इह स्थान प्रथितयः सुच "कवइलस्या जाव मुक्तस्सेत्यादिरिति ॥

लेस्सायगङ्गपुठवी महासत्राचरमदीञ्जत्रणाय । निर्वृत्तिकरणयनचर सुरायणुगूणधीसइमे ॥ १ ॥ रायगिदे

सत्या (१) गजः (२) पुत्रिवो (३) महाभय (४) चरम (५) द्वीप (६) प्रवत्यानि (७) निर्वृति (८) करव (९) वक्रचर-सुरा (१०) वीकोमित्रित्तमे ॥ १ ॥ कति प्रदत्त । लक्ष्याः प्रजापनायायतुर्चोत्तिपायद्वयो नवित्त्यो निरवक्षेपस्तदेव

पुत्रपठारमा यतक कथा द्विवे प्रथमरावात लुगुचीसमा यतक कथावीरवै, तिङ्गो पत्रिको उदयकाव सप्तदशगाथा कवेचै-सखायगङ्गपुठवी न रामबाचरमदीञ्जत्रणाय । विव्यनिकरयवमचर मरायणुगूणधीसामे ॥ १ ॥ खेव्याना पत्रिकाउदयेया १ भवना बीजाउदयेया २ पुत्रिवीना बीजाउदये या ३ नारको महापायत्र महाक्रिया बीबा ४ पञ्चस्वित्ताना नारको महाभय ए पीचमा ५ द्वीपमा ६ महाभय ७ यत्रोरादि उत्पत्तिस्त्वानक ८ करव ना ९ वक्रचर सरदेवना १ । ए चवचीसमा यतकना दश उदयेया कवना, तिङ्गा पत्रिका । रायगिदे जाव एवंवयासो । राजक्यङ्ग नगरनेविये जायत् रमकई । करव भते लेस्साया प । खेतसो हेमयवन् खेवा प्रदपो १ प्र उत्तर । गावमा कवकाया प० त । हेमोतम ख खेवा प्रदपो ते कवेचै । ए

साधारणं सरारं वधति । यद्वा साधारणं सरारं वधति, आवृत्त साधारण्यपुद्गलप्रवृत्तः । आवृत्तैवेति । विधेयादारायेत्या सामा

एग २ तत्र पच्छा आहारैतिवा परिणामैतिवा सरारं वा वधतिवा ? गो दुण्ठे समठे । पुढ्याकाइया
ण पत्तेयादारा पत्तेयपरिणामा पत्तेयं सरारं वधति २ सा तस्य पच्छा आहारैतिवा परिणामैतिवा सरारं
वा वधति । तेषु जते । जीवाण कडलेस्सात् ५० ? गो ० । वधति लेस्सान् ५, त-करुण गीलकाउते
उ ५ तण जत । जीवा कि सम्मदिठी मिच्छदिठी सम्मामिच्छदिठी ? गोयमा ! मिच्छदिठी गो सम्म

मयान्ति वा सरारं वा वधति ? मायमया, समयः (यतः) पण्डित्वायिकाः प्रत्यक्षादाराः प्रत्यक्षपरिचालाः (यतः) प्रत्यक्ष सरारं वधन्ति,
वध्या ततः पदादारापरिणामा वा परिचालयन्ति वा (परिचालितपुद्गलविशेषतः) सरारं वा वधन्ति १ । तथा (पुण्डरीकायिकानाम् ।
जदन्त । जीवानां वति सराया प्रवृत्ताः ? गोमन । वतन्तो सत्याः प्रवृत्ताकाइया-रूपमनीलकापोततजोत्तरा ५ । त जदन्त । जीवा किं
सम्पद्वृत्तामिच्छाद्वृत्तयः सम्पद्विध्याद्वृत्तयः ? गोमन । मिच्छाद्वृत्तयो नैव सम्पद्विध्याद्वृत्तयः ३ । त जदन्त । जीवाः किं

बोध । तथापच्छा आहारैतिवा सरारं वा वधतिवा । तिवारवदो आहारै परिचाली आहारात परिचालित पुद्गलैकरो विधेयवो सरारं वा
वै १ प्र उत्तर । मा आहारं समठ । जेगोतम एवमं समकनको । पुढ्योकाइयाव पत्तवा दारा पत्तव परिणामा पत्तेवं सरारं वधति २ सा । पण्डितो
वादिक्कन मत्तवे आहारै पत्तव परिचाली वत्तवे सरारं वधति गोमन । तयापच्छा आहारैतिवा परिचालितवा सरारं वा वधति ।
तिवारवदो आहारं वद परिचाली मत्तव वद वे आहार १, द्विजे जेथादारा वत्तवे-तसिक्क भते जीवावे वत्तवेकाया पे । तदने जेमगवन् केतसो जे
मत्तव १ प्र उत्तर । मायमा वत्तारि जेथाया पे त । जेगोतम आरसेथा वदो ते वत्तवे-वत्तव जोस वाक तेव । वत्तव नोस वायाप तेषो जे
जेगोतम १, द्विजे द्वादिदारा वत्तवे-तेव भत जेगोतम । वत्तवमिच्छादि । तदने जेमगवन् सम्पद्वृत्ता वत्तव मत्तव मिच्छाद्वृत्ता

मयमे भोन्नरस मर्ष लवेगः २ इता योयमा । लखेत्वेत्यादीति ॥ एकोनविंशतितम छुते द्वितीयाः ॥ १६ ॥
 द्वितीयोद्देशक सद्यया उक्ता सद्युक्ताय पृथिवीकायिकावित्तेनात्युक्ता इति पृथिवीकायिकादय रवतीये भिरुप्यन्त इत्येष सम्बन्धस्यास्यैवमाविष्ट
 य-रायति इत्यादि ॥ १६ अयं हारनाया क्षति दृश्यते-सिय १ लेखा २ विधि ३ नाभे ४ जोनु ५ वरुने ६ तत्रादिमाहारे ७ । पात्राद्वय ८
 उव्या य ९ विह १० समुपय ११ उव्वीति १२ ॥ १७ अस्यायार्त्तं वनस्पतिदण्डकालोद्देशकायाधिगमावगम्य यम, तत्र स्वाहारे-सियति १८
 स्वाग्र्य दयमयः यमवाः पृथिवीकायिका प्रत्यक्षं शरीर वन्ननाति सिद्धं क्षिनु १८ सियति १९ स्वात्तदाचित् २० जाव वतादि यव पुठविकादय
 ति ॥ अस्वारः पम्बश यावत्करका द्वौवा यवोवा उपलव्यथाद्यास्य वजुरावाः पृथिवीकायिका जीवाः ॥ एगमति ॥ एकत एकीभूय समुल्लेत्यथाः

॥ १७ ॥
 सोच्येय गिरवसेसो जाणियद्धो सेव जतः २ ति ॥ एगुणवीसइमस्स य थितित्ति ॥ १९ ॥ २
 रायगिहे जाय एय वयासी-सिय ज्ञन । जात्र वत्तारि पच पुठवीकाहया एगपठ साधारणसरीर वथति

भाया गर्तद्वयकरस केव निरययपी प्रकितस्य सारव प्रदत्त । प्रदत्त । इति ॥ एकोनविंशतितमने द्वितीयः १६ ॥ २ ॥ रावद्वरे
 यावद्वयमवादीत-स्याङ्गदत्त । यावद्वत्वारः पम्बपृथिवीकायिका (जीवाः) एकतः साधारणसरीरं वज्रति एकतो वज्राऽऽधारमणि वा परिजा
 त युद्ध । मयस्याव भति वारमेष्टावा य इत्यादि । अथभते २ ति । तत्रति हेमगमज् इत्यादि । एयूवकीसइमस्स वित्तिपो उद्वद्वोचयतो । ७ उमुवी
 ममा यतकता दोवावद्वेमा पूरा वयो १८ ॥ २ ॥ दोवे उद्वेये सज्जाकवी विवे केष्टापवस पृथिवीकायादि मोहे अपके तेमठे ते
 उवेवे, इती विवर्णव सगुहमावात्ते त उवेवे-सिय १ केष्टार तिहि २ नाभे ३ जागु ४ वयामे ५ तत्रादिमाहारे ६ । पात्राद्वय ८ उव्या ९ ठिह १
 मुगमाया ११ उव्वीति १२ ॥ १७ रायगिहे जाव यमवासी । रावद्वय अगर्जेवि योयद् इम कवे । सियभते जाव यत्तारि यवपठवोवाहया एगव
 या साधारणसरीरं वथति एग २ । इवे हेमगमज् सारव यमवा पात्र पृथिवीकायिका एकपके एकवर्ज वजीया सामान्यतोर वीचे ते यरोर वा

ततः ॥ आहारपर्यतीत्यादि ॥ एतत् प्राग्ब्रूयति किमाहारद्वारे-एव जहा पशुवन्वाए पठमे आहारसुखेति ॥ एवं यथा मन्त्रायमाया अष्टाविंश
 तितमपदस्य प्रथम आहारान्निपायकोदृष्टाक सूत्र तथेह वाच्यं तस्मैव-लेतुं असलेज्जपएसोगाढाह, कासतो अक्षयरकालइयाह, भावतो दक्षुम
 ताह इत्यादीति ॥ तं विज्जहति ॥ तत्पुद्गलसत्तात् शरीरिन्द्रियतया परिब्रजतीत्यर्थः ॥ चिखेवा से उद्गाहति ॥ चिखेवा हारित ॥ से ॥ तत् पुद्गलजास
 मपद्गलस्यपयाति विनश्यति मलवत्सारधास्य शरीरिन्द्रियतया परिब्रजति एतद्वत्वाह-परिसिष्यइवति ॥ परिसिष्यति ॥ समन्ताद्भ्रूयति ॥ एवम

गोयमा । उद्धर्तुण स्थणतपदंसियाह उद्धाड एव जहा पशुवन्वाए पठमे आहारसुखेति जाव ससृष्यणयाए
 आहारमाहारैति ॥ तेण भते । जीवा जमाहारैति तं चिज्जति ज णो आहारैति तं णो चिज्जति चिखेवा
 स उद्धाड वलिसिष्यतिवा ? हता गोयमा ! तेण जीवा जमाहारैति ज नो जाव वलिसिष्यति वा ॥ तेसिण

द्रव्यतोमलप्रदशिकाणि इव्यादि एव यथा मन्त्रायमार्या अथमेवाहारोदृष्टाक यावत्सर्वात्मतया (सर्वप्रकारेण) आहारमाहारयन्ति । से जदन्त ।
 जीवा यमाहारयन्ति तं बीयन्ते य माहारयन्ति तं मोचीयन्ते, चीखवा तदपव्वति परिसिष्यति वा ? इत्त भूतस । ते जीवा यमाहारयन्ति

दि यथामारीवसत्तादि । हेभीतम साकारोपवागे पवि दुरे यमाकारापवागे पवि दुरे जार ६ । तेवं भते जीवा विमाहारमाहारैति । तेह हेममव
 न् जीव खू पाहार करै ॥ य उतर । गावमा एवमोष अवंतपपसिवाह इवाहं । हेभीतम इवमवकी यमन्तप्रदेशिक्क इव्य पाहारि । एवं जहा पव
 वन्वाए पठम पाहाहसिहए जाव ससृष्यणयाए आहारमाहारैति । इम जिम पवन्वाने अष्टावोसमेपवे पव्विसे छेमे जिम कक्षा तिम इहा पवि क
 र्वा ते इम सेषवकी असत्तातप्रदेशे अयगाठपडल कावकी धेनेरे समय क्खित्तिमा माववकी यर्वादिक्क आणत्त समस्तप्रकारे आहारप्रते करै । तेव
 भते जीवा जमाहारैति तं विज्जति । तेह हेममवन् जीव जेह आहारप्रते करै तेह इन्द्रिययरोरपवे परिसिष्य । ज वा पाहारैति तं चो विज्जति । जे
 इयत्ते पाहार करै मही तेह मही परिसिष्य । चिखेवा से उद्गाह वलिसिष्यतिवा । चिखेवा पाहायावका ते पुद्गल मलमोयेरे विवसे ते पुद्गल परिसिष्यन्त

स्वाहारस्वाविजिह्वरीरबन्धनमयय एव फलत्वात् ४ सरीर वा यथेति ॥ आहारितपरिबाधितपुद्गलैः क्षरीरस्य प्रथमस्यावेक्षया विज्ञेयतो यथ
 कुयन्तोत्यथः मायमयः समर्थो यतः पृथिवीक्षानिकाः प्रायश्चाहारः प्रत्येकपरिबाधमायातः प्रत्येक क्षरीर वप्रसीति तत्प्रायोग्यपुद्गलस्यैवतः

दिष्टी णो ममामिच्छादिष्टी ॥ तण जंते । जीया कि णाणी श्रुखाणी ? गोयमा । णो णाणी श्रुखाणी
 णियमा दुश्रुखाणी त-मदुश्रुखाणी सुश्रुखाणीय ॥ तंण जंते ! जीया कि मणजोगी यइजोगी कायजो
 मी ? गोयमा ! णो मणजोगी णो यइजोगी कायजोगी ॥ तंण जंते ! जीया कि सागारीयउत्ता श्रुणागा
 रीयउत्ता ? गोयमा । सागारीयउत्तावि श्रुणागारीयउत्तावि ॥ तंण जंते ! जीया किमाहारमाहारिति ?

पाणिनाऽपानिनः ? नीतम । नैव पानिनोऽपानिनो निपमाद्यापानिनस्तथा-मत्यक्षापानिनश्च युताक्षानिमय ४ । ते जवन्त । जीवाः कि
 मनोवीनिना याप्योनिना कायपाणिनः ? नीतम । नो मनोयाजिनो मोवायोनिनः काययोनिनः ५ । ते जवन्त । जीवाः कि साकारोपयोग
 युक्ता यनाकारोपयोगयक्ताः ? नीतम । साकारोपयोगयुक्ता अप्यनाकारोपयोगयुक्ता अपि ६ । ते जवन्त । जीवा किमाहारमाहारयानि ?

पचवा मिदददो हुवे १ प्र उत्तर । गायना मिच्छादिष्टो वा यन्नादिष्टो वा यन्नादिष्टो हुवे नहो सम्मग्ददो नहो मिदद
 री २ वार । तदमते जीवा कि पाचो यजाचो । तत्र हेमभवन् जीव खू सानोहुवे पचवा यज्जानोहुवे ३ प्र उत्तर । गायना योजाचो यजाचो ।
 हेमोतम ज्ञाना नहो यज्जानोहुवे । विदमा दुपजाचो तं । निदयवको तेजाने येपज्ञानहुवे ते कहेते-मदपजाचो तपजाचोद । सतिपज्ञानो नु
 तपज्ञानो दार ४ । तेव भते जीवा कि जीवा मयजागो यजागो कायजीनो । तत्र हेमभवन् जीव खू मनायाचो हुवे पचवा यवनयाची ययवा चाव
 याचो हुवे ५ प्र उत्तर । भावमा यामयज्जामो पावइजानो कायजाचो । हेमोतम मनोयोचो नहो यवनको नहो कायवाचोहुवे । तेवमते जीवा
 नि सागारीयउत्ता यवायापवत्ता । तत्र हेमभवन् जीव खू साकारोपयुक्त हुवे पचवा यनाकारोपयुक्त हुवे ६ प्र उत्तर । गायमा सागारीयउत्ता

वद्यद्विरभिनामिष्योप्यत इति अथ इत्यद्यादिजीवानां कावार्त्तस्याह-जैसिपिबिमिष्यादि ॥ येषामपि जीवानां मतिपातादिविषयभूतानां प्रस्ता
वा एषिषीकायिकानामेव सर्वत्रिणा उत्तिपातादिविना ॥ ते जीवन्ति ॥ ते उत्तिपातादिकारिणो जीवाः ॥ एवमादिज्यति ॥ अतिपातादिकारिण
एतद्व्याख्यायते तेषामपि जीवाभामतिपातादिविषयभूतानां न क्वल पातकानां मो नैव विद्यातनवगतं नामात्वं प्रदो यदुत त्वय ब्रह्मादय ए

मुसाद्या ए ध्यदिखाटाणे जाव मिच्छादसणसस्से उवस्काइज्जति ? गोयमा ! पाणाहुवाणयि उवस्काइज्जति
जाय मिच्छादसणसस्सेवि उवस्काइज्जति, जैसि पियण जीवाण ते जीया एयमाहिज्जति तेसि पियण
जीवाण गो विखाए खाणसे, तेण जत्ते । जीया कट्ठीहिता उववज्जति ? किं णेरहुगिहितो उववज्जति एव

वयमिष्टानिहुं एपहो प्रतिसवदयाम ? भायनय समय प्रतिसवदयन्ति पुनस ३ । त जवत्त । जीवाः किं प्राणातिपाते उपास्यायते सुपावादे
अदत्तादानं यावन्मिष्यादसणस्ये उपाक्यायन्त ? गीतम । प्राणातिपातप्युपास्यायन्त यावन्मिष्यादसणस्येप्युपास्यायन्ते ययामपि जीवा
ना (अतिपातादिविषयभूतानां एषिषीकायिकानामेव सम्बन्धिनातिपातादिना) ते (अतिपातादिकारिणः) जीवा आस्यायन्ते तयामपि

प्यु प्राणातिपातनेदिवे रक्षाकं एतत्वे जीवहिता करे सुवाभाद वात्ते यदत्तादानं यदहो—जाव मिच्छादसणसस्से उवस्काइज्जति । वावप् मिच्छादयन
सय ॥ पठार पापस्मानकना कारकं करिसे १ प्र उत्तर । मायना पाचाण्याणवि उवस्काइज्जति जाव मिच्छादसणसस्से उवस्काइज्जति । जैसि
म प्राणातिपातना पवि कारकं कडिसे यावत् मिच्छादयन प्रज्जता एवि कारकं कडिसे जे इहा वचनादिकने यभावै एविदोकायिकने वचनादिक क
या तेह सुवाभादादि पविरेति भावजीने कझा । जसि पियव जीवाण ते जीवा एवमादिज्जति । जिवि जीवानां एविदोकायिकं सबोधोना घातकरे
ते पवि जीवाने इम कडिसे ते घातना करवकार कडिसे । तेसि पियव जीवाण वो विखाए खावन्ते । तेह पवि जीवाने इवो खावपको मही भेद जी
गई मारा एह पक्कारा घातक इम नभावे पार ८ तेव भत्ते जीवा कथाविता उपवज्जति । तेह हेमयण्ण जीव विदीवको छपसे । किं णेरएहिती

आहवन्ति ॥ एवं तस्यमायाश्रयेन सृष्ट्या व्यावहारिकार्थव्यवस्था मतिः प्रवर्तत इति श्रुत्यः ॥ प्रज्ञा मूलमापविषया मतिरेव न म
खोदवन्ति ॥ मनोद्वन्द्वस्तत्राय ॥ यतिवन्ति ॥ प्राकृष्ट्यभूततया प्राकृष्टिपाताविदार-पाकाहवाए तवत्वावच्छतीत्यादि ॥ प्राकृष्टिपाते स्थिता इति
ज्ञायः प्राकृष्टिपातवृत्तय इत्यर्थः उपान्यायन्ते क्षिप्रधीयन्त यद्येह तवभाद्यज्ञानावपि पृथिवीकायिकानां सुयावदादिभिरुपास्याम तन्मुपावा

નતે । જીયાણ એવ સણાતિયા પચાતિયા મળોડવા વહતિયા ચમ્હેણ ચાહારમાહારોતિ ? જો ઇળઠે સમઠે , ચાહારોતિ પુણ તે ॥ તેસિણ નતે ! જીયાણ એવ સણાતિયા જાય વહતિયા ચમ્હેણ ઇઠાણિઠે ફાસે પઠિ સંયેદમો ? જો ઇળઠે સમઠે , પઠિસયેદોતિ પુણ તે ॥ તેણ નતે ! જીયા કિ પાણાતિવાએ ઉચરકાહજાતિ

य नाहारयन्ति यावत्परिवृत्तिना । तथा श्रवण । लीढानामय (वक्ष्यमाणोद्गरण) सृष्टतिवा प्रकृतिवा स्रज इतिवा वागितिवा (प्रवर्तते) वयनाहारमाहारमामः (इति) ? नायमयोः समयः आहारयन्ति पुनस्त । तर्था ज्वन्त ! जीवाना एव सृष्टतिवा यावद्वागितिवा (प्रवसत) यका जाय इ ॥ उत्तर । इता गावमा । इमौतम । तेन लोवा जमाहारिति । तेन लोव जेह पाहारमते खरे । अ वा जाव पविसय्य तिवा । जेहम ते न खरे यावत् तज परिममलवको जाव । तेमिखे भवे लोवाखं ०वं सखाइवा । तेइने हेमगवन् लोवने इम बखमाय प्रकारे प्यावहारिक प्रकावयव रु य मति प्रवर्त्त इतिमेय । पलाइवा मखाइवा यइइवा । मूकपय त्रियवमनि यवगा मनाहुप यवगा यवनरुप । पलव पाहारमाहारिति । अम्हे इविवो जाविकजोव प्रज पाहारमते लकडू इ प्र उत्तर । पाहण्डे समेठे पाहरेति पूव ते । ०इ यव समय नहो । मुव वको तेह पाहारमते खरेहे । तमिखे भति खानाख । तेह न यवमाखहारि, हेमगवन् लोवान । ०उ मन् "वा जाव यइइवा । इम सखाखे इत्यादि यावत् यवनहे । अम्हे इहाविइ दासे पहिमवेइमा । तेह यव इष्ट पनिह खयमते वेदाखी यमुभवाखी इ प्र उत्तर । पाहण्डे समेठे पहिमवेइति पूवने । प्रज यव समय नहो ०इ हो मखा नहोखे पवि ते इष्ट पनिह खय वदेखे डार ० । तव मते लोवा कि पायाइवाय लवळाइज्जति सुसावाए यदिसादाखे । तेह हेमगवन् लोव

दाद्यविरतिमाश्रित्योच्यते इति, अथ इतद्व्यावर्तीयानां कायार्तस्याह-असिपिबामित्यादि ॥ येयामपि जीवाभा मतिपातादिविषयभूताना प्रस्ता
वा स्पृचिबीकापिबानमेव स्वस्व्यभा उतिपातादिना ॥ ते जीवन्ति ॥ ते उतिपातादिकारिणो जीवाः ॥ स्वमाहिष्यन्ति ॥ अतिपातादिकारिण
प्रतप्त्याप्यन्ते तेयामपि जीवानामतिपातादिविषयभूतानां न कवस पातकाभा नो नैव विज्ञातमवगत नानास्व भेदो यदुत धर्मं क्षप्यादय ए

मुसाध्याए धृविद्यादाणे जाव मिच्छाद्वसणसस्ये उवस्काइज्जाति ? गोयमा ! पाणाहुधाएयि उवस्काइज्जाति
जात्र मिच्छाद्वसणसस्येवि उवस्काइज्जाति, जसि पियण जीवाण ते जीया एयमाहिज्जाति तेसि पियण
जीवाण गो विद्याए स्माणत्ते, तंण ज्ञते । जीया कन्हीहतो उवज्जाति ? किं णेरइएहितो उवज्जाति एव

वयमिष्टानिष्ट इपञ्च प्रतिवचदयामः ? नायमथः समय, प्रतिवचदयन्ति पुनस्त १ । त जवन्त । जीवा वि प्राजातिपाते उपास्यायस्ते सुपावावे
जवन्तादान पावमिध्यादस्त्रमणस्ये उपास्यायस्ते ? गौतम । प्राजातिपातपुपास्यायन्त पावमिध्यादस्त्रमणस्येपुपास्यायन्ते ययामपि जीवा
नो (अतिपातादिविषयभूतानां धृविबीकायिकानामव स्वस्व्यभातिपातादिना) ते (अतिपातादिकारिण) जीवा आस्यायस्ते तयामपि

अन् प्राजातिपातनेविरे रज्जाहे एतत्ते जीवविज्ञा करे सुपावाए वासे जवन्तादान पञ्चवे—जाव मिच्छाद्वसणसस्ये उवस्काइज्जाति । जावन् मिध्याद्वसण
सस्य १ पठार पापस्त्रानकना कारक कर्त्तव्ये १० प्र उतर । नायमा पावादानावि उवस्काइज्जाति जाव मिच्छाद्वसणसस्ये उवस्काइज्जाति । जेगीत
अ प्राजातिपातना पवि कारक कर्त्तव्ये जागत् मिध्याद्वसण ग्रज्जाता पवि कारक कर्त्तव्ये जे इहा वचनादिबने यभावे धृविबीकाविबने वचनादिब व
जा तेह सुपावादादि पविदति चान्दवीने कज्जा । असि पियव कोवाय ते जीवा एवमाहिज्जाति । किञ्च जीवानां धृविबीकायिक स्वधीना पातकरे
ते पवि जीवाने इम कर्त्तव्ये ते पातना करवहार कर्त्तव्ये । तेसि पियव जीवाव या विद्याए पावन्ते । तेह पवि जीवाने इतो जावपयो नको भेदो जे
इ मारा १४ पकारा पातक इम नजाने पात ८ तेव भते जीवा कपाजिता उवज्जाति । तेह जेमयवन् जीव किहावको जपत्ते । किं जेरएहितो

तत्तु यपकादय इत्यमनरकस्या सेयामिति उत्पादद्वारे-एवं जहा यकृतीय इत्यादि ॥ ६६ ॥ य क्षुष्कान्तिः प्रज्ञापनायाः यष्टं पदमनेन यत्सूचित
तादिद्-कि नरद्विपक्षितो उववज्जति, कि तिरिक्खओविण्णिहो उववज्जति, मयुस्सेहिहो उववज्जति ॥ योयमा । नो ने
रद्विपक्षितो उववज्जति, तिरिक्खओविण्णिहो उववज्जति म०उववज्जति दे०उ०तिमि ॥ समुद्वातद्वार ॥ समोद्वयाविति ॥ समुद्वात वसमानाः

जहा यकृतीए पुदुयीकाइयाण उवथात्तं तहा ज्ञाणियव्वो, तेसि पियण ज्ञते । जीवाण केवइय काल ठिई
प १ गोयमा । जहणेण स्यतोमुज्जस उक्कोसेण यावीस वाससहस्साइ, तेसिण ज्ञते । जीवाण कइसमुग्घा
या पं १ गोयमा । तत्तं समुग्घाया प, त-वेदणासमुग्घाए कसायसमुग्घाए मारणातियसमुग्घाए । तेण

आधानां (सतिवादिविषयभूतामां न केवल पातकानां) मैव (वपवप्यादय एतेषु वपका इति) विज्ञातं नामात्मन् (भ्रमनस्कत्वात्) ८ । ते
प्रदन्त । जीवाः कुत उत्पद्यन्ते किन्नरियेकेन्य उत्पद्यन्ते एवं यथाक्षुष्कान्तिः प्रज्ञापनायाः यष्टपदे पृथिवीकायिकानामुपपातकस्या ज्ञितव्याः

उववज्जति । एवं नारकोयको जपवे । एवं जहा यकृतीए यठोकाइकाय उववाया तहा भावियमा । इम विम पवववाणा कडापदने विपे पृथिवीका
यिज्जा उपपात कया तिम इहा पवि कइया इम 'तिरिक्ख मयुस्से देवेयता उववज्जति, पायमा वा बेरएहिवा उववज्जति, मयुस्से तिरिक्ख देवेहि
ता उववज्जति एतनामने कइया । तेहिं पिवव भते जीवावं जवरयं कावं हिउ प । तेइ हेमगवन् जीवो जीतकावावो किति कओ इ प्र उत्तर ।
गयमा जइकेवं येतामुदत्त उवायेव जावोस वाससहस्साइ । हेमोतय जइकेवको यमसुज्जमने किति कओ उरकुटवको पावोससइस यमने किति
कओ । तेमिच भंते जीवावं कइ समुग्घावा पं । तेइ हेमगवन् जीवने केतसा समुद्वात कइया इ प्र उत्तर । गावमा तपोसमुग्घावा पं त । हेमो
तम तोन समुद्वात कया ते जइवे-येववासमुग्घाए कसायसमुग्घाए मारणातिय समुग्घाए । वेदनासमुद्वात कवायसमुद्वात मारणातियसमुद्वात ।
तेव भंते ओवा मारणातियसमुग्घाएव कि समाइया मरति प्रसमोइया मरति । तेइ हेमगवन् जीव मारणातियसमुद्वाते एव समुद्वातने विवे मरे प

कृतदरहा इत्यर्थः ॥ असमोदपाविति ॥ दबकादुपरताः अकृतसमुद्रतायाः उद्वहणा जहा वक्रतीरिति ॥ अनेमयेद सूचित-
वि नरद्वयसु दाव दवेवु ॥ नोयमा । नो नरद्वयसु उववज्जति तिरिक्खणोदिएसु उववज्जति मङ्कुरसु उववज्जति ॥ नो दवसु उववज्जति ॥
तत्तरमायदववज्जति-मयत्तं उववज्जति ॥ उद्वहणा जहा पणववाएति ॥ इह स्यादविहाराणि पृथिवीकायिकदववज्जति ॥ पणान्युत्पादाविपु न विजो

नत ! जीवा मारणातियसमुद्राणं किं समोहया मरति, असमोहया मरति ? गोयमा ! समोहयायि
मरति, असमोहयायि मरति ॥ ११ ॥ तेषां जते ! जीवा अणसर उद्वहणा कोहि उववज्जति एव जहा
उद्वहणा जहा वक्रतीर ॥ १२ ॥ सिय जते ! जाय वज्जति पच स्याउकाइया एगयत्तं साहारण सरीर दध

त पामपि नदत्त । जीवानां विपत्तं कालं (मावत्) त्यति प्रकप्ता ? गीतम । अपत्यनान्तमुद्वहणमुत्कयती क्वाविशतिवर्षसहस्राणि । तेषां
नदत्त । जीवानां कति समुद्राणाः प्रकप्ताः ? गीतम । त्रय समुद्राणां प्रकप्तास्तथा-वद्वहणसमुद्राणां कपायसमुद्राणां मारणात्तिकसमुद्राणां
३ । त नदत्त । जीवा मारणात्तिकसमुद्राणामेव समवहताः किं विपत्तं असमवहता विपत्ते ? गीतम । समवहता अपि विपत्ते, असमवहता
अपि विपत्ते ॥ ११ ॥ ते नदत्त । जीवा अनन्तरमुद्रस्य कोत्पद्यन्त एवययोहता तथा व्युत्क्रान्तिक १२ । स्याद्गदत्त । पाय वत्तारः पण्णाव्का

ववा समुद्रात विना मरे १ ॥ उचर । गायमा समाहवावि मरति । वेगीतम समुद्रातनेविये वत्तमानवका पवि मरे एतथे
दुच्छोवा मरे दच्छवववो विरत्ता अणवा समुद्रात ववकोधो पवि मरे वार ११ । तेषां मते जीवा अणतर उववज्जति वव्वि उववज्जति । तेह हेमगवन्
जीव तिहावी पणवररहित नोकोमे किं जणवे १ ॥ उचर । एव जहा उववज्जति जहा वक्रतीर १२ । इमं किम पचवववाणां जहा पच
नविपे जहा ते इम मावमा वा विरद्वयसु उववज्जति तिरिक्खणाविएस उववज्जति मङ्कुरसेव उववज्जति वार १२, विपे, उद्वोअ वार वार पणवा
यत्त विपे वववज्जति-सिय मते जाय वज्जति पच स्याउकाइया । इमे हेमगवन् दाव मावत् वार पाय पणवाविज्जति । एगवथा साहारण सरीर वधति

योऽन्ति मय प्रज्ञापनायामिवैव दृष्टव्यः । मनेवमर्पत म्भेया गुपयात स्त्रियस्तुमुपेय एव स्थितिरुत्तराङ्गाराप्रवृत्त्यं सप्तुत्तास्तु ते तियस्ववोत्प
 दात यपानमात्यादादिपु विद्यायोगिन् तत्रा मत्रयायामपि यत सत्रयोमगसलश्रया मय पृथिवीनायिकास्तु साद्यधनुर्मेवया यसेवमिह न म
 बित तद्विचित्रत्वात्समृद्धगतारिति ॥ यापुत्रायदबलणे ॥ वसतिरिसमुत्पापति ॥ पृथिव्यादीनामाद्या लय समुहाता यायनाभु येवनाकपायमारया

ति तन्नु पञ्च्या द्वाद्धारण एवं जो पुद्गलीकाड्याण गमो सोचैव ज्ञाणियधो जाव उव्हति, णत्रर ठिइं सत्त
 यामगहस्नाड उक्खोमण मेस ततेय । सिय जते । जात्र चत्तारि पच तेउकाडया एव चैव णत्रर उयवाछे
 ठिड उन्नुहणा य जहा पणुयणाए मेस त चैय । वाउकाडयाण एवचैय णाणत्त णवर चत्तारि समुग्घाया ।

यिका पकत मापारल सरोर यम्लि ततः पद्यादाशरयति यव पा पृथिवीनायिकाना मम सएव त्रखितव्यो यावदुदुत्तन्ते । नवरं स्थि
 तिः मत्त वपमइर्याणि उत्तरयतः श्रेय तत्तेव । व्याद्गदन्त । यावसत्वारः पण्व तेउकायिका एय चैव नवर मुपयातः स्थितिरुदुत्तना च यथा
 प्रज्ञापनाया नय तत्तेय । यायुनायिका एय चैव मामात्य नवर चत्तारः समुत्पाता । स्वाद्गदन्त । यावसत्वारः पण्व वनस्पतिनायिकाः

तपापन्दा पाद्धारण । एवठानिभो माचारच श्रोतरते बांधीने तिवारपखो पाद्धारपते पाद्धारै करे । एव वा पठवोकाइदावं ममो भावैव
 भावियथा ज्ञाय उव्हति । इम खेव पृथिवीनायिकाना पाकावा कक्षा तेरोज निरै पाकाविकाना पाकावो कक्षा यावत् उव्हतनाभगे कइ
 वा । नवर ठिड मत्तजाम मइग्गाड । एतकाविशेष स्थिति मातसइसवर्येनो । उक्खोमणको कइवो श्रेय तिमज्जोव कइवो,
 दिडे तेउकाविकाना पाकावो कइवै — मियभते जाव चत्तारि पच तेउकाइया एवचैव । इहा सिय इत्तादिषाडार मगळा पृथिवीनायिकानो परि
 इवडा इव इममवन् दाय तोम चार पांज इत्तादिष इमज्जोव । नवर उववाथाधिइ उवइवाय कक्षा एवयवाए सेसंतयेव । एतकाविशेष उत्पातस्मि
 त उव्हतना ए तिम पत्रयवानविषे कक्षा तिम कक्षा, ते इम उपपात मनुष्य तियचबन्नो स्थिति तोम ज्ञााराधिको घने नोवकोने तियचमेविये उ

तिशयेऽप्यसत्त्वा यस्वार' समुद्रात्ता जलन्ति तथा योऽप्यसरीरस्य सम्भवाविति ॥ वनस्पतिष्ठापदकले-नवर आहारी नियम उद्दिशति ॥ यत्तु
 न तस्मादगम्यत लोकात्तन्निष्ठुटाग्याश्रित्य श्रिदिगादेरप्याहारस्य तेषां सम्भवाद्वाहरिगोदाग्वाश्रित्येदमवसेय तेषां पुण्यव्याघ्राश्रितत्वन यम्
 दिक्काहारस्यैव समयादिति ॥ अथैयामव पुण्यव्याघ्रीनामवगाहनाऽप्यस्यादि निरूपकायाह-एयसिखिमित्यादि ॥ ६४ किं पुण्यव्यसेषोवापुनि

सिद्य नते । जाय चक्षारि पच यणस्सङ्काडया पुच्छा , गो० । णो इण्ठे समठे । शृणता यणस्सङ्काह
 या तगयत्त साहारणसरीर यधति २ सा तत्तपच्छा आहारेति या परि २ सेस जहा तेजकाहयाण जाव
 उव्वहति गवर आहारी नियम च्छद्विसि, ठितो जहसुण अतोमुज्जत्त उक्कोसेणवि अतोमुज्जत्त सेस त

पुच्छा यीतम । नायमय समर्थ । अलम्बा वनस्पतिष्ठापिका युक्तः साधारणसरीर वक्षन्ति यद्वा ततः पद्यादाहारयन्निवा परिचामयन्निवा
 द्वय यया तजस्कायिजानां यावदुद्वतन्ते नवरमाहारो नियमपठदिकम् स्थितिवचन्यतोत्तमं दुर्भेमुत्कर्षतोप्यन्तमुद्वतन्तम् ज्ञेय तथैव । यत्ते

यत्ते अथ तिमझीज कइवा, विवे वाउकाविज उउउ कइव - वाउकाइयाय एवचन वाउत पवर वत्तारि समुवावा । वाउकाविकने इमझीज कइवो
 एतसा मेन् विगेय पुबिष्ठाविकने तीज समुवात कइवा इवा वेडमा कयाव मरय वैजिय ४ एवार समुवात कइवा ४, विवे वनस्पतोकायिजभो दच्छव
 कइवै । निबभते जाव वत्तारि पच वकसइकाइया पन्था । पुवे हेमगवन् वावत् खीव तीज वावत् वार यीव वनस्पतोकाविक इत्थादि प्र० उत्तर ।
 मावमा बोइवडुममठे पचता वकसइकाइया । जगौनम ए चम समम मझो अलम्बा वनस्पतोकाविकखीव वाटर नियाद । एयभो साहारण सरीर य
 धति २ ता । उकठा मिझीने साधारण अरीर वधि पकठाभिझीने साधारण अरीर बाधीने । तथापन्था आहारेति वा परि २ सेस मझा तेजकाइयाय
 जाव कयवर्हति नवर आहारा पियम कद्विसि । तिनारपछो आहारपछो आहारकरै आहारपरिवभावे येयवाकतो तेछकाविकभो परे कइवो या
 वत् उइतना समे कइवो एतकाविगेय आहार नियमवको कद्विगिमा कइवा ए याहर निगोदपाययोने वचम जाववा तेहने पुबिष्ठाविक आदिय

गोदाः ५ । प्रत्येक सूत्रमादरप्रदा एवमेते दृष्टेकादशसु प्रत्येकजनस्पतिरेतेषां प्रत्येक पर्याप्तकापर्याप्त भवः २२ । तेषां ज्ञान्योत्कृष्टावगाहना
 इत्येव बहुयत्वारिरिति प्रीतिजनद्वयु स्रोतार्थपदव्यासनावगाहना व्यास्येया स्यापनाचैव-पुण्यिकीकायस्याऽथः सूत्रमादरपदे तथोरपः प्रत्येक
 यथासापर्याप्तपदे तेषामपः प्रत्येक ज्ञान्योत्कृष्टावगाहनाति एवमव्यायादयोपि स्याप्याः प्रत्येकजनस्पतयाथः पर्याप्तापर्याप्तपदद्वय तथोर
 ५ । प्रत्येक ज्ञान्योत्कृष्टावगाहनेति इहच पुण्यव्यादीनामनुसारेण ज्ञान्योत्कृष्टावगाहनात् व्यस्येयजनद्वयानुसारेण ज्ञान्योत्कृष्टावगाहनात् व्यस्येय
 अनुसारेण न विरुध्यते प्रत्येकशरीरजनस्पतीनां चात्कृष्टावगाहनायो ज्ञान्योत्कृष्टावगाहनात् व्यस्येयजनद्वयानुसारेण ज्ञान्योत्कृष्टावगाहनात् व्यस्येय

चेन ! एणसिण नते ! पढवीकाहयाण अजतेज्याजवणस्सइकाइयाण सुजमाण वादराण पज्जत्तगण
अपज्जत्तगण जहसुक्कोसिया उंगाहणाए कयेर २ जाव विसंसाइयावा ? गोयमा ! सइत्योवा सुजमणिगो

[illegible]

यस्स अण्डजगस्स जहसिंया तंगाहणा, सुज्जमवाजकायिगस्स अण्डजगस्स जहसिंया तंगाहणा अ
सखेज्जगुणा २ । सुज्जमेतज्जण्डजगस्स जहसिंया तंगाहणा असखेज्जगुणा ३ । सुज्जमअण्डजण्डजग
स्स जहसिंया तंगाहणा असखेज्जगुणा ४ । सुज्जमपुठथीअण्डजगस्स जहसिंया तंगाहणा असखेज्जगु
णा ५ । वादरवाजकाइयस्स अण्डजगस्स जहसिंया तंगाहणा असखेज्जगुणा ६ । वादरतज्जण्डजग

कतरेन्यो विओपापिकावा १ गौतम । सवसोकाः मूलमिगोदस्यापयोसकस्य अपन्यावणाइना मूलमवायुकायिकस्यापयोसकस्य अपन्यावणाइ
नाउवहुंयगुणा २ । मूलमतरसायिकस्यापयोसकस्य अपन्यावणाइनाउवहुंयगुणा ३ । सुत्ताअयिकस्यापयोसकस्य अपन्यावणाइनाउवहुंयगु
णा ४ । मूलमपुठथीकायिकस्यापयोसकस्य अपन्यावणाइनाउवहुंयगुणा ५ । वादरवायुकायिकस्यापयोसकस्य अपन्यावणाइनाउवहुंयगुणा ६ ।

कीत्रे इविओबायने नोचे सूज्जमाउर ए दीयपद मीडिव तेइने नोचे मखेके पयोस अपयोस पद मीडिवे तेइने नाचे मखेके अवयव उक्कट पवनाइना
र वेपद मीडिय इवा इविआदिकन अणुस असखेव मायमाअ अवगाइनपवे पवि असखेवमिद पवाडको अणुस असखेवमायने इतर इतरअपेकाये
असखेवगुणा विवटे मल्लकमरीर वनसतोमो उक्कट पवनाइना साधिक सइसयाकन जावओ सबओ दाहा निगाद अपयोसानो अवयवपवनाइना ।
सुहुमवाजकायिमस अपवत्तलसक अडिबिया पागाइवा असखेज्जगुणा २ । सूज्ज वाजकायिक अपयोसानो अवयव पवनाइना असखातगुओ २ । सुहुम
तज्ज अपवत्तलसक अडिबियापागाइवा असखेज्जगुणा ३ । तेइवो सूज्ज तेजकावओ अपयोसानो अवयव पवनाइना असखातगुओ । सुहुमपाअ अ
पवत्तलसक अडिबियापागाइवा असखेज्जगुणा ४ । तेइवो सूज्जपाकावमा अपयोसानो अवयव पवनाइना असखातगुओ ४ । सुहुमपठवी अपवत्तलस
क अडिबिया पागाइवा असखेज्जगुणा ५ । तइवो सूज्जपुठवी अपयोसको अवयव पवनाइना असखातगुओ । वादरवाजकाइयस अपवत्तलसक अ
डिबिया पागाइवा असखेज्जगुणा ६ । तेइवो वादर वाजकायिक अपयोसानो अवयव पवनाइना असखातगुओ ६ । वादरतेव अपवत्तलसक अडिबि

गन्तुं जहगिया नुगाहणा अस्सेज्जगुणा ७ । यादरअजअपज्जसगस्स जहगिया नुगाहणा अस्सेज्जगु
 णा ८ । यादरपुत्थीअपज्जसगस्स जहगिया नुगाहणा अस्सेज्जगुणा ९ । पत्तेयसरीरयादरवणरसइकाइ
 यस्स यादरनिउयस्स एएसिण अपज्जसगण जहगिया नुगाहणा दोयहवि तुक्षा अस्सेज्जगुणा १०, ११,
 सुज्जमनिउयस्स पज्जत्तगस्स जहगिया नुगाहणा अस्सेज्जगुणा १२ । तस्सचेव अपज्जसगस्स उक्कोसि
 या नुगाहणा यिन्नेउहिआ १३ । तस्सचअ पज्जसगस्स उक्कोसिया नुगाहणा विसेसाहिआ १४ । सुज्जमवा

यादरतअग्गापिरुसापयासअस्स अपन्यावगाइनाऽसइयगुणा ७ । यादरआपिकसापयासअस्स अपन्यावगाइनाऽसइयगुणा ८ । यादरपयि
 योकावित्तम्यापयासअस्स अपन्यावगाइनाऽसअयगुणा ९ । प्रत्यक्कारीरयादरवनरपत्तापिकस्स यादरनिगोदस्सेतेयामपयासअना अयम्या
 यगाइना ह्योरपित्तुम्याऽमअयगुणा १० । ११ । मत्तमनिगोदस्स पयासअस्स अपन्यावगाइनाऽसअयगुणा १२ । तस्सचेवापयासअस्योररुटाव

वा पायाइना पमअज्जगुणा ७ । तेइयो वादर तेअकादिअनो अपवात्तानो अवअ्य अवागाइना अमअ्जातगुणो ७ । वादरपाअ अपज्जत्तगस्स अइसि
 वा पायाइना पमअज्जगुणा ८ । तेइया वादर अरअादिअ अपयासानो अवअ्य अपवाइना अमअ्जातगुणो ८ । वादरपुत्थी अपज्जत्तगस्स अइसिवा
 पायाइना पमअज्जगुणा ९ । तेइयो वादर इविओकायिअ अपवात्तानो अवअ्य अपवाइना अमअ्जातगुणो ९ । तेइयो । पत्तेव सरीर वादरअवअ्जाइना
 इयअ वाअर निगीअ । मत्तेअमरीर वादर वनअ्यनो आविअनो वाअर निमाइनो । एएसिअ अपज्जत्तगुणा अइसिवा अमाइना दोयहविदुक्षा अपसखे
 अमअ । पमअनो पयवात्तानो अपअ्य अपवाइना अअनो मरीणो पूठिमाओ अपसअ्जातगुणो ११ । मअम विपाअअ पज्जत्तमअ अइसिवा अमाइना
 पमअज्जगुणा १२ । तेइयो मत्तमिआइ पवात्तानो अवअ्य पमअइना अमअ्जातगुणो । तअयेअ अपज्जत्तगस्स उक्कासिया अमाइना विसेसाहिआ १३ ।
 तेइयो तेओनो अपवात्तानो अमअ्जातगुणा विगेयाधिअ मखी तेइयो । तअयेअ पज्जत्तगस्स उक्कासिया अमाइना विसेसाहिआ १४ । तेइओअनो

उक्ताइयस्स पज्जसगस्स जह्मिषिया तंगाहणा अस्सखेज्जगुणा १५ । तस्सचेत्र अ्पज्जसगस्स उक्कोसिया वि
 ससाहिया १६ । तस्सचैव पज्जत्तगस्स उक्कोसिया तंगाहणा विससाहिया १७ । एव सुज्जमतज्जकाइय
 स्स यिस० १८ । १९ । २० ॥ एव सुज्जमथाउकाइयस्सवि २१ । २२ । २३ ॥ एव सुज्जमपुढवीकाइय
 स्मवि । २४ । २५ । २६ । एव वाटरथाउकाइयस्सवि २७ । २८ । २९ ॥ एव वादरतज्जकाइयस्सवि
 ३० । ३१ । ३२ ॥ एव वादरथाउकाइयस्सवि ३३, ३४, ३५ । एव वादरपुढवीकाइयस्सवि ३६ । ३७ ।

भाइना तवजेपापिका १३ । तस्सचैवपपासकस्यात्कटावगाइना यिक्षपापिका १४ । सूस्सवायुकायिकस्य पर्वासकस्य अथन्यावगाइनाऽस्सयेयु
 वा १५ । तस्सचैवापपासकस्यात्कटावगाइना यिक्षपापिका १६ । तस्सचैव पपासकस्यात्कटावगाइना यिक्षपापिका १७ । एव सूस्सतज्जकापि
 कस्यापि १८ । १९ । २० । एव सूस्साप्यायिकस्यापि २१ । २२ । २३ । एव सूस्सपुषिबीकायिकस्यापि २४ । २५ । २६ । एव वादरवायुकायिक
 स्यापि २७ । २८ । २९ । एव वादरतज्जकायिकस्यापि ३० । ३१ । ३२ । एव वादरपुढवीकायिकस्या

सुक्कनिभाउ पवात्तानो उल्ल अवनगाइना विग्रपाविज्ज । सुट्टुमगाठकाइयस्य पज्जत्तगस्य अहविवा पाग इथा असखेज्जगचा १५ । तेइवो नूक्कवाउ
 काविअ पवोत्ताना अहव्य पदगाइना असक्कानगुवो । तच्छचैव अपज्जत्तगस्य उक्कासिया विससाहिया १६ । तेइवो तेइज्जानो अपय्यारतानो उल्लू एव
 माइना विग्रपाविज्ज तइयो । तस्सचैव पज्जत्तगस्य उक्कासिया भागाइना विससाहिया १७ । तेइज्जानो पवोत्तानो उल्लूट अवनगाइना विग्रपाविज्ज ।
 एव सुट्टुम तज्जकावक्कवि १८ । १९ । २० । एव ताम अहमभुल सूक्क तेज्जकायिकना पवि अइवा । एव सुट्टुमपाठकाइयस्यवि २१ । २२ । २३ । इम तोनअस्य
 यहुल सूक्क अरकायिकना पवि अइवा । एव सुट्टुमपुठवोका यक्कवि २४ । २५ । २६ । इम तोन अहम अहल सूक्कपुठवोकायिकना पवि अइवा । एव वादर
 वाज्जकाइयसवि २७ । २८ । २९ । इम तोन अहम अहल वादर वाठकायिकना पवि अइवा । एव वादर तेज्जकाइयसवि ३० । ३१ । ३२ । इम ताम अहम अहल

३८ ॥ मंत्रेति त्रिहोत्रं गमेण ज्ञानियम् । वाङ्मनिरनुयस्त्वं जहृषिया ढुगाहणा शुभखेज्जगुणा ३९ । त
 म्ममेयं अपञ्जगन्त उक्तामिया ढुगाहणा विमेषाहिया ४० । तस्सचैव पञ्जगस्स उक्तामिया ढुगाह
 णा त्रिमसाहिया ४१ । पञ्चयन्त्रीरयाद्रथणस्सहकाइयस्त्वं जहृषिया ढुगाहणा शुभखेज्जगुणा ४२ । त
 म्मनेयं अपञ्जगन्त उक्तामिया ढुगाहणा शुभखेज्जगुणा ४३ । तस्सचैव पञ्जगस्स उक्तामिया शुभ
 खेज्जगुणा ४४ । तस्सचैव पञ्जगस्स उक्तामिया ढुगाहणा शुभखेज्जगुणा ४५ । तस्सचैव पञ्जगस्स उक्तामिया

वि ३६ । ३७ । ३८ । मंत्रेति त्रिहोत्रं गमेण ज्ञानियम् । वाङ्मनिरनुयस्त्वं जहृषिया ढुगाहणा शुभखेज्जगुणा ३९ । त
 म्ममेयं अपञ्जगन्त उक्तामिया ढुगाहणा विमेषाहिया ४० । तस्सचैव पञ्जगस्स उक्तामिया ढुगाह
 णा त्रिमसाहिया ४१ । पञ्चयन्त्रीरयाद्रथणस्सहकाइयस्त्वं जहृषिया ढुगाहणा शुभखेज्जगुणा ४२ । त
 म्मनेयं अपञ्जगन्त उक्तामिया ढुगाहणा शुभखेज्जगुणा ४३ । तस्सचैव पञ्जगस्स उक्तामिया शुभ
 खेज्जगुणा ४४ । तस्सचैव पञ्जगस्स उक्तामिया ढुगाहणा शुभखेज्जगुणा ४५ । तस्सचैव पञ्जगस्स उक्तामिया

पर सोक्त्यादुक्तं मय कायमात्रमाश्रित्य तर्थाभवेत्तरतरापेक्षया सूक्ष्मत्वानिरूपकायाह—एयस्वेत्यादि ॥ कथरेकाएति ॥ कतरो वीयमिकायः ॥ स
सहस्रसुजमे, कथरे काए सहस्रसुजमतराए ? गोयमा ! थणस्सहकाइए सहस्रसुजमे, थणस्सहकाइए सहस्रसुजमे, कथरे काए सहस्रसुजमे, कथरे
मतराए । एयस्सण जत्त । पुढधीकाइयस्स थ्थाउकाइयस्स तज्जाउकाइयस्स कथरे काए सहस्रसुजमे, कथरे काए सहस्रसुजमे, कथरे काए सहस्रसुजमे, कथरे
काए सहस्रसुजमतराए ? गोयमा ! थ्थाउकाइए सहस्रसुजमे, थ्थाउकाइए सहस्रसुजमतराए ॥ एयस्सणजत्ते ! पुढ
धीकाइयस्स थ्थाउकाइयस्स तज्जाउकाइयस्स कथरे काए सहस्रसुजमे, कथरे काए सहस्रसुजमतराए ? गो० । तज्ज
धीकायिकस्याप्यायिकस्य तज्जाउकाइयस्स कथरे कायः (जीवनिक्कायः) सयसूक्ष्मः कतरो कायः सयसूक्ष्मतरकः ? गीतम । थन
रपत्तिक्कायिकः सयसूक्ष्मः वनरपत्तिक्कायिकः सयसूक्ष्म तरकः । एतस्स ज्जत्त । पृथिवीक्कायिकस्याप्यायिकस्य तज्जस्स कथरे कायः सयसूक्ष्मतरकः २ । एतस्स ज्जत्त । पृथिवी
कतरो कायः सयसूक्ष्मः कतरो कायः सयसूक्ष्मतरकः ? गीतम । थायुक्कायः सयसूक्ष्मो थायुक्कायः सयसूक्ष्मतरकः २ । एतस्स ज्जत्त । पृथिवी

गन्तुमिति न मरुत्या मृत्यु मयमृत्यु, कथं च पशुरयाध्यातामयेव पदायात्मरसनपत्यापि स्यात् यथा मृत्यो वायुः सूक्ष्म मन इत्यत आह
ममृमुहमतराणिति न मरुत्या मय उतिशायन मृत्युः सयमूमतराण इति मूलमपिपरीतो यादरे इति सूक्ष्मत्वमिदं पदानन्तर

काण ममृमुहमे, तज्जकाण ममृमुहमतराण ३ ॥ एयस्सण जेते ! पुठ्ठीकाडयस्स आउकाडयस्स कयरे काए
ममृमुहमे, कयरे काए ममृमुहमतराण ७ गोयमा ! आउकाण ममृमुहमे, आउकाण ममृमुहमतराण ॥ एय
यस्सण जेते ! पुठ्ठीकाडयस्स आउकाडयस्स तज्जकाडयस्स कयरे काए ममृमुहमे, कयरे काए

कायि स्यात्कायिकस्य तेजस्कायिकस्य कतरा कायः सयमूमतराण ? गीतम । तेजस्कायः सयमूमस्तजस्कायस्सवसू
त्मतराण ३ । यतस्य जेदत्त । पृथिवीकायिकस्याप्यायिकस्य कतरा कायः सयमूमतराण ? गीतम । अप्यायिकः सय
मूमोऽप्यायिक सर्वमूमतराण ४ । यतस्य जेदत्त । पृथिवीकायिकस्याप्यायिकस्य वायुकायिकस्य धनस्सपत्तिकायिकस्य कतर

पत्तिकायिक सय मूमतराण पतिगये मूमम । एवमव भते पुठ्ठीकायिकस्य पाठकायिकस्य तेजस्कायिक पृथिवीकायिकने पत्तिकायिक
न तेजस्कायिकने । कथरेकाए सयमूममे कथरेकाए सय मूममतराण । किंसाकाय सय मूमम ए तोनमत्ति किंसाकाय सर्व मूममतराण प्र० उत्तर ।
। यमा तज्जकाण ममृमुहमे तज्जकाण ममृमुहमे तराण ३ । ऐभीतक तज्जकायिक सय मूमम तेजस्कायिक सर्व मूममतराण पतिगये मूमम ।
यमा भते पुठ्ठीकायिकस्य पाठकायिकस्य । एवमेवैभगवन् पृथिवीकायिक पत्तिकायिकने । कथरेकाए सयमूममे कथरेकाए सय मूममतराण । किंसा
काय ममूमम किंसाकाय सय मूममतराण पतिगये मूमम । एवमव भते पुठ्ठीकायिकस्य पाठकायिकस्य सयमूममतराण । ऐभीतक पाठका
यिक ममृमुहमे पत्तिकायिक ममृमुहमे पत्तिकायिकस्य पाठकायिकस्य । एवमव भते पुठ्ठीकायिकस्य पाठकायिकस्य सयमूममतराण । ऐभीतक पाठका
यिकने पत्तिकायिकने तज्जकायिकने पाठकायिकने । कथरे काए सयमवादरे कथरेकाए सयमवादरे कथरेकाए सयमवादरे कथरेकाए सयमवादरे मो

पृथिव्यादीनामव यादस्वनिर्गुणयायाह-एयस्वबमित्यादि ॥ पूर्वोक्तमेवाय प्रकारात्तरेबाह-के महात्मापुत्रमित्यादि ॥ अयताञ सुभुमवयस्वइका

सस्रयादरतराए ? गोयमा ! वणस्सइकाइए सस्रयादरतराए १ ॥ एयस्सण जेत !
पुठवीकाइयस्स स्याज्जेजयाउकाइयस्स कयरे सस्रयादरे, कयरे काए सस्रयादरतराए ? गोयमा ! पुठवी
काए सस्रयादरे, पुठवीकाए सस्रयादरतराए २ ॥ एयस्सण जेत ! स्याज्जेकाइयस्स तज्जेकाइयस्स वाउका
इयस्स कयरे काए सस्रयादरे, कयरे काए सस्रयादरतराए ? गोयमा ! स्याउकाए सस्रयादरे, स्याउकाए
सस्रयादरतराए ३ ॥ एयस्सण जेत ! तज्जेकाइयस्स वाउकाइयस्स कयरे काए सस्रयादरे, कयरे काए स

कायः सववाद्दर कतर कायः सववाद्दरतरका ? गीतम । वनरपत्तिकायः सववाद्दरी वनरपत्तिकायः सववाद्दरतरकाः १ । एतस्स प्रवत्त । पृथि
वीकायिकत्वात्तेजोवायुकायिकस्य कतर कायः सर्ववाद्दरतरका ? गीतम । पृथिवीकायः सववाद्दर पृथिवीकायः सर्व
वाद्दरतरकाः २ । एतस्स प्रवत्त । अक्कायिकस्य तल्लक्कायिकस्य वायुकायिकस्य (मध्ये) कतर कायः सर्ववाद्दर कतर कायः सववाद्दरतरकाः

टा विसाकाय सववाद्दर तर पत्तिये वाद्दर २ प्र उत्तर । गावमा वक्कसइकाए सववाद्दरे वक्कसइकाए सववाद्दरतराए १ । जेगोतम वनरप
तीकाय सर्ववाद्दर वनरपतीकाय सववाद्दर तर सत्थिक सक्कयाकन माटे । एवस्स च भते पुठवीकाइयस्स आउ तेउ वाउकाइयस्स । एइ जेतगवन् पु
थिवीकायिकने पक्कायिकने तेउकायिकन वाउकायिकन ए चार ते भावामाहि । कवरे सववाद्दरे कवरेकाए सववाद्दरतराए । विसाकाय सर्ववा वा
द्दर विसाकाय भववा वाद्दर तर पत्तिये माटा २ प्र उत्तर । गावमा पुठवीकाए सववाद्दरे पुठवीकाए सव वाद्दरतराए २ । जेगोतम पृथिवीका
य सव वाद्दर पृथिवीकाय सववाद्दर तर पत्तिये माटा । एयस्स च भत आउकाइयस्स वाउकाइयस्स । एइ जेत जेभगवन् पक्कायिकने ते
उकायिक ने वाउकायिकने ए तीजमाहि । कवरेकाए सववाद्दरे कवरेकाए सव वाद्दरतराए । विसाकाय सर्ववाद्दर, विसाकाय सर्ववाद्दर तर २० प्र

इयान् नापरा मरीरा मे एगे मुद्रमयाउसरीरेति ॥ इह यावद्भुज्वेनासङ्कुतानि शरीराणि पाह्यास्यन्तानामपि वनस्पतीनामेकाद्यासङ्केयान्तरा
रीरत्वादनन्तानां च तच्छरीरायामनावात् प्राक्भूतवनस्पत्यवगाहनावेपया भूतवाध्ववगाहनायाः असङ्कुतगुणस्वेनोक्तत्वादिति ॥ यस्यलेज्जाय
मित्यादि ० मनुमवापुमरीरायति ॥ वायुरव शरीर यथा ते तथा भूतमाय ते वायुशरीराय वायुकायिका भूतमायुशरीरा स्तेषा मवह्वयाना ॥

हृयाउतराए ? गोयमा ! तेजकाए सध्वादेरे, तेजकाए सध्वादेरतराए ॥ के महालएण जंते ! पुठवीसरीरे
प० ? गोयमा ! अणताण सुज्जमयणस्सहकाइयाण जायइया सरीरा स एगे सुज्जमयाउसरीरे, अ्सस्वेज्जा
ण सुज्जमयाउसरीराण जायइया सरीरा से एगे सुज्जमंतजसरीरे, अ्सस्वेज्जाण सुज्जमंतजकाइयसरीराण

? गोतम ! अप्पायिक सवयादरोप्पायिक सवयादेरतरक ३ । एतस्स (एतयोः) प्रदत्त । तेजस्कायिकस्स वायुकायिकस्स (तेजस्कायिकवा
युकायिकपोमप्य) एतत्तः कायः सवयादेरु एतत्तः कायः सर्वयादेरतरकः ? गोतम ! तेजस्कायः सवयादेरस्वेजस्कायः सवयादेरतरकः । कियन्त
वामप (मवत्त) जवत्त । पृथिवीशरीरे प्रप्रप्तम् ? गोतम ! अनन्ताना भूतवनस्पतिशरीराणा यावन्ति शरीराणि (असङ्केयान्येव) तदेव सू
उत्तर । गोयमा पाउकाए याउकाए सवयादेर तराए १ । जेगीतम पाउकायिक सवयादेर एकादिक सवयादेर तर । एवरसव भंते तेउकाए
यरम वाउकाएयरम । उइमे जेममवन् तेउकायिकजे वाउकायिकजे ए जेइमे मांजामाणि । कयरेकाए सवयादेरे कवरेकाए सवयादेर तराए । किंछो
काय सवया वादेर किंसा काय सवया वादेर तर ६ य उत्तर । गोयमा तेउकाए सवयादेरे तेउकाए सवयादेर तराण । जेमोतम तेउकाय सर्व वा
उर तेउकाय सवया वादेरतर पूर्णोत्तरोत्तर एव प्रकारान्तरे कथेहि—जेमवाउणवं भंते पुठवीसरीरे च । केवछो मोठा जेममवन् पृथिवीकायिकजी शरी
रकण्ठा ६ य उत्तर । गोयमा एवतावं मुद्रमवचसकाइयावं जायइया सरीरा से एगे मुद्रमवादेरे वाउसरीरे । जेमोतम प्रजन्त मुद्रम वनस्पतीणा
यिचना जेनवा यरीरेके, रवां वाउन् कवचवची पसस्सातागरीर प्रप्रव करवा प्रजन्ताना पणि वनस्पतीना एकादि असंख्येय प्रजन्तशरीर पचांजको

जावह्या सरीरा से एगे सुकमस्थाउसरीरे, अस्खेज्जाण सुकमस्थाउकाइयसरीराण जावह्या सरीरा से एगे सुकमपुढवीसरीरे, अस्खेज्जाण सुकमपुढवी० जावह्या सरीरा से एगे वादरे वाउसरीरे, अस्खेज्जाण वादरथाउकाइयाण जावह्या सरीरा स एगे वादरतेउसरीरे, अस्खेज्जाण वादरतेउकाइयाण जावह्या सरीरा से एगे वादरथाउकाइयाण जावह्या सरीरा स एगे वादरतेउसरीरे, अस्खेज्जाण वादरथाउकाइयाण जावह्या सरीरा से एगे वादर

इमवापसरीरन् असङ्ख्यानो सुदमवायुसरीराणा (सूक्ष्मवायुकायिकामित्यर्थः) यावन्ति क्षरीराणि तदक सूक्ष्मतेजःक्षरीरन् असङ्ख्यानं नो सूक्ष्मतेजःकायिकक्षरीराणा (तेजस्कायिकानां) यावन्ति क्षरीराणि तदेक सूक्ष्माकायिकक्षरीरन् असङ्ख्यानं सूक्ष्माकायिकक्षरीराणा (सूक्ष्माकायिकानां) यावन्ति क्षरीराणि तदक सूक्ष्मपृथिवीकायिकानां यावन्ति क्षरीराणि तदक वादरवायुकायिकानां यावन्ति असङ्ख्यानो वादरवायुकायिकानां यावन्ति क्षरीराण तदक वादरतेजःक्षरीरन् असङ्ख्यानं वादरतेजःकायिकानां यावन्ति

तद्वन चमत्सरीरानां प्रभावकको पूर्वपक्षि मूक्ष्म वनस्पतोपव्याज्जाने चसंख्यात । असंख्यत्वाच्च सुदुमवाउसरीराण जावह्यासरीरा से एगे सुदुम तेउ सरीरा । चमत्सराता सूक्ष्मवाउकायिकना जतकायरीर प्रत्येक पक्षाधिको तेजाना असंख्याताहीउ इव तेउ एक सूक्ष्म ततकाययरीर इव एतके यरीर प्रमाथे इत्येव । असंख्यत्वाच्च सुदुम तेउकाइयसरीरा से एगे सुदुमपाउसरीरे । असंख्याता सूक्ष्म ततकायनायरीर एकठाउइ जतका यरीर इव ततकायरीरते एक सूक्ष्म चरकायिकना यरीर इवे । असंख्यत्वाच्च सुदुम वाउकाइयसरीराण जावह्यासरीरा से एगे सुदुम पुठवीसरीरे । चमत्सराता मूक्ष्म पृथिवीकायिकनायरीर एकवर्षई जतका यरीरमानवाय तेतकायरीर एक मूक्ष्म पृथिवीकायिकना यरीरइव । असंख्यत्वाच्च सुदुमपुठ वी जावह्या सरीरा से एग वादरे वाउसरीरे । चमत्सराता वादर सूक्ष्म पृथिवीकायिकना यरीर एकवर्षई जतकायरीर मानइवे तेतकायरीर एक वा दर वाउकायिकना यरीरइवे । असंख्यत्वाच्च वादरवाउकाइयाण जावह्यासरीरा से एगे वादर तेउसरीरे । असंख्याता वादर वाउकायिकना यरीर

तं तद्विद न पाप्य यतस्य विद्वेद्यकस्य विद्या अक्षममत्रात् अतएवाह-अस्मैष्टुहृदमुष्ठियसमाह्वयनिचियनक्तकाया न प्रसजति ॥ तत्र च अस्मैष्ट
कादीति ध्यायामजियायामुपश्रवामि तेः समाह्वानि ध्यायामप्रवृत्तावतएव निचितानि च घनीभूतानि यात्रास्मद्भूतानि यत्र स तथाविधः कायो
यस्याः सा तथति ॥ तिष्ठतायति ॥ पशुपाया ॥ वहरामह्वयति ॥ वज्रमय्यां सापि नीरग्रा कठिमा च जयति ॥ सबहकरबीमृति ॥ अस्त्राग्नि
बूबहूपानि ब्रह्मावि क्रियते यस्या सा सत्त्वकरवी पपकक्षिता तस्यां ॥ वहावरएवति ॥ यत्तैजवरेण सोपकप्रधानन ॥ पुठविकाह्वयति ॥ एयि
वीर्वाविकवमुदयं ॥ वतुगोलासुमावति ॥ छिन्नरूपकीरुनकतुभोसवप्रमाव भातिमवसमित्यर्थः ॥ पक्षिसाह्वरियत्यादि ॥ इह प्रतिसह्वरं विना

स्युप्यायका वसुष्ट, जाय निपुणसिप्योवगया जयर चमैष्टुहृदमुष्ठियसमाह्वयनिचियगत्तकाया नजगुड
सेस तचेव जात्र निपुणसिप्यांगगया तिरकाए अहरामह्वए सयहकरणीए तिरकेण वहरामएण वहायरएण

यता नवरं (अधवकचे) चमैष्टिकदुपकमुष्ठिकसमाह्वतनिचितगत्रकाया न प्रस्यते (नवाच्यम्) श्रेयं तचेव यावमिपुवक्रिल्लोपनता (इत्येतद्
ल्लोवाच्यः) वीरगायां वज्रमय्या सत्त्वकरस्या (सिलायाभित्यर्थः) तीरवन वज्रमयेन वतकयरेवैकमह्वत्तं पृथिवीकायिक वतुगोसवसमानं यही

वहरादौ शीरनवतो । वरव लुमवं शुभा यमायंकावस्था जाव निपुवसिप्योवगया । वरवतो धविवाची वीरगाकावलो नोपनी वसपासो रायरहित इहा
वचक कडा यावत् निपुव यिरनो जावकहादौ एवकावने कडा । यवरं चमैष्टुहृदमुष्ठियसमाह्व विचिययनकाया च मकर । एतस्माविशेष वन
चमैष्टकादिव्यावामक्रियाना उपभरवविशेष तिचेकरी निवहणाव एतस्मा काना तेहने न कडा । सेमतवेव जाव निपुवसिप्यावमया तिक्काएवदरा
मंरप । शेष तिमहोष कडा, यावत् निपुव शिक्कोकरी सजितवै ते तोका एतले कठार वज्रमयो । सबहकरबीए तिक्केव वहरामएवं वहावरएव । च
वदनादिच पोसी नाका करवानो यिशा तेहनेविषे तोक्क कठिन वज्रमयकरी छाटाप्रधान तिचेकरी । एगमस पुठवीकाह्व । एव माटा पृथिवीकायिक
मा । अतु गाकासमारं यहाव पक्षिसाह्वरिय प २ पक्षिसिप्य प २ जाव इवामेवति कदु । अतु कक्षिये साखगा गाकासमान ते यहीने पोसी एव

याः क्षिप्तपुष्पाश्च सृष्ट्य पिबन्तीदरक प्रतिषष्टुपदगन्तु श्रितायाः पतताः सरसश्च श्रत्येवदयन्ति ॥ सन्त्येके केचन ॥ आलिङ्गति ॥ आदिग्याः श्रिता
यां श्रितापुष्पे च लग्नाः ॥ उपह्रियन्ति ॥ सङ्घ्रियता ॥ परितारयिन्ति ॥ पीकृताः ॥ उद्विष्यन्ति ॥ भारिताः, क्षयं यतः ॥ पिठति ॥ पिष्टा ॥

एग मह पुढवीकाइय अतुगोलासमाण गहाय पफिसाहरिय प २ पफिसखिय पफि २ जाय इणामेवसिक्कहु
तिसत्तस्कुसां उ पीसक्का, तत्यण गोयमा ! श्रत्येगइया पुढवीकाइया श्राल्छा, श्रत्येगइया णो श्राल्छा,
श्रत्येगइया सघहिया, श्रत्येगइया णो सघहिया, श्रत्येगइया परियाविया, श्रत्येगइया णो परियाविया,
श्रत्येगइया उद्विया, श्रत्येगइया णो उद्विया, श्रत्येगइया पिठा श्रत्येगइया णो पिठा । पुढवीकाइ

त्वा प्रतिषष्ट्य प्रतिषष्ट्य प्रतिषष्ट्य यावदिदमवतिक्त्वा त्रिःसप्तकत्वाः पिप्यान् तत्र गीतम् । सन्त्येकेकेचन पुषिबीकापि
का आदिग्या सन्त्येके केचन नैवादिग्या सन्त्येके केचन सङ्घ्रियता सन्त्येके केचन सङ्घ्रियता सन्त्येके केचन परितारयिताः सन्त्येके
केचन नैव परितारयिता सन्त्येके केचनपद्मविता सन्त्येके केचन नवापद्मविताः सन्त्येके केचन पिष्टाः सन्त्येके केचन नैव पिष्टा, पुष्य

ठा नरै पोषोएकठा करोने पिच्छकरै दायम् इवे सत्ते करै बिहाजगे । तिसप्तकत्वाह पोसेज्जा । तान यातवार एतस इववीसवार जगे पोसे ।
तत्त्वबं गाबना । तिङ्गा बं वाक्काहकरै हेमोतम् । श्रत्येगइया पुढवीकाइया आदिग्या श्रत्येगइया वा आदिग्या । कारएक पुषिबीकाः यक यिखाये तथा
सादेकाया केतकाएक नहीसाना । श्रत्येगइया सघहिया श्रत्येगइया सघहिया । केतकाएक सघहिया केतकाएक नही सघहिया । श्रत्येगइया परियावि
या श्रत्येगइया वा परियाविया । केतकाएक परितारय पाब्बा केतकाएक परितारय न पाब्बा । श्रत्येगइया उद्विषिया श्रत्येगइया वा उद्विषिया । के
तकाएक उपद्रव्या केतकाएक उपद्रव्या नही । श्रत्येगइया पिष्टा श्रत्येगइया वा पिष्टा । केतकाएक पोब्बा केतकाएक पोब्बा नही । पुढवीकाः यसरसच ना

ए महासिपति ॥ एवं महती इति महती वातिसूक्ष्मेतिभावाः, यतो विशिष्टात्मनो विषयसामग्र्यां कोचि न पिष्टा नैव च च्युता अपीति ॥ अ
त्वेगद्वया उपदिशति ॥ प्रागुक्तं बहुद्वयान्नमन्नेति भावात्तामा एविव्यादीना यादृशी वेदना प्रवर्ति तदग्रद्वयायाह-पुढवीत्यादि ॥ अकृते स

यस्स ण गोयमा । ए महालिधा सरीरागाहणा प० । पुढवीकाडयस्सण अते ! अक्षत समाने केरिसय
वेदण पञ्चणुस्रधमाणं विहरड ? गोयमा ! से जहाणामए केदपुरिसे तरुण यलत्र जाव णिपुणसिप्पोयगए
एग पुरिसं जुसु जज्जरियंदेह दुसुल किलत जमलपाणिणा मुसुणसि अज्जिहणिज्जा, सेण गोयमा ! पु

वीकापिकस्य गीतम । इयती महासया सरीराधगाहना प्रकसा । एधिवीकापिकस्य मदन्त । आत्ममव सति (स) कीदृयां वदन्ता प्रत्यमुन्नव
विविहरति ? गीतम ! स यथानाम कोपि पुरुषस्तद्वतो वसवाम् यावन्निपुणश्चिक्खोपगत एव (कम्बन) कीचं अज्जरितदेह दुबल क्कान्त यम
सपाचिना (मुष्टिमतिभावाः) मूत्रे अज्जिहम्यान् स गीतम । पुरुषमेतन् पुरुषक यमलपाचिना (मुष्टिना) मस्तकेऽज्जिहस्यमानः सम्भीदुद्वा

वमा एमहासिवा सरीरोमाहना प । इम पूर्वोक्ताविक्रमो वेगोतम ए वहीमाटो शरीरनोपययाहना एतत् पति सूक्ष्म यवगाहना प्रकपो । पुढ
वोकाहवस च मते पकतेसमावे केरिसय वेवर्ष पचणुधवमावे विहर । पूर्वोक्ताविक्रमो वेदना भोग्यतायमा विपरि ॥ प्र० उत्तर ।
मावमा सेवहावामए कोरपरिसे तरुण वसव जाव चिपुवसिना । ॥ १ ॥ नम ते ववानमि इहति कारिएव पुष्य दुबान वसवान यावद् निपुण मि
इव उपसञ्चित । एयं परिस सुख चत्थारियदेहं दुबलं विवर्षत कम्ब पापणा मुहासि अज्जिहविया । एव पुष्य पचि ते वेवहा वतो एतत्वे वव वरावे
सरी भावरा दह वेवहा वसरचित एवना पुष्य प्रते वेवहावेवर मूठोभोडोन मस्तकमेविये याहवै । सर्व मायमा परिसे । तेव वेगोतम पुष्य । तेव
पुरिसव वमठपाचिना मुगाचि अज्जिहवएसमावे । तेव च वाव्याककारे, पणवे वल्लहावतो मुहिसयते मस्तकमेविये भावव्यावसा । केरिसयवेव

मावति ० चाक्रमणे सति ॥ अयत्तपायिषति ॥ मुष्टिमेतिषायः ॥ अखिहं समखावसोति ॥ गीतमवचनं ॥ यतोति ॥ उक्तलक्षणाया वेदमायाः
महाशादिति ० यत्रोनविशतितमयात यतीयाः ॥ १८ ॥ ३ ॥ पृथिवीकायिकादयो महावेदना इति यतीयोद्वेषके अभिहितः ।

रिमं तेन पुरिसेण जमलपाणिणो मुद्राणांसि अजिहणए समाने केरिसय वेढण पच्चणुस्रवमाणे विहरड ?
अणिठ समणाउसो । तस्सण गोयमा ! पुरिसस्स वेदणाहितो पुठयीकाइए अक्कते समाने एत्तो अणिठ
तरियचेव अकततरियचेव जाय अमणामतरियचेव वेढण पच्चणुस्रवमाणे विहरति । अउयाएण ज्ञते ।

वेदनां प्रत्यनुभवव्यवहरति ० अमिष्टां सम्यक् । आयुधम् । तस्य (जीवस्य) पुरुषस्य वेदनात् पृथिवीकायिक आक्रमणे सति यतस्या (उक्तस्य
पथायावदनायाः) अनिष्टतरा वैवाक्यान्तरा चैव यावद्वचनामतरा चैव वदना प्रत्यनुभवव्यवहरति । अय्कायिको जदन्त । उक्तहितः सम्यक्
दृष्टी यदनां प्रत्यनुभवव्यवहरति ? गीतम् । यथा पृथिवीकाय एवमय्कायिकोपि एवं तवस्कायिकोपि यावद्विहरति ।

पदप्रपञ्चमात्रं विहरतः । केवलं एव वेदनाप्रति भावयतावका विचरे इहो ज्ञानीवे पूजां शीतम् बहे । अचिह्नु समखावसा । अनिष्ट वेदे हेयमत्र पादुम
नृ बन्धोभयवन्त बहे । तस्मै भावमा परिमरन् वेषवाहितो पुठवोकाइए अकते समावे । तेजो हेयोतम पुरुषो वेदनाबन्धो पृथिवीकायिक आक्रान्ता
पथा । एता अचिह्नुतरियं चैव अकततरियं चैव काव यमपात्रमवर्ति चैव । उक्तलक्ष्यं वेदनाबन्धो अति अनिष्टतरं त्रिवे अतिमये अर्थात् त्रिवे यावत्
प्रमनाद्वतर त्रिवे । त्रिवे पदप्रपञ्चमात्रे विहरति । एवमेवेदनाप्रति भावयतावका विचरे । आशयाएव मते सर्वहि एव समावे । अय्कायिक जेममवन् स
वयावका । अतिमयं वेष पदप्रपञ्चमात्रे विहरति । केवलं एव वेदनाप्रति भावयतावका विचरे इ प्र उत्तर । भोवमा जहा पुठवोकारए एव याव
काण्डि एव तेजवाएदि एव वातकाएवि काव विहरतः । हेगीतम ते यथा इष्टान्ता इत्यादि पृथिवीनापरे कञ्चवा इम अय्कायिक पपि कञ्चवो इम तेज
कायिक पपि कञ्चवो इम वातकायिक पपि कञ्चवो इम यावत् वेदना भावयतावका विचरे । सेवभते २ ति । तद्वति जेममवन् इत्यादि । एवमेवोचरम

चतुर्थेन नारकादयो महावेदनादिष्वर्त्तमिच्छन्त्यस्त इत्येव सम्यङ्मुस्यास्येवमादिसूत्र-सियन्ते । इत्यादि ॥ सियन्ति ० स्यु प्रवेयुः नैरयिका महास्र
याः प्रपुरकम्भवन्तानात् महाक्रियाः कायिकाविक्रियाका मरणात् महावदमाः वेदनायाः स्त्रीप्रत्यात्महानिजराः कमचपपवदुल्यात्, एषो

सचहिण समाणे केरिसय वेदण पच्चणुपुत्रमाणे विहरति ? गोयमा । जहा पुठवीकाहण एव स्याउकाण्वि ,
एव तेउकाण्वि , एव वाउकाण्वि जाय विहरह । सेव जते । २ त्ति ॥ एगुणवीसइमस्स तडह ॥ १९ ॥

३ ॥ सिय जते । णेरहया महासया महाकिरिया महावेयणा महाणिज्जरा ? णो डण्ठे समठे ।
सिय जत ! णेरहया महासया महाकिरिया महावेयणा अप्पणिज्जरा ? हुता सिया । सिय जते ! णेरहया

तदव जदत्त । जदत्त । इति ॥ यकोभविस्तितमे तृतीयः ॥ १८ ॥ ३ ॥ स्युजदत्त । नैरयिका महायया महाक्रिया महावदना महानिजराः ?
मायमयः समयः । स्युजदत्त । नैरयिका महासया महाक्रिया महावदना असपनिज्जरा ? इत्तस्यु । स्युजदत्त । नैरयिका महासया महाक्रिया असप
वदना महानिज्जरा ? मायमयः समयः । स्युजदत्त । नैरयिका महासया महाक्रिया असपवेदना असपनिज्जरा ? मायमयः समयः । स्युजदत्त ।

रस तरयावइसा सप्पत्ता । ए उगकोसमा यवज्जना बोलाउदुदया पूरायया १८ । ३ ॥ योजउदुदय पूर्विकादिकने महावेदना कइओ
इओ नारकोने महावेदना कइवै—सियभते बेरइया महासया महाकिरिया महावेयणा महाविज्जरा । हुवे बेमगवन् नारको प्रपुर कमबन्धनधो न
जायव कायिकोत्रिवा माटो तेइको महाक्रिय तोलवेदनाको महावदन कम चपवको माटो निजरावै १० प्र उत्तर । या इवइसमइ । ए यय समय
मइ, इम बार पठना सासमाइवा मांदि बोलाभाइवा इओ यइवा तेइने पायवाटि तोमना महस्ववको कमनिज्जराका चपपपवो वको ए वोआभाइने इ
ओ कइया जेप पमरमा निपेव करवाते कइवै—मियभते बेरइया महासया महाकिरिया महावेदना चप्पविज्जरा । हुवे, बेमगवन् नारको महापायव
महाक्रियावत्ता महावेदना असपनिज्जरा १० प्र उत्तर । हुतासिया । जोगोतम हुवे । सिजभत बेरइया महासया महाविज्जरा चप्पवेयणा महाविज्ज

મહાસલા મહાકિરિયા અપ્પવેયણા મહાણિજ્જારા ? ખો ઇણઠે સમઠે ! સિય જતે ! ખેરહયા મહાસલા
મહાકિરિયા અપ્પવેયણા અપ્પણિજ્જારા ? ખો ઇણઠે સમઠે ! સિય જતે ! ખેરહયા મહાસલા અપ્પકિરિયા
મહાકિરિયા અપ્પવેયણા અપ્પણિજ્જારા ? ખો ઇણઠે સમઠે ! સિય જતે ! ખેરહયા મહાસલા અપ્પવેયણા મહાવેયણા
મહાકિરિયા મહાણિજ્જારા ? ખો ઇણઠે સમઠે ! સિય જતે ! ખેરહયા મહાસલા અપ્પવેયણા અપ્પણિજ્જારા ?
અપ્પણિજ્જારા ? ખો ઇણઠે સમઠે ! સિય જતે ! ખેરહયા મહાસલા અપ્પવેયણા અપ્પણિજ્જારા ? ખો ઇણ
ખો ઇણઠે સમઠે ૭ ! સિય જતે ! ખેરહયા મહાસલા અપ્પવેયણા અપ્પણિજ્જારા ? ખો ઇણઠે સમઠે ૭ ! સિય જતે !

[illegible]

ઠે સમઠે ૮ । સિય જત । જેરહયા ધ્યુપ્પાસવા મહાકિરિયા મહાવેયણા મહાણિજારા ? જો ઇળઠે સમઠે
 ૧ । સિય જતે ! જેરહયા ધ્યુપ્પાસવા મહાકિરિયા મહાવેયણા ધ્યુપ્પણિજારા ? જો ઇળઠે સમઠે ૧૦ ।
 સિય જત ! જેરહયા ધ્યુપ્પાસવા મહાકિરિયા ધ્યુપ્પવેયણા મહાણિજારા । જો ઇળઠે સમઠે ૧૧ । સિય
 જત ! જેરહયા ધ્યુપ્પાસવા મહાકિરિયા ધ્યુપ્પવેયણા ધ્યુપ્પણિજારા । જો ઇળઠે સમઠે ૧૨ । સિય જતે !
 જેરહયા ધ્યુપ્પાસવા ધ્યુપ્પકિરિયા મહાવેયણા મહાણિજારા ? જો ઇળઠે સમઠે ૧૩ । સિય જતે ! જેરહયા

નિજારા ? માયમયઃ સમયઃ ૬ । સ્યુન્નવત્ત । નેરયિકા ઘણપાસવા મહાકિરિયા મહાવેદના ઘણપનિજારા ? માયમયઃ સમયઃ ૧૦ । સ્યુન્નવત્ત ।
 નેરયિકા ઘણપાસવા મહાકિરિયા ઘણવેદના મહાનિજારા ? માયમયઃ સમય ૧૧ । સ્યુન્નવત્ત । નેરયિકા ઘણપાસવા મહાકિરિયા ઘણવેદના
 ઘણપનિજારા ? નાપમયઃ સમયઃ ૧૨ । સ્યુન્નવત્ત । નેરયિકા ઘણપાસવા ઘણપકિરિયા મહાવેદના મહાનિજારા ? માયમયઃ સમય ૧૩ । સ્યુ

દુવે જેમગવન્ નારકો મહા પાદવગ્ગત ધણપાસવા મહાકિરિયા મહાવેદનાવગ્ગત ધણ નિર્ધારાવગ્ગ ૬ મ ઉત્તર ૮ । પાદવગ્ગસમઠે । ઇપ્પવ સમયનહો । સિવ
 મતે જેરહયા ધણપાસવા મહાકિરિયા મહાવેયણા મહાનિજારા ૮ । દુવે જેમગવન્ નારકો ધણપાસવાવગ્ગત મહાકિરિયાવગ્ગત મહાવેદનાવગ્ગત મહાનિજ
 રાવગ્ગ ૬ મ ઉત્તર ૮ । પાદવગ્ગસમઠે । જ્યોત્તમ ઇપ્પવ સમયનહો । સિયમતે જેરહયા ધણપાસવા મહાકિરિયા મહાવેદના ધણપનિજારા ૧ । દુવે
 જેમગવન્ નારકો ધણપાસવાવગ્ગત મહાકિરિયાવગ્ગત મહાવેદનાવગ્ગત ધણ નિજારાવગ્ગ ૬ મ ઉત્તર ૧ । પાદવગ્ગસમઠે । જેયોત્તમ ઇપ્પવ સમયનહો ।
 સિયમતે જેરહયા ધણપાસવા મહાકિરિયા ધણવેદના મહાનિજારા ૧૧ । દુવે જેમગવન્ નારકો ધણપાસવાવગ્ગત મહાકિરિયાવગ્ગત ધણવેદનાવગ્ગત
 મહાનિજારાવગ્ગ ૧૧ ૬ મ ઉત્તર ૧ । પાદવગ્ગસમઠે । ઇપ્પવ સમય નહો । સિયમતે જેરહયા ધણપાસવા મહાકિરિયા ધણવેદના ધણપનિજારા ૧૨ ।
 દુવે જેમગવન્ નારકો ધણપાસવાવગ્ગત મહાકિરિયાવગ્ગત ધણવેદનાવગ્ગત મહાનિજારાવગ્ગ ૧૨ ૬ મ ઉત્તર ૧ । પાદવગ્ગસમઠે । ઇપ્પવ સમય નહો । સિયમ

[illegible]

શ્રુપ્પાસઘા શ્રુપ્પકિરિયા મહાવેયણા શ્રુપ્પણિજ્જરા । ખો ઢળઠે સમઠે ૧૪ । સિય જ્ઞતે ! ખેરહયા શ્રુપ્પા
 સઘા શ્રુપ્પકિરિયા શ્રુપ્પવેયણા મહાણિજ્જરા ? ખો ઢળઠે સમઠે ૧૫ । સિય જ્ઞતે ! ખેરહયા શ્રુપ્પાસઘા શ્રુ
 પ્પકિરિયા શ્રુપ્પવેયણા શ્રુપ્પણિજ્જરા ? ખો ઢળઠે સમઠે ૧૬ । એણ સોલસ જગા । સિય જ્ઞતે ! શ્રુસુરકુ

जवन्त । नैरयिका अस्याभवा अस्पतिवराः ? नायमयः समर्थः १४ । स्युजदन्त । नैरयिका अस्याभवा अस्पतिवरा
अस्पतिवरा महानिर्वराः ? नायमयः समर्थः १५ । स्युजदन्त । नैरयिका अस्याभवा अस्पतिवरा ? नायमयः सम
य १६ । एते पीतव जङ्गाः स्युजदन्त । अमुकुमारा महाभवा महाभिया महावदना महानिर्वराः ? नायमयः समर्थः , एव वतुर्पा जङ्गो

त विरहया अप्यासया अप्यङ्कितिया मङ्गावेगवा मङ्गाबिज्जरा १३ । इवे हेममन् नारको पल्लपायवत पल्लनिवासत मङ्गाविज्जरावत
 ६ प्र उत्तर १५ । आइचड्डे समझे । एपण समज न्हो । सियभत केरइवा अप्यामना अप्यङ्कितिया मङ्गावेगवा अप्यबिज्जरा १४ । इवे हेममन् ना
 रका अप्यपायवत पल्लनिवासत मङ्गाबिज्जरा ६ प्र उत्तर । आइचड्डे समझे । एपण समज न्हो । सियभते केरइया अप्यासवा अप्य
 कितिया अप्यवेगवा मङ्गाबिज्जरा १५ । इवे हेममन् नारको पल्लपायवत पल्लनिवासत पल्लवेदनावत मङ्गाविज्जरावत १५ ६ प्र उत्तर । आइ
 चड्डे समझे । एपण मनन न्हो । सियभत केरइवा अप्यासवा अप्यङ्कितिया अप्यवसवा अप्याबिज्जरा १६ । इवे हेममन् नारको पल्लपायवत
 परानिवारवत पल्लवेदनावत पल्लनिज्जरावत १६ ६ प्र उत्तर । आइचड्डे समझे । एपण समज न्हो । एएसाससभगा । एइ साँसेमङ्गा १७ । सियभत

पातशायि तद्वक्ता मयसीति सकृन्मन्त्र-वीण्यसमेतस्या शक्तिवत्त्वोक्तसुरगणसङ्घे । शरासरीरापुण सङ्घेऽपि पण्डितशिवशक्ति ॥ १ ॥ एकोमविशति

मारा महासया महाकिरिया महावेयणा महाणिज्जरा ? णो इण्ठे समठे , एव चउत्थो जगो जाणियसो ,
सेसा पन्तरस जगा खोन्थिवा एव जाव थणियकुमारा ॥ सिय जते ! पुढवीकाइया महासया महाकिरिया
महावेयणा महाणिज्जरा ? हुता सिया । एव जाव सिय जते ! पुढवीकाइया सुप्प्यासवा सुप्प्याकिरिया
सुप्प्येयणा सुप्प्याणिज्जरा ? हुता सिया एव जाव मणस्सा वाणमत्तरजोइसवेमाणिया जहा सुसुरकुमारा

नविशब्धः कृपाः पण्यदण्डं जङ्गमं श्लोडयितव्याः यय यावत्सुनिज्जुमारा । सुपुजदत्त । पुच्छिणीकायिका महासया महाक्रिया महावेदना म
हानिज्जरा ? हुता स्युः । एव यावत्सुपुजदत्त । पुच्छिणीकायिका असपासवा असपासिज्जरा ? हुता स्युरेव यायम्मनु

पमरज्जुमारा महासया महाकिरिया महावेयणा महाणिज्जरा । हुवे हेमगवन् पमरज्जुमारा महापासवत्त महाक्रियावत्त महावेदनावत्त महानि
ज्जरावत्त इ म उत्तर । वाइएइसमठे एव असपासवा भाविज्जरा । दण्ड सत्तम मणो इम पमुराट्टित्थेन विवै वीवाभाङ्गा भववत्ते कङ्का , तेदेवमहा
यावत्त १ महाक्रिया २ पमरवेदना ३ पमपनिज्जरा , प्राप्ते पमपपरिचामवको एभाङ्गा सर्वदेवने हुवे । ससापसरस भगासाइएम्माएव जाव थविज्जु
मारा । मेय पमरमङ्गा काइवा एतत्त नसुव इम यावत् सुनिज्जुमारजगे कइवा । सियभते पठवोवाइया महासया महाकिरिया महावेयणा महावि
ज्जरा । हुवे हेमगवन् पुत्तिवोकाविज्ज महापासव महाक्रियावत्त महावेदनावत्त महामिज्जरावत्त इ म उत्तर । हुतासिया । हागोतम हुवे । एव जाव
सियभते पठवोवाइया पमपासवा भाविज्जिया पमपवेयणा पमपनिज्जरा । इम यावत् हुवे , इमगवन् पुत्तिवोकायक पमपयायवत्त पमपक्रियावत्त
पमरवेदनावत्त पमपनिज्जरावत्त इ म उत्तर । हुतासिया । हागोतम हुवे , इम पुत्तिवोकाविज्जना विविज्जपरिचामवको १६ माङ्गा भाविज्जरा । एव

तमगमे ननुके ॥ १८ ॥ ४ ॥ चतुर्थे नारकादयो निरूपिताः पञ्चमेपि तस्य प्रत्यक्षरेषु निरूप्यन्त इत्येव सम्बन्धस्यास्ये
दमादिमूत्र-प्रत्ययमित्यादि ॥ परमाविति ॥ अस्यास्तितयोपि ॥ महास्तितयोपि ॥ ठिइ पुरुषति ॥ येषा नारकाणां महती

नेत्र जत । २ ति ॥ पुगुणधोसदृमस्स चउत्थो ॥ १९ ॥ ४ ॥ अत्यिण जते । चरिमावि
णेरइया परमावि णेरइया ? हंता ! अत्यि । सेणूण चरिमेहिंती णेरइण्हितो परमा णेरइया महाकम्मतराए
चेन्न महाकिरियतराए च्चय महासवतराए च्चव परमेहिंती वा णेरइण्हितो चरमा णे

प्या । यावज्जन्तरेत्योतिक्कवैमामिका ययासुखुमारकादये जवन्त । इति ॥ एकोनविंशतितमे शब्दे चतुर्थद्विष्टः १८ ॥ ४ ॥
अस्ति जवन्त । परमा अपि नैरयिका ? इत्यास्ति । अय नून जवन्त । परमज्जो नैरयिकज्जः परमा नैरयिका महाक
मतरकापेय महाक्कियवरकापेय महाकवतरकापेय महायवतरकापेय, परमेज्जोवा नैरयिकेज्जवतरमा नैरयिका अवपकमतराद्विवास्पयितरा
काव मज्जुत्ता वाचमंतर कास वमाविका जइवा समुत्तमगे कइवा वागज्जतर ज्वातिवो वेमानिक ए तोनेरे जिम समुत्त
नारता भाग्गोवा कइवा निम कइवो । सर्वभंते २ ति । तइति जेमपवन् इत्थादि । एगुबोसदमस्य जवत्ता वदुदेसा सवत्तो । ए जगुबोसर्मा यतक
ना बोवावदुदेसा पूरा वया १८ ॥ ४ ॥ बोवेउवदुदेसे नारककइवा पवमे पवि तेइज्ज भक्तागरे कटो वइवे—पत्तिवभंते चरिमावि
वेइया परमाविवेइया । के जेमगवन् अत्यिणितिना चवो पवि नारको तथा महास्तितापयो पवि नारको ६ म उत्तर । इतापत्ति । इति
मजे । मेवन् चरिमेहिंता वेइएहिता परमा वेइया । ते निये पत्तिज्जितिना नारकोयवी महास्तिता नारको । महाकवतराए च्चव महाक्किय
तराए च्चव महासवतराएचेंन महावेजवतराएचेंन । पत्तिये माटावममा चवो निये पत्तिये महाक्कियाना चवो निये महापायववन्त निवेकइवे
मइवेइनावन्त नियेकइवे चववा । परमेहिंताया वेइएहिता । महास्तिताया नारको ववो । परमा वेइया अपवज्जतराचेंन भाग्यविरवतराचेंन ।

स्थिति स्त्री इतरेभ्यो महाकमतरादयो ऽभ्युन्नकर्माधिक्या प्रवर्तिता येषां स्वस्या स्थिति स्त्री इतरेभ्यो ऽस्यैवमंतरादया प्रवर्तीति प्राच ॥ असुरसु-
त्र ॥ मवर यिवरीयति ॥ पूर्वोक्तापेक्षया विपरीत वाच्य तथैव-सौमन् प्रत । चरमेहितो असुरकुमारहितो परमा असुरकुमारा अप्यवस्मतरा चैव

रहया अप्यकमतरा चैव अप्यकिरियतरा चैव अप्यासवतराचैव अप्यवेयणतरा चैव ? गोयमा ! चरमे
हितो णेरहणहितो परमा जाय महावयणतरा चैव परमेहितो णेरहणहितो चरमा णेरइया जाव अप्यवे
यणतरा चैव । संकेणठेण जेत । एव बुद्धइ-जाय अप्यवेयणतरा चैव ? गोयमा ! ठिति पडुच्च से तेण
ठेण गोयमा । एव बुद्धइ-जाव अप्यवेयणतरा चैव । अप्यिण जेत ! चरमायि असुरकुमारा, परमावि

येवास्वाधवतरायेवाहपदन्तरायेव ? गीतम । चरमभ्यो नैरयिकभ्यः परमा यावमहावेदनतरायेव परमभ्यो नैरयिकेभ्यश्चरमा नैरयिका
यावदहपवदनतरायेव । अप्य कनार्थेन प्रदत्त । एवमुच्यत-यावदहपवेदनतरायेव ? गीतम । स्थितिस्मृतीत्य तत्तेनार्थेन गीतम । एवमुच्यते
यावदल्पवदनतरायेव । अस्ति प्रदत्त । चरमा अपि असुरकुमाराः परमा अप्यसुरकुमाराः एव चैव मवर विपरीत जतिवत्तम् परमा

चरममारका पवनचमदन्त नियमे यदिय अहपवदनावन्त नियमे कश्चिये । यथासवतराचैव अहपववततराचैव । अहपवायववन्त नियमे कश्चिये अहपवेद
नावन्त नियमे कश्चिये १० म उत्तर । गायमा चरमविवा येरहणहिता । उगीतम चरमनारका की अहपस्थिति मारकोवको । परमा जाव महावव
तराचैव । महावाचछाना चको मवविदनतर यतियव वदनावन्त नियमे । परमस्थिता अरहणहिता चरमा अरइया जाव अहपवेदवततराचैव । परम
मारकोवको चरममारको नावत् अहपवदनावन्त यतियवे अहपवदनावन्त कश्चिये । संकेणठेव भते एव बुद्धइ । ते स्त्रे यथै देभगवन् इम कश्चिये । जाय
अहपवेदवततराचैव । यावत् अहपवदनावन्त कश्चिये नियमे ६ म उत्तर । गायमा ठितिपडुच्च । उगीतम स्थितिप्रते पाययोमे एव कश्चवा । सेतेवइ
गायमा एववपर जाव अहपवेदवततराचैव । ते स्त्रे यथै उगीतम इम कश्चवा यावत् अहपवदनावन्त नियमे कश्चिये । अतिवमते परिनावि अमरकुमारा ।

ध्वजिरेपतराचवेत्तादि । अस्यकस्यस्य तेषामयताताद्युक्तमायेह , अपरकपत्य व्य तथाविचकारियत्वादिकप्रक्रियायेह , मरपास्वयस्य तु तथाविचकप्रक्रियान्यकमयथापह अपरयदमस्य व्य योकाप्राधायेहमवसयमिति । पुष्टविभाइयेत्यादि । श्रीवारिकक्षरीरा अपरस्थितिकेज्यो महाभित्तया महाकमान्यो प्रत्रन्ति मर्यास्थितिकस्यादेवेति । वैमानिका अपरवेदना इत्युक्तमप्य वदभास्वरूपमाह-कृत्यादि । निदायति । नियत दान इति श्रीवस्य देवशोचनइति यथाविदाप्राप्तानामप्रोगइत्यप्य तद्युक्तावेदनापि मिदं प्राप्नोत्यधीत्यप्य वक्ष्यते समुच्चये । अत्रि

असुरकुमारा ? एयचेव नरत्रिविरोय जाणियह परमा धृष्यकम्मा खरमा महाकम्मा सेस तचेव जाव धणियकुमारा ताव एमेय । पुढ्यीकाइया जाव मणुस्सा एए जहा णेरइया । वाणमतरजोइसियवेमाणिया जहा असुरकुमारा । कइयिहा ण जते । वेयणा प० ? गोयमा ! दुविहा वेयणा प० ? त०-णिदाय अ

उत्पन्नमाखरमा महाकर्माव ज्ञाप्य तथैव यावत्कानितकुमारास्तावेदेवमव पृथिवीकायिका यावत्तनुया । एते यथा नैरयिका , कानव्यन्तर ज्यातिष्व वैमानिका यथाऽसुरकुमाराः । किंतिविधा प्रदत्त । वेदना प्रज्ञप्ता । विविधा वेदना प्रज्ञप्ता तद्यथा-निदायानिदाय ।

अथ वायासकारे हेमवन् परव्यक्तिष्व यदि असुरकुमार । परमाविषमसुरकुमारा एवमेव खरत्रिविरोय माविचस्य । महाकृतिक यदि असुरकुमार इत्यादि इमशौच कथवा पतसाविशेष्य अ विपरीत जाकवा पूर्वोक्तयो ते कथे-परमा उत्पन्नया खरमा महाकथा संसतचेव । परम अपरकर्म तर कथवा खरम महाकमतर् कथवा यसातादिकनो यथेसादे श्रेय सब तिमशौच कथवो । जाव अविचकुमारा तावएमेव । यावत् स्थानितकुमारखगे इमशौच कथवा । पुढ्योकाइया जाव मणुस्सा । पृथिवीकायिक यावत् मणुष्य । एए जहा खरमा यावत्तनुजाइसियवेमाणिया जहाअसुरकुमारा । पइ जिम मारको कथा तिम कथवा कानव्यन्तर ज्यातिष्व वेमानिक ए तोजेइ जिम असुरकुमार कथा तिम कथवा । कइविहाअभते वेयवा प० । अत्रमभदे हेमवन् वेदना प्रदत्ता प० त । वेधोतम वक्ष्यते वेदना प्रदत्ता प० । विदाय प्रविदाय । अत्रिपवि

दायति । अनानोद्यवती । किं निदायति । अकारस्य स्त्रायिकप्रत्ययत्वा निदाभित्यथा । जहा पशवव्यापत्तिः ॥ तत्र वेदमेव-गोयमा । निदायंयि
 ययववेति अनिदायपि वेदय वदेतीत्यादीति । एकोनविंशतितमशते पञ्चमः ॥ १९ ॥ ५ ॥ पञ्चमोद्वेषके वेदमोक्षा सा च द्वीपा
 रिपु प्रयतीति द्वीपादयः पशु उच्यन्तएवैव सम्बद्धस्यास्यदमादिवृत्त-कश्चिन्नित्यादि ॥ एक अहत्यादि ॥ जहा इति यथेत्यथ सर्वैव-किमाया

निन्नाय । जेरड्माण जते । किं निदायवेदण वेदेति जहा पशुत्रणाए जघ वेमा
 गियत्ति । सेव जते । २ सि ॥ एगुणवीसइमस्स पचमो ॥ १९ ॥ ५ ॥ कहसु जते ! दीव
 समुद्दा, केवड्दयाण जते ! दीवसमुद्दा, किं सठिया ण जते ! दीवसमुद्दा, एव जहा जीवानिगमे दीवस

नेरयिका प्रदत्त । किं निदा येदना वेदयन्ति अनिदा वेदना वेदयन्ति यथा मन्त्रापमापा यावद्वैमानिका इति तदेव प्रदत्त । प्रदत्त ।
 इति ॥ एकोनविंशतितम छत पञ्चमोद्वेष ॥ १९ ॥ ५ ॥ व प्रदत्त । द्वीपसमुद्राः कियन्तो प्रदत्त । द्वीपसमुद्रा, किं स

प्राभागवतो पञ्चाशपवे चनामानवतो । अरहाचमेते किं निदावेववेदेति । आरको हेमगवन् च निदायते वेदे एतस्मै प्राभोगे वेदनावेदे प्रदत्त ।
 पविदावेवयव वेदेति जहा पशववाए वाय वेमाचिचत्ति । पनामायै वेदनायते वेदे १ म उत्तर खिम पशवचनेविपै वज्रो ते इम निदावे पवि वे
 दना वेदे पविदावे पवि वेदनावेदे इत्यादि, वायव वेमानिकवये वज्रा । सेवमते २ सि । तच्चति हेमगवन् एवेवज्रो ते सव सत्त्वै पशवा नदी ।
 गृन्धोमरमन्त्र पचमो वद्वेसीं चत्ता । ए उयचोयमा यवचना पचमो वद्वेया ग्राययो १८ ॥ ५ ॥ पापमोवद्वेयाने विपै वेद
 नावचो ठिवा होपादिचनविपे इवे एतन्नामाटे द्वीपादिच वज्रै-कश्चमेते दीवसमुद्दा । किञ्चैवं वाक्यासकारे, हेमगवन् होपस
 मुद्र । अरहाच मेते दीवसमुद्दा । सेतवा हेमगवन् द्वीप समुद्र । किंसठियाचं भते दीवसमुद्दा । किंसे सत्त्वामे हेमगवन् होपसमुद्र । एव जहा चो
 वाभिगम दीवसमुद्रसा वाच २ इति । इम खिम आवाभिगमनेविपै होपसमुद्रवेयो तेद्वीप जिये इहा पवि वद्वो, ते इम-किमागारपहावाएव

रनापपलोपाराय जते ! शीगममुद्रा पण्णा ० गोपमा । अयुद्दीशाहया दीवा लयवाहया समुद्रा इत्यादि ॥ सच किं समस्तोपि याथ्यो नैव मित्य
तथाह आइममल्लिउद्दमनयम्भोति ॥ ज्योतिषय ज्योतिषपरिमाणम मयिइतो यउद्दगळा हापसमुद्रोद्दुक्कावयवविजय सद्दळ हं विहायत्ययः
ज्यातिपमविजतादुशक्येव-अयुद्दीधय जत । कइ चडा पममिमुवा पमासतिवा पमासिस्सतिवा कइ सूरिया तवइसुवेत्यादि ० स च कियदूर
याप्य इत्यत आह-आय परिणामाति ॥ सचाय-दीयममुद्रुवति ॥ किं पुइविपरिणामा पण्णत्त्यादि ॥ तथा ० ओयवाउंति ० द्वीपसमुद्रपु भीवी
पवाता याप्यः मवेव-दीयममुद्रमु ए जते । सवपाळा ४ पुइविवाहयताए ६ उववसपुवा ० इता गोयमा । कसइ अदुवा थापन्तु सिरित्तमवाला
इति ॥ यकासयिजित्तमवत वः ॥ १७ ॥ ६ ॥ पछोद्दुक्का हापसमुद्रा उणा साच देवावासा इति देवावासाधिकारादमुद्रुमा

समुद्रुद्देनो सीनेय इहयि जीइसमफिउद्देसगयज्जी नाणियसो जाव परिणामो जीयउववान् जाव ज्णतस्सु
हो । सय जते ! २ ति ॥ एगूणयीसइमस्स ठठो ॥ १९ ॥ ६ ॥ केयइया ण जते ! ध्य

स्थिता नदन्त । द्वीपसमुद्राः ? एव यथा लीलाभिगमे द्वीपसमुद्रेश्चः स एवहायि ज्योतिषमविक्रतोद्दुक्कावल्ग्वो अखितव्यो यावत्परिणामो जी
योपपातो यावदन्तस्तत्तद्वत् नदन्त । इति ॥ एकोमविस्सत्तित्तमे ज्ञाते पछोद्देयः ॥ १८ ॥ ६ ॥ कियन्ति नदन्त ।

भते दोवममुद्रा पं यायमा चवुरोवाहयादोवा सववाहया समुद्रा इत्यादि ते उद्देया लं सगळाह कइवा पकवा नहो ते पवेस-आइसमल्लिउद्देसग
यज्जा भावियमा जाव परिणामा लोउवववापा जाव सवतपुता । ज्यातिपपरिणामीकरो अखित जे उद्देयक पयवविजये तइ वल्ग्वीने कइवा ते इ
म-उद्देरावेयं भते कइरंदापमासिमवा पमासितिवा कइसूरियातविसुवा इत्यादि, ते जेतकासगे कइवा ते कइजे-यावत् परिणाम
मगे कइवा ते इम-दोवममुद्रुदाच भते किं पछोपरिणामा पण्णत्ता इत्यादि, यावत् पमसोवार उववा एतसासगे कइवा । सवभत २ ति । तइति
देवगइन् इत्यादि पूवत् । एगूणभोसरमण चडा उद्देया सववा । ए उगुवोसमा यतकवा चडा उद्देया पूरा ववा १८ ॥ ६ ॥

राधावासाः सप्तमे प्रकल्पस्त इत्यत्र सम्यगुत्सास्येदमादिशुभ्र-केयहवाथमित्यादि ॥ प्रोमेज्जमनरन्ति ॥ प्रोमेज्जमनरन्ति तानि ॥ तानि

सुरकुमारजनयणावाससयसहस्वा प० ? गीयमा । घउसठि अशुरकुमारजनवणायाससयसहस्वा प, तेणे ज ते । किं मया प० ? गीयमा ! सहरयणामया अच्छा जाव पठिस्वा । तस्यण यहवे जीवाय पो म्माय वक्कमस्ति त्रिउक्कमस्ति चयति उववज्जति, सासयाण ते जवणा वद्धथाए वसपज्जवेहि जाय फा सपज्जवेहि असासया, एव जाव यणियकुमारावासा । केयइयाण जते । याणमतरन्तोमेज्जाणयरावासासय

अशुरकुमारावाससहस्वाणि प्रकृतानि ? गीतम । अतु पशुरसुरकुमारावाससहस्वाणि प्रकृतानि । ते जवन्त । किमया प्रकृताः ? गीतम । सयरवमया अक्काः अस्सा यावरमतिरूपा । तत्र यहवो जीवाय पुट्टसासावक्कगन्ति अुरजामन्ति अ्यवन्ते उत्पद्यन्त । आस्वता नि तानि जयन्तानि द्रव्याप्यतया वक्कपयवेयावत्सपज्जपयवेरास्वतानि एव यावरसन्तितकुमारावासा । किपन्ति प्रदन्त । धानव्यन्तरन्तोमेय

इहदुदेयो होवसमुद्र कक्षा तिष्ठा देवता आवासवे इहे पधिकारे यहवे-यहवाच भते असरकुमार भववावाससयमइस्वा प । केतसावक्काव लइरे, इमयवन् अशुरकुमार भवनपावास यतसहस्वा काव प्रकृता इ म उत्तर । या वरकठि असरकुमार भववावाससयसहस्वा प । केगीतमा वरकठिआय असरकुमार भवन आवास प्रकृता । तत्र भते किमया प । तेइ हेमगवन् विसामव प्रकृता इतिमन्नु उत्तर । गीयमा सयरवामवा पन्था मक्का जाव पठिक्वा । केगीतम सब रज्जमयवे निजल सुहावा यावत् प्रतिरूपवे । तत्र यहवे जीवाव पाण्णाय वक्कमस्ति विचवमस्ति चयति उववज्जति । तिष्ठा पन्था जीव पन्था पुट्टल अपवेवे विगोरे अपवेवे सबेव अपवेवे । आसवाचं से भववाअम्माएय वक्कपयवेदेवि जाव फासपज्जवेहि पसा मया एवं जाव पणियकुमारा । पणि याअता ते भवनवे द्रव्याविकारी तदा वक्कपयवेविकारी प्रयाअतावे इम यावत् अन्तिकुमार भगे यहवा । येवर याच भते वाचमतर भमिज्जचयरावाससहस्वा प० । केतसा हेमगवन् वासयन्तर भूमिमध्ये यया यहवा मगर आवास यतसहस्वा वडिये वास प्र

महस्सा प० ७ गीयमा । अस्खेज्जा याणमतरात्रोमेजाणयरायाससयसहस्सा प० । तेण जते । किं सट्ठि
या प० ७ सेस तचेय । केवहुयाण जते । जोहसियविमाणावासासयसहस्सा पुच्छा, गीयमा ! अस्खेज्जा
जोडुमिया । तेण जते । किं मया प० ७ गीयमा ! ससुफलिहमया अच्छा सेस तचेय, सीहम्मणेण जते !
कप्पे केयडुया विमाणायाससयसहस्सा प० ७ गीयमा । यस्सीस त्रिमाणावासासयसहस्सा प० । तेण जते ।
किं मया प० ७ गीयमा । सहरयणामया अच्छा सेस तचेय एव जाय अणुत्तरविमाणा णवर जाणिथस्सा ,

बनगरपासगतमहस्सावि प्रपत्तानि ? गीतम् । असङ्खुयानि वाग्यत्तरात्रोमेयकमपरावासासयसहस्सावि प्रपत्तानि । त प्रदन्त । किं सस्वता
प्रपत्ता ? ज्ञाप तप्पेय । कियन्ति प्रदन्त । ज्योतिषविमानावासासयसहस्सावि पुच्छा गीतम् । असङ्खुयानि ज्योतिषविमानावासासयसहस्सा
वि । त प्रदन्त । किं मया प्रपत्ता ? गीतम् । सवरप्पटिकमया सप्पाः श्रेय तप्पेय । सीधर्मे प्रदन्त ! कस्सपे कियन्ति विमानावासासयसहस्सावि
प्रपत्तान ७ गीतम् । द्वाविंशतिविमानावासासयसहस्सावि प्रपत्तानि । त प्रदन्त । किं मया प्रपत्ता ? गीतम् । सवरबमया सप्पाः श्रेय तप्पेय ,

कप्पा १ प उत्तर । गावमा असङ्खेज्जा शार्द्धमतरा भागेअववरा वासासयसहस्सा प । असक्काता वामप्यत्तरा भुइरारूपे नगरा वासास सय
सहस्सा । तेवभते हि सठ्ठिण पं मेसतचेय । तेह देवगवन् । किंसे सम्माने प्रकप्पा ग्रिप तिमहील कइवो । केवइवाव भत्ते जोहसियविमाणावासास स
यपइग्गा पब्बा । केतमा देवगवन् आप्तिपीना विमान पावास यतसइसअड्डिचे शाक इत्थादि प्रथ उत्तर । गीयमा असखेज्जा जोहसिया । हेगीत
म परमत्त्याता आप्तिपीना विमान पावास कइवा । तेवभते विमान प । तेह देवगवन् किंसाभयइ १० प उत्तर । गीयमा सयसहस्सा पब्बा स
मतचेय । देवोमम मव स्पटिकमयवै निर्मेश ग्रिप तिमहील कइवो । जोहस्सेण भत्ते कस्सपे केवइवा विमाणावासासयसहस्सा पं । सीधम्म देवगवन् देव
नीइनेविपे केवइवाविमान पावास साय प्रकप्पा १० प उत्तर । गावमा यत्तीस विमाणावासासयसहस्सा प । हेगीतम् यत्तीससासुविमान कइवा ।

मगरादि चतियिद्य ॥ सधुपासियामपति ॥ सुवस्फटिकमयाः ॥ एकोभविस्त्रितमस्त सप्तमः ॥ १८ ॥ ७ सप्तमे सुसुरादीना
प्रवनादीम्यन्नाम्यसुरादय निवृत्तिमलो प्रवन्तीत्यष्टमे निवृत्तिरुच्यत इत्येव सम्बद्धस्यास्यदमादिसूत्र-कइविहत्यादि ॥ निवृत्तम निवृत्ति निप्य

जस्य जसिया त्रयणा विमाणावास ० । सेव भते ! २ सि ॥ एगुणयीसहमस्स सप्तमो ॥ १९ ॥ ७
कइविहणा भते । जीवणिस्सुत्ती पणसा ? गोयमा । पचविहा जीवणिस्सुत्ती प० , त-एगिदियजीवणिस्सु
त्ती जाव पचिदियजीवणिस्सुत्ती , एगिदियजीवणिस्सुत्तीण भते ! कइविहा प० ? गोयमा ! पचविहा प०

अथ पावदसुराविमानावास (प्रवृत्ति) भवरं ज्ञातव्या यत्र पावन्ति प्रवन्तिविमानावासाणि तदव प्रदन्त । इति ॥ एकोभविस्त्रितमे
ष्टमे सप्तमादृष्टः ॥ १८ ॥ ७ ॥ कतिविषा भदन्त । लोवनिवृत्ति प्रज्ञसा ? गौतम । पञ्चविषा बीवनिवृत्तिः प्रज्ञसा तद्यथा-
यकन्दिग्रयजीवनिवृत्ति योवत् (करणावृत्तिग्रयजीवनिवृत्तिरित्यादिवृषयम्) पञ्चन्दिग्रयजीवनिवृत्तिः । एकन्दिग्रयजीवनिवृत्तिः । कतिविषा

तेष्वभत वि मया प । तेन हेभमवन् स्मू मयहे ६ प्र उत्तर । गायमा सुवदत्रयामया पञ्चः सप्ततद एव जाव पञ्चत्तरविमाणा पञ्च व्यापिय
भ्या । हेगौतम सर्वं रत्नमवहे जियसह यप तिमहोव कइवा, इम जावत् पञ्चत्तरविमानावो कइवा एतथाविषेव व्यापया । जस्य अस्तिवा भवया विमा
णावास । विहा ज्ञातसा भवनविमान आवास पूर्व कइवा तिम कइवा । सेवभते २ ति । तद्वति हेभमवन् इत्यादि पूर्ववत् । एगुणवीसहमस्स सप्तमा
उद्वत्सा सम्भत्ता । ए उगुणवीसमा यतवना सातमा उद्वत्सा पूरा वया १८ । ० । पाक्षिके उद्वत्से पसरादिबना भवन कइवा ते पसरादि
क निवृत्तिदन्त पूरे तमाट पाठमे उद्वत्स निवृत्ति कइहे । कइविषय भते ओव विवत्तो पसत्ता । जतवभद्व हेभमवन् आव निवृत्ति कइो निवृत्ति क
दिये नोपमया ६ प्र उत्तर । गायमा पचविहा लोवनिवृत्तौ प त । हेगौतम पचभेव् लोवनिवृत्ति प्रज्ञा लोवने एकेन्द्रियादिपणे निवृत्ति
त श्रीवनिवृत्ति कइव त कइव-ए गिदियजीवनिवृत्तौ जाय पचिदियलोव विवृत्तौ । एकेन्द्रियजीव निवृत्ति १ इम जावत् ग्रन्थको बाहिय २ ते

नि स्त्रीयपेक्षिन्द्रियादितया नियति स्त्रीयनियति ॥ अथा वस्तुमयपक्षेयमगरीरस्सति ॥ यथा महत्त्वपापिकारे ऽहुमस्तनयमोद्देशकान्निहिते त
न गरीरस्य यत्न उक्तः य एव नियति ॥ यथा मा न तत य एव दृश्येति ॥ पूर्वे जीवापेक्षया निर्वृत्तिरुक्ता ऽथ तत्कायतदुर्मापेक्षयातामाए-कश्च

त०-पुद्गयोकाड्यगुणिदियजीवनिवृत्ती जाय उणस्सडकाइयगुणिदियजीवनिवृत्ती । पुढवीकाड्यगुणिदिय
जीवगिण्णनीण जते । कइयिहा प० ? गोयमा । दुविहा प०, त०-सुजमपुढवीकाइयगुणिदियजीवनिवृत्ति
नीय यादरपुढवी० एय एणण अतिगवेण जेओ जहा यम्नगयधे तेयगसरीरस्स जाय सव्वठसिख्खणुत्त

प्रपप्पा ; गोतम । पम्पयिपा प्रपप्पा तटथा-पुपिबीकायिकेकेन्द्रियजीवनिवृत्ति यावदुत्तरपठिकायिकेन्द्रियजीवनिवृत्ति । पुपिबीकायिके
कन्द्रियजायनिवृत्ति जइत्त । कतिविपा प्रपप्पा ? गोतम । द्विविपा प्रपप्पा-सूक्ष्मपुपिबीकायिकेन्द्रियजीवनिवृत्ति यादरपुपिबीका
यिकेन्द्रियपप्पावनिवृत्तिषेवमतनान्निमापेम जेओ यथा महत्त्व-धे (महत्त्वव्यापिकार) तल गरीरस्य (वत्त एव निवृत्तिवर्षाया)

इति २ चरिद्विप ४ पक्षेद्विप जीवनिवृत्ति ५ । पणिदियजीव निवृत्ति विवत्ताय भते कइदिवा ५ । एकेद्विजीव निवृत्ति इममवन् कतवेभेदे कइओ इ प्र
उत्तर । भायमा पवविवा ए त । इमोतम यापेभेदे कइओ ते कइहे-पुढवीकाइय एयिद्विप जीवनिवृत्तौ जाय ववत्तरकाइय पणिदिय जीवनिवृत्तौ
भा । पुपिबीकायिक पक्षेद्विप जीवनिवृत्ति इम यावत् यनत्तालीकायिक पक्षेद्विप जीव निवृत्ति । पुढवीकाइयपणिदिय जीवनिवृत्तौ भते कइदिवा
य । पुपिबीकायिक पक्षेद्विप जीवनिवृत्ति इममवन् कतवेभेदे प्रकयो इ प्र उत्तर । मायमा दुविवा य त० । इमोतम यावत्ते कइओ ते क
इहे-सुद्धमपुढवीकाइय पणिद्विप जीवनिवृत्तौ यादरपुढवी । सूक्ष्मपुपिबीकायिक एकेद्विप जीवनिवृत्ति यपुन यादरपुपिबी इत्थादि । एव एण
य पणिमावेसं भेश सवा वस्तुमयधे तेयमगरीरस्य । इम इये धामावेकगे भेदे जिम माटेवधेने पणिकारे जिम कइओ पाठमायतवने नभसे सट्ठेये
ते जावश जिम तेजसमारेना वत्तकइया विम जावया । जाय सव्वठसिख्ख पणुत्तराववाइय कप्पातीत वेनाविषयेन । यावत् सर्वायसिख्ख पणुत्तरापपा

रोयत्राडयकृपातीनवेमानियदेवपचिदियजीवणिवृत्तीण ज्ञते ! कइविहा पणमा ! दुविहा प०,
 त०—पज्जसगससुठसिदुसुणुत्तरोयवाढय जाव देवपचिदियजीवणिवृत्तीय स्यपज्जसगससुठसिदुसुणुत्तरोव
 वाढय जाव देवपचिदियजीवणिवृत्तीय । कइविहाण ज्ञते ! कम्मणिवृत्ती प० ? गोयमा ! स्यठाविहा क
 म्मणिवृत्ती प०, त—णाणावरणिज्जकम्मणिवृत्ती जाव स्यतराद्वयकम्मणिवृत्ती । णेरइयाण ज्ञते ! कइविहा

[illegible][illegible]

कम्मणिव्वत्ती प० ७ गीयमा । अरुविहा कम्मणिव्वत्ती प, त-णाणायरणिज्जकम्मणिव्वत्ती जाव अत्तराडय
 णम्मणिव्वत्तीय । एय जाव वेमणियाण । कइविहाण जेतं । सरीरणिव्वत्ती प० ? गीयमा ! पचविहा स
 रीरणिव्वत्ती प, त-उरालियसरीरणिव्वत्ती जात्र कम्मगसरीरणिव्वत्ती । एउडयाण जेतं ! एव चव, एव जाव
 वेमणियाण णवर गायहु जस्स जहु सरीराणि । कइविहाण जेतं ! सव्विडियणिव्वत्ती प० ? गीयमा । पच
 विहा सव्विडियणिव्वत्ती प०, त-सोइडियणिव्वत्ती जात्र फासिडियणिव्वत्ती, एव णेरइया जात्र यणियकु

(प्रवृत्ति) यावदुत्तरायकमनियुत्तिरय यावदुमानिकानाम । कतिविधा प्रदत्ता । सरीरनिवृत्तिः प्रदत्ता ? गीतम् । पचविधा प्रदत्ता तद्यथा-
 धौगदिकशरीरनिवृत्तिपापस्फासकशरीरनिवृत्तिः । भेरयिका प्रदत्ता । एव चावदुमानिकाना मवर ज्ञातव्य यस्य यावन्ति शरीरा
 नि सन्ति । कतिविधा सन्ति । सर्वेन्द्रियनिवृत्तिः प्रदत्ता ? गीतम् । पचविधा सर्वेन्द्रियनिवृत्तिः प्रदत्ता तद्यथा-आवेन्द्रियनिवृत्तिपावदरूप

प त । उद्योतम पाठभद कम्मनिवृत्ति कइ ते कइते-पावावरविज्ज कइविज्जता जाव अत्तराडय कइविज्जताय कम्मनिवृत्ति इत्था
 डि यावत् पगतराय कम्मनिवृत्ति । एव चाव वेमणियाण । इम यावत् वेमानिकना दसकसवे कइवो । कइविहाण मते सरोरविज्जतो प । कतवेमेदे
 प पातालमारे, वेमगवन् यरीरनिवृत्ति कइो इ प्र उत्तर । गायमा पचविहा सरोरविज्जतो प त । वेगोतम पांचमेदे शरीरनिवृत्ति कइो ते
 कइते । पारानियमरारनिययो जाव कम्मगमरीरनिवृत्तो । पारानियमरीर निवृत्ति इत्थादि यावत् कामचयरीर निवृत्ति पतसाछगे कइवो ।
 देरइयाण भति एउउ इ प्र जाव वेमणियाण कइरं पावथ कइउ इमरोरावि । गारकोने वेमगवन् कोतसा मरारो निर्बृत्ति प्रकपो इत्थादि इमको
 त कइया इम यावत् वेमानिकमगे कइवा एतन्नाविगेय जाववा केइने जतसा यरीरके तेतसा तेइने कइवा । कइविहाण भते सविहाण विज्जतो प ।
 जतमो वेमयवन् सबइन्द्रिय निवृत्तो कइो इ प्र उत्तर । गायमा पचविहा सविहिय विज्जतो प त । वेगोतम पांचमेदे सबइन्द्रियनिवृत्ति क

मारा । पुढवीकाहयाण पुच्छा, गोयमा । एगा फासिदियणिह्वत्ती प०, एव जस्स जह इदियाणि जाय येमाण्याण । कइयिहाण जते । ज्ञासाणिह्वत्ती प० ? गोयमा । चउस्सिहा ज्ञासाणिह्वत्ती प, त-सञ्जना साणिह्वत्ती मोसज्जासाणिह्वत्ती सञ्जामोसज्जासाणिह्वत्ती ध्यसञ्जामोसज्जासाणिह्वत्ती । एव एगिदियवज्जा जस्स जा ज्ञासा जाअ येमाण्याण । कइयिहाण जते । मणणिह्वत्ती प० ? गोयमा । चउस्सिहा मणणिह्वत्ती प०,

अनन्त्रियनिर्वृत्तिरय यावत्खरियका यावत्सखितकुमारका एवैवीकायिकाना एवैवा गीतम् । एका स्पष्टानन्त्रियसर्वस्त्रियनिर्वृत्तिः प्रष्टसा यय यस्य यायन्तीन्त्रियाणि यावद्देमाभिकानाम् । कतिविधा जदत्त । ज्ञापाजिवत्तिः प्रष्टसा ? गीतम् । चतुर्विधा ज्ञापाजिवत्तिः प्रष्टसा तद्यथा-सत्याज्ञापाजिवृत्ति मयाज्ञापाजिवृत्ति सत्यासुपाज्ञापाजिवृत्ति रसत्यासुपाज्ञापाजिवृत्ति । एवमेकोस्त्रिययवर्त्तं यस्य या ज्ञापा यावद्देमा भिकानाम् । कतिविधा जदत्त । मनोनिर्वृत्तिः प्रष्टसा ० गीतम् । चतुर्विधा मनोनिर्वृत्तिः प्रष्टसा तद्यथा-सत्यमनोनिर्वृत्तिर्यवदसत्यासुपाज

शी ते कथेस्वे—सारदियविश्वतो जाय फासिदियविश्वतो । कोपेद्विय निवृत्ति इत्थादि यावत् अयनेद्वियनिवृत्ति । एव खेरइया जाअ अविश्वकुमारा । इम तारको पादिदेइ यावत् अजितकुमारना टण्डकययगत कइवा । पुढवीकाहवाअ भते पुच्छा । एविबोकाविक्कने हेभगदन् वेतसेभेदे इन्द्रियनिर्वृत्ति कइो इ म उत्तर । यायना एगाफासिदियविश्वतो प । हेगीतम् एअ अयनस्त्रियनिवृत्ति प्ररूपो । एव जस्य जइ इदियाणि जाअ येमाण्या । इम जइने वेतसी इन्द्रियकइो ते कइवो इम यायत् वेमानिकखने कइवा । कइविहाअ भते मासाविश्वतो प० । वेतसेभेदे हेभगदन् भाया निवृत्ति कइो इ म उत्तर । मायमा चउविश्व । मासाविश्वतो प त । हेगीतम् चारमेदे माया निवृत्ति प्ररूपो ते कइस्वे—सद्यमासाविश्वतो मास भासाविश्वतो । सत्यभाया निवृत्ति सुपाभाया निवृत्ति । सद्यमासमासा विश्वतो । सत्यासुपाभाया निवृत्ति असत्यासुपा भाया निवृत्ति । एवं एगिदियवज्जा जस्य ज्ञाभासा जाय येमाण्या । इम एकेद्विय वर्त्तीने जे भाया तेइने तेइ कइवो येमानिकखने एण्डक व

त-सञ्चमणिवृत्ती जाय क्षुसञ्चामोसमणिवृत्ती । एव एगिठियवज्जा धिगलिदियवज्जा जाव वेमाणियाण ।
 कइविहाण जेत । कसायणिवृत्ती प० ? गोयमा ! चउखिहा कसायणिवृत्ती प, त-कोहकसायणिवृत्ती
 जाय लोचकसायणिवृत्ती । एव जाव वेमाणियाण । कइविहाण जेत ! वखणिवृत्ती प० ? गोयमा ! पच
 विहा वयणिवृत्ती प, त-कालवयणिवृत्ती जाव सुक्खिवयणिवृत्ती । एव निरवसेस जाव वेमाणियाण ।

नानिर्वृत्तिरवसेसकस्मिन्नेव विवसेस्मिन्नेव कस्मै वावहेमानिकानाम् । कतिविषा जइस । अयायनिर्वृत्तिः प्रपप्ता ? गो० । वसुविषा कयायानिवृत्तिः
 प्रपप्ता तद्वया-लोपकपायनिर्वृत्तिर्यावज्जोसकपायनिर्वृत्तिरेव यावहेमानिकानाम् । कतिविषा जइस । कतिनिर्वृत्तिः प्रपप्ता ? गो० । पञ्चवि
 षा प्रपप्ता तद्वया-कालवयनिर्वृत्तिर्यावज्जुलवयनिर्वृत्तिरेव निरवधार्य यावहेमानिकानाम् । एव गन्धनिर्वृत्तिद्विविषा यावहेमानिकानाम्
 इवा । अइविहाव भते मवविज्जतो । जेतकेमेदे हेमयवन् मगानिवृत्ति प्रप्पो इ प्र उत्तर । गोयमा ववविहा मवविज्जतोयं त । हेमोतम पारे
 मेदे मगानिवृत्ति कइतो ते कइवे-उवमवविज्जतो जाव पससायासमवविज्जतो । उवममगानिवृत्ति इत्थादि भायानिवृत्तिनोपरे यावत् पससाया
 या मगानिवृत्ति । एवं एगिठियवज्जा धिगलिदियवज्जा जाव वेमाणिया । इम एकेद्विय वज्जोने विवसेस्मिन्नेव कस्मै वावत् वेमानिकसगे कइवा । कइविहा
 पंमते कसायणिवृत्ततो । जेतकेमेदे हेमयवन् कपावनिर्वृत्ति कइतो इ प्र उत्तर । गोयमा ववविहा कसायणिवृत्ततो पं त । हेमोतम पारेमेदे कपा
 यनिवृत्ति कइतो ते कइवे-काइकसायणिवृत्ततो जाव काइकसायणिवृत्ततो एव जाव वेमाणिया । काइकसाय निर्वृत्ति इत्थादि यावत् लोचकसाय
 निवृत्ति इम यावत् वेमानिकसगे कइवा । अइविहाव भते ववविज्जतो पं । जेतकेमेदे हेमयवन् ववविज्जतो कइतो इ प्र उत्तर । गोयमा पचविहा
 ववविज्जतो पं त । हेमोतम पारेमेदे ववविज्जतो कइतो ते कइवे-काइकसाय निर्वृत्ति कइतो ते कइवे-काइकसाय निर्वृत्तिरेव निरवसेस जाव वेमाणिया । काइकसाय जावत् एव
 वव विवृत्ति, इम निविगेय यावत् वेमानिकसगे कइवा । एव गन्धनिर्वृत्ति दुविहा जाव वेमाणिया । इम गन्धनिर्वृत्ति पचि सुयन्म नुयन्नेवरी वेज्जेमेदे

विदेत्यादि ॥ असामनिवृत्तिरिति ॥ कथायवेदीयपुस्तकनिर्वर्णनं ॥ अस्तु ॥ सठावृत्तिः ॥ सत्राध्यायिकामां स्तिषुसर्वस्थानं तेजसां सूचीकसापसस्था
नं वायुनां पताकासस्थानं, धनस्यतीनां भानाकारसस्थानं विक्लसेन्द्रियाणां पुङ्ग, पञ्चेन्द्रियतिरहा भयुष्याणाञ्च पद्, व्यस्तरादीनां समचतुर

एवं गधणिवृत्ती दुविहा जाय वेमाणिषाण । रसणिवृत्ती पचविहा जाय वेमाणिषाण । फासणिवृत्ती स्थठवि
हा जाय वेमाणिषाण । कइविहाण जेत ! सठाणिवृत्ती प० ? गोयमा ! ठसिहा सठाणिवृत्ती प, त-
समचउरससठाणिवृत्ती जाय ऊरुसठाणिवृत्ती । जेरठयाण पुच्छा, गोयमा ! एगा हुरुसठाणिवृत्ती
प । स्थसुरकुमाराण पुच्छा, गोयमा ! एगा समचउरससठाणिवृत्ती एव जाय यणिपकुमारा । पुठवी

एवं रसनिवृत्तिः पचविहा प्रसता यावद्वैमानिकानाम् । स्वर्गनिवृत्तिरसविहा यावद्वैमानिकानाम् । कतिपिया जेत ! सस्थाननिवृत्तिः प्र
सता ? गीतम । पट्टिपा प्रसता तद्यथा-समचतुरस्रसस्थाननिवृत्ति यावदुस्रसस्थाननिवृत्तिः । तैरयिकावां पुच्छा गीतम । एका हुकसं
स्थाननिवृत्तिः प्रसता । चतुरकुमाराणा पुच्छा गीतम । एका समचतुरस्रसस्थाननिवृत्तिः प्रसता, एव यावरस्तनितकुमाराणाम् । पृथिवीका

कथो यावत् वैमानिक सने दृश्य कइवा । रसविग्वनी पचविहा जाय वेमाणिषा । रसनिवृत्ति तिल साद्विदेई पचेमेदे प्रकपी यावत् वैमानिककनी
कइवा । फासविग्वनी पट्टिपा जाय वेमाणिषा । कार्यनिवृत्ति साठमेद प्रकपी यावत् वैमानिककनी कइवा । कइविहाव भते सठावविग्वनी प ।
जतवेमेदे जममवत् सस्थाननिवृत्ति प्रकपी इ म जततर । यावमा कविग्वना सठावविग्वततो प० त । जेगीतम जयेदे सस्थाननिवृत्ति कइवा ते कइ
जे-समचउरससठावविग्वनी जाय उरुसठाव विग्वनी । समचतुरस्रसस्थान निवृत्ति इत्यादि यावत् हुकसस्थाननिवृत्ति एतकाकरो कइवा । चेररवा
वं परवा । नारकोमे जेमगवत् विहा सस्थाननी निवृत्ति कइो इ प्र० सतर । गोयमा एगा उरुसठाव विग्वनी प । जेगीतम एक हुकसस्थान नि
वृत्ति प्रकपी । चसरकुमाराण पुच्छा । चसरकुमारना प्रदकोषा । गायमा एगा समचउरससठावविग्वनी एव जाय जविग्वकुमारा । जेगीतम एक स

[illegible]

तस्स तस्सिया ज्ञाणियद्वा । कट्ठविहाण ज्ञते । दिठ्ठिणिव्वत्ती प० ? गोयमा । तिचिहा दिठ्ठिणिव्वत्ती प , त-सम्महिठ्ठिणिव्वत्ती मिच्छादिठ्ठिणिव्वत्ती सम्मामिच्छादिठ्ठिणिव्वत्ती एव जाव वेमाणिया जस्स जड्ठविहा दिठ्ठो । कट्ठविहाण ज्ञत । णाणणिव्वत्ती प० ? गोयमा । पचविहा णाणणिव्वत्ती प , त-अग्निणिवाहि यणाणणिव्वत्ती जाव केवलणाणणिव्वत्ती , एव एगिदियज्जा जाव वेमाणिया जस्स जड्ठ गणा । कड्ठविहाण ज्ञते । अग्गाणणिव्वत्ती प० ? गोयमा । तिचिहा अग्गाणणिव्वत्ती प , त-मइअग्गाणणिव्वत्ती सुअअग्गाणणिव्वत्ती

यायद्वुमानिकाभास यस्य यावत्साक्षयाख्यस्य तावत्यो ध्याया । कतिविधा इष्टनिवृत्तिः प्रकृता तद्यथा-सम्यग्दृष्टिर्निवृत्तिमिध्याग्दृष्टिर्निवृत्तिः सम्यग्दृष्ट्याग्दृष्टिर्निवृत्तिरेव यावद्वुमानिका यस्य यावद्वुमानिका तद्वत् । ज्ञाननिवृत्तिः प्रकृता तद्यथा-धाप्रतिबिम्बोपि कथाननिवृत्तिर्यावत्कवत्ज्ञाननिवृत्तिरेवमेवेति ।

दास भत टिटुविश्वतो प । केतसमेदे हेमगवन् दृष्टान्तु सति कश्चो र प्र उत्तर । गायमा तिविहा दिद्वो कश्चो ते कश्चै—उग्रविद्वो विवशतो मि
 यद्विद्वो विवशतो सत्यामिरद्विद्वो विवशतो एव कात्र येमा विवा । सत्यगृहो मि मिष्याद्वो नि सत्यमिष्याद्वि निहंति इम वावत् येमानि कश्चो मि
 कश्चो । अथ अरविद्वो दिद्वो । केदने जेतवो द्वि तैदने तेतवो कश्चो । अरविद्वो मते वाचविश्वतो प । केतसमेदे हेमगवन् ज्ञानमिहंति प्ररूप
 र प्र उत्तर । गायमा पचविहा वाचविश्वतो प त । हेगौतम पंचमदे ज्ञानमिहंति कश्चो ते कश्चै—आभिषिवादिह वाचविश्वतो काव केववो
 वाचविश्वतो एव एमिदिवल्ल जाव येमा विवा । मतिज्ञान वावत् केवसज्ज्ञानमिहंति एतकासणे कश्चो इम एकेद्विह वल्लीने वावत् येमानि कश्चो क
 द्वा । अथ अरवावा । केदने जेद ज्ञानकथा तैदने तद कश्चो । अरविद्वो मते पचात्र विवशतो प । केतसमेदे हेमगवन् पचात्रमिहंति कश्चो
 र प्र उत्तर । गायमा तिविहा पचात्रविश्वतो प त । हेगौतम तोनेमेदे पचात्रमिहंति कश्चो ते कश्चै । मरपचात्र वि सुपपचात्र वि दि

धिनगणणिष्ठस्त्री, एवं जस्स जट्ट जाय वेमाणिया । कडयिहाण ज्ञते ! जोगणिष्ठस्त्री प ? गो ० ! तिविहा
 प ० त-मणजोगणिष्ठस्त्री यहुजोगणिष्ठस्त्री कायजोगणिष्ठस्त्री एव आव वमाणिया जस्स जहयिहो जोगी ।
 कडयिहाण ज्ञते ! उयत्तगणिष्ठस्त्री प ० ? गोयमा । तुचिहा उयत्तगणिष्ठस्त्री प, त-सागारोवत्तगणिष्ठस्त्री सु
 णागारोयत्तगणिष्ठस्त्री एव जाय वेमाणिया, सुत्र समत्तगणिगाथा वाचनान्तरे-जीवाणणिष्ठस्त्री कम्मप्यग

निप्रयवन्ने यावद्देमानिकामान् यस्य यायन्ति ज्ञानानि । कतिविषा प्रदत्त । अष्टाननिर्वृत्ति प्रज्ञसा १ गीतम् । त्रिविषाष्टाननिर्वृत्तिः प्रज्ञ
 सा तद्यथा-मत्प्रज्ञाननिर्वृत्तिः सुताष्टाननिर्वृत्तिः विप्रज्ञाननिर्वृत्तिरव यस्य यावद्देमानिकामान् । यावद्देमानिकामान् । कतिविषा प्रदत्त । योग
 मिर्धति प्रज्ञसा १ गीतम् । त्रिविषा योगनिर्वृत्ति प्रज्ञसा तद्यथा-ममायोगनिवर्तित्वायोगनिर्वृत्ति काययोगनिर्वृत्तिरेव यावद्देमानिकामान्
 यस्य या योगः । कतिविषा प्रदत्त । उपयोगनिर्वृत्तिः प्रज्ञसा १ गीतम् । द्विविषयापयोगनिर्वृत्ति प्रज्ञसा तद्यथा-साकारोपयोगनिर्वृत्तिरना

भनकाय विवर्तते । मतिपञ्च न नि युतपञ्चान नि विमयज्ञाननिष्ठति । एव कस्य अह काय वेमाविद्याय । इम जेहने जेतवा पञ्चानहुवे तेहने ते
 कहो यावत् वेमानिकामाने कहवा । कहविद्याय भते आगविद्यतो प । जेतजेमदे हेमयवन् दागनिष्ठति कहो इ म उत्तर । गावमातिविद्या जोम
 विद्यतो प तं । हेगौतम तोनेमदे दागनिष्ठति कहो तेकहे-मचकोग वि वरजाग वि कावकागविद्यतो । ममायाग नि वचनयोग नि व
 यदागनिष्ठति । एवं आव वेमाविद्या कस्य कहविद्याजामा । इम यावत् वेमानिकामाने जेहने जेतवा योगहे तेहने ते कहवा । कहविद्याय भते उपयोग
 विद्यतो प । जेतनभदे हेमयवन् उपकागनिष्ठति कहो इ म उत्तर । गावमा दुविद्या उपकागविद्यतो प त । हेगौतम वज्जभदे उपयोगनिष्ठति
 कहो ते कहहे-मागारावपाग वि पकागारावपाय वि पकाय वेमाविद्या । साकारापयाग नि यनाकारापयाय निष्ठति इम यावत् वेमानि
 कमुने कहवा । पय समत्तविद्याया वाचनान्तरे । इहा उपदेयकावे संयत्तगाथा वाचनान्तरयो कहहे-जोवाय पि कम्मप्यगो वि सरोर वि स

श्रीणिष्ठस्त्री सरीरणिष्ठस्त्री । सध्विदियणिष्ठस्त्री ज्ञासायमणकसायाया ॥ १ ॥ यखेगधेरसेफासे सठाणविहीय
 होययोधध्वे । छेस्सादिठीणाणे उयन्तुगोहोयजोगेय ॥ २ ॥ सेव भते । २ स्त्रि ॥ एगूणत्रीसहमस्स अठमो ॥
 ११ ॥ ८ ॥ कइयिहाण भते । करणे प० ? गोयमा । पचविहे करणे प, त-द्वह्वकरणे स्वेत्तकरणे
 फाउकरणे भवकरणे ज्ञावकरणे । नेरइयाण भुते । कइयिहे करणे प० ? गोयमा । पचविहे करणे प, त-द्वह्वकरणे

कारापयोगनिपुत्तिरय पायवैमानिका । अथ सद्धुखिगाये वाचनात्तर वृत्तये त यथा-बीधानानिवृत्तिः कमप्रकृतिनिवृत्तिशरीरनिवृत्तिः ।
 मर्येन्द्रियनिवृत्तिः ज्ञापाचमनयुक्तायाय ० १० वखगन्धरसपञ्च सखानविपया जवन्तिद्यातव्याः । सध्यादुष्टिर्दानं सुपयोगोन्नवतियोग ० २०
 तदय जदन्त । जदन्त । इति ० एकोनविंशतितमे अष्टेऽष्टमोदश ॥ १९ ॥ ८ ॥ कतिविच जदन्त । करण प्रकृतम् ? नी

गिरिदि बिबन्तो । जोव नि कमप्रकृति नि यरीर नि सबग्निद्वयनिष्ठ त ० । भासायमणकसाया । साया नि मन नि कपाय नि ०-इखेगधेर
 मेकावे मठाचविहीयजायवाधरे । सख्यादिशोचधि उवपागोहोयजोगेय ॥ १ ॥ वख गन्ध रस सय १ सखाननिवृत्ति भुवे साचवी खेइया इष्टि ज्ञान
 उपभान निवृत्ति एतथा पधिकार इही जायवा । खेइमंत २ स्त्रि । तद्वति हेमगन्ध तुले कइया ते सब सख्ये सख्यवा नहो । एगूणबीसहमस्स
 पठमा उद्वदमानपत्ता । ए उगबीसमा खतवका पाठमा उइया पूरा ज्ञाया ॥ १८ ॥ ८ ॥ पाठमे निवृत्ति कइो, नव
 भि करण कइवे-करविहाव भते करणे प । यतखेभते हेमगन्ध करण कइया जिने करिये ते करण कइये इ प्र उत्तर । गोवमा पंचविहे करणे प
 त । इमोतम पंचभेद करण कइया ते कइवे-इवकरणे खतवरणे काउकरणे भवकरणे भावकरणे । टावादि जिनेकरी खविने तथा वेरपादि जिने
 यरी कोडाकसिये १ खपना मे करण यासिये वादि तथा स्यायायेव २ यवसर पादिमाकरण तथा कइते कासकरण ३ मारखादिभयना करण त

न० स्ये० न० कइविहेणमित्यादि ॥ तत्र विद्यते जननेति करत्वं क्रियायाः साधकतम कृतित्वौ करत्वं क्रियाभावात्, मन्वस्मिन् व्याख्याने करणस्य निर्वृतेषु न तदभ्या विवृतेरपि क्रियारूपत्वात् सर्वं करणमारम्भानिर्वृत्तिसु कायस्य भिष्यतिरिति ॥ वृद्धकरणेति ॥ वृद्धरूप करत्वं दामाभा विद्रव्यमप्यवा कदापि द्रव्यपवाः क्षान्तादिभा द्वये वा; पाश्चाटी करत्वं द्रव्यकरण ॥ कृतकरत्वंति ॥ क्षेत्रमय करत्वं क्षयस्य वा क्षालिक्षेप्राद कर य क्षेत्रपवा क्षयः करत्वं स्वाध्यायाद् कृतकरत्वं ॥ कालकरणेति ॥ कालएव करण कालस्य वा वधरादे करण कालेन कालेन करण कालकर क नयकरत्वंति ॥ प्रवो मारकादि सएवकरण तस्य वा तत्र वा तस्मिन्वा; करण एव जावकरणमपि प्रोक्तु उद्दृष्टकृतमिति याव त्सुगुनमिति ॥

जात्र जावकरणे एव जाय वेमाणिया । कइविहाण जत ! सरीकरणे प० ? गोयमा । पचविहे सरीकरणे प, त-उंराळियसरीकरणे जाव कम्मासरीकरणे एव जाव वेमाणिया जस्स जइ सरीराणि । कइविहेण

तम । पचविपं करण मज्झम् तद्यथा-द्रव्यकरणं क्षेत्रकरणं कालकरणं प्रवकरणं जावकरणम् । नैरयिकाणां जवन्त । कतिविचं करण मज्झम् ? गौतम । पचविचं करण मज्झम् तद्यथा-द्रव्यकरणं यावद्भावकरणमेव यावद्भूतानिजाः । कति कतिविचं जन्तद । धरीरकरण

या मारजान्तिविहे जावकोत्रे ४ खोय यत्रोवाटि करण ते भावकरण १ । वेरदवाच भते कइविहे करणे पं । मारकोने हेममवन् क्षेत्रवा करण प्रकथ्या १ प्र उत्तर । यावमा पंचविहे करणे प त । हेभौतम पंचभेदे करण प्रकथ्या ते कइहे--इगवकरणे जाव भावकरणे एवं जाव वेमाणिया । द्रव्यकरण इत्यादि यावत् भावकरण इन् यावत् वेमानिकसने कइवा । कइविहाणं भते सरीरकरणे प । क्षेत्रमेवे हेममवन् यरीरकरण प्रकथ्या १ प्र उत्तर । भावमा पचविहसरीरकरणे पं त । हेभौतम पचभेदे यरीरकरण प्रकथ्यो तेकइहे--पाराखियसरीरकरणे जाव कथ्यासरीरकरणे एव जाव वेमावि वा कथ्य जइमरीराणि । पोटारिकयरीरकरण यावत् कामंययरीरकरण इम वायम् वेमानिकसने कइवो । क्षेत्रे क्षेत्रवायरीर ततवा करण कइ वा । कइविचं भते इदियकरणे प० । क्षेत्रसे मेदे हेममवन् इग्गियकरण कइवा १ प्र उत्तर । भावमा पचविहे इदियकरणे प त । हेभौतम पंचभेदे

नत । इदियकरणे प० १ पचयिहे प, त-सोद्विडियकरणे जात्र फासिडियकरणे, एत्रं जात्र येमाणि या जस्स जइ
 इडियाड एयं एणं कमेण ज्ञासाकरणे चउच्चिहे, मणकरणे चउच्चिहे, कसायकरणे चउच्चिहे, समुग्घायकरणे
 मन्नायिह, मणायरणे चउच्चिहे, लेस्साकरण उच्चिहे, दिठिकरणे तियिहे, वेउकरणे तियिहे प० ? त-
 इत्यियेदकरणे पुग्गिनेदकरणे णपुसगनेदकरणे, एणु सव्वे णेरुडयाडिदुक्का जात्र येमाणि या जस्स ज इ

प्रपस ? गीतम । पन्वयिच झरीकरणं प्रपस तयथा-सोदादिकशरीररख यापरकामखरारपरगमत्र यायहुमानिका यस्य यावन्मान्नि
 याहि । कतिपिय सत्तल । इन्द्रियकरणं प्रपसम् ० गीतम । पचयिच प्रपसम् तयथा-सायन्त्रियकरणं यावरस्पशनेन्द्रियकरणम् ययं
 यायहुमानिका । यस्य पात्रमाग्निद्रियाणि । ययमसत क्रमश्च नापाकरणं चतुर्विच साः करश्च चतुर्विच कपायकरणं यतुविच समुद्घात
 करणं मत्तपि सज्जाकरणं चतुर्विच तारणकरणं पट्टिच दृष्टिकरणं त्रिविच वदकरणं त्रिविच प्रपस तयथा-रूपायदकरणं पुरुषयदस
 रणं मपुसगनेदकरणं यत सर्वोप नैरायिक (प्रभ्रति) पायहुमानिकामा यस्य यदस्ति तस्य सयं प्रकृतियम् । कतिपिय सत्तल । मायाति

इन्द्रियकरणं सत्तल ते कथेहे । साद्विचकरणं जात्र फासिदियकरणे एवं खात्र येमाविवा जग्य जइद्विदिय । यायेद्विदियकरणं यावत् सगनेद्वि
 चरणं इमं यावत् येमानिकमणे गणनं जेना इन्द्रिय तत्र न तेतमा इन्द्रियकरणं कइवा । एवं एणं कमेण भासाकरणं चउच्चिहे । इमं इवे पनुजमे भा
 याकरणं थारमद जना । मयकरणं चउच्चिहे वसायकर । चउच्चिहे समुग्घायकरणे सत्तविच । मजकरणं चारेभेदे कइवा खपायकरणं चारेभेदे कइवा
 ममज्जातकरणं माभेभउ कइवा । मणायरणं चउच्चिहे सेसाकरणं त्रिविहे दृष्टिकरणे त्रिविहे चरणे त्रिविह य त । मणायरणं चारेभेदे कइवा लेग्गा
 चरणं चारमद कइवा इन्द्रिय चारमद कइवा मोनमदे कइवा ते कथेहे—इत्यियेदकरणे परिमयेदकरणे णपुसगनेदकरणे । सावेदकरणं पुष
 यनदकरणं तयं गणनकरणं । एवं सगसा नारली चाहि इत्यियको मज्जी यावत् येमानिक पयस ।

त्यि न तन्म मञ्जु ज्ञानियत् । कर्तुमिहण जन । पाणातिनायकरणे प० ? गोयमा । पचविहे प, त-एणि
नियपाणासुत्रायकरणे जाय पचिन्त्रियपाणादुयायकरणे तय निरयसेस जाय वेमाणिग्या । कडविहेण ज
७ । पामगले रणे प० ? गोयमा । पचविहे पोगले करणे प त-यसकरणे गयकरणे रसकरणे फासक
रण मनागकरणे । उणररणे जते । न्डयिह प० ? गोयमा । पचविहे प, त-कालवसुकरणे जाय

पातकरय प्रपसम ? गीतम । पचविह पप्रस तद्यथा-यकन्त्रियपाणातिपातकरयम् यायत्पचन्त्रियपाणातिपातकरयमेव निरवज्ञय यावद्वैमा
मिश्रामाम् । कतिविध प्रपस । पट्टमकरलं प्रपस ? गीतम । पचविह पुट्टकरय प्रपसम तद्यथा-वर्णकरय गन्धकरय रसकरय स्पष्टकर
य मग्यातकरयम् ५ । पट्टकरय प्रपस । कतिविध प्रपस ? गीतम । पचविह प्रपस तद्यथा-कालययकरय यावच्छुक्रययकरयमव जेदो

अन ज पति त वय सार भाविदग्ग । जयने जडक तेह तेहनविपे सव कडवा । कविहेण मते पाषाणवायकरये प । जवसभदे हेभमवन् प्राचातिपा
तकरय कडा इ म उत्तर । आयमा पचविहे प त । हेभोतम पचमेदे कडा ते कडे—एगिवियपाषाणवायकरये छाव पचिदियपाषाणवायकरये
८ । विरदमेस जाय वेमापिडा । ० जेद्वियपाणातिपातकरय यावत् पचेद्विय पाणातिपातकरय इम निविगेय यावत् वेमानिक ययत्त कडको । कडवि
रदमे पचम करये प । कतमेमेदे हेभमवन् पञ्च करयपट्टेकरो करवो इ म उत्तर । गावमा पचविहे पोष्येकरये प० त । हेगीतम पचिमेदे
पट्टकरय कडा ते कडे—यणकरये गंकरय रमयकरे फासकरणे मठावकरये । वयकरय गन्धकरय रसकरय सागकरय सज्जनकरय । वयकरये
दभत भाविहे पं । पट्टकरय हेभमवन् जेतमेदे कडा इ म उत्तर । आयमा पचविहे प त । हेगीतम पचिमेदे कडा तेकडे—कामवसुकरय
११ । कविमत्रगकरये एव भदा । कामवसुकरय—खादि वाजत् गुल्लयकरय—म भेद एवना कडवा । गयकरयेपुविहे रसकरये पचविहे फासकरये

सुक्लिप्तशरणकरणे एव जेदो, गधकरणे दुविहे, रसकरणे पचविहे, फासकरणे अष्टविहे । सठाणकरणे जेत ! कडविहे प० ? गीयमा ! पचविहे प, त—परिमलसठाणकरणे जाय श्यायतसठाणकरणे सेव जेत ! जेत ! त्ति जाय यित्तरड । दवेखेतकाले जेवैय जेवैय सरीरकरणेय । इदियकरणेजासा मणेकसाए समुघाए ॥ १ ॥ सखालेस्सादिठो वेएपाणाइवायकरणेय । पीगलकरणेवखो गधरसफाससठाणे ॥ २ ॥ एगूणयीसइमस्स जवमो उदेसो सम्मत्तो १९ ॥ याणमताराण जेत ! सवे समाहारा

पाप्यः । मन्थकरव (सुरजिदुरभिजेदाप्यां) द्विविध रसकरव (बहुतिष्ठकपायाद्यमपुरजदे) पच्यविषम् । स्पष्टकरव (स्पष्टस्याष्टविपत्वात्) अष्टविध । सस्थानकरव जदत्त । अष्टविध प्रसृत । नीतम । पच्यविष प्रसृत । तद्यथा—परिमलसर्वस्थानकरव यायवायतसस्थानकरव तद य जदत्त । जति यावद्विहरति । द्रव्यद्रव्यकाल जयभ्यजावभ्यशरीरकरव । इन्द्रियकरवजापा समाकपायः समुद्घातम् ॥ १ ॥ सज्जा सदयादुधियेवः प्राणातिपातकरव । पुद्गलकरवयर्षी गन्धरसस्पर्शस्थानम् ॥ २ ॥ इत्यकोनविंशतितमे ज्ञते मयमोद्विष्टः १९ ॥ ए ॥

पचविहे । मन्थकरव दावभदे रसकरव पाठेभदे । सठाणकरव भेति कडविहे प । सस्थानकरव जेभगवम् केतसेभदे कडो १० प्र उत्तर । गायमा पचविहे प । जेगीतम पावेभदे कडो ते कहेवै—परिमलसठाणकरवे जाव यावतसठाणकरवे । परिमलसस्थानकरव इत्या दि यावत् यावतसंस्थानकरव । सेवमते २ ति जाव विहर । तद्वन्ति जेभगवम् इत्यादि यावत् विहर, सिवे सयङ्गगावा कहेवै—दवेखेतकाले भवेय मावेयशरीरकरवेव । इदियकरवमासा मकेकसाएसुघाए ॥ १ ॥ द्रव्य जेव जास भवकरव भागकरव गरीरकरव इन्द्रियकरव भागकरव मनकरव कपायकरव समुधातकरव ॥ १ ॥ सखासेखादिठो वेएपाणाइवावकरवेय । पाप्यकरवेवखो गधरसफाससठाणे ॥ २ ॥ सज्जाकरव जेव्याकरव कटिकरव वेद करव प्राणातिपातकरव पुद्गलकरव पचकरव गन्धकरव रसकरव स्थानकरव ॥ २ ॥ एगूणयीसइमस्स जवमा उदेसा सम्मत्ता ॥ ए एगूणयीस

नवर जाय अप्यदिपति ॥ अनेनेदुमेशान्तिमयूष सूचित-एणसिख प्रते ! वाचमतारा कसहेसाय जाय सेप्रलेसाय कपरे कपर दितो य
 प्यदिपति वा मदिपिया वा ? नोयमा । कसदससहितो नोसलेवा मदिपिया जाय सवमपदिपिया वेगलेसपि ॥ एकोनयिद्यतितमे दसम ॥ १८ ॥
 ॥ १० ॥ एकोनविद्यतितमशत ॥ वृत्तिताः समाप्तम् ॥
 एकोनविद्यतितमशतस्पर्शोका मनोप्यबापेसुजनानुजावात् । कप्रेपसयन्त्रमरीधियोणा दअम्युयारोपिपयःप्रसूते ॥ ११ ॥

एव जहा सोलसमसए दीत्रकुमारुदेसए जाव स्यप्यिदियसि सेय नते ! २ त्रि ॥ एगूनवीसइम सय ॥ ११ ॥
 वेद्विदियमागासे पाणवहेउवचएयपरमाणू । स्युतरवथेज्जुमी चारणसोवक्कमाजीया ॥ १ ॥ रायगिहे जाय

मानव्यन्तरा नदन्त । सर्व समाहारा एवं यथा पोल्लक्षणे हीपुमारोदुअक (यपोल्ल तथात्र वाच्यम्) यावदस्पर्शिका इति तदेव नदन्त ।
 नदन्त । इति ॥ एकोनविद्यतितमशते वक्कमोदुसाः १८ ॥ १० ॥ समाप्तमकोनविद्यतितम शतम् ॥ १९ ॥
 वालाप्पुपेतुपरमाप्रदसयपेक्क-मस्यतिराइचनपतेःप्रकपायनेन । सरस्वतस्त्रीकलपञ्चतमया योओमविद्यतितमविदुपांसमपितः ॥ ११ ॥
 हीन्मित्र (१) चाकास (२) प्रा-विषयो (३) पक्कय (४) दपरमाण (५) । अन्तर (६) अन्तो (७) जूमि (८) दारव (९) सोपकमाजीयाः (१०) ॥ १ ॥

मायतवना नवमाउदुवगा पूरा ववा १८ । ८ । नवमी उदुवगे वरयवक्का, शिवे व्यान्तरे पाशारकरव दगमे कहेइ-वाचमताराय
 मत सख्यममाहारा एव अवा साससमसए दोवकुमारउदुवेसए चाव पमिठिठवति । मानव्यन्तर जेमगवम् संयथा समाहार इत्यादि इम खिम सासमा
 मतवना हीपुनारना उदुवेयाने रिये वक्का तिम इहा पवि कक्का रीयावत् अन्तवन्तो पुक्कउववको पक्कअद्विभन्त एतभाकगे मय तेजानोपरे कववा ।
 सेव मते २ ति । तइति इमयइन् इत्यादि यववत् । सख्यत एगूवयोमइम सर्व । ए उमकोममा मतक पूरो ववा ॥ १८ ॥
 पूर्व अनुवीसमा मतक ववाक्का शिवे, पक्कमरात नोसमा ववाविहे-वेरदयमागास पाणवकउवचएयपरमाणू । अंतरयथेभूमो चारवसायकमाजीया ॥ १२ ॥

व्याख्यातमकोनविद्युत्तितम इत मणार्थसरायात विद्युत्तितमसारज्यते-तस्य चादावेकोद्देशकसङ्ग्रहणी-यैवियेत्यादि गाथा माह-तत्र ॥ वैदियति ॥
 द्वीन्द्रियाविवक्ष्यताप्रतिबद्धः प्रथमोद्देशकोद्गीन्द्रियोद्देशजप्रत्ययते इत्येवमस्यधापि ॥ आगायति ॥ आकाशाद्यर्थो द्वितीयः ॥ भाववहेति ॥ प्राणा
 तिपासाद्यथपर स्वेतीयः ॥ उक्तव्यवति ॥ श्रीयन्द्रियाद्यप्यपथार्थं यतुर्थः ॥ परमायुक्तव्यवार्थः पञ्चमः ॥ अन्तरति ॥ रयप्रज्ञाशक्त
 राप्रज्ञाथल्लारतवक्तव्यतायः षष्ठः ॥ वधेति ॥ लोचप्रयोगादिबन्धार्थं स्वप्तम ॥ ज्ञुमीति ॥ कर्मात्मन्मूय्यादिप्रतिपादनार्थोऽष्टम ॥ चारुति ॥
 विद्याचारबाध्यर्था नष्टम ॥ सोवक्तवासीवति ॥ सोपजन्मायुपय लोका दृष्टमे वाच्या इति, स तत्र प्रथमोद्देशको व्याख्यायते

एव ययासी-सिय ज्ञते । जाव चक्षारि पच वेद्दिद्या एगयने साहारणसरीर यधति २ सा तनु पच्छा
 स्याहारैति वा परिणामेतिवा सरीरया यधति ? जोइणठे समठे, वेद्दिद्याण पत्तेयाहारा पत्तेयपरिणामा

राजपह यावदवमवादीत्-स्याद्भवत् । यावत् (करणहीवा ज्योवा) बत्यार पञ्च वा द्वीन्द्रिया एकतः साधारण शरीर यधन्ति यच्चा तत्
 पदावाहारयन्तिवा परिणामयन्तिवा शरीरवा यधन्ति ? नायमर्थो समर्थ द्वीन्द्रियाः प्रत्येकाहाराः प्रत्येकपरिणामा प्रत्येकशरीर यधन्ति,

वे (लोनायहिबोवकुदेया आशायविचार २ प्राजातिपातनाविचार १ यावद्विषयवसाय ४ परमायु विचार १ रजप्रमा प्रकैरप्रभानोपन्तर ६ औषधयोगादि
 बन्धाव ७ वर्त पञ्चमूनिमा ८ विद्यावारणविचार ८ सामकम नापकम विचारकोव द्यमा १ य द्य सदृश्या इषी कइवा । रायगिने जाव एववयासो ।
 राजपहनरनेविषे बावत् गौतम इमकइ । सिवभते जाव वत्तारि पच वेद्दिद्या । उमे हेमगवन् यावत् वार यववा पीच वेद्दिन्द्रिय । एयदधो साहारावसरीर
 र्धति २ सा । एयवमिसो साधारण शरीरप्रते बावे साधारण शरीरप्रते बाधीने । तथापञ्चा साहारेतिवा परिणामेतिवा शरीरवा यधति । तिवारपछे
 पाहारावरे यधवा परिणामे पञ्चवा शरीरवधि १ य उत्तर । पाहण्डेसमठे । जेभोवम ए पच समज नको । जे । एवार्थ पत्तेयाहारा पत्तेयपरिणामा
 पत्तेयशरीर र्धति २ सा । वेद्दिन्द्रिय हेमगवन् प्रत्येके पाहारा करे प्रत्येके परिणामे प्रत्येके शरीरप्रते बावे प्रत्येके शरीरप्रते बाधीने । तथोपच्छापाहारे

तस्य पदमादिमूर्ध्-रायनिरेत्यादि ॥ विधायि ॥ स्याद्वद्विषयः ॥ सर्वदा ॥ एतत्त एकीनृप सयुज्येत्यर्थः ॥ साधारणसरीर वंचयति ॥ साधारणसरीरस्य वंचयति ॥ तत्र श्रीश्रियाकामुक्त्या एकीनृपस्य साधारणसरीरस्य वंचयति ॥ तत्र श्रीश्रियाकामुक्त्या एकीनृपस्य साधारणसरीरस्य वंचयति ॥ तत्र श्रीश्रियाकामुक्त्या एकीनृपस्य साधारणसरीरस्य वंचयति ॥

पत्तेयनरीरं यद्यति २ स्या तद्वपच्छा स्याहरेति वा परिणामेति वा सरीरं वा यद्यति । तेसिण ज्ञते ! जीवाण कङ्कलेस्सानुं पण्डितानुं ? गोयसा । तद्व लेस्सानुं पण्डितानुं , तजहा-कङ्कलेस्सा जीललेस्सा काउलेस्सा , एय जहा एगूणवीसइमे सए तेककाइयाण जाव उव्वहति , जवर सम्मद्विठीवि मिच्छद्विठीवि जी सम्मानिच्छद्विठी , दोणाणा दोस्यणाण पियम , जोमणजोगी वड्जजोगीवि कायजोगीवि , स्याहारीणि

यत्तु ततः पयादाहारयन्ति वा परिणामयन्ति वा सरीरं वा यद्यति । तेषां प्रत्यक्षः । जीवानां कतिसेइयाः प्रत्यक्षः ? गौतम । अथो लेइयाः प्रत्यक्षः सस्यथा-कज्जतइया नीलसइया कापोतलेइया इ । एवं पयिकेनविद्यतमेवमेव तेवस्सायिकाणां (उच्च स्यात्तवाध्यम्) पावदुदुत्तते , नवर सुस्यद्विष्टरपि निध्याद्विष्टरपि नैवस्यद्विष्टरपि । इच्छाने द्वे कज्जाने निपयन्तु । नो मनोयोगी वाप्योग्यपि वाप्योग्यपि साहारी

ति वा परिणामेति वा सरीरं वा यद्यति । निवारयणं साधारं वरे परिणामेति सरीरं यते वाधि । तेसिण भते जीवाव वड्ज जेममवन् जीवने वेतथोवेरया वड्जो इ म उतर । नायमा स्याद्विषयाया यं त । जेगौतम तोमसेरया वड्जो तेववेइ-वड्जसेखा थोससेखा काउलेखा । वृक्षसेखा नोवलेरया कापातमेखा इ । एवमका एगूणवीसइमेसए तेजकाइयाव वड्ज उव्वहति । इम जिम उगुथोसमा यतकनेविपे तेजकाइयो थविचार क ज्ञा तिम इहो पवि कड्जवा यावत् नोवसे एतसावगे कड्जवा । जवर सम्मद्विठी मिच्छद्विठी वासवामिच्छद्विठी । एतसाविषये तिहो मिच्छाद्विठी थोव इ वे येने इहो सम्मद्विठी पविद्विष्टे मिच्छाद्विठी पविद्विष्टे मिच्छाद्विठी गड्जवे । दोषाया दोषयाया विवम । मतिप्रान पादिदेरे दोषप्रान मतिप्रान पादि देर दापपप्रान नियमे द्वे । पामवसोमो वड्जोमोमि कायकागोवि । मनायामो मड्जो वड्जसोमो पविद्विष्टे । साहारीविषयमे वडि

द्रात्रिदिवानि चतुरिन्द्रियाका नु पयसावा जपसा तूनयेपमप्यन्तमुर्तुं ॥ अहारि नायाति ॥ पण्येन्द्रियाच स्वास्वामित्वादीनि ज्ञानानि ज्ञय

यम ठादिसि । तेसिण जते । जीवाण एव सखाडवा पयाइवा मण्डवा यइतिया, अग्हेण इठाणिठे रसे, इठाणिठे फासे, पणिसंवेदेमो ? णो इणठे समठे, पणिसंवेदेति पुण ते, ठिइ जहखेण अतोमुज्झ उ क्कोसेण वारस सत्रच्छराइ सेस तेचेव एव तेइदियाणएवि एव अउरिदियाणएवि णाणस इठिएसु ठिस्तीएय सेस तेचेव ठिस्ती जहा पखयणाए । सिय जते । जाय चप्पारि पच पचिदिया एगयत्ते साहारणसरीर

नियमारपइविकम् । तथा जवल् । जीवानो एव सखत्तिवा मण्हेतिवा मन इति वा वायित्तिवा-वयमियुनिट रस इष्टानिष्ट स्पष्ट प्रतिसं यवपासः २ नायमये समयः प्रतिसवटयन्ति पुनस्ते । स्थितिजपन्यान्तमुर्तुता उत्कृष्टात् इवञ्च वत्सराचि ज्ञाय तच्चैवैव श्रीन्द्रिया अपि । यथं चतुरिन्द्रिया अपि नामास्त्वमिन्द्रियेषु स्थितौच क्षेपं तच्चैव स्थितियथा प्रज्ञापनायास । स्यात् (कदाचित्) जवल् । यावच्चत्वारः पञ्च

सि । पाहार जिसमै छ रदिमिना कहवा । तसिब भत जोवाच । तइन लभमवन् जोवन । एव सखाइवा पयाइवा मण्डवा यइतिया । इम सखाइवे प्रज्ञा बुद्धिबे मनमे इवा जाबै बवन इवा कहै । पण्येण इठाविठे रसे इठाविठे फासे पणिसंवेदेमा । पण्येण वाक्कासकारे, इष्ट अनिष्ट रसप्रते इष्ट अनिष्ट रस प्रते पनमवाच्चा इ म उत्तर । पाहवठे समठ । हेभोतम एणय समर्थनहो । पणिसवटति पुण ते । पचि ते पनसवेछे वेदेछे । ठिइ जहखेण यतो मुहुन सखामेव वारस सत्रच्छराइ सेस तेचेव । स्थिति जवख्यको पण्येण जतनो उत्कृष्टको वारै वरसनी शेष तिमहोण कहवा । एव तेरदियाचण वि पच चउरिदियाचएवि । इम तेरग्गोनेपचि कहवो इम चउरिग्गोने पचि कहवा । याचत्त इदिएस ठिइणय सेसतचव । भेद इन्द्रियनेदिवे तथा स्मि तिनेदिवे कहवा तेरग्गोने तोन इग्गो चोरिदोने वाररग्गो शेषतिमहोण कहवा । ठिइ जहा पण्येण । स्थिति जिम पयवचानेदिवे कहवो तिम चउ वो तिहा तरग्गोने उत्कृष्टको समयपचास दिन, चउरिदोने जमास तथा जवन्ने बेज्जो पत्तमुत्त ज्ञानो । सिबभते जाव चत्वारि पंच पचिदि

एव जहा येइदियाण, नयर तवेस्सा दिठी तिविहा चत्तारि नाणा तिखि सुखाणा नयणाए तिविहा जोगा । तेसिण नते । जीयाण एव सखाइया पयाइया जाय यईइया सुम्हेण आहारमाहारेमो ? गोय मा ! अत्येगइयाण एव सखाइया पयाइया मणेइया सुम्हेण आहार माहारेमो । अत्येगइयाण जो एव सखाइया जाय यईइया सुम्हेण आहारमाहारेमो । आहाररति पुण ते । तेसिण नते ! जीयाण एव

पञ्चान्द्रिया (जीवाः) एकतः (एकीभूय सपुण्येत्यर्थः) साधारण (सङ्गर्भासामान्य) शरीर धर्मिणि (आवेकतत्त्वप्रायोग्यपुद्गलसङ्घतः) एवं यथा द्वेन्द्रियाका, नवद पञ्च सद्यः दृष्टिर्द्विधा ब्रह्मादि ज्ञानानि त्रीस्यज्ञानानि सज्जनया त्रिविधा योगः । तेषां प्रवृत्त । जीवानामेव (इत्यमाकाङ्क्षेन) सम्या (व्यापङ्गादिकायोग्यपदरूपान्वतिः) इतिवा प्रज्ञा (सूक्ष्मापचिपयामतिः) इतिवा यावद्वाप्नोति वा (प्रवृत्त इति योगः) (यत्) वयमाहारमाश्रयाम (इति) ? गीतम् । अस्त्येकपात्रेण सञ्छेतिवा प्रञ्चतिवा मत इतिवा क्षणितिवा वयमाहारमाश्रया मः (इति) नास्त्येकपात्रेण सञ्छेतिवा प्रञ्चतिवा यावद्वागितिवा-वयमाहारमाश्रयागः (इति) आहारयन्ति पुनस्ते । तेषां प्रवृत्त । जीवा

बा दमयधासाहा । हुवे हेमचक्रन् भावतु पार पांच पंचेद्रिय एकवक्ता साधारणशरीर इत्यादि प्रत्य । एवं लक्षा वेद द्विषाच चररं लक्ष्येसा । इमं लि
 म बहन्नेने कथा तिम लक्ष्वा दल्लारिभिमं लक्ष्येसा हुवे । दिष्टी तिदिवा वक्तारि लक्षा तिदिवा मयवाए तिदिवा लोगा । इष्टी दीनरं हुवे
 बारप्रान मतिप्रान पारिद्वाने इवे पक्षी लोचनप्रान पणिमिद्वनेल हुवे तेमाडे लक्ष्वा पंचेद्रियने वारप्रान तील प्रज्ञाननी भक्षना हुवे दीनेरंसेदे लोच
 हुवे । तिसिच मते लोच । तेच हेमचक्रन् लोचने । एव सखातिवा पखातिवा जान वर्ततिवा । इम सखाचवे प्रसाहुवे यावत् वचनहुवे । पक्षेच पाहार
 माहारमा । पक्ष च वाक्पासंकारे, पाहार लक्षा ३ प्र० उत्तर । मायमा पटवेमरसाच । हेगौतम केतकारकने इवसे सचीने । एव सखातिवा पखा
 तिवा मवेतिवा वदतिवा । इम लक्ष्वाहुवे मखाहुवे मखाहुवे वचनहुवे । पक्षेच पाहार माहारमा । पक्षेच वाक्पासंकारे, पाहार लक्षा ३ । पक्षेचमइ

यादवाए पुनरावृत्तिरिति ॥ मृपताः ॥ त्रैसि पिण जीवाण मित्यादि ॥ येषामपि जीवाणा सम्यग्भिन्नाऽतिपातादिना ते पञ्चेभिन्निपा जीवा एव
मान्यापत-पपा प्राणातिपातादिमत्त एत इति तथा मयि जीवाना अस्त्यपमर्षी यदुक्तैषा सन्निनामित्यर्षी विघात मामास्य मेरो यदुक्तैते

ज्जाति पूच्छा , गीयमा । श्रुत्येगद्वया पाणाड्याए उयस्काहज्जाति जाय मिच्छादसणससिेवि उयस्काहज्जाति
श्रुत्येगद्वया णो पाणाड्याए उवस्काहज्जाति णो मुसावाए उयस्काहज्जाति जाय णो मिच्छादसणससिे उय
स्काहज्जाति । जेसिपियण जीयाण ते जीया एव माहिज्जाति तेसि पिण जीयाण श्रुत्येगद्वयाण विद्याति

यान पूच्छा गीतम । अरपक कचम प्राणातिपात उपरत्यायन्ते यादमिच्छादसणससिेपुपास्यायन्ते एके कचम नैव प्राणातिपाते उपरत्या
यन्त नैव मुसावाद् उपरत्यायन्ते यावक्येय मिच्छादसणससिे उपरत्यायन्त । येषामपि जीवानां अतिपातादिविषयपञ्जानानामस्तायारूपधिक्कीका
विधानामय मन्थाभिमातिपातन) त (अतिपातादिकारिण) जीवा एव (अतिपातादिकारिण) इत्यास्यायन्ते , तेषामपि (अतिपातादिविषय

यमे इदमिदं यद् यावत् इदमिदं अग वेदुक्षां यममर्षाक्षी यममर्षे पचि तेह । तेव भन्ते जीवा कि पाचारवाए उवस्काहज्जाति पुच्छा । तेह हे
मगवन् जीव स्त् पाणातिपातनेविषे वेत्ते इ ॥ उभर । यावमा परयेगद्वया पाचारवाए उवस्काहज्जाति जाय मिच्छादसणससिेवि उवस्काहज्जाति । ते
भोतम कतमावक यमपतो प्राणातिपातनेविषे वेत्ते सावत् मिच्छादसणससिे यतार पापस्कागव पचि कइवा । परयेगद्वया पापाचारवाए उवस्का
हज्जाति यानुमावए उवस्काहज्जाति जाय वा मिच्छादसणससिे उवस्काहज्जाति । केतसाएव एतथे यवदतो नको ते संवत प्राणादिक्कनेविषे प्रवसता न
कडिय नको मुसावाडनेविषे प्रवसता न कडिये यावत् मिच्छादसणससिे विषे प्रवसता अकडिये । केसिपिय जीवाव तेखो
॥ एदमादिज्जाति । जज्जा जीवाने विरागे तेह पचि जीवान इमकडिये तेह प्राणातिपातादिमत्त जीय । तेसिपिय जीवाव । तेहनेविषे पचि जीवा
ने । परवतएवार्थ विपाएवाचते परयेग याव वाविप्पाएवाचते उवयापा सवथा ज्जाव सवइसिदाया । केतसाएकन एववा वेज्जान मेइके एवसे संजो

पाणने, श्रुत्येगद्दथीण णावियाए णाणने, उववाणे सव्वे जाव सव्वेसिद्धाणे, ठिती जह्मेण श्रुतोमुज्जत्त उक्कीसेण तेहीस सागरोवमाइ, त्ठ समुग्घाया केवल्लयज्जा, उव्वहणा सव्वत्थ गच्छति जाव सव्वेसिद्धिं सस जहा वेइदियाण । एएसिण जते । वेइदियाण जाव पच्चिदियाणय कयरे जाव विसेसाहियावा गोयमा । सव्वत्थोवा पच्चिदिया, चउरिदिया विसेसाहिया, तेइदिया विसेसाहिया, वेइदिया विसेसा

द्रुताना न कवस पातकानां) कीयाना (अथ) केपाब्बिद्विहात नामात्थ कपाच्च केव विहात नामात्थम् । उपपातः सवतो यावत्सवीय सिद्धात् स्थितिवचन्यतोस्तमुर्ध्वमुत्कर्षतखयलिशास्वागरोपमादि यत् समुद्गाताः केवल्लवज्जाः उव्वहणात्तः सवत्र गच्छन्ति यावत्सवाप्यसि द्द इति श्रव यथा द्वीग्नियायाम् । एतया जदन्त । द्वीग्नियाया यावत्पच्चिदियाया (अथ) कतरे कतरेण्यो यावद्विज्ञयापिक्काया ? गौतम सव स्तोकाः पच्चिदिया चतुरिग्निया विज्ञयापिक्का द्वीग्निया विज्ञयापिक्कासदय जदन्त । जदन्त । इति यावद्विद्व

कीव कावे केतनाद्वचने नही एवमिद एवसे पसयो नकावे उपपात सववको जावत् सर्वायसिद्धयगे कइवो । ठिई कइवेव चतोसुव्वत्त उक्कासेव तेतो स सामरावमाइ कइसुग्घाया केवववव्वा । किंति कइवववको पत्तसुव्वत्त उक्कासेवको तेचोससागरायममो क समुद्गात पुवे केवसससुव्वात्त वज्जनि । उव्वहणा सव्वत्थमव्वति जाव सव्वत्थसिद्धिं । उव्वहणावे सर्वेण जाव मोक्खोने जाव यावत् सर्वावसिद्धयगे कइवो । सेस अइ वेइ दियाव । सेय जिन वेरग्घोने कइया तिम कइवा । एएसिक्क मते वेइदिया जाव पच्चिदियाच कवरे २ जाव विसेसाहियावा । एइने केमगवन् वेरग्घिक्क सावत् पचेग्घियने कु च २ यको जावत् विज्ञयापिक्क पुवे इ म उत्तर । यावमा सव्वत्थावा पच्चिदिया । जेगौतम सववो कोडा पचेदिय । चउरिदिया विसेसाहिया तेरदिया विसेसाहिया वेर दियाविससाहिया । तेइवो चउरिद्विक्क विज्ञयापिक्क तइवो तेरिद्वो विज्ञयापिक्क तेइवो वेरग्घिक्क विज्ञयापिक्क । सेवमते २ स्ति । तइ

यप दप्पादय मते तु वपबादय इति, वास्येहेवाससन्निवामित्यर्थः, नो विद्यात नानास्वमुक्त्यपमिति । विद्यतितममाले प्रथमः २० ७ १ ।
प्रथमोद्देशे धान्त्रियादयः प्रकृतिता स्नेषाकाश्याद्यापारा प्रवर्णीत्यतो द्वितीये साकाश्यादियरूप्यत इत्येव सम्बद्धस्यास्येदमाविबुधं-कश्चिदे यस्या

हिया । सेयं नते ! नते ! शि जाय विहरइ ॥ दीसइमस्स पढभो उहेसो सम्मत्तो ॥ २० ॥

कडण नते ! अगासे पखत्ते ? गोयमा ! दुविहे अगासे पखत्ते , तणहा—लोअगासे य अलोयागासे य लोअगासेण नते । कि जीवा जीवदेसा एव जहा यित्तियसए अल्लियउहेसए तहचेव इहवि नाणियत्त ण वर अज्जितावी जाव घम्मत्यिकाएण नते ! के महालए पखत्ते ? गोयमा ! लोअलियमेत्ते लोयप्पमाणे लोय

रति ॥ विद्यलितमशतस्य प्रथमोद्देशः ॥ २० ॥ १ ॥ कतिविधो जदत् । आकाशः प्रकाशः ? भौतम् । द्विविध आकाश प्रकाशस्तथाया-
सोकाभाद्यदासोकाकाशाय । सोकाकाशो जदत् । किं सीवा जीवदेया एवं यथा द्वितीयदत्ते अस्त्युद्देशे तथा भवश्चापि प्रकृत्यम् नवरम्
प्रितापो यावद्भर्तृस्वकापो जदत् । क्रियाभ्रशतस्य प्रकाशः ? भौतम् । लोकोलोकाजो लोकाप्रजा लोकापुद्गलो लोकावावनाश्च तिष्ठति एवं

ति हेममवद् दत्तादि कश्चो यावत् विहरै । बौद्धमध्यममा लुट्टेसासकत्तो । इ भौसमाश्रयतन्नो पक्षिणो लुट्टेसा पूरा क्वो २० । १ । प
विषेठलुट्टेस येरगिद्वयादि कश्चा ते याकायादिने यावारे इवे तेहमवो याकायादि कश्चै—कश्चं भंते यावासुप । केवलं भेदे हेममवन् याकाय कश्चो
१ म उत्तर । यावमा दुविहे यायासे यं त । हेमोत्तम केव भेहे याकायापक्या तेकहेवै—लोभागासेव भवोपायासेव । काकायाय पक्षोकाकाय ।
मायायासेवं भते किंकोरा जोवहेसा । लोकाकायनेविपे हेममवन् ए जौवणै पजोवणै इत्थादि । एव क्का विविदसए पत्तिगट्टेसे तक्केव इहवि मा
बियण । इम विम पोलायतकना पत्तिगट्टेसायेनेविपे कश्चो तेजोव जिये इहां पणि कश्चो । यवए पमिक्कावा । एतत्तावियेय पासावो केतवासमे क
इवा । ज्ञाप पक्खिकाएवं भते के महाएए पं० । यावत् धर्मास्सिवाव हेममवन् केववो एवमादो कश्चा इ प उत्तर । योयमा सोए सोयमेते सोयए

टि ॥ मयने चरितार्येति ॥ अयमय-द्वितीयशतसांख्यिकायोद्देशस्य स्तावद्विच निर्यिद्योपो भ्यो यो यावत्-धर्मात्मिकाएक भवे । इत्यादि रासापक

फुल्ल लायं घेय उग्गाहिताण चिठति एव जाय पोगलित्यिकाए । अहेलोएण जते । धम्मलित्यिकायस्स केय
इय उगाढे ? गोयमा । साहेरग अय्ठ उगाढे, एवं एएण अज्जिहायेण जहा विइयसए जाव इंसिप्पमारा
ण जते । पुत्तयी लोयागासस्स कि सखेज्जइजाग उगाढा पुच्छा, गोयमा । जो सखेज्जइजागं उगाढा, अ
सखेज्जइजाग उगाढा, जो सखेज्जइजागे उगाढा, जो अखेज्जइजागे उगाढा, जो सखं लोय उगाढा सेस

यावरपुत्तसांख्यिकायः । अचोलाको जदत्त । धर्मास्तिकायस्य कियत्त (प्राण) अयगाढः ० भीतम । सातिरेकमदुमवगाढः एवमेतन्नात्तिसा
येन यथा द्वितीयशत पापदीपत्तमागारा जदत्त । पृथिवी लोकाकायस्य कि सङ्ख्यं जागमवगाढा पुच्छा भीतम । नेव सङ्ख्यं जागमवगाढाऽय
इयं जागमवगाढा नेव सङ्ख्यं जागमवगाढा नेवारुद्धये माणऽवगाढा मो सखं लोकायगाढा ज्ञाण तथैव । धर्मास्तिकायस्य जदत्त । कियत्तत्तज्जि

माये भावपुत्त मावयव उच्चाहिताय चिठति एव जाय पाप्मलित्यिकाए । जगोतम साव जेवहा लोकाभावे सावयमावहे शाबने परसीने रमो लाव
पतेव निय पवगाढोने रेहेहे इत सावत् पदसांख्यिकायली कइवा । पदेवाएव भते धर्मास्तिकायस्य कियत्तं भायाडे । अभावाक ईमगवन् धर्मास्तिका
वने केनमा पवगाढा इ प उत्तर । गायमा साहेरगे सव भागाडे । हेभीतम साधिक पव सवगाढाहे । एव एएव अभिहावेण जहा वितिवसए ।
इम इहे पाप्मावेबरो जिन बोआयतकनेविपे कइया तिम इहां पवि कइवा केतसाकय । जाव इंसिप्पमाराव भते पठवीलोयागासस्य कि सखेज्जइजा
ग पायाडाऽपच्छा । जावत् इयत्ताभारा मिहायसा हेमगवन् पविरो सांकाकायज स्य सख्यातमै भागे अयगाढोहे १ प्र उत्तर । गायमा पाप्मं सखेज्जइजाग
पागाढा धर्मसेज्जइजागं पायाडा । हेभीतम नही संख्यातमैभाग पवगाढहे, असख्यातमै भागपते पवगाढहे । वाससेज्जइजागं पायाडा । पापसयेज्जइ
भाग पायाडा । नही सख्यं गमामामने विपे पवगाढहे नही पवर्त असख्यातमाभागने विपे पवगाढहे । वासख्यकायपायाडा सेसतयेव । नही सवसाव प्रते

पस्यापि पक्षस्य प्राणातिपातविरमकादयः पर्यायतया प्रवृत्तन्वदिति ॥ येषाम्येपि तस्याप्रकारा द्यारित्रचक्षोऽभिप्रायका सामान्य
ता विमोषतोवा शब्दा स्ते सर्वेपि धर्मास्तिकायस्याप्रिवचनीति ॥ अथस्तेति ॥ पक्ष उक्तस्तस्य सति विपरीतस्त्यचक्षुः जीवमुद्रासामा स्थित्युपपद

श्लादाणन्तमस्रनिस्केवणासमिगुतिथा उच्चारपासवणखेलजस्रसिधाणपारिष्ठायासमिहृतीतिथा मणगुप्ती
तिथा धद्रुगुप्तीतिथा कायगुप्तीतिथा जेयावणो तहप्यगारा सध्वे ते धम्मत्थिकायस्स अज्जिवयणा । अह
म्मत्थिकायस्सण ज्ञते । केन्नइया अज्जिवयणा प० १ गोयमा ! अण्णेगा अज्जिवयणा प० , तजहा-अथ
मेतिथा अथम्मत्थिकाएतिथा पाणातिथाय जाय मिच्छाद्वसणसस्येतिथा इरियाअसमितीतिथा जाव उच्चा

प्रायासमितिरेतिथा यथासमितिरेतिथा आदानप्राप्तमात्रनिक्षेपकासमितिरेतिथोद्यारप्रचवयसेलजस्रसिधुवपारिष्ठापतिक्कासमितिरेति
था , मनोयुप्तिरेति था वागुप्तिरेति था , यथान्येपि तस्याप्रकारा सर्वे ते धर्मास्तिकायस्याप्रिवचनीति (पर्यायाः) अ
धर्मास्तिकायस्य ज्ञदन्त । अपानि अज्जिवचनीति १ भीतम । अतकान्यप्रिवचनीति प्रवृत्तमिति , तद्यथा-अचर्मइतिथा प्राणातिपात (प्रवृत्ति)

प्रवृत्त नाबन्धन परिष्ठापन कासमिति । मधुमुत्तीतिथा वदयतीतिथा । मज नापववा वचनमापववा कासमापववा । अयावसेतव्यपारा सख ते ।
अत्रिवाचस्य पमिवयवा । अत्र यदि पनेर । एवसरीथा इवे तेह सख धर्मास्तिकायमा नाम कहवा । अहमत्थिकायस्य मते केवदवा अभिवयवा य व
पचमर्हिस्तिकायमा इभगवन्नेतकानाम वक्का इ म उचार । गोयमा ववेया अभिवयवा ये त । ऐगोतम पनेकनाम वक्का ते वहेये-अथअति
था पचअत्रिकाएतिथा पाणातिथाय जाव मिच्छाद्वसणसस्येतिथा । अथ उक्तस्तस्य तेहसो विपरीत अचर्म जीवपदस्येति अति अचटअकारो येह पूने
जीपरे कहवा पववा अधमर्हिस्तिकाय प्राणातिपात उपाय मिच्छाद्वसणस्य । इरिवा असमितीतिथा जाव उच्चारपासवण जाव पारिष्ठापविथा यस
मितीतिथा । ईर्याभो पचमिति इत्यादि यावन् वडोमोति समुत्तीतिथा यावन् परिष्ठापविथा असमिति । मधुमुत्तीतिथा वदयतीतिथा कावपमोतीति

आशरी रोपं प्राणिव ॥ प्रागायेति ॥ प्रागर्थादप्रा निविधिनाया सर्वार्थाः क्षीयन्ते प्रकाशगते स्वस्थप्राय सज्जते यत्र तदाकावां ॥ गगनोति ॥ अ
तिप्रपयमनविषयस्या द्रुम निरुत्तिवशात् ॥ न प्रप्ति ॥ न ज्ञाति न दीप्यत इति भजः ॥ समेति ॥ निमीळतत्वाभावात्सम ॥ विसमेति ॥ द्रुम
स्याद्विषय ॥ राहति ॥ सुनन सुवा इम न त्यागे य द्रवति तत्सहमिति निरुत्तिवशात् ॥ विहति ॥ विज्ञापक हीयत त्यज्यते तदिति विज्ञाय ,
अथवा विधीयते क्रियत वापञ्चातमस्मिन्निति विषय ॥ बोधति ॥ वेवमा द्विविधस्वभावात्वा द्विविधः ॥ विवरति ॥ विमतवरकतया विवर ॥ अथ

रपामत्रण जाव पारिठात्रणिप्रायसमिप्तीतिवा भणश्चगुप्तीतिवा कायश्चगुप्तीतिवा जेया
थखे तहप्यगारा सहे ते छुहम्मत्थिकायस्स छुज्जिनयणा । श्यागासत्थिकायस्स पुच्छा , गीयमा । छुणे
गा छुज्जिनयणा प० , तजहा—श्यागासेइया श्यागासत्थिकाएतिया गगणतिवा ननेइवा समेतिना विसमे

वावन्मिप्याइअनइत्थ इतिवा इयाऽवमितिइतिवा याम्बुधारप्रच्छद (प्रपति) यावत्पारिषापनिष्काऽवमितिइतिवा , मनोऽमुप्तिरिति वा
भमप्तिरितिवा कायगुप्तिरितिवा यथाप्यपि तथामकाराः सर्वे त अथनास्तिकायस्याप्रियवचनानि (पर्यायाः) आकाशास्त्रिकायस्स पुच्छा गी
तम । अमकान्यप्रियवचनानि प्रपञ्चानि तथ्या—आकाश इतिवा आकाशास्त्रिकाय इतिवा अपम मितिवा नत्र इतिवा सम इतिवा विषय इतिवा

वा । मनपमति अथवा अचनपमति अथवा कायपमति अथवा । जवावकतइअकारा सत्र ते अइत्थत्तिवाअथ अपमिवया । अइ पवि अनेरा अइ स
रोका मगवा अचमत्तिकायना नाम कोववा । पायामत्तिकायअथ पुच्छा । आकाशास्त्रिकायना हेमयवन् इत्यादि प्रश्न उत्तर । यावमा अथमा अ
भिपयथा पं त । हेमोतम अमेकनाम कथा ते कइये—पायामेतिवा पायासत्त्रिकायतिवा यमवतिथा समेतिथा समेतिवा विसमेतिवा । अथवाय
ते पाकाय पाकायकय अस्त्रिकाय ते विषय ममल विषययो दोपेअहो ते नम अचनोअपचनो रजित तेमथो सम पुममहोविषय । अइतिवा विहति
वा बोतातिवा विवरतिवा अवरतिवा विच्छतिवा । अथ्णां मजाय त मथो अइ विषये तकोवे तेइ मथो अइ विवरत्तममाय एतसि पाक

रेति ॥ अथैव मातेव जननसाधर्म्यादिभ्या लस तस्य राखा इमा विरुद्धितोम्बर ॥ कम्बा पूर्वेच्छपुत्पा जल तद्रूपो रसो यस्या
विरुद्धितो उम्बरश्च ॥ विरुद्धितो ॥ विद्वद्भ्येवस्य सित्वा विद्वद् ॥ सुधिरति ॥ सुयोः शोयस्य रागा शुधिर ॥ सम्यति ॥ पथि रूपत्वा न्माभः
विमुहति ॥ मुखस्यादरनाया द्विमुह ॥ अहति ॥ अद्यते गम्यते अद्यते वा तिक्कम्यते मनति अहं ॥ अहोवा ॥ विपद्देति ॥ सयव विविधता व्यहृ
यद्देवा ॥ आहारति ॥ आहारवाधारः ॥ घोभति ॥ विद्यायेवावनात् व्योम ॥ प्रापयति ॥ प्रापनामिषस्याभयकाङ्गाजन ॥ अततिस्तेति ॥ अत

तिया स्वहेतिवा विहेतिवा वीक्षतिवा व्यरतिवा व्यरतिवा विभ्रतिवा फूसिरेतिवा मग्ने
तिवा यिमुहेतिवा व्यहेतिवा व्यधरतिवा योमेतिवा व्यतरिस्कतिवा सामेति
वा उत्रासतरतिवा व्यगमेतिवा फलिहेतिवा व्यणतेतिवा जेयावसं तहप्यगारा सहे ते व्यगासत्यिका

७॥ नितिवा विद्वा इतिवा दीर्घरितिवा विवर नितिवा अम्बर नितिवा अक्षरस नितिवा खिद्र नितिवा शुपरनितिवा माग इतिवा विमु
सु नितिवा अह (चद्र) इतिवा व्यद् इतिवा आभार इतिवा व्योम इतिवा अन्तरिच नितिवा इयान नितिवा अवकाद्यान्तर
नितिवा अगम नितिवा स्वटिच नितिवा अमन्त इतिवा येनान्येपि तथाप्रकारः सर्वे ते आकाशास्तिषाण्यस्याजिवज्जगामि (पर्यायाः शब्दाः)

आचार्य विगतपक्ष ते दिवद्वयद्वये ते भवो ध्वज लक्षरूप एव तेहमवो यत्परस विहार ऐकाय तेमवो छिद्र । भूसिरेतिवा मन्वेतिवा भिसुहेतिवा
 यह तवा विपदतिवा आचारतिवा धर्मतिवा भावतिवा अतिरिक्तेतिवा सांमितिवा स्वास्तरेतिवा आगमेतिवा फलितेतिवा प्रपतेतिवा । आचार भ
 वो भूसिर पत्ररूपवो माग विमल सखरजित भतिममिय तं यह विमिष्टमन ते ध्वं आचारवो आचारकद्विजे विधेवले प्रवक्तव्यो व्यास विष्णवा
 माचन पादवे मय विहार दोसे ते धन्वरीय आत्मन्य हीसे ते भवो इत्याम प्रवक्तव्यरूप ते प्रवक्तव्यीतर गमनक्रिया रहितपवे करो आगम फटिक
 मोपरे निमल पम्पवित्तमाटे प्रमत्त । जेवावसे तद्व्यवहारा समवे ते आगासद्विक्तायल्ल भमित्रववा प० । लक्ष पवि अभेरा ते सरोवरा सगसाई ते आ

मय्ये इषा इत्यन यस्य तदन्तरीक्षं ॥ सामेति ॥ इषामवबोधेनान्तर्यामि ॥ उवाचतरेति ॥ अथवाक्षरूपमन्तरं नवविधोपादिरूप मित्यवबोधान्तर ॥
 चममति ॥ गममक्रियारहितत्वेनायमं ॥ फलितेति ॥ रक्षितकामिवाच्छब्दात्स्वार्थकं ॥ चरतेति ॥ अन्तर्बलित्वात् ॥ वेयति ॥ वेता पुद्गलानां
 चरकारी जतयितावा ॥ अयति ॥ जेता कम्मरिपूकां ॥ आयति ॥ आत्मा नामागतिसततगामित्वात् ॥ रगतेति ॥ रङ्गु रान स्वधोगा द्रङ्गुः
 विङ्गुति ॥ विङ्गुत्वेन विङ्गुः ॥ योगतेति ॥ पूर्ववाद्गलनाच्च शरीरादीना पुद्गल ॥ याजयति ॥ या निपचे नवः प्रत्ययो मानवः ॥ अनादि
 त्वात्पुद्गल इत्यर्थः ॥ कर्तति ॥ कर्ता कारकः कर्मका ॥ विगच्छति ॥ विविचयतया कर्ता विकर्त्तयितावाः ॥ जेवुक्क समकामेव ॥ अएहि ॥ अतिथि

यस्स अन्नविषयणा प० । जीवत्यिकायस्सण ज्ञेते । केयड्डया अन्नविषयणा प० ? गीयमा ! अण्पेगा अज्जि
 दयणा , प० , तज्जहा-जीवेतिथा जीवत्यिकाएतिथा पाणेतित्रा ज्ञूतिथा सस्सेतिथा विस्सूतिथा चेयाति
 था जेयातिथा आयातिथा रगणेतिथा हिण्णुतिथा योगेतिथा माणवेतिथा कप्पतिथा विकप्पतिथा ज

प्रसप्तमि । जीवास्तिकायस्य जदन्त । क्षिपत्यजिमचमामि प्रसप्तमि ? नीतम । अन्तर्भावप्रियवचमामि प्रसप्तमि तद्यथा-जीव इतिवा जी
 वास्तिकाय इतिवा प्राक् इतिवा मृत इतिवा सत्य इतिवा विज्ञ इतिवा जतेतिथा जेततिथा आत्मेतिथा रङ्गु इतिवा विङ्गुक्क इतिवा पुद्ग
 लमास्तिकायना ज्ञान कइवा । जीवतिभाववत्त्वं मते वेवदथा अभिवयथा पं । जीवास्तिकायना हेमयवन् जेतकानाम कइवा इ प्र० उत्तर । गीयमा
 पदेना अभिवयथा पं तं । हेभोतम जनेकनाम कइवा ते कइवे - जीवेतिथा जीवतिक्काएतिथा पाणेतिथा मूणतिथा धस्सेतिथा विष्णूतिथा वेयातिथा
 जेयातिथा पायातिथा । प्राक्पथारे तेमचो जीव जोज्जय पक्षिकाय प्राक् इसाभाभ भूत दधोनाम सल इतोनाम ज्ञानवन्त इतोनाम पुद्गलनिषिंचे ते
 भचो चेना कम्मबुत्ते जीपे तमचो जेता नाजाप्रकारभोगति विरत्तरनामी । रगचेतिथा विङ्गयतिथा पायवेतिथा माजवेतिथा कप्पतिथा विक्पत्तातिथा
 जवतिथा कर्त्ततिथा कविपतिथा । पगसहित तेमाटे चतुणतिमाहे जीवे तेमाटे शरीरादिक्कमे पूर्ववत्त्वं पुद्गल नवोनाम जेतते परातम तेमचो जे

यमनाज्जगत् ॥ जंतुति ॥ ब्रह्मना जन्तु ॥ जोति ॥ योनि रम्येयामुत्पादकत्वात् ॥ सूर्यपुनि ॥ स्वर्ग प्रवनात् स्वयम्भू ॥ ससरीरिति ॥ सार
शरीरवति ससरीरी ॥ भावयति ॥ भायकाः कम्मवर्गं वेत्ता ॥ भवेत्तदप्यति ॥ अन्तमप्यरूप आत्मा भवारीररूप इत्यन्तराहमेति ॥ विश्वतितमद्यते

एतिया जन्तूतिआ जोगीएतिआ सूर्यज्जुतिआ नायातिवाश्चरप्यातिआ जेयावस्से तहप्पगारा
सस्से ते जीवश्चज्जिवयणा प० । पोग्गलल्लित्यकायस्सण ज्ञते । पुच्छा, गीयमा । च्छणेगा च्छज्जिवयणा प०,
तज्जहा-पोग्गलेतिआ पोग्गलल्लित्यकागतिआ परमाणुपोग्गलेतिआ रुपदेसिएतिआ तिपदेसिएतिआ जाय च्छ
सस्सेज्जपएसिएतिआ च्छणतपएसिएतिआ स्वधे जेयावस्से तहप्पगारा सस्से ते पोग्गलल्लित्यकायस्स च्छज्जिवय

स इतिवा नामक इतिवा कर्त्तृतिवा विकर्त्तृतिवा अ गदितिवा जन्तुरितिवा भोभिरितिवा स्वयम्भूरिति वा ससरीरीति वा भायक इतिवा अ
नरास्मति वा यवाभ्यपि तथाप्रकारः सर्वे त जीवाज्जिवयानि प्रज्जसामि । पुद्गलास्तिकायस्य जदत्त । पुच्छा, गीतम । अनेकान्मज्जिवयानि
प्रज्जसामि तद्यथा-पुद्गल इतिवा पुद्गलास्तिकाय इति वा परमाबुपुद्गल इतिवा द्विमवेशिकइति वा त्रिमवेशिक इति वा यावद्वसहूपमवेशिक
ना करवधार वर्मना वेदवधार तिमको निययेवरी भसि तेभवा वार २ आवा तभको अमराजसोवजावे तेभवो । स्वयम्भूतिवा ससरीरीतिवा आवातिवा अत
रवातिवा । चापच दुइवावो स्वयम्भू गरीरसहित तेमाटे वमनाभावक पमावधार तेमवो शरीरमादि वत्ते तेइभवो अन्तराळा । अयावसेतइयगारा
मादे तेजीवतिआनय अभिवयणाय । जेइ अनेरा तथा प्रकारना सगखई तेकोवना नामकइवा । पोम्भल्लिकायश्च अते पुच्छा । पण्णासिद्धिआवना
इभयवन् वततानाम कक्षा ३ प उभर । भायमा पवणा अभिवयणा प त । जेगोतम अनेक नाम कक्षा ते अक्षे - यामसेइवा पाप्मस्यिकाण
वा परमावपाम्भेइवा । एराइगमाइ तेमाटे पुद्गल पुद्गलास्तिकाय परमाबुपुद्गल । रुपयसिएइवा तिपयसिएइवा जाव असस्सेअपयसिएइवा पवत
पयसिएइवाउंथ । विमदयिकस्त ५ विमदयिकस्त ५ यावत् असस्सातप्रदेशिक पनत्ताप्रदेशिकस्त ५ जेयाइणेतइयगारा सस्से ते पोग्गलल्लित्यकायस्य प

द्वितीयः ॥ २० ॥ २ ॥ द्वितीयोद्देशे प्राशतिपातादिका अथमौस्तिकायस्य पयायत्वेभोक्ता स्थीयेतु ते उपवात्मनो उन
व्यत्वनोध्यन् इत्यय मध्यम्यास्पष्टमादिभूयः-अदेत्यादि ॥ अणाय आयाय परिसमिति ॥ आत्यग्रात्मनः परिमण्यत्वात्मानं वल्लयित्वा नाभ्य
त्रैत पतन्त आत्मपयायत्वादेया पयायाना अ पयायिना एव कथञ्चिदेकत्वा दास्यरूपाः सुव यत्वेते नात्मनो प्रिकल्वेन परिक्रममतीतिप्राय अम

गा प० । नय ज्ञन । २ ति ॥ वीसडमस्स यित्तिउ ॥ २० ॥ २ ॥ अह जते । पाणाड
वाण मुमागाए जाउ मिच्छादसणसवेरमणे जाव मिच्छादसणसत्तविवेगे उपपत्तिया जाव
पारिणामिया उगगहे जाय धारणा उठाने कम्मो वले वीरिए पुरिसक्कारपरक्कमे णेरडयत्ते अ्यसुरकुमारस्से

इति या चनन्तप्रदग्निः इति या रक्यः येवाम्यपि तथाप्रकारा सर्वे स पुद्गलास्तिकायस्यान्निवचनानि प्रष्टुमानि तदेव जदन्त । जदन्त ।
इति ० विज्ञातितमज्ञत द्वितीयोद्देशे ॥ २० ॥ २ ॥ अथ जदन्त । प्राशतिपातोसुपावादीयावन्मिथ्यादक्षनगस्य

प्राशानिपातदिरनस्य यावन्मिथ्यादक्षनगस्यविवेक बोधोत्पत्तिर्बो यावत्पारिणामिनी यावत्परा जावत्परा सत्यान कस वस वीय पुकपात्स्कारप

अथवा य । सवनाए ते पञ्चमास्तिकायना नाम कक्षा । येवमत २ ति । तद्वति हेमयपन् तुले कक्षा ते सबसल्लहे सत्त्ववा मही । वीसडमसुविति
या उरेमानस्यना । द बोधनायतकना बोधादेया एववी कक्षा २ ॥ २ ॥ वीजेवरेये प्राशतिपातादिक अथमौस्तिकायने
पयायत्वे करो कक्षा बीजे ता तथोक्ता पाकाने पच्यपये करो वरेवे-पञ्चभते पाशादवाए सुसावाए जाव मिच्छादसणसत्ते । द्विजे हेमयपन् प्राशति
पाण मुपावाउ यावत् मिथ्यादसणस्य । पाशादवावेरमणे जाव मिच्छादसणसत्तविवेगे । प्राशतिपातविरमण यावत् मिथ्यादसण सत्तविवेक ए चठार
पापगानन विवक । एवमिथा जाव पारिणामिया । सत्यातको यावत् पारिणामिको । उगगहे जाव धारणा एवमे वले वीरिए परिसक्कार
पररसे । परगड इडा पयायधारणा दत्यान कस वस वीर पुरपात्कारापरकम । वेररते एसडुमारस्ते जाव वेमोन्निवसे । नारकपये अमुरकुमार

जात्र येमाणि यत्ते णागावरणिज्जे जात्र अत्तराट्ठए कण्हलेस्सा जाव सुक्कलेस्सा सम्मादिठीए ३ चस्कुदसणे ४
छान्तिणिवोहियणाण जाव विन्नगणाणे स्याहारसखाए ४ ठेराळियसरीरे ५ मणजोगे ३ सागारोचन्तगे
छाणागारोचन्तगे जेयावणे तहप्पगारा सहे ते णसस्य स्याताए परिणमति ? हता गोयमा । पाणाड्याए
जात्र सहे ते णसस्य स्याताए परिणमति । जीवेण जेत । गप्प यक्कममाणे कइवणे कइगचे एव जहा वा

राजस नेरियकस्य समुत्कुमारस्य यावद्धेमानिकस्य छानावरणीय यावदन्तरायिक कण्ठसेवया यावच्छुक्कलस्य सम्यग्दृष्ट्याविश्रितय वसुधेन्द्रे
नादिपतुष्कम् आग्निमियोपिकादिज्ञानपञ्चकम् यावद्द्विजद्वेषामम् आहारादिसञ्चारवतुष्कम् औदारिकादिसरीरपञ्चक मनोयोगादित्तय
म् साकारोपयोगमनाकारोपयोगम् यथान्यपि तथाप्रकाराः सर्वे ते नात्यश्नात्मनः परित्थमस्ति ? इत्त भीतम । प्राजातिपातो यावत्सर्व एते
नात्यश्नात्मनः परित्थमस्तीति । जीवो प्रदत्त । गज द्युत्कममत्कतिवणे, कतिगन्ध एवं यथा हादस्यते पञ्चमोदस्यक (उत्तस्तथात्रासापकोऽप्येय)

पके यावत् वैमानिकपके । पाषाणपरिकले काव भतरा ए । प्रानावरकाव यावत् भक्तराय । कण्ठसेवया काव सुक्कलेस्सा । अत्यसेवया वावत् सुक्कलेस्सा ।
मन्यादिष्टोए १ वदस्कुदसके ४ । सम्यग्दृष्टो पादिदेरं तोन वदुदयन पादिदेरं चार । आभिविवाडियवाचे काव विममबादे । मतिज्ञान पादिदेरं पच
प्रान तोन यज्ञान यावत् विभङ्गज्ञान सवे ८ । पाहारासखाण ४ । पाहारासखा पादिदेर ४ । धरानियसरीरे १ । चौटारिकयरीर पादिदेर ५ । म
वज्जगे १ । मनाबाग पादिदेर तोन । सागारोचन्तगे पचागारावभागे । साकारापखाग अनाकारापखाग । जेयावत्ते तइयागारा सवे ते वत्तलपाता
ए परिचमति । जेइ पवि भजेरा तेइ सरीखा सखाई तेइ पूर्वोत्त प्राजातिपातान्तिक् पात्ताविना परिचमै नहो १ प उभर । हता गोयमा पाषा
णवाए जाव सवे ते वत्तल पाताए परिचमंति । इगोतम प्राजातिपात पादिदेर यावत् सखाई तेइ विनापात्ता पनरे स्थानके परिचमै नहो ।
जीवेण मते यत्त पक्कममाणे करवणे कइगचे एवं जहा बारसमसए पचमुदेसए काव कथथाप । जोत्र हेमगवन् गमनेनिये छपज्जताबडो केतसा वणे

अरं प्राप्तातिपातादया शोधपमार्थिनाता सय कथयि लहुभाष्य यथावय दित्यस्ये-जीवेद्यमित्यादि ॥ जीवो हि गच्छे उत्पद्यमान सोऽस्य तम
 पयरोरनहित कोदारिबमरीरपुण्यं कराति शरीरादिबिष यथाविपुक्तानि तद्व्यतिरिक्तय कथयि जीवो अत उच्यते-असिबस्यमित्यादि ॥ एव
 ब्रह्मादिमा चेद मूलित-कतिरस्य कतिवास्य परिबामं परिबमति ? गोयमा । पचवक्त पचरस दुर्गय यठफासं च परिबाम परिबमतीत्यादि ।
 व्याप्यः वास्य पूषयदेति ॥ विहातितमे यतीयः ॥ २० ॥ ३ ॥ यतीय परिबाम ताव यतुर्मेयि परिबामाचिबारा दिन्मिषोप
 चयमस्य परिबाम यवोच्यत इत्येव सम्बन्धस्यास्येवमादिभूय-कहत्यादि ॥ एव यितिष्ठ इदियउवसठ इत्यादि ॥ यथा प्रज्ञापनाया पचवस्यस्यन्नि

रममसए पचमुद्देसए जाय कममनुण जए णो सुक्कमत्तो विज्जिप्पिजाव परिणए । सेव जंते ! २ हि ॥ वीस
 इमम्म तप्तिउ ॥ २० ॥ ३ ॥ कडुविहेण जत । इटियउवसए प० ? गोयमा । पचविहे
 इदियउवसए प० , तजहा-सोइदियउवसए एव वितिउ इटियउवसठ गिरवसेसो ज्ञाणियसो जहा पस्य

यावद्वसतः (तालाधारकादि प्राकाम् गच्छति) जगत् मेवाकमतः (कमायि विना) जीवा विप्रसक्तिप्राय (विनागरूपं देवमारुहमनुप्यति य
 भवेयु भानारूपं परिबाम) परिबमति तद्वं प्रदत्त । जदत्त । इति ॥ विव्यतिमस्यतस्य यतीयोद्दसः ॥ २० ॥ ३ ॥ कतिविचो

जतना गन्ध कठकारम जतना अय इम विम वारमा यतकने पावतीठये कछी तिम कछवा ते इम कहरस कहरास परिबाम परिबमति, गोयमा
 पचवक्त युगध पचरस पडुयत्त परिबमतीत्यादि, व्यावहार पठिठापरे कछवा यावत् कामचमरीरनो पयेपाये तजा कर्म । अण वा चकष्यता विमति भा
 व परिबमर । जीव ज्ञानाभावा परिबमि नरो यकमयको विप्रसक्तिभाव परिबमि । सेवमते २ ति । तद्वति केमगवत् इत्यादि पचवत् । बीसइमस्य तावमा
 उदमाममता । ए ज्ञानमा यनकना बीयावदेगा प्रावया २ ॥ ३ ॥ बीजेठये परिबाम कछा चोये परिबाम पचिबारायको
 इन्द्र उपवय सपच परिबामदोज कचव - कहरिबिष मते इदिय उवसए प० । कवसमेदे केमगवत् इन्द्रिय उपवय इहता विबवा कछा २० प्र० जत

यपरस्मिन् द्वितीय उद्देश्य स्तथाप्यं वाच्यः सर्वत्र-श्रीवद्विठवच ए वाचिद्विठवच ए वाचिद्विठवच ए वाचिद्विठवच ए इत्यादीति ॥
विद्यतिमशते चतुः ॥ ५० ॥ ४ ॥ चतुर्थे इन्द्रियोपचय उक्तः ॥ परमाबुधिरिति यत्रने परमाबुधिरुपमुच्यत इत्येव
सम्बद्धस्यास्येदमादिमूत्र-परमाबु इत्यादि ॥ एगवच्छेति ॥ कासादिदवर्णानां मन्मतरयोगात् एव गत्यादिविधिं वाच्य ॥ बुद्ध्यासक्ति ॥ शीतोष्णस्निग्ध

धयाए । सेव जते ! २ सि, प्रगव गोयमे आय विहरइ ॥ वीसकुमस्स चउत्थो ॥ २० ॥ ४ ॥
परमाणुपौगगलेण जते । कइवस्यो कइगधे कइरसे कइफासे ? गोयमा । एगवस्यो एगगधे एगरसे टुफासे ।

जदत्त । इन्द्रियापचयः प्रकृतः १ गीतम् । पञ्चविध इन्द्रियापचयः प्रकृतस्तथा-श्रीवद्विठवच एव हिठोप इन्द्रिय उद्देश्य निरवच्छेदो
प्रवित्तव्यो यथा प्रज्ञापनायाम् तदव जदत्त । प्रवत्त इति जगज्जान् गीतमे यावद्विहरति ॥ विवर्तितमशते चतुर्थद्विष्ट ॥ २० ॥ ४ ॥
परमाबुधिरुपे नदत्त । कतिवचः कतिगन्धः कतिरसः कतिस्पर्शः प्रकृतः १ गीतम् । एकवच एकवच द्विरपक्षे । यद्यकवच-स्यात्का

र भावमा पचविधे इदिवचवच ए य तं । उगीतम् याचेमदे इन्द्रियवचय प्रकृत्या तवइते-श्रीवद्विठवच एव विवर्तित इति विवर्तित इति विवर्तित
सेवा भाविबन्धा चहा प्रवचनान् । श्रीवद्विठवचय इम एववचनानां पचरसा पदको बोधा इन्द्रियवचय विवर्तित कर्त्ता ते इम वचिद्विष्टवच
चद वाचिद्विष्टवच ए वाचिद्विष्टवच ए इत्यादि । सेवर्तते २ ति । तद्वति हेमवच इमवचो । मय याचमे जाव विहरइ । मयवन्त गीतम् यावत् वि
हरे । श्रीवद्विष्टवचवचो उद्देश्यस्तथा । ए बोधता मयवन्ता श्रीवद्विष्टवचया प्रवचयो २ ॥ ४ ॥ य छे इन्द्रियवचय ते परमा
बुधरीबाय तमाटे पचमे परमाबुधिरुप कइते-परमाबुधिरुप मते कइवचे कइगधे वारसे कइफासे प । परमाबुधिरुप इमवचन् केतवा वच के
तवा मन्व केतवा रस मय प्रकृत्या इ प्र० चत्तर । यायमा एगवचे गगवध एगरसे बुद्ध्यासे । हेगीतम् कासादिबन्ध मादिबा कोइएव मन्मतरना योग
पचो एकवच इम गत्यादिवचनिये पचि कइवा इगवन्ध एकरसे 'बुद्ध्यासेति, योत उच्य क्तिव रूप ४ ए मादिबा मन्मतरा पचिरोधो दायना यागवचो

सूनुनाम मन्त्रारम्भायिन्द्रस्य द्वितयस्य योगा विरुपद्रवाः तत्र च विकल्पः दत्तारः, द्वीतस्य स्त्रिणवेन रुद्रोऽथ च क्रमेण योगा द्वौ एव मुक्तस्यापि द्वाविति दत्तारः नपाम्नु रूपद्रा वादराजामव प्रवर्ति ॥ दुपएसिण च मित्यादि ॥ द्विमदोऽस्त्रिणस्यैकवयता प्रवेद्यवयस्याप्येकवयपरिचामा तत्र च कासादहनद्वय पञ्च विकल्पाः द्विवयस्य तु प्रतिप्रदस्य वसुजैदा तत्र च द्विकसयोगजाता वृत्र विकल्पाः मूत्रसिद्धा एव यत्र गन्धरसेषपि नवर गम्पे

जइ एगयसो-सियकालए सियणीलए सियलोहिए सियहालिहए सियसुक्खिए । जइ एगगधे-सिय सुसि
गधे निय दुम्लिगधे । जइ एगरसे-सियविते सियकहुए सियकसाण सियअविले सियमजारे । जइ दुफासे
-सिय सीएय निदेय, सिय सीए लुक्केय, सिय उसिणेय निदेय, सिय उसिणे य लुक्केय । दुपदेसिए

नः स्वाग्रालः व्याप्तीदित् स्यादुरित् स्वाङ्कुहः । यद्योऽङ्गन्तः-स्यारसुराजगणः स्यादुराभिमन्तः । यद्यङ्करव-स्यातिष्ठाः स्यात्कुटुम्बः स्यात्सक
पायः व्याघ्रात्तं स्यात्सपुत्रम् । यद्ये द्विस्थवाः-स्याष्ठीतय स्त्रिगणय स्यादुप्राय स्रवय । द्विप्रदक्षि

दाय व्याहृते तिङ्गि चार विहस्य भोतने सिम्वरुचमघाते योगधको दाय इम उप्यने पणि विम्वरुचसघाते यामकरता दाय ७५ ४ । अइउमवले
 नियमानए नियमानए सियमानए सिम्वरुचसिहए सिम्वरुचसिहए । ना एव वय इवे ता कदाचित् काणा कदाचित् मोहो कदाचित् राता कदाचित्
 पोवा कदाचित् लज्जा । अइ एमयो सिम्वरुचसिहए सिम्वरुचसिहए । ना एक मन्वहुवे ता कदाचित् मुम्व कदाचित् दुगन्व । अइएगरसे सिम्वरुचसिहए सि
 यकडा नियमानए सिम्वरुचसिहए सिम्वरुचसिहए । ना एक मन्वहुवे ता कदाचित् तित्तरस कदाचित् कटकरस कदाचित् कदाचित् यमिहरस क
 दाचित् नधररस । अइएमाने सिम्वरुचसिहए सिम्वरुचसिहए । ना सोय चिहए सिम्वरुचसिहए सिम्वरुचसिहए । ना सोय चिहए सिम्वरुचसिहए । ना सोय चिहए सिम्वरुचसिहए
 पने सिम्वरुचसिहए सिम्वरुचसिहए सिम्वरुचसिहए सिम्वरुचसिहए । ना सोय चिहए सिम्वरुचसिहए सिम्वरुचसिहए । ना सोय चिहए सिम्वरुचसिहए । ना सोय चिहए सिम्वरुचसिहए
 १६ भागा जावया । दुपसियएव मते एवे कइवये । विपदेमिहए सिम्वरुचसिहए सिम्वरुचसिहए । ना सोय चिहए सिम्वरुचसिहए । ना सोय चिहए सिम्वरुचसिहए । ना सोय चिहए सिम्वरुचसिहए

यथायद्दी, द्विरुपाने त्यक्तः रमेयेकस्य पञ्च द्वित्वेन युक्ता, स्वर्गोपुतु द्विस्पर्शोत्तार्या बत्तारः प्रागुक्ता ॥ अक्षतिपासे इत्यादि ॥ सर्वोत्तीरति ॥ प्रव

ण जते । खंधे कइयणे ? एव जहा अठारसमसए ठठुद्वेसए जाव सिय चउण्फासे प० । जइ एगग्रयो—सिय काळा जाव सिय सुक्किअए । जइ दुयणे—सिय काळए य नीलए य, सिय काळए य लोहिए य, सिय काळए य हालिद्वए य, सिय काळए य सुक्किअए य, सिय नीलए य लोहियएय, सिय नीलए य हालिद्वए य, सिय नीलए य सुक्किअए य ३, सिय लोहियए य हालिद्वए य, सिय लोहियए य सुक्किअए य २ । सिय हालिद्वए य

को मदन । स्वन्धा कतिवक्ता ? एव यथागइका अते यथोद्वक यावत्स्याचतुःस्पन्धाः प्रकृतः । यद्यद्वक्त्वा स्यात्कालको यावत्स्याच्छुक्लः । यदि द्विव या—स्यारकासकय, नीलकय स्यात्कासय साहितय स्यात्कासयशुक्लय स्यात्कीलय साहितय स्यात्कीलय शारित्रय स्यात्कीलय शुक्लय स्यात्साहितय शारित्रय । स्यात्कीलितकय शुक्लय स्यादुशित्रय शुक्लकयैवमते द्विकसयोने दत्त प्रकृ । यद्यकगत्याः—स्यात्सुर

त्रहा पशारममस र अठुद्वमए जाव सिय चउण्फास प० । इम जहा अठारसै यतके अठुद्वेये कक्षा तिम इहा पवि कइवा त इम—मायमा सियए गवन् नियदुइव नियमगव सियद्वयव सियद्वयस सियद्वयस सियतिपासे पागे सूमाचिजे यावत् कटाचित् चारस्य तिहा वप्रदेयिक् चउण्फा वप्रदेयेने एववक् परिवांमयको पनेरा काइवर्णे पुवे तिहा कासादिकने भेदेकरो पंचविकस्य हुवे तथा सियवपये तो प्रतिप्रदेये वचभद्वको तिहा मयान अपना नय विकस्य ते मू प्रचव होवये । अइयमवणे सियकासए जाव सियमुक्किअए । जा एववक् हुवे ता कटाचित् कासा यावत् क हाचित् प्रकृता । अइद्वये । सयकासएय योवणय सियकासएय भाहितय सियकासएय वाहितएय सियकासएय सचित्प्रएव । जा द्विचणे पुवे ता क हाचित् काना मोला कटाचित् काका राता कटाचित् काका पोला कटाचित् काका छज्जा एव ४ । सिययोवएय हाहितय सियकासएय हासि दइएय सिययोवएय मुक्किअए २ । कटाचित् मोला राता ५ कटाचित् मोला पोला ६ कटाचित् मोला अज्जा ७ । सियहादियएय हासिद्वएय सिय

दो सपेन कामकाशियकावकस्तु नीसक इत्येवं यतीया। तदेकमेकय द्विकयोमेय प्रयाणां जाया युगसु द्विकयोमेयु त्रिंशद्भङ्गा प्रवन्ति एतेषु सूत्रसि
दागमति शिवस्यतायां श्येकवचनमरदेव सत्यवाद्वा त्रिकसंयोगा प्रवन्तीति। गणपदेवेकगत्यस्ये ह्रीं, द्विगन्तयाणां स्वेकत्वात्मकत्वाभ्यां पूर्ववचयः ॥ अइ

छे देसे सीए देसे उंसिणे ३, सहे लुस्के देसे सीए देसे उंसिणे ४। जइ चउफासे-देसे सीए देसे उंसिणे
देसे गिद्धे देसे लुस्के एए नय नंगा फासेसु। तिमएंसिण नते खघे कइअयो जहा अठारसमसए जाय
फासे। जइ एगययो-सियफासए जाय सुक्किसए। जइ तुययो-सिय काउए य सिय नीलए य १, सिय

सुवो रुचो देगः श्रीतो देग उज्ज ४, यदि षतुः स्यवाः-देक्कः श्रीतो देस उज्ज १० एते भवमङ्गल स्पष्टेषु। किं प्रवे
द्विको जदन्त। सन्धः कतिवर्षा यथा हादहाकत यतोदुवाके पाववतुःस्पष्टः प्रचसः। ययोक्कव-स्यात्कासो पाववतुः। यदि द्विव-स्या

वथ बिह दसभोए दंसवविने ३। तथा वस सिग्य मोदिसा एव मोत एक उज्ज। सन्धेसुक्के देसोए देसे उंसिणे ४। तथा वेत्त रुच ते मोदिसा एक
मोत एक उज्ज एव ४। जइ चउफासे देसेसोए देसे उंसिणे देसेसुक्के एए चउफासे फासेसु। आ चार अयइवे एक मोत एक उज्ज एवो तेदो
अ एक सिग्य एक रूप ए एवभाङ्गा दस एव भवमङ्गल अयनविने दूरे दस यदंगा १३ यदंगा १३ रचना १३ सयना ८ एत सर्वमिहो विप्रदेशिकसन्धमा
३२ भङ्गादुने। तिमएंसिण भंते एये कइवळे। विप्रदेशिक देमगवन् रचन्ने मोतका वथ इत्वादि पुठिओपरे मय करवो उत्तर। मोचमा जहा चउार
समसए जाय याने वं। देभोतस अिम चठारत्ता यतवने कइवइदेगे कइता तिम इदो यवि कइवा यावतु चार स्पर्म मर्या प्तकासमे कइवो। जइ
एगवळे सियकाउए जाय मइवए। आ एववच दूरे ता कदाचित् कासो यावत कदाचित् अजसो एव ३ भोगा। जइ दुवळे सियकाउए सिय यो
चइए १। आ शयवचदूरे तो कदाचित् एवकासा दाय मोसा यवि ए एवप्रदेश यवगाहो रत्ता तेमाटे एकवचन। सियकासएव बोसयाय २। वदा
बित् एव कासो दोय मोसा भिचमदेग यवगाहामाटे। सियकासगाव बोसएव ३। तथा कदाचित् दोवकासा एव मोसो। सियकासएव बोसिएव ४।

दुष्कामे इत्यादि ॥ समुदितस्य प्रहञ्जयस्य त्रिपदेऽश्विजयवत्वारं त्रिपदाताया तु सवः दीत प्रदेऽश्वस्यपि दीतस्यादेशाय खिग्य

કાલઁ ય ણીલગાય ૩, સિય કાલગાય ણીલણ્ય ૩, સિય કાલઁ ય લોહિયણ ય ૪, સિય કાલઁ ય
 લોહિયગાય ૫, સિય કાલગાય લોહિયણ ય ૬ । એવ હાલિદ્વેણિય સમ ૩ । એવ સુક્કિલ્લણિય સમ ૩ ।
 સિય ણીલણ્ય લોહિયણ્ય એત્યયિ જગા ૩ । એવ હાલિદ્વેણિય સમ જગા ૩ । એવ સુક્કિલ્લણિય સમ
 જગા ૩ । સિય લોહિયણ ય હાલિદ્વેણ્ય જગા ૩ । એવ સુક્કિલ્લણિય સમ જગા ૩ । સિય હાલિદ્વેણ્ય

[illegible]

य लोहियाए य सुक्लिषएय ८ सिय नीछए य हाळिद्वएय सुक्लिषएय ९ । सिय लोहियाएय हाळिद्वएय
 सुक्लिषएय १० । एय एतं वस तिया सजोगा । जह एगगधे-सिय सुप्रिगधे सिय दुप्रिगधे । जह दुगधे
 -सुप्रिगधेय दुप्रिगधेय, भगा ३ । रसा जहा यणा । जह दुफासे-सिय सीएय निधेय, एव जहेय दु
 पदेसियस्स तहेव चत्तारि भगा । जह तिफासे-सहे सीए वसे निद्धे वसे लुस्के १, सहे सीए वसे निद्धे
 वेसा लुरका २, सहे सीए वेसा निछा वसे लुस्के ३ । सहे उसिणे वसे निद्धे वसे लुस्के एत्ययि भगा तिसि

व मत्त दमा त्रिकसयोने भङ्गा । यद्यज्जगत्त-स्यासुरभिगत्त २ । यदि द्विगत्त-स्यासुरभिगत्तदुरभिगत्त १ । रसा यथा
 यथाः (यन्वत्त्वारिशङ्कावदवर्णयथायास्त्रैकसयोग ५, द्विकयोने १०, त्रिकयोने १० यव ४५ भङ्गाः) यदि द्विरपठो-स्यान्वीतव कि
 त्पदेवं ययेव द्विमद्विषयस्स तयेव जत्तारा भङ्गा । यदि त्रिरपठो-सकं यीतो देवः जिन्यो वधोक्कवः १, सवः यीतो देवः जिन्यो वेधो

विद्यमुधिगधे सियदुप्रिमिधे । अदाचित् सरभिभग्ग अदाचित् दुरभिगत्त । अदुर्ववे । आ दोवगत्त ववे ता । सुभिगधे कुमिभवेव भगा ३ । सुरभि
 गत्त दुरभिगधे ए एकमेवा इम तीनभगा ववे । रसा जहा भगा । रसना एवि ४६ भना वक्कोपरि कज्जवा । आ ददुमासे । आ दावरपय ववे तो । वि
 वधोएव विधेय एवं जहेव दुपदेविबवत्तव जत्तादिभगा । समुदित तोनेर प्रदेयने दोय रपययवभिदिये वेप्रदेमिबनो परे बार भगा कज्जवा वेमादि
 परिवाभाभा अदाचित् तोनेर योत खिन्व रपयववे इम यमिवा एवि तोनेमंगा कज्जवा । अरतिफासे । आ तोन जयववे तो । सयेवोए देसविधे दे
 येवत्ते १ । समसा र योतरपय इवे यमेरमादिवा एक खिग्ग दोय कथ एवि एकमदेय भयवत्त । सये सोर देसेविधे येसेवत्ते २ । भनसा र योत
 रपय ववे यने ते मादिवा एव खिन्व दोयकथ । सये सोर देमादिवा येसेवत्ते ३ । सयसा र योत ते मादिवा दोय खिन्व इव कथ । सये ठविधे
 देसेविधे येसेवत्ते एलविभगा तिदि ४ । कज्जवा र यथ ते मादिवा एव खिग्ग दोय कथ एक प्रदेयवत्त इवा एवि दोनभगा ववे ते ज्ञावत्ता ।

सुयत्तुकापि ३ । तदेव मेले द्वादश । अतुः सपञ्चताया सु-देवेसीए इत्यादि ॥ एकवचनान्तपदचतुष्टय आद्यः सम्यपदस्यानेकवचनान्तरस्यतु द्वितीयः मन्वेय-द्वयरूपा दद्याः श्रीत एकवचन कृपणः पुनः शीतयो रक्तः खिग्य द्वितीयो यद्योम एतौ कृणाविति कृणपदे अकषणम तृतीयस्त्वमेकवचनामपुनीयपदः सन्वेय-मकृणयो दद्याः शीतः द्विरूपलूण सताया वा शीतो यद्योमयो रेफसोऽसिग्याविरत्येव खिग्यपद अेकवचन यद्येक उ

६ । सद्ये गिद्धे देसे सीए देसे उसिणे जगा तिया १ । सद्ये लुक्कं देसे सीए देसे उसिणे जगा तिया १२ । जइ चउफासे-देसे सीए देसे उसिणे देसे गिद्धे देसे उसिणे देसे गिद्धे देसा लुक्का २ । देसे सीए देसे उसिणे देसा गिद्धा देसे लुक्कं ३ । देसे सीए देसा उसिणा देसे गिद्धे देसे लुक्के ४ ।

करी २ मयः शीता दक्षौ खिग्यो दयो कृताः ३ सर्वकर्मो दद्याः खिग्यो दद्या कृत् १ । अत्रापि जङ्गाख्य ६ । मयः खिग्यो देगः शीतो दमा कृत् अत्रापि जङ्गाख्य ९ । सर्वौ कृता दयाः शीतो दय कृत् १२ । यदि चतु रूपका -दय शीतो दक्ष कृत्वा दद्याः खिग्या दयो कृत् १ । देगः शीतो दक्ष कर्मो दद्याः खिग्यो देक्षो कृत् २ । देगः शीतो दक्षकर्मो देक्षो कृत् ३ । दक्षः शी

मन्वेय देमेउमिने भंगा तिया २ । मय खिग्य तेमाद्विषा एक गीत दाय कृत् दक्षो पवि पृष्ठिओपरे माया तोन कृत्वा । सद्ये लुक्के दे मेमाव देमेउमिने भंगातिया १२ । समाना कृत् तेमादि एक गीत दाय कृत् दक्षो पवि माया तोन । अर कृत्वासे । सा चार सम्यपुने ता । दमेओए दमेउमिने दमेउमिने १ । दमे गीत ते टायगीत देगेकण पवि एक प्रवेगमादि एकवचन दस पागे पवि कर्को तेमाद्विषा दाय यिग्य देम कृत् तदा । दसे मोठ दमे कर्मिने दस बिह देसालुक्का २ । दमे गीत देम कृत् ए पृष्ठिओपरे पने तेमाद्विषा ॥ खिग्य दाय कृत् । दे मेमाव देमेउमिने देमेउमिने २ । दमे गीत सम्यपुने पने दाय कृत् पवि एकप्रवेग समानाट एकवचन तेमाद्विषा दाय खिग्य एक कृत् । दक्षोए दक्षोमिना दमबिह देसलुक्का ४ । तथा देमेगीत ते तोन माद्विषा येकगीत पने दाय कृत् तेमाद्विषा दायखिग्य पवि देम प्रवेगावगाठ

तः स कृत इति चतुष्टयनेत्रवचनमात्माद्वितीयपदः संप्रत्ययः द्वितीयोऽन्येको कृत् यथावुदात्तादित्युत्पन्नः
 ६ उनेकपञ्चमः त्रिगुणतु द्वितीयपदार्थपदयो रमेकवचनात्तातया संप्रत्ययः-यस्य श्रुतिः
 त्रिगुणतु द्वितीयपदार्थपदयो रमेकवचनात्तातये संप्रत्ययः-यस्य श्रुतिः कृत् यथावुदात्तादित्युत्पन्नः
 ७ उनेकपञ्चमः त्रिगुणतु द्वितीयपदार्थपदयो रमेकवचनात्तातया संप्रत्ययः-यस्य श्रुतिः
 त्रिगुणतु द्वितीयपदार्थपदयो रमेकवचनात्तातये संप्रत्ययः-यस्य श्रुतिः कृत् यथावुदात्तादित्युत्पन्नः
 ८ उनेकपञ्चमः त्रिगुणतु द्वितीयपदार्थपदयो रमेकवचनात्तातया संप्रत्ययः-यस्य श्रुतिः
 त्रिगुणतु द्वितीयपदार्थपदयो रमेकवचनात्तातये संप्रत्ययः-यस्य श्रुतिः कृत् यथावुदात्तादित्युत्पन्नः

देसे सीए देसा उमिणा देसे णिद्धे देसा लुस्का ५ । देसे सीए देसा उमिणा देसा लुस्का ६ ।
 देसा सीया देसे उमिणे देसे णिद्धे देसा लुस्का ७ । देसा सीया देसे उमिणे देसे णिद्धे देसा लुस्का ८ । देसा

तो देसा सुणो देसा उमिणा देसा लुस्का ५ । देसा सीतो देसा सुणो देसा उमिणा देसा लुस्का ६ ।
 देसा सुणो देसा उमिणा देसा लुस्का ७ । देसा सीतो देसा सुणो देसा उमिणा देसा लुस्का ८ । देसा

माटे देववदन जीवता येवदूत इति बोधार्थाया कथा । देसेसीए देसा उमिणा देसा लुस्का ५ । देसा सीतो देसा सुणो देसा उमिणा देसा लुस्का ६ ।
 देसा सुणो देसा उमिणा देसा लुस्का ७ । देसा सीतो देसा सुणो देसा उमिणा देसा लुस्का ८ । देसा
 देसा सुणो देसा उमिणा देसा लुस्का ५ । देसा सीतो देसा सुणो देसा उमिणा देसा लुस्का ६ ।
 देसा सुणो देसा उमिणा देसा लुस्का ७ । देसा सीतो देसा सुणो देसा उमिणा देसा लुस्का ८ । देसा
 देसा सुणो देसा उमिणा देसा लुस्का ५ । देसा सीतो देसा सुणो देसा उमिणा देसा लुस्का ६ ।
 देसा सुणो देसा उमिणा देसा लुस्का ७ । देसा सीतो देसा सुणो देसा उमिणा देसा लुस्का ८ । देसा

नवमं स्वनेकप्रमाणान्तरं आद्यमृत्तीपयोः सर्वत्र द्वयोः सिक्कदेख्ययोः प्रीतस्वे जिह्वदेख्यस्योपग्रस्वे सूतस्वेचेति ॥ पण्डीसं जनन्ति ॥ द्विप्रिय
तु, स्पष्टप्रसुम्यन्भिर्भो बभुङ्गादग्नयवानां भीतना स्पष्टविशतिप्रैणा इति ॥ चउप्यजसिपुखमित्यादि ॥ सिय कालएय भीसएयसि ॥ हुी ह्वायेकपरिकाम
परिचताविति कथा स्यात्कालको भीलकयेति प्रथमं चाल्यपीरनक्षत्रपरिकामे सति द्वितीयाः, आद्ययोः स्मृतीय उन्नयो यतुयः एवं धडासु
द्विकयोगपु प्रत्यक्ष बभुमंङ्गीतावा सत्यारिख अङ्गाः ॥ जइति ॥ यणइत्यादि ॥ तत्र प्रथमः कालको द्वितीयो भीलकः चाल्ययोः कपरिकामस्यां क्षीचि

सीया देसे उसिणं दंसा गिछा देसे लुक्के १ । एव एए तिपदेसिए फासेसु पण्डीस जगा । चउप्यदेसिएण
जते ! स्वधे कट्ट वणे जहा स्यठारसमसए जाव सिय चउफासिं प० । जड एगवखे-सिय कालएय जात्र
सुक्किलएय । जड तुवखे-सिय कालएय णीलएय १, सिय काउएय णीलगाय २, सिय कालगाय णील

उम्भो दयी चिन्धो देखोक्कः ६ । एवमेते स्पष्टीपु विप्रदेसिकाः पञ्चविंशतिजङ्गाः । बभुःप्रदेसिको जवत्त । स्वयः कतिवर्षो यथासादावसते
यावत्सावतु स्पष्टः प्रक्षतः । यद्येकवर्षं स्यात्कालाय यावच्छुक्कव । यदि द्विवर्षः-स्यात्कालाय भीलय १, स्यात्कालाय नीलय २, स्यात्कालाय

साधोया दसवविष दसाविषा दमकुळे ८ । तथा ये नवभार्माया तिर्ना पडिका बीत्रीपद भनेकवचन ते इम तोनेर भिषपदेयानेविये रक्षा ते मांदिखा
दावमीत पने विग्ग व्योङ्गेइयेचनख तेइनेविये कथं रूचक्या इवे । एवं एव तिपदेसिय फासेसु पण्डीसभगा । इम एव विप्रदेसिकरक्कञ्च अगनेविये पण
बीसमंगा इवे तिर्ना ३ स्पयना ४ तीम स्पयना ५ रारस्पयना ६ इम सव २५ भगा इम विप्रदेसिकरक्कञ्चे यणना ४५ मन्थना ५ रयना ४२ स्पयना
२५ से सर्व १२ मांगा जाय । चउप्यदेसिपण मते कथं कडव्ये जडा भट्टारसमस० जाव सिय चउफासेप । चउप्यदेसिप उमगवम् रक्कञ्चनेविये केतका
दद इत्यादि मत्र उत्तर देगोतम बिम चठारमा मतकना चहाउहेयानेविये कड्या तिम इर्ना पवि कडवा ते इम एव चउप्यदेसिएवि चउर सितएयवक
जाव सियचउवके एव रमेस सनतचन कडव निववठफाम पणने इत्यादि चारस्पय भने सव कडवा एव चतिहयवको देखावो । जइ एगवके सियका

एय ३, सिय कालगाय णीलगाय ४, सिय कालएय लोहियएय एत्ययि चस्रारि जगा ४। सिय कालएय
 य हालिद्वए य ४। सिय कालएय सुक्खिएय ४। सिय णीलएय लोहियएय ४। सिय णीलएय हालिद्व
 एय ४। सिय णीलएय सुक्खिएय ४। सिय लोहियएय हालिद्वएय ४। सिय लोहियएय सुक्खिएय
 ४। सिय हालिद्वएय सुक्खिएय ४, एव एए वस दुया सओगा जगा पुण चसालीस ४। जइ तिवसे-

मीसय ३ सारकामाय भस्ताय ४ स्वात्कालय सोहितयात्रायि चत्वारो जग्गाः ४। १२। स्वात्कालय वारिद्वय ४। १२। स्वात्कालय सुक्खिये
 चत्वार ४। १६। स्वात्कालय साहितय ४। २०। स्वात्कालय वारिद्वय ४। २४। स्वात्कालय सुक्खय ४। २८। स्वात्कालय वारिद्वय ४। ३२।
 स्वात्कालय सुक्खय ४। ३६। स्वात्कालय सुक्खय ४। ४०। एवमत दया द्विकसयोणा जग्गाः पुनचत्वारिंशत् ४०। यदि चिवसः-स्वात्कालय

मएय जाय सविद्वय ४। जा एव सवद्वये ता चाररि यवद्वय पुने तेद्वेक देखाएव, चाररि कावेवने पुने सवा कदाचित् चाररि मोक्षवने पुने इन यावत्
 चाररि यवद्वये पुने। अर दुवने सिककालय चत्वार ४। जा दासवने पुने ता दायदाय प्रत्य येकवेक परित्त दमकरी, कदाचित् कासक मोक्ष
 से देवभगा तिर्ना कामभवन वेप्रदय ते पवि येकप्रदेश यवमाही रक्षा इम मोक्षवनापवि कथा। सियकालय चोसगाय ४। कदाचित् कासक येक
 वने मोक्ष यनेकवने ए चोत्राभाया कथा विचार पठनोपरि। सिककालगाय चोसगाय २। कदाचित् कासक यनेकवने ए चोत्रा
 मीमो ४ मियकालगाय चोसगाय ४। कदाचित् कासक पवि यनेकवने मोक्ष यनेकवने चोत्राभाया ४। सिककालय चोसगाय ४। सिककालय पठवि
 चत्वारिंशत् ४। कदाचित् कामक यवद्वये साहितय पवि येकवने इहा पवि मावना पठनोपर कथो चारभगा इम कासे राते वच सुवाते पवि
 चारभगा कथना ४। मियकालय चोसगाय ४। कदाचित् कासक चोसगाय ४। सिककालय सुक्खिएय ४।
 कदाचित् कामक यवद्वय सघाते चारभगा पुने १६। सिककालय साहितय ४। कदाचित् मोक्ष साहितय पुने इम मोक्ष राते वच सुवाते पवि च

गा ८ । काळणीलसुक्लिष ४ । काळलोहिहयसुक्लिष ४ । काळहालिहसुक्लिष ४ ।
 नीललोहिहयहालिहगाण भगा ४ । नीललोहिहयसुक्लिष ४ । नीलहालिहसुक्लिष ४ । लोहिहयहालिहसुक्लि
 खगाण भगा ८ । एवं एणु दुसु तियासजोगा एकैक्की सजोए चस्रारि भगा सधेत चत्तालोस भगा । जदि

एवमेते दसत्रिकसयीया एकैकसयोने चत्तारो मङ्गाः सर्वेएते चत्तारिखमङ्गाः ४० ४ यदि चतुस्र - स्यात्तासय नीलस सोहितय शरित्वय १ ।
 स्यात्तासय नीलस सोहितय शुद्धय २ स्यात्तासय नीलस शरित्वय शुद्धय ३ स्यात्तासय सोहितय शरित्वय शुद्धय ४ स्यात्तासय सोहि
 तय शरित्वय शुद्धय ५ एवमेते चतुस्रसयीये पञ्च मङ्गा एते सर्वे भवतिमङ्गाः । एतेकपत्न्यः - स्यात्सुरभिपत्न्यस्य स्यादुरभिपत्न्यस्य १ यदि वि

एवने नीलस पञ्चमने सोहित एवमने इम ए नीलोभाभा । एव चत्तारिभगा । एव चत्तारिभगा एव चत्तारिभगा नीलस सोहितय शरित्वय
 एव भगा ८ । इम चाभा नीला पोसावच उवाते पवि भगा ४ कइवा ८ । कास पोस सुक्लिष ४ इम चाभा नीला जवका वपसवाते भगा ४ जी
 ववा १२ । चान्नादिज हाखि ४ । इम चाभा राता हाखिद्वसवाते पवि चारभगा कइवा १६ । कास साधिय सुक्लिष ४ इम कासा सोहित छसका
 वसवाते पवि चारभगा कइवा ४ २ । कास हाखिद्व सक्लिष ४ । कासा पोसा जवका वसवाते पवि चारभगा कइवा २४ । पोस काडिय हाखि
 इमास भगा ४ । इम नीला राता पोसा वसवाते पवि ४ भगा कइवा २८ । पोस सोहित सुक्लिष ४ । इम मोस सोहित भवसी वसवाते पवि चार
 भगा कइवा २२ । पोस हाखिद्व सक्लिष ४ । इम मोसा पोसा भवका वसवाते पवि चारभगा कइवा १६ । साधिय हाखिद्व सक्लिष ४ भगा ४ ।
 इम राता पोसा जवका वसवाते पवि नीलभाभा कइवा । एवं एण दुसु तियासजोगा । इम एव दय चित्तसयोगे । एतेकेसजोए चत्तारिभगा ।
 ते एतेकसवागनेविचे चार २ भगा भवे । यजे ते चत्तासीस भगा जदि चउने । सुगसा तेह पावोसभगा इवे ते विचारो कइता ओ पाएवच भवे तो ।

न न मन्मिहो मय ॥ मते भवद् प्रगति ॥ एकद्विषितुवर्षेण पञ्चवत्वारिण वत्वारिण स्वर्गानो प्राप्ता अयति स्ते स्फुरिति ॥ अहण
न प इत्यादि ॥ ग्राम्यत् ॥ अह तिवाच इत्यादि ॥ सवधीयति ॥ चतुर्कोमपि प्रवेगाना क्षीतपरिणामत्वात् ॥ वेग निवृत्ति ॥ चतुर्षो मप्ये द्वयोरेक

चउग्रयो—सिय काउएय नीलएय छोहियएय हालिहएय १, सिय काउएय नीलएय छोहियएय सुक्लि
एय २, सिय काउएय नीलएय हालिहएय सुक्लिहएय ३, सिय काउएय छोहियएय हालिहएय सुक्लि
एय ४, सिय नीलएय छोहियएय हालिहएय सुक्लिहएय ५, एवमेते चउक्लसजोए पच भगा एए सहे ण
उहुन्नगा । जह एगगधे—सिय सुस्निगधेय सिय तुस्निगधेय । जह दुगधे—सिय सुस्निगधे य तुस्निगधेय ४ ।
रसा जहा यणा । जह तुफासे—जहेय परमाणुपोगले । जह तिफासे—सहे सीए देसे णिष्टे देसे लुस्के १ ,

गमः—स्वाभुरजिन्यय दुरभिगम्य ४ । ६ । रसा यणा यकोः । यदि द्विरपक्षाः—पयैव परमाणुपुद्गलः । यदि त्रिरपक्षाः—सयः । शीतो दशः स्निग्धो
मियकावय चोवय सादियए चानिद्वय १ । कदाचित् कासा मोसा राता पोसा ए चारेवय एकवचनात् इम पक्षिभांगा द्याय । मियकावय
र चोवय भादियए सक्लिहएय २ । कदाचित् कासा मोसा राता अजसा ए चारवय वेक वचनात् इम बीजभांगा बुवे ३ । सियकावय चोवय
चानिद्वय सक्लिहएय ३ । कदाचित् कासा मोसा पोसा अजसा ए चारवय एकवचनात् ए बीजभांगा कावर्षा । मियकावय सादियए द्वादि
द्वय मूत्रविह्वय ४ । कदाचित् कासा राता पोसा अजसा ए चारवय एकवचनात् ए सघते बीजभांगा कथा । मियचोवय सादियएव द्वादिहए
च मुद्विह्वय ५ । कदाचित् मोसा राता पोसा अजसा ए चारेवय एकवचनात् ए सघात पञ्चमाभसा बुया । एवमेते चउक्लसजोए पंचभगा एएसधे च
उभगा । इम एव चउक्लसजो पञ्चभगा बुवे ते कावर्षा इह येकवचना ४ दायवचना ४ तोजवचना ४ चारवचना ४ इम सक्लिहो ८ भांगा । अ
एवगधे मियमुभिगमय सिनदुभिगधय । सा यजगध बुवे ता चारिप्रदेय मुरभिगन्ते बुवे कदाचित् चारेप्रदेय दुरभिगध बुवे । अहदुगधे सिनमुभिग

परिणामयोः निगमत्वात् २ ॥ देवे मुक्तेति ॥ तथैव द्वयो रूपात्मात् ३ इत्येकः द्वितीयस्तु-तथैव नवर-त्रिजगपरिणामतया भेदब्रह्मामृतवृत्तीयपदः ।
वृत्तीपरत्वनञ्चनान्नाद्वितीयपदः चतुर्थे पुनः कार्ययामकत्वचान्नाद्वितीयवृत्तीयपद इत्येते सबक्षीतेन चत्वारः एव सर्वोपेत्य सबक्षीतेन सप्तकृते
परयेय पोकता ॥ अहं चउक्तासे इत्यादि ॥ तत्र दसे सीएति ॥ एकाकारमयदशद्वयलक्षणे वेश्वा-क्षीत स्वाध्यायत एवाम्योदेशा सप्त सप्तया यएव व्रीता-

सह्ये सीए देसे जिद्धे देसा लुरका २, सह्ये सीए देसा जिद्धा देसे लुरके ३, सह्ये सीए देसा जिद्धा देसा लुरका
४, सह्ये उसिणे देसे जिद्धे देसे लुरके एव जगा ४ । सह्ये जिद्धे देसे सीए देसे उसिणे ४ । सह्ये लुरके देसे
सीए देसे उसिणे ४ । एए तिफासे सोलस जगा । अहं चउक्तासे-देसे सीए देसे उसिणे देसे जिद्धे देसे

दशोरुका १ । सर्वः क्षीतो दशः त्रिगो दशी रूचो २ सवः क्षीतो देक्षी क्षिग्यो देक्षोरुका ३ । सवः क्षीतो देक्षी क्षिग्यो देक्षीरुचो ४ ।
सवउजो दशः क्षिग्यो देक्षोरुका एव प्रह्णाः ४ । ८ । सर्वः क्षिग्यो दशः क्षीतो देक्ष सप्तः ४ । १२ । सर्वो रूचो देक्ष क्षीतो दश सप्त ४ । १६ ।

अथ दुष्प्रमाणम् ४ । आ दाब मन्वदे ता कदाचिद् सरमिमन्व ए वर्ज एकावचनाद् भावना पूर्वोपरि इत भगा ४ कदा एव भगा ५ एवं
भा । रमा अहा भवा । रचनार्थना विज नचना कक्षा तिम कदा एतसे एव वर्जना ५ दाबवर्जना ४ योगवचना ४ चारवर्जना ५ एव समस्त ८
भगा । अहं दुवासे कदेव परमाणुपाम्बु १ । आ दाब फरव बुवे ता विम परमाणुपाम्बुने विवे चारभंगा कक्षा तिम इहा पचि कदा । अहतिफासे स
वेक्षीए वनेविदे देसेल्ले १ । आ योग चाम्बुने तो सगहारि शीतरपयवन्त देये विम्व चने देये कदा पचिखो भांगो । सग्वेक्षीए देवेनिदे देसाधुपवा ।
तया मय शीतरपयवन्त देये विम्व देकविम्व तोन कदा ए बोबो भांगो । सग्वेक्षीए देसाविद्या देसेल्ले ३ । सग्वेक्षीए शीत देयेविम्व एवदुबने एतसे
मोन छिन्न येव कदा ए बोबा भांग । सग्वेक्षीए देसाविद्या देसासल्ला ४ । सव शीत चाम्बुन चने दोबविम्व दोबकच बोबाभांगो ४ । सग्वे पचि
देवेनिदे दशमुजो र्व भगा ४ । तदा सग्वेक्षीए देयेविम्व देयेविम्व देयेविम्व इत इहा पचि चारमहा कदा ४ । ८ । सग्वेविदे देवेक्षीए देसेचविदे ४ ।

धमया प्रवचनप्रस्तावे मङ्गुलतयिज्ञोपनायेन वेदयिज्ञोपनायेन या सत्येकस्यानेकस्याविवक्षणादेयति, पञ्चप्रदेशिणे-जहतिवसे इत्यादि ॥ त्रिपु पदेय
 धी नङ्गा केगलमिद मनेय योऽप्याः पञ्चप्रदेशिक ऽहमस्या सम्मवादवप्य दशसु त्रिजसयोगसु सप्ततिरिति ॥ जह उठयस इत्यादि ॥ इह चतुर्णा

फामेसु तृप्तीस जगा ३६, २२२ । पचपएसिण जत ! खवे कइयसो जहा अठारसमसए जाव सिय चउ
 फामे पणसे, जइ एगयसो-एगयसादुयणा जहेय खउप्यएसिण । जइ तिवसो-सिय कालएय नीलएय
 लोहियएय १, सियकालएय नीलगाय लोहियएय २, सिय कालएय नीलगाय लोहियएय ३, सिय का
 लएय नीलगाय लोहितगाय ४, सिय कालगाय नीलएय लोहियएय ५, सिय कालगाय नीलएय लोहि

पयाट्टादशगते यावरस्यासु रपहा प्रसहा । यद्ययथा-यकयवद्विवर्गं यथेय चतु प्रदर्शिका । यदिद्विवर्गः-स्यात्कासय नीलय लोहितय १,
 स्यारकासय नीलय लोहितकाय २ स्यारकासय नीलाय लोहितय ३ स्यारकासय नीलाय लोहितकाय ४ स्यात्कासकाय नीलय लोहित

एव ३२२ । पचपएसिण भते रुधे कइयसे जहा अठारसमसए जाव चउकासे पं० । पचप्रदेशिकनेविषे केभयवन् एवनेविषे केतसा वर्ष इत्यादि प्रय उ
 जह इभोतस जिम अठारसमागतने विषे कडा तिम इहा पनि कइवा यावत् कडाचित् चारसपय प्रकथा ए सब कइवो । जइ एगयसे एगयस दुवसा
 जइ चउप्यएसिण । या येकवच दुवे ता इम इहा एकवच दायवन् जिम चउप्रदेशिकसमने विषे कडा तिम कइवा एतसे येकवचना १ दिवसे ४
 ए पृष्ठिभोपरे कइवा । जइ तिवसु मियकाएय नीलएय लाहियएय १ । तथा या तोमचदुवे ता एतस विवसयाग भमा ० ते दउाडिसे, तिहा
 रयग कामी नीला राता ३३ रपये ए पडिसाभागा । सियकाएय नीलएय लाहियगाय २ । कडाचित् कासा नीला रयग एवेज एयवचन भते राताच
 य एनेकवचनेय बोधा भागा १ । मियकामएय नीलगाय लाहियएय ३ । कडाचित् कासा यकवचने नीला एनेकवचने रातो यकवचने ए नीलोभागा ।
 मियकाएय नीलगाय लाहियगाय ४ । कडाचित् कासा येकवचने नीला एनेकवचन राता पनि एनेकवचने ए बोधाभागा । सिय कासागाय नीलए

यगाय ६, सिय काउगाय नीलगाय लोहियएय ७, सिय कालएय नीलएय हालिद्वएय २, एत्यवि सप्त
जगा ७, एय काउयणीउयसुक्खिएसु सप्त जगा ७, कालगलोहियहालिद्वेसु ७, कालगलोहियसुक्खिएसु
सु ७, कालगहालिद्वसुक्खिएसु ७, नीलगलोहियहालिद्वेसु ७, नीलगलोहियसुक्खिएसु सप्त जगा ७, नी
लहालिद्वसुक्खिएसु ७, लोहियहालिद्वसुक्खिएसुयि सप्त जगा ७, एय मेते त्रियसजोएण सप्परि जगा ।

य १, स्यात्कालकाय नीलस्य सोदितकाय ६, स्यात्कालकाय नीलस्य हरिद्वस्य १ अत्रापि सप्त प्रज्ञाः १४ ।
एवं कासकनीसवृद्धकैः सप्त प्रज्ञाः ११ । कासकसोदितहरिद्वैः सप्त २८ । कासकहरिद्वसुक्खैः सप्त सप्त ४३ । नील
सोदितहरिद्वैः सप्त ४९ । नीलकसोदितसुक्खैः सप्त ५६ । नीलहरिद्वसुक्खैः सप्त ६३ । सोदितहरिद्वसुक्खैरपि सप्त प्रज्ञाः ७० । एवमेते

य नाद्विषय १ । कदाचित् कामा पनेकवचने भोवा देकवचने राता एकवचने ए पाचभोमागो १ । सिय काउगाय बीसएय हाद्विषय १ । कदाचि
त् कामा पनेकवचने भोवा पनेकवचने राता पनेकवचने ए लोभाभा १ । सिय काउगाय बीसगाय कोद्विषय ० । कदाचित् कामा पनेकवचने
भोमा पनेकवचने राता पनेकवचने ए सातमी भाग एव ० । सिय काउगाय बीसएय हाद्विषय १ । कदाचित् कामा पनेकवचने भोवा देकवचने
हाद्विषय देकवचने ए पद्विसामीना । एत्यवि सप्तमया ० । इहा पृठ्वीपरे सातमंगा कहवा । एवं काउय बीसय सुक्खिएसु सप्तमगा ० । इम
कासा भोमा धवसा ए तीगवचसधाते पवि सातमंगा कहवा २१ । कासग कोद्विषय हाद्विषय ० । इम कासा राता योसावचसधाते पवि सातमंगा क
इवा २८ । कासग हाद्विषय मुक्खिएसु ० । इम कासा राता धवसावचसधाते पवि सात कहवा । कासय हाद्विषय सुक्खिएसु ० । इम कासा योसा धवसा
वचं पवि सातमंगा कहवा ४२ । बीसय हाद्विषय हाद्विषय ० । इम भोवा राता योसावचसधाते पवि सातमंगा कहवा ४८ । बीसग कोद्विषय मुक्खि
पेस सप्तमगा ० । इम भोवा राता धवसावचसधाते पवि सातमंगा कहवा ५१ । बीस हाद्विषय सुक्खिएसु ० । इम भोवा योसा धवसावचसधाते पवि

म्यदाभां वीरुषा नङ्गा लोपु चेष्ट पण्यसुष वरुं पु पण्यचतुफसयोगा प्रवति, तेपु चेष्टा प्रत्येसं प्राया स्पण्यविं
नतिरिति ॥ इयाल प्रंगसयति ॥ पण्यप्रवेक्षिके यकद्विचिचतुःपण्यवसुसयोगजामां पण्यचत्यारिभस्वसतिपण्ययिगत्य असङ्गामां नङ्गासाम् मीसमा दे
कीत रपत्वारिगदधिकं नङ्गाकक्षत प्रवतीति ॥ अप्यएचिएवमित्यादि ॥ इष्ट सर्वे पण्यप्रद्विक्तस्य न यदर यकक्षये आऽष्टौ नङ्गा याच्या छष्टमस्या

जड घउयणे—सिय कालएय नीलएय लोहियएय हालिद्वएय १, सिय कालएय नीलएय लोहियएय हा
लिद्वगाय २, सिय कालएय नीलएय लोहियगाय हालिद्वगेय ३, सिय कालएय नीलगाय लोहियगेय
हालिद्वगेय ४, सिय कालगाय नीलएय लोहियगेय हालिद्वगेय ५, एए पच नगा सिय कालएय नील

प्रिययोग ससति नङ्गा । यदि चतुयव - स्यात्कालकय नीलकय सादितकय हरित्रय १, स्यात्कालकय नीलकय लोहितकय हरित्रय २
स्यात्कालकय नीलकय लोहितय हरित्रय ३, स्यात्कालय नीलाय लोहितकय हरित्रय ४ स्यात्कालकाय नीलकय सादितकय हरित्रय
य ५ यत पय नङ्गा । स्यात्कालकय नीलकय लोहितकय सादितकायपि पय नङ्गा १० । एय कालकनीलकहारित्रयुक्तं, सहापि पय न

नातमेष्टा वजरा ० । ६२ । नादिय हा लदुद सजिजेसुवि सतसमा ० । इमराया पीसा चबका वयसपात पवि सातभंगा वजरा ० । पयमते तिय
सत्रागव सतरि भंगा । इम दद विजसदागनेविये सतरिभंगा विचारो वजरा । अइ वउवस सिवकाकण्य वाकण्य खादिएव खादिएव १ । जा
वारवण जुव ता तिहा चार पदना १६ भगा जुवे तजना इहा पयभगा सभावे ति दयावणे - कदाचित् कासा नीसा राता पोसा ए वय पुवे । सिवकास
पय नीलणव नादियय हालिद्वगाय १ । कद चित् कासा नीसा राता पोसा २ बर्बुवे ए पोभमा । सिवकासएय नीलणय लोहितगाय खादिए
वगेय ३ । कदाचित् कासा नीसा राता पीसा ए पीजाभांगा २ । सिवकासएय नीलगाय खादियगेय हालिद्वगाय ४ । कदाचित् कासा नीसा राता पा
ना ए पीजाभांगा ४ । सिवकासगाय नीलएव खादियगय हालिद्वगाय ५ एर पयभगा । कदाचित् कासा नीसा राता पोसा ए पीयमाभांगा, १ स प

एय लोहियएय सुक्खिएय एत्यवि पच जगा । एव कालगणीलगहलिवसुक्खिएसुवि पच जगा । कालग
लोहियहालिवसुक्खिएसुवि पच जगा । णीललोहियहालिवसुक्खिएसुवि पच जगा । एव मेत चउक्खगस
जोएण पणयीसं जगा । जइ पचययो--कालएय णीलएय लाहियएय हालिवसुक्खिएय सव्व मेते एक्कागटुय
गतियगचउक्खपचगसजोगेण हुयाल जगसय जयति । गथा जहा चउप्पदेसियस्स । रसा जहा वया ।

आः १५ । कालकलोहितवगदिदुमुल्लं सममवि पच्च सङ्गा २० । नीललोहितवगदिदुमुल्लेरपि पच्च सङ्गा २५ । एवमेते चतुक्खसयोमे पच्चविस्स
तिमङ्गाः २५ । यदि पच सर्वो--कालकस नीलकस साहितकस वगिरिवस मुक्खव १ सर्वे एते पकाद्विचिचतुक्खपचकसयोमे एकचत्वारिंसाद्विचि
संगकसत्तं जवतीति । गम्या यथा चतुःप्रदक्षिणस्य । रसा यथा सर्वोः । स्पष्टो यथा चतुष्पदेस्त्रिणस्य । पट्प्रदक्षिणो भद्रस्त । इत्यथा कतिपय

पचमाभांभा कइवा । विवहाससय थोमएय भाहियएय सद्धिएय एतवि पचभोगा । तथा कटावित् वाका नील काहित धवका ए वार वचमवाते प
वि पचभोगा इवे ते विचारीवरा । ० वं कालग थोमग वानिव सुक्खिएयुनि पचमगा । १ वं काव शोक वारिद्रव मल्ल ए वारवचसवाते पवि पचभ
मा इव १५ । कालग भाहिव वानिव सद्धिएयुनि पचमगा । तथा काव कोहित वानिव मल्लसंवाते पवि ए वारवचं पविभोगा इवे २ । थोल की
दिय वानिव सुद्धिएयुनि पचमगा । २ वं नील काहित वानिव मल्लसंवाते पवि पचभोगा इवे त कइवा २५ । एवमेते चउक्खमल्लोएवं पचभीस भगा ।
३ वं एव चउक्खमल्लो पचमगा इवे तेव वरविनिवे प्रत्तेवे पच पंच मेमता पंचवीय भगाइवे । जइ पंचयमे कावएय थोमएय कोहियएय वानिव सद्धि
मल्ल । पचवचइव ता भांभा काता मोखा राता । वानिव मल्ल धवका पचवचसवाते एवहीज भांभाइवे । सममेते एक्काग दुमग तिजग पचव पचम सजोगी
व दयासे भंगमव भवति । ४ सव्वमार्ह एक्कसंवाणो विवसवाभो विवसवाभो चउक्खसंवाणो पचसवाभो मेत्तिवा भांभावे १४१ इवे वेक्कसंवाणो ५ विवस
वाभो ४ विवसवाभो ० चउक्खसंवाणो २५ पचसवाभो १ तव पुनील रीत ते कइवा । मंभा लल्ला चउप्पएधिवथा रसा जहा वया जहा वया । चउक्ख

प्यत्र सम्भवादेय न्य वज्रसु पितृसंयोगेषु कथीति जंघुका प्रवर्ति, यथा न्य पप्पसु वतुषसंयोगेषु प्रत्येकं जाया त्वप्यपञ्चाशद्विति । अत्र पचयस्ये व

फामा जहा घउप्यदेसियस्स । उप्पएसिएण भते ! स्वधे कहयस्यो ? एव जहा पचवएसिए जाव सिय चउ
प्फामु पयात्ते । जह एगयस्यो—एगययादुयया जहा पचपएसियस्स । जह सियस्यो—सिय कालएय णीलएय
छाहियएय एय जहेय पचपएसियस्स सत्त जगा जाव सिय कालगाय णीलगाय छोहितएय ७ । सिय का

का १ एवं यथा पचमदक्षिका यावत्स्याद्यतु मदक्षिका मज्झा । यथोक्त्वा—एवमक्त्वाहिवर्का यथा पचमदक्षिकस्स । यदि त्रिवल—स्याहवाल
य नीलप सोहितयैव पर्येव पचमदक्षिक सत्त जगा यावत्स्यात्स्यात्सवाय नीलकाय सोहितक्व ७ । स्यात्स्यात्सवाय नीलकाय सोहितकाय ८ ।

पक्षिण । मचनाभमा वतुषपदयोगीनोपरे कइवा एतच्च वेकसयाभोगा २ दिक्कसयाभोगा ४ एव ६ रसना वचनोपरे वेकसो इकताकास भगा कइवा रपम
नाममा वतुषपदयोगीनोपरे कइवा एतच्च १६ भमा इम वचना १४१ मग्गना ६ रसना १४१ रपयना १६ इम सब ३२४ भंगा थाय । वचपएसिएव मते खवे क
इव । समदमिक्क वेममवन् खग्गनेविदे वेतसा वच वेतसा गग्ग वेतसा रस वेतसा स्मय मक्या ६ ए सत्तर । एवं कइ पचपदेसिए जाव सिय व
उप्पास पं । इम विम पचमदमिक्क खग्गनेविदे कइ तिम इका पचि कइवो यावत् कदापि वार करस कइ एतखान्ते कइवा । अर एगवन्ते एन
वत्त एववा कइ पचपदेसियस्य । का ऐकवर्त्त कुवेता इत्यादि इकां सर्व एक्कवच वेककामगा पंचमदेसियनोपरे कइवा एतस्से वेकवच ५ दिक्कसयागो ४
ए पूवभोपरे कइवा । अर तिवल विवकासएव बोसएय खादियएय एवं खहेव पंचपदेसियस्य सत्तभगा । का तोनवर्त्त इवे ता इका वच तोनने संयाने
ए ठभगा कइवा पाठमा भंमना पचि इकां सत्तवन्ते तेमाटे एम पिक्कने विदे पचोभगा कुवे ते देखावन्ते—कदापि कइ नोखो रातो ए पक्षिणाभाया
इम विमकोत्र पंचमदेसियना सातमंगा कइ तिम इका पचि कइवा तिहा यातमा भांगो देख ठेये—जाव सिय कइवाय बोसयाय खोहितएय ७ ।
कदापि कइवा ३ भोगा १ ए वत्त पनेसयवन् पने खादित यदवन्ते ए सातमा भांग । विवकासगाय बोसगाय खादितमाय एए पइभगा । तसा क

लगाय नीएगाय लोहितगाय ८ । एए झुठ नगा । एअ मेंते दस तियासजोगा एक्कीक्संजोगे झुठ नगा
एअ सहेयि तियगसजोगे झुसीतिनगा । जड चउअणे--सिय कालएय नीलएय लोहितएय हालिदुएय १,
मिय कालएय नीलएय लोहितएय हालिदुगाय २, सिय कालएय नीलएय लोहितगाय हालिदुएय ३,
मिय कालएय नीलएय लोहितगाय हालिदुगाय ४, सिय कालएय नीलगाय लोहितएय हालिदुएय ५,

यत् पठेत् प्रभूः पञ्चमत्त दश विकसयीना यकैकसयोगं पठेत् मङ्गलः । एष सर्वं कपि विकसयागं समीक्षितमङ्गलः । यदि पशुवय - स्वात्काल
कथं नीलकण्ठं सादितकथं हरिद्रकथं १ स्वात्कालकथं नीलकण्ठं हरिद्रकथं २ स्वात्कालकथं नीलकण्ठं हरिद्रकथं ३ स्वात्कालकथं नीलकण्ठं
य ३ स्वात्कालकथं नीलकण्ठं हरिद्रकथं ४ स्वात्कालकथं नीलकण्ठं हरिद्रकथं ५ स्वात्कालकथं नीलकण्ठं हरिद्रकथं ६ स्वात्कालकथं नीलकण्ठं
दाबित् काला १ पञ्चमत्त दश विकसयीना यकैकसयोगं पठेत् मङ्गलः । एष सर्वं कपि विकसयागं समीक्षितमङ्गलः । यदि पशुवय - स्वात्काल
कथं नीलकण्ठं सादितकथं हरिद्रकथं १ स्वात्कालकथं नीलकण्ठं हरिद्रकथं २ स्वात्कालकथं नीलकण्ठं हरिद्रकथं ३ स्वात्कालकथं नीलकण्ठं
य ३ स्वात्कालकथं नीलकण्ठं हरिद्रकथं ४ स्वात्कालकथं नीलकण्ठं हरिद्रकथं ५ स्वात्कालकथं नीलकण्ठं हरिद्रकथं ६ स्वात्कालकथं नीलकण्ठं

सिय कालएय नीलगाय लोहियएय हालिदुगाय ६, सिय कालएय नीलगाय लोहियगाय हालिदुगाय ७
 सिय कालगाय नीलएय लोहियएय हालिदुगाय ८, सिय कालगाय नीलएय लोहियएय हालिदुगाय ९,
 सिय कालगाय नीलएय लोहियगाय हालिदुगाय १०, सिय कालगाय नीलगाय लोहियएय हालिदुगाय
 एग एक्कारस जगा । एथ मेए पथचउक्कसजोगा कायझा । एक्केक्क सजोए एक्कारस जगा । सधुते चउक्का

तकय दारिद्रकाय ६ स्यात्कालकाय नीलकाय लोहितकाय ७ स्यात्कालकाय नीलकाय लोहितकाय ८ स्यात्कालका
 य नीलकाय लोहितकाय ९ स्यात्कालकाय नीलकाय लोहितकाय १० । स्यात्कालकाय नीलकाय लोहितकाय दारिद्र
 कयेत यकावसा जगुग । यव मेते पन्थ चतुसयोगा कतव्या यकैकसयाने पठावसा भङ्गाः सर्व एत चतुसयोगेन पन्थपन्थाशङ्कना । य

पकासएय कामगाय सावित्रएय १ । अदाचित् काका मोला २ यनकवचने साहित्य सावित्र ३ ए यनकवचने ये कृष्णभागा । सिवका
 नद ४ बीभमाय साहितगाय दानिदुगाय ० । अद वित् काका मोलो २ यनेकवचने साहित्य सावित्र ३ ये सातभाभाभा । सिवका
 माय बीभएय सावित्रएय दानिदुगाय ८ । अदाचित् काका २ यनेकवचने मोला १ साहित्य १ सावित्र १ ए पाठभाभागा ८ । सियकाशगाय मोल
 एय सावित्रएय दानिदुगाय ८ । अदाचित् काका २ यने यनकवचने मोला १ साहित्य १ सावित्र ३ यनेकवचने ए नवभा भागा ८ । सिवकाशगाय
 बीभएय सावित्रगाय दानिदुगाय १ । अदाचित् काका २ यनकवचने मोला १ साहित्य ३ यनेकवचने सावित्र ३ ए दयभाभागा । सियकाशगाय
 कामगाय दानिदुगाय दानिदुगाय एय दारममया । अदाचित् काका २ यनकवचने मोला ३ ए यनि यनेकवचने साहित्य सावित्र ३ ए दयारमा
 भागा य दयारे भागा यथा । यथए पथचउक्कसजोगा कायझा । इम एय पथचतुक्का सयानो करवा । एक्केकसजोए ए दारसभगा । ते एयक सवागनी
 विधे दयारेभगा करवा । सय ते यथसजोगय पथचउक्कसजोगे । विधारे सर्व एय चतुक्कसजोगे पथचम भगा यथा । अय पथचके सियकासएय यालएय

सत्रागेण पणपणानगा । जडु पचपणे-सिय कालएय णीलएय लोहियएय हालिदुएय सुक्खिअएय १, सिय
 फालएय णीलएय लोहियएय हालिदुएय सुक्खिअगाय २, सिय कालएय णीलएय लोहियगेय हालिदुगाय
 सुक्खिअगेय ३, सिय कालएय णीलएय लोहितगाय हालिदुगेय सुक्खिअएय ४, सिय कालएय णीलगाय
 लोहियएय हालिदुएय सुक्खिअएय ५, सिय कालगाय णीलएय लोहियएय हालिदुएय सुक्खिअएय ६,

दि पचपण - स्यात्कालकय नीलकय हरितकय शूलकय १ स्यात्कालकय नीलकय लोहितकय शूलकय २ स्या
 रजामकय नीलकय लोहितकय हरितकय शूलकय ३ स्यात्कालकय नीलकय लोहितकय शूलकय ४ स्यात्कालकय नीलका
 य लोहितकय हरितकय शूलकय ५ स्यात्कालकय नीलकय लोहितकय शूलकय ६ एवं मते बह्वङ्गु ज्ञातव्याः । एवं मते

मादियएय ज्ञानिदुएय सल/कल/उ १ । आ पचपणे इवे ता इहां कम्ममा पुवे ते इकावेहे-अदाचित् कावा नीसा काहितक हासिदुअ मुअ ए पदि
 भाभाभा । निवडामगद पामण्य मादियाय ज्ञानिदुएय सल/कल/उ २ । अदाचित् कावा १ नीसा १ काहितक १ हासिदुअ १ पावसाभाभा मुअ
 २ ० पचपचन बोजाभाभा ३ । सिय बासएय बोमएय मादियगेय हासिदुआय सुक्खिअगाय ३ । अदाचित् कावा नीसा काहितक हासिदुअ ३ पनेअ
 वचने अल ए वाजाभाभा ३ । नियकासण्य बोसएय माहितमाअ ज्ञानिदुगेय सल/कल/उ ४ । अदाचित् कावा नीसा काहितक ३ ३ पनेअवचने
 हासिदुअ मुअ ए बोजाभाभा ४ । सियकासण्य बोमनाय मादियएय हासिदुएय सुक्खिअएय ५ । अदाचित् कावा नीसा ३ पनेअवचने काहितक हा
 सिदुअ गत ए पचिमा योना ५ । सियकासण्य बोमएय काहितएय हासिदुएय सल/कल/उ ६ । अदाचित् कावा नीसा ३ पनेअवचने काहितक हा
 सिदुअ गत ए काजाभाभा ६ । एवं एव कम्ममा मादियथा । इम इह पचपयागे कम्ममा ज्ञापिवा । एवंते सण्णेवि एअग दुयम तिलग चलकग सुअग पंच
 पच/माअन एव कामीय भगसुं मवति । इम एव सगगाई एअसवागे दिअसवागे विअसवागे पचपयोमे इम अयदेमने विअ एअसवागी ५

त्यादी पञ्चनक्षत्राः ॥ छाग्रीय त्रंगस्यति ॥ एकादिविंशत्यागसप्तम्यानां पञ्चपञ्चाद्विंशदशीतिपञ्चाधिकपञ्चाष्टपञ्चसङ्ख्यप्रकृतां मीलना स्पष्टतराशीत्य
पिक्तं प्रकृत्यत मयतीति ॥ सप्तपर्यायस्य इत्यादि ॥ इह चतुर्विंशत्य पूर्वोक्तानां पाठभागामन्त्रिसमवाहो क्षोपाः पञ्चदश्य प्रवर्तितः, एषा च पञ्चसु च

एव एषु च त्रंगा नाणियस्या एव मेते सखे वि एकैगदुयगतियगचउक्तागसजोगपचगसजोगेसु एव त्वासीय
त्रंगसय नवति । गद्या जहा पचपणसियस्स । रसा जहा एयस्सचेव यस्या, फासा जहा चउप्पणसियस्स
सप्तपणसिएण नते । खधे कइ वणे ? जहा पचपणसिए जाव सिय चउप्फासे पणत्ते, जइ एगवखे-एव
एगयणदुयखुतियया जहा चउयखे-सिय कालएय णीलएय छोहियएय हाडिदुएय १

सर्वं प्यकद्विकप्रिकचतुक्क पचकसपोनेषु एव पठशोत्यपिक्क नङ्कककृत प्रवर्तितः । गत्वा यथा पञ्चमदेक्षिके । रसा यथै तस्य चैव वणाः । स्प
शो यथा चतुः प्रदक्षिणस्य । सप्तमदेक्षिको नवत्त । रक्तः कतिवत्तः ? यथा पञ्चमदेक्षिको यावत्स्याचतुस्सप्तमं प्रकृतः । यद्यकवत्त-एवनेक
पचद्विग्रह त्रियखो यथा पदमदेगिकस्य । यदि चतुर्वत्त-स्यात्कासकय मीलकय लोहितकय इरिद्विकय १ स्यात्कासकय मीलकय लोहित

दायसदाभी ४ तौनसदाभीना १५ पचसदाभीना ६ इम एव देवसो लोकासो भगा जायदा १८६ । गद्या जहा पचपणसियस्य । ग
१३ त्रिन पचपणसियस्ये कक्षा तिम कइवा एतस्य भगा ६ । रसा जहा एवसुचर कक्षा कक्षा एवसुचरिचिच । रसभगा वचनोपरे एतस्ये १८६ भगा
माय, रसगना माया चतुष्पदयोभीपरे १६ कइवा इम कप्रदेगिखे वचना १८६ यन्मथा ६ रसना १८६ रपयना १६ सबसख्या ४१४ भागा वाय । सप्तप
पनिच भते कइवके जहा पचपणसिए जाव सिय चउप्फासे य । सातमसेमो केभगवन् चउप्फासेमो के १८६ कक्षा गन्ध इत्यादि प्रत्यष्टपर विम
पचमदेगिकनामये कक्षा तिम कइवा यावत् कइचित् चार रपय कुवे एतकासगे कइवा । जइ एगवखे एव एगवख दूवत्त तियवत्ता कइवा क्यएसियस्य ।
आ य इ वचने ता दम यचवत्त द्विच एवनामया कप्रदेगिक भगानीपरे कइवा एतस्य येकसयागो ५ द्विचसयागो ४ त्रिचसयागो ८ इम भगा । जइ

सिय कालएय पीलएय लोहियएय हालिदुगएय २, सिय कालएय पीलएय लोहियगाय हालिदुगएय ३,
एय मेने चउक्कसजोगेण पणरस जगा जाणियझा जाव सिय कालगाय पीलगाय लोहियगाय हालिदुगएय
य १५। एव मेने पचचउक्कसजोगा जेयझा एक्केक्कसजोए पणरस जगा, सधमेने पचसत्तारि जगा जवति,
जठ पचययो-सिय कालएय पीलएय लोहियएय हालिदुगएय सुक्किअएय १, सिय कालएय पीलएय लोहि

कय हरिरुजाय २ स्यात्कालकय नीलकय मोहितकय हरिरुक्क ३ एवमेत चतुष्पुसयोगेण पम्बदय जङ्गा ज्ञासितव्या। यावत्स्यात्कालका
य नीमकाय मोहितकाय हरिरुक्क १५ एव नते पचचतुष्पुसयोगे ज्ञातव्याः एकैकसयोगे पम्बदय जङ्गाः सर्व एते पम्बसमिति जङ्गा जव
न्ति। यदि पम्बदयोः-स्यात्कालकय नीलकय मोहितकय हरिरुक्कय शुक्कय १ स्यात्कालकय नीलकय लोहितकय हरिरुक्कय शुक्कय २

वउमये सियकासणव बीसपय साहितपय हासिदुगएय १। जा चारवच पुवे ता वदाचित् काखो मोखो राता पोखा ए चारेद वेकवचने भांगो १। सिय
कासणव बीसपय साहितपय हासिदुगनाव २। वदाचित् काखा मोखा रातो वे तोन वेकवचने पोखो ३ पनेकवचने वे बीखोभांगो। सियकासणव बी
नपय साहितगाय हासिदुगएय ३। वदाचित् काखो मोखा एम्व वेकवचने रातो ३ पनेकवचने हासिदुक्क येकवचने ये बीखोभांगो। एवमेते वउकक
मज्जागव पचरसमगा भावियव्या ४। इम एव सातपरेयोमा वउककसंयोगना १५ भांगा जावना ते सोवे मयावे तैमाचित्थो येक जेइखो ठाखवो। जा
व सियकासणव बीसमाव साहितमाव हासिदुगएय १५। यावत् वदाचित् काखो ३ पनेकवचने मोखो ३ पनेकवचने लोहित ३ पनेकवचने हासिदुक्क
१ ए येकवचने १५। एवमेते पच वउककसयोगेण ज्ञेयव्या। इम इव पच चतुष्पुसयोगेण ज्ञातव्या। एमेककसजोएयचरसमगा। तिहा वेकवचने पनरे २ म
ना पुवे। सधमेने पचसत्तारि भंया भवति। तिहारे खयकाइ येइ पचसत्तारभंया जाय ते बिचारी कइना। अइ पचवये सियकासणव बीसपय लोहित
एय हाभिएय सक्किअरव १। बी पचवच पुवे ता वदाचित् काखा मोखा साहित हासिदुक्क मुक्क वे पचारे वेकवचनति पडिखो भांगो। सियकासणव

यएय हालिद्वएय सुक्लिगएय २, सिय कालएय नीलएय लोहियएय हालिद्वगएय सुक्लिगएय ३, सिय
कालएय नीलएय लोहियएय हालिद्वगएय सुक्लिगएय ४, सिय कालएय नीलएय लोहियगएय हालिद्वएय
सुक्लिगएय ५, सिय कालएय नीलएय लोहियगएय हालिद्वएय सुक्लिगएय ६, सिय कालएय नीलएय
लोहियगएय हालिद्वगएय सुक्लिगएय ७, सिय कालएय नीलगएय लोहियगेय हालिद्वएय सुक्लिगएय ८,

स्वारकालकय नीलकय लोहितकय वारिव्रकाय शुलकाय ३ स्वारकालकय नीलकय लोहितकय वारिव्रकाय शुलकाय ४, स्वारकालकय नी
लकय लोहितकाय वारिव्रकय शुलकय ५ स्वारकालकय नीलकय लोहितकाय वारिव्रकाय शुलकाय ६ स्वारकालकय नीलकय लोहितका
य वारिव्रकाय शुलकय ७ स्वारकालकय नीलकाय लोहितकय वारिव्रकय शुलकाय ८ स्वारकालकय नीलकाय लोहितकय वारिव्रकय शु
षोषएय साधियएय वारिव्रकय सुक्लिगएय २ । कदाचित् कासा मोक्षो राता पोक्षो ये चार येकवचनात् घनेमुक्त ३ घनेकवचनात् ये दोक्षो मोक्षो ।
सियकालएय वोमएय लोहितएय वारिव्रकय सुक्लिगएय ३ । कदाचित् काक्षो मोक्षो राता पोक्षो ३ घनेकवचनात् मुक्त येकवचनात् ये दोक्षो मोक्षो ।
निमकासएय वोमएय साधियएय वारिव्रकय सुक्लिगएय ४ । कदाचित् कासा मोक्षो रातो ये दोन येकवचनात् वारिव्रक ३ मुक्त ३ ये दोनपद
घनेकवचनात् ये दोक्षो मोक्षो ४ । सियकालएय वोमएय साधियगएय वारिव्रकय सुक्लिगएय ५ । कदाचित् कासा मोक्षो ये दोन येकवचनात् रातो ३
घनेकवचनात् वक्षो वारिव्रक येकवचनात् मुक्त येकवचनात् ये पचमाभांसी । सियकालएय वोमएय लोहितगएय वारिव्रकय सुक्लिगएय ६ । कदा
चित् कासा मोक्षो ये दोन येकवचनात् लोहितक ३ घनेक वचनात् वक्षो वारिव्रक येकवचनात् मुक्त ३ घनेकवचनात् ये लोहाभांसी ६ । सियकालएय
वोमएय साधियगएय वारिव्रकय सुक्लिगएय ७ । कदाचित् कासा मोक्षो ये दोन येकवचनात् लोहितक ३ वारिव्रक ३ ये दोन घनेकवचनात् मुक्त ये
सातमो भांसी ७ । सियकालएय वोमएय लोहितगेय वारिव्रकय सुक्लिगएय ८ । कदाचित् काक्षो मोक्षो ३ ये घनेकवचनात् साधियक वारिव्रक

सिय कालण्य नीलगाय लोहियण्य हालिदुण्य सुक्खिगण्य १, सिय कालगेय नीलगाय लोहियण्य हा
लिदुण्य सुक्खिगण्य १०, सिय कालण्य नीलगाय लोहियण्य हालिदुण्य सुक्खिगण्य ११, सिय का
लगाय नीलण्य लोहियण्य हालिदुण्य सुक्खिगण्य १२, सिय कालगाय नीलण्य लोहियण्य हालिदुण्य
सुक्खिगण्य १३, सिय कालगाय नीलण्य लोहियण्य हालिदुण्य सुक्खिगण्य १४, सिय कालगाय नील

लगाय ८, स्वात्कालण्य नीलकाय लोहितकाय धुल्लकाय १० स्वात्कालण्य नीलकाय लोहितकाय धुल्लकाय ११ स्वा
त्कालकाय नीलकाय लोहितकाय धुल्लकाय १२ स्वात्कालकाय नीलकाय लोहितकाय धुल्लकाय १३ स्वात्कालकाय नील
काय लोहितकाय धुल्लकाय १४ स्वात्कालकाय नीलकाय लोहितकाय धुल्लकाय १५ स्वात्कालकाय नीलकाय लोहितकाय

यत्त वे तोनेरे वेक्कवचनात् वे पाठसार्भाभा ८ । सिक्कवाण्यय बोक्कमाय साविदुण्यय सुक्खिगण्यय ८ । कण्वित् काको मोको लोहितक हा
विदुण्यय १ वे नवमा भागी । सिक्कवाण्यय बोक्कमाय साविदुण्यय सुक्खिगण्यय १ । कदाचित् काका मोका ३ साहितक हाविदुण्य ३
यत्त ३ ए वयमा भागी १ । सिक्कवाण्यय बोक्कमाय साविदुण्यय सुक्खिगण्यय ११ । कदाचित् काका मोका ३ साहितक ३ हाविदुण्य यत्त
ए एवमारसार्भाभा ११ भवा । सिक्कवाण्यय बोक्कमाय साविदुण्यय सुक्खिगण्यय १२ । कदाचित् काका ३ मोका लोहितक हाविदुण्यय यत्त
ए वारमा भागी । सिक्कवाण्यय बोक्कमाय साविदुण्यय सुक्खिगण्यय १३ । कदाचित् काका ३ मोको १ साहितक १ हाविदुण्यय यत्त २ ए
तेरसार्भाभा । सिक्कवाण्यय बोक्कमाय साविदुण्यय सुक्खिगण्यय १४ । कदाचित् काका ३ मोका लोहितक हाविदुण्यय यत्त ३ यत्त ए वदमा भागी ।
सिक्कवाण्यय बोक्कमाय साविदुण्यय सुक्खिगण्यय १५ । कदाचित् काका ३ मोको राता ३ पोका लण्यय ए पनरमा भागी १५ । सियकासमाय

मुच मयोगेणु प्रत्येक प्रादा त्वन्मससतिरिति ॥ जह पंचयको इत्यादि ॥ इह पञ्चमा पदमा द्वात्रिंशद्गङ्गा प्रवति तेषुपेराद्यामा पोकषा सम
यन्तीति ॥ दामासाप्रगयति ॥ एकद्वित्रिचतुःपञ्चदशयोगानां पञ्चवत्वारिंशदशीतिपञ्चाधिकसप्ततिपोकषासङ्क्रामा जङ्गुकाणां भीतिना हे श्रुते
पातशोत्तर स्यातामिति ॥ अथयसिह इत्यादि ॥ इह चतुस्रस्य पूर्वोक्ताः पोकषापि प्रक्ता भवन्ति तेषा न प्रत्येक पञ्चसु बहुपञ्चयोगेणु प्रा

एय छोहियगाय हालिद्वएय सुक्लिषएय १५, सिय काउगाय णीउगाय छोहियएय हालिद्वएय सुक्लिषए
य १६, एए सोलस जगा । एव सद्यमेते एक्कगदुयगतियगचउक्कीगपवगसजोगेण दो सोलस जगसया जव
ति । गथा जहा चउप्पदेसियस्स । रसा जहा एयस्स चैव यया फासा जहा चउप्पदेसियस्स च्छुठप्पदेसि

य एरिद्रकय मरुत्तय १६ यत पाळज जङ्गा, एव सर्वे यत एकद्वित्रिचतुःपञ्चदशयोगान पोकषाधिक द्वे ज्ञत प्रवत । गथा यथा च
नुप्रदक्षिह । रसा यथा यतस्य चैव यणी । स्पष्टा यथा चतुमप्रदक्षिहस्य । अथप्रदेक्षिहा जहल । स्पष्टा, एक्का, गौतम । स्वादेकवर्ण -य

बोधनाए सादियएह हाविहएय मुक्किणय १६ एण सोलसमंगा । कदाचित् काको ३ मोका ३ राता हाविहएय यत्त ए सासमा भंगो । एवं सत्वमेते ए
जय दुवग तिवम चउळग पचग संधामेह दा साससममसया भवति । इम सत्र एह एकसयागो ३ द्विकसयागो ४ चिकसयागो ८ चतुस्सयागो ०४
पचमयागो १६ एव सव ययना २१६ भगा भूवे । मथा जहा चउएसियस्य रसा जहा ण्यस्येव यथा फासा जहा चउएसियस्य । गन्ध मिम यतु
एवमिजने विवे जया तिम कज्जना एतसे रस जिम एजने की निचै ययतामगा ६ एतसे २१६ भंगा कज्जना स्पयना भगा जिम चतुमप्रदेगिजने विवे क
या तिम कज्जना एतसे १६ इम सर्वे समप्रदेयिज स्पन्ध भया सख्या ययना २१६ रसमा २१६ रपयना १६ सव सख्या ४०४ । चट्टएवसिएच भते खवे
पुण्या । पटप्रदेयिज हेममवन् एय केदसारवं ३ प्र० उत्तर । गायमा सिय एगवणे जहा सप्तपदेसियस्य आवसियचउफासे य । हेगौतम कदापि

या दम्नीति भङ्गका प्रवन्ति पञ्चवत्त्वेन-द्वान्विष्मती भङ्गानां दोषवत्तुविषाटाविद्यान्त्यप्रयवर्णः शोषाः काङ्क्षति भङ्गका प्रवति ॥ दो इच्छती
काङ्क्षति ॥ पूर्वोक्तानां पञ्चवत्त्वारिषद्विष्मतीत्यनुपराविशतिसङ्ख्यानं भङ्गकाना मीलना इच्छते एकत्रिषादुत्तरे भवत इति ॥ तत्रपएवियस्तेत्या

एण नते । स्वये पुच्छा, गीयमा । सिय एगबयो जहा सप्तमपणसियस्स जाव सिय खउफासे पखसे । जइ एगययो-एगवणदुयखत्तिवग्गा जहा सप्तपणसिए । जइ खउवयो-सिय कालएय नीलएय लोहियएय हालि दएय १, सिय कालएय नीलएय लोहियएय हालिदुगाय २, एव जइव सप्तपदेसिए जाव सिय कालगा य नीलगाय लोहियगाय हालिदुगाय १६ । एए सोलस जगा । एव मेते पचवउक्कासजोगा एवमेते ख

या वसप्रदेशात्स पावस्याधुन स्वज्ञोः प्रकृतः । यथाकथं—एकवचद्विवच द्विवचौ यथा वसप्रदेशिके । यदि बहुवचः—स्यात्कालकच नील
 कच साहचर्यद्वय इतिद्वय १ स्यात्कालकच नीलकच लोहितकच इतिद्वय २, एव पर्येव वसप्रदेशिक याव स्यात्कालकच नीलकच
 साहित्यकच इतिद्वय १६ यत मोक्ष ग्रन्थः । एवमेते पञ्च बहुवचस्योगाः एव मेते प्रतीयन्तिग्रन्थः । यदि पञ्चवचः—स्यात्कालकच नील

तदुक्तं तस्यादि त्रिम सप्तमेष्टिमिकने कक्षा तिम कक्षा यावत् कदाचित् पारस्पर्य मर्यादा इ प्र उत्तर । आह एयमेष्टिमिकने पुनस्तु तिवक्षा जहा मत्तपदेष्टिप । आ एकवक्त्र पुने वा एकवक्त्र ३ द्विवक्त्र ४ त्रिवक्त्र ८ एकवर्षयामे भंगा त्रिम सप्तमेष्टिमिकना रश्म्य कक्षा तिम कक्षा । अह कृत्तव्येष्टिप सिद्धा कदाप्य शीतल्य साक्षिपय साक्षिपय १ । आ पारस्पर्य पुने ता कदाचित् कासा शीतो रातो पीतो एव ४ एकवक्त्रमते ये पञ्चिषोभानी । सिद्धकाल त एव शीतल्य साक्षिपय साक्षिपय २ । कदाचित् कासा शीतो शीतिगम साक्षिपय ३ एव जहा सप्तपदेष्टिप । इम त्रिमश्रीज स म्मेष्टिमिकने निये कक्षा तिम इहा एवि कक्षा । आह सिद्धकालय शीतल्य साक्षिपय १५ इह शीतल्यमते १५ यावत् कदाचित् कासा शीता ३ साक्षिपय ३ साक्षिपय ३ एव शरीरे पनेत्र यज्जति ए साक्षिपय १५ । एवमेते पंच कृत्तव्यमते पञ्चोत्तिमगा । इम एव पंच पञ्च पञ्च

सीति जगा । जह् पंचयस्त्रे-सिय कालएय नीलएय लोहियएय हालिदुएय सुक्खिअएय १, एवं एएण कमे
ण जंगा उच्चरेयस्वा जाय सिय कालएय नीलगाय लोहियगाय हालिदुगाय सुक्खिअएय १५, एसी पस्स
रसमो जगो, सिय कालगाय नीलगेय लोहियएय हालिदुएय सुक्खिअएय १६, सिय कालगाय नीलगेय
लोहियएय हालिदुएय सुक्खिअगाय १७, सिय कालगाय नीलएय लोहियएय हालिदुगाय सुक्खिअगेय १८,
सिय कालगाय नीलगेय लोहितगेय हालिदुगाय सुक्खिअगाय १९, सिय कालगाय नीलगेय लोहितगाय

कय लोहितकय हारिद्रकय सुल्लकय १ एय भत्तन कमेव जग्ग उचारयेतप्पा यावत्स्यात्कालकय नीलकाय लोहितकाय हारिद्रकाय सुल्ल
कय १५ एय पचवद्वो जग्गः स्यात्कालकाय नीलकय लोहितकय हारिद्रकय सुल्लकय १६ स्यात्कालकाय नीलकय लोहितकय हारिद्रक
य सुल्लकाय १७, स्यात्कालकाय नीलकय लोहितकय हारिद्रकाय सुल्लकय १८ स्यात्कालकाय नीलकय लोहितकय हारिद्रकाय

सयानो भना एव्वज्जेविदि सत्ते सत्ते भयावता इम एव्व जयोभागा जथा । जह् पचवसे सियकालएय वोसएय खालिदुएय सुक्खिअएय १ ।
जा पचवच्च पुव ता कदाचित् कासा मोखा खालितव खालितव यल्ल ० येव्वचवर्तते पडिक्खामोया । एव एएव्व कमेव भगा उचारयववा । इम एवे
पनुज्जेने भंजा अवत्ता । जाव विव्व कासएय वोसगाव खालियगाय खालिदुगाय सुक्खिअय ११ । यावत् कदाचित् कासा मोखो १ खालितव १ कदि
द्रव यल्ल ११ । एसोपपरसमेया । एव्व पनरमाभमो जाववा । सिव्वकालगाय वोसगेय खालियएय खालिदुएय सुक्खिअय ११ । कदाचित् कासा १ मो
खा १ खालितव खालिद्रव यल्ल ए सोसया भागा ११ । सिव्वकालगाय वोसगेय खालियएय खालिदुएय सुक्खिअगाय १० । कदाचित् काखो १ मोखा
खालितव खालिद्रव यल्ल १ ८ सत्तरमोभाया । सिव्वकालगाव वोसएय खालियएय खालिदुएय सुक्खिअगाय १८ । कदाचित् कासा १ मोखा खालि
तव खालिद्रव १ यल्ल ए पठारमोभाया १८ । सिव्व कालगाय वोसएव खालियय खालिदुगाय सुक्खिअगाय १८ । कदाचित् कासा १ मोजा खालि

हालिद्वय सुक्लिप्तगेय २०, सिय कालगाय नीलगेय लोहियगाय हालिद्वय सुक्लिप्तगाय २१, सिय कालगाय नीलगेय लोहियगाय हालिद्वय सुक्लिप्तगेय २२, सिय कालगाय नीलगाय लोहियगाय हालिद्वय सुक्लिप्तगेय २३, सिय कालगाय नीलगाय लोहियगेय हालिद्वय सुक्लिप्तगेय २४, सिय कालगाय नीलगाय लोहियगेय हालिद्वय सुक्लिप्तगेय २५, सिय कालगाय नीलगाय लोहितगाय हालिद्वय

१० म्याङ्गालकाइय नीसकाइय सोहितकाइय नीसकाइय १० स्याङ्गालकाइय नीसकाइय सोहितकाइय स्याङ्गालकाइय
 ११ म्याङ्गालकाइय नीसकाइय सोहितकाइय नीसकाइय ११ स्याङ्गालकाइय नीसकाइय सोहितकाइय स्याङ्गालकाइय
 १२ म्याङ्गालकाइय नीसकाइय सोहितकाइय नीसकाइय १२ स्याङ्गालकाइय नीसकाइय सोहितकाइय स्याङ्गालकाइय
 १३ म्याङ्गालकाइय नीसकाइय सोहितकाइय नीसकाइय १३ स्याङ्गालकाइय नीसकाइय सोहितकाइय स्याङ्गालकाइय
 १४ म्याङ्गालकाइय नीसकाइय सोहितकाइय नीसकाइय १४ स्याङ्गालकाइय नीसकाइय सोहितकाइय स्याङ्गालकाइय

क ङादिद्रव यत् १ ए ङगुबोसमाभीमा । वियकाशगाय बोसमाय साहितगाय हासिद्रव्येय सुक्विजयेय २० । कदाचित् काशा २ मोक्षा साहितक ङा
 निद्रव यत् २ ए ङाभमा भीमा । निवकाशगाय बोसनेय साहितगाय हासिद्रव्येय सुक्विजयेय २१ । कदाचित् काशा २ मोक्षा साहितक २ हासि
 द्रव यत् ३ ए ङकबोसमो भीमा । वियकाशगाय बोसगाय साहितगाय हासिद्रव्येय सुक्विजयेय २२ । कदाचित् काशा २ मोक्षा २ राशा २ पोक्षो २
 यत् एवाबोसमा भीमा २२ । निवकाशगाय बोसगाय साहितगाय हासिद्रव्येय सुक्विजयेय २३ । कदाचित् काशा २ मोक्षा २ साहितक हासिद्रव यत्
 ए ङरोसमा भीमो २३ । वियकाशगाय बोसगाय साहितगाय हासिद्रव यत् २४ । कदाचित् काशा मोक्षो साहितक हासिद्रव यत् ए ङीबोसमो भीमो । वियकाश
 माय बोसगाय साहितगाय हासिद्रव्येय सुक्विजयेय २५ । कदाचित् काशा २ मोक्षा २ साहितक हासिद्रव २ घवक्षा ए पपवोसमा भीमा । वियकाश
 गाय बोसगाय साहितगाय हासिद्रव्येय सुक्विजयेय २६ । कदाचित् काशा मोक्षा साहितक हासिद्रव घवक्षो ए पपवो

सुक्षिप्तपुण्य २६ । एए पंचसजोएण ढहीसजगा जयति, एवामेव सुपुद्गायरेण एक्कागदुग्गतियगचउक्खगपच
 गसजोगेहि एक्कतीस जगसय जयति । गधा जहा सप्तपदेसियस्स । रसा जहा एयस्स चैव यखा फासा
 जहा चउउप्पदेसियस्स । णयपदेसियस्स पुच्छा, गोयमा ! सिय एगवखे जहा अठपदेसिए जाव सिय
 चउफासा पणसा, जइ एगवखे—एगवखदुययातिवयाचउयया जहेव अठपदेसियस्स । जइ पचवखे—

रखेककहिक्किन्न चतुष्पकपंचकसंयोजे रेकथिक्कदपिणं प्रमुक्कयतं जयति । गधा यथा सप्तपदेसियस्स । रसा यथा एयस्स चैव यखा । रसा
 यथा चतुष्पदेसियस्स । तवप्रदेसियस्स पुच्छा, पीतम । स्यादेकवखे ? यथाएप्रदेसिये यावत्स्यासुतुःस्पष्टः प्रज्ञातः । स्यादेकवखेपथाएप्रदेसिये
 को यावत्स्यासुतुःस्पष्टः प्रज्ञातः, यथेकवखे—एकवखद्विवखत्रिवचतुर्वर्कं यथैवाष्टपदेसियस्स । यदि पचवखे—स्यात्कासकद्वीसकद्वीसलोपि

सजो भागा ११, १२ एए पंचसजोने खखीसमया इवे । एवामेव सुपुद्गायरेव । इमहीन पूर्वं पचिनेकरो । एक्कागदुग्गतियग चउक्खग पचगसंजामेहि
 एक्कतीसं भगवत्तं भवति । एकसजो दिक्कसंजो निक्कसंजो पचसंजो दीयवे इक्कसंजो भंगा इवे २३१ । गधा जहा सप्तपदेसियस्स
 रसा जहा एयस्स चैव यखा फासा जहा चउउप्पदेसियस्स । गन्ध विम सातपदेसियस्स भगा तिम एतवे १ रस विम एवना वंनना भगा कद्धा तिम कद्धा
 एतवे २३१ भंगा, समना भगा १४ चतुष्पदेसियस्स भगा विवारी कद्धा, वंनना २३१ गन्धना १ रसना २३१ समना १४
 सर्व सख्या ५ ४ । चउउप्पदेसियस्स पुच्छा । तवप्रदेसियस्स इक्कवा चउउप्पदेसियस्स भगा विवारी कद्धा, वंनना २३१ गन्धना १ रसना २३१ समना १४
 पं० । इमीतम अदाचित् एकवख इत्थादि विम सातपदेसियस्स विवे कद्धा तिम इही पचि कद्धो जावत् चार खग मरुप्या । अर एगवखे एगवख
 दुवप्प तिपस चउउप्पदेसियस्स । आ एकवखे इवे ता येकवखे भंगा ३ द्विवखे ४ तिपवे ८ चारवखे ८, एवविम चउउप्पदेसियस्स भागा भागा

मिय कालएय नीलएय लोहिणएय सुक्लिणएय १, सिय कालएय नीलएय लोहिणएय हालि
 द्वण्य सुक्लिणगाय २, एव परिप्राणीए एकतीस जगा ज्ञाणियहा जाय सिय कालगाय नीलगाय लोहिण
 गाय हालिद्वगाय सुक्लिणएय, एए एकतीस जगा। एव एकगदुयगतियगचउक्कगपचगसजोगेहि दोठतीस
 जगसया जयति। गथा जहा छुठपदेसियस्स। रसा जहा एयस्सचेव वणा फासा जहा चउप्पवेसियस्स

तत्तय वारिद्रकय शुल्लकय १ स्यात्कालत्रय नीलत्रय सोदितकय वारिद्रकय ज्ञाणगाय २ एव परिप्राणीत एकत्रिंशद्भङ्गा ज्ञाणिसध्या यावत्स्या
 रकालत्रय नीलत्रय सोदितत्रय वारिद्रकय शुल्लकयैत एकत्रिंशद्भङ्गाः, एव भक्तद्विकपिकचतु फकपप्पकसयीनैः पदत्रिसदपिकं भक्तकज्ञात
 द्वय जयति। गथा ययादुमदजिकस्य। रसा यया एतस्य वेय वणां। स्पर्शा यया चतुष्पदायकस्य। दस्यप्रवेसिकस्य जयन्त। पुण्णा नी

वणा निम जहा। अर पंचवने सिद्धकाहाय कोलण्य कोटिद्वएय वारिद्रकय सुक्लिणएय। आ पचवचं बुवे तो वदावित् वासा नीसा रातो पोसा उ
 जथा ए पचेरं ठवचवन्ति पडिसामीना १। नियकानएव कोलण्य लादियएय वारिद्रकय सुक्लिणगाय २। वदावित् वासी नीसां रातो पोसा उ
 जना पनेवचने बीजाभीना। एव परिप्राणीए एकतीस जगा भावियवा। इम परिप्राणीये समुज्जे दवचोसभगा जाय ज पूवे वचोसभीगा कल्या त
 मादिया वेक वेदना न वच्यै। आव सिद्धकाहाय बीजगाव लादियएय वारिद्रकय सुक्लिणएय एएठकतासभगा। यावत् वदावित् नीसा राता पो
 सा १ ए बारपद वदवचने धवमा ये येवपद पचवचनात् एव एकचोसभगा जाय। एवं एकजग दुयय तियम चउक्कग पचमसजामेहि दा कतोसभगस
 जा भवति। इम येवचवामी १ दिक्कन्नायो ४ विक्कमयायो ८ पचकसवामी ११ इम सबमिछो वचंमा २११ मगा बुवे। गथा जहा
 चउप्पवेसियस्स रसा जहा एयस्सचेव वणा फासा जहा चउप्पवेसियस्स। गथा जहा एवचोसभगा एवचोसभगा एवचोसभगा २११ मगा

दसपदेसिमस्सुण नत्ते । सथे पुच्छा , गोथमा ! सिय एगवणे-जहा णवपदेसिए जाव चउफासे पणसे
जइ एगवणे-एगवणुदुअणत्तिथयाचउवणा जहेव णवपदेसियस्स । पचवणात्ति तहेव णवर वप्पीसइमोयि
नगी नणइ एवमेते एक्कगदुयगतियगचउक्कगपचगसओएसु दोयि सत्ततोस अगसय नवत्ति । गधा जहा
णवपदेसियस्स । रसा जहा एयस्सथेय वणा फासा जहा चउप्पदेसियस्स । जहा दसपदेसिने एव सखेजा

तम । स्यादकवर्त्त-यथा नवप्रदक्षिणो यावरस्याचतुरस्पृहा प्रशस्तः । यथावर्त्तः-यकवर्त्तद्विषकचित्रकचतुर्वर्त्तको यथैव नवप्रदक्षिणस्य । पचवणा
चपि तथैव नवर ह्वात्रिभक्तमो भक्तो जस्यते । ययमते एककद्वित्रिकचतुष्कपचनसयोगेणु सप्तविंशदधिके च नङ्ककृतत प्रवततः । गन्था यथा
नवप्रदक्षिणस्य । रसा यथा एतस्य यैव वर्त्तकोः । स्पृहा यथा चतुष्प्रदक्षिणस्य । यथा द्वाप्रदक्षिणै एव सङ्कपप्रदक्षिणः । एवमसङ्केयप्रदे

भंभा १६ नवप्रदेमिबनौपरे एव वचना ११६ गन्धना ६ रचना २१ अयना १६ ए सव ११४ भोगा ४४ । दसपदेसिवचना ३१ अचपुच्छा । द्ययदेमि
व देभयवन् स्तन्त्रे ६ प्र० उत्तर । गावमा सिबएगवणु अहा ववयदेसिए जाव सिबवठफासे प । जेगोवम कदाचित् वेकवच इत्यादिक जिन नव
प्रदेमिबने कछातिम कइवो यावत् कदाचित् च रसय प्रकया । गाएगवणे एगवण दुवण तिवण अठवण अठेव ववपदेसिवच । जा येववच इवे छे
वेकवणे दिवणे च चारवणे च एव जिन नवप्रदेमिबने जिये कछा विम कइवा । पचवणावि तथैव ववर वनौसहमाविभगा भणइ । यो
ववर्त्त पवि तिमभोज ११ मगा कइवा एतकाविमो वनोसभोगा पवि इहा सखावे ते पवि कइवो । एवमेते उक्कग सुयम तिवम वठक्कग पचग स
जाएस दावि चत्ततोस भंमसव मववि । इम एव वेकवयोगे विमसयोगे पचकसयोगे ए सर्व दिखो वचंभा होवसे येवोस भगा
इवे । मंभा अहा ववयदेसिवच रसा कइवा उक्कग येव वणा यथासा जहा वठवणसिवच अहा दसपदेसियो एव सखेजपएविधा । गन्ध नवप्रदेमि
वनौपरे कइवा भना ६ रचना वनौपरे २१० भगावाव अयना १६ चतुष्प्रदेमिबनौपरे वचना २३० गन्धना ६ रसना १६ सयना १६ सय ५१६ जि

दि ॥ ११ पच्यमानस्ये दुर्गन्धितो जडमाना मग्नस्य म प्रयाति क्षेपतु पूर्वोक्तानुसारेण प्राथमीय भिति ॥ वायरपरिणयणमित्यादि ॥ सर्वे एव क
क्या गुरु योतः स्त्रियपद एवदेवाविक्राना स्वर्गाभा सुखवादित्येको मङ्गरजलपच्यमानस्ये द्वितीय एव मते एकाविपच्यमानस्ये त्रितीय पाठ्य

पणसिद्ध एव अस्वेज्जपणसिद्धयि । सुकमपरिणतं अणतपणसिद्ध एवचेय वादरपरिणण जते । अणतप
देसिए संघे कहययो ? एवं जाय अणारसमे सए जाव सिय अणफासे पयात्ते वसुगधरसा जहा वसपदे
सियस्स । जइ घठफासे-सहे कस्सकने सहे गुरुए सहे सीए सहे निद्धे १, सहे कस्सकने सहे गुरुए सहे
सीए सहे तुरके २, सहे कस्सकने सहे गुरुए सहे उंसिणे सहे निद्धे ३, सहे कस्सकने सहे गुरुए सहे उंसिणे

मिडोपि । नूत्तमपरिणतो जलतमदक्षिण एवं चेव । वादरपरिणतो जलतम । जलतमदक्षिणकस्सकः कतिवचः ? एव यावदसादसञ्ज्ञते यावत्
स्याद्वरपणः प्रपणः । यथेयम्यरसा पया वसुगधरसस्य पवि वतु रपणः-सकः कठेयः सर्वोगुरुकः सवः अतीत सयः स्त्रिय १ सर्वः
ककणा सर्वोगुरुकः सर्वः अतीतः सर्वो रपणः २ सवः ककणा सर्वोगुरुकः सुवतपण सर्वः स्त्रियः ३ सर्वः कठेयः सर्वोगुरुकः सर्वतपणः सर्वोक्त

मग्नस्यदेमि ॥ स्वभनेविये कणा तिम सख्यातपदेमि क स्के पवि ककणा । एवं असखेस्यपदेमिपि सुकमपरिणया अथपदेमिपि एवचेव । इम अथ
वगतपदेमि क स्वभनविये पवि ककणा सुकपरिणत पनतपदेमि क सुवनामीना पवि इम क ककणा एतकाविये क कोरनहो । वादरपरिणयण भते म
कतपदेमिपि पुरि ककण एव जाव अणारसमेव जाव सिय पणफासे प । वादरपरिणत केमममन् पनतपदेमि क स्वभनेविये कतका वच केतका मग्न
केतका रस केतका स्य प्रक्या इ म उत्तर केगौतम इम यावत् पठारमा यतकने विये कणा तिम इहा पवि ककणो यावत् कदाचित् पाठस्य म
क्या । यथ गंध रसा जहा वसपदेमिपि क । इहा वच मग्न रसनामीना स्वयपदेमि कनोपरे ककणा इम पकणा २३७ गंधना ६ अमना २३७ । जलत
यासे सखे ककण सवेगुरुए सवेविये । जो पार ककणने ता सगसाद ककणस्य सगसाद गुरु सगसादे योत सगसादे स्त्रिय प पवितीभी

સહેં હુરકે ૪, સહેં કરકકને સં લજાણ સહેં સીણ સં
 હુરકે ૬, સહેં કરકકને સહેં લજાણ સં ડસિણે સહેં
 ણિદે સહેં હુરકે ૮, સહેં મડણ સહેં ગુરુણ સં સીણ સહેં
 હુરકે ૧૦, સહેં મડણ સહેં ગુરુણ સં ડસિણે સં હુ

ણા ૪ સયઃ વકલઃ સર્વોત્પુલઃ સયઃ શીતઃ સયઃ શીતઃ સર્વોત્પુલઃ ૬ સયઃ વકલઃ સર્વોત્પુલઃ
 સયઃ શીતઃ ૭ સયઃ વકલઃ સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ ૮ સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ ૯, સર્વોત્પુલઃ
 સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ ૧૦, સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ ૧૧ સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ

ના ૧ । સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ ૨ । તથા સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ ૩ । સર્વોત્પુલઃ
 સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ ૪ । સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ ૫ । સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ
 સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ ૬ । સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ ૭ । સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ
 સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ ૮ । સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ ૯ । સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ
 સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ ૧૦ । સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ ૧૧ । સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ સર્વોત્પુલઃ

चपोरेकत्वादिना सख्या क्रम्या च द्वान्विगुणनीतोपसर्गोः, क्रम्याच गुणसंख्यीः क्रम्या च कर्कशपुद्गो रित्येव सर्वे एयैत मीसिता अपृष्टाविशत्युत्तरं नङ्

૩, સર્વે કરકાનં સં ગુરુ સં સીંદુ દેસા ણિદ્ધા દેસા હુસ્કા ધ, સર્વે કરકાનં સં ગુરુ સં ઓસિણે દેસં ણિદ્ધે દેસં હુસ્કે ધ, સર્વે કરકાનં સં હજ્જા સં સીંદુ દેસં ણિદ્ધે દેસં હુસ્કે ધ, સર્વે કરકાનં સં હજ્જા સં ઓસિણે દેસં ણિદ્ધે દેસં હુસ્કે ધ, એવ એવ કરકાનં સોહસ જગા । સર્વે મહા સં ગુરુ સં

क्षाः क्रिया दशाकृताः ३ सर्वः कक्षः सर्वगुरुकः सर्वोदयो देशः लि
ग्यो दशोरुचः ४ भवः कक्षः सर्वोत्पुनः सर्वोदयो देशः क्रिग्वो देशो
रुचः ५ एवमेतैर्बर्जयेत् पीठस्र जङ्गा । सर्वोदयः सर्वगुरुकः सर्वोदयो देशो रुचः ६ एवं बहुवेनापि सम पीठस्र जङ्गा ।

गुरु सर्वं मीत द्यौं पितृभ्य द्यौं रुच १ ए पद पनेकवचने ए मोक्षोन्मीमा २ । सन्ने कवचके स गुरु ए सोए देसा बिहा देसा सुयसा ३ । सुव वक्ष्येय
सर्वं मुद सर्वं मीत द्यौं पितृभ्य १ ए पद पनेकवचनान् द्यौं रुच ४ भोवा मीगो ५ तथा । सन्ने कवचके सन्ने युदए सन्ने सोए देसा बिहा देसा सुयसा ६ ।
सर्वं कवचय सव मुद सव मीत द्यौं पितृभ्य १ ए पद पनेकवचनान्ति द्यौं रुच १ ए पदि पनेकवचनान्ति ए पदिखो वचनमो ४ । तथा सन्ने कवचके स
गुरु ए स छविने द्यौं बिने देने सुयसे ४ । सगसाई कर्मय सगसाई गुरु सर्वं कवच द्यौं पितृभ्य द्यौं रुच इम ए पदि वारमगा हुने ए मोक्षो
वचनमो ४ तथा । सन्ने कवचके स कपुए स सोए द्यौं बिने देसे सुयसे ४ । सगसाई कवचय सगसाई गुरु सगसाई मीत द्यौं पितृभ्य द्यौं रुच
ए पदि वारमगा ए मोक्षो वचनमो १ । सन्ने कवचके स कपुए स छविने देसे बिने देसे सुयसे ४ । तथा सगसाई कवचय सगसाई गुरु
सगसाई कवच द्यौं पितृभ्य द्यौं रुच ए पदि वारमगा ए मोक्षो वचनमो ४ । एव एव कवचके स साकसभगा । इम एव कवचके सगसाई सगसाई सासैभगा य
या । सन्ने मकए स गुरु ए स सोए द्यौं बिने देसे सुयसे ४ । सगसाई गुरु सगसाई गुरु सगसाई मीत द्यौं पितृभ्य द्यौं रुच ए पदि मोक्षो ५ ।

कमत प्रयतीति ० कक्षासे इत्यादि ० तत्र सवः कर्कषो १ गुरुश्च २ वेवाद्य श्रोतः ३ उजः ४ खिण्वो ५ सुष्ठु श्वेति ६ । इत्यत्र वेवादीतादीनां चतु

सीए देसे णिद्धे देसे लुरके ४, एव मउएणयि सम सोलस जगा । एए यप्तीस जगा । सव्हे कस्कन्ते स० गु
रुए सव्हे णिद्धे देसे सीए देसे उसिणे ४, सव्हे कस्कन्ते स० गुरुए स० लुरके देसे सीए देसे उसिणे ४, एए
यप्तीस जगा । सव्हे कस्कन्ते स० सीए स० णिद्धे देसे गुरुए देसे लज्जाए ४, एत्ययि यप्तीस जगा । सव्हे
गुरुए स० सीए स० णिद्धे देसे कस्कन्ते देसे मउए ४, एत्ययि यप्तीस जगा । एव सव्हेते पचफासे ध्यठा

एत दुन्निजान्नङ्गाः ३२ । सर्वः क्खदाः सर्वोगुरुकः सवः खिण्वो दय शीतो दय शीतो वेसः शीतो वेग
उजः ४ एते दुन्निजान्नङ्गा । सर्वः कर्कषा सर्व शीतः सवः खिण्वो वयो गुरुको वेयोसपुकाः ४ अत्रापि दुन्निजान्नङ्गा । सर्वोगुरुकः सर्वः
शीतः सवः खिण्वो वेसः कस्कन्ते ४, अत्रापि दुन्निजान्नङ्गा । एव सर्व एते पचस्सर्वाऽसुगविस्सयपिक्क मङ्गकथां प्रवर्तित । यदि पट्

म ४ । एवं मउएणविमम सासममगा एए जतीसमगा । इम मउरुपय सवात पवि सावे मगा इवे एए जतीसमगा खिण्व कय सवाते जगा । सव्वे व
वपुस स० गुरुए स बिहे देसे सीए देसे उसिणे ४ । सगन्नारं कर्कष सगन्नारं गुरु सगन्नारं खिण्व देस श्रोत देसे उज ए पविशामांगा इम ४ वे
पवि चार जठमो कज्वो ४ । सव्वे कज्वजठ स गुरुए स सुवणे देसे सीए देसे उसिणे ४ एए जतीस मगा । सगन्नारं कज्वय सगन्नारं गुरु सगन्ना
। एव देसे श्रोत देसे उज से पविशामांगा इम ४ इहा पवि ४ जठमो येव जतीसमगा श्रोत उज उपय सवाते जगा एव ६४ । सव्वे कज्वजठे स
पी० स बिहे देसे गुरुए देसे लज्जाए ४ एत्यविजतीसमगा । तथा सर्व कज्वय सव श्रोत सर्व खिण्व देसे गुरु देसे सव इहा पवि जठमो कज्वो ४ इहा प
वि गुरु मउरुपय जतीसमगा एवं ८६ । सव्वे गुरुए स सीए स बिहे देसे कज्वजठे देसे मउए ४ एए जतीसमगा । सगन्नारं गुरु सगन्नारं श्रोत सव
खिण्व देसे कज्वय देसे मउ से पविशामांगा इहा पवि चाठ जठमो इहा पवि कज्वय गुरु सवाते जतीसमगा एवं १२८ । एव सव्वे ते पचफासे जगा

वां पदाना मेकस्यादिना पोलग प्रज्ञा एते च सयककज्ञगुरुभ्या सख्याः, एत एव ककशातधुभ्या सज्यते तदेव द्वात्रिंशदि यण्य सयककश्रपदेन सख्याः इयमेव च सवधुवुना सज्यत इति चतुःपष्टि प्रज्ञा, इय च चतु पष्टिः सवककश्रगुरुसखान द्विकसयोगेन सविपययेण सख्या तदेव मन्यो

योस जगसय जयति । जह्ठ ठप्फासे-सखे करकन्ते स० गुरुए देसे सीए देसे उसिणे देसे सिद्धे देसे लुरके
१, सखे करकन्ते स० गुरुए देसे सीए देसे उसिणे देसे णिद्धे देसा लुरका २, एव जात्र सखे करकन्ते स०
गुरुए देसा सीया देसा उसिणा देसा णिद्धा देसा लुरका । एए सोलस जगा । सखे करकन्ते स० लज्जाए

रपञ्चाः-सर्वः ककशः सर्वगुरुको दस्यः क्षीतो देस्यः सर्व ककशः सर्वगुरुको देस्यः क्षीतो देस्यः क्षीतो देस्यः क्षीतो देस्यः
स्त्रिग्यो दया रुचाः २, एव यावत्सर्वः ककशः सर्वगुरुको देसा क्षीता दया उप्पा दस्याः रुचाः एते पीकय प्रज्ञाः । सर्वः

दीनं भगसय भवति । रक्षां सगकार पचरपयमे विमे सकसो चद्राभोस भंगा इवे । का क रूप्यो इवे ता । सर्वे कचखडे स गुरुए देसे सौ
ए देसे कचिने दमे बिने देसे सुखे १ । सगकार ककय सगकार गुरु देये यीत देये उण्य देये खिग्व देये रूच ये पचिसाभांगो । सर्वे कचखडे स
गुरुए देसे सोर देसे कचिने देसे बिने देसा लुरका २ । सगकार ककय सव गुरु देसे यीव देसे उण्य देये खिग्व ये पचपद ये कचवनात् दमे देये रूच ये वे
कपद दनेक वचनात् ये यीवोभांगो । एव जात्र सर्वे कचखडे स० गुरुए देसा सीया देया उसिणा देसा लुरका एए साससभगा । दम या
नत् सगकार ककय सर्वं गुरु देये यीत देये उण्य देये खिग्व देये रूच ये चारपद दमे कचवनात् ये सोसभो भांगो १४, येच साखे भगा ककय गुरुकरो
साधा । सर्वे कचखडे स सद्रुप दसे सीए देसे उसिने दसे बिने देसे सुखे दसे सुखे एत्ववि साससभगा । दम सगकार ककय सगकार कच देये यीत देये उण्य
देये यीत देये खिग्व देये रूच ये चारपद ये पचिसाभांगो १४ रक्षां पचि सर्व ककय सव कचवनात् सासैभगा कचवा दम १२ । सय्ये मठए स
गुरुए देसे सोर देसे कचिने दसे बिने देसे सुखे एत्ववि साससभगा । दम सर्वं मद्रु सव गुरु देये यीत देये उण्य देये खिग्व देये रूच, ये चारि रूच चारि

देसे सीए देसे उसिणे देसे णिद्धे देसे लुक्के एत्थवि सोलस जगा । सहे मउए सहे गुरुए देसे सीए देसे
उसिणे देसे णिद्धे देसे लुक्के एत्थवि सोलस जगा । सहे मउए सहे लज्जाए देसे सीए देसे उसिणे देसे णिद्धे

ककय सर्वात्तपुको देयाः सीतो देस सक्को देयाः खिण्णो देओरुकोऽत्रापि पीळस जङ्गा । सर्वा सुदुक्काः सर्वोगुरुओ देयाः सीतो देया उज्जो
देयाः खिण्णो रत्तो उज्जो वापि पीळस जङ्गा । सर्वासुदुक्काः सर्वासुको देयाः सीतो देओरुकोऽत्रापि पीळस जङ्गा ।

पद येकवचनात् वे पडिक्कामाया इहा पवि सावे भाया येकल बहुलेकरी ककया । सगे मउए सगे कपुए देसे सीए देसे उसिणे देसे णिद्धे देसे सुबबे
पत्थवि साससभाया । सब मउए सव कपु वेये यीत वेये लज्ज वेये स्मिग्ग वेये रूच वे ४ पद येकवचनात् सवाते पडिक्कामाया, इम इहा पवि येकल

० सब लज्जावे एवर्णा जगा सर्वे इत्थ देखाटे वे ०

ककय गुरु १	ककय गुरु १६	ककय लपु १६	पदु गुरु १६	पदु लपु १६	एव ६४
पपय सीत २	ककय सीत १६	ककय लपु १६	पदु सीत १६	पदु लपु १६	एव ६४
ककय खिण्ण ३	ककय खिण्ण १६	ककय लपु १६	पदु खिण्ण १६	पदु लपु १६	एव ६४
गुरु सीत ४	गुरु सीत १६	गुरु लपु १६	लपु सीत १६	लपु लपु १६	एव ६४
गुरु खिण्ण ५	गुरु खिण्ण १६	गुरु लपु १६	लपु खिण्ण १६	लपु लपु १६	एव ६४
सीत खिण्ण ६	सीत खिण्ण १६	सीत लपु १६	लपु खिण्ण १६	लपु लपु १६	एव ६४

बहुले करी सोममगा येक सब ककय गुरु
लज्ज विक्कसवाये १६ भागा, सब ककय कपु
पपय विक्कसवाये १६ एवं ३२ तवा सर्वे
गुरु सर्वे गुरुककय विक्कसवाये १६ तवा सर्वे
गुरु सर्वे कपुककय विक्कसवाये १६ इम ३२
ये सव ६४ भागा साधा इम ककय गुरु २
गीत ३ स्मिग्ग ४ लज्ज ४ पदना ४ विक्क

० एव सर्वे प्रंगा इत्थ यया स रपमोना ॥

प्रेमविषयो द्विकसयोग स्त्री लयते अनेकगुरुधीतल्लिख्यलषणामा च अतुषां पदार्थां पद द्विकसयोगाः, तस्यैव अतु पटिपद्विनिर्विकसयोगै गुह्यता

देसे लुक्केएत्ययि सोलस जगा । एए चउसठिं जगा । स० कस्सकने स० सीए देसे गुरुए देसे लज्जाए देसे
णिद्धि देसे लुक्के एव जाव स० मउए स० उंसिणे देसा गुरुया देसा लज्जाया देसा णिद्धा देसा लुक्का एत्य
यि चउसठिजगा । स० कस्सकने स० णिद्धि देसे गुरुए देसे सीए देसे उंसिणे । जात्र स० मउए
स० लुक्के देसा गुरुया देसा लज्जाया देसा सीया देसा उंसिणा एए चउसठिजगा । स० गुरुए स० सीए

एते अतुपटि जङ्गा । सर्वः कस्सकः सवः श्रीतो बओल्लुको देसाः लिख्यो देयो कृष्ण एव यावत्सर्वोयदुक्कः सयउज्जो देसा गुरुका
देसा लपुका देसाः लिख्यो देसाः कस्सकः सवः लिख्यो देसा गुरुको देओल्लुको देसाः सीतो देसा उज्जो
यावत्सर्वोयदुक्कः सर्वोयदुक्कः देसा गुरुका देसा लपुका देसाः श्रीता देसाः उज्जो देसाः सवः सीतो देसाः कस्सकः

सवागो जे ते इम ककय दुर १ कर्कय श्रीत २ ककय रिगय ३ गुरु श्रीत ४ गुरु रिगय ५ श्रीत रिगय ६ ये द्विकसवागो । एए चउसठिजगा ।
तेह एवेकम त्रिपे वामठ बीसठममा बुवे इम समसाइ १८३ मांगा बुव तेह १८ यवको जाववा । सव्ये कसकने स सीए देसे गुरुए देसे लज्जाए देसे बिहे
देसे लज्जाए । लवसाइ ककय सवसाइ श्रीत देयो गुरु देसे लपुका देसे रिगय देसे रूय इम इहा चारपव दकववनाल सवाते पडिहा मांमा । एव जाव
मागे मउए सव्ये लज्जाए देसा मुरवा देसा लपुका देसा बिहा देसा लपुका एत्यवि चउसठिजगा । इम वावत् सव मउ सव लज्जा देसे गुरु देसे लपु
रिगय देसे दूर से चारपव चनेकववनाल ए चउसठममा मगा । एत्यवि चउसठिजगा । ए पवि चउसठ मगा कस्सकः एव १२८ । सव्ये कसकने स बि
हे देसे गुरुए देस लज्जाए देसे सीए देसे लज्जाए । इम सव ककय सव रिगय देयो गुरु देयो लपुका देयो पडिहा मांमा । जाव सव्ये मउए
सव्ये लपुका देसा गुरुका देसा लज्जाए देसा सीया देसा लज्जाए । तिचारपको यावत् सव मउ सर्व ककय देयो मउ देयो लपुका देयो लज्जाए चारप

देसै करकनै देसै मउए देसै निद्धे देसै लुके एव जाव स० लज्जाए स० उंसिणे देसा कखका देसा मउया
 देसा निद्धा देसा लुका । एए चउसाठिजगा । स० गुषए स० निद्धे देसै कखकनै देसै मउए देसै सीए देसै
 उंसिणे जाव स० लज्जाए स० लुके देसा कखका देसा मउया देसा सीया देसा उंसिणा । एए चउसाठि

दशाशुको दशः। त्रिगो देशो रूप एव यावत्सर्वो सपुनः सर्वे उपो दशः। त्रिगो देशो देशोऽप्युज
द्रुः। सर्वगुणः सयः। त्रिगो देशः कर्णो देशोऽप्युजो दशः। क्षीरो देश उपो यावत्सर्वो सपुनः। कर्णो देशो देशोऽप्युजो दशः।

४ यमेव श्रवणोत्ते प वत्तसठिमा भगा कछो । एए पवि वत्तसठिमा भुवे एवं १८२ । सर्वे गवए स सोए देसे कवसछे देसे मसए
 दय विवे दमनुवये । तबा सगठा यर सयसा शीत वये ककय देये मृदु देये स्निग्ध देये कच ए पविहामासो । एवं जाय सर्वे सङ्गण स० कसिचे देसा
 कवगुहा देसा मउया देसा बिहा देसा कवळा । दम डावए सव कबु सव सणा देये ककय देये मृदु देये स्निग्ध देये दूध ए वारेदपद घनेकवचनीते
 ए वत्तसठिमासो भगा कछा १४ । एए वत्तसठि मका । ए पोबो वत्तसठो कजी एवं सव २५६ । सर्वे मृगुए स बिजे देसे कवसछे देसे मउए देसे सोए देसे

[illegible]

स्त्रीषु अस्मानि चतुरशीत्यपि कानि मयन्तीति, आतएवोक्त-सहेवेते कथासे इत्यादि । अत्र सप्तफासे इत्यादि । इत्यादि अथ सप्तफास्य पदं स्वल्पव्याप
कथादिपठरहितं व्याख्येत्तु गुर्वीदीनि पदसप्तपदेष्टाभितस्वास्त्यविपद्याकीत्येव सप्त स्पर्शा, एषाण्य गुर्वीदीनां पक्षां पदामासेकत्वानेकत्वान्या

जगा । स० सीए स० णिद्धे देसे कस्करे देसे मउए देसे गुरुए देसे लऊए जाय स० उंसिणे स० लुरके
देसा कस्करा देसा मउया देसा गुरुया देसा लऊया एय मेत चउसठिजगा । सहे ते लफ्फासे तिसिषउ
रसिया जगसया जवति ३८४ । अइ सप्तफासे-सहे करकने देसे गुरुए देसे लऊए देसे सीए देसे उंसिणे

क्षीता देसा उप्पाः एते चतुस्पष्टिर्नङ्गा । सवः श्रीत सव किण्णो देसा ककसो देसो यदुको देसोगुरुको देसो लपुको यावत्सर्वं उप्प सर्वो
रुणो देसाः ककंसा देसा यदुका देसा गुरुका देसा लपुका एवमेते चतुस्पष्टिर्नङ्गाः । सर्व एते पदसप्तो श्रीवि चतुरशीत्यपि कानि मङ्गलकथा
नि जवन्ति ३८४ । यदि सप्तसप्तः-सवः ककंसा देसो गुरुको देसो लपुको देसाः क्षीतो देसा उप्पो देसाः किण्णो देसोरुणः । सर्वः ककंसा

एविव । तथा समसाइ मुटु सर्वं दिनवय देये कर्कय देये मूद देये योत देये उण ए पडिखोमयो जावयो । जाव सगरे लपुए स सुखे देसा ककसा देसा
मउवा देसा सीवा देसा उंसिवा । इम यावत् सवसाइ लपु सवसाइ दूय देये ककय देये मूद देये योय देये उण ए चारेइ चतुवचनात्तपदे चउसठिभी
ममा कसा ३८ । एउ चउसठि मगा । एउ चउसठमया ए पवमो चउसठो कसो एवं सव ३९ । सगरे सीए स विवे देसे कककने देसेमउए देसे मुपुए देसे
लपुए । तथा सर्वं योत सव दिनवय देये ककय देये मूद देये मुद देये लपु ए चारेइ पद वेकववर्तति ए पडिखोमयो जावयो । जाव सगरे उंसिणे स
सवसे देसा ककसा देसा मउवा देसा मुपुया देसा लपुया । इम यावत् सवसाइ उप्पा सगसाइ दूय देये ककय देये मूद देये गुर देये लपु ये चारे
पद एनेकवचने चउसठिभीममो कसा । एवमेते चउसठिजगा । इम एउ चउसठिमया से छठो चउसठो कसो एव ३८४ । सगरे ते कप्पासे तिसि चउरा
विवा मंगसवा मयति ३८४ । एउ सव जज्जयने विवे जप चउसठिइ चरो तोमसे चउरासो मगा पुवे ते विजयो ककसा ३८४ । अइ सप्तफासे । जा स।त

पतुःपति प्रेम्णा प्रवर्तितः सन् सर्वश्रेष्ठविद्यायितोभाविष्यसेनः ककशापदेन सख्याः एव मृदुपदेनापीत्येवमष्टाविंशत्यधिकंमत एव गुरुस्युज्या
मये वर्धनः सन् १२८ स्त्रीताप्राप्त्या मयैवमव १२८ एवं स्त्रियष्टकाभ्यामपि सदेवमष्टाविंशत्युत्तरावस्य नतुभिर्गुणे पञ्चशतानि द्वौदशोत्तराणि

देसे निन्दे देसे लुक्के १, स० कस्करि देसे गुरुए देसे लज्जाए देसे सीए देसे उणिणे देसा निन्दा देसा लुक्का
४, सहे कस्करि देसे गुरुए देसे लज्जाए देसे सीए देसा उणिगा देसे निन्दे देसे लुक्के ४, सहे कस्करि
देसे गुरुए देसे लज्जाए देसा सीया देसे उणिणे देसे लुक्के सहे कस्करि देसे गुरुए देसे लज्जाए देसा सीया

देखोगुरुको देयो लपुको देवा स्त्रीतो दशउणो दयाः स्त्रिया दया रुखाः ४ सर्व कर्कशो दयो गुरुको दयो लपुको देस घीतो देसा
उता देसः स्त्रियो दयो रुख ४ । सर्व ककशो दयोगुरुको देयो लपुको देसाः स्त्रीता देस उण दयारुखः सर्वः ककशो दयो गुरुको देयो

सर्ग द्वे ता । सर्वे ककशे देसे गुरुए देसे लपुए देसे सीए देसे उणिणे देसे लुक्के १ । सगजार् ककश देसे गुरु देसे लपु देसे गीत देसे उ
देसे रित्तव देसे लुक्के ४११११११ य पञ्चिकाभागा ४११११११ दे बीजा भागा । सर्वे ककशे देसे गुरुए देसे लपुए देसे सीए देसे उणिणे देसा विद्या देसा
ककशा ४ । सगजार् ककश देसे गुरु ४१११११ बीजाभागा द्यव्य देसे गीत देसे उणिणे देसे रित्तव देसे लुक्के ४१११११ देसे लपुए देसे लुक्के ४१११११
नति ४११११११ य बीजाभागा पञ्चिका बीकका तथा । सर्वे ककश देसे गुरुए देसे लपुए देसे सीए देसा उणिगा देसा ककशा । सगजार्
ककश देसे गुरु देसे लपु देसे गीत देसे उणिणे देसे लुक्के ४११११११ य पञ्चिका भागा दम व्यादि भगा ककशा य व्यादि
मने बीजा नतुभ ४ । सर्वे ककश देसे गुरुए देसे लपुए देसा सीया देसे उणिणे देसे लुक्के ४११११११ य पञ्चिका भागा दम व्यादि भगा ककशा य व्यादि
एक पद भनेक यवनीत तथा देसे लुक्के ४११११११ य पञ्चिका भागा दम व्यादि भगा ककशा य बीजा नतुभ ककशा ४ ।

देसा उचिणा देसे णिद्धे देसे लुक्के सहे ते सोलस जगा जाणियव्वा । सहे कस्करने देसे गुरुए देसा लज्जा
 या देसे सीए देसे उचिणे देसे णिद्धे देसे लुक्के एय गुरुएण एगत्तेण लज्जाण पुहत्तेण एतेयि सोलस जगा ।
 सहे कस्करने देसा गुरुया देसे लज्जाए देसे सीए देने उचिणे देसे णिद्धे देसे लुक्के एएयि सोलस जगा जा
 णियव्वा । सहे कस्करने देसा गुरुया देसा लज्जाया देसे सीए देसे उचिणे देसे णिद्धे देसे लुक्के एएयि सोलस

सपुंको देसाः शीता देसा उज्जा देसाः खिण्णो देसाः रुण सर्व एत पोळया जङ्गा प्रथितव्याः । सर्वः ककया देवा गुरुको देसा सपुंका
 देगः शीतो देसः उज्जो देसाः खिण्णो देसो रुण एत गुरुकवेदयेन सपुंकेन पृथक्कतेतपि पोळया जङ्गा ३२ । सर्व ककयो देसा गुरुका देसो
 सपुंको देसाः शीतो देसः उज्जो देसाः खिण्णो देसाः रुण एतपि पोळया जङ्गा प्रथितव्या । सर्व ककयो देसा गुरुका देसा सपुंका देगः शीतो

सने कपणे देसे सपुए देसा सोबा देसा उचिणा देसे लुक्के । तथा सगठार ककया देये गुरु देये सव देये ग्रीत देये उच ए
 वेपद पनेन वचनानां पने देये खिण्ण देये लूच ए पडिओ ममा इम व्वादि मयोए सोबा उच एत ककया जङ्गा ३२ । सर्व ते सासस मया भाषियव्या । ए सग
 भा इ साहे भंया जीववा ते इतो नव पाहिसे पान लिप्पोवे । सने ककवे देने गुरुए देसाया देमसोए देसे उचिणे देसे लुक्के । तथा स
 यगार ककया देये गुरु देये लूच ए पद पनेन वचनानां तथा देये ग्रीत देये लूच ए पडिओ ममा ३१ ३२ ३३ । एव गरण एगत्तेण
 सपुंका पुहत्तेण एतेयि सासस भया । इम गुरुए कवे करो सपु पुहत्त करो एव कवे करो पवि साहे ममा ३३ ३४ ३५ । सने ककवे देसा गुरुया देसे
 लूच ए देये मयो देसे उचिणे देसे लुक्के । तथा सगठार ककया देये गुरु इम एत पद पनेन वचनानां देये सव देये ग्रीत देये उच देये खिण्ण
 देये लूच ए पडिओ ममा ३१ ३२ ३३ । एएवि सासस भंया भाषियव्या सने ककवे देसा गुरुया देसा ककया देसे सोए देसे उचिणे देसे लुक्के देसे
 सपुए एएवि सासस भंया भाषियव्या । एव परि सोवे भंया जीववा सव ककया देये गुरु देये सपु एवपद पनेन वचनानां तथा देये ग्रीत देये उच

जगा जाणियव्हा । एय मेते चउसठिजगा कस्करेण सम । सव्हे मउए देसे गुरुए देसे लऊए देसे सीए देसे उसिणे देस णिद्धे देसे लुस्के एयं मउएणयि चउसठिजगा जाणियव्हा । सव्हे गुरुए देसे कस्करे देसे मउए देसे सीए देसे उसिणे देसे णिद्धे देसे लुस्के एय गुरुएणयि चउसठिजगा कायव्हा ३ । सव्हे लऊए देसे क रकरे देसे मउए देसे सीए देसे उसिणे देसे णिद्धे देसे लुस्के एय लऊएणयि सम चउसठिजगा कायव्हा ।

दश उज्जो दशः खिण्णो दशो रुच यतेपि योसञ्च भङ्गा नञितव्याः । एवमेतै बहुव्ययिभङ्गाः ककञ्जो न समम् । सर्वोयुक्ता देवो गुरुको दे
वो लपुको दशः श्रीतो दश उज्जो दशः खिण्णो देवो रुच यवमते युयुवेगापि (समं) बहुव्ययिभङ्गा नञितव्याः । सर्वो गुरुको देवः ककञ्जो
दशो युदुता दशः श्रीतो दश उज्जो दशः खिण्णो दशो रुच एवं गुरुकयापि (समं) बहुव्ययिभङ्गाः कर्हव्याः १८, सर्वो लपुको देवः ककञ्जो
देवो युदुको दशः श्रीतो दश उज्जो दशः खिण्णो देवो रुच एवं लपुकेमापि (समं) बहुव्ययिभङ्गाः कर्तव्याः २५६ । सवः श्रीतो देवः ककञ्जो

दैयै सिग्व दैयै मूय ७ पदिका भनी ४११११११ एव पवि साधे भना जाववा । एव जेते वलसङ्ग्रिमया वलसङ्ग्रहं समं । इम एव वलसङ्ग्रिमया सर्वं व
 यय रपय मवाते ववा ए वल वलसङ्ग्रही । सग्व मलए दैसे मूए दैसे छलए दैसे सोए दैसे छलिये दैसे बिदे दैसे खबखे । इम समझाई मूद दैयै मूदु दे
 यै सयु दैयै गीत दैयै छल दैयै सिग्व दैयै मूय ए पदिका भनी ४११११११ । एव मलएववि वलसङ्ग्रिमया भाविबबवा । इम सर्वं मूदु सधाते पवि वलस
 डि भांना जाववा ए बीओ पलसङ्ग्रही एवं १२८२ । सग्वे मूए एते वलसङ्ग्रह दैसे मलए दैसे सोए दैसे छलिये दैसे खबखे । तथा समझाई मूदु दैयै
 वलय दैयै मूदु दैयै गीत दैयै छल दैयै सिग्व दैयै मूय ए पदिकाभांना १ भांगी । एवं मलएववि वलसङ्ग्रिमया जायववा । इम गुरसवाते पवि वलसङ्ग्रभ
 या १८२ सब पदवा । सग्वे सङ्ग्रह दैसे वलसङ्ग्रह दैसे मलए दैसे सोए दैसे छलिये दैसे बिदे दैसे खबखे । सब सयु दैयै वलय दैयै मूदु दैयै गीत

सद्ये सीए देसे करकने देसे मउए देसे गुरुए देसे लऊए देसे णिद्धे देसे लुके एव सीतेणाधि सम चउसठि
 नगा कायद्या । सद्ये उसिणे देसे करकने देसे मउए देसे गुरुए देसे लऊए देसे णिद्धे देसे लुके एव उसिणे
 नाधि सम चउसठिन्नगा कायद्या । सद्ये णिद्धे देसे करकने देसे मउए देसे गुरुए देसे लऊए देसे सीए देसे
 उसिणे एव णिद्धेणाधि सम चउसठिन्नगा कायद्या । सद्ये लुके देसे करकने देसे मउए देसे गुरुए देसे लऊए

दशो सुदुको दसोगुहको दशा लपुको दशः खिग्यो देवो रुच यय शीतमापि सम वतुप्यदिमङ्गाः कर्त्तव्याः ३२० । सय उणो देसुः ककछो
 दशा म्दुको देसा गुरुका देसो लपुको देयः खिग्यो देवो रुच एवमुजनापि सम वतुप्यदिमङ्गाः कर्त्तव्याः । ३८४ । सयः खिग्यो देय क
 कसा दशो सुदुको दशो गुरुका दशो लपुको दशः शीतो देय उण एय खिग्येनापि सम वतुप्यदिमङ्गाः कर्त्तव्याः । ४४८ । सर्वोक्तो देसुः

दग उण दग रिक्क दे मे कय ए पडिनाभागा । एवं कडएववि सम वरसडिभागा कायद्या ४ । इम कचुमघाते पवि वरसठ भगा कडवा ए बीको वर
 म्दो एव २२१ । मात्रे सीए दे से कयउके दे से मउए दे से गुरुए दे से लुके ए से विसे दे से ककय द मे म्दु दे मे गुरु दे मे कच
 दे मे रिक्क दे मे कय ए पडिनाभागा । एव सीतेववि सम वरसडिभागा कायद्या ५ । इम शीतसघाते पवि वरसठभगा कडवा ए पवमो वरसठो एव
 ३२ । मात्रे वमिदे दे से कयउके दे से मउए दे से गुरुए दे से विसे दे से लुके । सय उण दशो ककय दे मे म्दु दे मे गुरु दे मे कच दे मे खिग्य
 दे मे कय ० पडिनाभागा । ०३ वमिदेववि सम वरसडिभागा कायद्या ६ । इम उवसघाते पवि वरसडिभागा कडवा ० कडो वरसडो एव सव ३८४ । म
 धे विदे देमेकयउके देम मउए दे से गुरुए दे से लुके । सर्व रिक्क दे मे ककय दे मे म्दु दे मे गुरु दे मे कच दे मे शीत दे मे उण
 ० पडिना भागा । ०४ विदेवविदिस वरसडिभागा कायद्या । इम खिग्यसघाते पवि वरसडिभागा कडवा ० सातमो वरसडो ०४ सर्व ४४८ भगा यवा ० ।
 मात्रे पुका एने ककउठे दसे मउए दे से गुरुए दे से लुके । तथा सव कय दे मे ककय दे मे म्दु दे मे गुरु दे मे कच दे मे शीत

[illegible]

देसे मउए देसे गुरए देसे लऊए देसा सीया देसा उसिणा देसे णिद्धे देसे लुरके ४, देसे कककने देसे मउ
ए देसे गुरए देसे लऊए देसा सीया देसा उसिणा देसे णिद्धे देसे लुरके ४, एए चप्पारि चउक्का सीलस
नगा । देसे कककने देसे मउए देसे गुरए देसा लऊया देसे सीए देसे उसिणे देसे णिद्धे देसे लुरके । एए

को मुकुको दसो सपुको वैशः श्रीतो वैशः उज्जा वैशः ४ । वैशः ककषो वैशो मुकुको वैशो सपुको वैशः
 श्रीता वैशः उज्जा वैशः ४ वैशः ककषो वैशो मुकुको वैशो सपुको वैशः श्रीता वैशः उज्जा वैशः ४
 वैशो मुकुको ४ । एते नस्वार द्युतुषा पौन्य मङ्गः । वैशः ककषो वैशो मुकुको वैशो सपुको वैशः श्रीतो वैशः उज्जा वैशः ४

द्यौं ऋदु द्यौं गुह द्यौं ऋषु द्यौं योत द्यौं ऋष ए एष ऋषवचनात् द्यौं खिग्व द्यौं रुष ए पट्टिका मांभी इम चारभंगा स्यापनाथी आबवा । देसे ऋ
 पतदेसे मरप देने गुहए देसे ऋषुए देसा सीया देसा उदिका देसे बिदे देसे द्यौं रुष द्यौं ऋष द्यौं योत द्यौं ऋष ए
 पद प्रनेकवचनात् द्यौं खिग्व द्यौं रुष ए पट्टिका मांभी इषी पणि चारभंगा बिचारि सीवरी ३ । देसे ऋषवदे देसे मरप देसे गुहए देसे ऋषुए दे
 सा सीया देसा उदिका देसे बिदे देसे सुपये । द्यौं ऋष्य द्यौं गुह द्यौं ऋष द्यौं योत ए पद प्रनेकवचनात् द्यौं ऋष ए पणि प्रनेक
 वचनात् द्यौं खिग्व द्यौं रुष ए पट्टिका मांभी इम चारभंगा ऋषा ए योथी वरभंगो एव १६ । एए चत्तारिचत्ता सोरसभंगा । एइ चार चत्तगर्वा
 कोथी सोरसभंगा वाय १६ तथा । देसे ऋषवदे देसे मरप देसे गुहए देसा ऋषुया देसे सीप देसे उदिके देसे बिदे देसे सुपये । द्यौं ऋष्य द्यौं ऋषु द्यौं
 गुह द्यौं ऋषु ए एषपद एषवचनात् द्यौं योत द्यौं ऋष द्यौं खिग्व द्यौं रुष ए पट्टिका मांभी ए स्यापना ११११११ इम चारभंगा । एवं एते गुह

तथा श्रीतोष्णपदान्यां बहुवचनान्ताज्यामेतएव ४ एव चैते १६ तथा गुरुलपुपदेन बहुवचनान्तनीतएव ४ तथा लघुगीतपदान्यां बहुवचनान्ता

एते गुरुएण एगस्येण पुहत्तेण सोलस जगा कायव्हा । देसे कस्कन्ते देसे मउए देसा गुरुया देसे लज्जाए देसे
सीए देसे उसिणे देसे णिद्धे देसे लुस्के एए सोलस जगा कायव्हा । देसे कस्कन्ते देसे मउए देसा गुरुया दे
सा लज्जाया देसे सीए देसे उसिणे देसे णिद्धे देसे लुस्के एएवि सोलस जगा कायव्हा । सखेवि ते चउसन्ति
जगा । कस्कन्तमउएहि एगस्यएहि ताहे कस्कन्तेण एगस्यएण मउएण पुहत्तेण एतेचेत्र चउसन्ति जगा कायव्हा ।

ग्यो दक्षो रुचः एवमेते गुरुबैकत्वान पुष्यज्ञान पीठय जङ्गा कतव्या । दक्षः कर्कशो दक्षो यदुको देया गुरुका देष्टो लपुको देष्टः क्षीतो
देष्टः क्षप्तो दष्टः क्षिप्तो दक्षो दक्षो रुच एत पीठय जङ्गा कर्तव्याः । देष्टः कक्षशो देष्टो यदुको देष्टा गुरुका देष्टा लपुका देष्टाः क्षीतो दक्ष उ
प्तो दष्टः क्षिप्तो दक्षो रुच एतपि पीठय जङ्गा कतव्याः । सर्वे अपि चैते बलव्यष्टिर्मङ्गाः कक्षयसदुक्ते रेकत्वान ततः कक्षानैकत्वान सदुक्ते

एव एवमेते पुहत्तेच सावसमगा कावव्या । इम पञ्च गुरुभ्यः सवाते एकत्वे प्रबल्यो करो सावैभगा विचारी उपवागे करो कक्षदा १६ एव १२ । देसे क
क्षदे देसे मचः देसागुरुया देसे लक्ष्म्य देसे सीण देसे क्षिप्ते देसे लुस्के ०९ सीखसमगा कावव्या । देसे कक्षय देसे सदु देमे मुष्ट ए एकपद
पतववचनान्त तथा देमे लक्ष्म्य देमे योत देमे लक्ष्म्य देमे क्षिप्ते देमे रुच ए पक्षिवाभागा ११११११ इम प पक्षि चारभगा कक्षदा एव पक्षि साव
भगा कक्षदा १६ एवं ८८ । देसे कक्षय देसे मच ए देसागुरुया देसा लक्ष्म्य देसे सीण देसे क्षिप्ते देसे लुस्के । देमे कक्षय देमे सदु देमे गव
देमे लक्ष्म्य ए देपद पक्षिवाचनान्त तथा देमे योत देमे लक्ष्म्य देमे विमग्न देमे रुच ए पक्षिवाभागा इम ए ११११११११ पक्षि ४ भगा । पक्षि सावसमगा
कावव्या । इमे चार चरभयो ए पक्षि सावैभगा काव १४ । सखेवि ते चउसन्ति एगस्यएहि । सगसाहे पक्षि प्यादि यकोमाहे
चउसन्तिभगा कक्षय सदु ये देजपय ए कक्षयन बहुवचन यको साधी एवम । ताहे कक्षय देमे मचएव पुहत्तेच एतेचेत्र चउसन्तिभगा कावव्या ।

[illegible]

ताहे करकन्ठेण पुहसएण मउएण एगसएण चउसठि जगा कायखा ताहे एतंहिचैय दोहिधि पुहतेहि चउ
सठि जगा कायखा जाय देसा देसा कस्कना देसा मउया देसा गुरुया देसा खऊया देसा सीया देसा उसिणा देसा

न प्रपञ्चैर्नैत यय बहुप्यपि संज्ञाः कथव्या । ततः कस्येन पुण्येन बहुकर्मकस्येन बहु पपि जन्मः कथव्या । सतद्येताव्या द्वाभ्या यदुच्यन्ता
 नान्ता बहुपपिभन्नाः कथव्या यायदृष्टाः कर्मव्या वक्षा मुद्रका वगा मुद्रका वक्षा सपुष्पा देवाः क्षीता देवा सध्या देवाः त्रिगुणा वगा क

तद्वैति तदनन्तर अद्वैते तिचारपक्षो अक्षय एवत्यपक्षे करो मनु ब्रह्मपक्षे करो मनु कससुखं पुद्गलएव स
उपच एगतएवं चतसृष्टिभागा वासव्या । तिचारपक्षो अक्षयपक्ष चतसृष्टिभागा पक्षेकरी नृक्षपक्ष एवत्यपक्षान्त पक्षेकरी चतसृष्टिभागा पूर्वोक्त यत्तेकरी स
मुक्तमेव ब्रह्म । तात्रे एतेद्विपक्ष द्वाविमि पुत्रलोचि चतसृष्टिभागा आसव्या । तिचारपक्षो एव अक्षय ब्रह्मचरान्त पक्षेकरी पूठिकी
परि चतसृष्टिमंगा वरवा तेद्विमात्रि जेवकाभायो देखावती करेको — जाव दसा अथखडा देसा मरसा देसा मुक्का देसा लहया । यावत् देगे अक्षय देगे
मनु देगे मुर देगे सपु । देसा सीया देसा अविषा देसा बिडा देसा लुवडा एसा अपपिण्डिमाभागा । एगे योत देगे छत्र देगे दिगम्बर देगे अक्ष सर्व एव

भ्यां पूर्ववत्पुनरिति नङ्गाः कृतव्याः, एतादृशवितथतकथतुःपुष्टयो भीसिता द्वे शते पदपञ्चाशदधिके स्वातामिति एतदेवाह-सर्वेते अष्टकावे दोषप्यसा जगसया भवति ० एतेषा च सुकतरमतिपतये यत्रकमिह ॥ वादरस्यस्य जगसया भवति ॥ वादरस्यस्ये चतुरादिकाः सप्तशो भवति तत्र च चतुःसप्तशोद्विपु खमेव यीशकाभा अष्टविंशत्युत्तरयतस्य चतुरशीत्यधिकप्रयतस्य द्वाविंशोत्तरप्रयतस्य पदपञ्चाशदधिकप्रयतस्य स्य च मावाद्ययोश्च मान भवतीति । परमाख्याधिकारादेर्देवाह-कथत्यादि ॥ तत्र द्रव्यरूपः परमाणु द्रव्यपरमाणु रेकोषु वर्णादिभावाभा

णिश्चा देसा लुस्का एसो अष्टास्किमो जगो सर्वे ते अष्टकासे दो ठप्यसा जगसया भवति । एव एते वादर परिणए अणतपएसिणु सर्वे सर्वेसु सजोएसु चार ठयउया जगसया भवति । कइविहेण जने ! परमाणु पोगले पयसे ? गोयमा ! अउविहे परमाणुपोगले पयसे, तजहा-ठसुपरमाणु खेसपरमाणु कालपरमा

हा एय पयिमो नङ्गाः । सर्वे जेते अटस्पई वे पदपञ्चाशदधिके अङ्गुशात भवतः । एव सते वादरपरिवते अलप्रवृत्तिसे स्वग्ये सर्वपु सयो यदु द्वावदस पयवत्पयिक्कानि अङ्गुयतानि भवन्ति । कतिविधी भवन्ति । परमाणुपुद्गलः प्रकृतः ? गौतम ! चतुर्थिचः परमाणुपुद्गलः प्रकृत एव

पञ्चकवचनात् पचेकरी ११११११११ चउसठिमोमो कविधो एव समसाई भंगाबको खेइकाभंगो । खग्ये ते चउकासे दाहपयसा भयसया भवति । समसा ई तेव पाठअयनविदे चार चउसठी मिक्का शवसे अय्यक भमाणुवे । एव एते वादरपरिवए अणतपएसिणु अवे । इम एव वादरपरिवत चनत्ताप्रदेशिक्क खय्यन विदे । सर्वेसु सजापसु चार अणउया जगसया भवति । समसमा मेखियाबकी वारे से खिक्कभंगा अवे ते इम, चार अणु ममा ११ यंअय्य भंगा १२८ पयस्ये १२८ सातअय्ये ११२ पाठअय्ये २५१ ए सभ मिक्का १२८ भगा भया, परनाबना भंगाबकीव कचेसे--वाविहेण भते परमाणुपोगले प । जे तवे मेवे हेमगबन् परमाणु पुद्गल प्रकया ६ ५० अणर । भायमा चउविहे परमावपाअसे ये त । हेगौतम चारेमेवे परमाणुपुद्गल अणो ते कचेसे--व परमाणु खेसपरिमाअ काहपरमाणु मावपरमाअ । द्रव्यरूप परमाणु ते द्रव्यपरमाणु ते एव अणु खेसपरमाणु एव आवायप्रदेम २ काहपरमाणु ते

त्राणेन निष्पन्नोऽविनायिकम एकत्रय इत्यर्थं विनाशयितुमशक्योवेति ॥ विघातितमघाते पञ्चमः २० ॥ ५ पञ्चमे पुद्गलपरि-
रिचाम उक्तं यस्तु पृथिव्यादिभ्योपरिचामोऽजिनीयत इत्येवं सम्यग्दृष्ट्यास्येदमादिसूत्र-पुठवीत्यादि ॥ एव जहा सतरसमसए कपुठ्वेवसति ॥ ५

श्रुक्तामे । त्रायपरमाणूण जते । कठविहे पखसे ? गीयमा ! चउच्चिहे पखसे, तजहा-धणमते गधमते रस
मने कासमत सेय जत । जते ! सि ॥ वीसइमस्स पधमो उहेसो सम्मत्तो ॥ २० ॥ ५
पुट्टीकाडण जते । इमीसे रयणप्पज्जाए य सक्करप्पज्जाए य स्यतरा समोहए समोहणिप्पा जे जविए सोहम्मे
कप्पे पुट्टीकाडयप्पाए उययज्जिप्पाए सेण जते । कि पुच्चि उययज्जिप्पा पक्खा स्याहारेज्जा पुच्चि स्याहारिप्पा

स ? मोतम । जतुविपः प्रपन्नं लोपाया वज्रयान् गन्धवान् रसवान् स्पष्टवान् तद्वत् प्रवृत्त । ॥ इतिविघातितमस्य पञ्चमः सहेष्टः
॥ २० ॥ ५ ॥ पुठवीकायिको प्रवृत्त । अस्यां रसप्रज्ञायां शुद्धेराप्रज्ञायां वातरा समवदतः समवदस्य यो भविकः सीपर्मकस्ये पुपि

दे कक्षा १ य उत्तर । मायमा वज्रविहे यं त । हेमोतम चरिभेहे कक्षा ते कहेहे—पखसे पखसे । वज्ररहित गन्धरहित रसरहित
स्य रहित । भावपरमावच मते कदविहे यं । भावपरमावच हेमवचन् केतकेभेहे कक्षो १ य उत्तर । मायमा वज्रविहे यं त । हेमोतम चरिभेहे क
क्षा ते कहेहे—शर्मन यधमते रसमते काममते । वज्रवत गन्धवत रसवत् कार्यवत् । सेवमते २ ति । तद्वति हेमवचन् तुल्ये कक्षा ते सव सखसे ।
बोधमस्य पधमा इहेवा सखता । ए बोधमा यतकथा यं वमोचहेमो पूरा कयो २ । ५ । पञ्चमे उहेमो पुट्टकपरिचाम कक्षो
जो पृथगे पादि जोगपरिचाम कहेहे—पुठविक्काइएवं भते इमोसे रयणप्पमाएय सक्करप्पमाएय यंतरा समोहए समोहविप्पा । पविबोकायिक हेम
वचन् एवमेव रसप्रभापविबो पने मक्करप्पमापविबोने यंतरा कद्विये विचासि समुदात करे समुदात करोने । जे भविए सोइकेकेके पठविकारवत्ताइ
नरयज्जिप्पाए । अ मय कद्विये सीपर्मदेवकाकने विने अपविवा वाप्य तेइ जीव सीधर्मनासे देवकाकनेविपे पविबोकाययसे उपजे । सेव भते मि पुग्गि

नेम नयरमूर्त्ति तदिदं-पुष्टिदा उद्यवज्जिज्ञा पञ्चा पाहारेष्वा पुष्टिवा पाहारिणा पञ्चा उद्यवज्जिज्ञेस्त्वादि । अस्वभायमर्थः-योगेन्नुक्तसंज्ञिन समुद्भातनामी स पूयं समुत्पद्यते तच्च गच्छतीत्यर्थः । पद्यादाहारयतिश्चारीरामायोण्यायुत्तलान् यद्धृत्तीत्यर्थः, अत उच्यते-पुष्टिं वा उद्यवज्जिज्ञा पञ्चा

पञ्चा उद्यवज्जिज्ञा ? गोयमा । पुष्टिवा उद्यवज्जिज्ञा एव अहा सप्तरसमसए ठधुवेसए जाव सेतणठेण गोयमा । एव बुद्धइ-पुष्टिवा उद्यवज्जिज्ञा णवर तेहि सपाउणिक्का इमेहि स्थाहारी अस्सइ सेस तच्चैय । पुठ थीकाइएण जत ! इमीसे रयणप्पज्जाए पुठवीए सक्करप्पज्जाए पुठवीए अत्तरासमोहए । जे नयिए ईसाणे

पीकापिक्तया उत्पद्यत स प्रदत्त । किं पूर्वं मुत्पद्य । पद्यादाहारयेत् पूव माहाय्य पद्या रुपपद्योत, गौतम । पूर्वं वा उत्पद्य पाहारयेत् ए य पद्या समदधमं क्षते पद्योद्देशके यावत्तमेतार्थेन गौतम । एवमुच्यते पूर्वं वा उत्पद्योत । नवर तौ, सव समाप्तुपान् एभिदाहारो प्रक्यते क्षे यं तच्चैव पुष्टिबीकापिको प्रदत्त । अस्यां रजमभावा हाकराज्जायां च पुष्टिव्या मन्तरा समवहत्त यो मव्यः इक्षाने कल्पे पुष्टिबीकापिक्त

उद्यवज्जिज्ञा । तेह हेमगवन् स्वं पूर्वं अपकीने एतत्वे अद्यतरीने । पञ्चा पाहारेष्वा पुष्टिं पाहारिणा पञ्चा उद्यवज्जिज्ञा । पञ्चे पाहार करे पाहार पञ्चे पद्यदा पूर्वं पक्षिवा पाहार करीने पञ्चे अपवे इ म० उत्तर । गोयमा पुष्टिवा उद्यवज्जिज्ञा । हेगौतम पूर्वं अपकीने अद्यतरीने पञ्चे पाहार करे । एव जहा सत्तरसमसए करे सए । इमं जिम सत्तरमा यतक्का अहाउहेयाजे भिये क्खी तिम इत्ता पवि क्कवा । जाव सेतेषुच गोवमा एव बुद्ध । यावत् ते तत्वे पद्य हेमीतम इम क्कवा । पक्षिवा उद्यवज्जिज्ञा । पूर्वं अपकीने पञ्चे पाहार करे पवि नवी पूर्वे पाहार करीने पञ्चे अपवे । नवर तेहि सपाउणिक्का । एतत्ताविमेष ते सवाते सपाउच इसा क्कवा । इमेहि पाहारी मय्हर सेसं तत्वेव । ० सवाते पाहार क्कवो इत्थादि मेष तिमहीज क्कवो । पठवीकाइएव भते इमीसेरयचण्णमाए पुठवीए सक्करप्पमाए पुठवीए अत्तरा समोइए । पुष्टिबीकापिक्क हेमगवन् एव रजमभा पुष्टिवो तथा मन्तरय भाएविबीने विषासे समुद्भात करे करीने । जे मयिए ईसाणे क्षणे पुठविक्काइयत्ताए उद्यवज्जिज्ञाए एवचय । जे मय्य इमान देवकोट्ठनेविपे पुष्टिबीकाए प

प्राकारम् । यः पुनरोन्मिताय नितसमुद्गातामी स पूर्वसाधारयति इत्यतिशये प्रदेष्टुमशेषेणाहारं यच्छतीति तत्समस्तस्य प्राक्तनं क्षरीरं
लपदेनामुत्पत्तिं यथा वदति यत उप्यते-पुनरि आहारिणा पक्का अवलम्बेनिति ॥ विज्ञातिसमये पक्षः २० ॥ ६ ॥ मासमाना

कप्ये पुठ्वीकाइयस्त्राए उयवाएयस्त्रो । एय चैव जाय ईसिप्यस्त्राए उयवाएयस्त्रो । पुठ्वीकाइएण जते !
नक्करप्यन्नाए याडुयप्यन्नाए पुठ्वीए अतरासमोहए । समोह २, जे जविए सोहम्मे जाय ईसिप्यन्नाए ।
एय एणण कमेण जाय तमाए । अहेसत्तमाए पुठ्वीए अतरा समोहए २० २ जे जविए सोहम्मे कप्ये जाय
ईसिप्यन्नाए उयवाएयस्त्रो । पुठ्वीकाइएण जते ! सोहम्मीसाण सुणकुमारमाहिंदाणय कप्याण अतरा

या उत्पद्यते एव चैव एव याव दीपरमायुष्माराया इत्यादयितव्यः । पृथिवीकायिको जदन्त । शर्कराप्रभाया वासुकाप्रभाया पृथिव्या मन्तरा
समवहतः समवहत्य यो नव्यः सोऽपने यावदीयत् मायुष्मारायो । एवमेतेन कमेव यावत्तमाया शयः सप्तमायाच पृथिव्या मन्तरा समवहतः
सन् योनय्यः सोऽपने करये यावदीयत् मायुष्माराया इत्यादयितव्यः । पृथिवी कायिको जदन्त । सोऽपनेसाणयोः सुल्लुम्मारमाहेन्द्रयोश्च कल्पयो रन्तरा
च अपने इत्यादि मयु सत्त इमदीज पृथिवी परे कवचा । इम जाव ईसिप्यभाराए कवचाएयस्त्रो । यावत् ईप्याभारा पृथिवी कमेव उपपात कवचा उप
त्रावचा । पठ्वीकाइयाच मत्त सक्करप्यभाए वासुक्कप्यभाए पुठ्वीए अतरा समोहए २ ता । पृथिवीकाग्रिक्क जेमगवन् शर्कराप्रभाइयिको पने वासुक्कप्रभा इ'
विश्वेने विचाने समहात करे समहात करोम । जे भविए सोहक्क जाव ईसिप्यभाराए । जे भव्य सोऽपम इवकोक इत्यादि यावत् इप्याभारा मने उप
कावचा । एव एवच कमेव जाव तमाए अहेसत्तमाए पठ्वीए अतरा समोहए २ ता । इम इहे पन्नुजमे करी वावत् तमानाम कडो पृथिवी पने मोये
मातमोइद्विचो न विचाने समहात करे समुहात करोमे । जे भविए सोहक्के कप्ये जाव ईसिप्यभाराए , कवचाएयस्त्रो । जे भव्य सोऽपमनाम देवकोकने वि
जे यावत् इवत्तभारा ते सिद्धिमिक्का ता कमेव उपकावचा । पुठ्वीकाइएण मत्त साहक्कोसाच सुक्कम्मार माहिंदायस्त्र कप्याच अतरा समोहए २ ता ।

સમોહણ સં ૨ જે ત્રિયણ રૂમીસં રચણપ્પનાણ પુઠવીણ પુઠવીકાઢ્યત્તાણ ઉવચજ્ઞિસણ સેણ ત્રતે ! પુઠ્ઠિ
 ઉવચજ્ઞિસા પક્કા ઘ્યાહારેજ્ઞા સેસ સચેય, જાવ સે તણઠેણ જાવ ણિસ્કેચન્ ! પુઠ્ઠવીકાઢ્યણ ત્રતે ! સો
 હમ્મોસાણાણ સણકુમારમાહિવાણય કપ્પાણ ઘ્યંતરા સમોહણ સં ૨ જે ત્રિયણ સક્કારપ્પનાણ પુઠ્ઠવીણ પુઠ્ઠવી
 કાઢ્યત્તાણ ઉવચજ્ઞિસણ ! એવ ચેસ એવ જાવ ઘ્યંહે સત્તમાણ ઉવચણયક્કો ! એવ સણકુમારમાહિતાણા ઘન્ન

સમયહતઃ સમવહત્ય યો પ્રવ્યો ડસ્યાં રત્નપ્રજાયા પુચિબ્બા પુચિબ્બા કાપતયો ત્થપાતે સ જરત્ત ! પિ પૂર્વમુત્પદ્ધ પદ્ધાદાદારયેત્ ! એપ સચેય !
 યાવ સત્તેનાર્થેન યાચાન્નિસેપકા ! પુચિબ્બીકાચિકો જરત્ત ! ઈપર્મે જ્ઞાપયો સનત્કુમાર માર્હેદ્વયોદ્ય કસ્યયો રત્તરા સમવહતઃ સમવહત્ય યો જ
 વ્ઘઃ સકરપ્રજાયાં પુચિવ્યાં પુચિવ્યાં કાપતયો ત્થપાતે ! એવ ચેવ ! એવ યાવ દપ્પ સત્તમાયા મુત્પાદયિતથ્થ ! એવ સનત્કુમાર માર્હેદ્વયો પ્રક્લ
 દ્વિબ્બીકાચિક હેમયવન્ સોવમ રમાગ પને સનત્કુમાર માર્હેન્દ્ર દેવકાકને વિચારે સમજાત કરોને ! જે મવિદ રમોસે રચણપ્પનાણ પુ
 ઠવીણ પુઠ્ઠવીકાઢ્યત્તાણ કવચ્ચિત્તણ ! જે મચ્ચ વજ રત્તપમા પુચિબ્બીકે વિપ પુચિબ્બીકાચયેએ જપણે ચતરે ! જેવ મતે યાવિ જવચ્ચિત્તસા પચ્ચા પાજા
 રિચ્ચા જેવે તથે ! મિદ્ધ હિમયવન્ યદિચ્ચા જ્ઞયલોને જવતરીને પહે પાદાર પદે રત્ત્થાવિ પ્રત્ત જજ્ઞા યેય તિમ્મહીજ જજ્ઞા ! જાવ સેતેપહેજ જાવ વિ
 જોરયો ! યાવત્ તેવે પદે જેતેત્તમ રત્ત્થાવિદિ જાવત્ તિવેપ જજ્ઞતા જતર વજ્જ જજ્ઞી ! પુઠ્ઠવીકાઢ્યજ મતે જાજ્ઞીસાચાવં સજ્જુનાર માહિતાવ
 જરપાર્થ પતરા સમોહણ સં ૨ ! દ્વિબ્બીકાચિક હેમયવન્ સોવમ રમાગ પને સનત્કુમાર માર્હેન્દ્ર દેવકાકને વિચારે સમજાત કરોને !
 જે મવિદ સત્તરપ્પમાણ પુઠ્ઠવીણ પુઠ્ઠવીકાઢ્યત્તાણ કવચ્ચિત્તણ એવચ્ચ ! જે મચ્ચ પ્રજ્ઞરપમા પુચિબ્બીકે વિપે પુચિબ્બીકાચયેએ જપણે રત્ત્થાવિ પૂર્વસોપરે જ
 જ્ઞા ! એવ જાવ પહેસત્તમાણ જવચ્ચાણજ્ઞો ! રત્ત જાવત્ મીલે સાતમો પુચિબ્બીકેએ જપજાજ્ઞા ! એવ સજ્જુમારમાહિતાયા ર્થમ્મોમધ્ધ જપ્પચ્ચ પતરા
 સમાહણ સં ૨ ! રત્ત સનત્કુમાર માર્હેન્દ્ર પને રત્તજ્ઞામા દેવકાકને વિચારે સમજાત કરોને ! મુજરવિ જાવ પહેસત્તમાણ જવચ્ચાણજ્ઞો !

लोमस्स कप्पस्स अत्तरा समोहए स० २, पुणरवि जाव अहे सप्तमाए उववाएयहो । एव अज्जलोमस्स
 उतगस्स य कप्पस्स अत्तरा समोहए पुणरवि जाव अहे सप्तमाए, एव उतगस्स महासुक्कस्स कप्पस्स
 अत्तरा समोहए पुणरवि जाव अहे सप्तमाए, एव महासुक्कस्स सहस्सारस्स य कप्पस्स अत्तरा पुणरवि जाव
 अहे सप्तमाए, एव सहस्सारस्सय ध्याणयपाणयकप्पाण अत्तरा, पुणरवि जाव अहे सप्तमाए । एव ध्याणय

साकस्य कल्पस्यान्तरा समवहतः समवहतस्य पुनरपिपावदयः सप्तमाया मुत्यादयितव्यः । एव अत्र सोकस्य सान्तकस्य कल्पस्या अन्तरासमव
 हतः समवहतस्य पुनरपि पाव दयः सप्तमाया मुत्यादयितव्यः । एवं सान्तकस्य महा सुक्तस्यकल्पस्यान्तरा समवहतः समवहतस्य पुनरपि पावद
 यःसप्तमाया मुत्यादयितव्यः । एवं महासुक्तस्य सहस्रारस्यकल्पस्यान्तरा समवहतः समवहतस्य पुनरपि पावदयः सप्तमाया मुत्यादयितव्यः ।
 एवं सहस्रारस्या नव प्रायत कस्यपी रन्तरा समवहतः स० पुनरपि पावदयः सप्तमाया । एवं मानत प्रायतारवाप्युत कस्याना मन्तरा सम

बहो यावत् नाव सातमोपूबिबो कम उपजाववा । एवं ईमबामस्य उतगस्य कल्पस्य अतदासमोहए स २ । इम अत्र देवकाव अने सान्तकनामा अहः
 देवकावने विषासे समुदात करे करोने इत्यादि । पुनरवि जाव अहे सप्तमाए । बहो यावत् नीचे सातमोपूबिबोबगे उपजाववो । एव अतमस्य महा
 मुदस्य कल्पस्य अतदा समोहए । इम सातकनामा देवकावने अने महा शुक्लनामा सातमादेवकोवने विषासे समुदात करोने इत्यादि । पुनरवि जा
 व अहे सप्तमाए । बहो यावत् नीचे सातमोपूबिबी बगे उपजाववा । एवं महासुक्तस्य सहस्रारस्य कल्पस्य अतदा । इम महायुक्त देवकोव अने सुव
 याद देवकावने विषासे समुदात करोने इत्यादि । पुनरवि जाव अहे सप्तमाए । बहो यावत् नीचे सातमोपूबिबोबगे उपजाववो । एव सहस्रारस्य
 पावय पावय कल्पस्य अतदा । इम सहस्रारनामा देवकावने अने मानत प्रायत देवकावने विषासे इत्यादि । पुनरवि जाव अहे सप्तमाए । बहो या
 वत् नीचे सातमोपूबिबोबगे उपजाववो । एवं पावय पावय अतदा । इम मानत प्रायत पावय अतदा । इम अन्तुतनामा देवकोवने

पाणयश्चारणश्चतुताण य कप्पाण स्यतरा, पुणरयि जाव स्यहे सप्तमाए एवं स्यारणश्चतुताणं । गेवेज्जागवि
माणाण य स्यतरा पुणरयि जाव स्यहे सप्तमाए एव गेवेज्जागविमाणाण स्यणुस्रविमाणाण य स्यतरा । पु
णरयि जाव स्यहे सप्तमाए एव स्यणुस्रविमाणाण । ईसिप्पन्नाए य पुणरवि जाव स्यहे सप्तमाए उयवा
यसो, स्याउकाइएण जेत । इमीसे रयणप्पन्नाए य सक्करप्पन्नाए च पुठवीए स्यतरा समोहए स० २ जे ज्ञवि

वहतः स० पुनरपि यावदपः सप्तमार्थाः । एव मारखायुतयो र्वैवकविमानानां चान्तरा पुनरपियावदपः सप्तमार्थाः । एव र्वैवक विमानानां
नुत्तर विमानानां चान्तरा समवहतः पुनरपियावदपः सप्तमार्थाः । एव मनुत्तरविमानाभा मीयत् प्राप्ताः सप्तमार्थाः पुनरपि
यावदपः सप्तमार्थाः सुत्तरात्तया च्यपुचिप्पा चान्तरा समवहतः । सप्तमवहतयो ज्ञवि

विधाने इत्यादि । एव रवि जाव सप्तमाए । एव जावत् मोचे सातमी पृथिवीकेयं उपजाववा । एवं पारव चयुताच मवेज्जागविमाना च स्यतरा ।
एव पारव चयुता देवनाम्ने र्वैवकविमानने विधाने इत्यादि । एव रवि जाव सप्तमाए । एव जावत् मोचे सातमी पृथिवी केयं उपजाववा । एवं
र्वैवकविमानाचं सप्तमवहतमाचय स्यतरा । इम र्वैवक विमानने चयुत्तर विमानन यतो विधास इत्यादि । पुनरवि जाव सप्तमाए । ए
नो जावत् मोचे सातमी पृथिवी केयं उपजाववा । एव सप्तमवहतमाचय इति विधाने पारव चयुत्तर विमानन यतो विधास इत्यादि । पुनरवि जाव सप्तमाए । ए
इत्यादि पृथिवीपरं । पुनरवि जाव सप्तमाए उपजाववा । इम यतो जावत् मोचे सातमी पृथिवीकेयं उपजाववा ए पृथिवीकेयना स्यात्तावा क
या इति पारवायना याजाया कर्त्तव्यं—पाठकाइय भेत इमोसे रयवप्यभाएय सक्करवभाएय पुठवीए स्यतरा समोहए स० २ । पारवायिव इमवप्य ० इ
एतवपमा र्विधाने एव यक्करा भ पृथिवीने विधासे सुत्तरात्त करे करोने । जे भवि ए सोइये कपे पाठकाइयत्ताए उपवज्जितप । जे मय्य सोधममा
इसोवने विने पारवायिकपे उपवज्जित तादि । सप्तमवहतमाचय स्यतरा विम पृथिवीकेय विधाने विने सप्तम तिम इती पपि कइवा ।

ए सोहम्मे कप्पे स्याउकाइयस्स जाय से तेणठेण एव पठमा
 दोन्नाण अतरा समोहत्त जाय ईसिप्पन्नाराए उववाएयहो । एव एण्ण कमेण जायतमाए अहे सत्तमाए
 पुत्तग्रीण अतरा समोहत्त स० २ जाय ईसिप्पन्नाराए उववाएयहो, स्याउकाइयहाए स्याउकाइयाएण जत्ते !
 सोहस्मीमाणाण सणकुमारमाहिदाण य कप्पाण अतरा समोहत्त स० २ जे अत्रिए इमीसे रयणप्पन्नाए
 पुत्तग्रीए घणोदधिघणोदधियलएसु स्याउकाइयत्ताए उववाज्जिअए सेस त चेव एव एण्हि चेव अतरे समोह

कः सोपमं करपउष्कायतयोत्पद्यते । अय यथा-पृथ्वीकायिकस्य यावत् ततोऽनार्यम् । एव प्रथमा द्वितीययो रत्तरासमवदत्त यावदीयत्
 प्राग्नारायो उत्पादयितव्यः एव यैतन्न कम्प यावत्तमाया मयःसप्तमाया पृथिव्या मत्तरासमवदत्त समवदत्त्ययाव दीप्यमाग्गाराया मुत्था
 दयितव्यः । अष्कायिकतयाऽष्कायिको ब्रह्म । सोपमं ज्ञानसन्तकुमारमाहेन्नाको च करुणा मत्तरासमवदत्तः समवदत्त्य यो जिविबोऽस्यां
 रवप्रमायां पृथिव्या पमोदधि पमोदधिवत्तपु अष्कायिकतयोत्पद्यते । अये तथैव । एव सतीयेवात्तरेपु समवदत्तो यावदयः सप्तमाया पृथिव्या
 आद्य नैतेचइव एव पठमा दावाच अंतरा समाज्या आद्य ईसिप्पमाराए उववाएयहो । आद्य तथे च्चे ईभोवम इत्थादि पूरवत् इम प्रथमा द्वितीया
 पवित्रेण विधाने समुदात्त करोने आद्य ईसिप्पमाराए विधे उयवाबको । एवं एव च्चे कमेवं आद्य तमाए च्चेसत्तमाए पुठवीर अंतरा समोहत्त स० २ ।
 इम ईवेपुत्तमेवरो यावत् तमा बहोपुवित्रोने एने नीच सातको पुवित्रोने विषासे समदात्त करोने । आद्य ईसिप्पमाराए उववाएयहो आद्य
 आद्यत्ताए । यावत् ईपटवाग्गारा उये उयवाबको आद्याधिक एवे । आद्यत्ताएयएव मते साधुसोसाचारं चर्चकुमार माहिदाय च्चे
 इए २ । आद्याधिक इमवदन् सोधम ईमानने एने सन्तकुमार माहेत्त देवशाकने विषासे समदात्त करोने । जे मविए इमीसे रवप्यभाइ पठवोए ।
 जे भव्य एव रत्तप्रमानाम पृथिवीने विधे । अर्थादधि च्चेदधिचत्तपु । अर्थादधिने विधे अनोदधिवत्तपु । अर्थादधिने विधे । आद्यत्ताए उववदत्तपु सेस तथे

જાનું જાય અહેમત્તમાણ પુઠવીણ ઘળોદધિઘળોદધિચલણસુ આઝકાફયત્તાણ ઉઘવણયછો, એવ જાય અણુ
 ત્તાયિમાણાણ ફસિપ્વનારાણ પુઠવીણ અતરા સમોહણ જાય અહે સસમાણ ઘળોદધિઘળોદધિચલણસુ ઉઘવા
 ણયછો ૨ યાઝકાઙણ નતે ! ફમીસે રયણપ્વનાણ પુઠવીણ સક્કારપ્વનાણ પુઠવીણ અતરા સમોહણ સમોહ
 ઙ્ગા જે ન્ત્રિણ મોહમ્મે કપ્પે યાઝકાફયત્તાણ ઉઘયજિણણ એવ જાહા સત્તરસમસણ યાઝકાફયઙ્ગેસણસુ તહા

પનાદપિ પનોદધિયત્તયુ સ્પષ્ટાપિકતયોત્પાદયિતભ્યઃ । એવ યાવદનુત્તરવિનાના મીયરપ્રાન્નારાયાઃ પુષિય્યા અન્તરા સમવહતઃ । યાવદયઃ સસ
 માયો પનોદપિ પનાદધિયત્તયુ ક્ત્વાદયિતભ્યઃ । વાયુકાયિકો નદન્ત । અસ્યારભમનાયા પુષિય્યાં શુકરાપ્રજાયા પુષિય્યા મન્તરા સમવહત ,
 નમયદ્વિત્યયોનયિકઃ સીપર્મ કણ વાયુકાયિકતયો ત્પયતે । એવ યથા સસદશ શતે વાયુકાયિકોદેસે (સ્કન્મ્) તયેદાપિ નવરમન્તરેયુ

૨ । પરાકાયિક પદે ક્ષપ્તે દત્વાદિ સઘ પૃથિવાપરે મેય તિમ્મફોજ કહવા । ૫૫ એવિ જેવ અતરે સમાજનાયા । ૬૫ દયફોજ કરો નિદે પજનાજ પન્તરા
 ન વિદે સમુદ્રાત કરોને । ૭૫ અગ્નિસત્તમાવ પુઠવીણ ઘણાદધિઘળણસુ યાઝકાફયત્તાણ ઉઘવાણયકો । યાવત્ મોષે સાતમો પુષિવોનો ઘનાદધિ
 ઘનાદધિવહન વિદે પરાકાયિકપદે ઉપજાવજા । એવ જાય અનુત્તરવિમાનાર્થ દિસિપ્પમારાણ પુઠવીણ અતરાસમાજ ૧ । ૬૫ યાવત્ અનુત્તરવિમાનને ૫
 ને ૬૫૫માગમારા પુષિવોને વિશાને સમદુદયાત કરોને । જાવ અગ્નિસત્તમાવ ઘણાદધિ ઘણાદધિઘળણસુ ઉઘવાણયકા ૨ । યાવત્ મોષે સાતમો પુષિવોના
 ઘનાદધિ ઘનાદધિવહનને વિદે અપજાવજા ૫૫૫કાયિકના યાજાયા કહ્યો, ૨ વિદે યાઝકાફયત્તાણ યાજાયાકફી—યાઝકાફયત્તે ભતે ૬મોસે રયવપ્પમા
 ૫ પુઠવીણ અગ્નિપ્પમાવ પઠવીણ અતરા સમાજ ૫ ૨ તા । યાઝકાફયિક ફેમગવત્ ૫૫૨૫પમા પુષિવોને અગ્નિપ્પમા પુષિવોના યોતરનેનિદે સમુદ્રવાવ
 કરે સમુદ્રયાત કરોને । જે મરિણ સાફમે જાણે યાઝકાફયત્તાણ ઉઘવજિણણ । જે મઘ સોધમનામા ફેલકાકને વિદે યાઝકાફયિક પદે ક્ષપ્તે દત્વાદિ સ
 ૨ । ૫૫ જાહા સત્તરસમસણ યાઝકાફય ઘદ્દેસણસુ તહા ૬૬વિ અવર અંતરેમુ સમાજજા નેવજા સેસતણેવ । ૬૫ બિમ સતરમા યાતજના યાઝકાફયિક

रात्रिमायेक तु प्रथिव्य प्वापुर्वियपत्वादुद्गच्छन्नयमिव मतो ऽष्टमः स यद्योहृदये प्रयिव्यादीना माह्वरो निरूपितः सुख ब्रह्मलोकाभ्यएव प्रवर्तति
सप्तमे बभ्योनिरूप्यत इत्येवं सव्यदृश्यास्यदमादिभूत-कविविद्वेकमिस्थादि ऽ नीवस्य प्रयगेक ममःप्रभृतिव्यापारक वन्यः कल्प

इहायि णग्रर अतरेसु समोहणा वेयस्यो सेस तचेत्र जाव अणुसुरेविमाणाण इसिप्पन्नाराण्य पुढवीए अतारा
समोहए स० २ ज अत्रिए घणयाततणुआतयलएसु तणुवातयलएसु याउकाडयत्ताए उवयवज्जिअए
सेस तचेत्र जाव सतंगणेण जाव उवयज्जेज्जा । सेव जत ! जते ! सि ॥ वीसडमस्स ठाठी उव्वेसो सम्म
तो २० ॥ ६ ॥ कडविहेण जते ! यथे पयससे ? गोयमा ! तिविहे यथे पयससे, तजहा-

ममवइता वेदयितव्या जेय तथेव यावदनुत्तर विमानाना भीयताम्मारयां पुचिन्ना मन्तरा समवइतः समवइत्य यो जविको घनवात
तनुवात घनयातवसयपु तनुवातवसयपु वायुकायिकययो त्यद्यते जय तथेव यावत्तत्तार्थेव यावदुत्पद्यत तद्वं जइत ! जइत ! इति ॥
विमतिमज्जते यसो हसः ॥ २० ॥ ६ ॥ कतिविधो जइत ! वन्यः प्रससो ? नीतव ! किविधो वयः प्रससत्तव्या-जीव

उद्दरमाने विदे कथा तिम रई यदि कइवा एतत्ताविमय अनराने विदे समुदुववात कइवा जेय तिमहीज कइवा । जाव यवत्तरे विमाबावं ईसिप्पमा
राव्य पठशीण चतरा समाजए स २ । बावत् अनुत्तरविमाने यने ईयतागमारा पूविधोने विबासे समुदुववात करे करीने । जे भविए यववात तववात
यववातवज्जनु तववात वज्जनु । जेइ यम्य घनवात तनुगतम विदे जगज्जत कइवने तववा तनुवातवज्जने विदे । बाउकाइवत्ताए उवयवज्जिए सेसतवे
व । बाउकायिकपणे जपने इत्थादि पूर्ववत् जेय तिमहीज कइवा । जाव सेतवइए जाव उवयवज्जिअ । यावत् तेवे पवे जेभीतम वावत् जपने इत्थावि
मव पुठियापरे कइवा । सेव मते २ ति । तइति जेमगवन् एने कथा ते सव सत्यहे । मोसरमक कथा उव्वेसा सत्यता । ए मोसमा यतकमा कथा उव्वे
मा पूरा कवा २ ६ ॥ इति उव्वेसे पुविक्कादिक्कने याहार कथा तेइ कर्माने यथे जेने तमाठे सातमे यथ कवियहे-यारविदेव म

पुद्गलाभा मात्माप्रदश्च पु सप्तया चतुरपुष्टादिप्राचरक जीवप्रयोगवन्तः ॥ येषां पुद्गलाभा बहुमाना सुतामभन्तरः समयो वृत्तते तेऽप्यमभन्तरवन्त उच्यते यथास्तु बहुमाना द्वितीयादिः समयो वृत्तते तेषां परंपरवन्त इति ॥ आभावदर्शिव्योदयस्य ॥ आभावदर्शिव्योदयस्य आभावदर्शिव्योदयस्य उच्यते यथास्तु बहुमाना द्वितीयादिः समयो वृत्तते तेषां परंपरवन्त इति ॥ आभावदर्शिव्योदयस्य ॥ आभावदर्शिव्योदयस्य आभावदर्शिव्योदयस्य उच्यते यथास्तु बहुमाना द्वितीयादिः समयो वृत्तते तेषां परंपरवन्त इति ॥

जीवप्यनुगयधे स्थणतरयधे । जेरहयाण जते कइविहे यधे पखसे ? एव चेव । एव जाय वेमा
णिप । पाणावरणिज्जस्सण जते ! कम्मस्स कइविहे यधे प० ? गी० ! तिविहे यधे प० , त०—जीवप्यनुग
यधे स्थणतरयधे परपरयधे । जेरहयाण जते । पाणावरणिज्जस्स कम्मस्स कइविहे यधे प० , एवचेव । एव

प्रमाणयन्तो ऽभन्तरवन्तः परस्परवन्तः । नैरयिकाकां प्रवृत्त । कतिविधोऽवन्तः प्रवृत्त एव सैव । एवं यावद्वैमानिकः । आभावदर्शिव्योदयस्य प्रवृत्त ।
कमवः कतिविधो वन्तः प्रवृत्तः ? जीवतम । तिविधो वन्तः प्रवृत्तः सप्तया—जीवप्रयोगवन्तोऽभन्तरवन्तः परस्परवन्तः । नैरयिकाकां प्रवृत्त ।
आभावदर्शिव्योदयस्य कमवः कतिविधो वन्तः प्रवृत्तः ? एव सैव । एव यावद्वैमानिकस्य एव यावद्वैमानिकस्य एव यावद्वैमानिकस्य प्रवृत्त ।

ते सैव प । जतको भवे हेममवन् इव प्रवृत्ता इ प्र उत्तर । भावमा तिविहे यधे प त । जेगीतम तीजेमेहे इव प्रवृत्ता ते कइहे—जीवप्यपाग वधि
पखतरयधे परपरवधे । जीवने प्रयोग कइतां मम प्रमुख व्यापार तिजे करो वन्त कइते कर्मपुष्टता आत्माप्रदेयने विधे सुखवव सुहावि भावना करयो
ते जीव प्रवृत्तवन्तः । जे पहिले समये कमपुष्टता वन्त यत्ते ते यमभन्तरवन्त २ जे पुष्टवन्त द्वितीयादि समये विधे यत्ते ते परंपरवन्त ३ । जेरहयाण भंते
कइविहे यधे प । नारहीन हेममवन् जेतसेमरे वन्त प्रवृत्तो इ प्र उत्तर इमहीन पृष्ठिओ परे । एवचेन एव जाय वेमाविप । इम जावत् वेमानिकस्य
ते इच्छा कइवा । आचारविधिष्वयुध भंते कइय कइविहे यधे प । आभावदर्शिव्योदये हेममवन् कममो जेतसेमरे वन्त प्रवृत्ता इ प्र उत्तर । भावमा
तिविहे यधे प० त । जेगीतम तिविध वन्त प्रवृत्ता ते कइहे—जीवप्यपाग वधि परपरवधे । जीवप्रयोगवन्त यमभन्तरवन्त परंपरवन्त ३ । जेरह
याण भंते पाणावरणिज्जस्स कम्मस्स कइविहे यधे प० एवचेव । नारहीन हेममवन् आभावदर्शिव्योदये वध प्रवृत्ता इत्यादि प्रवृत्त उत्तर जे जी

योदयऋपस्य बभूव नृदयप्राप्तशानावरणीयकमल इत्यर्थः, यस्य च यन्मोघृतप्रावापेक्षयति, अथवा शानावरणीयतयोदयोयस्य बभूव कृतप्रा
प्राप्तावरणीयकमल इति क्वचित् शानाद्यावारकतया विपाकतो वेद्यते किञ्चित्प्रवेक्ष्यत एव इत्युदयेन विक्षेपित बभूव अथवा; शानावरणीयोदये य

जाय येमाणि यस्स एय जाय स्यतराइयस्स । पाणावरणिज्जोदयस्सण जते ! कमस्स कइविहे यधे प०
गो० ! तिविहे यधे प० एयचेय एव जेरइयाणायि एव जाय येमाणि ए एयं जाय स्यतराइयउदयस्स । इत्थी
वेदस्सण जते ! कइविहे यधे पणसे, एवचेय । असुरकुमाराण जते ! इत्थोवेदस्स कइविहे यधे प०,
एय चेय । एयं जाय येमाणि ए जयर जस्स इत्थिवेदो स्यलिय एव पुरिसवेदस्सयि एवचेय । गणुसगवेदस्स

कमयः कतिविधो यणः प्रप्लसः १ गीतम । त्रिविधो वण्य प्रप्लस एव वैव । एव जेरयिवायामपि । एवं यावहुंमानिषः । एव यावदस्तरा
पिक्कस्य । एवीवदस्य प्रदत्त । कतिविधो यण प्रप्लस एव वैव । असुरकुमाराणा मयत्ता । एवीवदस्य कतिविधो वण्यः प्रप्लसः ? एव वैव । या

तम इमहोण वूठितीपरे कहवा । एव जाय येमाणि यण्य एव जाय स्यतराइयस्य । इम जायत् येमाणि यण्ये कहवा इम जायत् स्यतरावने पयि कहवो । वा
रावरविज्जादयण्य भते कण्य कहविहे य । शानावरणीय उइयकप कतना एतत्ते उदवप्राप्त कर्मेना । एव एवमो वण्य भूतमाय पयिवाये कदी जं
ववा इममवन् शानावरणीय केतकेभेदे प्रकट्या इ प्र उत्तर । यावमा तिविहे वधे य एवचेय । हेनोतम तोनेभेदे वण्य कट्टा इमहोण कहवो । एवं जेर
इवायवि एवं जाय येमाणि एव जाय स्यतराइय उदवस्य । इम नारकीने पयि कहवा इम जायत् येमाणि यण्ये कहवो इम जायत् स्यतराव कर्मे उदव
न पयि वण्य कहवा । इतोवेदवण्य भते कटविहे वधे य एवचेय । एवीवेदने हेममवन् केतकेभेदे वण्य प्रकट्या इत्थादि इमहोण कहवा । असुरकुमारा
व भते इत्यावेदवण्य कहविहे वधे य एवचेय एवं जाय येमाणि एव । असुरकुमारने हेममवन् एवीवेदना केतकेभेदे वण्य कट्टो इत्थादि इमहोण कहवो इम
यायत् येमाणि वण्ये कहवा । वयर जण्य इतिवेदा भवि । एतकाविषय जेवने एवीवेद के तेवने तेव कहवा । एव पुरिसवेदस्यदि एवचेय वपुसम

दृश्यते वेद्यते वा तत् प्राप्तावबोध्योदयमेव तस्येत्येव मन्यन्नापि । सन्नादिद्वितीयस्यादी कथं यथो वृष्टिप्राप्ताप्राप्तानामप्यी
द्रवित्वात् ? यद्योच्यते-नेह अन्यथयेन कार्यपुद्गलानां कस्यो विवक्षितः किन्तु सम्बन्धमात्रं तत्र जीवस्य वृक्ष्यादिनि ईर्म्मीः सहास्त्येव जीवप्रयोगव

यि । जाय वेमाणि । एतद्वर जस्स जो स्यत्थि वेदो । दसणमोहणिजास्सण जते ! कम्मस्स कइविहे यचे
एव णिरतरं जाय वेमाणि । एव चरित्तमोहणिजास्सयि । जाय वेमाणि । एव एण कमेण नराणियस्स
रीरस्स जाय कम्मगसरीरस्स आहारसखाए जाय परिग्गहसखाए करइलेस्साए जाय सुक्कालेस्साए सम्मदि
ठीए मिच्छादिठीए सम्मामिच्छादिठीए आनिणियोहियणाणस्स जाय केवलणाणस्स मदइय्खाणस्स सुख

वद्वैमानिको भवरं यस्य लोवेदोक्ति एव पुण्यवदस्यापि एव चैव । नपुसकवेदस्यापि । यावद्वैमानिको भवर यस्य यास्ति वदः । दस्यनमोहनी
यस्य मदल । कसंबः कतिविधो वग्धा प्रकृतः ? एवं निरन्तरं यावद्वैमानिकः । एव चारित्तमोहनीयस्यापि यावद्वैमानिकः । एव मतेन कमे
लोहारिकसरीरस्य यावत्कामस्य सरीरस्य आहारसखाया यावत्परिग्रहसखायाः कपलवेदपायाः यावच्छुक्लसेदपायाः सम्पादुतेः मिच्छादुतेः सम्प
वेदस्यापि जायवेमापि । इमं पुण्यवदनापि कइवा इमं होव पूववत् नपु सुकवेदनापि इमं होव कइवा यावदेवमानिकस्यो कइवा । भवर जस्स जो भल्लि
यदो । एतन्नामिदं वेदनेवेद वेदलै तेइ कइयो । दसकमाहविज्जस्य भते कस्य कइविहे यचे एव विरतरजाय वेमापि । दस्यनमोहनीयनाप्य वा
स्यास्यारे, हेमयवत् कमना कतस्समेदं वग्ध मदया इत्यादि पूववत् इमं निरतरं जावत् वेमानिक भते कइवा । एव चरित्तमाहविज्जस्य खादवेमापि ।
इमं चारित्तमाहनीय कमनापि कइवा यावत् वेमानिक भते कइवा । एव एण कमेण आराणियसरीरस्य जाय कस्ययसरीरस्य । इमं इहे पणुक्कमे सरी
पोदारिकसरीरनापि यावत् कामसरीरनापि आहारसखाया जाय परिग्रहसखाया । आहारसयाने जावत् परिग्रह सयाने । कसइलेखाण जाय सुखे
स्याए सम्पादुतेः मिच्छादिहोए सम्मामिच्छादिहोए । कपलसयाने जावत् शुक्लसयाना सम्पादुतेना मिच्छादुतेना सम्मामिच्छादुतेना । याभिचिवादिदया

यादिपदेस्य च तस्य जीववीचमप्रवत्वा दत्तयवाभिनिद्योपिकप्रानविषयस्योत्पाद्योपि निरयद्य प्राप्तस्य ज्ञेयेन सह सम्बन्धविषयताविति । इह नपचगाये-जीवप्यष्टेनवचे स्रक्तरपरपरंयवोद्वह । पणही ८ स्रवे ३ दसबमीहेचरितेय ॥ १ ॥ ठराक्षियवेठस्रिय साहादरगतेयकसमएवेव । स

श्रुत्यागस्स यिन्नगणागस्स एव श्रान्तिणिद्योहिण्याणविषयस्सुण ज्ञते ! कइविहे यधे पसुत्ते जाव केवल
जाणविषयस्सयि, मतिश्रुत्याणविषयस्स सुश्रुत्याणविषयस्स यिन्नगणाणविषयस्स एएसिं पदाण तिवि
हे यधे पसुत्ते, सहेत्ते स्रउयीसदरुगा न्नाणियहा णयर जाणियसु । जस्स ज श्रुत्ति ज्ञाव वेमाणिए ।
यिन्नगणाणविषयस्स कइयिहे यधे पसुत्ते ? गोयमा ! तिविहे पसुत्ते, तजहा-जीवप्यहेगयधे श्रुणतर

विष्वापदुहे; शान्तिनिद्योपिकप्रानस्य पावत्वेवसप्रानस्य मत्सप्रानस्य श्रुताप्रानस्य विमल्लप्रानस्यैवमात्रिनिद्योपिकप्रानविषयस्य प्रवत्त । न
तिविषो यत्तः प्रवत्तः ? एवं पावत्वेवसप्रानविषयस्यापि । मत्सप्रानविषयस्यापि । श्रुताप्रानविषयस्यापि । विमल्लप्रानविषयस्यैवमात्रं यदा
मा त्रिविषो वत्तः प्रवत्तः । सर्वे एते षट्पुत्रैस्सतिदरुका नचित्तव्या नवरं ज्ञातव्य यस्य यदस्ति यावद्वैमानिकः । विमल्लप्रानविषयस्य कति

वरस आठ केयवकाचरस मर पकाचरस कुपपकाचरस विमेषकाचरस । मतिप्रानतो इत्थादि यावत् केवलप्रानतो मति पप्रानतो श्रुतपप्रानतो विमल्लप्रानतो
एवं पाभिचिकादियथाचविसयरसच भते कइविहे प । इव पाभिनिवादिक् मतिप्रान विषयमा हेमसदन् केतवेभेदे वत्त कइता इति इमहेव । जाव केव
नवाच विसयरकविः यावत् केयवप्रान विषयको यवि । मतिपण्याच विसयरस सुपपण्याच विसयरस विमेषाच विसयरस एएसिं पदाचं तिविहे यधे यं ।
मतिपप्रान विषयमा श्रुतपप्रान विषयको विमल्लप्रान विषयमा एव पदको चिविचि वत्त प्ररूया । सहेत्ते स्रउयीसदरुगा माविषया नवरं जाणियवज्ज
त्र पत्ति । जाव वेमाचिह । समसाई एव स्रउयीस दंढक चाकवा एतको विमेष चाकवा केहेजेजे तेह कइवो यावत् वेमानिक कने कइवो । वि
भंनवाच विसयण कइविहे यधे यं । विमल्लप्रान विषयको हेमसदन् केतवे भेदे यध प्ररूयो इतिप्रवत्त ८० । गो० तिविहे प० त० । हेमातम ठीने मेदे भंन

यधे परपरयधे । सेव जते ! जते ! त्ति ॥ वीसहस्रस सप्तमो उद्देशो सम्पत्तो २० ॥ ७ ॥
 कइविदेण जते ! कम्मज्जमीत्तं पक्खसात्तं ? गोयमा ! पक्खरस कम्मज्जमीत्तं पक्खसात्तं, तजहा--पच जरहाइ
 पच पुरथयाइ । पच महायिदेहाइ । कइविदेण जते ! अकम्मज्जमीत्तं पक्खसात्तं ? गोयमा ! तीस अकम्म
 ज्जमीत्तं पक्खसात्तं, तजहा--पच हेमवयाइ पच पुरेखवयाइ । पच हरिवासाइ । पच रम्मगवासाइ । पच

विधो बन्धः प्रवृत्तः ? गौतम । त्रिविधो बन्धः प्रवृत्तः साधया-जीवप्रयोगबन्धो अन्तरवन्धः परस्परवन्धस्तदेव जदन्त । इति विष्णु
 तिलकप्रवृत्ते सप्तमोद्देशः ॥ २० ॥ ७ ॥ कतिविधाः जदन्त । कर्म ज्ञूसय प्रवृत्तः ? गौतम । पक्खदस्य कर्मज्ञूसयः प्रवृत्तः साध
 या-पक्ख जारतानि पक्खरसवतानि पक्ख महाविदेहानि । कतिविधा जदन्त ! अकर्मज्ञूसय प्रवृत्तः ? गौतम । त्रिषदकर्मज्ञूसयः प्रवृत्तः स्त
 साधया-पक्ख हेमवतानि, पक्खरसवतानि, पक्ख हरिवर्षाणि पक्ख रम्मकवर्षाणि पक्ख देवकुरवः । एतासु जदन्त । त्रिधा

प्रपूया ते कइहे । जीवयथागवधे पक्खतर इवे परंपरवधे । जीवप्रयोगे वध १ पक्खतर वध २ परंपर वध । सेवं सते २ त्ति । तइति हेमवतन् तुग्गे कइत्तु
 ते सबसम्भवे । गोसइमस्य सप्तमो । एवीसमां यतकमो सातमो उद्येया पुरोवधो । २ ॥ ७ ॥ सातमे उद्येये वध कइता तेइमो विभाग
 कर्म भूमिने विवै तोव करे कइत्तु एतकामाटे कम्मभूमि कइवेहे । कइविदेह सते । कइताभूमिपो पं । वेतले भेदे हे भसवन् कम्मभूमि प्रपूयो इतिप्रवृत्त ७ ।
 मा पक्खरस कइताभूमिपो पं त हेमोतम पक्खर कम्मभूमि प्रपूयो ते कइहे । पच भरवाइ पंच परवयाइ पच महाविदेहाइ । पच भरत ५ पच पिरव
 त १ पंच महाविदेह एवं १६ । कइविदेह सते पक्खताभूमिपो पं । वेतले भेदे हेमवतन् पक्खसंभूमि प्रपूयो इतिप्रवृत्त उत्तर । गो तीस पक्ख भूमिपो
 पक्खतापो तं । हे गौतम तीस पक्खरमभूमि प्रपूयो ते कइहे । पंच हेमवदाइ पच पिरवयाइ पच हरिवासाइ पंच रम्मगवासाइ पंच देवकुराइ पच

कम्मन्निपु तोपवरोः प्ररुप्यत इति कम्ममूल्यादिकमसुने प्ररुप्यत इत्येवं सं० खे० मू०-कारकमित्यादि ॥ अस्व कश्चि कासियसुयस्स बोब्बोए पकण्ते

देयकुराद्द । पच्च उत्तरकुराद्द । एयासुण जत ! तीसासु अकम्मन्नीसु अथ्यि उस्सप्पिणीतिवा उस्सप्पिणी
तिवा ? पोइण्ठे समठे । एएसुण जते ! पच्चसु जरहेसु पच्चसु एरवाएसु अथ्यि उस्सप्पिणीतिवा उस्सप्पि
णीतिवा ? हता अथ्यि, एएसुण पच्चसु महाविदेहेसु जेअथ्यि उस्सप्पिणीतिवा उस्सप्पिणीतिवा अथ्यिठिएण
तत्थ काले पणत्ते ? समणाउसो ! एएसुण जत ! पच्चसु महाविदेहेसु अरहता जगवतो पच्चमहसूइय सप

रत्थकम्मन्निपु अस्ति उस्सप्पिणीतिवा अवसप्पिणीतिवा ? समर्थः । एतासु जदन्ता । पच्चसु जरतेषु पच्चसु एरवतेअस्ति उस्सप्पि
णीतिवा अवसप्पिणीतिवा ? इत्थस्ति । एतेषु पच्चसु महाविदेहेषु नैवास्ति उरसप्पिणीतिवा अवसप्पिणीतिवा अस्ति सत्त कासः प्रव
त्तः ? अमच्च । आयुक्कन् । एतत्तु मदन्त । पच्चसु महाविदेहसु जगवन्तः पच्चमहाव्रत्तिवं धम्मविक्रमच्च धम्म प्रज्ञापयन्ति ? नाय मयं स

उत्तरकुराद्द । पच्च जेमवत पच्च ऐरक्खवत्त । एव चरिअर्य १५ पंच एवमव धर्म २ पंच देवकुट्टु पंच उरत्तकुट्टु । एयासुच भते तोसा पच्चअमूम्मिसु अस्ति ।
एअने विदे जेमगवन् बोव चअमं मूम्मिने विदेहे । उअप्पिणीतिवा आसविणीतिवा आसविणीतिवा अवसप्पिणीतिवा इति प्रत्युत्तर । बोइवहे समठे ।
हे मोत्तम । एअमं अमव नहो । एअसं भते । पच्चसु जरहेसु पंचसु एरववसु अस्ति । एअने विदे जेमगवन् पंच भरतने विदे पंच ऐरवतने विदे
हे । उअप्पिणीतिवा आसविणीतिवा इत्ता अस्ति । अवसप्पिणीतिवा इत्ता अस्ति । एअने विदे जेमगवन् पंच भरतने विदे पंच ऐरवतने विदे
जेवत्ति । एअने विदे पच्च महाविदेह जेअने विदे नहो हे । उअप्पिणीतिवा आसविणीतिवा इत्ता अस्ति । अवसप्पिणीतिवा आस उरसप्पिणीतिवा इत्ता
महे । एअमं पच्चसु महाविदेह जेवत्ति । एअने विदे पच्च महाविदेह जेअने विदे नहो हे । आसविणीतिवा उरसप्पिणीतिवा पच्चविदेहं तत्थ आसो प ।
परसविणीतिवा उरसप्पिणीतिवा इत्ता इत्ता इत्ता । समवा उयो । हे अमव आयुक्कन् एअसं भते पच्चसु महाविदेहेसु । एअने विदे पच्च

क्रिक्रमण धम्म पयुवेति ! णोइणठे समठे, एएसुण पचसु जरहेसु पचसु एरवएसु पुरिमपच्छिमगा दुवे
 खरहता जगयतो पंचमहसइय सपक्किमण धम्म पयुवेति, अयसेसाण खरहता जगयतो चाउज्जाम
 धम्म पयुययति, एएसुण पचसु महाविदेहेसु खरहता जगयतो चाउज्जाम धम्म पयुययति, जवुदीविण
 जेते ! दीवे नारेहे वासे इमीसे उस्सप्यिणीए कइ तित्थगरा पयुधा ? गोयमा ! चउदीस तित्थगरा प०,

मये । एतेपु पचसु प्ररतेपु पचसु एरवतसु पूर्वपच्छिमको हावईल्लो जगवल्लो पचमहाव्रतिक सप्रतिक्रमबं पच प्रज्ञापयन्ति । अथझेपा
 बामहत्ता जगवता वातुर्याम वसे प्रज्ञापयन्ति । एतेपु पचसु महाविदेहपु अईल्लो जगवल्लालुयांस वसे प्रज्ञापयन्ति । सत्सुदीपे मदल !
 द्वीपे प्रारते वर्यं अस्सामवसत्पिप्पसो कति तीर्थकराः प्रज्ञाताः ? भीतम ! चतुर्विंशति स्तीर्थकराः प्रज्ञाता स्तथा-अपज्जाजितसम्मवाजिमन्सु

महाविदेहदेवनेविदे । परवता भगवतो पंचमहावराव उपविठमव धर्मं पचवेति । अरिहत भगवत रूप प्रति क्रमव सञ्चित वसप्रते प्ररूपे
 इतिप्रत्त उत्तर । वा इच्छे समठे । ए अथ समर्थं नही । एएसुण पचसु मरहेस पचसु एरवएसु परिसपच्छिमगा दुवे परवता भगवतो पंचमहावराव उपविठ
 क्रमव धर्मं पचवेति । एकोने विदे पंच भरतने विदे पंच ऐरवतने विदे पञ्चिका केइका वेजवीसवर अरिहत भगवत पच महाव्रत रूप प्रति क्रमव सञ्चित
 वस प्रते प्ररूपे कचे । अथसेवार्थं अरवता भगवता वाउज्जाम धम्म पचवयति । बावता व वावीस अरवत भगवत वारि महाव्रत रूप वस प्रते प्ररूपे ।
 एएसुण पचस महाविदेहेसु परवता भगवतो वाउज्जाम धर्मं पचवयति । ए एवने विदे पंच महा विदेह जेवने विदे अरिहत भगवत वारि महाव्रत
 रूप वस प्रते प्ररूपे कचे । जवुदीविणं भंति । दोने भारहे वासे इमीसे उस्सप्यिणीए वर तित्थगरा पं । जवुदीप आभा वे समवन् गोयने विदे भरत जेवने
 विदे एव पचसत्पिपी वाउने विदे वेतवा तीववर प्ररूया इति प्रत्त उत्तर । गो जवुवीस तित्थगरा प त० । जेगीतम पचवीस वोईवर प्ररूया
 ते कचे । अथम अरिह समव अभिर्बदव सुमर सुपम सुपास ससि पुण्णवरा सोयव सेवस वासुपुण । अथम १ पञ्चित २ यथव ३ अभिमन्दन ४

ति ० कस्य जिनस्य मय्यश्रितः कस्मिन् जिनाम्तरे कपो जिनपो रक्तरे कालिकमुत्तस्यैकादशाङ्गीकृतस्य व्यवच्छेदः प्रपञ्च इति प्रश्नः । उत्तर तु-एष नुबन्धित्यादि ॥ १४७ ॥ कालिकस्य व्यवच्छेदेऽपि पृष्ठे यदपटस्या व्यवच्छेदस्याप्रिधानं तिद्विपद्यद्यापनेसति विवक्षितायंयोधनं सुकरं मयतीति कृत्वा

तजहा-उसन्न अजिय सन्नय अजिणदण सुमइ सुप्यन्न सुपास ससि पुण्फदत्त सीयल सेज्जास वासुपुज्जा वि मल अणत्त घम्म सति कुयु अर मत्ति मुणिसुव्वय नमि नेमि पास धरुमाण , एणसिण नत्ते ! अउव्वी साए तित्यगराण कइ जिणतरा पयासा ? गोयमा ! तेवीस जिणतरा पयसा, एणसुण नत्ते ! तेवीसाए जिणतरे कस्सकहि कालियसुयस्स योच्छेदे पयसे ? गोयमा ! एणसुण तेवीसाए जिणतरेसु पुरिमे पच्छि

नमुमत्तिमुप्रमाः सुपायैः शस्त्री पुण्यदत्ताः शीतलः श्रेयावो वासुपूज्यो विमलो नक्तो भ्रम छात्तिः कुन्दुरो मत्ति मुनिसुव्वतो नमिनेमिः पा यो वइवान एतेपो भदत्त ! अनुविंशति सीयंकरावो कति जिणतराणि प्रपञ्चामि ? गीतम । अपोविंशतिविंशान्तराणि प्रपञ्चामि । एतेपु भदत्त ! अपोविंशतिजिनान्तरपु कस्स कदा कालिकमुत्तस्य व्यवच्छेदः प्रपञ्चः ? गीतम । एतपु अपोविंशतिविंशान्तरेषु पूर्वपद्यिमन्ने प्रपञ्चसु २

ममति १ मुदभ ६ सुपाय ० चन्द्रप्रसु ८ पुण्फदत्त ८ योतस १ येवीस ११ वासुपूज्य १२ ॥ विमल ११ यचत्त १४ यचत्त १६ सुव १० अर १८ मत्ति १८ मच्चिमुव्वय २ मत्ति २१ नेमि २२ पाव २३ वरमार्च २४ ॥ विमल यनत्त धम्म यावि कुन्दु पर मत्ति मुसजित्त ममि नेमि पास वरं मान २४ । एद विचं भत्ते वउभोवाए तिरवमराचं । एइजा अ वाक्कावंधारि, इमगयन् वउवोस तीर्थंकरना । अइ विवत्तरा प । वेतसा अन्नर पक्कया ६० प्र वत्तर । गा तेवोस विचंतरा प । इमेोत्तम तेवोस जिनना यन्तर कइया । एणसुव्वं भत्ते तेवीसाए विवत्तरेकस्स एइजाने विवै इमयवन् नेवोस जिनात्तरने विववा भिन्नमवन्तो । अहिं कालियसयसुयोच्छेदे । विववा जिनात्तरने विवै काखिक्क एकादयांग कय मुत्त तेवोसो विव्वेद पय कइया ६० प्र वत्तर । यो यमा एणसुव्वं तेवोवाए विवत्तरेस पुरिम पच्छिमएणु पइसु २ विचंतरेषु । इमेोवम तेवोस जिनाम्तरे विवै पडिक्का आठ यन्तर तथा इइक्का आठ

इतिमिति । मज्झिमएसु सप्त सुत्ति ४ शोभेन कस्स कहिं इत्यस्योत्तरमवसेयं, तथाहि मध्यमेसु सुसंखित्युक्ते सुविचित्रिजिनीर्चस्य सुविचित्रि जीवसत्
 त्विनयो रत्तरे व्यवच्छेदो यज्जुव तद्व्यवच्छेदकाल ए पस्सोपमचतुर्जाग एव मत्थे यद् विनाः यद् च जिनांतराणि माण्यानि, येवस व्यवच्छेद ए
 ता सप्तस्य प्येव मवसेयः । १ चउमागो १ चउमानो २ तिखिय चउमान ३ पसियमगं च ४ तिसेधयचउजाग ५ चउयज्जानो य ६ चउजागो ७ ति ।
 २ । एतच्चति । एतपु प्रजापक्केनो पवइयेमानेपु विनातरपु कालिकयुतस्य व्यवच्छेदं प्रकृतः दृष्टियादायेसया त्वा इ सवत्थविच गोच्छिक्खे दिदिहि
 काएत्ति । सर्वत्रापि सर्वव्यपि जिनांतरपु न केवस सप्तस्य क्वचित्किपत मपि काल व्यवच्छिक्को दृष्टिवाव इति । व्यवच्छेदाधिकारावयवमाह ।

मएसु अथठसु २ जिणतरेसु एत्थणं कालियसुयस्स अयंच्छेदे पणसे, मज्झिमएसु सप्तसु जिणतरेसु एत्थण
 कालियसुयस्स योच्छेदे पणसे, सवत्थविण योच्छेदे दिठ्ठियाए, जयुदीवेण नत । दीवे नारहे वासे इमीसे
 उरसप्यिणीपु देवाणुप्यियाण केवइय काल पुइएण अणुसिजिस्सइ ? गोयमा ! जयुदीवेण दीवे नारहे वासे

जिनान्तरवचकालिकमुतस्या व्यवच्छेदं प्रकृतः, मध्यमवपु सप्तसु जिनान्तरेपु अथ कालिक युतस्य व्यवच्छेदः प्रकृतः सप्तत्रापि कुच्छिक्को दृ
 ष्टिवाव । जम्बूद्वीपे प्रवत्त । द्वीपे नारते वर्यं अस्यामवसप्यिस्सां देवानुम्रियावां (सम्बन्धो) क्षियत्त काल पूवमतः (अनुयोगः) अमुत्त

जिनान्तरने विधे ए सावे जिनान्तरने विधे । एतच्चकालियसुयस्य अयापछेदे पं । इहं वं वाक्का/सकारे, कालिकयुत एकादश्यागरूपको अयोपछेद एव
 नभो । मज्झिमएसु सप्तसु जिणतरेस एतच्च कालियसुयस्य अयापछेदे प । मज्झम कद्विधे विषका सात अन्तरनेविधे इहं कालिकयुत वाक्कागो रूपना
 व्यपछेद कद्विधे एव अथा एतत्ते सविधि आदि सात अन्तरे विपछेद गथो तथा । सप्तत्रविध अयापछेदे दिठ्ठियाए । ततोसिध अन्तरने विधे इठ्ठियाव
 चउदे पूव सप्पाविधे ते विपछेद गथा । जम्बूद्वीपे च भते दोवे भारसेवासे । जम्बूद्वीपनामा जेममवन् द्वीपने विधे भरतसेचने विधे । इमीसे उरसप्यिणीए सेवा
 वरिपवाच केवइय काल पूवणए अचुचिप्पिच्छइ । जम्बूद्वीपनामा जेममवन् । द्वीपे विधे भरतसेचने विधे एव अयसस्यिचोमे विधे जे देवाप्रियतउव नुस

नंपुरीवेचमिन्त्यादि । देवानुप्यियायति । युष्माकं सर्वंयपि अत्येगर्हयाचं सखेय कासति । पयानुपूर्णां पार्श्वभाषादीनां सख्यात कास । अत्येगर्ह

डुमीम उस्सप्यिणीए मम एग याससहस्स पुव्वगए अणुसिज्जिस्सइ जहाण भते ! जवुद्धीवे दीवे नारहे यासे
डुमीन उस्सप्यिणीए देवानुप्यियाण एग याससहस्स पुव्वगए अणुसिज्जिस्सइ तहाण भते ! जवुद्धीवे दीवे
नारहे यासे इमीसे इमीसे नुसप्यिणीए अय्वसेसाण तित्यगराण केवइय काळ पुव्वगए अणुसिज्जिस्सया ? गोयमा !
अत्येगर्हयाण सखेज्जा काळ अत्येगर्हयाण अय्वसेज्जा काळ, जवुद्धीवेण दीवे नारहे यासे इमीसे उस्सप्यि

एयति ? गीतम । अम्युद्धीवे दीवे नारहे वर्ये अस्यामवसत्थिस्सा ममेक वर्येवइस्स (यावत्) पूर्वगतः (अनुयोगः) अनुस्सत्यति, यथा जद
न । अम्युद्धीवे दीवे नारहे वर्ये अस्यामवसत्थिस्सा देवानुप्यियाणामकं वर्येवइस्स (यावत्) पूर्वगतः अनुस्सत्यति तथा जदन्त । अम्युद्धीवे
दीवे नारहे वर्ये अस्यामवसत्थिस्सा ममोपाकां तीवकराकां कियन्त कासं पुव्वगतः अय्वखाधीत् ? गीतम ! अत्येगर्हयां सखेयं कास ।

एव जतथा कास पुव्वगतः पनयाम एवै रक्खे इति प्रश्नः । मायमा ! अवदीवेचं दीवे नारहे वासे इमीसे उस्सप्यिणीए मम एग याससहस्स पुव्वगए पय
मिन्त्यादि । उत्तर हे मातम अवहापनामा होपेने विपे भरतचेवने विपे एव पयसत्थिणी कासने विपे सुक्क सर्वदी एवसहयवय सगे पूर्वगतः पनवीग
एवै रक्खे । जहाचं भते ! जवुद्धीवे दीवे नारहे वासे इमीसे उस्सप्यिणीए देवानुप्यियाचं एग याससहस्स पुव्वगए पयसत्थिस्सया । जिन से मगवन् ।
अस्यामहोपेने विपे भरतचेवने विपे पयसत्थिणी कासने विपे हे देवानुप्यिया सखी एवसहयवय पूर्वगतः रक्खे । तहाचं भते ! जवुद्धीवे दीवे मा
रहे वाने इमीने पयसत्थिणीए पयसेसाचं तिरवमराचं केवइय कासं पुव्वगए पयसत्थिस्सया । मायमा ! पयसेगर्हयाचं सखेज्जा कासं पयसेगर्हयाच पयसे
जं कास । तिम हे मयवन् । अम्युद्धीपनामा होपेने विपे भरतचेवने विपे एवोण पयसत्थिणी कासने विपे याकता तीवकराकी जेतथो कास पुव्वगतः प
नवीग रमी इति प्रश्न उत्तर हे गीतम । जेतसा एकमी एतसे पयानुपूर्णां पयसत्थिस्सया यादि हेने सख्यातो कासपण जेतथा एवमी पयसत्थिस्सयातो कास

यार्थं प्रसूयेज्जंवासति । अयमादीनां प्राग्मेस्सावति । प्राग्मिप्यतां प्रविप्यता महापट्ठादीनां जिनाणा कोससिपरससि । कोससवेस्से जातस्य ।

णीए देयाणुप्यियाण केवइय काल तित्थे अणुसिज्जस्सइ ? गोयमा ! अयुद्धीवे दीवे जारहे वासे इमीसे उस्सप्यिणीए मम एगयीस वाससहस्साइ तित्थे अणुसिज्जस्सइ, जहाण जते ! अयुद्धीवे दीवे जारहे वासे इमीसे उस्सप्यिणीए देवानुप्यियाण एक्कयीस वाससहस्साइ तित्थे अणुसिज्जस्सइ, तहाण जते ! अयुद्धीवे दीवे जारहे वासे अगमेस्साण घरमातित्यगरस्स केवइय काल तित्थे अणुसिज्जस्सइ ? गोयमा ! जाव

अरत्थकेपामसङ्खेय कातम् । अयुद्धीवे द्वीप जारते वर्ये अस्सामवसर्त्तिस्सां देवानुप्यियाणां (सम्बन्धी) कियत्त कालं (यावत्) तीर्थे अणुसिज्जस्सइ ? गोयमा ! अयुद्धीवे द्वीपे जारते वर्ये अस्सामवसर्त्तिस्सा मनेकविस्सतिवपसहकावि (यावत्) तीर्थानुत्तरस्यति । यथा प्रवत्ता । अयुद्धीवे द्वीपे जारते वर्ये अस्सामवसर्त्तिस्सां देवानुप्यियाणां मनेकविस्सतिवपसहकावि तीर्थानुत्तरस्यति तथा प्रवत्ता । अयुद्धीवे द्वीपे जारते वर्ये अगमिप्यता (पट्ठनाप्रादीनां मध्ये) वरमतीर्थे करस्स कियत्त काल तीर्थानुत्तरस्यति ? गोयस । यावत्तुपजस्साईत्त कीक्षितिकस्स जिनपया

रद्धी । अयुद्धीवे जारहे वासे इमीसे उस्सप्यिणीए देवानुप्यियाण केवइय कालं तित्थे प्रवृत्तिस्साइ । गोयमा ! अयुद्धीवे २ जारहे वासे इमीसे उस्सप्यिणीए मम एतथोत्तं वाससहस्साइ तित्थे प्रवृत्तिस्साइ । अयुद्धीपनामा द्वीपे जे अगवन् । भरतनामासेने जे विषे प्रवसर्त्तिस्सां जासने जिवे जे देवानुप्यियाण तुल्ल सवधी जेतसावास तीथ सवक्य रक्खे इति प्रत्युत्तरं जे कीतम् । अयुद्धीपनामा द्वीपे जे विषे भरतसेने जे विषे प्रवसर्त्तिस्सां जासने जिवे जे देवानुप्यियाण तुल्ल सवधी जेतसावास तीथ सवक्य रक्खे । जहाण मते । अयुद्धीवे २ जारहे वासे इमीसे उस्सप्यिणीए देवानुप्यियाण एतथोत्तं वाससहस्साइ तित्थे प्रवृत्तिस्साइ । जिवे जे अगवन् । अयुद्धीपनामा द्वीपे जे विषे भरतसेने जे विषे प्रवसर्त्तिस्सां जासने जिवे जे देवानुप्यियाण तुल्ल सवधी जेतसावास तीथ सवक्य रक्खे । तहाव मते अयुद्धीवे २ जारहे वासे पायमेस्सावत्तं घरमातित्यगरस्स केवइय काल तित्थे प्रवृत्तिस्साइ ।

त्रिपरिप्राप्ति । देवसिपर्यायः स च वयसहस्रमूढ पूर्वसप्तमिति । तीर्थप्रस्तावदियमाह, तित्यमते ? इत्यादि । तीर्थे सधरूप जयन्त । तित्यंति तीर्थद्वयवाच्यं सततीयकरस्तीर्थं तीर्थं द्वयं वाच्य इतिप्रसन्नं अत्रोत्तरं द्याहन् तीर्थंकर स्ताव तीर्थप्रवर्तयिता ननु तीर्थं तीर्थे पुनः ॥ वातयुक्तारसे समवसुपरति ॥ अत्वारो वर्यो यत्र स वतुवर्षः स वा सावामीश्वर्य समविमुर्ध्वीस वतुर्वर्षास्तीर्थः क्वचित् ॥ अठस्रसुसमवसुपरति ॥

इपूण उसजस्स अरुहंती कोसलियस्स जिणपरियाए तावद्धयाए सखेज्जाइ अगमेस्साण अरमत्तित्यगरस्स तित्ये अणुसिजिस्सइ । तित्य जंते । तित्ये तित्यकरे तित्ये ? गोयमा ! अरुहा तावणियम तित्यगरेति, तित्ये पुण खाउवखाइखे समणसथे तजहा-समणा समणीत्तं सावगा सावियात्तं । पवयण जंते ! पवयण पाव

यस्तावन्ति पवङ्गयानि (वर्षादि) आगमिण्यातां वरमतीर्थंकरस्य तीर्थानुसृत्यति । तीर्थं जदन्त । तीर्थे स्तीर्थंकरस्तीर्थः ? गीतस । अहं ता वयियमातीर्थंकरस्तीर्थः पुन वतुर्वर्षास्तीर्थः समवसुसहस्रद्याया-अमकाः समस्याः सावकाः साविकाः । प्रवचन मदन्त । प्रवचन प्रावचनं प्रवच

भावमा । जावदपचं वसमस्य परइया कासविवस्य विनपरियाण सखेज्जाइ आगमेस्साव अरमत्तित्यगरस्य तित्ये पचसिज्जिइ । तिस चे ममदन् । वरुदीपनामा द्वीपने विवे मरुतचेपने विवे आबतो वीरोसोइ इणं पञ्चनामादिकविजतेइमादिया वरम अइइया तीर्थकरतो अइइया काव कने तीर्थ रइयै इति प्रत्य उत्तरं इ पातम जेतली काव अयमदेव अरिइत कोसकदेसनां छपनां विजनां विजययीव केवस पर्याव एवमे एकसहस्रयवर्षो पूर्वसच एतथा सज्जाता वय आबतो वरुदीसोइ वरम अइइया तीर्थकरतो तीर्थ रइयै तीर्थ प्रस्तावकीज कइये । तित्यकरे तित्ये । गोयमा ! अरुहा तावदिय म तित्यमदेति तित्ये पच वाउवखाइखे समणसथे ते-समणा समणीचो सावगा सावियाया । तीर्थवतुविष सबरूप कइये पवका तीर्थ कर ते तीर्थ कइये इति प्रत्य उत्तरं चे भोतम अरिइत पइया तीर्थ कर तीर्थ प्रवर्तावचकार के पचि तीर्थ नही ती पको आरि वच विजनां ते वातुवचं कइये तेइ पमादि मुचकरो व्याप्त अमच सब ते कइये-अमच सावु १ यमचो सावो २ यावक इ खाविकाया एव ३ । पवचं मते । पवचं पावचच पवचर्च ।

पठ्यते तच्च व्यक्तामेवति उक्ता मुसाव्येनाह । एवमर्थं प्रति । इत्यादि ॥ प्रत्ययैवोच्यते उच्यतेयमेनेति प्रत्ययम भागम कृतं प्रवक्तुं ? प्रवचनं प्रव
चनशब्दवाच्यं वाक्ष्येतत्त्वं एत प्रवचनी प्रवचनप्रयोगेता विभः प्रवचनं दीपता च प्राकृतत्वात् प्राकथमन्वादिः सङ्ग इत्युक्तं अमखा दीपादिङ्कुलोत्प

યણ પથયણ ? ગોયમા છરહા તાર્વાણિયમ પાવયણી । પથયણ પુણ દુવાલસંગે ગણિપિઠંગે તજહા—શ્યાયારો
જાવ વિઠિયાઇ । જે દમે જ્ઞેતે ! ઉગ્ગા જોગા રાહસા રાહસા ઇસ્કાગા નાયા કૌરસા એણ સ્પર્સિં ધમ્મે ટંગાહરૂ,
ટંગાહરૂતા સ્પર્શવિહ કમ્મરયમલ પચાહિતિ ? જ્ઞા તત્તે પચ્છા સિંજ્જતિ જાવ સ્યત કરેતિ ? હતા ગોયમા !
જે દમે ઉગ્ગા જોગા તત્તેવ જાવ સ્યત કરેતિ । સ્પર્શ્યેગદ્વયા સ્પર્શ્યયરેસુ દેવહોણસુ દેવહાણ ઉચવહારો ન

नम् ? गौतम । अहंतावस्थियमामराकथम् । प्रवचन पुनर्द्वादशो मखिपिटक सप्तया-शाशदो यावदुपिवाद् । यइने नवत्त । उया जोगा रात्रम्या इत्याका घाताः कौरव्या एते अस्मिन्मै वगाइने (प्रवचने) प्रवस्योपविचं कमेरजोमलं प्रवाइने (प्रचालयति) प्रचाल्य ततः प पारसरस्यति यावदन्तं कुर्वन्ति ? इत्त गौतम । यइने उया जोगा राजप्यासचैव यावदग्त कुवन्ति । अरत्येकका अन्यत्रेय देवलोकाय देवत

मायमा । परञ्चा तापश्चिक्म सावदको । प्रवचन सिद्धीत के भगवन् । प्रवचन कहिये चतुवा प्रवचनर्ता भक्ता जिन प्रवचन कह्योवे इति प्रन्थ उत्तर के गीतम परिचत पडिवा नियमयको प्रवच नीप्रवचनवक्ता । प्रवचन पुन दुवाससने यविपिछने तक्का चाबारी खाब सिद्धिवाचा । प्रवचन वही वादयो गमवि पिटकनज्जया ते कह्ये के पाचारोग १ इत्तादि यावत् दृष्टिवाद एतथा संगे कह्यो । जे इमे मते । उम्मा भोगा राइखा इक्कागा खाबा कीरववा एवंच परिच भये पोमाइति २ ता अमुविचं अन्तरयमस पवार्द्धिति २ ता तथो पण्खा सिधंति जाय थेत करेति । इता गोयमा । जे इमे उम्मा भोगा तथेय खाब थेत करेति । जे जे वाक के भगवन् । उप भोग राबन्मा इक्काकु खाता कीरव एवंच निर्गय सबधो घमने बिये प्रवत् एइने विये प्रवत्तर्ने पटमकारे कम मस कम एव प्रवाइ प्रवासे प्रयाकोने तिवार पखो सोभे यावत् सबदुक्खर्नी थेत करे इति प्रन्थ उत्तर हां गीतम । जेएइ उप भोग

ना प्रवर्तन्ति तेन प्रायः म्रियन्तीति दक्षयव्याह, ने इमे इत्यादि ॥ अरिसंपन्नेति ॥ अस्मि नीर्योग्ये चर्म इति विशेषितमश्वतेऽष्टम ॥ ८ ॥
 पशुमोद्गमकस्यागते देवाउत्तरा स्तेनाकाशचारिण इत्याकाशचारिण इत्येवसद्यदस्यास्यवमादिसूत्र ॥ अश्वविज्ञानमित्यादि ॥
 तत्र चरवं गमनमर्तितगपयदाकाशे एयामसीति चारकाः ॥ विज्ञाचारवर्ति ॥ विद्या युत तत्र पूर्वमत तत्कृतोपकारा चारका विद्याचारकाः ॥

यति । कर्हयिहाण जते ! देवलोया पयस्रा ? गोयमा ! चउष्टिहा देवलोया पयस्रा, तजहा—जवणवासी
 याणमतरजोद्विसियेयमाणिया । सेव जते ! जते ! सि ॥ यीसङ्गमस्स अउमो उद्वेसो सम्मसो २० ॥ ८ ॥
 कइविहाण जते ! चारणा पयस्रा ? गोयमा ! दुविहा चारणा पयस्रा, तजहा—विज्ञाचारणाय जघाचा

पापपत्तारो प्रवर्ति । कर्तविषा प्रदत्त । देवलोकाः प्रज्ञा । बहुविषा देवलोकाः प्रज्ञा । क्षाया क्षाया—जवनवासिवाजवन्तर ज्योतिष
 वैमानिका क्षदेवं मदत्त । १ इति ॥ विद्वत्तितमश्वते ऽष्टमीद्वेष्ट ॥ १० ॥ ८ ॥ कर्तविषा प्रदत्त । चारकाः प्रज्ञाः ? गी
 तम । द्विविषा चारकाः प्रज्ञा । क्षाया क्षाया—विद्याचारका जङ्गु चारकाय । अथ केनार्थेन प्रदत्त । एवमुच्यते—विद्याचारका विद्याचारकाः ?

इत्यादि तिमकोज पाबन् सुवदत्तनी पेत करे पतका खेव जङ्गु । अजोगइवा पाययेरु देवलोएव देवताए सववत्तारो भवति । केतवाराव चमेरा
 काइ दव देवसावने विपे देवपवै जयजवहार इवे एतसे देवपवे पायतारपवै । अश्वविज्ञानं मते । देवलोया पयस्रा ? मायमा । अश्वविज्ञा देवलोया पय
 सा तजहा—मवववासीयावमतत्ताइसियदेमाविद्या । केतसे भेदे वे भववन् । देवलोका प्रकृणा कक्षा इति प्रत्य उत्तर जेयातम चारेभेदे देवलोका प्रकृणा
 ते चरेवे भववपतो १ भानव्यतर २ ज्योतिषो ३ वैमानिक । सेवं मते । २ ति । तजति जेमववन् इत्यादि पूर्ववत् एवोचमीयतजनी भाठमी उद्वेया पूरो
 पया ॥ २ ॥ ८ ॥ अश्वविज्ञानं मते । चारका पयस्रा ? मायमा । दुविहा चारका पयस्रा, तजहा—विज्ञाचारकाव । चारका उदे
 नेमा अते देववज्जा तेइ पाकाऽपचारो इवे ते मटि पाकाऽपचारो इत्येववपते अवेवे केतसेभेदे जेमववन् । चारका कक्षा चारका अतिथवे पाकाऽपचारो वादि

अपाचारवति ॥ अष्टाध्यापारकृतोपकारा धाराणा जगुआचारवाः । इहार्थे गाथाः—अहस्यपरकसमस्या अपाविज्जाधिचारकामुपठे जंपादिजगदपठमो निरमृतांतरविकरेवि ॥ १ ॥ युगप्याएवगठे कृपगवरमिसतपेप्रभिमियतो । धीएकजदीसर मिहसतेपुइतइएव ॥ २ ॥ पठमेकपठगयवं धीउप्याएव नदवप ॥ तहउप्याएवतठे इहजपाचारकोएव ॥ ३ ॥ पठमजमाकुसोहर भर्गसिर्नदिसुरविईएवं । यइतठेतइएवं कयसेइपवंदकोइइएव ॥ ४ ॥ पठमजमइइववं धीउप्याएवपंअगवएवि । यइइईतइएवं ज्योविज्जाचारकोइइइति ॥ ५ ॥ तइसइति ॥ यो विद्याधारो जविप्यति तस्य पठपठेन तयः कर्मका विद्याया ॥ पूवगततुतविद्यायूपया करवतुतया ॥ उत्तरगुणाः पिकविगुचारय स्तेपु चेइ प्रकमा तपो गइते ततय

रगाय । संकेगठेण जत ! एव बुझुठ—विज्जाचारणा वि० २ ? गोयमा ! तस्सण ठठठठेण ह्यणिस्किहेण ततंक्रमेण विज्जाएसु उत्तरगुणलुप्तिस्वममाणस्स विज्जाधारणरुद्धीणाम रुद्धी समुप्यज्जइ सेतणठेण जाउ विज्जाधारणा वि० २, विज्जाधारणस्सण जत ! कहं सीहागई कहं सीहे गइविसए पयात्ते ? गोयमा !

गोतम । तस्य पठपठेनानिहितेन तयःकमका विद्यातेपु उत्तरगुणमज्जि स्वममाकस्य विद्याधारणसंविधानं सखिः समुत्पद्यते तत्तेनार्थेन या वद्विद्याधारणा विद्याधारणाः । विद्याधारकस्य मवत्त । अप धीप्रा गतिः कथं धीप्रो गतिविषयः प्रवत्तः ? गोतम । अपं जस्युद्धीपो २ या

वार्ये जेइती इति मत्त उत्तर हेगोतम । विदुभिदे पारव प्रकट्या ते कइहे—पूवगत त्रुत सत्त्वास तिवेकरो विद्याधारव १ जवा मत्ति विप्रयेकरो जवा पारव २ । वेकेनदुवं भते । एव बुझइ—विज्जाधारवा दि २ ? भोयभा । तस्यवं वइजेने पविस्सितेव तथाकथेव विज्जाएसु उत्तरगुणसहितसममावय विज्जाधारवसोवाम कसो समुप्यज्जइ सतेकडुव जाय विज्जाधारवा दि २ । तस्ये पये केभगवन् इम जसु विद्या पारव इति एव विद्या पारव हेगोत म तेइने जइइइइरो पंतर इहित तपं कयैकरो पूर्वगतत्रुत विप्रय कय लरव भूतेकरो उत्तर गुण पिकविगुणादिक तेइने विप्र ते इइ । प्रवमवकीतपय होमे तिवारे उत्तर गुण सखिपवते सइतमे विद्याधारवनाम सखि अपणे ते तेवे पये हेगोतम इत्थादि सावत् विद्या पारव एतथा सेने इइवो विद्या

[illegible]

अथ जमुद्वीधे गोत्रे जाय क्रिचि यिससाहिण परिक्खेण देवेण महिहीण जाय महेसखे जावइणामेय
निम्हु केवलरुप्प जमुद्वीध दीध तिहिं अक्खराणिवाएहि तिरुसुतो अणुपरियहिताण हवमागच्छेजा,
यिजायारणस्सण तथा सीहागई तथा सीहे गइयिसण पणत्ते । विजायारणस्सण जेत ! तिरिय केयइय

[illegible]

गतिविसृष्टं पश्यन्ते ? गोयमा । सेण एगेण उप्पाएण माणसुत्तरे पप्पुए समोसरणे करेइ, करेइइहा ताहि चेइयाइ यदइ, यदइइहा यतिएण उप्पाएण णदिस्सरवरदीये समोसरण करेइ, करेइइहा ताहि चेइयाइ यदइ, यदइइहा तव पक्खिणियत्तइहा, मागच्छइहा, मागच्छइहा इह चेइयाइ ववइ । त्रिज्जाचारणस्सण गोयमा ! तिरिय एयइए गतिविसृष्टं पश्यन्ते । त्रिज्जाचारणस्सण भन्ते । उहु क्वेवइए गति विसृष्टं पश्यन्ते ? गोयमा । सेण इत्थं एगेण उप्पाएण णंदणवणे समोसरण करेइ, करेइइहा ताहि चेइयाइ

विषयः प्रपञ्चः ? गीतम् । स एवभोत्पातेन आनुषोत्तरे पवते समवसरणं (विद्याम्) करोति, कृत्वा तत्र सैत्यानि वन्दते, वन्दित्वा द्विती
यभोत्पातन मन्वीश्वरपरद्वीपे समवसरणं करोति, कृत्वा तत्र सैत्यानि वन्दत वन्दित्वा ततः प्रतिनिर्वर्तते प्रतिनिर्वर्तते इरागच्छति, प्राग
त्यहसैत्यानि वन्दते । विद्याभारवस्य गीतम् । तियगिपानुमतिविषयः प्रपञ्चः । विद्याभारवस्य गीतम् । तियगिपानुमतिविषयः प्रपञ्चः ? गी

नरे पश्य समासरथ करेद २ ता तच्च चेश्यादं वद २ ता विविपथ उष्याएवं । विद्या चारणनो हेभगवन् नोको केतको गतिमा विविप गमन सति
 क्व गति यत्ति क्व गति भावर प्रकृषो इति श्रुत हे गीतम तेह एके उपाते करो छपकवे करो मायुपोत्तरनामा पबतमे विवे समोसरथ करे विद्याम
 करे मायुपाते समासरथकरोने तिहा पैराविजिजि वावे तिहा विजविज वावे तिहा विजविज करो । अदिसरवरदोवे समासरथ करेद
 २ ता तच्च चेश्यादं वद २ ता तथा पठिविज २ ता इह मायच्छ २ ता इह चेश्याद वद २ मंदोसर प्रवान नोपेने विवे समोसरथ करे नदो
 प्यशपे समासरथकरोने तिहा विजपतिमा वावे तिहा विजपतिमा वावे तिहा यको पाकोवसे पाकोवकोने इहा सस्यामे पावे पाकोने इहा सेव
 पते वादे । विद्याचारवरमच गायमा तिरिय एवइए गतिविषए पबते । विद्या चारणनो हे गीतम नोको एतहा गति विविप प्रकृषा । विद्याचारव
 लु च भते । उठठं—जेइइए पतिविषए पबते । गायमा । सेवं इपो एगेव उष्याएवं वदवणे समासरथ करेद २ ता । विद्या चारणनो हे भगवन् छवो

वस्यारापता तद्विरापकथ न सप्तते वारिजारापमा फलमिति यद्वेरीय-विद्याचारवस्य गमनमुत्पादयद्वेरीगमन नै कस जपाचारवस्य तु गमन मे

तत्स्य अथम अथमेण अथिस्कितेण तत्कमेण अथ्याण जथाचारणछठीणाम छठी समुप्य
ऊइ, से तेणठेण जाव जथाचारणा अथा० २ । जथाचारणस्सुण जते ! कह सीहा गती कह सीहे गति
विसए पसते ? गोयमा ! अथया अनुधीये दीव एव जहेव विजाधारणस्स जवर तिससखुतो अणुपरिय
हिंसाप हव मागच्छेज्जा जथाचारणस्सुण गोयमा ! तथा सीहागई तथा सीहेगतिविसए पसते सेस तचेव

ताः कास करोति अस्ति तस्यारावता । अथ केनार्थेन अर्थः । यमुच्यते-जङ्घाचारका जङ्घाचारकाः । गीतम् । तस्याहममहमेनामिच्छितम् स
यः कर्मबालान् जावयती जङ्घाचारकसन्निर्नाम सन्धिः समुत्पद्यते तत्तेनार्थेन याव जङ्घाचारका जङ्घाचारकाः । जङ्घाचारवस्य प्रदत्त ।
कथं जीभानतिः कथं जीप्रो गतिविययः प्रज्ञाः ? गीतम् । अयं जङ्घापीरो २ यव यदीव विद्याचारवस्य । जवर वि सप्तकत्वानुपप्यत्य जीप्र
मागच्छेत् । जङ्घाचारवस्य नीतम् । तथा जीप्रो नति कथा जीप्रो गतिविययः प्रज्ञाः इव तदीव । जङ्घाचारवस्य प्रदत्त । तियन् कियान्

प्रज्ञावाने स्नात्वे पाहावा पडिबला काव करो तो । अस्ति तस्य पारावका सेवेकइव भते । एवं बुद्ध-जथाचारका ज २ भावमा । तस्य च इम स
इमेव पडिबलेव तथाकथेव यथाच भावेमावला जथाचारकरो वास करो समुपपन्न । से तेने पारावका एतसे तेन पात्रानो पारावक कडिव
तेसे यसे वे भमवद् रस कसु जथा चारव इति प्रत्य जथा चारव के गीतम् तेने इहमपइमेकरो जेनर रहित तप कमेकरो पापका भावाने भावता
यकाने जथा चारव अस्ति ते नामै सन्धि अयमे । से तेकडे वे जाव जथा चारका ज २ जथाचारवस्य भते । अहं सीहा गती जङ्घापीरो गतिवियय पय
ते ? गोयमा । यवर्ध अनुधीये २ एवं जङ्घ विद्याचारवस्य जवर तिससखुणा यमुपरियहिताव इव मागच्छेज्जा जथाचारवस्य गोयमा । तथा सीहा
गती तथा सीहेगतिविसए पसते सेस तचेव । ते तेने यसे वे भोतम् यावत् जथा चारवकडीये जथाचारवतो वे भयवन् । केकरो उतावथो गति केव

जथाचारणस्मरण भते ! तिरियं केयइए गतिविसए पणत्ते ? गोयमा ! सेण इत्ते एगेण उप्पाएण रुयगयरे
 दीये समोसरण करेइ, करेइसा ताहि चेइयाइ यदइ २ सा तच्च पङ्गिणियत्तमाणे विंतिएण उप्पाएण णदी
 सरयरे दीये समोसरण करेइ २ सा ताहि चेइयाइ यदइ २ सा इह हस मागच्छइ इह चेइयाइ यदइ ।
 जथाचारणस्सुण गोयमा ! तिरिय एयइए गइविसए पणत्ते ! जथाचारणस्सुण भते ! उहु केयइए गतिवि
 गतिविषय प्रपत्तः १ भौतम । म इत एकेमोत्पातेन लवकवरद्दीवे समवसरत्तं करोति कत्वा तत्र चैत्यानि वन्दते, वन्दित्वा ततः प्रतिनिव
 मयन द्वितीयमोत्पातन मन्दीपुरवर द्वीप समवसरत्तं करोति, कत्वा तत्र चैत्यानि वन्दत यन्वित्वा इह क्षीप्रमागच्छति, इह चैत्यानि वन्द
 त त्रुणाचारवस्य भौतम । तिरियिणान् गतिविषय प्रपत्तः । लङ्काचारवस्य भदन्त ! कस्य कियान् गतिविषय, प्रपत्तः । भौतम । स इत
 को जतावभा गतिमा विषय प्रकट्ठा इति प्रत्य उत्तर के भौतम एव लङ्काकोपनामादोपने विदे इम प्रियम विद्याचारवने कस्युं निमज्जवा पतका विग्रेय
 इकोम चार देव भोवेदविरीने जतावको पाळोपादे लङ्काचारज्जमा के भौतम तिमयीप्रज्जतावसो गति तिम योव्वतावका नतिमा विषय प्रकट्ठा मेय
 निमदोत्र । जथाचारवस्य भते । तिरिय केयइए गतिविसए पणत्ते ? मायमा ! सेव उप्पाएव ययतवरे द्वीपे समोसरत्तं करेइ २ सा । लङ्का चारवको
 के भववद्द व को जेतमाएव गतिविषय प्रकट्ठा इति प्रत्य उत्तर के भौतम तेव इहा वको एवे जत्तातेकरो वयववरत्तामे द्वीपनेविदे समोसरत्तं करेइ
 मरववरत्तामे । तच्च चेइयाइ वदइ २ सा तथा वद्विज्जममाणे विंतिएव उप्पाएव चदोसरवरे द्वीपे लमासरत्तं करेइ २ सा । तिहा चैत्यप्रते वदिचैत्य
 प्रतेवशान तिहावको पाळारवसोयको कोजे जत्तातेकरो मदीयरवरकोपने समोसरत्तं करेइ २ सा । तच्च चेइयाइ यदइ २ सा इह वस्य मा
 गच्छ इह पायाइ वदइ । तिहा चैत्यप्रतेवदि तिहाचैत्यप्रते वदिने इहा पाळो अतावका पावे इहा चैत्यप्रते वदिने । लङ्काचारवस्य गायमा ! तिरिय
 वदइए गदविमए पणत्ते । अथा चारवभा के भौतम योळा एतयो एव गतिमा विषय प्रकट्ठा । लङ्काचारवस्य भते ! उहु केयइए गतिविसए पणत्ते ?

द्राण्या अपाचारबल्य तु सखि रुपवीव्यमाणा अस्पृश्यामध्यो जवली त्याजमन ह्यान्या गमन ह्ये कोर्जे वे ति ॥ विष्णुतितमस्तोत्रमयः ॥ २० ॥ ६ ॥
 मयमोदस्ये चारका उक्ता हो च सोपकमायुष इतरे च जयती ति वृक्षमे सोपकमावितया जीवा निरूप्यते इत्येव समस्तस्या ह्ये वमादिसूत्रं ।
 जीवावमित्यादि । सोपकमावयति । उपकमस्य भुपकमो अग्रतःकालस्या युयो निर्जेरु तेन सद्य य त्त सोपकम त वेर्वधिष मायु र्यया ते तथा ।
 तद्विपरीता न्तु निरुपकमायुष इह गाये-दवाभरइयाविय असयवाधावयायतिरिमयुया । अतमयुरिसायतव चरमसरीरापमिरुवकमा ॥ १ ॥ ये
 सामसारत्वा इवज्जसोवक्त्रमायइपरेय । सोवक्त्रमनिरुवकन मेष्ठचिष्ठिसमासव ॥ २ ॥ उपकमाधिकारा देवेद माइ-नेरइएत्यादि ॥ आठे

हो २० ॥ १ ॥ जीवाण जते ! किं सोपकमाउया निरुवक्त्रमाउया ? गोयमा ! जीवा
 सोपकमाउयावि निरुवक्त्रमाउयायि । नेरइयाण पुच्छा, गोयमा ! नेरइया जोसोवक्त्रमाउया निरुवक्त्र

रापना तदेव जदन् । जदन् । इति ॥ विष्णुतितमस्तोत्र मयमोदस्य ॥ २० ॥ ६ ॥ जीवा जदन् । किं सोपकमायुक्ता निरु
 पकमायुक्ताः ? नीतम । जीवाः सोपकमायुक्ता अपि निरुपकमायुक्ता अपि । नेरयिकावां पुच्छा, नीतम । नेरयिकाः सोपकमायुक्ता निरुप

नेर्ब तस्य हावस्य पावाह्यपवित्रते कासं करेइ । नहो तेजने चाराधना एतसै विरावक तेइ तेइवा आनवने पाकोयां पवित्रत्वा कास करे तो । अति
 ताए चाराइवा । सर्व मते २ । नि । जे तइने चाराधना एतसै ते चाराधक कास तइति हे भगवन् । इत्यादि । सोसइमस्य चरमो । ए वोसमां शतक
 ना नवमा उइया पूरावया ३ । २ । नवमे उये चारव कक्षा तेइ सोपकम चाखपावत इवे ते माटे इयमे सोपकमादि पवे जीव
 वदे जे । जीवाच मते । किं सोपकमाउया विरुवक्त्रमाउया ? गोयमा । जीवा सावकमाउयावि विरुवक्त्रमाउयावि । जीव हे भगवन् । ए चारवने चारा
 म पाउपी निवरे उइवा विधि चाउपाना जेइने जे त चापकमायुष तेइमो विपरीत ते निरुपकमायुष इवे इति प्रश्न उत्तर हे नीतम ! जीव सोपक
 मानुष पवि कक्षा निरुपकमायुष पवि कक्षा । नेरइयावं पुच्छा, गोयमा ! नेरइवा सोपकमाउया विरुवक्त्रमाउयावि । नरको हे भगवन् । सोपकम

पक्षमेव उच्यतेति ॥ आत्मना ह्यम मेव आपुष उपक्रमः आत्मोपक्रमः सोम सूत्रा इति श्रौतः, उत्पद्यन्ते आरका यथा श्रेष्ठिकः, परोपक्रमेव परलभनेन यथा कृषिक निरुपक्रमेव उपक्रममवाप्तावेन यथा आसन्नोकारिका यतः सोपक्रमायुक्ता इतरे च तयो त्यजन्ते उत्पादोद्भूतमायि

माउयायि । एव जाय धणियकुमारा । पुढवीकाह्या जहा जीया । एव जाव मणुस्सा । याणमतरजीइस येमाणिया जहा णेरइया । णेरइयाण जेत ! किं स्याउवक्कमेण उववज्जाति, परोवक्कमेण उववज्जाति णिरु यक्कमेण उववज्जाति ? गोयमा ! स्यातोयक्कमेणवि उववज्जाति परोवक्कमेणयि उववज्जाति णिरुयक्कमे

क्रमायुक्ता अपि एवं यावत् स्तान्तकुमाराः । पुढवीकायिका यथा श्रीवाः एव यावत्समुप्या । वानव्यत्तरज्योतिषवैमानिका यथा नैरयि काः । नैरयिका प्रदत्त । किमायुरुपक्रममेवोपपद्यन्त परोपक्रममेवोपपद्यन्ते ? गीतम् । आत्मोपक्रममवाप्युत्पद्यन्ते (मेवि कयत्) परोपक्रममवाप्युत्पद्यन्ते (कृषिकयत्) निरुपक्रममवाप्युत्पद्यन्ते (आसन्नोकारिकयत्) एव यावद्वैमानिकाः । नैरयिका प्रदत्त । किमा

इत्यादि मय उत्तर हे गीतम् । आरको नहीं उपक्रम पाछपक्रम पाछपक्रम एतले आरको निरुपक्रम पाछपक्रम पाछपक्रम एतले आरको पुढवीकाइया जहा जीवा एव आर मापुप्या । इम यावत् स्तान्त कुमार जणे कइयो पाविबो काविब जोवनं देइकनो परे कइया इम यावत् मनुष्यनां पद ताइ कइया । बावमतरजाइमिवेमायिया जहा केरइया । वानव्यतर ज्योतिवी वैमानिकयतीनेई किम आरको कइया तिम कइया । केरइयाचं भते । किं या उववज्जाति परोपक्रमेव उपपद्यति विरुपक्रमेव उपपद्यति ? गाथमा । यातावकमेववि उववज्जाति । आरको हे मगवत् । स्यू पोतेज पाछया मा उपक्रम तिबे करो मरोने आरकपणे उपपे एतले सज्जत मरचे करो थबवा परजत मरचे करो थबवा परोपक्रमेव उपपद्यति । परोपक्रमेव उपपद्यति मरोने आरक उपपे इति मय उत्तर हे गीतम् । पाप समयमेव पवि पाछया उपक्रमे ताही मरे किम अविब विपयइ पापणे मूयो । परोपक्रमेववि उववज्जाति विरुपक्रमेववि उववज्जाति । परोपक्रम यवि ते भजेराभा माया मरे कृषिकनो परे उपक्रम विना पवि ते उपपे निरुपक्रम पवे ते मरो उपप

णयि उययज्जाति, एवं जाव वेमाणिया । णेरइयाणं जते ! किं ध्यातोवक्कमेण उच्चहति परोयक्कमेण उच्चहति पिरुवक्कमेण उच्चहति ? गोयमा ! णो ध्यातोवक्कमेण उच्चहति णोपरोयक्कमेण उच्चहति पिरुवक्कमेण उच्चहति । एव जाय धणियकुमारा । पुढवीकाइया जाय मणुस्सा तिसु उच्चहति । सेसा जहा णेरइया णयरं जोइसिया वेमाणिया धयति । णेरइयाण जते ! किं ध्यामहीए उवयज्जाति परिहीए उवयज्जाति ?

स्मोपक्कमेवाहत्तले परोपक्कमेवोदत्तले निरुपक्कमेवोदत्तले ? गीतम ! नैयात्मापक्कमेवोदत्तले नैव परोपक्कमेवोदत्तले निरुपक्कमेवोदत्तले, एव पावस्तानितकुमारा । पुरिषीकायिका यापम्मनुज्जातिजितपक्कमेवोदत्तले (सूत्र यित्तित्तिविपर्यया प्राकृतत्वाद्) इया यथा नैरमिका नवर ज्योतिष्सा वेमानिकाय व्यवत्ते । नैरयिका भवत्त । किमात्सर्जोपपद्यत परर्जोपपद्यत नैव परर्जोपपद्यत वाक्कमूरियानो परे । एवं जाव वेमाचिया करइयाच भते । किं यातावक्कमेव उच्चहति । इम यावत् वेमानिका सग कइवा नारका ४ भयवन् ! त्वयापवे उपक्कमे ववे तिहीको । परावक्कमेव उच्चहति विरुवक्कमेव उच्चहति । यायासा । या यातावक्कमेव उच्चहति । यववा पारवे उपक्कमे नो ववे यववा उपक्कम विना तिही को ववे इति प्रत्य उत्तर वे गीतम । यापवे उपक्कमे नो कवे नही । या परावक्कमेव उच्चहति विरुवक्कमेव उच्चहति । परज्जत उपक्कमे पवि ववे नही वतायता निरुपक्कमे ववे । एवं जाव खणियकुमारा । इम यावत् क्तमित्तुमार जग्गे कइवा । पुढोकाइया जाव यववा तिसु उच्चहति । पविनो काइिक पादि देइ दामत् मनुव वतथा तोनेरुको नोक्कमे मरे इत्थव । सेसा कइवा वेरइया ववर आइमिया वेसाचिया वयति । गेय किम नारको कइया तिम कइवा एतको विग्रप व्यातियो वेमानिकने ववे इसा भाव कइवा । वेरइयाच भते । किं यावत्तोए उवयज्जाति परिइठोण उवयज्जाति ? भोयमा यावत्तोण उवयज्जाति या परिइठोए उवयज्जाति । नारको वे भयवन् व्वं थाज्जानी वट्ठि करो उपजे एतसे भाव ववे उपवे यववा पारको कइि करो उपवे इति प्रत्य उत्तर वे गीतम यापवे ववे उपक्कमे नही परवसे कपज । एव जाव वेमाचिया । इम यावत् वेमानि

कारा दिद माह-नेरहयेत्यादि ॥ आहन्दीएति ॥ ने ग्रारादिप्रजावेवे त्वये ॥ आयकम्पुषति । आत्मकृतकर्मका आभाववशादिना ॥ आपप्यष्टेने

गोयमा ! स्यायद्दीए उवयज्जाति णो परिह्दीए उवयज्जाति । एव जाव वेमाणिया । नेरइयाण जते ! कि स्या
ड्दीए उवहति परिह्दीए उवहति ? गोयमा ! स्याह्दीए उवहति णो परिह्दीए उवहति एव जाव वेमा
णिया णवर जोइसिया वेमाणिया वयतीति स्यन्निळायो । नेरइयाण जते ! कि स्यायकम्मगा उवयज्जाति
परकम्मणा उवयज्जाति ? गोयमा ! स्यायकम्मणा उवयज्जाति णो परकम्मणा उवयज्जाति एव जाव वेमाणि

स्त एव यावहुमानिका । नेरयिका प्रवत्त । किमात्मस्योदित्तन्ते परस्योदित्तन्ते नेव परस्योदित्तन्ते एव यावहु
मानिका नवर ज्योतिष्या वैमानिका स्यवन्ते इत्यन्निळापो वाच्यः । नेरयिका सदस्त । किमात्मकमकोपपद्यन्ते परकर्मकोपपद्यन्ते ? गीतम ।
आत्मकमकोपपद्यन्ते नेव परकर्मकोपपद्यन्ते, एवं यावहुमानिकाः । एव मुहुर्तमावयककोपि । नेरयिका प्रवत्त । किमात्माप्रयोगोपपद्यन्ते
परप्रयोगोपपद्यन्ते ? गीतम । आत्मप्रयोगोपपद्यन्ते नेव परप्रयोगोपपद्यन्ते एव यावहुमानिकाः । एवमुहुर्तमावयककोपि । नेरयिका

न हने कइवा । नेरइवाचं भते कि पाहउठीए उवहति परिह्दीए उवहति वा परिह्दीए उवहति एव जाव वेमाबिया
मारवी जे भयवन् स्यू पाज्जानो छदि करो चवे कइवा पारको छदि चवे नहो पारको छदि चवे
इम वावत् वैमानिक हने कइवा । कवर जोइसिया वेमाबियाए चवतीति अभिजावा । एतलो विशेष ज्ञातिपो वैमानिकने त्रिवे चवे इसी शब्द कइवा
नेरइवाचं भते कि पाहउठ्याए उववज्जाति । मारको जे भयवन् स्यू पाज्ज कत वम ज्ञानाधिके करो उपजे चववा । परवज्जाचा उववज्जाति ? गोयमा
पायवज्जाचा उववज्जाति को परवज्जाचा उववज्जाति । परवज्जाचं करो उपजे इति प्रत्य उत्तर जे गीतम पाज्ज कत वम करो उपजे नहो पर कत वम
करो उपजे । एव जाव वेमाबिया एवं उवहइवा इउथा । इम वावत् वैमानिक हने कइवा इम उववज्जाचा उवह पवि कइवा । नेरइयाच भते कि पा

ति ॥ सात्वत्पापारेव त्रत्यादापि कारा न्दि माह-भरहयेत्यादि ॥ कश्चमुच्यते ॥ कति इति शङ्कायाशी तत ए कतित्वेन सञ्चिता एकसमये
बहुभान्वादन विदिरक्तः कतिमुच्यते ॥ एवं ॥ एकश्चमुच्यते ॥ भवर ॥ एकतित्वे ॥ शङ्कायाशी तत ए कतित्वेन सञ्चिता एकसमये
पान ॥ यादि कर्तव्यवहारतः क्षीयमहेनिजायाः परतो ऽमुस्या य ए सुम्यास्तेना सस्यात्पन न वक्तु न शक्यत यमा वयन्तयः स प एकए स्ते

या । एष उग्रदृणा द्रुनु । णेरइयाण जने । किं श्यायप्पनुगेण उययज्जति ? गो
यमा । श्यायप्पनुगेण उययज्जति णो परप्पनुगेण उययज्जति । एव जाय येमाणि या । एव द्रुनुदि । णेर
इयाण जने ! किं कतिमचिया श्रुतिमचिया श्रुतिसचिया ? गोयमा ! णेरइया कतिसचियायि श्रुति

नरन् । दि कनिन्विना सकतिमन्विता ? गीतम् । नैरयिकाः क्षतिसुखिता अपि प्रयत्नवत्सु
 विना ताव । कनायेन नरन् । यावदवत्सव्यमन्विता अपि ? गीतम् । यत्र नैरयिकाः सङ्क्षेपेन प्रवर्गमन्वेन प्रयत्नान्ति तेन नैरयिकाः क्षति

[illegible]

सचिचायि श्रुष्टस्रष्टृगसचिचायि ? गीयमा । जेण जेरद्वया सखे
 ज्ञाएण पत्रेसणएण पयिसति, तेण जेरद्वया कतिसचिचा । जेण जेरद्वया श्रुसंखेज्जाएण पत्रेसणएण पयि
 सति, तेण जेरद्वया श्रुकतिसचिचा । जेण जेरद्वया एक्काएण पत्रेसणएण पयिसति, तेण जेरद्वया श्रुष्टस्रष्टृग
 सचिचा । से तेणठेण गीयमा ! जात्र श्रुष्टस्रष्टृगसचिचायि । एव जात्र यणियकुमार । पुढवीकाद्वयाण पु
 च्छा, गीयमा ! पुढवीकाद्वया णो कतिसचिचा श्रुकतिसचिचा णो श्रुष्टस्रष्टृगसचिचा । स केणठेण जेतं !

सच्चिता । यत्त नैरयिका असुत्तुपम प्रवेसकत्त प्रविशन्ति तत्त नैरयिका सकतिसच्चिता । येन नैरयिका एककम प्रवेसकत्त प्रविशन्ति ते
 न नैरयिका प्रवेसकत्तसच्चिता सत्तमार्येण गीतम । यावद्वक्तव्यसच्चिता अपि । एव यावद्वक्तव्यसच्चिता । पुचिचीकायिकामां पुच्छा,
 गीतम । पुचिचीकायिका नैव कतिसच्चिताः सकतिसच्चिता नैवा वक्तव्यसच्चिता । एव क्तव्यसच्चिता । एवमुच्यत यावत्तवक्तव्यसच्चिता
 क संचित पचि पुव इति प्रत्यु हे गीतम ज्ञा नारको सत्ताव प्रवेसने करो प्रवेग करे । तेव परद्वया कति सचिचा जेव केरद्वया प्रवेसने एव पवेसप
 एवं पविसति । तेह नारको कति सचित कहिये तथा जेह नारको प्रवेसनाते प्रवेसने करो प्रवेग करे । तेव केरद्वया सकतिसचिचा । तेह नारको पक
 ति सचित कहिये । जेव केरद्वया पककपव पवेसकपव पविसति । तथा ज्ञा नारको एकहीन प्रवेसने करो प्रवेग करे । तेव परद्वया प्रवेसतवगसचिचा
 न तेवकेव नादमा जाव यावत्तवक्तव्यसचिचा वि । तेह नारको यावत्तवक्तव्य सचित कहिये ते तेले जेव हे गीतम यावत्तवक्तव्य संचित कहिये एतत्ता संगे क
 द्वा । एव जाव क्तव्यकुमार पुढवीकाद्वयाच पुच्छा । इम यावत्तवक्तव्यसच्चिता तत्तवक्तव्य पुचिची कायिकामा प्रत्यु कोधो । गीयमा पुढवीकाद्वया
 वा कतिसचिचा सकतिसचिचा वा यावत्तवक्तव्यसचिचा । हेगीतम पुचिची कायिक महीं कति सचित एतत्तवक्तव्य सचित कहिये प्रवेसकत्त सचित पचि महीं
 स केणठेण जेतं एव पुच्छा—जाव वा यावत्तवक्तव्यसचिचा गीयमा । पुढवीकाद्वया प्रवेसकत्तवक्तव्य पविसति । तत्तवक्तव्य इमगत्त इम कत्तवक्तव्य

ना यत्तप्यन् एकमन यत्तप्योत्पादेन सृष्टिता अयत्तप्यसृष्टिता स्तत्र नारकादय स्थितिषा अपि एकसमयेन तेषा मेकादीनाऽऽवस्थानानां सृष्ट्या
दानं पृथिवीमायिदादयस्तु सृष्टितस्थितता एव तेषा समयेमासृष्ट्यातामयेय प्रवेष्टाद्गहनस्पतयस्तु यद्यप्यनन्ता सत्पश्यन्ते, तथापि प्रवेष्टनक वि

एव युञ्जद्-जाय जो अष्टस्रसृष्टगसृष्टिया ? गोयमा ! पुढवीकादया अष्टस्रसृष्टाण पवेसणएण पविससि, से
तणठेण जाय जो अष्टस्रसृष्टगसृष्टिया एव जाय यणस्सइकादया । वेइदिया जाव वेमाणिया जहा णेरइ
या । सिद्धाण पुच्छा, गोयमा ! सिद्धा कतिसृष्टिया जो अष्टस्रसृष्टिया अष्टस्रसृष्टगसृष्टियावि । से केणठेण
जाय अष्टस्रसृष्टगसृष्टिया यि ? गोयमा ! जेण सिद्धा स्रसृष्टाण पवेसणएण पविससि तेण सिद्धा कतिसृष्टि

चित्ताः ? गीतम । पृथिवीकायिका असङ्ख्येयन प्रवेष्टनकन प्रविशन्ति तत्तेमार्च्येन यावन्नेवावत्तप्यसृष्टिता एव यावद्गहनस्पतिकायिकाः । ह्री
न्द्रिया यावद्देमानिका यथा नैरयिकाः । सिद्धाणा पुच्छा, गीतम । सिद्धाः कतिसृष्टिता नैवाकतिसृष्टिता अवत्तप्यकसृष्टिता अपि । अय
कमार्च्येन यावदयत्तप्यकसृष्टिता अपि ? गीतम । येन सिद्धाः सङ्ख्येयन प्रवधानेन प्रतिसृष्टिता तान सिद्धाः कतिसृष्टिताः येन सिद्धा एकमे

पयत्तप्य सृष्टित नही पतमा सने कइथा जेगीतम पृथिवी कायक पयस्र्णाते प्रवेष्टने करो प्रवेश करे । से तेचठेय काय वा अयत्तप्यसृष्टिया एवं जाव
पयस्र्णाकादया । ते तरे पवे दे गीतम जावत् पयत्तप्य सृष्टित नही पतमा सने कइवी इम यावत् यनसती कायिक पतमा सने कइवी । वेदिया
जाव वेमाणिया कइथ केरइथा । वेदही यादि धर्मे यावत् वेमानिक सने पतमा सयसाई जिय मारको कइथा तिम कइथा । सिद्धास पुच्छा, गीयमा ।
मिहा कतिसृष्टिया वा पयत्तिसृष्टिया अयत्तप्यसृष्टिया यि । सिद्धा एतद् बोधा जेगीतम सिद्ध कतिसृष्टित पूवे पयि नही सृष्टित सृष्टित पयत्तप्य
सृष्टित पूवे । मेकेकपुनं आन पयत्तप्यसृष्टिया यि ? यावमा । अर्ब सिद्धा सखेज्जएवं पवेसणएवं पविससि तेवं सिद्धा कतिसृष्टिया । तेवे पवे जेभग
इन् इत्यादि बाधत् पयत्तप्य सृष्टित पयि पूवे जेगीतम कइथ मिहसंख्याते प्रवेष्टने करो प्रवेश करे तेच सिद्ध कति सृष्टित कइथा । जेवंसिद्धा एवमइत्ये प

जातीयेत्य आगतानां यस्तत्रोत्पाद स्रष्टृविद्यतमसख्याता एय च विजातीयेत्य उहुता सत्रोत्पद्यत इति सूत्रे उक्तं ॥ एय जाव धवस्सइकाइयसि ॥
विदुहा ॥ मो प्रकतिसचिवा ॥ अन्ताना मसङ्गातानां वा । तेषां समयेवासप्रवादिनि एयामेवासप्रवादिनि चिंतयन्नाह-एयसीत्यादि ॥ अयसप्रवाक

या , जेण सिद्धा एक्काएण पवेसणएण पयिससि तेण सिद्धा अद्धसद्धगसचियावि सेतेणठेण गोयमा ! जाव
अद्धसद्धगसचियावि । एगसिण जते ! जेरद्वयाण कद्धसचियाण अद्धसद्धगसचियाण अद्धसद्धगसचियाण कथरे २
यजा विसेसाहियावा ? गोयमा ! सद्धत्योवा जेरद्वया अद्धसद्धगसचिया कतिसचिया सखेज्जागुणा अकतिस
चिया अद्धसखेज्जागुणा एव एगदिदियवज्जाण जाव वेमाणियाण अद्धपायज्जा एगदिदियाण पाल्य अद्धपायज्जा

न प्रवेक्षणनेन प्रविशन्ति तत्र विदुहा अद्धसद्धगसचिया अयि तत्तमार्थेन गीतम । यावदवत्तव्यकसचिवा अयि । एतेषां प्रदत्त । नैरयिका
या कतिसचिवा नामकतिसचिवा नामकवत्तव्यकसचिवा नामां च (मध्ये) कतरे कतरेज्यो यावद्विसेपायिकावा ? गीतम । सर्वस्वोका नैरयिका
अद्धसद्धगसचिवा कतिसचिवा : सद्धयमुखा : अकतिसचिवा असद्धयमुखा एवमेकैन्मिप्रवर्जानां यावद्वेमानिमानामस्यावदुल्य एक

वेसवएव पविससि । जेइ सिद्ध एकद्वौव प्रवेक्षणे करौ प्रवेक्ष करे । तेइ सिद्धा अद्धसद्धगसचियावि । तेइ सिद्ध अद्धसद्धगसचिवा । सेतेइइइ गोय
मा जाव अद्धसद्धगसचियावि । ते तेके चरे जेगीतम जावत् अद्धसद्धगसचिवा पवि कद्धवा । एयसिच भते जेरद्वया अद्धसचियाच अद्धसचियाच । एयमी
जेमवन् नारकोने कति सचिने प्रकति सचिने । अद्धसद्धगसचियाच कथरे २ जाव विसेसाहियावा । अद्धसद्धगसचिने कुच २ कवो जावत् वियेया
धिक् एतथासने कद्धवा १० ग उतर । यायमा सद्धवा जेरद्वया अद्धसद्धगसचिया । जेगीतम सर्वस्वोका नारको अद्धसद्धगसचिवा संचितस्वामकना ए
कपवा कवो । कतिसचिया अद्धसद्धगुणा अकतिसचिया असद्धसद्धगुणा । कति सचित सद्धातगुणा अद्धसद्धगुणा सद्धातगुणा माटे तेइको प्रकतिसचित च
सद्धातगुणा अद्धसद्धगुणा प्रवेक्षवात पवामाटे । एवं एयिदिदियवज्जाण जाव वेमाचियाच अद्धपावा कद्धगं । इम एयिदिदिय वज्जाणीने यावत् वेमानिकसगे च

मन्विताः। लोकाः यत्र प्रपद्यन्त्यस्यैकत्वात् कतिसचिता सङ्घातगुणा सस्यातत्वाः सस्यातस्यामकाणां व्यक्तिसञ्चिता सस्यातगुणा असङ्घात
म्यामकाणामसस्यातत्वादित्येके अग्रेत्याहुः । यमुस्वप्नावो ऽत्र कारकं भूतं स्वामकास्यत्वादि काम मन्यथा सिद्धा कतिसञ्चिताः स्वामकास्यत्वादि
लोकाः यत्र प्रपद्यन्त्यस्यैकत्वात् सङ्घातगुणा व्यादित्वम कवत्सिमाभस्याना भायुःसमासे रिय न लोकास्यजावादेवेति नारकायुत्पाद
विशेषप्रभूतस्योपकारारोहमाह-नेरहयावमित्यादि ॥ एकसमन्विता ॥ यदपरिमावमस्यति यद्वै तम समन्विताः विक्रिता यद्वै सम

ग । एवमिण जने । सिद्धाण कतिसचियाण अष्टतस्रगसचियाणय कयरे २ जाव विसैसाहिया वा ? गो
यमा ! सङ्ख्योया सिद्धा कतिसचिया अष्टतस्रगसचिया संखज्जगुणा । नेरहयाण जने ! किं त्क्कसमज्जिया
णो त्क्कसमज्जिया त्क्केणय णो त्क्केणयसमज्जिया त्क्केहियसमज्जिया त्क्केहिय णो त्क्केणय समज्जिया ?

न्द्रियाणां नास्त्यस्या यदुक्तम् । एतेषां प्रदत्त । विद्वाना कतिसञ्चितामवस्थान्यवस्थान्यतामा न्न (मध्य) कयरे कवरप्यो यावद्विज्ञयापि
कावा ? गौतम । सर्वलोकाः सिद्धाः कतिसञ्चिता अवस्थान्यवस्थिता सङ्ख्यगुणाः । नैरयिका प्रदत्त । किं यद्वैकसमन्विता नोयद्वैकसमन्विता
यद्वैकमव नो यद्वैकमव समन्विताः यद्वैकैः समन्विता यद्वैकै न्न नोयद्वैकमव समन्विताः ? गौतम । नैरयिकाः यद्वैकसमन्विता अपि १ नो य

न्य वदत्त कइया । एमिदिवाव पत्ति यणा कइया । एवेद्विजन नही यका वदत्त असइयातनाज उत्पाइको । एएसिच भत सिवाइ कति सचिया/च य
अभतावयसचियाचय कयरे २ जाव विससाहियावा । एइने इमगवन् सिद्धने कति सचितने यवत्तअसचितने कुण २ यको जावत् विशेषाधिज न्वे
१ य उत्तर । गायमा मयत्ताया सिद्धा कति सचिया । नेगौतम सयवोवावा मिह कतिसचित । यवत्तअमसचिया संखेज्जगुणा । यवत्तअसचित सिद्ध
संखेज्जगुणा वइया नारकादि उत्पाद विशेषमूत सस्याविकारवीज कइये-नेरहयाव भते किं त्क्कसमज्जिया । नारको हेमगवन् म्य एण समे
अ य उपपे ते वववसमन्विता । वा त्क्कसमज्जिया । कणा प्रभाय ते एव भादिइर पंचपवत्त तिने । त्क्कसमज्जिया समन्विता त्क्कसमज्जिया

जिता प्रथमः-एकत्र समये ये समुत्पद्यन्ते तेषां यो राशिः स पट्प्रमाणो यदि स्या तदा ते पट्समज्जिता उच्यन्ते ॥ १ ॥ नो लक्षसमज्जित्य
 ति ॥ नो पट् पट्प्रमाय सा च एकादश पञ्चात्मा सोम नो पट्कन एकादश्यादन ये समज्जिता स्त तथा । २ । तथा ॥ लक्षेण य नो लक्षेण य स
 मज्जियति ॥ एकत्र समय यथा पट्समुत्पद्यमानाद्यधिक ते पट्केन नोपट्केन च समज्जिता उच्यन्ते ॥ ३ ॥ लक्षहिय समज्जियति ॥ एकत्र समये येषां

गोयमा ! णेरइया लक्षसमज्जियावि १ नो लक्षसमज्जियावि २ लक्षेण यगो लक्षेण य समज्जिया ल
 क्षीहिय समज्जियावि ४ । लक्षेहिय नो लक्षेणय समज्जियावि ५ । से केणठेण जेतं ! एव वुच्चइ-णेरइया

द्वयमज्जिता अपि २ पट्कन च नो पट्कन च समज्जिता अपि ३ । पट्केः समज्जिता अपि ४ पट्केण नो पट्कन च समज्जिता अपि ५ स
 कनाचैन मदना । एवमुच्यते-निरयिकाः पट्समज्जिता अपि यावन्तो पट्के य नो पट्कनच समज्जिता अपि १ गौतम । यन निरयिकाः पट्

य समज्जिताः लक्षकुहिय वा लक्षत्रयस्य समज्जिता । नाक्षत्रसमज्जितं तथा एक समज्जिते विद्ये ज्ञाना पट् अपना पवि एवादि पञ्चमने पवि क ल
 पना ते लक्षकुहरो समज्जित लक्षि १ तथा एकसमज्जिते विद्ये ज्ञाना पट् अपना पवि एवादि पञ्चमने पवि क ल
 मवन विद्ये ज्ञाना पट्क त पवि एवादि पवि क पवे पट्के करो नापट्क करो समज्जित लक्षि ०४ पवि क ल सव्ये एवादि पमवयातपर्वतने तेजाने
 समवेकरो जपनिष्ठे पनवयाताने विद्ये पवि ज्ञानो पट्पते स्थाये १० प्र उतर । नायमा णेरइया लक्षसमज्जियावि १ वा लक्षसमज्जियावि २ । के
 योतम नारको लक्षसमज्जित पवि इवे नाक्षत्रसमज्जित पवि लक्षवा २ । लक्षकेय वा लक्षकेय समज्जिता लक्षकुहिय समज्जियावि ४ लक्षकुहिय
 वा लक्षेय समज्जियावि ५ । लक्षकुहरो नाक्षत्रसमज्जित पवि लक्षवा पवे लक्षके समज्जित पवि लक्षवा ४ यवे लक्षकुहरो नो लक्षकुहरो सम
 ज्जित पवि लक्षवा ५ । येकत्र च भते एवाद्या । ते स्ते पवे जमगवन् इम लक्षवा । षेरइया लक्षसमज्जियावि ज्ञान वा लक्षकुहिय चो लक्षकुहिय सम
 ज्जियावि । नारको लक्षसमज्जित पवि इवादि यावन् पवे लक्षके करो नाक्षत्रसमज्जित पवि लक्षवा १० प्र उतर । नायमा जपं षेरइया

पट्टनि पट्टानि नृत्ययानि ते पट्टके समन्विता उक्ताः ४ । तथा बद्धेहिमो लङ्घेय य समञ्जियति ॥ एकत्र समये येया मञ्चनि पट्टकानि एका
पिपिकानि न पट्टके नापट्टकेन च समञ्जिता एते पञ्चविकल्पाः ५ इ च नारकादीना पञ्चापि विकल्पाः" सम्भवत्येकादीना भवत्यातानां तेषा च

तत्कसमञ्जियायि । जाय नो तत्कोहिंय नो तत्कोणय समञ्जियायि ? गोयमा ! जेण गेरहया तत्कोण
पंचसणएण पयिसति तेण गेरहया तत्कसमञ्जिया १ जेण गेरहया जहणेण एक्कोणवा दोहिंया तिहिंया
उक्कोसेण पचएण पंचसणएण पयिसति तेण गेरहया नो तत्कसमञ्जिया २ जेण गेरहया तत्कोण एक्कोण
य जहणेण एक्कोण या दोहिंया तिहिंया उक्कोसेण पचएण पंचसणएण पयिसति तेण गेरहया तत्को

एक प्रवञ्जनकेन प्रयियन्ति तम नैरयिकाः पट्टसमञ्जिताः १ । यम नैरयिका जपत्यनैकनवा द्वात्र्या वा त्रिजिर्वीत्ययतः पञ्चकेन प्रवेद्यानकेन
प्रविशन्ति तम नैरयिका भोपट्टसमञ्जिताः २ यम नैरयिकाः पट्टकेनाप्येकं च जपत्येकैकेन वा द्वात्र्या वा त्रिजिर्वीत्ययतः पञ्चकेन प्रवेद्यान
केन प्रयिगन्ति तम नैरयिकाः पट्टकेन च नो पट्टकेन च नो पट्टकेन च समञ्जिताः ३, येन नैरयिका जपन्ती पट्टकेः प्रवञ्जनकेः प्रविशन्ति तेन नैरयिकाः य

सकलपच पवेसयएवं पयिसति । इमौतम जेह नारको लङ्घेय करो प्रवेगनेकरी प्रवेगकरे । तेच केरइया लङ्घुसमञ्जिया १ । तेह नारको लङ्घुसम
ञ्जिया पयि लदिये । जेच केरइया लङ्घेयएवं एक्कोणवा दाहिवा तिहिंया लङ्घुसक पचएच पवेसयएच पयिसति । जेह नारको लङ्घयवको एक्कोरो य
यथा बद्ध करो ययथा तोनेकरो लङ्घटवको ययकरो प्रवेगने करो प्रवेगकरे । तेच केरइया को लङ्घुसमञ्जिया २ । तेह नारको लङ्घुसमञ्जिय त
लदिये २ । अर्थ केरइया लङ्घुएच पवेसय लङ्घेय एक्कोणवा दाहिवा तिहिंया लङ्घुसक पचएच पवेसयएच पयिसति । जेह नारको लङ्घुसमञ्जिय त
नरे इमो जपत्यवको एक्कोरो ययथा नेम करो ययथा तोनेकरो लङ्घटवको पवेकरो प्रवेगनेकरी प्रवेग करे । तेच केरइया लङ्घुसक यो लङ्घुसक यय सम
ञ्जिया ३ । तेह नारको लङ्घुसकरो लङ्घुसकरो समञ्जिया लङ्घया ३ । जेच केरइया लङ्घेय पवेसयएच पयिसति । जेह नारको लङ्घुसक

णय णीठक्कीण य समज्जिया ३ जेण णेरइया अणेगेहि ठक्कोहि पयेसणएण पविसति तेण णेरइया
 ठक्कोहिय समज्जिया ४ जेण णेरइया अणेगेहि ठक्कोहि अणेणय जहणेण एक्कोणवा दोहिना तिहिहिया
 उक्कोसण पंचएण पयेसणएण पविसति तेण णेरइया ठक्कोहि य णी ठक्कोणय समज्जिया ५ सेतेठेण
 तचेय समज्जियायि । एव जाय धणियकुमारा । पुठथोकाइयाण पुच्छा , गोयमा । पुठवीकाइया णी
 ठक्कसमज्जिया णी णीठक्कसमज्जिया णी ठक्कोणय णी ठक्कोहिय समज्जियायि

दूक्कैः समज्जिताः ४ येन नैरयिका अलक्कैः पट्कै रत्येनच अपन्यनैकेन वा द्वाभ्यां या विमिश्रित्कर्पतः पचकन प्रवेशनकेन प्रविशन्ति तेन नै
 रयिका पट्कैर्नोपट्केनच समज्जिताः ५ तत्तेनार्थेन तथैव समज्जिता अपि । एव पावस्तनितकुमाराः । एविवीकापिकानां पुच्छा गौत
 म । एविवीकायिका नोपट्कसमज्जिता नैव नोपट्कसमज्जिता नोपट्केन च नो पट्केनच समज्जिताः ३ पट्कैः समज्जिता अपि पट्केय नो

पट्केनो प्रवेशनेनो प्रवेशकरे । तेन वेराया अज्जुअहिय समज्जिया ४ । तेन नारको घबे अज्जुअहरो समज्जित कहिवे ४ । वेण वेरया अवेनी ५
 अज्जुअह । अह नारको पचकै अज्जुअहरो । पचकेय अज्जुअह पचकेयया इहिया अज्जुअसेव पंचएण पंचएण पचिसति । अनेरअसम्येअरो प
 चरो दागचरो तोनेचरो वरज्जुअहो पचचरो प्रवेशनेचरो प्रवेशकरे । तेन वेराया अज्जुअहिय पाअज्जुअहय समज्जिया ५ । तेन नारको घबे अज्जुअहरो
 नाअज्जुअहरो समज्जित कहिवे ५ । सतेपडेव तवेय समज्जियायि । तेने पये इत्थादि तिमहोज समज्जित पवि । एवं जाय थवियकुमारा पुठथोकाइ
 याच पुठहा । इम यावत् खानतकुमार सगे कहया एविवीकायि अना प्ररनकोधा उत्तर । गायमा पुठथोकाइया च । अज्जुअसमज्जिया । वेगौतम पवियो
 कायिअ अज्जुअ समज्जित नको १ । च । पाअअज्जुअसमज्जिया । नाअज्जुअसमज्जित पवि नको २ । पो अज्जुअहय पाअज्जुअहयसमज्जिता ३ अज्जुअहिय स
 मज्जियायि अज्जुअहिय च अज्जुअहय समज्जियायि । नो अज्जुअहरो ना अज्जुअहरो समज्जित पुवे नको घबे अज्जुअहरो समज्जित पवि पुवे ४ पचे अज्जुअह

ममनोत्पत्ते रमस्यातेऽपि च प्राप्तिः पदकामि व्यवस्थापयतीति, एकेन्द्रियाणां त्वसङ्क्रान्तानामेव प्रवेशना त्पद्वैः समञ्जिताः तथा पद्वैर्भीयद्वैतनच
समञ्जिता इति विवक्ष्यपदस्यैव सम्भव इति, अतएवाह-पुढविकाश्याणमित्यादि ॥ एषा मस्यवहुत्वचित्ताया भारकादय स्तोका आद्याः पद्वैस्त्या

तत्कोहिय णो तत्कोणय समञ्जियावि । सेकेणठेण जाय समञ्जियावि ? गोयमा ! जेण पुढयीकाइया णे
गेहि तत्कोहि पयेमणग पयिसति तेण पुढयीकाइया तत्कोहि समञ्जिया, जेण पुढयीकाइयाणेगेहि
तत्कोणेहे ण्णणेणय जहणेण एक्केणवा दोहिवा तिहिवा उक्कोसेण पवण पवेसणएण पविसति, तेण
पुढयीकाइया तत्कोहिय णोतत्कोणय समञ्जिया सेतेणठेण जाय समञ्जियावि । एव जाय वणस्सइकाइया ।

पद्वैतनच समञ्जिता अपि । अय वामार्चेन यावत्समञ्जिता अपि ? भीतम । येन पुष्पिवीकायिकानेकेः पद्वैः प्रवेसन्तैः प्रविशन्ति तेन पुष्पि
वीकायिकाः पद्वैः समञ्जिताः । येन पुष्पिवीकायिका अनेके पद्वै रम्येन च अयन्यनेनेन वा दुग्ध्या वा त्रिभिर्वीत्स्वपत पञ्चनेन प्रवेसन्तकेन
प्रविशन्ति तन पुष्पिवीकायिकाः पद्वैर्भीयद्वैतनच समञ्जिता स्तोमार्चेन यावत्समञ्जिता अपि । एवं यावद्द्वैतनचपतिकायिकाः । द्वीम्भिया

बरो समञ्जित पविद्वै ए दादममा इति इवे । सेकेणठेवं जाय समञ्जियावि । ते से पये हेमगदन् यावत् समञ्जित एतकाद्ये कइवो इ म उत्तर ।
दादमा जेवं पढथोकाइयासेमेहिं कइवेहिं पवेसणं पविसति । हेभीतम जह पुढियीकायिक अनेक कइवेबरो प्रवेयने बरो प्रवेय करे तिहं अपवे ।
तच पुढयीकाइया कइवेहिं समञ्जिया । तेह च दाकासकारे, पुष्पिवीकायिक घण्डेण समञ्जित कइये । जेण पुढयीकाइयाणेगेहिं कइवएहिं । जेह ए
विथीकायिक अनेक कइवेबरो । पवेवय कइवेक एक्केणवा दाहिना तिहिवा उक्कोसेच पवणएच पवेसणएच पविसति । अने पनेरे कइवयको एवेक
रो पववा वेठबरो पववा तोनेबरो णवद्वैतनचो पवे प्रवेयने बरो प्रवेयकरे । तेच पुढयीकाइया कइवेहिय चो कइवेवय समञ्जिया । तेह पुढियीका
विह चने एक्केबरो पावकवेबरो समञ्जित कइये । सेतेच च जाय समञ्जियावि । ते तेयेपये यावत् समञ्जित पवि बुने । एवं जाय वणस्सइकाइया

येद्विद्या जाय वेमाणिया । एए सिद्धा जहा जेरइया । एएसिण भते ! जेरइयाण लक्खसमज्जियाण गोळ
 क्कममज्जियाण लक्केणय गोळक्केणय समज्जियाण लक्कोहिय गोळक्केणय गोळक्केणय समज्जिया
 णय कयरे कयरे जाय यिसेसाहियाया ? गोयमा । सव्वत्योवा जेरइया लक्खसमज्जिया , गोळक्कसमज्जि
 या सखेज्जगुणा । लक्केणय गो लक्केणय समज्जिया सखेज्जगुणा । लक्कोहिय समज्जिया छुसखेज्जगुणा ,

यावहेमनिवाः । एते सिद्धा यथा नैरपिकाः । एतेषां जदन्त । नैरपिकाया एत्थसमज्जिताना मो एत्थसमज्जिताना एत्थेन च मोपद्वेने
 च समज्जितानां एत्थेः समज्जितानां एत्थेनैर्नोपद्वेने च समज्जिताना च कतरे कतरेण्यो यावद्विषोपायिका वा ? मोतस । सर्वलोका नैरपि
 काः एत्थसमज्जिताः । मोपद्वेसमज्जिताः सङ्कपपुकाः २, एत्थेन च मो एत्थेन च समज्जिताः सङ्कपपुकाः ३ एत्थेः समज्जिता अवहेयमु

जेरइया जाय वेमाणिया । इम यावत् वज्ज्यतोकायिकस्ये कइवा जेरगिट्ठव यावत् वेमाणिव । एएसिद्धा कइवा जेरइया । एए एने सिद्ध ए सर्वं विम
 मारको कइवा तिम कइवा । एएसिद्धं भति जेरइयाच वज्ज्यसमज्जियाच वावक्खसमज्जियाच । ए एएने जेममवत् मारकोने वज्ज्यसमज्जितने । मो वज्ज्य
 समज्जितने । वज्ज्येवय वावक्खेवय समज्जियाच वज्ज्येविय समज्जियाच । वज्ज्येवरी मोवक्खेवरी समज्जितने एवे वज्ज्येवरी समज्जितने । वज्ज्येविय
 वावक्खेवय समज्जियाच कयरे १ जाय यिसेसाहियाया । एवे वज्ज्येवरी मोवक्खेवरी समज्जितने कुच २ वको यावत् यिसेसाहिय कुवे ३ प्र एत
 ४ । गोयमा मारत्तावा जेरइया वज्ज्यसमज्जिया मोवक्खसमज्जिया संखण्युवा । जेमोतस सवकोवोवा मारको एव वज्ज्येवरी समज्जित एवे खानके
 वे मावक्ख ५ ते एवादि संखण्युव समज्जितं सवरातगुवा खानकना वज्ज्येवरी माटे १ । वज्ज्येवय मोवक्खेवय समज्जिया संखण्युवा । एव वज्ज्येव
 रो समज्जित सवरातगुवा पूठिकावी खानक संखण्युवावे ३ तेइयो । वज्ज्येविय समज्जिया संखण्युवा । एवे वज्ज्येवरी समज्जित सवरातगुवा
 एवना खानक वरामाट ३ तेइयो । वज्ज्येविय मोवक्खेवय समज्जिया संखण्युवा एव जाय यिसेसाहिया । वज्ज्येवय मोवक्खेवय समज्जित एव

नस्तेकत्वा द्वितीयास्तु - सङ्घातगुणाः नोपद्रव्याभावा यदुत्पात् एव तृतीयपक्षपक्षमेतु एवाभ्यासुस्या त्सूत्रोक्तं यदुत्पन्नमयसेयमित्येके पान्येतु - वस्तुस्तु

तत्कोट्टिय णोत्तक्केणय समज्झिया सखेज्झगुणा । एव जाव यणियकुमारा । एएसिण नत ! पुढधीकाइयाण
तत्कोट्टिय समज्झियाण तत्कोट्टिय णोत्तक्कोट्टिय समज्झियाण कयरे कयरे जाव विसेसाहियावा ? गोयमा !
सवत्थोवा पुढधीकाइया तत्कोट्टिय समज्झिया , तत्कोट्टिय णोत्तक्केणय समज्झिया सखेज्झगुणा । एव जाव
यणस्सइकाइयाण । वेइदियाण जाव वेमाणियाण । जहा णेरइयाण । एएसिण नते ! सिध्दाण तत्कोसमज्झि

का ४ पदकेय नो पदकेय च समज्झिताः सङ्घयगुणा ५ । एव यावत्सन्निजकुमाराः । यसपा नदत्त । एपिधीकायिकामा पदकेः समज्झिता
ना पदकेनोपदकेय समज्झितामी कतर कतरप्या यावद्विषयापिकावा ? गीतम । सवस्तोकाः एपिधीकायिकाः पदकेय समज्झिता पदकेय नो
पदकेन च समज्झिताः सङ्घयगुणा । एव यावद्वहनस्वतिकायिकामा । द्वीन्त्रियाया यावद्वैमाणिकामा यथा नैरयिकावात् । एतेपा नदत्त । सि

आनव उपपातगुणां नैमाट ए संवसातमवा ५ इम यावत् सानितकुमारसगे कइवा । एएसिण भते पुढधीकाइयां तत्कोट्टिय समज्झियाच । एइने
इममवन् एपिधीकाइिकाने वयेतत्कोट्टिय समज्झितने । तत्कोट्टिय बाळकुट्टिय समज्झियाच कयरे २ जाव विसेसाहियावा । ववे तत्कोट्टिय नोत्तक्कोट्टिय
वरी समज्झितने नाशामाहि कुव २ तको यावत् विषयापिका हुवे १ म कतर । भावमा सवत्थावा पुढधीकाइया तत्कोट्टिय समज्झिया । गोतम सव
वीवाका एपिधीकाइिक ववेतत्कोट्टिय समज्झित कइवा एइमा आनव याकाभाटे तेहको । तत्कोट्टिय बाळकुट्टिय समज्झिया सखेज्झगुणा एव जाव य
वसाकाइयाच नेइ दियाच जाव वेमाणियाच कइवा केइयाच । ववे तत्कोट्टिय नोत्तक्कोट्टिय समज्झितने सङ्घातगुणा आनवना सङ्घातगुणा माटे
इम बावत् वनसातोकाइिकमगे कइवो वेइदो पाठिदेइने जावत् वेमाणिय एतथा विस नारकोकया निम कइवा । एएसिण भते सिध्दाच तत्कोट्टियसम
ज्झियाच बाळकुट्टियसमज्झियाच । एइने वेममवन् सिध्दाने तत्कोट्टियसमज्झितने नाळकुट्टियसमज्झितने इत्यादि । जाव तत्कोट्टिय च । तत्कोट्टिय समज्झियाच य व

याण णोत्तक्कसमज्झयाण जाय त्त्वेहिंय णोत्तक्केणय समज्झियाणय कयरे कयरे जाव विसेसाहिया ? गो यमा ! सव्वतोया सिद्धा त्त्वेहिंय णोत्तक्केणय समज्झिया । त्त्वेहिंय समज्झिया सखेज्जगुणा । त्त्वेणय णो व्हीणयसमज्झिया सखेज्जगुणा । त्त्त्वसमज्झिया सखेज्जगुणा णो त्त्त्वसमज्झिया सखेज्जगुणा । णेरइयाण न्नेत्ते ! किं यारस समज्झिया णो यारस समज्झिया यारसएण णो यारसएणय समज्झिया यारसएहिय सम

दुर्गानां पदत्रयसमजितानां ना पदत्रयसमजितानां यावत्पदकैश्च नोपद्रव्येन च (अथ्ये) कतरे कतरेभ्यो यायद्विषयाधिका द्या ?
गीतम् । वयस्तोका मिश्रः पदकेर्नापद्रव्यम् च समजिता १ पदकैश्च समजिताः सङ्ख्येयुणा २ पदकेन च नो पदकेन च समजिताः सङ्ख्ये
यगुणाः ३ पदकसमजिताः सत्ययगुणा ४ नो पदकसमजिताः सत्ययगुणाः ५ । तैरयिकानां ज्ञवन्त । किं ह्यादयश्चसमजिता नोद्वादञ्चसन

यर २ जात निवसादिया । यावत् लखकुवरो भाखकुवरो समजितन क २ खो यावत् विशेषाधिक हुवे ६ प्र उत्तर । गाघमा सम्भत्तावा सिखा
 लखकुविय पाखकुवय समजिया १ । जगीतन सपनोभावा सिख घवे लखकुवरो भाखकुवरो समजित तेवरो । लखकुविय समजिया सखेज्जु
 वा । पवे लखकुवरो समजित सपरातमया २ । लखकुवय भाखकुवय समजिया सखेज्जुवा । तेवरो एव लखकुवरो भाखकुवरो समजित सप
 तमुवा १ तेवरो । लखकुवसजिया मखेज्जुवा भाखकुव समजिया सखेज्जुवा । एव लखकुवसजित सपरातमया ४ तेवरो भाखकुवसजित एतस
 एकादि ए सपरातगुवा ६ । वेरइवाच भते कि बार समजिया । बारको जेभनवम् लू बार समजित एतसे एवबार तेवारे समजित कदिये १ । वा
 बारमसमजिया । नरो बारे समजित एतसे एकादि इय्यारैतई ते ओ बार समजित कदिये २ । वारमएण ओबारसपय समजिया ३ । एवबारै प
 ने एकादि इय्यारैपयत हुवे तज बारैवरो ओबारैवरो समजित कदिये ६ । बारसएडिय समजिया ४ । ववा बारैवरो तेव वरो बारैवरो समजित
 कदिये ४ । बारसएडिय बारसपय समजिया । घवे बारैवरो पने एकादि इय्यारैवरो हुवे तज घवे बारैवरो ओबारैवरो समजित कदिये ते हुवे

जिज्ञासा ४ आरमणहिय णोवारसणय समज्झिया ? गोयमा ! णेरइया थारससमज्झियायि जाव थारसए
हिय णाथारसणय समज्झियावि । से केणठेण जाय समज्झियायि ? गोयमा ! जेण णेरइया थारसएण
पयेसणएण पयिसति तणं णेरइया थारस समज्झियायि । जेण णेरइया जहणेण एक्कोणया दोहिथा ति
हिथा उक्कोसेण एक्कारसएण पयेसति तेण णेरइया णोवारस समज्झिय । जेण णेरइया थार
सएण थ्यणेणय जहणेण एक्कोणया दोहिथा तिहिथा उक्कोसेण एक्कारसएण पयेसणएण पयिसति तेण जे

त्रिंता २ हाववाजेन मोहावशाकन च समजिताः ३, हावसके समजिताः ४, हावसके मोहावसकेन च समजिताः ५ गीतम । नैरविका द्वा
इता समजिता अपि पावहादगकेमोहावसकेन च समजिता अपि । अथ केनार्थेन यावत्समजिता अपि ? गीतम । येन नैरविका हावसकेन
प्रयजानकन प्रविशति तम नैरविका हावसकसमजिता अपि । यम नैरविका अपत्येनैकेन वा हाव्या वा त्रिभिर्वोत्कपंत एकावसकेन प्रवेष्टा
नकन प्रविशति तेन नैरविका मोहावशासमजिताः । २ । येन नैरविका हावसकेनाप्येन च अपत्येनैकेन वा हाव्या वा त्रिभिर्वोत्कपंत एका

६ ५ कतर । मावमा वेरइया आरमसमज्झिकादि । हेभीतम आरव गारे समजित पकिबुवे इत्यादि । १५ आरससयसिव योवारससएणय समज्झि
यावि । यावत् एवे थारेकरो भावारेकरो समजित पकि बुवे । सेवे इहं जाव समज्झियावि । तेजे पवे हेमयवत् इमकम्पो यावत् समजित बुवे ६० प्र०
कतर । मावमा जेवं वेरइया आरसएण पवेसएणं पयिसति । हेभीतम जेइ आरको एवगारे प्रवेगनेकरो प्रवेगकरे । तेच वेरइया आरस समज्झियाधि ।
तेइ आरको एकवारै समजित कयिते । जेवं वेरइया जइसेवं एकसेवया सोरिवा तिहिवा । जेइ आरको जइसवको एकेकरो दापकरो तोनेकरो । ७
इथापेवं इजववारमण पवेसएण पयिसति । ठरसकेकरो इयारेकरो प्रवेगनेकरो प्रवेगकरे । तेच वेरइया आरससमज्झिका । तेइ आरको भावारे
समज्झित कयिते तथा । जेवं वेरइया आरसएण पवेसएणं पयिसति । ८

रइया वारसएण समज्जिया । जेण ञेरइया णेगेहि वारसएहि पवेसणएण पयिसति तेण णेरइया वारसएहि समज्जिया । जेण ञेरइया णेगेहि वारसएहि ख्खणेणय जइखेण एक्खेणया दोहिवा तिहिवा उक्कोसेण एक्कारसएण पवेसणएण पयिसति तेण णेरइया वारसएहिय णोयारसएणय समज्जिया सेतेणठेण जाय समज्जियावि । एव जाव यणियकुमारा । पुठवीकाइयाण पुच्छा, गोयमा ! पुठवीकाइया णो वारस समज्जिया णो नोयारसएणय समज्जिया णोवारसएण णोयारसएणय समज्जिया वारसएहि समज्जिया वारसए

[illegible]

इ नारको एवंबारे करी पर्नेदे वचन्य करी एवंबरी हावकरी तोनेकरी उत्तहृषकी इप्पारेकरी प्रवेगकरै । तेच खेरइया बारसएच समज्जि
बा । तेइ नारको एवंबारे यने माबारे करी समज्जितकहिने तवा । जेच खेरइया जेगेहि बाटसठहि पवेसवएच पमिसति । जेइ नारको यनेकै वारे
करी प्रवेगकरी प्रवयकरै । तेच खेरइया बारसएहि समज्जिबा । तेइ नारको एवंबारे समज्जिय कहिने ४ तथा । जेच खेरइया जेगेहि बारसएहि पवे
बव जइसच एज्जुबवा दाहिंवा तिहिवा उज्जुसोच एज्जुबारसएच पवसवएच पमिसति । जेइ नारको यनेबेबारे करी यने यनेदे जइवयको एजेव
री थसवा बइ करी पववा तोनेकरी उत्तहृषको इप्पारेकरी प्रवेगकरै । तेच खेरइया बारसएहिज्ज बाबारसएचस समज्जिबा । तेइ नारको
पवे वारेकरी यने माबारेकरी समज्जित कहिने ५ । सेतेचउेव जाव समज्जिवावि एवं जाव ववियकुमारा । ते तेवेपमे जावत् समज्जित यवि हुवे ६
म यावत् द्धनितकुमारसम कहइ । पुठवोकाइयाच पुज्जा । ग्रन्थिबोवायिक जेभगवन् इत्थाविप्रत्य उभार । गावमा पुठवोकाइया बाबारससमज्जिवा ।

हिय णो वारसएणय समज्जिया । से क्केणठेण जान समज्जियायि (ग्रयाग्रथ १२०००) गो० । जेण पुठवीका
 डया णेगेहि वारसएणय पवेसणग पयिससति तेण पुठवीकाइया वारसएहिं समज्जिया । जेण पुठवीकाइया
 णेगेहि वारसएहिं स्थणेणय जहणेण एक्केणवा देहिवा तिहिवा उक्कीसेण एक्कारसएणय पवेसणएण पयि
 सति तेण पुठवीकाइया वारसएहिंय णोवारसएणय समज्जिया सेतेणठेण जाय समज्जियायि, एव जाव

नां पुब्बा गौतम ! पुच्छीयायिका भी द्वादशसमज्जिताः, तेव मोद्वादशकेन च समज्जिताः २ । मोद्वादशकेन च समज्जिते
 ताः ३ द्वादशकैः समज्जिता ४ । द्वादशकैर्नोद्वादशकेन च समज्जिताः ५ । अथ कमार्येन यावत्समज्जिता अपि ? गौतम ! येन पुच्छीया
 यिका अनेकैर्द्वादशकैः प्रवेशनकैः प्रविशन्ति तेन पुच्छीयायिका द्वादशकैः समज्जिताः । येन पुच्छीयायिका अनेकैर्द्वादशकैरप्येत च अप्य

हेमौतम एविबोकायिच तथा वारस समज्जित नही तथा । कावावारसएवव समज्जिया २ । मोवारस समज्जित पयि नही २ । मोवारसएव मोवारस
 एवव समज्जिया ३ । एववारै करी मोवारै करी समज्जित पयि नही ए तोमपचमो नियव ३ । वारसएहिं समज्जिया वारसएहिंय मोवारसएवव सम
 ज्जिया । एवे वारै करी समज्जित पुवे एवे वारै करी मोवारै करी समज्जित पयि पुवे ए दोवपच इहां सक्खे । सेतेबुद्ध जाव समज्जियायि । ते तेहि एवे
 समज्जित इम कप्पा यावत् समज्जित एतकाएगे कहयो । गवाप य १२ । गंवाचं वारैवजार सूचमो यव सिक्खो । मोदमा जेवं पुठवीकाइया सेती
 हिं वारसएहिंय पवेसणग पयिससति । हेमौतम जेव एविबोकायिच अनेवेवारै करी प्रवेशकरै । तेवं पुठवीकाइया वारसएहिं समज्जिया ।
 तव एविबोकायिच वारकरी समज्जित कहिये । जेव पुठवीकाइया एवेहिं वारसएहिं पवेसव । जेव एविबोकायिच अनेवेवारै करी पने अजरे । जव
 जेवं एक्केववा दाहिवा तिहिवा कक्कासेवं एक्कारसएवव पवेसवपवं पयिससति । कक्कायको एवेकरी यववा दावकरी यववा तोनेकरी एक्काएव
 को एप्पारे करी प्रवेशने करी प्रथम करै । तेव पुठवीकाइया वारसएहिंय मोवारसएवव समज्जिया । तेव एविबोकायिच एवे वारै करी पने मोवारैव

यणस्सडुकाट्ठया । वेद्वदिया जाय सिद्धा जहा णेरहया । एएसिण नते ! णेरहयाण थारससमजियाण सहे
सि शुप्यायज्जग जहा ठक्कसमजियाण णयर थारसान्निळावो । सेस तवेव । णेरहयाण नते ! कि चुलसी
ति ममजिया णो चुलसीतिसमजिया चुलसीतिएय णोचुलसीतिएय समजिया चुलसीतिहिय समजिया
चुलसीतिहिय णोचुलसीतिएय समजिया ? गोयमा ! णेरहया चुलसीतिसमजियायि । जाव चुलसीतिहि

मयनेकेमया द्वाभ्यां वा त्रिभिर्व्योक्तपेतं यथावच्छेदनेन प्रविशन्ति तेन पृथिवीकायिका द्वादशकैर्नाद्वादशकान् च समनता सत्ते
भार्चन यावरममजिता अपि । एय यावहुमरयतिकायिका । द्वीन्त्रिया यावत्सिद्धा यथा नैरयिकाः । एतया भवन्त । नैरयिकाणां द्वादशस
मजितानां सर्वेषामस्यायदुत्वं यथा पटुसमजितानां मयर द्वादशान्निसाया साय तवेव । नैरयिका जदन्त । कि चतुरशीतिसमजिता नो
चतुरशीतिसमजिताः १ चतुरशीत्या च नो चतुरशीत्या च समजिताः २, चतुरशीतिभिः समजिताः ३, चतुरशीतिभिः नो चतुरशीत्या

रो समजितं कहिये । सतेचइव जाव समजिक्कावि एय आन वण्णारकाइया वेददिया जाव सिद्धा जहा चरया । तवे यदे हेमोतम दावत् समजित
पवि ०तमज्जमे कहवा इम यावत् वनज्जतोकायिका जने कहवो केप्पी आदिदेई थावन् सिद्ध एतथासये नारकोनो परे कहवो । एएसिणे भते चरया
च चारसमजियाच सहेसि यथा महुग । ए एहने हेममवन् नारकोनो चार समजितनो आदिदेई समसारनो पल्ल महुव । जहा एक्कुवसमजियाच
चवरं चारसादिक्कावा सेव तवेव । जिन एक्कुवसमजितना कज्जा तिम कहवा एतकाविशेष चारल इसा नाम कहवा येप तिमहोव कहवो । वेददियाच
भते कि पुमभोति ममजिया चापुलसीति समजिया । नारको हेममवन् एक्कुवो समजितपु वे चोरासीवेकरो समजित पुव नापुलसीति समजित
हुवे चोरासीवे करो समजित महुवे । पुलसीतिएय चापुलसीतिएय समजियावि । चोरासीवेकरो नापुलसीवेकरो समजित पुवे । पुलसीतिहिच सम
जिया । पचे चठरासीवेकरो समजित पुवे । पुलसीतिहिय चापुलसीतिएय समजिया । चणे चोरासीवेकरो नापुलसीवेकरो समजित पुवे १० प्र उत

य णीचुलसीतिहिय समज्जियायि । से केणठेण जते ! एय वुसुह—जाव समज्जियायि गोयमा । जेण जेर
इया चुलसीतिण पयेसणएण पविसति तेण जेरइया चुलसीतिसमज्जिया , जेण जेरइया जहसुणेण एक्को
णया दोहिया तिहिया उक्कोसेण तेसीतिपयेसणएण पविसति तेण जेरइया णीचुलसीतिसमज्जिया , जेण
जेरइया चुलसीतिण प्युणेणय जहसुणेण एक्कोणया दोहिया जाव उक्कोसेण तेसीतिएण पयेसण

ए समज्जिताः ? सीतम ! जेरपिका चतुरसीतिसमज्जिता अपि यावचतुरसीतिभिर्नो चतुरसीया ए समज्जिता अपि । अप्य कोनार्थेन मदमा ।
प्यनुप्यते-यावत्समज्जिता अपि ? नौ० । येन जेरपिका चतुरसीतिभिर्न प्रवक्ष्यन्तम प्रवक्ष्यन्ति तेन जेरपिका चतुरसीतिसमज्जिताः १, येन
जेरपिका जपय्यमैकेन वा दुप्पया वा त्रिमिर्वत्कपतत्प्यतीतिकेन प्रवक्ष्यन्तम प्रवक्ष्यन्ति तेन जेरपिका नो चतुरसीतिसमज्जिताः २ येन जेर
पिका चतुरसीतिकेनाम्यन ए जपय्यमैकेन वा दुप्पया वा त्रिमिर्वा यावदुत्कपतत्प्यतीतिकेन प्रवक्ष्यन्तम प्रवक्ष्यन्ति तेन जेरपिका चतुरसी

र । नायमा जेरइया पुनसीति समज्जिया । जेथेतम नारको वृक्षमीये समज्जित पविजुवे । जाव चतुरसीतिहिय वा चतुरसीतिप्य समज्जियादि । यावत्
पवे चोराबाये करो नाचउराबाये करो समज्जित पवि जुवे एतत्ताहये कहवा । सेकेवइव भते एव इहा काय समज्जियावि । ते सेपवे जेमगवन् इम क
मा इ ए यावत् समज्जित पवि जुवे इ ए उतर । मावमा वेव जेरइया चतुरसीतिएण प्रवेसकएव पविसति । जेथेतम जेइ नारको चउरा
बाये करो प्रवेसने करो प्रवेग करे । तेव जेरइया चतुरसीति समज्जिया । तेव नारको चतुरसीतिहिय प्रवेसकएव पविसति । जेव नारको चउरा
बा तिहिया उक्कोसेण तेसीतिपयेसणएण पविसति । जेव नारको जहसुणेण जहसुणेण एक्कोणया दोहिया जाव उक्कोसेण तेसीतिएण पयेसण
रे । तेव जेरइया चतुरसीति समज्जिया । तेव नारको जहसुणेण जहसुणेण एक्कोणया दोहिया जाव उक्कोसेण तेसीतिएण पयेसण
जेव नारको चउराबाये करो प्रवेग करे । तेव जेरइया चतुरसीति समज्जिया । तेव नारको चतुरसीतिहिय प्रवेसकएव पविसति । जेव नारको चउरा

एण पविसन्ति तेण णेरइया चुलसीतिएण य णोचुलसीतिए य समज्झिया, जेण णेरइया णेगेहि चुलसी
 तिएहि य पवेसणग पविसन्ति तेण णेरइया चुलसीतिएहि य समज्झिया, जेण णेरइया णेगेहि चुलसीति
 एहि य अणुणय जहणेण एक्केणवा जाय उक्खोसण तेसीतिएण जाय पविसन्ति तेण णेरइया चुलसीतिएहि
 य णोचुलसीतिएण य समज्झिया से तेणठेण जाय समज्झियावि । एव जाय यणियकुमारा । पुठचीकाइया
 तहेय पच्छिस्सएहिं दोहि णयर अज्झिलावो चुलसीतिइ । एव जाय यणस्सइकाइया । वंइदिया जाय वेमा

त्था य णो चतुरस्सीत्था य समज्झिताः ३ येन नैरयिका अन्नस्ये चतुरस्रोतिक्कि प्रवेक्षणं प्रविशन्ति तेन नैरयिका चतुरस्सीतिञ्च य समज्झि
 ताः ४ येन नैरयिका अन्नस्ये चतुरस्सीतिप्रिरम्येयं य अणम्ये नेक्कम वा यावदुत्तमपत्तल्यशीतिकम यावत्प्रविशन्ति तेन नैरयिका चतुरस्सीतिञ्चि
 न्नी चतुरस्सीतिकेन य समज्झिता सत्तमायेन यावत्समज्झिता अपि । एव यावत्समज्झिताकुमाराः । पृथिवीकायिका सत्येय पाद्यात्याज्यां ह्याज्या

सोयवरो प्रवेयने करो प्रवेय करे । तेच केरइया चुलसीतिएवय चाचुलसीतिण्य समज्झिया । अच चरइयाचनेहि चुलसीतिएहिच पवेसवय पविसन्ति ।
 जेइ मारवो पनेच चरइयाचनेहि करो प्रवेय करे । तेच केरइया चुलसीतिएहिच समज्झिया । तेच मारवो चोरासोवेकरो समज्झित कइवे ।
 जेच केरइया वेगेहि चुलसीतिएहिच पवेयव अइवेच एक्केववा जाय लक्कासिच तेसीतिइच जाय पविसन्ति । मक्का जेइ मारवो पनेच चोरासोवे च
 रो पनरे अणुणयवो एक्केवरो पववा वेइवरो पववा तोजेवरो इय यावत् चोरासोवे करो जावत् प्रवेयकरे । तेच केरइया चुलसीतिएहिच या
 चुलसीतिएवय समज्झिया । तेच मारवो चके चोरासोवे करो माचवरासोवे करो समज्झित कइवा । सेतेचके जाय समज्झियावि एवं जाय चन्दियकुमा
 रा । ते तेच पवे वेगीतम यावत् समज्झित इवे इय यावत् स्थितकुमारवने कइवा । पुठवीकाइया तहेय पच्छिस्सएहिं इहि चयर पमिस्सावो चुलसी
 तिवा । पृथिवीकादिक तिमहोच पच पचमहि तीणपच नियेवकरवा जेइया सोयपच इहा समवे एतकापियेय प्रासावो चोरासो गच्छसयाते कइवा ।

गिया जहा णेरइया । सिद्धाण पुच्छा, गीयमा ! सिद्धा खुलसीतिसमजियावि णो खुलसीतिसमजियावि
 खुलसीतिय णो खुलसीतिय समजियावि णो खुलसीतिहिय समजिया णो खुलसीतिहिय णो खुलसीतिस
 मजिया । से केणठेण जाव समजिया ? गो० ! जेण सिद्धा खुलसीइएण पवेसणएण पवेसति तेण सिद्धा
 खुलसीतिसमजिया जेण सिद्धा जहणेण एक्केणवा दोहिया तहिया उक्केसेणं तेसीतिएण य पवेसणएण

(पद्यान्यां वाच्यां पद्यपस्यावजवाचनं) नवरमन्त्रिसापथतुरशीतिवः । एवं यावद्भनस्पतिवापिकाः । द्वीन्त्रिया यावद्भुमानिका यथा भेरयि
 काः । सिद्धाणा पुच्छा गीतम् । सिद्धा यतुरशीतिसमजिता अपि, नो यतुरशीतिसमजिता अपि यतुरशीत्या नो यतुरशीत्या च समजि
 ता अपि ३ । नैव यतुरशीतिभिः समजिताः नैव यतुरशीत्या नो यतुरशीत्या च समजिता । अथ केनार्थेन प्रदत्त । यावत्समजिताः ?
 गीतम् । यत्न सिद्धा यतुरशीतिकम् प्रत्यक्षमेव प्रविशन्ति तेन सिद्धा यतुरशीतिसमजिताः १, येन सिद्धा जपण्ये नैकमवा द्वाभ्यां वा विजि

यत्न जावत्समजिता इया वद्विवा जावत्समजिता जहा केरववा सिद्धाव पुच्छा । इम यावत् नवरपतोकायिकस्ये जहा वद्विवा यादिद्व यावत् ये
 मानिक पवेत अम नारको कदा निम जहा सिद्धा सिद्धा प्रत्यक्षोवा उत्तर । गोयमा सिद्धा खुलसीति समजियावि यो खुलसीति समजियावि । जेनो
 य सिद्धाखसी समजित पवेत नारुपसीते समजित पवेत । खुलसीतिव यो खुलसीतिव समजियावि । योराखी नोराखी समजित पुवे सिद्धनेवि
 ए तोनभगा मभवे ३ । यो खुलसीतिहिय समजिया वा खुलसीतिहिय यो खुलसीतिहिय समजित अथो ए मद्वा समवे मद्वा जहा
 योराखी पमे नोराखी समजित अथो ए पविर्भगा सिद्धने न समवे इम मेमगा अथो । सेवेवेवे जहा समजिता । ति से वेवे वेभनवम् इम जहा या
 इत्त यमजित एतसाधमे जहा इ प्र उत्तर । भावमा जेवसिद्धा खुलसीइएण पवेसणएण पवेसति । जेनोतम जेव सिद्ध योराखी प्रवेगने जेरो प्रवे
 य वरे । तेवसिद्धा पुनसीति समजिता । तेव सिद्ध योराखी समजित नदिवे । जेवसिद्धा जहावेव एवेववा होविया तिहिया जहावेव तेसीतिपवव

पत्रिसति तेन सिद्धा गोचुलसीतिसमज्जिया, जेण सिद्धा चुलसीद्वएण अयोग्य जहणेण एक्केणवा दोहिद्या
तिहिद्या उक्केसेण तेसीतिएण पवेसणएण पयिसति तेण सिद्धा चुलसीतिय गोचुलसीतिएय समज्जिया से
तण्ठेण जाय समज्जिया । एएसिण भते ! गेरइयाण चुलसीतिसमज्जियाण गो चुलसीतिसमज्जियाण सन्ने

वीरजपताम्यसीतिबेन प्रयत्नकम प्रविशन्ति तेन सिद्धा गो चतुरशीतिसमज्जिता २ यन सिद्धा चतुरशीतिवनाग्येन च जयग्यनैवेन या सा
स्यां वा त्रिमिर्वोत्कपतल्यशोतिबेन प्रयत्नकं प्रविशन्ति तेन सिद्धा चतुरशीत्या गो चतुरशीत्या च समज्जिताकसेमार्थेन यादशसमज्जिता ।
यतर्पां प्रदत्त । सिद्धाणा चतुरशीतिसमज्जितामां गो चतुरशीतिसमज्जिताया च गो चतुरशीत्या च समज्जिताया कतर कतरस्मिं

पवेसणएय पयिसति । जेह सिद्ध जयग्य उक्केकरो उयेकरो तीजेकरो गरहणवको ग्रासोये करो पविच प्रवेगनेकरो प्रवेगकरे । तेवं सिद्धा चापुलसीति
समज्जिया, तेह विच भावउरासी समज्जित कट्टि २ । जेवं सिद्धा चतुरशीत्या एय पवेसण जहणव एवेववा दाहिवा तिहिवा । जेह सिद्ध चउरासीये क
रो पनेरे जयग्येकरो एकेकरो पयवा दाम करो पयवा तीजेकरो । उक्कासेवंतेसीतिपण पवेसणएवं पयिसति । गरहणवको चासीएकरो पविच प्रवेग
नेकरो प्रवेगकरे । तेवं सिद्धा पुनसीतिए चापवसीतिए य समज्जिता से ते इण ज्ञाप समज्जिया । तेह सिद्ध एव चौरासीयेने नोवउरासी एकरो सम
ज्जित इमे य तोन पच सभवे ते तेवे पवे बावण समज्जित गणना सगे कइवो । एएसिण भते ! गेरइयाव पुलसीतिसमज्जियावं चोपुलसीतिसमधि
याव सवेर्मि पणावदुर्ग जहा उक्कसमज्जियाव ज्ञाप वेमाविया । एउने देवगवण गारकोमे चौरासी समज्जितने गाचौरासी समज्जितने सगज्जाना पण्य
ववुत्त त्रिम उक्कसमज्जिता कइो तिम इहा पवि कइवा । चरर पमिणावा पुलसीतिथा । प्रवणा विग्रेय गांम चौरासी इमो कइवा । एएसिण भते !
मिहाव चनसीतिसमज्जियावं वा पुनसीतिसमज्जियाव । एउने देवगवण सिद्ध चउरासी समज्जितन गाचौरासी समज्जितने । पुलसीतिए वा पुनसा

